Hver 8. Dag

Udkom 1896-1928.

Fortsættelse af: Hver 14. dag. (1894-96) = 1.-2. Aargang

Skønlitterære bidrag indekseret på Dansk Forfatterleksikon:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p71363.htm

Udarbejdet 2024 af Niels Jensen

HVER 8. DAG

ILLUSTRERET UGESKRIFT

REDIGERET AF

AL. SCHUMACHER

— OCTOBER—DECEMBER 1896 —



KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

— REITZELSKE AFDELING —

1896



P. Petersens Bogtrykkeri (Egmont H. Petersen)

INDHOLD

Fra fremmede Lande

Fra Videnskabens Omraade

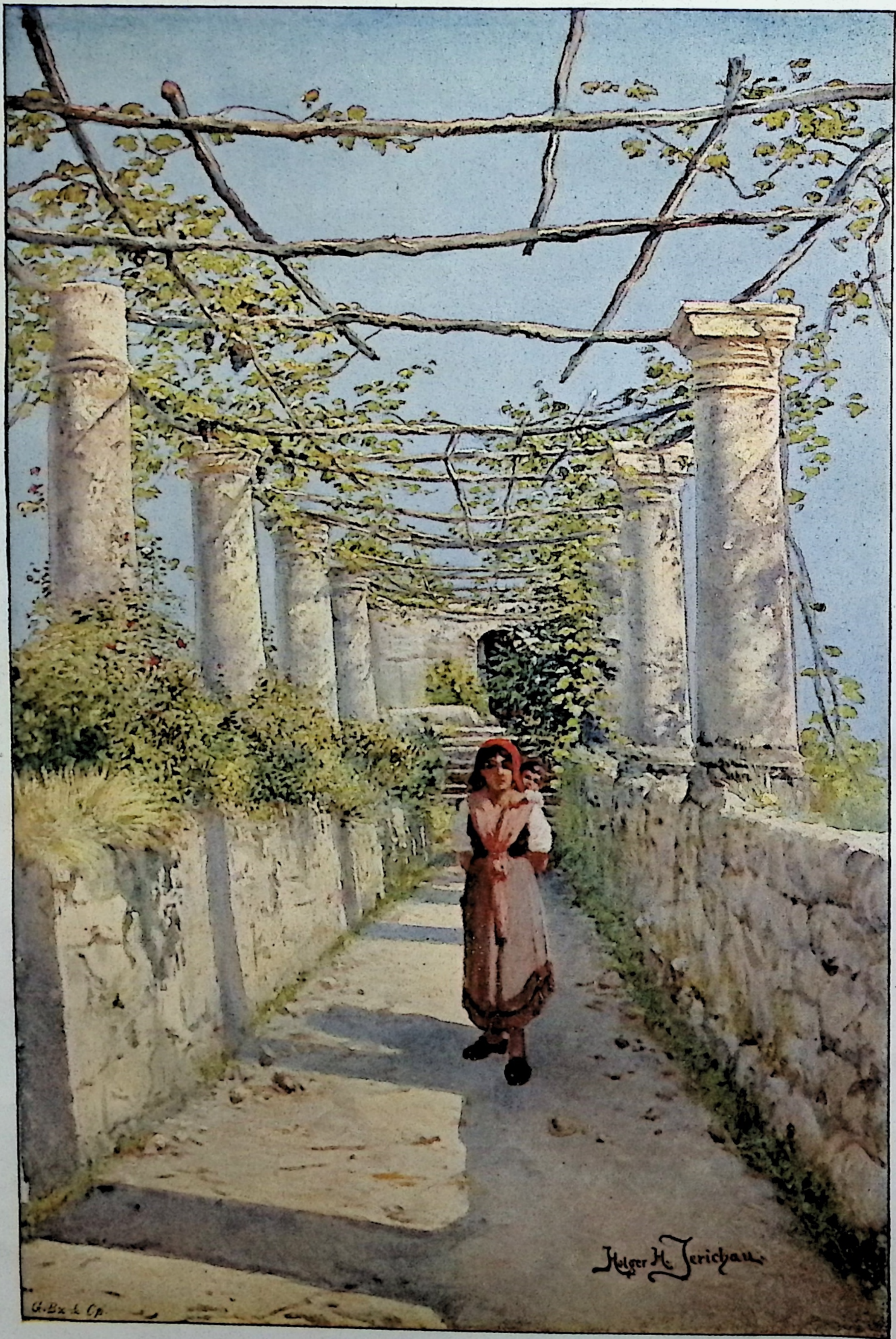
Modebrev

———

Kunstbilag og Billeder uden Text

Kjendte Steder i Sne





Holger H. Jerichau:

LOGGIA PAA CAPRI

Bilag til „Hver 8. Dag“

Trefarvetryk — P. Petersens Bogtrykkeri



OEDENBURG (Sopron)

Fra Prinsesse Louises Hjem

Før havde Ungarn kun en dansk Prins, i Eventyret, nu har det faaet en dansk Prinsesse, i Virkeligheden.

Og den danske Prinsesse boer i Oedenburg.

Naar de brave Oedenburgere se en ung Dame, der støttet til sin Gemals Arm deltager i Eftermiddags-Korsoen paa Grabenrunde og venligt besvarer den ærbødige Hyldest, der bliver Parret til Del, saa hviske de indbyrdes: der gaaer den danske Prinsesse, og de lægge Eventyrets Tryllekaabe om hendes slanke og fine Skikkelse.

Oedenburg ligger i det sydvestlige Ungarn i et Dalstrøg, som omgives af Udløberne af de noriske Alper mod Nordvest og Leithabjergene fra Nordost til Syd. Længere i Forgrunden vexle Skove, Vinhaver, Enge og Marker, og mod Øst breder Neusiedlersøen sin mægtige, blaa Flade, indrammet af Vinbjerge.

I fordums Dage havde Egnen ikke et saa smilende Udseende. Tætte Skove og uveisomme Sumpe bredte sig paa det Sted, hvor nu Byens Taarne og Tage lyse frem mellem venligt Grønt. Folk fra Øst og Vest søgte herhen, fæstede Bo og forsvandt atter, fortrængte af en Stærkere. I over totusinde Aar var her en Valplads, kun de Kæmpende skiftede. Her boede Bojerne, indtil Dakerne kom og hærgede Landet fra Raab til Inn. Saa fulgte Romerne, og deres Herredømme varede i over firehundrede Aar. Her i Scarabantia havde Legionerne deres Leir, og talrige Mindesmærker, Indskrifter, Offeraltere, Kister og Taareflasker, Urner og Mønter fortælle om dem. Saa kom ovre fra Øst Attila med sine Hunner; nede ved Kapuvár vises endnu de kunstige Høie, hvor Anførerne fra deres Telte kunde skue ud over hele Leiren. Efter Hunnerne fulgte Østgotherne, indtil 526 eft. Chr., dernæst Longobarderne, og da disse 568 vare dragne til Italien, besatte Avarerne Pannonien og forbleve her, indtil den frankiske Keiser Karl den Store 794 tvang dem til Underkastelse og af det erobrede Land dannede Provinsen Avarien. Den sidste Frankerkonge, som herskede her, var Arnulf. Kort efter hans Død, 899, blev Landet erobret af den nye Folkebølge fra Øst, Magyarerne, som grundlagde

det Rige, der iaar feirer sin tusindaarige Bestaaen.

Saaledes fortæller Historien, støttet til de Spor, de skiftende Folk have efterladt. Egnen ved Oedenburg hører derefter til de ældste beboede Steder i Europa.

Naar selve Byen blev til, lader sig derimod vanskeligere bestemme, da man i hine fjerne Tider ikke havde Byer, som i vore Dage. Romernes Scarabantia, som Plinius nævner, har sagtens ligget paa samme Sted som det „Odinsburch“ der forekommer i et Dokument fra Ludvig den Tydskes Tid, men Frankerne kaldte Stedet for Cyperon, der siden er blevet til det ungarske Sopron.

Lad os høre, hvad Sagnet fortæller om Byens Oprindelse:

Paa en Gaard i Nærheden af det Sted, hvor Oedenburg nu ligger, boede en mægtig Herre, hvis Hustru fødte ham en Datter med en Vildsvinetand. Herover bleve Forældrene utrøstelige, og af utidig Forfængelighed besluttede de at udsætte Barnet. Faderen tog det, og ledsaget af en tro Tjener, red han ud i Skoven, lagde det ned udenfor en Kulsviers Hytte og overlod det til dets Skjæbne.

Der forløb Aar, men de fik ikke flere Børn. Nu vaagnede Faderens Samvittighed, han saae heri et Tegn paa Himlens Vrede over den unaturlige Gjerning og aflagde det Løfte, at han ikke vilde hvile, før han havde gjenfundet sit Barn.

Rigt smykket, paa en sølvbeslaaet Hest, drog han altsaa en Dag ud, fulgt af den samme Tjener, som dengang havde været Vidne til hans Udaad.

De red gjennem Skov og Sumpe, og underveis opdagede Tjeneren, at hans Herres Hest havde tabt en af dens Sølvsko. Han søgte længe efter den, men forgjæves, og da han kom tilbage, sagde han: „Herre, jeg finder ligesaalidt Hesteskoen, som I vil gjenfinde Eders Barn.“

De streifede endnu længe om men kom endelig til en fattig Kulsvierhytte, hvor de gik ind og traf Konen hjemme. Under Opholdet her fik Herremanden Øie paa en stor Tand, der laa i Vinduet, og greben af en Anelse kaldte han ad Konen, der fortalte Følgende:

„For otte Aar siden kom min Mand en Aften hjem fra Milerne og fandt udenfor vor Hytte, indsvøbt i fint Linned, et lille Barn, kjønt og velskabt, men med en Svinetand, ragende frem af Munden. Tanden voxede med Barnet, og da den blev saa stor, som I seer den her, paatog vor Nabo Smeden sig at file den af, og det lykkedes. Der kommer Barnet, som blev befriet fra den hæslige Tand“, tilføiede Konen, da en lille Pige traadte ind i Stuen. Den overraskede Fader omfavnede Datteren og udbrød i sin Glæde: „Ligesom den almægtige Gud har ladet mig gjenfinde mit Barn, saaledes vil den tabte Hestesko ogsaa engang findes til varigt Minde om denne Dag.“

Herremanden lønnede de fattige Folk rigeligt og lod istedetfor den fattige Hytte bygge et Hus, som endnu den Dag idag paavises i Oedenburg, ved Siden af Byens Taarn. Datteren forblev ugift og byggede sig et anseeligt Hus i Nærheden og kaldte det Ehrburg. Men hvad Hesteskoen angaaer, fortæller den gamle Krønikeskriver, at han har seet den fastnaglet til et Gitter ved „Hinteres Thor.“



Uagtet sin Ælde ligner Oedenburg de fleste Byer med deres Blanding af de forskjelligste Stilarter. Ildebrande hærgede, hvad Fortiden byggede, og Nutidens Fordringer til større Plads og mere Luft og Lys har gjort Resten. Kun spredte Levninger minde om de svundne Tider. En af de interessanteste er det gamle Taarn, der for Enden af en snever og kroget Gade staaer som en Skildvagt ved Raadhuspladsen, Byens ældste Kjerne. Den nederste Del af Taarnet bestaaer af en mægtig Stencylinder med en Buegang foroven. Denne bærer en Ottekant med fire Vinduer mod de fire Verdenshjørner. Her findes Uhret og Vagtstuen. Det Hele afsluttes af et Kobbertag med en aaben Lanterne, og Spiret er prydet med en forgyldt Dobbeltørn. Naar det er bygget, veed Ingen, den svære Stencylinder antages for en Levning fra Romertiden, medens den øverste Del hidrører fra en nyere Tid. I den store Ildebrand 1676, der lagde hele Byen i Aske, brændte ogsaa den øverste Del af Taarnet, der bestod helt af Træ, men i 1681, Natten efter den 14. November „slog Uhret paa Byens nye Taarn for første Gang et.“ Dette skete til Ære for Hs. Maj. Keiser Leopold den Første, hvis Navnedag faldt paa den 15. November og som netop beærede Staden med sin Nærværelse. Taarnet var og er endnu det vaagne Øie, der vogter over Byens Fred og Sikkerhed. Fra sin Stue seer Taarnvægteren ud over Byen og viden om og agter paa Fare af Ild eller Fjender, for saa at kime med Stormklokken. Forhen maatte han hvert Kvarter, ved Dag og Nat, give et Stød i sit Horn ud ad Vinduet, til Tegn paa at han var aarvaagen, og at Borgerne kunde være trygge. Nu har Telefonen fortrængt denne Taarnmusik. Ved Ildebrand signaliseres om Dagen med et Flag, om Natten med en rød Lygte i den Retning hvor Ilden er.

Tæt op til Taarnet ligger det nye, stilfulde Raadhus, der i de senere Aar har afløst det gamle, fra forrige Aarhundrede, og med hele sit pyntelige og imponerende Ydre staaer i skarp Modsætning til sine aldrende Omgivelser.

Paa den modsatte Side af Gaden, i et forhenværende Privathus, er anbragt Byens Arkiv, Museum og Bibliothek, der indeholder en Rigdom

af Interesse for Historikeren. I Arkivet findes saaledes et Adelsbrev fra 1162, udstedt af Kong Stephan den Tredie, til en vis Farkas i „Suprun“, Matthias Corvinus' gyldne Bulle fra 1464 og et egenhændigt Brev fra Martin Luther til Dorothea Jiergerin eller Jørgerin der i Staden. I Museet opbevares den rige Samling af forhistoriske Fund fra Tiden 1000—400 før Chr., hvoraf den store Urne med sin mærkelige Fremstilling af en Offerscene er en stor Raritet ligesom de halvmaaneformede Idoler, hvis tvende Horn ende i Dyrehoveder. Romertiden er selvfølgelig rigt repræsenteret.

Foran Arkivbygningen staaer Treenighedssøilen, som i 1701 blev reist af Grevinde Tökely de Kesmark, og hvorpaa hendes og hendes Gemals, Grev Johan Løwenburgs Billeder ere anbragte i knælende Stilling.

Ligeoverfor Raadhuset ligger Comitatsbygningen, opført i Slutningen af forrige Aarhundrede, og Raadhuspladsen afsluttes af den smukke, gothiske Benediktiner-, tidligere Franciskanerkirke, som ifølge Sagnet er bygget af en Hyrde. Det fortælles, at da han en Dag vogtede siner Geder paa en Bakke ved Pressburger-Veien, blev han opmærksom paa, at et af Dyrene skrabede i Jorden, og fandt en stor Skat, som han saa anvendte til dette priselige Formaal. Over Indgangen til Kirken findes virkelig et i Sten udhugget Vaaben med en Ged i Skjoldet og paa Hjelmen. Hvis dette Vaaben da ikke har fremkaldt Sagnet. Det var forøvrigt i denne Kirke, at Johannes Capistranus holdt sine tændende Bodstaler og prædikede Korstog mod Tyrkerne, dengang han kom hertil fra Wiener-Neustadt.



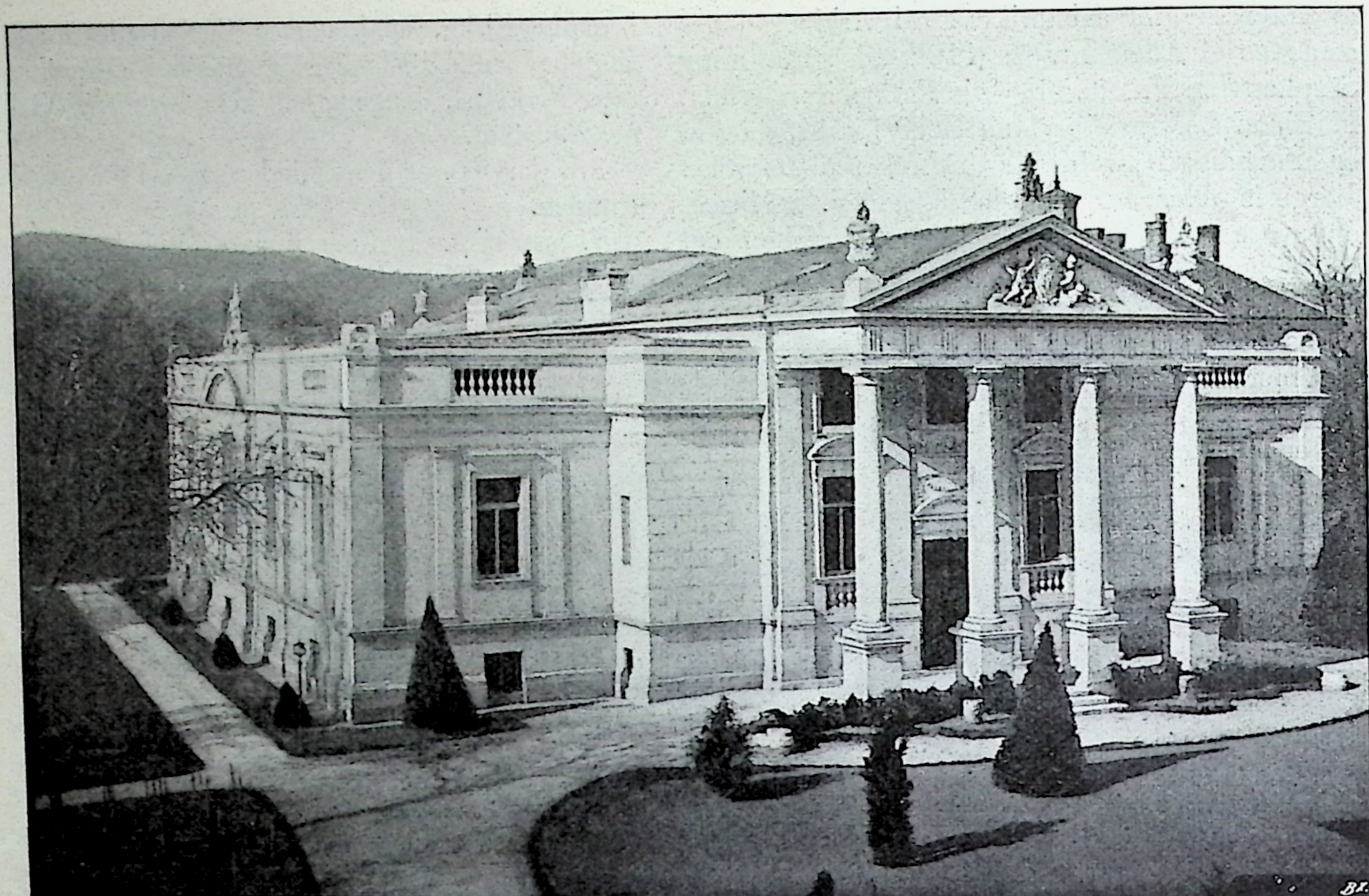
RAADHUSPLADSEN I OEDENBURG — FRANZ STAGL FOT.
MED BENEDIKTINERKIRKEN, TREENIGHEDSSØILEN OG COMITATSHUSET

Fra Fortiden og dens Minder søge vi tilbage til Nutiden.

Vi gaa gjennem Kirch-Strasse, forbi den store evangeliske Kirke (fra 1783) og over Theaterpladsen med Byens Theater, der ved sin simple og rene Stil gjør et tiltalende men prunkløst Indtryk. Saa virker den nye Casino-Bygning, længere nede i Gaden, mere imponerende med sine otte Stenfigurer i overlegemlig Størrelse, der bære Buerne over Vinduerne ind til Selskabssalene. Herfra seer vi ned ad den brede Széchényi-Plads med sin dobbelte Allé og det grevelige Palads for Enden af den. Fra Elisabeth-Strasse med sine smukke nye Huse og den gamle, nu nedlagte evangeliske Kirkegaard, hvis løvrige Træer skygge over mosgroede Gravstene med mange store Navne fra Religionsforfølgelserne under Ferdinand den Anden, dreie vi tilhøire ned ad Déakpladsen. For Enden af denne, ligeoverfor det evangeliske Lærer-Seminarium ligger i et fornemt Haveanlæg en nydelig Villa med Søileportal og i ædel Stil: Villa Lenck, Prinsesse Louises Hjem.

❦

Oppe fra Karlshöhe har man en storslaaet Udsigt. Langthen strækker sig grønne Bjerge, idet



VILLA LENCK (Frontsiden) M. Rupprecht fot.

det ene skyder sig frem foran det andet, og Kirketaarne, Huse, Slotte og Landsbyer udhæve sig paa de grønne Flader, og hinsides Byen nede i Dalen breder Neusiedler-Søen sig som et Speil deri. Til den ene Side naaer Blikket til Keiserstein, Schneebergs høieste Tinde, og til „rothe Wand“, til den anden til Ruinen paa Slotsbjerget i Pressburg, der begrænser Horizonten, og hvor Jord og Himmel flyde sammen i blaalig Taage.

Neusiedler-Søen derovre er en af de mange Mærkeligheder, hvorpaa Ungarn er saa rigt. Om dens Oprindelse fortæller Sagnet:

For mange, mange Aar siden red Fyrst Nicolaus Gyletus, Herre til Forchtenstein en Dag, forklædt som Falkejæger, gjennem Landsbyen Leányvölgye (Pigedalen), og foran en lav Hytte fik han Øie paa en meget smuk ung Pige, i hvem han strax blev forelsket. Marie, det hed Pigen, besvarede den ubekjendte Falkejægers Kjærlighed, og for at bøie hendes Moders Modstand, lod han sig ved Nattetid i Moderens Nærværelse vie til hende i en Landsbykirke, og det uagtet hans første Hustru endnu var i Live.

Men Fyrsten maatte drage ud i Kamp, og Marie blev alene tilbage. Fyrstinden, som fik Hemmeligheden at vide, red med et Følge af Riddere og Svende til Leányvölgye. I Fertó holdtes der pinligt Forhør under aaben Himmel, og Marie tilligemed hendes Moder blev paa den mandlige Ungdoms falske Vidensbyrd for Hexeri dømt til Døden. Den unge Pige skulde med en Sten om Halsen sænkes i et Vandhul, hendes Moder dø paa Baalet. Men inden Dødsdommen blev fuldbyrdet udtalte den Gamle en frygtelig Forbandelse over Gyleternes Slægt, Beboerne af Leányvölgye og Nabobyerne, og denne gik hurtig i Opfyldelse. Det Vandhul, hvori Marie var bleven kastet med Hovedet nedad, svulmede efter syv Døgn op til en mægtig Sø, som fuldstændigt oversvømmede Leányvölgye med samt sex Nabobyer. Men Fyrstinden forblev ufrugtbar og med Fyrst Nicolaus uddøde Gyleternes mægtige Slægt. I Begyndelsen af dette Aarhundrede fandt Fiskere som Rest af de undergaaede Landsbyer paa Bunden af Søen en stor Klokke, som endnu den Dag idag hænger i Kirken i Széplak.

Saaledes lyder Sagnet, men allerede Plinius omtaler Søen under Navnet Peiso, men det er meget sandsynligt, at dens Tilbliven skyldes underjordiske Kilder. Den har saaledes en mærkelig Tilbøielighed til at komme og forsvinde. I 1865 var den helt tørlagt, i Halvfjerdserne fik den igjen Vand og fyldtes paany, og i 1891 traadte den atter tilbage fra sine Bredder, saa Roklubben maatte indstille sin Virksomhed af Mangel paa Vand.

Egentlig bestaaer Søen af to Dele, den egentlige Sø og Hanság eller den svømmende Eng.

Den sidste er et gjennemsnitlig tre Fod tykt Jordlag, der hviler paa et flere Fod dybt Vand, som staaer i Forbindelse med Søen. Kun ved



VILLA LENCK (SEET FRA HAVEN) M. RUPPRECHT FOT.

Grænsen af Sumpene gaaer Hanság umiddelbart over i fastere Grund, som hist og her er bevoxet med Ellekrat. Ellers voxer her kun frodigt Græs og Siv, hvor talrige Vandfugle har Tilhold.

Til Hanság knytter sig en mærkelig Begivenhed, som er opbevaret i en officiel Protokol:

„I Aaret 1749 den 15. Marts fangede Kapuvarer Fiskerne Franz Nagy og Michael Molnár (den Første levede endnu 1799) en Dreng, der lignede et vildt Dyr, men var af fuldkommen menneskelig Skikkelse, omtrent i det 10de Aar, og bragte ham til Slottet i Kapuvár. Da han slet ikke kunde tale, blev han døbt Conditionale — alias Hany Istók — *(Anno 1749 die Martii babtisatus sub Conditione puer demens repertus in Sylva „Stephanus" circiter, annorum 8 Cuius patrini Michael Hochsinger & Anna Maria Mesnerin).* Drengen var nøgen, havde et meget rundt Hoved, smaa Øine, en lidt indadbøiet Næse, bred Mund, paa hele Kroppen, endog paa Hovedet ikke almindelig Menneskehud, men en skjælagtig, knudret Bark, overhovedet langstrakte Lemmer, men især paa Hænder og Fødder dobbelt lange Fingre og Tæer og aad kun Græs, Hø og Straa, taalte ingen Klæder, og naar han ikke saae Mennesker om sig, sprang han flux ud i Slotsgraven og svømmede om der lig en Fisk. Næsten et Aar var han paa Slottet, spiste allerede tillavet Mad, lod sig ogsaa paaklæde og begyndte saa temmelig at blive til et Menneske, da Drabanterne netop af denne Grund stolede for meget paa ham, saa at denne Mandsling uformodet kom bort og ikke blev funden mere: Formodentlig er han sprungen i Raab, som løber ikke langt fra Slottet, og atter svømmet ud til Hanság." Amtskancelliet i Kapuvár d. 8. Aug. 1803.

Denne Protokol er rigtignok optaget baade efterat begge Fiskerne vare døde og Hany Istók forlængst forsvunden, men paa Slottet Eszterház sees ialtfald et Maleri, der fremstiller, hvorledes Hany Istók blev fanget, og en hæslig Porcellainsfigur, der skal forestille dette Fiskemenneske.



Ikke alene Sagn og Kuriosa knytte sig til Oedenburg og dens Omegn, ogsaa Erindringen om store Mænd bliver levende her. I Familiekapellet i Zinkendorf hviler den store Patriot, Grev Stephan Széchenyi. Fra Kapellets Indgang hilses Besøgeren af de alvorlige Ord: *Voltunk mint ti, lesztek mint mi: por és hamu!* (Vi vare som I, I blive som vi: Støv og Aske!)

I Reiding, en halv Mil fra Oedenburg, blev Franz Liszt født, og en anden af Tonekunstens Store, Josef Haydn, ligger begravet i Kirken Maria Einsiedl.



Her i denne afsides Egn, hvor Sagnet og Erindringen mødes, gjemmer det unge Fyrstepar deres Lykke, den hvis Historie kun kan klædes i Versets Rythmer. Men Sangen begynder:

A dán királyleány Sopronban lakik! . . .
(Den danske Kongedatter boer i Oedenburg).

Al. Schumacher.

Revolver-Journalistik

I det fri Land Amerika slaaes man om Præsidentvalget, saa det ryger efter. Sølvmændene bestikker med Guld, Guldmændene kjøber Stemmer med Sølv, Revolverne knalder — i Reglen dog med løst Krudt, og det er ikke de behageligste Stoffer, man i Aviserne overdænger hinanden med. Det demokratiske „Time-is-Dollar" skriver følgende:

„Mac Kinley hedder altsaa den elendige Karl, som man vil paatvinge os som Statens første Embedsmand! Ved I, hvem Mac Kinley er? Vi vil aldeles ikke opholde os ved den Ubetydelighed, at en Mand af dette Navn for ikke længe siden har forøvet Rovmordsforsøg paa en Tante til Forfatteren af disse Linier. Aldeles ikke! men vi ville nagle ham til Skampælen, fordi han har til Hensigt at udplyndre Enker og Faderløse ved Forbud mod den frie Sølvudmøntning, prisgive spæde Børn i deres Vugge til den sikre Hungersdød og drive stakkels affældige Oldinge til Fortvivlelse og Selvmord. Det at tilintetgjøre den høieste af alle borgerlige Friheder, den frie Sølvudmøntning, det kan kun være et Værk af et Individ, der har sagt sig løs fra alle menneskelige Love!"

Man skulde synes, disse Linier var godt gjort, men saa kommer det republikanske „Cents-Newspapers" og skriver:

„Spyr Ild, alle Vulkaner! styrt sammen, alle Klipper, hyl alle Vinde! Det demokratiske Parti har haft det sørgelige Mod at tillægge en Skabning ved Navn Bryan den ærefulde Tittel: amerikansk Præsidentskabskandidat. Men vi har kjendt denne Bryan allerede som Barn, da han rev Vingerne af Oldenborrer og Fluer og lod dem flyve videre! Og vi har kjendt ham som halvvoxen, da han samlede paa Gulduhre, som ikke vare hans egne. Ja, vi kjende ham nu, da han møder op som Fjende mod de svage og arme, mod alle Dyder, en Fjende mod — ja, vi nægter næsten ikke at udtale de skrækkelige Ord — mod Guldmøntfoden, som han vil tilintetgjøre og saaledes overlevere vor Stat til de vilde Indianerhorder."

„Ulk."

Druserne

AF

DR. J. ØSTRUP

Oprør i Libanon! — Uroligheder i Makedonien! — Blodige Kampe paa Kreta! — Massakrer i Armenien! — Gadekampe i Konstantinopel.

Saaledes lyde de Budskaber, der i den sidste Tid er blevne bragte til Europa om det haardt prøvede ottomanniske Riges Rystelser. Mord og Brand og Blodsudgydelse er bleven hver Dags Begivenheder, og trods Diplomaternes Konferencer og de europæiske Kabinetters Formaninger er Tilstandene endnu langt fra at forbedres.

Af disse forskjellige Saar paa det tyrkiske Statslegeme er det, som de uafhængige drusiske Stammer har slaaet, et af de dybeste, selv om Europas Opmærksomhed af nationale og religiøse Grunde har været henvendt i langt høiere Grad paa Armenien og Kreta. Her synes nemlig Bevægelserne, trods deres øieblikkelige Voldsomhed, at have en mere forbigaaende Charakter, men imellem Druser og Tyrker har Krigen allerede i mange Menneskealdre været saa at sige permanent og har kostet Sultanens Regering langt større Offre af Penge og Menneskeliv, end man almindeligvis tænker sig.

Ligesom Druserne har stillet sig fjendtlig mod den organiserede tyrkiske Stat, har de ogsaa bestandig indtaget en meget exklusiv Holdning overfor alle Fremmede, og deraf forklares det, at saa meget i deres Liv og Kulturforhold saa længe har været og endnu tildels er en uopklaret Hemmelighed.

Mellem de drusiske Stammer og deres christne eller muhammedanske Naboer i Libanon og i Hauran Øst for Jordanfloden er der ingen Raceforskjel; det er Religionen, der her som saa ofte i Orienten har gravet den dybe Kløft og givet den oprindelige Anledning til de snart i Aarhundreder fortsatte Uroligheder.

Det er først sent, at det er lykkedes den europæiske Videnskab at lette noget af det Slør, som disse fremmedfjendske Bjergboere havde kastet over deres Tro og deres Lærdomme.

Den drusiske Religion er i sin Oprindelse ret mærkelig. I det ellevte Aarhundrede herskede i Ægypten en Sultan af Fatimidernes Dynasti ved Navn Hakim-bi-amrillah. Han var den besynderligste Blanding af Genialitet og Vanvid, Høisind og vild Grusomhed, der nogensinde har beklædt en Throne, og de arabiske Historikere har travlt med at fortælle om alle hans vilde Indfald, der i mangt og meget leder Tanken hen paa, hvad der berettes om Romerkeiseren Caligula. Blandt disse var ogsaa det at erklære sig selv for en Guddom og forlange guddommelig Tilbedelse.

Efter en Regering paa noget over tyve Aar forsvandt Herskeren pludselig, sandsynligvis ryddet af Veien af sin nære Slægt, og hans Paastand om at være en Legemliggjørelse af Guddommen var naturligvis dermed glemt og forbi i Ægypten. Men forinden var denne Ide grebet af en religiøs Sværmer ved Navn Hamza; han blev fordreven fra Nillandet og flygtede til Syrien, og i Libanons vilde Bjergkløfter lykkedes det ham at vinde Tilhængere for den nye Lære.

Drusernes Lære er nærmest en Slags Pantheisme. Guddommen, der gjennemtrænger Alt, er til forskjellige Tider i Menneskeslægtens Historie fremtraadt i menneskelig Skikkelse; den sidste i Rækken af de fra Guddommen udgaaede Repræsentanter var netop Hakim-bi-amrillah, og de Læresætninger, der efterhaanden samles om Grundlaget for den nye Læres Dogmatik, henføres for største Delen til ham.

Denne Religion fik en stor Indflydelse paa de syriske Bjergboeres Livsforhold, idet ogsaa deres politiske Styrelse nærmest ordnedes som et Slags Hierarki med et eiendommeligt repræsentativt System. De Ældste i hver By, der tillige udøve de religiøse Ceremonier, træde sammen til et Slags Raad, som ud af sin Midte vælger forskjellige mindre Kredse, i hvis Hænder den udøvende Magt er lagt. Denne Forbindelse af den verdslige og geistlige Magt hos Druserne danner den stærkeste Modsætning til Muhammedanernes Forhold, hvor som bekjendt de geistlige Embedsmænd er saa godt som fuldstændig blottede for Indflydelse.

Denne og andre Modsætninger bragte snart Druserne i fjendtligt Forhold til Islams officielle Forsvarere, Tyrkerne, foruden naturligvis til de Christne. Det er sandsynligvis oprindelig de derved opstaaede Forfølgelser, der fra først af foranledigede Druserne til at holde deres Religion og deres Ceremonier saa skjulte som muligt, og senere er da dette praktiske Hensyn bleven ophøiet til et urokkeligt Dogme. Nu har man vel faaet fat i en Del af de Bøger, hvori den drusiske Lære indeholdes, men selve Drusernes Ceremonier omgives endnu bestandig med stor Hemmelighedsfuldhed, og de Europæere, der have søgt Leilighed til at iagttage dem, er i Reglen blevne mystificerede paa en eller anden Maade, hvis man da ikke er gaaet strengere tilværks imod dem.

Fra Tyrkernes Side har det i Løbet af den lange Kamp bestandig mere været de politiske end de religiøse Hensyn, der have gjort sig gjeldende. Drusernes Hierarki har ikke været forenelig med Sultanens Overhøihed, og den tyrkiske Krigstjeneste har de frihedslystne Bjergboere aldrig kunnet forsone sig med. Undertiden har de to stridende Parter dog nærmet sig til hinanden, naar det gjaldt om at komme fælles Fjender, nemlig de Christne, tillivs.

I Begyndelsen af dette Aarhundrede hæve de drusiske Stammer sig til den største politiske Betydning under Anførsel af en Række dygtige Emirer, af hvilke særlig den berømte Emir Beshir endnu lever i den syriske Landbefolknings Sagn og Folkesange. Disse Emirer benyttede sig med Held af de politiske og militære Uroligheder, blandede sig i Bonapartes Kampe med Tyrkerne, og da senere den ægyptiske Vicekonge Muhammed Ali sender sin Adoptivsøn Ibrahim Pascha med en Hær til Syrien, beiler baade Ægyptere og Tyrkere til Druseremirernes Venskab. Men da Ibrahim Pascha maatte forlade Syrien, tog Tyrkerne kraftig fat og i en lang Række blodige Kampe knækkede de Drusernes Magt i Libanon. Derimod holdt de i Landskabet Hauran boende Stammer sig i en mere uafhængig Stilling.

Der indtraadte nu en Stilstandsperiode, indtil pludselig et Rædselsbudskab, der kom til Europa, viste, at den gamle Fanatisme endnu var usvækket hos Druserne. Det var Efterretningen om de forfærdelige Massakrer, der fandt Sted i Juli Maaned 1860 i Damaskus og flere andre syriske Byer.

Anledningen til disse rædselsfulde Begivenheder var nogle ubetydelige Stridigheder mellem nogle Drusere og deres christne maronitiske Naboer. Et Par tyrkiske Militærembedsmænd blandede sig i Sagen og fik den muhammedanske Pøbel opfanatiseret, saa at den gjorde fælles Sag med Druserne. Særlig i Byerne Rasheya og Damaskus var Myrderiet grusomt; dog rettedes Udaadsmændenes Forfølgelser sig kun mod de indfødte Christne, medens alle Europæere forblev ukrænkede, og det lykkedes endog de europæiske Konsuler at frelse en stor Del af de Forfulgte ved at optage dem i deres Huse. Som bekjendt gav disse Udskeielser Anledning til en fransk Troppeexpedition, der hurtigt ordnede Forholdene. Libanon blev et uafhængigt Distrikt med en christen Guverneur, som fik en særlig Milits til Raadighed til Værn mod Druserne.

Siden den Tid har Alt været stille i Libanon. De drusiske Emirers elegante Palads i Beteddin staaer forladt og forfaldent som et Minde om den Magt, der ikke er mere. Nu er det, som anført, Hauran, der er bleven Drusernes Standkvarter og Skuepladsen for stadige Kampe mellem dem og de tyrkiske Garnisoner i Nablus og Damaskus.

Det er navnlig i de sidste Aar, at disse Kampe have gjentaget sig med en foruroligende Hyppighed. En af Aarsagerne hertil er de Jernbaneanlæg, som nu fremmes med ret betydelig Energi paa flere Punkter i Syrien, og hvoraf en projekteret og allerede paabegyndt Bane fra Damaskus til Hauran er et af de vigtigste. Hauran er nemlig et overordenlig frugtbart, kornproducerende Distrikt, men hvis Rigdomme hidtil af Mangel paa Forbindelsesmidler har været en død Skat.

Transport af Korn pr. Kamel kan nemlig aldeles ikke betale sig, og en stor Del af den rige Høst har saaledes maattet gaa til Spilde paa Stedet. Det er disse Rigdomme, man nu agter at udnytte ved at iværksætte en Kornudførsel pr. Jernbane over Damaskus til Beirut.

Men disse Jernbaneanlæg have de kulturfjendske Druser, som ventelig var, sat sig imod. Allerede i 1892, da de første Spadestik blev gjorte til Banen fra Damaskus sydpaa, begyndte de at røre paa sig, og senere har man stadig maattet staa paa Post mod paatænkte Angreb paa de forbandede frankiske Opfindelser, som de tyrkiske Hunde efter Drusernes Mening kun altfor villigt indlade sig paa.



DRUSERE

I Kampene mellem de uordnede Druser og de tyrkiske Linietropper er det trods al militær Orden og Ledelse ofte de Sidste, der trække det korteste Straa mod de vilde Bjergboere. Alligevel virker de stadige Skærmydsler i Længden mest svækkende for Druserne, idet Tyrkerne trods deres større Tab ogsaa har langt større Reserver og Forraad at ty til. En af Aarsagerne til de mange Uheld, der har forfulgt de regulære ottomanniske Afdelinger, er den Valenhed og Mangel paa Bestemthed, hvormed de tyrkiske Generaler føre Krigen. De kæmpe nemlig ikke for Drusernes Udryddelse, men for deres Underkastelse, og er saaledes foranledigede til større Skaansomhed, medens deres Modstandere, der kun har stillet sig Valget mellem Frihed eller Død, har styrtet sig i Striden med langt stærkere Voldsomhed.

Hvordan imidlertid end Syriens Skjæbne bliver, synes Drusernes politiske Magt at skulle være forbi for stedse. Saafremt Tyrkiet faaer Lov til at bestaa og ikke forbløder sig under alle de indre Uroligheder, vil Enden paa den ulige Kamp være sikker nok, selv om Tidspunktet ikke lader sig bestemme. Og hvis Syrien med dets rige østlige Distrikter tilfalder en europæisk Magt, naar en Gang maaske den syge Mands Bo bliver gjort op, vil det være denne Magts første Opgave at standse de kulturfjendske Bestræbelser, som Druserne saa ivrigt have gjort sig til Redskab for. Det antikverede Stykke Romantik, som Drusernes Folk og den drusiske Religion betegner, vil da neppe kunne faae Plads i de nye Omgivelser. De vil da kun have Valget mellem at opgive deres kulturelle og religiøse Særstilling eller at vige tilbage til Ørkenen, den sidste store skjærmende Vold mod alle civilisatoriske Forfølgelser.





ET NORSK DIGTERPAR — Efter Originalfotografi

Et norsk Digterpar



Engang da det var paa Tale, hvorfor Skuespiller-Billeder finde saa meget livligere Afsætning end Portrætter af Forfattere og andre Kunstnere, var der en af de Tilstedeværende, der meget rigtigt bemærkede: Det har sin naturlige Forklaring i, at Skuespilleren forholder sig til Publikum netop igjennem sin ydre Person. Derfor er Erindringen om hans Præstationer ganske naturligt knyttet til hans Fysiognomi. Med Digtere og andre Kunstnere er dette derimod ikke Tilfældet. Det kan for deres Vedkommende være meget vanskeligt at finde nogen Sammenhæng, nogen „Lighed" mellem deres Værker og deres Fysiognomi, mellem deres ydre og indre Person. Deres Ansigtstræk vække ingen bestemte Erindringer om bestemte Sider ved deres Produktion — som oftest virke de tvertimod desillusionerende ved deres Almindelighed. „Herregud, han ligner jo ganske et andet Menneske." Dette vil meget ofte være det første Indtryk, og der skal Tid og Tilvænning til, før det forvindes og man forsoner sig med den simple Sandhed, at dette virkeligt er den berømte Forfatter N. N.

Dette ligger naturligvis for en stor Del i den officielle Tilknappethed, der er eiendommelig for de fleste Fotografier. Den Høitidelighed, der som oftest overfalder de fleste Mennesker — ogsaa Berømtheder — i det Øieblik de staa i Begreb med at lade sig forevige, giver sig som oftest Udslag i en maskeagtig Stivnen af Ansigtets Muskler, der maaske kan være gavnlig for Fotografens Hensigter, men som ikke er saa morsom for Andre. De Fleste, som har gjennembladet et fremmed Fotografialbum, vil ikke have undladt at gjøre den Iagttagelse: Hvor dog de Mennesker seer kjedelige ud! Dog er det slet ikke vist, at de Mennesker, hvis man traf dem i det virkelige Liv, vilde se saa kjedelige ud; men et Fotografiapparat har som oftest den Egenskab, at det steriliserer istedetfor at individualisere, at det jager det Charakteristiske paa Flugt.

Det kan maaske overraske, at vi have knyttet disse Bemærkninger netop til det Dobbeltbillede af de to kjendte og yndede norske Digtere, som vort Ugeskrift idag har den Fornøielse at præsentere sine Læsere. De er imidlertid direkte inspirerede af Billedet, hvis troværdige Munterhed og Fornøielighed stiller de almindelige kjedsommelige Forfatterbilleder i et grelt Lys. Men naturligvis: man kan ikke udenvidere give Fotograferne Skylden; thi de have som oftest ingen Adgang bag Kulisserne, hvor den Slags muntre Situationsbilleder fremstille sig for Betragteren. Vort Billede er taget af Hr. Hegel, der synes at have benyttet sig af et Besøg, som de to norske Digtere i Foraaret samtidig aflagde paa Skovgaard, til at fastholde Erindringen om dem i en af deres livlige Tourneringer.

Man er vant til at se Ibsen og Bjørnson nævnede sammen, ja de er allerede i den Grad uadskilleligt sammenknyttede i Offentlighedens Bevidsthed som Nutidens norske Dioskurpar, at deres Kontraposition foran Norges Nationaltheater turde være dem lige saa sikker som Holbergs og Oehlenschlägers hos os. Bjørnson og Kielland har derimod Ingen tidligere fundet paa at sammenstille, ganske naturligt allerede af den Grund, at de tilhøre to forskjellige Generationer. Og dog kunde det være, at der ikke i Norges Aandsliv for Øieblikket er to mere beslægtede Naturer. Den varme Hyldest, hvormed Bjørnson hilsede Kiellands Digterstander, da han for nogle Maaneder siden i et Tidskrift lod den norske Digterflaade passere Revue, peger ogsaa derpaa. Oprindelig og fælles for dem begge synes at være en bred og frodig Naturkraft, en ægte og uforfalsket Norskhed og det Humeur, som følger de sunde Nerver. Men selvfølgelig er denne Lighed til en vis Grad en Modsætningslighed, som det nødvendigvis maa være Tilfældet hos to Skribenter, der tilhøre to saa forskjellige Generationer; thi det store Omsving i Aarhundredets Aandsliv fuldbyrdedes jo netop i de Aar, som ligge mellem de to Digteres Optræden. Bjørnson er fra den store Optimismes Tid, som han selv er en af dens varmeste og fuldblodigste Repræsentanter. Han er Kampens Mand; thi han troer paa den evige Seir, paa Udviklingen, paa den bestandige Fremgang i det Gode. Derfor vælger han sig April:

Jeg vælger mig April!
I den det Gamle falder,
I den det Ny faaer Fæste;
Det volder lidt Rabalder, —
Dog Fred er ei det Bedste,
Men at man Noget vil.

Jeg vælger mig April,
Fordi den stormer, feier,
Fordi den smiler, smelter
Fordi den Evner eier,
Fordi den Kræfter vælter —
I den bli'r Somren til.

Men snurrigt nok har Kielland, der ellers ikke er „Sanger", ogsaa engang besunget April. Det var i „Ude og Hjemme" for 1880; men det er en hel anden Vise. Den skildrer et nordisk Foraar. Alt staaer rede til at springe ud; men man tør ikke rigtig bestemme sig, „en er kold om Fødderne", „og en har Is i Rødderne", en „vender mod Nord" og en anden „husker ifjor". Da

kommer Solen langsomt med fine Manerer — saa tilforladeligt som en Grosserer — og smiler til Alt: „Det er ikke saa galt!“ „Kom bare frem med hvad I har; men vær snar. Vent ikke længe; Tid er Penge.“ Og saa myldrer det Altsammen frem, Safterne skyde og Knopperne briste: Men hvad bliver det saa til. Ja, det læser vi i sidste Vers:

— Men, da Solen stod i Vest,
Plirede den saa lumsk med sit Øie;
Thi over Østens Høie
Kunde den se
— hyllet i Sne,
Nattefrosten paa sin skarpsko'de Hest
Ride frem paa en Østenvinds Blæst.
Og, idet den forsvandt i Voven
Gjor' den lang Næse til Skoven
— med meget ufine Manerer,
Ganske som en ægte Grosserer:
Jeg narrer jo dog saa tidt jeg vil
April.

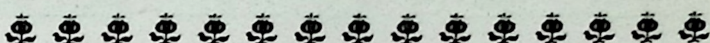
Denne Historie om, hvordan Solen narrer os April er, ogsaa i sin Formning, ganske Kiellandsk. Thi naar al Bjørnsons Digtning handler om, hvordan Somren bliver til gjennem Aprils Gjæring og Kamp, saa handler særdeles meget af Kiellands Produktion om, hvordan Solen narrer os April. Kielland tilhører den sidste skeptiske Halvdel af dette Aarhundrede, der ikke vil lade sig bedrage af en Dags skuffende Solskin, og som vil se, før den troer. Paa den Tid, da han kom til i Literaturen, lød Feltraabet jo netop paa at skildre Livet med ubønhørlig Strenghed med alle dets Skuffelser og Skyggesider. Det kan nu være et Spørgsmaal, om en saadan Nordpolsexpedition laa for en Lystseiler som Kiellands; men derfor lod han sig heller aldrig ganske indefryse mellem Polens Isklipper, skjøndt han mange Gange muntrede sig ved en rask Jagt paa Isbjørne.

Den, der seer tilbunds, vil heller ikke tage feil af, at Pessimismen hos Kielland ikke er dyb og ikke medfødt; det er ikke Novembers tunge graa Luft, der slaaer os imøde i hans Bøger, det er kun drivende Aprilskyer og lunefulde Byger, men bagved dem og gjennem dem hører man Væxten af det Groende og mærker et Pust af Foraarsluft; men *hans* Forhaabninger gjemmer sig helst bag ironiske Parader og satiriske Forklædninger. Derfor er han langt mere Artist end Bjørnson i den Forstand, at han langt mere forstikker sig bag sit Værk, at han langt mindre direkte giver sig hen deri.

Det er mit Blod, min Sjæl, der gaaer
I hver en Linie, som jeg slaaer
Og derfor gaaer den lige

skrev Bjørnson en Gang i sin Ungdom. Hos Kielland skyldes meget af hans Seire en vidunderlig artistisk Sikkerhed og Takt; men bag dette ligger der som sagt et Temperament, der aabenbarer sig i hans Bøgers rige Lune, der er varmt og kamplystent, og det er derigjennem, at han er Bjørnsons Descendent og Aandsslægtning.

Alfred Ipsen.



Indfald og Udfald



Hvad selv vi allerdybest i os dølge;
Derpaa vi allerrigtigst kunne kjendes;
Det Vigtigste, som i vort Levned hændes,
Er altid deraf en nødvendig Følge.



Det ene Lys maa tændes ved det andet;
Til at slaa Gnister maa der være To.
Den Ene styrkes ved den Andens Tro;
I al min Færd er Andres Færd iblandet;
En Spire af et Frøkorn ud maa gro,
Og kun i Samfund kan jeg blive dannet.



Hvad er Stort, og hvad er Smaat?
Stort er Alt, hvad der er godt.
Alt hvad stort der virker ilde,
Det er dermed blevet lille.
Stort er smaat, og Smaat er stort
Ved det Sind, der har det gjort.



Arbeid og Bøn er en toløben Snor,
Som fører Dig frem ad Veien, den lige:
Gjennem Arbeid erhverver Du Livet paa Jord,
Gjennem Bønnen det evige Liv i Guds Rige.



Sang er Stemmens Blomsterflor;
Sang er det opstandne Ord.



Naar Driften i Dig stænges,
Saa siger Væxten Stop;
Naar ikke mer Du længes,
Saa hører din Ungdom op.



Som Frugten staaer i Pagt med Stammen
Og Hæren følger sin Standart,
Saa hører Fred og Frihed sammen,
Naar Frihed er af rette Art.

Nicolai Bøgh





Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



PROLOG.

Den sorte Prins, Ildfluen og den dansende Bjørn.

I.

Den store Port lukkedes efter ham, og han var en fri Mand. Uagtet han stod paa engelsk Grund og uagtet det var engelsk Luft, han indaandede, var Frihed ikke Kjendemærket for denne særlige Plet af engelsk Grund og denne engelske Luft, som blæste ind fra Søen.Her vilde Mennesker, fødte i Afrika eller Virginia, blive frie, men Mennesker, fødte i Storbritannien, blive Slaver. Det var et mørkt og øde Forbjerg, næsten, men ikke ganske en Ø, ved en lang og smal Tange knyttet til Fastlandet, ligesom et vældigt Skib til dets Fortøininger. I gamle Dage vilde det maaske være blevet valgt til Pladr for et Munkekloster, ligesaa passende som Athosbjerget; nu kunde man forsaavidt sammenligne det med et Munkekloster, som dets samtlige Beboere opholdt sig i en kolossal Stenbygning, afsondrede fra deres Medmennesker, bare en særlig Dragt, vare underkastede en streng Disciplin, undergivne hyppige Bodsøvelser, vedvarende Spægelse og regelmæssige Andagtsøvelser, og i Praxis opfyldte Løfterne om Lydighed, Fattigdom og Afholdenhed fra alle verdslige Adspredelser. Kun at deres Overhoved istedetfor at kaldes Abbed blev tituleret Gouverneur, og at Reglerne, de fulgte, ikke vare foreskrevne hverken af Bernhard eller Benedict men af de engelske Love.

Den Mand, bag hvis Ryg den store Port svingede og faldt drønende i, var lige bleven løst fra sine Løfter. Han var ikke længer en Slave af Staten og havde fri Raadighed over sine Hænder. Han bar ikke længer den gyselige reglementerede Dragt af broget uldent Stof — de sørgeligste af alle Kulører — men et gammelt Sæt graat Tøi, som, skjøndt gammelt og slidt, i sin Tid vilde have passet for enhver Mand af enhver Klasse, hvem egen Villie eller Nødvendighed havde ført til at klæde sig omhyggeligt og mere med Blik for det Behagelige end for Moden. Bæreren af Klæderne stod lidt og saae sig usikkert om, som havde han glemt, hvordan han skulde bruge sine Øine og Ben undtagen under en Fangevogters Opsyn. Pludseligt at blive sluppet fra Fængslet ud i en kold og raa Oktobermorgens Mørke vil ikke altid medføre en større Udfolden af Livlighed end den pludselige Opvaagnen efter et Mareridt. Der kræves Ungdommens Spændstighed, naar en Mand skal tage sit Livs Historie op fra et Punkt, hvor han afbrød den for flere Aar tilbage, og i et Nu afkaste Følelsen af Lænker og den ædende Rust, som saadan en Paranthes efterlader dybt under Huden. Og denne Mand var ikke længer ung — han saae næsten ligesaa gammel ud som sine Klæder.

Han var tynd og mager, uden et Lod overflødigt Kjød paa sine Knogler, som i den Tid, han havde levet tilbagetrukket fra Verden, syntes at være voxede baade for lidt og for meget. Hans Haandled stak frem af Ærmerne i hans Frakke, medens hans Skuldre ikke fyldte dem ud. Han var omtrent af Middelhøide, men saae mindre ud paa Grund af den duknakkede Holdning, som maaske var naturlig, men mere sandsynligt var Følgen af en usynlig Vægt, eftersom der ikke var noget yderligere Tegn paa en oprindelig Legemsfeil. Ved første Blik antydede hans magre Skikkelse, duknakkede Holdning, graasprængte Haar, som var klippet tæt af og lige kom tilsyne under Randen af hans Kasket, de skarpe Omrids af det smalle, blege og glatragede Ansigt og de fremtrædende Rynker under Tindingerne Vægten af tresindstyve Aar, om ikke mere. Men en nøiere Undersøgelse vilde

trække ti eller tolv Aar, maaske femten fra den anslaaede Alder. Uagtet den tørre Hud ikke længer var klar, hørte de graa Øine til den skjære Hudfarve, som ældes let og før Tiden. Desuden talte hans tynde Læber om en Hang til Indesluttethed, der er ligesaa skjæbnesvanger for Ungdommens Varighed som selve Tidens Haand. Ingen venter at finde noget Elskværdigt eller Tiltalende i en Forbryders Træk eller Udtryk, ligesaalidt som en saadan Mangel vilde berede En Skuffelse. Selve Ansigtet med dets regelmæssige og stærkt markerede Træk, de smaa og svagt farvede Øine, den kolde Mund og den stærke Bleghed var fuldstændig som en Maske, fra hvilken ethvert Udtryk med Flid var blevet fjernet. Men det var alligevel ikke en Maske for en Indbrudstyv eller Stratenrøver, og mangen en Munk kom ind i hint Kloster ad anden Vei end gjennem stængede Vinduer eller ad Landeveien.

Den gamle Fangefugl, hvis Bur sidst var blevet aabnet — enten paa Grund af sin Alder, sin Forbrydelse eller sin Straf fortjente han virkelig at kaldes gammel — slentrede ud i den fugtige, kolde Søluft og saae ind i den bølgende graa Taage, der dækkede Udsigten. Idet han atter trak Veiret dybt, vendte han saa Ryggen til den endnu mørkere Port og begyndte med Sneglefjed at stige ned ad Skrænten.

Han skred forbi en lille Gruppe Huse, idet han undgik Stenbruddene, hvor Flokke af hans tidligere Kammerater udrettede saa lidt som vel muligt under den kontrollerende Indflydelse af Lænker og skarpladte Geværer, indtil han naaede den lange Stendæmning, som forhindrer Forbjerget fra at blive til en virkelig Ø. Han gik videre, mere som om han uvilkaarligt, næsten som et Atom af Tiltrækningskraften blev draget tilbage til Fastlandet, end som en Mand, der bevæger sine Fødder af egen fri Villie. Hvis der havde været en anden Vei, vilde han maaske tilfældigt have foretrukket den; saaledes som Forholdet var, vilde enhver anden Retning have ført ham, ikke tilbage til det menneskelige Livs Klipper og Skjær, men lige ud i Søen. Idet han steg ned, blev den salte Taage tættere, indtil den opgaaende Sol hang som en høirød Kugle dybt nede i Horizonten, og indtil Fængslets svindende Mure, som kronede Forbjerget, løftede sig som et Trylleslot af Luft ud fra en mørk Sky.

Endelig naaede han den endnu mere golde Stendæmning og stod, ganske alene, mellem to Vandes plaskende Bølger, begrænsede af Taagen og kantede med Skum, paa den Landtange, som adskilte hans Fængsel fra Frihedens Fastland; som adskilte Straf fra Friheden til at vælge mellem Godt og Ondt. Han saae sig igjen om. Ikke et levende Væsen foruden ham forstyrrede dette sørgelige Grænselands Ensomhed. Han vendte sig om og saae sig fremad og tilbage. Hvad saae mørkest ud, Fængslet eller Veien, som førte derfra?

Han satte sig ned og stirrede ud i Taagen, som hang over Vandet og udviskede Horizonten. Det var først efter en god halv Times Forløb at han bevægede Øinene, som om han vaagnede af en Dvale, og lod dem falde paa en Vragstump, maaske den eneste Levning af et Skib, som var splintret paa en Kyst, skjæbnesvanger for Skibe og Mennesker, og nu blev kastet frem og tilbage, leget med og haanet af den mindste Bølge, som krusede sig. Greben af en eller anden drømmende Indflydelse, tog han en Sten op, veiede den tre Gange i Haanden og kastede den saa mod Vragstumpen.

Stenen var godt kastet og slog mod Træet, inden den gik tilbunds.

Manden reiste sig, vendte sig om imod Trylleslottet, tog sin Kasket af og bukkede. Saa vendte han Ansigtet mod Fastlandet, og medens Taagen blev tættere gik han videre.

Taagen sank endnu dybere, da han naaede de lavere Klitter, som begrænse den ene Ende af Landtangen. Her slog han ind paa en Vei, som førte over en Bakke til Byen ved den lille Bugt, hvor Beboerne sove, spise og drikke saa roligt, som om der ikke fandtes strandede Skibe og Mennesker indenfor tretusinde Miles Omkreds — for ikke at tale om tre. Et Hofs Atmosphære hvilede endnu over Byen. Hoffet hørte Fortiden til, men Byen levede endnu paa Minderne. Der var den røde Murstensbygning, nu omdannet til et Badehotel for Alverden med Familie, hvor den gode Konge med en af Søluften skjærpet Appetit havde fortæret sin kogte Bedekølle, ligesom en Forpagter paa de omliggende Kridtklinter; og der, inde mellem selve Kridtklinterne, paa den modsatte Side af Bugten, laa en kolossal Fremstilling af den gode Konge tilhest — et Landmærke — skaaret ud i Hvidt af den grønne Græstørv, med en tyve Yard lang Haarpisk og Resten i Forhold dertil. Der var gamle og midaldrende Mænd og Kvinder, som, de Første i deres bedste Alder, de Sidste i deres Barndom ikke alene havde seet, men ogsaa talt med den gode Konge. Naa — det mørke og fjerne Forbjerg hørte ikke til Melmouth. Melmouth var i sin Tid en Hovedport og var endnu en lille Dør ind til den bedste og hæderligste Verden.

Det var endnu tidligt paa Dagen, og med Undtagelse af ham, som lige var traadt ind ad denne lille Dør, var ikke et Menneske at se. Badesaisonen var forbi, Boutikerne havde ingen Grund til at lukke op, og den skumle og taagede Morgen havde aabenbart skræmmet selve de enkelte Morgenmænd, som maatte findes i Melmouth. Den gamle Fyr derudefra traskede langsomt afsted, med Øinene fæstede mod Jorden, forlod den brede og øde Esplanade ved Havnen, og idet han saa lod Byen ligge bagved sig, ligesom

han havde gjort ved Fængslet, slog han ind paa den lige Vei, som førte op over Kridtklinterne, i en ret Vinkel med Strandbredden.

Han kom ikke forbi andet Mærkeligt end en Kirke og en Politibetjent. Den sidste bød ham et venligt Godmorgen, som En, han snart vilde stifte nærmere Bekjendtskab med. Det kortklippede Haar og det glatragede Ansigt havde meget at sige i denne Del af Verden, og de nu tilstøvede Sko vare tillige af et velbekjendt Snit. Manden førte adspredt Haanden op til sin Kasket, uden at bøie Nakken, men, som om han pludseligt betænkte sig, forandrede han sin lette Hilsen til et dybt Buk og gik videre.

Da han kom til den første Milepæl, saae han imidlertid et meget straalende Syn — intet mindre, end at Taagesløret pludseligt lettede og den svævende Ildkugle forvandlede sig til Solen, Dagens Behersker. Søen bagved hævede sig nu ligesom en høi Vold af Sølv: de graa Bakker bleve grønne og Himlen skiltes ad i lyseblaa Pletter. Manden vendte sine bøiede Skuldre mod den første virkelige Solstraale og varmede dem, som ved en Ild. Ikke engang af en Forbryder kunde man vente, at han skulde se en Efteraars Havtaage lette om Morgenen uden at hans Øie og Hjerte udvidede sig. Den ikke længer indestængte Brise baade fylder Lungerne og styrker Sjælen.

Men den vækker ogsaa Appetiten hos Folk. Desværre sørger den ikke altid for at have Frokosten i Beredskab.

Veien gik endnu opad Bakke, skjøndt den kun skraanede jevnt; og jo høiere Vandringsmanden kom op, desto høiere og mere straalende skinnede Solen ud fra det matte Graablaa, som de Fleste af os foretrække for den italienske Himmels mest skyfri Turkis. Hvis der i denne brogede Verden er Noget, der overgaaer en saadan Oktobermorgen paa et Sted, hvor Søens Godmorgen-Kys til Stranden ikke er for langt borte til at finde Gjenklang, saa gives der Noget, der er bedre end det Bedste. Aaret er aldrig saa friskt og ungt, som netop naar det tænker paa at blive gammelt — det er ganske vist Duften af en lykkelig Fortid, men en uforgængelig — Styrkens Aandepust, der overlever alle taabelige Aprilmaaneder med halve Taarer og halve Smil, og intet vemodigt Varsel om Tilintetgjørelse, der ligger i de faldende Blades majestætiske Pathos. Det var en taabelig Digter, hvem han saa end var, der første Gang kaldte Efteraaret melankolsk, fordi Foraarets Østenvinde havde ophørt at bide, Hundedagene havde ophørt at brænde, og Vinterkulden endnu ikke var kommen. Blev Livet til for Roser og Nattergale? Eller blev det til for at Folk skulde blive glade af Hjerte og stærke af Lemmer?

Men hvad har det at gjøre med en løsladt Forbryder, som hilser paa en Politibetjent, han tilfældigt møder? Ude paa Forbjerget havde han været paa sin rette Plads: han vilde have været en Plet paa Melmouths Hvidhed, hvis han havde anseet det for passende at blive der; han maatte, af samme Grund, betragtes som en upassende Plet paa Kridtklinterne: en langt større Plage for Øiet end det kolossale Billede af Majestæten. Han var ældet før Tiden, han var grim, han var uden Penge, han var sagtens dum, og han maatte antages for baade paa Sjæl og Legeme at være i Disharmoni med Alt, hvad der var friskt og sirligt og rent.

Han gik forbi en anden Milepæl, en tredie og en fjerde, idet han hele Tiden traskede afsted med de samme langsomme, men faste Skridt og skottede til Kuskene og Arbeiderne, som han mødte mindre hyppigt end Milepælene, indtil han naaede en hvid Stakitlaage, som førte ind til en net Bondegaard. Han lænede sine Arme og sin Hage mod Laagen og nød i Mag den behagelige, hyggelige Duft af Malt og Halm. For det var ligeledes Bryggetid — og tillige af den Grund er det usømmeligt at kalde Efteraaret for en melankolsk Aarstid. Efter den Tilfredsstillelse, som et saadan let og hurtigt fordøiet Maaltid maa give, og noget tøvende aabnede han Laagen, traadte ind i Gaarden, gik rundt om en Andedam, gik gjennem Kjøkkenhaven og naaede den aabne, grønne Dør paa en rød Murstensbygning — en af disse Forpagterboliger, som synes at leve i en stadig Forbauselse over deres egen Pyntelighed.

Han vilde til at banke paa, da —

„Hvad søger De her, min gode Mand?“ spurgte en kraftig og blomstrende Dame, som inde i Kjøkkenet var ifærd med at skrælle Kartofler, men kom hen til Døren.

„Boer Forpagter Holt her, Madam?“ spurgte han ærbødigt, med Kasketten i Haanden.

„Forpagter Holt? Ih, Du Fredsens, Forpagter Holt har været død og begravet i mange Aar. Det er Mr. Holmes' Gaard; til Mikkelsdag have vi været her i fire Aar. De kan finde Forpagter Holt nede paa Kirkegaarden i Gressford.“

„Undskyld min Uvidenhed, Madam. Tiden er løben lidt fra mig. Er det Mrs. Holmes, jeg taler med?“

Noget i den Fremmedes Sprog maa have slaaet hende, og hun mønstrede ham nysgjerrigt.

„Jeg er Miss Holmes. Er der Noget De vil? Hvis det er angaaende Brygningen, kan De træffe min Broder oppe i Øvremarken.“

„I Øvremarken? Tak skal De have, Madam. Jeg kjender Veien. Jeg er kommen her i Forpagter Holts Tid. Ja, jeg vilde gjerne tale med Mr. Holmes, om De tillader. Godmorgen, Madam.“

Han satte Kasketten paa, hilste igjen og gik bort fra Døren, medens Miss Holmes stod og

passede paa ham, til han var vel ude ad Havelaagen. Saa rystede hun paa Hovedet.

„Tag Lænken af Pasop, Betty," raabte hun, „og lad ham løbe i Gaarden. Jeg er næsten overbevist om, at den gamle Landstryger er for godt kjendt med Stedet, og jeg holder ikke af disse franske Manerer. Og jeg vil tælle Kyllingerne, inden jeg tager fat paa Kartoflerne igjen."

Forpagter Holmes, som var paa Hjemveien fra Øvremarken for at hente Brød og Ost, var en Forpagter af den lange og tynde Slags, som i Virkeligheden er langt mere almindelig end det sædvanlige John Bull Mønster. Han saae ud til at være henad de treds, var graahaaret, haard og indskrumpet, men saa stærk som en Hvalknogle. Han bar en lang, brun Overfrakke med vældige Overfaldslommer og store, hvide Knapper, Gamacher og en gammel, hvid Hat, og under Armen havde han stukket en grøn Gren fra Hækken.

Den gamle Landstryger tog igjen Kasketten af.

„Det er maaske Mr. Holmes?" spurgte han høfligt.

„Ja, det er mit Navn, — Isak Holmes, Forpagter og Maltgjører: hele Sognet kjender mig. Hvad ønsker De?"

„Jeg vilde gjerne bede Dem om at tilstaa mig den største Gunst, ethvert Menneske efter Sigende har Ret til at gjøre Krav paa. De er Forpagter og Maltgjører og har derfor Penge. Jeg er Arbeider og har Hænder, som De seer. Jeg vil bede dem om Tilladelse til at benytte mine Hænder til at lette Dem for nogle af Deres Penge."

Mr. Holmes stak Haanden ned paa Bunden af sine Lommer og skrævede lidt ud med Benene.

„De ønsker at lette mig?"

„Paa godt Engelsk, Mr. Holmes, jeg er uden Arbeide — jeg ønsker Arbeide — jeg søger Arbeide; og eftersom De er den første Arbeidsgiver, jeg har truffet paa min Vei idag, saa er De — forat jeg ikke skal lade en Leilighed undgaa mig — den Første, jeg henvender mig til. De kan gjøre det, der er værre. Jeg kan lidt af Alt, uden at være Mester i Noget. Jeg vil være fornøiet med den sædvanlige Løn — jeg troer, at det i Forpagter Holts Tid var saadan noget som otte Shilling om Ugen for et ugift Menneske — og jeg vil tage fat paa, hvad De behager, ligefra at holde Regnskab til at kjøre Gjødning. Hvis De ikke har andet Arbeide for mig, kan De ikke negte, at jeg er ualmindelig skikket til Fugleskræmsel."

Mr. Holmes stirrede forbauset paa ham.

„Arbeider! De er en løierlig Arbeider er De."

(Fortsættes.)

Et Interview om arktiske Forhold



JORDEN dreier sig for Øieblikket ikke om sin Axe, men om Nordpolen. Denne Naturrevolution skyldtes det, at vi forleden henvendte os til den 92-aarige Grønlandsfarer Eskild Moe, der som bekjendt boer ude i Delfingade. Resultatet af vor Samtale med den vidtbereiste Gamle blev desværre ikke saaledes, som Publikum kunde ønske det; thi vi driste os ærlig talt ikke til at gjengive de Udtryk om saavel „Fram" som „Ingolf", der kom fra den vidtbereiste Olding, og som sikkert kun skyldtes et Nag og og en Misundelse, der ingenlunde ere en saa Høitbedaget værdige. Der var os kun Et tilbage at gjøre, derfor ilede vi fra Nyboder sporenstregs til Toldboden, hvorfra en marineblaa Charon færgede os over Havnens blege Bølger, og snart befandt vi os ovre ved „Muddergraven". Dette Sted var betegnet os som det foreløbige Opholdssted for den kæmpestore Kaskelot-Hval, Ingolf havde bragt med hjem for at stikke Nansen ud.

Nede i det stillestaaende Vand flød en fladbundet skidden Pram, i hvis Bund der laa nogle gulgrønne Kæmpeknogler. Ikke alene vort Syn blev paavirket, men da vi holdt Hovedet ud over Prammen, trykkede vi diskret vort Lommetørklæde op til Næsen. Dette maa være blevet opfattet som et Vink, thi pludselig hørte vi en Røst nede fra den store Hovedskal. Vi saae derned, og det var som om en graalig Taage lagde sig omkring de fossile Ben. Det var præcis som en Hvalfisk fotograferet af Røntgens Straaler. Det var Hvalen, der talte.

„Aa, endelig er der Nogen, der seer til mig! Tak, tusind Tak!" Den stønnede høit.

Vi: „Tør vi spørge til Deres Befindende?"

Hvalen: „Spørge til mit Befindende! Jeg har ligget en Uge under aaben Himmel i den danske Sommer. Og førend jeg kom her, har jeg ligget i Aar og Dag paa en Klippe paa Færøerne, hvor Solen har gulnet mine Ben, og Bølger og

Regn gjort dem grønne. Hvad Under, om jeg er i daarlig Humeur og har Migræne. Mit Hoved er en Trediedel af min Krop, saa tænk Dem, hvad Migræne vil sige for mig."

Vi: „Tør vi ønske en god Bedring!"

Hvalen: „Det bliver aldrig bedre. De har tappet hele 30 Tønder Spermacet ud af mit Hoved. Jeg, som ligger her i al denne Usselhed, blev født en straalende Sommerdag under Islands sneklædte Fjelde af en Moder, hvis Hoved var 15 Fod langt. Aldrig blev det sunget ved min Vugge, at jeg skulde ende i Muddergraven."

Vi: „Nei, De var vist født til noget Større!"

Hvalen: „Man troede det, thi i mit 2det Aar var jeg allerede 20 Fod lang".

Vi: „Hvor lang er De nu?"

Hvalen: „Aa, et Par Tommer over Garderhøide!"

Vi: „Hvor gammel er De?"

Et Vredesglimt lyste dernede fra, vi fortrød allerede vort Spørgsmaal, thi vor Modpart blev ganske rød i Kaskelotten.

Hvalen: „Min Herre, De krænker mit Køns Blufærdighed!"

Vi: „O, — vi anede virkelig — — —"

Hvalen: „Jo, min Herre, jeg er Kvinde, en ensom, aldrende Kvinde. Kan De da ikke se, at jeg ikke har Barder? — Og Kvindens høieste Lykke har jeg nydt i rigt Maal. De deiligste Unger har jeg faaet fra mit 10de til mit 87de Aar, en 60—70 Stykker, jeg husker ikke Tallet saa nøie. — Og mig giver de et saadant Leie! Det er det man kalder Anstændighedsfølelse! En Mudderpram *in usum Delphini!"*

Vi: „Jeg seer paa Deres Hovedskals ædle Former, at De er af god Familie!"

Hvalen: „De har Ret! Den bekjendte Kammerraad Jonas er min Gudfader og Thor Jensens Hval min inderligt elskede, afdøde Svigermoder. Hvalen, der i Firserne laa paa Lautrups Plads, var min kjødelige Halvfætter. Størst svulmer mit Hjerte dog ved at tænke paa, at Profeten Jonas' Værtinde var min ærværdige Stammoder!"

Vi: „Jeg kom imidlertid særligt for at udbede mig nogle Oplysninger hos Fruen, hvis mangeaarige Færden i de arktiske Farvande — —"

Hvalen: „Jeg siger ikke et Ord om Nansen. Skørbugen er forlængst konstateret at komme af fordærvet Føde, og Polarstrømmene eller øde Øer har jeg ikke den allerfjerneste Interesse for. Jeg har kun Interesse for mig selv og for Spedalske. Og angaaende Frants-Josefs Land, saa er baade Pearys og Nansens Kystlinier skrupforkerte."

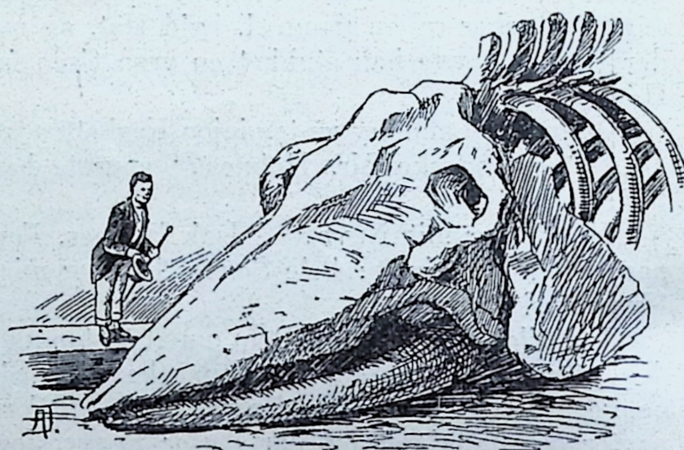
Vi: „Undskyld, det var ikke Doctor Nansen alene — — —"

Hvalen: „Jeg be'er, men hvis De troer, at jeg er istand til at bedømme Doctor Thulstrup som Videnskabsmand, tager De ganske feil."

Vi: „Vil Fruen aldeles ikke — — —?"

Hvalen: „Nei, slet ikke, jeg er nemlig ikke nogen Nar-Hval. Jeg tager et vist Hensyn til den offentlige Mening; jeg vil ikke have, at Folk skal sige: Hun skulde have lukket sin Mund, for naar man kun er i Muddergraven, skal man ikke give sin Besyv med i Laget, særligt ikke om Videnskaben, naar man allerhøist kun lige har lugtet til den. Og nu Farvel, min unge Mand, jeg vil have Ro til den anstrengende Overfart over Havnen. Jeg skal sættes over i Flydekran, hvilket er Noget, mine Nerver absolut maa forberede sig paa. Farvel!"

Der steg en Duft op fra Prammen af Fruens Yndlingsparfume, og vi skyndte os med at trykke det Ribben, som der venligst blev stukket os i Haanden. Hvorefter vi gik hjem.



Efterat Følgende er skrevet, har Redactionen modtaget følgende

Dementi.

Hr. Redacteur! En ganske ung Mand ved Deres ærede Blad har hjemsøgt mig iforgaars for at udspørge mig, og til min Forundring seer jeg, at han har faaet Lov til at lade det trykke. Om det er Sandhed eller Løgn, hvad han har skrevet, det veed Alle og Enhver. Men vær overbevist om, Hr. Redacteur, at hvad jeg har sagt eller ikke sagt, det veed jeg selv.

Deres ærbødige

Lotte Hval,
Enkefrue,
p. t. Muddergraven.

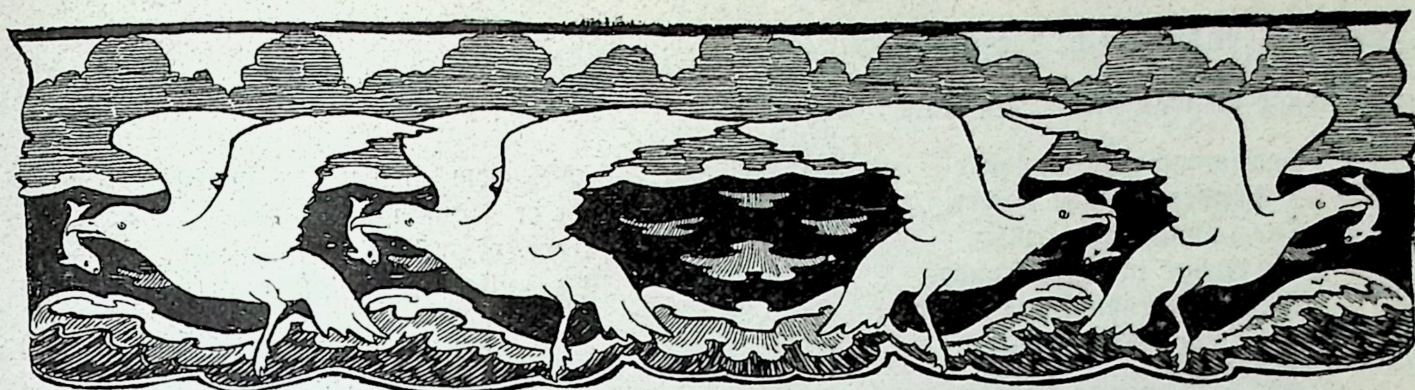
For Interviewets Rigtighed indestaaer imidlertid

C. A.





HOLGER DRACHMANN



Holger Drachmann

Den 9. Oktober 1896.

I.

I aner det ikke, I unge Mænd,
Som nu har Livskraftens Mod,
Hvad vi Gamle har lidt, da Folkets Blod
Unyttigt i Sandet randt hen;
Da Landet blødte af Ulivssaar,
Da Friheden myg rakte Hals.
Den gamle Garde blev da tilfals
For Prangren fra Herregaard —
Ja, da var der Sangnød i Landet.

De store Røster var Svanesang,
Og Skjaldenes Kor blev tyndt;
De Unge klipped den gamle Mynt,
Og spinkelt mod Disk den klang.
Da braged igjennem Europa et Skrald,
Der vakte Sjæle af Døs.
Og da løfted en lang, en krusbaaret Knøs
Sin Stemme med Krigslurens Gjald;
Og det tonede vidt over Landet.

Det var ei smeltende Sange han kvad
Med Vibens og Finkens Røst:
De lød som Stormen fra Vesterhavs Kyst,
Der hviner langs Klitternes Rad.
Et Folkeskrig fik bevinget Ord:
Deres, som gnaved det orede Brød,
Til alle Landets Kanter det foer,
At nu forlangte de Mørbraden rød:
„De engelske Socialisters".

Der kjendtes en Kraft, vi ei længe fornam,
Den kløvede Taagen kvalm.
Det var en Klang fra det lødigste Malm
Vi vaagned med Blu og Skam.
Den maned os ud, trods det grinende Slæng,
Den sagde: Brug i Hornet Jert Veir,
Og blæs, som I orker det, hver især
I Kor med den Digterdreng!
Det dønned i Aandernes Fylking.

II.

Hvor voxte Du Dig mægtig! Du svang din Tryllevaand
Og løste bundne Tanker af Frygtens seige Baand
Til Liv i klangfuld Tone,
Til Sving i Luftens Zone:
Det sprudlede som Kilder,
Det bruste som Kaskader,
Snart lød der Fugletriller,
Snart Oprørs Raab i Gader.
Hvert Lysglimt over Voven,
Hvert Fugleskrig i Skoven
— — Alt vidste Du at vække med Kvisten i din Haand.

Og hvad der laa os fjernest eller laa os ganske nær:
Skuden, der sig boltred mellem Skagens gule Skjær,
Fiskerfolk i Jakken
Med Sydvesten ned i Nakken;
Araber med Turbaner
Og stenkulsorte Øine.
Bierfiedlere med Flaner,
Forsorne og forfløine,
Og Elskovs sarte Drømme
I Sommernætter ømme
— det mestred Du, som Troldmanden mestrer Vind og Veir.

Et Stykke af Landsknægten og den „farende Svend"
Du saae ei altid for Dig, hvor Vinden drev Dig hen:
Du kunde slingre, svaie
Ad løierlige Veie,
Saa var det, at saa mange
Af dine Venner sukked,
Og for de vege Sange
Deres Øren de lukked.
Men atter frem Du toned,
Da Sølv din Isse kroned,
og Fribedssværdet klirrede som for ved din Lænd.

Saa længe vi kan skrive paa Dansk en Vers-
sebog,
Saa længe vil man kjende din Røst i vort
Sprog;
Saa længe unge Kvinder
I Lunden Kranse binder,
Saa længe Havet ruller
Sin Bølge ind mod Landet
Med Sølverskum paa Skulder,
Saa længe Flyvesandet
Fra hvide Miler blinker,
Din Aand os til Dig vinker,
Den Aand, der ei for Sangen har kjendt til
Baand og Aag.

❦

III.

Tidt har jeg hørt Dig larme høit,
Og Larmen mig fra Dig stødte,
Indtil jeg skjønned, det var et Skrig
Fra Hjertets Vunder, der blødte.

Saa sad engang vi ene to,
Og aldrig skal jeg glemme,
Hvor dybt jeg loddede den Kval,
Som dirrede i din Stemme.

— Det var en sort Novembernat —
— Hôtellet laa i Slummer —
Da talte vi som aldrig før
Om Livets dybeste Kummer.

I Bølgebrudd en saaret Sjæl
Saae jeg sig kvalfuld vride:
Jeg gamle „Bruder Lustig“ græd,
Jeg, som ei Graad kan lide.

— O I, som skriver løs om Sligt,
Hvor er I dumme, kolde!
I troer, vi stakkels Digterbørn
Altid spiller en Rolle.

Ak — Sangens Gave kjøbes maa
Saa tidt med Hjerteblodet.
— Syng ud min Ven, dit hele Liv!
Det letter dog lidt paa Modet.

Vel var jeg længst din gode Ven,
Alt fra Du fløi fra Reden —
Men denne Nat jeg Dig Haandslag gav
For Tiden og Evigheden.

Gid aldrig Du maa blive myg!
Gid Sygdom ei Dig knuge!
Dit Lanseskaft med hvæsset Odd
Vi Alle i Kampen skal bruge.

Og gid den stærke Høstluft maa
Din hede Pande svale!
Gid Skovens Guldbrokade-Pragt
Maa myndigt til Dig tale!

Thi Du skal kneise mangen Kvæld
Som yngst iblandt de Unge
Og vise dem, Du eier end
Flammende Ild paa din Tunge.

S. Schandorph.





Hvorledes Drachmann skulde have tjent de mange Penge

AF

KARL LARSEN



FORLEDEN ombord paa en af Øresundsdamperne traf jeg en gammel Kammerat fra de lavere Klasser i Latinskolen. Medens vi Andre i sin Tid læste til Studentereksamen, havde han først forsøgt sig i adskillige praktiske Lærestillinger, var derpaa gaaet til Søes og ganske forsvundet fra vor Synskreds. Nu kom han over til mig, flot i Tøiet, yderst snakkevorn og fortalte om, hvorledes han havde været Skipper, Hotelbestyrer, Entrepreneur, og jeg veed ikke alt det, i Amerika; efter sit lille Besøg i Hjemmet skulde han derover igjen.

„Og Du er jo bleven Digter, Forfatter; ikke sandt?“ — „Ja“, sagde han efter en lille Pause, „han, Drachmann, Holger. han skriver jo ogsaa endnu, har jeg læst i Bladene. Hvor meget kan I tjene paa den Maade?“

Jeg nævnede nogle Summer for at tilfredsstille hans Videlyst.

„Næ! —“ udbrød han meget forbauset, „der maa da kunne laves mange flere Penge i den Branche herhjemme for raske Folk.“

Jeg betvivlede det.

Min Ven snøftede lidt med Næsen: „Saa er det da ogsaa bare, fordi I ikke forstaaer at gjøre dem; for de *er* der, Pengene, skal jeg sige Jer, de er bare til at ta'; der ligger mange flere Penge her i Danmark end de fleste Steder ovre i Amerika, men man skal naturligvis bukke sig ned efter dem. Og det gider de ikke herhjemme.“

Han tav et lille Øieblik, saa fortsatte han:

„En Mand som Drachmann, han skulde ikke behøve at sidde og skrive nu efter fem og tyve Aar. Han skulde ha' egen Villa med lille Ponyvogn, Konen flot holdt, Børnene ved Universiteterne . . .

„Jamen stop“, faldt jeg ind, „hvordan mener Du egentlig? Skulde Drachmann have arbeidet mere intensivt, skrevet flere Bøger . . . eller være bleven Journalist . . . eller have reist rundt, holdt Oplæsninger, Foredrag . . . eller . . .“

Den Anden smilede fiffigt: „Hør; var det Drachmann eller var det ikke, der skrev disse Sømandshistorier nede fra Hornbæk, førend jeg reiste?“

„Ja, vel var det det; de er jo berømte.“

„Netop, netop; de er berømte. Det var Noget, Kjøbenhavnerne vilde ha'. Ikke sandt?“

„Jo, naturligvis; de kom i flere Oplag.“

„Der blev skrevet om dem i Bladene, Spalter fulde, om Fiskerne dernede og Vandet og Sandet og Strandkysten. Og det var bedre Folk, som læste det, vel at mærke; Folk med Penge paa Lommen. — Vel! Hvad skulde han ha' gjort, Drachmann?“

Jeg stirrede paa ham og vidste aldeles ikke, hvad jeg skulde svare. Under mine Forsøg paa at gaa ind i hans Tankegang svirrede der mig de forunderligste Ting igjennem Hovedet om mærkelige Folkeudgaver af Sømandshistorierne, illustrerede, kolorerede, kolporterede, til fem Øre Arket, beregnede paa Masseafsætning i de bredeste Lag, hvor en ganske lille Avance ved det kolossale Antal kunde løbe op i Tusinder.

Saadan noget lignende sagde jeg til min Amerikaner.

Han smilede atter og rystede paa Hovedet.

I min Vaande foreslog jeg Dramatiseringer af Sømandsfortællingerne med melodramatisk Musik og øienforblændende, virkelighedstro, skuffende Fremstillinger af hele Rammen for Sømandslivet ved Hjælp af Dekorationer og Stormmaskiner og Taagehorn og kunstige Baade, der kunde svippe over Revler. Det mente jeg maatte da være rigtig amerikansk.

Men min gamle Kammerat aabnede sin Mund: „For Pokker! Han skulde ha' kjøbt *Grunde.*“

Jeg sad et Øieblik stum; det tilstaaer jeg, at fra den Kant havde jeg ikke ventet det.

Men den Anden fortsatte livligt: „Det er en 15—16 Aar, siden han udgav Bogen, veed Du; vi regner et Par Aar, til den bliver bekjendt og faaer de rigtige Puffs i Bladene. I den Tid ligger Alting ganske stille. Folk er nær ved at krybe ind i Værelserne til hinanden i Taarbæk

og Skodsborg, disse Historier fra Hornbæk gjør deres Virkning, mange af de bedre stillede ønsker Friskhed, Strand, gode Bade, billige Seilture, større Villaarealer til rimeligere Pris, Kystbane blev der allerede snakket om dengang; jeg giver Drachmann femten Aar, til at den skal blive vedtaget; er det ikke rigelig beregnet, selv i Danmark? Vel! Nu regner vi i det Smaa, ganske Smaa: han kjøber bare 10 Tdr. Land, 140,000 Kvadratalen. Dem var han faldet over for, lad os sige, 100 Kr. pr. Tønde Land, høit regnet, Jorden er ussel . . ., gi'er 1000 Kr.; Rente 6 Procent i 20 Aar med Rentes Rente er en 3000 Kr. Han havde kunnet begynde at sælge allerede for en tre Aar siden til 50 Øre Alen, nu staaer Grundene i 1 Krone. Regner vi 40,000 Alen fra til Regulering, Veie og Lignende, har vi Salg af 100,000 Alen til Gjennemsnitspris 66 Øre, Sum: 66,000, minus 3000, Netto: 63,000 Kroner. Og det er paa 10 Tdr., med en Risico af blot 1000 Kr., som han har forrentet med 6 Procent. Har jeg Ret eller har jeg ikke?"

Der var jo ikke Andet for mig at gjøre end at indrømme.

Men Amerikaneren blev ved: „Læg Mærke til hvad jeg siger, Du bryder Dig jo da heller ikke om at slide Livet igjennem. Nu for Øieblikket gjøres der gode Penge paa hele Kysten, lige op til Gilleleie, men Du skal holde Dig rolig. Der er ingen første Klasses Kage at ta' mere, de er for mange paa Sporet. Nu er der roligt andre Steder. Sjælland er et kjønt Land, Du har en god Stilling, Folk læser, hvad Du skriver; se dig om! Find en Egn med nogle indflydelsesrige Mænd, som trænger til at tjene Penge, hvor der er Mulighed for Lokalbane med god Tilslutning til de centrale Tog; kjøb bare en Bondegaards Areal, 40—60 Tønder Land egnet Jord, forrent de Penge, Du ikke selv har, blot faae Grunden! Og saa, li'som Drachmann nu lavede disse Fiskere og Vandet og alt dette her, saa laver Du Bønder, Fredelighed, Billighed. Om femten Aar kan de ikke nære sig for Villaer i hele Nordsjælland, dine Bøger har gjort sig, Pressen har arbeidet, saa staaer Du der med Grundene."

„Du siger Noget. Det har jeg egentlig aldrig tænkt rigtigt over."


HOLGER DRACHMANN — VENEZIA

Ikke sandt? Hvad Pokker, det er jo da Jeres Tjans som Forfattere fremfor en anden Bonde eller Kromand. *Ham* ka' det saagu ikke hjælpe Noget, om han giver sig til at skrive op om hvor der er kjønt nede paa Egnen hos ham . . ."

Amerikaneren gjorde et lille, utaalmodigt Kast med Hovedet:

„Saadan et Menneske som Drachmann, havde han bare havt lidt Omløb og reist Penge, hvis han ikke selv havde dem, til at lægge an i en halvhundrede Tønder Land, saa havde han paa sin Jubilæumsdag kunnet lade dem tale og raabe Hurra for ham, og saa kunde han have reist sig og sagt: Nu skal I have Tak, Børn, det var en rigtig nydelig Aften, og saa lukker vi Boutiken. Ikke jeg seer til Pen og Blæk mere i dette Liv; men skulde De ønske en lille Restbeholdning af mindre Grunde mellem 2000 og 5000 Alen, saa boer min Sagfører der og der . . ."

Jeg saae op paa min praktiske Ven. Hans Udtryk var saa oprigtigt velmenende, at jeg ikke nænnede at fortælle ham, hvor glade vi Danske er over, at Holger Drachmann nok vil blive ved at bruge Pen og Blæk endnu et ret anseeligt Stykke paa den anden Side af sit femogtyveaars Digterjubilæum.





V. POULSEN FOT.

HOLGER DRACHMANN: MARINE



Drachmann som Digter

For dem, der var unge og literært modtagelige i Halvfjersernes Begyndelse, var der to Begivenheder i Samtidens nordiske Literatur, den ene var Bjørnstjerne Bjørnsons Digtning, der netop den Gang udfoldede sig i sin Nordlyspragt, den anden og senere var Holger Drachmanns Vers, der kom som en Foraarsoverraskelse midt i en Periode, der syntes at befinde sig i Afblomstring, fordi de store Gamle fra Aarhundredets Begyndelse stod i Begreb med at dø ud, og deres Efterfølgere, der syntes noget mindre, ogsaa halvt om halvt var ifærd med at gaa trætte — i al Fald paa et Par enkelte Undtagelser nær.

Da kom Drachmann og rystede sit Overflødighedshorn af straalende Vers ud over en høist forbauset Samtid, der ikke kunde begribe, hvor han havde faaet dem fra.

Der var i denne Førstegrøde en saadan poetisk Frodighed, at man maa søge helt tilbage til den unge Oehlenschläger for at finde noget Lignende. Oprigtig talt, det vilde ikke ret have havt nogen Art med „Gjennembruddet“ i Halvfjerserne, om der ikke lige tilpas havde vist sig en saadan Guldfugl, et saadant stort og friskt Talent som Drachmann, der sang sig ind i Ørerne paa Folk og bragte Foraarsstemning med sig. Thi med al Respekt for J. P. Jacobsens sjeldne og uomtvistelige Talent, var der dog over hans Frembringelser noget altfor kunstigt og anstrengt, der ikke netop mindede om Løvspring, hans hele Kunst med dens lidt exotiske Pragt og Raffinement havde mere Præg af et Efteraar og bar langt snarere en Forfaldstids Mærker, end det saae ud som en grundlæggende Nybegyndelse. Og hvad Schandorph angik, havde han jo sine aandelige Rødder noget tilbage i en ældre Tid, og hans Bondenoveller behøvede til Trods for deres djærve Naturlighed ikke nogen Gjennembrudstheori til Forklaring af deres Fremkomst.

Det var fra det Oprindelige og Strømmende hos Drachmann, at hele Bevægelsen fik et vist foraarsagtigt Skjær.

Man oversaae derved, at naar de fleste andre af de den Gang debuterende Forfattere — hvoraf mange nu ere glemte — optraadte som Riddere for et eller andet Problem, saa var Drachmann trods sin hele radikale Udhaling i Virkeligheden slet ikke andet end Nationens medfødte lyriske Naturel gjenfødt i en Nutidsbevidsthed og omskrevet i et nyt Sprog. Naar Andre retskaffent og programmæssigt arbeidede for den ny Tid, saa bar Drachmann den ny Tid i sig selv med al dens Overmod og Tvivl med al dens Jubel og Klage, først og sidst med al dens indre Selvmodsigelse; thi han var for meget Digter og for lidt Theoretiker til vilkaarligt at kunne borteskamotere en Del af sin egen Natur. Intet Under, om man da havde lidt vanskeligt ved at finde den passende Etikette til denne Radikaler, der var saa fantastisk og subjectiv, og som til Trods for alle sine Programsange var saa absolut individuel. Bang indregistrerede ham i et forresten udmærket Essay som Realismens Lyriker. Nu i 1896, snart et kvart Aarhundrede senere, synes dette en haard Sprogbrug. Det falder for Brystet at se Drachmann og Realisme bragt i saa intim Berøring; thi bortseet fra, at Benævnelsen Realisme omtrent helt er gaaet af Brug efter Halvfjersernes uklare og misforstaaende Benyttelse deraf, er Drachmann jo uagtet det kraftige Virkelighedspræg, som vor Tid — Jernets og Jernbanernes — nødvendigvis maa paatrykke en lydhør Digter, fremfor alt den Beaandede, der frembringer ikke saa meget paa Grundlag af Iagttagelse og Reflektion, som gjennem Intuition og Erindring.

Jeg er kun et Instrument.
Mestren paa mig spiller.
Selv jeg veed ei, hvorfra, hvorhen
disse Buestrøgs Løb og Triller.

Men det er just ikke den realistiske Maade at frembringe paa. Rettere maa man vel sige, at Drachmann har i disse dekadente Tider staaet som den store Romantiker, som den levende Protest mod Gemyttets Hentørring, mod den dogmatiske Pessimisme, mod alt det Forpinte, Forkunstlede og Villede, der en Stund under Navn af Naturalisme bredte sin Unatur som en sygelig Svamp i Sindene og i Literaturen. Er hans Himmel ofte skyet nok, maa han end ofte dæmpe sine Melodier til Klage over „Kjødets fælles Kvaler“, han lader dog aldrig Opgivelsen faae det sidste Ord, Gang paa Gang melder han sig som Forkynder af „en Livets Poesi“, og han vor Litteraturs store Ego, der aldrig lod sig afstumpe til at passe til nogen Formels Prokrustesseng, kunde med Rette sige om sig selv:

Jeg greb det evig Friske, evig Sunde,
selv naar jeg segned under egen Vunde.

Styrken hos Drachmann ligger — i Modsætning til saa mange experimenterende Skribenter — i Anslagets Sikkerhed, der beroer paa en tilsvarende Sikkerhed i Naturanlæget. Han behøver ikke at støve om for at „finde sig selv“ eller sit Talent — der er ingen Spaltning her mellem den menneskelige og den kunstneriske Personlighed — hos ham er den kunstneriske Form ikke Noget, der skal erhverves gjennem Reflektion, den er iboende som Naturel eller rettere Instinkt. Derfor fremtræder han strax i sine første Afhandlinger og Digte som den Samme, han siden blev og altid vil blive, og trods al den Vaklen og Svingen, han har været underkastet i Aarenes Løb, hvor det gjaldt Anskuelser eller Partistandpunkt, og som man tidt nok har bebreidet ham, staaer det fast, at der bag Modsigelserne ligger en stor digterisk Enhed, en Natursikkerhed og Sammenhæng i Grundfølelserne og det kunstneriske Naturel.

Den lille grønne Bog fra 1872, der nu er saa sjelden, indeholder allerede hele Drachmanns Produktion som i Kim. Ingen, der havde læst „Digte“ kunde være i Tvivl om, hvad dens Forfatter indeholdt, eller hvor han vilde hen. Saa at sige alle de Strenge, Drachmann siden skulde spille paa, ere allerede anslaaede her, man finder allerede her alle de særlig Drachmannske Motiver, som han siden har varieret saa ofte, og de Sympathier, der Gang paa Gang have givet sig til Kjende i hans senere Produktion. I „Foraarsstemning“ spotter han det selvbehagelige og ideforladte Studenteri, der er den officielle Bedsteborgerlighed i Svøb. I „engelske Socialister“ henkaster han med kraftig Kontrastvirkning et socialistisk Genrebilled med kjendelig Sympathi for de sodede Svende. I Digtet om „Satory Sletten“ gaaer han et Skridt videre, bortkaster den fortællende Ramme og heiser for egen Regning den røde Fane:

Hvor Ideen er Magten og Fremskridtet Retten,
der vil Satorys Lig være Fane og Løsen.

I Digtet „Ude og hjemme“ giver han den hjemlige Ligegyldighed overfor Samfundsbevægelserne et kraftigt Spark, og i „King Mob“ skildrer han „das Volk, der grosse Lümmel“, der er et Produkt af de pæne Folks hemmelige Synder, som voxer sig stor og stærk af deres Svagheder og Daarligheder, indtil han en Dag bliver stærk som en Samson, der river Huset ned over Hovedet paa dem. Saa følger en gemytlig, lidt tarvelig „Skippervise“, der peger frem mod Sømandshistorierne, hvis Ægthed heller ikke altid er lige uomtvistelig. „Landsknægtens Vise“ anslaaer en Tone, som Drachmann ofte siden med mere Held har varieret, og som er blevet et charakteristisk Udtryk for en vis, ikke altid lige tiltalende Side af hans Væsen, en forsoren Raskhed, et Blæsevære-med-det-hele, en suveræn Ligegyldighed for, hvad Godtfolk mener eller tænker. Undertiden yttrer den sig som en Lede ved Kævlet, Partierne og Partivrøvlet, undertiden som en zigeuneragtig Foragt for det „ordnede“ Samfund med dets udskregne Kultur. Af en lignende Følelse er ogsaa Digtet „Parket og Galleri“ udsprunget, hvori Forfatteren under mere gemytlige Former tager Parti for den simple Mand, i hvem han under den lidt ru Skal finder noget af Barnets Enfoldighed. Det er en Side af Drachmanns afgjorte Forkjærlighed for det Simple og Usammensatte, og ofte og under vexlende Former har han plæderet det Ukultiverede overfor en saakaldt Kultur. Det er da ogsaa den Slags Naturer det bedst lykkes ham at skildre (undertiden helt fortræffeligt), fordi de ere mest i Slægt med ham selv, og skjøndt han ikke sjelden udstyrer dem med en lidt for folkekomedieagtig Bravhed; er der alligevel fuldt saa megen Sandhed i hans Opfattelse, som i de kolde og saakaldt objektive Skildringer af simple Folk, hvoraf man i senere Aar har faaet saa mange. Kun maa man tage et Forbehold overfor Drachmann som Folkelivsskildrer, naar han ikke sjelden udstyrer sine simple Folk — Fiskere eller Haandværkere — med et Hang til en noget stortalende Forsorenhed, der sikkert er Nationen i Almindelighed fremmed, og „Store Bjørns Endeligt“ — saa godt og kraftigt den paa en vis Maade er gjort — er et Optrin, der neppe er foregaaet eller kunde tænkes foregaaet noget andet Steds end i Drachmanns Fantasi. Det samme gjelder vistnok i alt Fald for Formens Vedkommende om Digtet „Hvor bliver Jollen af“, ligesom „Den sidste Parade“ er et sandt Paradenummer af forloren Effekt. Men hvor Drachmann holder sig til det Joviale, det jevnt Hyggelige, det drengeagtig Ligefremme hos den Slags upolerede

Existenser, der naaer han op i Høide med det bedste af dansk Folkelivsskildring d. v. s. med Steen Blicher. Denne Forkjærlighed for og Slægtskabsfølelse med den simple Mand og hans smaa, beskedne Sorger og Glæder er det, der giver Drachmanns Digtervirksomhed dens demokratiske Stempel, og det er ogsaa den, der ganske overveiende er bestemmende for hans politiske Sympatier og Antipatier. *Han* er mindst af alt en Salonradikaler eller en Kathedersocialist, der bestemmes af theoretiske Argumenter og Ræsonnementer. Han vil kun, at det store, brede, arbeidende Folk, der passer sin Bedrift, skal have det godt og holdes i Agt og Ære, og det er fra denne Følelse at hans Digtning henter sin ægte folkelige Klang, som han er næsten ene om blandt Nutidens mange akademiske Forfattere.

Der er en god Del af social Bevægelse i den lille, grønne Bog, hvormed Drachmann gjorde sin Indtrædelse i Literaturen; men, naar man lukker den, klinger dog endnu gjennem al den radikale Trods, gjennem alle de udfordrende Slagord Klangen af en lille, blød Melodi, der er bleven hængende i Øret. Det er Sangen om „de lyse Nætter", en lille Sang, hvis simple Rythme minder om Bølgens sagte Skvulpen en saadan stille Sommernat, inspireret af et vildt og dæmpet Vemod, der maaske er den skjønneste Side i Drachmanns Væsen. Det hedder her:

Vel jeg veed det, store, stolte Hjerte,
helst Du banker under Kampens Lyst,
helst af den Du dine Sange lærte,
helst af den Du Sangens Løn begærte,
helst Du vandt den under Stridens Dyst.

Dog der er og Pauser under Slaget,
stille Belter paa den vilde Sø;
Tider, hvor man glemmer Vreden, Naget,
Timer, hvor man glemmer man er jaget
fremad for at lide, stride, dø.

Og i disse klare, lyse Nætter
jeg med hele Verden er forligt,
rolig jeg mig ved min Tærskel sætter,
Nattens svale Pust min Tanke letter,
Sukket vider ud sig til et Digt.

Dette er charakteristisk for Digteren, der vel vogter sig for at gjøre sit Had til en Religion. Det er dybt menneskeligt, og det er i Ordets bedste, egentligste Forstand religiøst. Det er den samme Følelse Bjørnson i mere direkte Ord har givet Udtryk i de kjendte Linier:

Men, som jeg staaer her nu idag
jeg har ei Had, jeg har ei Nag
til nogen Mand paa Jorden.
Giv saa igjen lidt Hjertelag
til ham, som bare mente Sag
og elsker hele Norden.

Den, der ikke har saadanne Pauser under Slaget, den, som i Kampens Hidsighed og Hede har tabt Evnen til at skille mellem Sag og Person, hvor megen Fremgang han end har vundet i udvortes Forstand, han har dog tabt.

Det er disse Pauser, der efterhaanden udvide sig saaledes i Drachmanns Produktion, at vi har dem at takke for mange af hans bedste Værker, skjønne Eventyrdigte, Naturstemninger af vidunderlig Finhed, hyggelige Folkelivsbilleder som nogle af Fiskerfortællingerne og Historien om Beskøiterne, muntre Genrebilleder paa Vers eller Prosa som „Rødhuder."

Som sagt i „Digte" fra 1872 omspænder Drachmann allerede det hele Register, han siden skulde beherske; men Stemmen er endnu noget skarp og kantet og har ikke vundet den runde, bløde Velklang, den hurtig skulde naae, skjønnest i „Ranker og Roser." Den er endnu som Nattergalens Sang i det tidlige Foraar; Ingen kan tage feil af, at det er en Nattergal, men den mangler endnu nogle Toner. Desuden er der to af de Motiver, hvortil Drachmanns senere Produktion saa væsentlig er knyttet, der endnu kun antydes her — det Erotiske og det Maritime. I Slutningssangen i „Dæmpede Melodier", Drachmanns næste Digtsamling, fremtræder Erotiken i det skjønne Digt „Med høi Horisont" maaske i den skjønneste Form, hvori Drachmannn behersker den, som en Erindringens Andagt med en dæmpet Sørgmodigheds Skjær over sig („nu lægger Bølgerne sig til Ro, det skulde de gjort i Tide"). I „Tannhäusersangene" og Digtene i „Ranker og Roser" (jeg har har i Øieblikket ikke Tannhäuser ved Haanden, saa jeg formaaer ikke at skjelne sikkert mellem de to) naaer Drachmann det rigeste og lødigste Udtryk for Elskov. Den vifter som en Tryllevind gennem „Sakuntala" med dens sælsomt kadencerede Rythme, den banker som mørk, skjælvende, graadkvalt Lidenskab i „Farlige Drømme" („Der blev stille i Stuen"), den nynner som forelsket Sværmeri i „Vug o Vove", klager som smeltende Afskedsvemod i det melodiske „Ad kjendte Veie", forklæder sig i Folkevisedragt i Digtet „den Spillemand snapped Fiolen fra Væg" med det mesterlige Omkvæd, endelig aander den som lys, solvarm Glæde i det skjønne Hilsen:

Se nu er Vindene milde,
Vaaren har aandet paa Luften,
Luften har kysset hver Blomst og hvert Blad,
som staaer langs den rislende Kilde.
Elskede føler Du Duften
her ved den svale Sø,
Elskov har sikkerlig Vinter og Kulde,
men Elskov kan aldrig dø.

Overhovedet har Drachmanns lyriske Mesterskab aldrig feiret nogen større Triumf end i denne vidunderlige Bog („Roser og Ranker"), der næsten ikke bærer Mærke af Digterens Feil, og hvor næsten hvert eneste Digt eier Sødme som en kostelig og sjelden Frugt. Den burde eies af

Den røde, vilde Vin

Et Sus af sagte høstlig Vind –
Et Blad, som streifer let min Kind
Og falder mig for Fode;
Der ligger det paa Gruset blødt
Og leer til mig saa purpurrødt
Og gjør mig – ja jeg veed knap hvad –
Saa ungdomsvarm tilmode:
Du Tid, hvor hun var min, ja min,
Med denne Vært, saa svai, saa fin,
Med denne Mund, som bød mig glad
De aabne Læbers Rosenblad –
O røde vilde Vin!

Du Tid, for Dig jeg bøier mig,
For Minderne, som føier sig
Tilsammen ret som Blade;
Og rask jeg plukker mig en Krans,
Før Stormen spiller op til Dans
Og hvirvler Livets Løv henad
Den aabne Høst=Estrade:
End er hun nær, end er hun min,
End venter hun mig svai og fin
Og byder mig saa frisk og glad
De aabne Læbers Rosenblad –
O røde vilde Vin!

Af Dig jeg perset har en Drik –
Men ei for flygtigt Øieblik
Med bitter Smag om Munden;
Den „vilde" Vin gav Drue=Høst,
Og Druen gløder i mit Bryst
Og gjør mig – ja jeg veed knap hvad –
Saa varm til Hjerte=Bunden:
O Glød for Dig, som end er min,
For denne Vært, saa svai, saa fin,
For Munden, som mig rækker glad
De friske Læbers Rosenblad –
Du røde vilde Vin!

Holger Drachmann

Enhver, der har Øre for dansk Digtekunst og dansk Sprog, og burde allerede have oplevet ti Oplag, naar den kun har oplevet et.

I „Sange ved Havet“ endelig tager Drachmann Havet i Besiddelse, Havet, der med Undtagelse af et enkelt Digt, Hertz' virtuosmæssige men spinkle „Slaget paa Rheden“, næsten havde været glemt siden Johannes Ewalds Tid. Underligt at tænke, at i dette havombeltede og sangrige Land Havet er skildret og besunget saa sjeldent, at Drachmann med en vis Ret kunde sige:

Store Sangere var der nok,
besunget har de det meste,
som var i Landet at nævne,
men Havet glemte de Fleste.

Naar Drachmann „stunder mod“ Havet ligesom den norske Digter, saa er det, fordi han er i Slægt dermed, fordi hans Sind har kjendt de store Storme med rullende Dønning, men ogsaa det dybe Havblik og de store maaneklare Nætter paa Havet. Ingen anden dansk Digter kan som han anslaa en Melodi, der umiddelbart ikke ved Ordene, men ved selve sin Klangfarve bringer Havet i Erindring:

Snart er de lyse Nætters Tid forbi
og Mørket stiger bag de dybe Vande,
og Bølgen spiller op den Melodi,
som nu kun nynnes svagt ved Sundets Strande.

Eller se her Søen i godt Humeur:

Søen gjør saa sære Sving,
er sorgløs og kaad,
den slaaer i Stykker mange Ting,
men dertil har den Raad.
Søen er en Jungmand kæk,
han hiver al sin Hyre væk,
han har ei lært at spare . . .

Overalt, hvor Drachmann skildrer Havet — være sig i Vers eller paa Prosa — er der over hans Skildring den ægte uforfalskede Saltvandsduft, langt ægtere end over en Del af hans Fiskerskildringer. Havet er for ham, som det var det for Byron, et Udtryk for det fri og selvbesiddende Liv, der er Digterens Ideal (besunget bl. A. i „Landnamsfart“), dernæst er det et Symbol for det Urfriske og Uberørte, Havet, som ingen Menneskefod har betraadt, som ingen saakaldt Kultur har forhutlet og forkvaklet, det er stort og hemmelighedsfuldt som et Eventyr, det er paa en Gang opbrusende og sorgløst, stadigt vexlende og dog altid det samme, det er gavmildt og nærende for dem, der søge deres Føde paa det. Ganske sikkert er der i Digterens Kjærlighed til Havet ogsaa en god Portion af de marryatske Drenges Smag for en ubundet Tilværelse med eventyrlige Oplevelser, som dem Drachmann begyndte med at skildre i sine første, aabenbart paa Erindringer fra Drengetiden byggede Fortællinger.

Endelig er Havet — dette evig vandrende Element — for Drachmann bleven Symbolet for evig Ungdom, og er der Noget, der som en rød Traad slynger sig gjennem Drachmanns Digtning, saa er det jo Ungdommens Pris.

Og sikkert er Ungdom en fortræffelig Ting, især naar man derved tænker paa den Sindets Ungdom, der kan bevares endnu under hvide Haar som en aaben og varm Deltagelse for de menneskelige Ting. Det er dog ikke denne Ungdom, Drachmann priser, for ham er Ungdommen den Tid, da Sanserne er friske og unge, da der er Styrke i Lemmerne og Blodet synger i Aarene. Der er Noget af en gammel-nordisk Vikings Syn i hans Opfattelse af Livet: for den, der ikke længere kan føre Sværd, men skal sidde hjemme og døse paa Ovnbænken, er Livet ikke længer værd at leve. Al Respekt for Ungdommen! Dog kan den modnere Manddom vel ogsaa have sine Fortrin, og eftersom Ungdommen nu en Gang ikke er bestemt til at vare, saa er det i hvert Fald heldigt, om den til sine øvrige Fortrin føier Evnen til at resignere med Anstand, Forstaaelsen af sin naturnødvendige Begrænsning. Drachmann, for hvem denne Resignation vistnok har faldet svær, har selv en Gang behandlet dette Thema i et Skuespil, hvis Fabel er baade dybsindig og ægte; men som kun gjorde ringe Lykke paa Scenen, da dets Emne i Virkeligheden ganske spiller paa en indre Scene. Det handler om en Mand, der paa et Tidspunkt, da han begynder at føle Aarenes Tynge, ønsker sig sin Ungdom tilbage og gjenoplever den i en Drøm, men kun føler Skuffelse og Lede derved, fordi Alt nu er forandret og ingenlunde svarer til det Billede, han havde bevaret deraf i sin Erindring. Her har Digteren erkjendt den Udviklingens Lov, der forbyder enhver at dreie Tidens Viser tilbage, at ville fastholde Ungdommen ud over det givne Maal. Men i Praxis synes det os, som om han ikke altid har handlet i Overensstemmelse dermed. Det forekommer os, at der i nogle af hans senere Værker har været en Kamp for at ville tage sin Ungdom igjen, der undertiden virker forstemmende ved sin Anstrengthed. Hvad der klæder den Tyveaarige, klæder ikke den Fyrretyveaarige mer. Skulde vi ønske Drachmann Noget, nu da han passerer Grænsen til Halvtreserne, der ganske sikkert endnu er langt fra graahærdet Alderdom og lover endnu en frugtbar Arbeidstid, saa er det, at denne Erkjendelse maatte gaa ham over i Blodet og forsone ham med Livets Vilkaar, saa at han maatte vinde den Sindets Ligevægt, der synes at være de ældre Aars naturlige og væsentlige Fortrin.

Alfred Ipsen.





Holger Drachmann som Maler



ARINEMALEREN Holger Drachmann har et Par Aars Anciennitet forud for Digteren; det var i 1869, at han debuterede paa Foraarudstillingen med to mindre Billeder, udførte, det ene over et bornholmsk, det andet over et skotsk Kystmotiv. Han var dengang Elev af Kunstakademiet, hvis Skoler han imidlertid forlod allerede i 1870 uden at have gjennemgaaet dets øverste Afdeling; synderlig vel befandt han sig ikke paa Charlottenborg; Luften derinde syntes ham nok ikke rigtig frisk.

Om hans kunstneriske Udvikling i de unge Aar er der forøvrigt ikke Stort at melde, først og fremmest dog det, at hans Kjærlighed til Søen og til Alt, hvad der havde med denne at gjøre, oprindelig vaktes ved, at hans Fader, der i hans Drengeaar var Karantænelæge, meget jevnlig tog ham med paa sine Baadfarter paa Rheden, ud til Skibene, som laae der, og til Søforterne. Der saae han sig om, og der gjorde han Bekjendtskaber, baade med Matroser og med Skibsdrenge, nøiest dog med den gamle Høibaadsmand, som blev hans første Lærer i Sømandskab, og af hvem han lærte ikke blot at ro og at styre et Fartøi, men ogsaa at forstaa de større Skibes Rigning. Det var jo altsammen Noget, der senere kunde komme ham til Nytte, om det gik efter hans Ønske, saa han fik Lov at blive Marineofficer — Noget, hvortil der dog ikke syntes at være store Udsigter. Faderen havde nemlig andre Planer med sin Holger; han skulde være Student og saa se at blive Læge. Nu, Student blev han da ogsaa, men allerede før han tog sin Afgangsexamen, vare saavel den gamle som den unge Drachmanns foreløbige Planer opgivne. Det stod nu fast, at Holger skulde være Maler.

Allerede i sin Skoletid havde han tegnet overmaade meget, først „for Spøg" — han var Redacteur af en „Klasseavis" og forsynede den rigeligt med Illustrationer, dels nordiske Helteskikkelser, dels Karrikaturer —, lidt senere for Alvor, idet han om Eftermiddagen besøgte Prof. F. F. Helsteds Tegneskole. Efterat være bleven Student tog han fat paa Farverne; sammen med to omtrent jevnaldrende Venner, Holger Roed og Axel Helsted, malede han Studier i det Frie, og i 1867 gjorde han sin første Udflugt paa Kunstens Vegne; han seilede til Skotland, derfra til Middelhavet og vendte hjem over Schweiz og Rhinegnene. Da han var kommen tilbage til Kjøbenhavn, blev han Elev af Kunstakademiet, men det blev ham under hans Arbeide der stedse klarere, at det, han trængte til, mere var Friluftsstudier end Modeltegning. Altid stærkere droges han til Søen, og det var da ogsaa, som allerede sagt, fra den, han hentede Emnerne til sine første offentlig udstillede Frembringelser.

Mærkeligt nok: medens det netop var ved deres stærkt udprægede Eiendommelighed, Holger Drachmanns første Digte vakte Opmærksomhed — Bifald og Opposition —, var dette saa langt fra at være Tilfældet med hans tidligste Malerier, at Hovedanken imod disse netop gik ud paa, at de ikke vare ret originale. At der var Liv i Sø og Luft, at Billederne i det Hele „smagte af Saltvand", at man overfor dem ikke stod med et Indtryk af Værkstedsarbeide, men kraftigt mindedes om selve den friske Natur, var der vel neppe Nogen, der negtede. Men synderlig selvstændige i deres Naturopfattelse, fremfor alt i deres Kolorit vare de ingenlunde; jevnlig vidnede de om stærk Paavirkning af Frederik Sørensen, og overfor et af dem hændte det endog, at en ganske habil Kjender, der sammen med mig betragtede det paa Charlottenborg, udbrød i den *in casu* ikke ganske meningsløse Yttring: „Naa, der har Baagøe da taget en hel Del flottere fat, end han pleier!"

I de følgende Aar udstillede Drachmann stadig — fra 1869 til 1874 i Alt en Snes Billeder. De viste en stærk og stadig Fremgang, ikke mindst i Retning af kunstnerisk Selvstændighed; hvad han havde tilegnet sig hos sin første Lærer

i Somaleriet, Baagoe, blev hurtigt — glemt, hvad han havde lært af Sørensen, fik han, om end noget langsommere, fordøiet, saa det blev hans aandelige Eiendom. Med andre Ord: Drachmann fik som Marinemaler sit Særpræg, og dette gjorde sig Aar efter Aar stærkere gjeldende, samtidig med at Kunstneren gik frem i Formdygtighed og i det hele i Henseende til Herredømme over de tekniske Midler.

Men — saa kom jo Digtergjennembruddet, og en Tid saae det ud, som om Digteren Drachmann helt skulde tage Magten fra Maleren; kun i Ny og Næ kom et Billede, af og til dog ogsaa en Række aandfulde Illustrationer til hans egne eller Andres Poesier frem for Offentligheden. Saa stærkt var Bruddet med Fortiden dog ikke i Virkeligheden, som det „saae ud til.“ Baade paa sine mange og lange Udenlandsreiser og under sine Sommerophold ved Fædrelandets Kyster, særlig i Skagen, vendte Drachmann ofte tilbage til sin Ungdoms Kjærlighed; han malede og tegnede ikke saa lidt; men i Regelen kom disse hans Frembringelser ikke ud blandt Folk. Noget anderledes stillede Forholdet sig, da Drachmann i 1891 tog Bolig i Hamburg. Der udførte han blandt andet det store Billede af Hamburgs Havn, Solnedgang, der af de i Byen bosatte Skandinaver var bestilt hos ham som Guldbryllupsgave til vort Kongepar, endvidere et stort „Votivbillede“, et Skib i Havsnød, der under Glas er anbragt paa Ydermuren af den Hamburgske Skipperforenings Fribolig for gamle Søfolk, et Kunstværk, der mægtigt har bidraget til at gøre Drachmanns Navn kendt og agtet blandt de Søfarende, som gjæste Hamburg. Under Opholdet i den gamle Hansestad, hvis Lokaliteter i høi Grad fængslede Drachmann, var det ogsaa, at han bestemte sig til at vie en væsentlig Del af sin Arbeidstid og Kraft til Raderekunsten. I denne havde han allerede, da han i Vintrene 1888—90 boede i Hellebæk, faaet nogen Veiledning af Carl Locher, men Resultatet var kun blevet nogle midlertidige Forsøg; den store Roman „Forskrevet“, paa hvilken han den Gang arbeidede, lagde for stærkt Beslag paa ham, til at han kunde faae synderlig Kraft tilovers for anden Gjerning. Men nu skulde det være Alvor; Drachmann tilveiebragte i Hamburg en hel Række meget gennemførte Blyants- og Tuschtegninger over Motiver fra hollandske, engelske, franske, italienske og hjemlige Kyster, ogsaa over Studier fra Elben, Hamburgs Havn og Cuxhaven; de skulde tjene som Grundlag for en hel Suite raderede Marinebilleder med Text. Men saa kom Koleraen, og under den Forvirring, som den voldte, blev hele Samlingen af Tegninger, Studier og Kobberplader, baade paabegyndte og fuldførte Ting, stjaalen fra det Atelier, som Kunstneren havde opslaaet i en morsom lille Skipperkneipe ved Havnen. Drachmann følte det som et tungt Slag, og uden Tvivl tilføjedes der ogsaa alle os andre, der sætte Pris paa Mesteren, ved dette Tyveri et væsentligt Tab. Ingen, der har seet, hvor udmærkede Resultater Drachmann kan opnaae, naar han arbeider med Sort paa Hvidt, hvor let og elegant han fører sin Pen og sit Sortkridt, hvor fin og stærk en Stemning han mægter at fremkalde ved smaa Midler, vil kunne tvivle paa, at han ogsaa som Raderer sidder inde med fremragende Evner. Nu, Drachmann er jo saa rig en Natur, at vi vel tør haabe, at han skal kunne bøde paa Tabet. Undes der ham Tid, vil han sikkert endnu faa udrettet meget baade som Maler og i Egenskab af Raderer. En Udtalelse i et Brev fra September dette Aar peger hen derimod: „Rimeligvis“, skriver han, „vil jeg i de kommende Aar udelukkende male, da jeg maa skaane mit Hoved saa meget som muligt, og vil næste Aar udstille i Kjøbenhavn.“ — „Sorrig og Glæde, de vandre tilhobe“; Enhver, der elsker Digterkunsten, maa føle sig bedrøvet ved at faae at vide, at vor Poesis ypperste nulevende Mester er nødt til for en Stund at lade Harpen hænge. Men en Trøst er det dog, at Drachmann har andre Midler at virke med end Ord og Toner. Han vil sikkert bruge den Tid godt, i hvilken hans Sangmuse maa tie; gid han ret maa faae Lykke dertil!



HOLGER DRACHMANN

Sigurd Müller.





V. POULSEN FOT.

HOLGER DRACHMANN: TEGNING



Hvad Bladene skrev

om „Digte“ fra 1872



„. . . Digte af Holger Drachmann give Anledning til den Bemærkning, at et Digt ikke altid saa meget faaer Betydning ved, at der i det viser sig en vis *stor* Aand, som ved at det aabenbarer en *god* Aand . . . Forf. vil her uden Tvivl smile ad os og sige, at der i Poesien ikke bør tages mindste Hensyn til det Ethiske, hvorforhan i det Hele synes at have en gjennemgaaende Foragt: men vi tillade os saa at spørge ham om, om han da heller ikke mener, at det i Poesien kommer an paa det Skjønne? Det vilde ikke være vanskeligt at fremhæve Exempler paa at hans Lyst til at gjøre Nar af det Ethiske, at spotte med „Helligaanden“ eller i det Hele med alt det, som er Grundvolden for Samfundslivet, hans Forkjærlighed for at vælge en Scene af en saa cynisk Charakter som i „Parket og Galleri“ stadig fører ham til at være uskjøn. Vi vide Alle meget godt, at ikke alle Præster eller alle Munke ere, som de skulle være; men derfor behøver Forf. ikke med saa stor en Glæde ensidigt at opstille de værste af disse som Udtryk for den geistlige Stand, og man fristes næsten til at beklage det Uheld, Forf. har havt med i sin „civiliserede“ Omgangskreds kun at træffe uværdige Repræsentanter for de høiere stillede Samfundsklasser, eller ogsaa maa man tro, at han er uretfærdig i sin Dom og partisk i sin Fremstilling af Alt, hvad der ikke stemmer med hans Retning . . . Vi kunde nævne mange Exempler paa Fremstillinger, der ere lige saa forargelige, som de indeholde Vidnedsbyrd om Smagløshed. Man mærker iøvrigt paa flere Steder, at Forf. er Maler; dog viser han sig ikke blot som Marine- eller Lanskabsmaler, men ogsaa som virkelig Genremaler, hvilket er Tilfældet med det i det Hele dygtige Digt „Engelske Socialister“, hvis Begyndelse endog i malerisk Henseende er fortræffeligt. Ligesom man iøvrigt i dette Digt sporer Tendensen paa en Maade, der vel i det Hele taget maa synes at staa i ringe Overensstemmelse med Poesiens sande Væsen, saaledes er dette Tilfældet gjennem saa godt som hele Samlingen; og dette gjelder da ogsaa om rent hjemlige Forhold, saaledes i Digtet med den — som det synes — uskyldige Titel „Foraarsstemning“, der giver en Satire over vor akademiske Ungdom, og hvori man hverken savner Plougs Navn eller „Fædrelandets“ Sønner . . . Digtet „Skipperen synger“ er ligeledes dygtigt og udmærker sig i det Hele ved kraftig Natur, men ogsaa her turde det gjelde, at Forf. har valgt en Type, som ikke hører til de mest tiltalende af denne Stand, i hvilken man netop ofte træffer Repræsentanter for en virkelig sund Dannelse, ligesom ogsaa Gudsfrygt som bekjendt i høi Grad er almindelig blandt disse Mennesker, hvorfor vi heller ikke vil tro, at en sædvanlig Sømand vilde sætte Pris paa en Skipper-Udtalelse som denne;

„Vorherre han hjælper! — og naar han ikke vil,
Saa kan det ogsaa være det samme.“ —

For da til Slutning i Korthed at sammenfatte vor Mening om denne Digtsamling, saa er det den, at Forf. ganske vist har et mer end almindeligt Talent; men dette er udviklet i en Retning, som er lidet frugtbar i Poesiens Tjeneste, og derfor gjør det et vist smerteligt Indtryk at se saa gode Evner benyttede paa en saa lidet heldbringende Maade. — (*Berlingske Tidende Nr. 295. 1872*).

„Digte“ af Holger Drachmann hedder en kjøn lille Bog med illustreret Omslag og trykt med smukke Typer paa godt, hvidt Papir, kort sagt udstyret som en Juledigtsamling bør være det og ansat til den for slige Presenter saa gangbare Pris mellem en halv og en hel Daler. Men, o Læser! lad ikke dette smilende Skin bedrage Dig! Bogen er ligervis som de kalkede Grave skjøn og herlig at se til, men indvendig fuld af Socialisme og Radikalisme. Paa et Julebord vilde den kun grine af alle sine Omgivelser og le Kjøberen ud oven i Kjøbet.

Og dog have vi Lyst til at anbefale denne lille Bog, som fremfor de fleste Digtsamlinger af debuterende Forfattere røber et afgjort Talent, der gjør sig gjeldende til Trods for dens store Ungdommelighed og dens liden Modenhed. Ligesom Chievitz havde seet sig saa gal paa det Forlorne i Selskabslivet og oplevet saa mange enkelte smukke Træk i det lavere liggende Liv, at han i sine Noveller gjennemgaaende betragter ethvert Menneske med en hel Frakke paa som en Kjæltring og ethvert forfaldent Subjekt som en Mand med Guld i Hjertet, saaledes har ogsaa Forf. af disse Digte en næsten komisk Tilbøielighed til i enhver Præst at se en skinhellig Hykler, i enhver Embedsmand en idiotisk Regnemaskine, i enhver Rigmand en hjerteløs Røver, i ethvert Hus med Tæpper paa Gulvene en Røverkule, fuld af uretfærdigt Gods, og i Staten selv et doktrinært Galehus, hvorimod den fattige og simple Mand eo ipso er Bravheden og Hæderligheden selv, saa at den gamle Romanfrase „Fattig, men dydig“ for Fremtiden maa forandres til: „Fattig, altsaa dydig . . .

Naar vi til Trods for denne gjennemgaaende — vi havde nær sagt Sindsforvirring — ønske at denne lille Digtsamling maa finde Læsere, saa er det fordi den virkelig i Friskhed og Energi — til Dels rigtignok en Følge af det yderlige Standpunkt — staaer over de fleste lignende. Forfatterens Blik for malerisk Virkning give hans Lokalskildringer en Sandhed og en Farve, som altfor ofte savnes hos de Smaapoeter, der kjende Verden udmærket godt — af Bøger, men ikke ere istand til at tegne en fattig Stue eller et Efteraarslandskab, saa man gjenkjender Virkeligheden i deres Skildring. Dertil kommer endnu hos Drachmann Fynd i Repliken og Slagkraft i Verset — af og til af en vel rhetorisk Art — samt, hvor det er hans Indignation, der føder Digtet, virkelig Vittighed i dens Udbrud.

Vi fremhæve som Vidnesbyrd om denne sidste Egenskab Digtet „Foraarsstemning“ med dets Satire over Studenterlivet. Dette Digt er vel skikket til at sætte alle danske Studenterhjerter mellem de Sytten og de Toogtyve i urolig Bevægelse. Det vil blive betragtet som en Seirshymne af de juvenile Videnskabsmænd, der alle længe med Grundighed have drøftet det Spørgsmaal: „Er Carl Ploug en alvorlig Mand?“ og forlængst ere komne paa det Rene med, at det desværre kun er saa lala med hans Alvor. Men hos de elskværdige unge Mennesker, der endnu med sværmerisk Kjærlighed se tilbage mod Fortidens Studentertraditioner, vil det vække megen Uro og Tvivlraadighed; over hvert lille skyldfrit Gilde paa Smørkrukken og Pølsen derhjemmefra vil det svæve som en truende Sky, hvorfra Satiren hvert Øieblik kan hagle ned og nedslaa Glæden; hver Gang Punchen løsner Tungen til en Tale „for Kvinden“, vil Talerens Tunge vorde lam ved Erindringen om Digtets Spot over slige Ungdommeligheder, og naar den glade Skare med „Kokarderne paa“ gaaer

syngende fra Skoven langs Strandveien, vil dens Sang blive stikkende midt i Veien, naar den mindes Drachmanns rynkede Bryn, og den vil liste sig taus langs Grøften for ikke at vække mindste Mistanke om, at den skulde være befængt med noget puerilt Sværmeri for „Danmarks Kvinder“. Og saa veed man jo ogsaa af Literaturhistorien, at det Nye altid har vakt Modstand, men at Modstanderne, naar det Nye har seiret, staa i Historien som bornerte Filistre. Og en bornert Filister vil man dog nødig være. Sæt nu, at Dr. Brandes var Dr. Steffens, og at Holger Drachmann var Adam Oehlenschläger, saa var det dog flovt . . .

Trøst Jer, kjære unge Venner! Drachmann er ikke nogen Oehlenschläger, men derfor kunne hans Vers nok fortjene at læses. *(„Nær og Fjern“ Nr. 23. 1872).*

TABIRO (P. HANSEN.)



Det Betydeligste, de sidste Dage have bragt os af Lyrik, er Holger Drachmanns Digte; de have den gode Egenskab, at de ere Forfatterens egne. Drachmanns Muse er — det være sagt til hendes Ære — ingen af disse almindelige, stille Piger, som vel vogte sig for at bære en Trevl, der ikke forlængst er seet paa Østergade og baaren af alle de andre Fruer og Frøkener; det er snarere en vilter „Fiskerjente“, frisk og naturlig, om end altfor barnlig forelsket i det Stærke, det Brogede og det Støiende, kort sagt en Fiskerjente, der endnu ikke har fundet sin Hans Ødegaard. Vi haabe, at Hr. Drachmann vil paatage sig dennes Rolle, thi hans smukke lille Slutningsdigt har slet ikke overbevist os om, at Lektier og Skole ere overflødige selv for Muser. Vi kunne ikke gaa ind paa, at Mængden af vore yngre Digtere skulde lide af for megen Skole, de mangle nok snarere de Evner, som kunde skoles, som vare en Skole værd, og selve Drachmanns Digte vise, at ingen Digter nu kan undvære en saadan. Vi tænke nærmest paa de Digte, hvor Tiden og særlig vi herhjemme faae læst og paaskrevet, hvor Socialismen, hvor den frie og bundne Tanke behandles, her i det Mindste viser det sig, at det ikke er nok at synge uden Noder og som man har Lyst. I Stedet for at røbe Manglerne ved det Bestaaende, røbe disse Digte kun, at Forf. *vil* opponere uden ret at vide mod hvad, naar bare det bliver saadan rigtig lynende Opposition. . . . I „King Mob“ skildres, hvorledes Alt, hvad der syndes i de høiere Lag, alle Skandaler i de svundne og i denne Slægt synke ned i Dybet og avle der en Kæmpe, som vil reise sig, naar Tidens Fylde kommer! Ligeledes bliver i „Den 28. November 1871“ de tre af Pariserkommunens Førere, der paa den Dag blev henrettede, og af hvilke i det Mindste de to vare regulære Galgenfugle, forherligede som Martyrer; ja, der profeteres om, at dette „uskyldige“ Blod vil blive en Hævnens Spire, blive „Fane og Løsen, hvor Ideen er Magten og Fremskridtet Retten.“ Videre er det neppe muligt at gaa. „Frants, Du est en ung Mand.“ Alle disse Digte ere iøvrigt kraftige og gode i Formen, de have, hvad Forf. mener vor Poesi trænger til, „Hidsighed i Blodet og muskelspændte Arme“, Feilen er kun, at Blodet koger uden Grund og Armene fægte i Luften. Vender man sig til de øvrige Digte i Samlingen, vil man finde den samme Sprogkraft, den samme friske Flugt, men her bærende et mere behersket Stof frem . . . Drachmanns Fortrin ligger just ikke i, at han besynger helt nye Gjenstande, man vil gjenfinde den samme Art af Sujetter hos store, ikke ukjendte Forgængere, Bjornson og Ibsen, i vore egne Skjemtedigte, men det er det Liv og den Begeistring, hvormed Alt er behandlet, og saa Sproget, der helt er hans eget. Her er en Evne til overalt at finde det levende, individuelle Udtryk, som er meget glædelig overfor den pilne Pænhed, hvortil de Fleste af vor lyriske Ungdom ere reducerede . . . *(Dagbladet Nr. 305. 1872).*

—K—N.



. . . Lad os undersøge, hvorledes Hr. D.'s Ideal seer ud. Vi ville ikke opholde os ved, at han gjør Nar af Studenterne, fordi de gaa med „Nationalkokarde“ og „væbne sig for Nordens Folkeaand;“ thi det er kun en lille uskyldig Hævn, fordi de fleste af dem vrage hans Ven Dr. G. Brandes's — til hvem Digtene ere helligede — opkogte Visdom. Men betegnende er den Fornøielse, hvormed han i Digtet „Havet“ forestiller sig „hundred og hundred Skibe“, baade „svømmende Krambodhuse“ og „Orlogsfregatter med breden Raa“ pludselig tilintetgjorte af det oprørte Hav . . . Det er en socialistisk Omvæltning, hvor de Lag i Samfundet, der nu ere nederst — ikke nedenunder, thi de have samme Frihed og Ret som vi Andre — komme ovenpaa, da Christendom og Nationalitet ere udslettede som overlevede Fordomme og den frie Nydelse Menneskets høieste Formaal, der er Forf.'s Ideal; det er den Fremtid, han har for Øie, den, han ved sin Kunst vil bane Vei. Men følgelig er hans Stræben selvmordersk; thi det er klart, at under en saadan Tilstand maatte alle „Idealer“ udslettes og al Kunst gaa til Grunde. Det er derfor umuligt at tro paa, at dette er hans Alvor . . .; det Hele er Gjøgleri og Lapseri. Forfatteren har givet efter for den Fristelse at gjøre i Tidens uløste Problemer, at fremstille sig selv som en Satans Karl, der tør sparke til Alt, der bestaaer og af Andre agtes for dyrebart og helligt, der med opreist Pande og fræk Mine tør se Samfundets Undergang imøde. Sligt vækker jo altid en vis Forbauselse, og det kildrer baade Læsernes Nerver og Ens egen Forfængelighed. Men det vilde være meget sørgeligt, om Forfatteren tiere vilde give efter for denne Fristelse, thi hans Talent er meget for godt til at misbruges i Løgnens og Vanvidets Tjeneste og til at dele Lille Kirkestrædes Laurbær med Hr. Alfred Jorgensen. *(Fædrelandet. Nr. 302. 1872.)*

C. (PLOUG?)



„Denne Digtsamling bør ikke savnes i nogen virkelig fremadstræbende Arbeiders Hus, da den dels vil have en mægtig vækkende Indflydelse paa hans Omgivelser og dels, naar Tvivl og Mismod engang skulde komme over ham, vil kunne indgyde ham fornyet Mod og Tillid til Fremtiden. I det Hele kan det siges, at Arbeidsklassen først, naar den gennemgaaende deler Digtsamlingens fri Syn paa Samfundsforholdene, vil kunne opnaae en gjennemgribende Forbedring af sine Kaar. Til yderligere Bekræftelse herpaa tjener, at Bogen med sjelden Enstemmighed er bleven nedrakket i vor „hæderlige“ Presse, der har anseet den for altfor betydningsfuld til at kunne ties tildøde.“ *(Socialisten Nr. 5. 1873.)*



. . . Samlingen indeholder et forholdvis anseeligt Kvantum rimede Ubetydeligheder, som der ikke er nogen Grund til at dvæle nærmere ved. Hvad de øvrige Drachmannske Poesier angaaer, kunne de deles i tre Klasser, af hvilke den ene behandler

blandede Emner, den anden bestaaer af subjektiv weltschmerzlich Lyrik, og den tredie viser Forfatterens Stilling til Tidens social-politiske Spørgsmaal . . . Den Del, der i større eller mindre Grad bevæger sig paa det politiske Omraade, indeholder et Digt „Engelske Socialister“, som vi ikke betænke os paa at kalde ypperligt. Hvad der navnlig udmærker dette Arbeide fremfor de fleste andre af beslægtet Art, der findes i Bogen, bestaaer deri, at det simpelthen er en Skildring, en Fremstilling af en Situation uden Spor af ensidig Tagen Parti eller af et afmægtigt Forsøg paa at løse Samfundsproblemer. Ogsaa „En Forpost“, der paa en ret kraftig, veltalende Maade forsvarer Nationernes Ret til ikke at lade sig bruge som Marionetter i krigslystne, ærgjerrige Fyrsters Hænder, tyder paa, at der hos Hr. Drachmann findes digteriske Muligheder, hvoraf der maaske vil kunne udfolde sig noget ikke Ubetydeligt, hvis det lykkes ham at emancipere sig fra „Venners“ forskruende Indflydelse. Derimod er „Ude og Hjemme“ en fuldstændig Snakken Sort; „Kjældermanden synger“ er et komplet mislykket Forsøg paa at være humoristisk; „Parket og Galleri“, hvorom Forfatteren undskyldende siger, at det er „lidt raat maaske“ foretrække vi at betegne som det Væmmeligste, vi i lang Tid have læst, og om „En Nutidsvision“ skulle vi kun bemærke, at Versene mildest talt ikke ere gode. I „En Foraarsstemning“, hvor Hr. D. er indigneret over, at man har opstillet „en Brander imod Brandes (har man virkelig ikke opstillet andet?), og dvæler ved „Tanken, der slynger sig om Sjælen, som om Elmetræet Ranken“ (hvilken „fri Tanke!“), gjøres der et Forsøg paa at hæve „Litteratursamfundet“ (en af Hr. G. Brandes stiftet Forening af „Fritænkere“) op i de poetiske Regioner, hvilket turde være temmelig naivt . . . *(Dagstelegraphen. 335. 1872.)*



Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



(1. Fortsættelse.)

Det indrømmer jeg, Herre. Jeg er en løierlig Arbeider. Det skal tages i Betragtning i min Løn. De skal kun give mig syv Shillings sex Pence hver Lørdag Aften istedetfor otte Shillings, i Betragtning af, at jeg er løierlig.“

„Hold Deres Hænder frem“, sagde Forpagteren skarpt.

Landstrygeren holdt begge Hænder frem. De viste rigtignok tydelige Spor af haardt Arbeide med Spidshammer og Spade, men vare paa den anden Side lidt for lange og fine for En, hvis Hu stod til at styre Forpagter Holmes’ Plov.

„Der, Herre; jeg venter paa, at De skal læse min Skjæbne“, sagde han; „hvad skal det saa være?“

Pludselig udstødte Forpagteren en langtrukken, dæmpet Fløiten og slap sit Tag.

„Heida! William!“ raabte han til en Arbeider, som brændte Ukrudt i Nærheden. „Heida! William! Kom herhen med din Pleil. Jeg kjender Dig, der kan lidt af Alt og Intet tilgavns, jeg kjender Dig; jeg skjøtter ikke om at have fine Herrer Brandstiftere paa mine Enemærker eller en Capitain Swings. Jeg kjender Dig, Mester Galgenfugl! dine Hænder ere mærkede af Spidshammeren i Weyport, ere de. Jeg kjender Dig: Du er den Fyr, som jeg og elleve andre Mænd fandt skyldig i at skrive Navne, som ikke var deres egne. Jeg vil ikke have skrevet Isak Holmes Navn, som er godt for femhundrede Pund, eller stukket Ild paa mine Lader. Du vil maaske ryge mig ud for at hævne Dig, vil Du? Gaa din Vei, og hvis jeg seer Dig luske om her, skal jeg snakke et Ord med Politibetjenten. Se til, Du kommer afsted, og, William, tag din Pleil og slip Pasop løs.“

Forbryderen smilede, bedrøvet men barsk.

„Du skal ikke uleilige Mr. Pasop, eller Mr. Williams. Jeg er gaaet. Men med Forlov at spørge, hvem er Deres Godseier, Mr. Holmes?“

„Min Godseier? En, som kunde hænge Dig, saasnart han seer Dig, hvis jeg lader Dig møde for Retten — det er Jarlen af Wendale, hvis Du vil vide det. William, tag din Pleil og slip Pasop løs.“

Forbryderen bukkede atter og gik ud paa Landeveien. I de Dage havde man endnu den hemmelighedsfulde Capitain Swing i frisk Minde, den allestedsnærværende Erke-Brandstifter, som pleiede at berøve strengt arbeidende Forpagtere deres Ro om Dagen og deres Hvile om Natten og forvandle Dag-Arbeidere til Natvægtere. At være en Fremmed i et Landsogn var endnu det Samme som at blive betragtet med Mistro; og det kan ikke negtes, at Forpagter Holmes’ Mistanke var berettiget, forbunden som den var med en privat Grund til Frygt. Hvad var mere naturligt, end at en Forbryder, som han selv havde været med til at sende til Fængslet, vilde gjøre Brug af



F. LEFLER: SORG OG GLÆDE

sin Frihed til at hævne sig paa den Maade, som var mest i Mode i de Tider?

„Jeg saae strax, at det var Swing“, sagde han til Miss Holmes, medens han spiste sit Ostebrød. „Jeg skal inat være paa min Post med min Bøsse, og hvis Himlen er rød over Gressford, skal Skjæret ikke komme fra min Gaard.“

Et Menneske, som er vant til de regelmæssige Fængselsmaaltider, vil imidlertid føle Sult baade hurtigt og stærkt. Tiden for Middagsmaaltidet var nu forlængst forbi, og hans March i Søluften og Blæsten over Bakkerne havde udøvet deres udmattende Virkning paa denne Fangefugl, som pludseligt var bleven sluppet ud af et Bur, hvor Frø og Vand, om end bittert, ialtfald var rigeligt. Men trods den hurtigt voxende Mathed i Forening med de bittre Smerter af overdreven Tomhed og Træthed, var der intet Andet at gjøre end at skynde sig udenfor Pasops og Pleilens Enemærker. Han blev ikke engang støttet af et let Hjerte; og selv om det ogsaa havde været Tilfældet, er det ikke af lang Varighed med blytunge Lemmer.

Det var langt over Middag, og Arbeidere, Fattigfolk og Fanger deromkring havde for en Time eller to siden besørget deres Fordøielse, da den dobbelte Overbevisning paatrængte sig denne Ex-Fange, Arbeideraspirant og virkelig Fattige om, at Mad var en absolut Nødvendighed for at sætte ham istand til at naae et Sted, hvor han kunde finde Arbeide, og at der ikke var Tale om at finde Arbeide indenfor en meget betydelig Radius fra Forpagter Holmes. Han maatte gaa længere bort for overhovedet at opholde Livet, og han maatte først opholde Livet, inden han kunde gaa videre. Det var et virkeligt Dilemma, idet de to Nødvendigheder syntes ikke at kunne forenes, medens det var umuligt at tænke med Udbytte, medens Sulten nagede. Mangen en kraftig Mand har gaaet muntert uden Mad og Drikke, baade som en Sport eller for sin Fornøielse i længere Tid end han; men det har været med Visheden om at faae Mad ved Enden af Marchen, hvad der gjør Appetiten til en Spore og en Pirring; og dernæst var han ingen kraftig Mand og havde ikke Udsigt til at finde en Brødskorpe i Løbet af otteogfyrre eller tooghalvtresindstyve Timer; og ikke engang det, undtagen han kunde finde ialtfald en halv Brødskorpe til at hjælpe sig frem med. Uhret i hans Legeme, stillet efter almindelig Fængselstid, viste paa det Tidspunkt, da den vaagnende Ulv, som er skjult i ethvert Menneske, enten maa tigge eller stjæle, hvis den ikke kan erhverve Noget.

Den første Samling af Huse, som Landeveien fører igjennem, er en lille Flække ved Navn Stackworth — et Slags Forstad til den store og udstrakte Landsby, Gressford St. Mary. Ulven blev naturligvis mere graadig, da den naaede menneskelige Boliger.

I Udkanten af Stackworth, tæt ved Kirken, slog Duften af friskt Brød ham imøde, en guddommelig Duft, som hidrørte fra en lille Bager- og Lysestøber-Boutik. Døren stod paa vid Gab, som for at byde Velkommen, og Indgangen var beskyttet af et knæhoit Brædt og en Klokke. Duften og Synet vare et Lam for Ulven, og skjøndt han gik et Par Alen forbi Stedet, vendte han snart om igjen, slentrende og med opspilede Næseboer.

„Et Menneske, som kan arbeide, burde ikke skamme sig ved at tigge, naar Landet ikke har noget Arbeide til ham“, sagde han til sig selv, idet han aabnede Brædtet og fik Klokken til at ringe. „Jeg kan ikke gaa til imorgen uden Brød — og dette er den eneste Udvei — lader det til i Forpagter Holmes' Egn.“

Det var uretfærdigt imod Forpagter Holmes,

som, naar hans Besøger havde handlet under et Instinkt af Sult, kun havde handlet under det andet Instinkt af Selvforsvar. Men, forresten, paa den anden Side, Retfærdighed er intet Instinkt, især ikke hos en Forbryder.

Den støvede, hvide Bager, hvis Navn, ifølge Skiltet over Døren, var Morse, stod bag Disken og bandt Talglys op. Forbryderen bukkede som sædvanligt, men denne Gang tog han ikke Kaskjetten af. Han var kommen til den Erkjendelse, at hans tætklippede Skalp ikke kunde fremkalde Høflighed.

„Jeg vil gjerne bede Dem, Herre", sagde han, „om at tilstaa mig den største Gunst, ethvert Menneske efter Sigende har Ret til at fordre. De er Handlende og har Varer, jeg er Forbruger og sulten. Med eet Ord: jeg er virkelig meget sulten."

„Ja, Mister — her er nok for Folk, der kan betale."

„Sandt nok. Men Sagen er i dette Tilfælde desværre noget indviklet. Jeg er ikke alene meget, meget sulten, men tillige uden baade rede Penge og Kredit. Jeg kan ikke engang tilbyde Dem en Vexel. Ikke desto mindre, man maa leve — i de sidste Par Timer er det gaaet op for mig, at den Filosof, som ikke kunde indse Nødvendigheden deraf, maatte være yderst nærsynet. Et af disse Rundstykker vil ikke være Noget for Dem; det vil være Alt for mig."

Bageren saae ikke meget aandrig ud, og han stirrede paa ham med et mere forvirret Udtryk, end Forpagter Holmes havde gjort, forinden den Sidste havde opdaget den Fremmedes Beskaffenhed. Han kunde kun sige:

„De er Tigger, Mister?"

„Forstaa mig ret, Mr. Morse. Jeg er Tigger. Jeg indrømmer det. Jeg kan ikke engang stille Sikkerhed for den Værdi, jeg kommer til at skylde Dem, maaske ikke i flere Aar. Jeg skjælver ved Tanken om det Beløb af Rentesrenter, som jeg maa erlægge til Dem en af de følgende Dage. Men De veed udentvivl — De boer jo saa nær ved Kirken — hvem der betaler Den, som giver til de Fattige. Jeg er kun en sulten Medbroder, uden Arbeide, jeg er En, som vil falde til Byrde for Deres Sogn, og saaledes ogsaa for Dem, medmindre han kan slippe ud af det; som endog kan blive en Byrde for Nationen ved at nødes til en Forbrydelse. Indbrudstyve, Mr. Morse, ere blevne til ved Negtelsen af et Rundstykke. De seer, at jeg er gammel, svag og i enhver Henseende værdig til for en Skilling Barmhjertighed. Jeg seer, at De er baade en godgjørende og en fornuftig Mand. Jeg har appelleret til Deres Kløgt og til Deres Hjerte. — Jeg maa tage Rundstykket?"

Bageren var saa forbløffet over en saa ny og uhørt Slags Kunde, at han sagtens vilde have ladet ham tage Rundstykket uden nogen Indvending og vilde have staaet og stirret, indtil det var for sent at modsætte sig Forretningen, hvis han ikke heldigvis havde været velsignet med en Hustru, og hvis hun ikke havde været velsignet med stor Aandsnærværelse.

„Hør, I der!" udbrød hun og slog med Næven i Disken for at skræmme Tiggeren ud af hans Uforskammethed og sin Mand ud af hans gabende Stirren. „Vi giver ikke Noget for Ingenting — det gjør de i Arbeidshuset i Beckfield, og det er Stedet for dem, der ere sultne og ikke kan betale. Vi føder ingen kraftige Tiggere og skjøtter ikke om Tyve. Hold derfor Deres Fingre fra mit Brød — min Mand bager ikke for at give det bort."

„Madam", sagde Tiggeren, „Mungo Park skrev engang nogle rørende Linier om Godheden og Mildheden hos Deres henrivende Kjøn i Forhold til det, hvortil Mr. Morse og jeg har det Uheld at høre. Sandt nok hentede han sine Erfaringer fra Centralafrika og ikke fra Sognet Gressford St. Mary, i hvilket Hjørne af Civilisationen jeg troer at befinde mig. Men Principet er det samme:

Fra lumre Indien til Polen,

troer jeg nok, det ender."

„Mungo eller ikke Mungo, og hvad Parken angaaer, saa er den i Beckfield og Arbeidshuset med. — Dit gabende Drog" — dette gjaldt Mr. Morse — „Du vil kaldes en Mand?"

„De maa endelig ikke skjænde paa Mr. Morse, Madam", sagde han, med et sultent Suk og et Afskedsblik til Rundstykket. „Jeg er gaaet; men, maa jeg spørge, hvem er Deres Godsherre?"

„Hvad kommer det Dem eller Nogen ved, saa længe Afgiften bliver betalt? Det er Jarlen af Wendale — og naar De kommer til Beckfield, vil De høre hvem han er. — Halløi, hvad er det? Det er alle Hundene, saa sandt jeg lever — og de halse af alle Kræfter."

Og sikkert nok, lige gjennem Flækken og forbi Bagerens Dør foer Hunde, Heste og røde Frakker. Bageren sprang over Disken; Bagerens Kone glemte sin Boutik og løb ud paa Veien.

Skjæbnens pludselige Fristelse var sikkert uimodstaaelig for en Tigger, som lige var bleven løsladt af Fængslet. Før Jægerne vare forbi, havde han stukket Rundstykket til sig; før Bageren og hans bedre Halvdel vendte tilbage til Disken, var han borte. Brødet blev heller ikke savnet. „Hvem er værst faren — Mikkel eller jeg?" tænkte Tyven, ligesom han havde tænkt: „Hvad seer mørkest ud — Fængslet eller Friheden?"

Forbi Beckfield, Gressford St. Mary og Stackworth løber Bækken — et lille Vandløb, som paa en eller anden Maade sørger for at krybe lige ud i Søen, ligesaa tillidsfuldt og dristigt, som om det var Severn eller Themsen. Ved denne

med Ukrudt opfyldte Bæk satte Forbryderen sig ned, i Ensomhed og Løndom, forat fortære sin Smule fra den Riges Bord. Stjaalet Brød kan være ligesaa velsmagende som stjaalet Vand for et sulten Menneske — ialtfald indtil det er fortæret. Han brød Brødet — sikkert det Bedste, der nogensinde var blevet bagt i eller udenfor Stackworth; han førte et Stykke op til sin Mund — hans Tænder berørte det — da, ligesom ramt af et elektrisk Stød, sprang han op, lukkede Øinene, pressede Læberne sammen, og kastede Stykket og hele Resten i Bækken, til Føde for Forellerne der. Saa vendte han om og kom igjen ind paa den slagne Landevei med dens Træthed og Sult.

Noget efter kom han til et andet Led ved en Vei, bevoxet med Græs og Mos, der førte hen til et brunløvet Krat. Paa den anden Side af dette Led var der imidlertid en Prøve af Liv og Farve — en høirød Frakke paa en graa Hest, og i den høirøde Frakke stak en Mand, der dannede en fuldstændig Kontrast til Landstrygeren.

Rytteren var en komplet bereden Apollo, baade med Hensyn til Ungdom og Skikkelse. De regelmæssige Træk, forfinede og dobbelt forfinede i deres fuldkomne Symmetri, tilhørte en høi og athletisk ung Mand paa ikke mere end treogtyve Aar, der sad paa sit prægtige Dyr med en Centaurs Lethed, omend ikke i samme Stilling. Hans Øine vare lyse blaagraa, og hans Haar, som efter denne fredelige Tids umilitære Skik bølgede frem under hans Jagthue, var lysebrunt. Hans Kinder, let farvede af Sundhedens Bronce, skygges svagt af endnu uragede Dun. Idet Landstrygeren kom til, forsøgte denne beredne Adonis at lukke Ledet op med Heftet paa sin Hirselfænger. „Kom herhen, min gode Mand!" raabte han med en Stemme, som paa engang var klar og blød — næsten altfor blød til hans brede Bryst og Skuldre, skjøndt i fuldkommen Overensstemmelse med hans Træk. „Kom herhen -- og vær saa god at lukke det fordømte Led op for mig. — Tak; det er godt. — For Pokker, jeg har ingen Smaapenge hos mig. Ligemeget — her er til et Glas Øl", og han kastede en Penny ned i Støvet og red i kort Galop henimod Gressford.

Landstrygeren samlede Penny'en op, saae efter den unge Mand, og gik, saa hurtigt hans mødige, forsultne Lemmer vilde bære ham, tilbage til Stackworth. Han kigede ind i Bagerens Boutik. Den var tom.

Da Mrs. Morse et Par Minuter efter kom derind, saae hun en Penny, som hun ikke paa nogen Maade kunde gjøre Rede for, ligge paa Disken.

„Er det en Maner, at lade Pengene ligge og flyde saadan, dit store Øg?" sagde hun til Bageren.

Men Landstrygeren endte sin første Dagsreise med at slæbe sig tilbage til det lyse Led og ind i Krattet, hvor han fandt en Krog, hvor han kunde lægge sig. Heldigvis var der frit Logis i *Hôtel à la belle Etoile* -- og, selv om der ikke serveres nogen Aftensmad, er der heller ingen Regning at betale.



II.

Den næste Morgen brød frem ligesaa lys, som den foregaaende havde været mørk. Gamle Moder Jords Gjæst spiste endelig Frokost, bestaaende af saftige Brombær i en Sauce af Dugg og skyllede dem ned med Bækkens kolde Vand. Men han var stiv og mødig, og hans Lemmer værkede af at ligge under aaben Himmel en lang, kold Oktober-Nat, og han var gjennemfrossen og sulten. Ikke destomindre var der ikke Andet for ham at gjøre, end at traske videre. Hans næste Station paa Veien til muligt Arbeide og sandsynlig Udsigt til at sulte ihjel, var Landsbyen Gressford St. Mary.

Fra Syd- eller Melmouth-Siden kommer man til Landsbyen — Nogle kaldte den Byen — Gressford St. Mary over Gressford Green — en bred, aaben Græsmark med en Smedie og omgiven af en halv Snes Arbeiderboliger, og en firehundrede Aar gammel Eg i Midten. I Smedien var Arbeidet allerede i fuld Gang, da det var godt og vel to Timer efter Solopgang, og Landsbybørnene vare allerede paa Veien for at lære Alfabetet i Skolen eller glemme det i Markerne. Men pludseligt, just som Landstrygeren nærmede sig, standsede Arbeidet i Smedien, og Børnene, aabenbart yderst villige til at drive den af, hviskede forundrede til hverandre. Landstrygeren tænkte først, at Forpagter Holmes havde forberedt ham en ugjæstfri Modtagelse, men han kom snart paa andre Tanker ved de skarpe Toner af en Klarinet og Lyden af en Tromme. Børnene stimlede sammen; han lænede sig op til Døren ind til Smedien — han vilde ialtfald nyde lidt Varme, uden at have nødig at betale Smedien. Og saaledes, med et mørkt og forvirret Blik, stirrede han sløvt paa en stor Procession, som holdt sit seirrige Indtog i Gressford St. Mary.

Processionen bestod af tre Personer.

Føreren, der fløitede saa skingrende paa Klarinetten og med en saa ukunstnerisk Regelmæssighed slog løs paa Trommen, var en broncefarvet og skjægget Fyr, med en Hage som en blaa Skurebørste, lasket, lurvet og fuldstændig løbet i Frø, med den rødeste Næse og de mest gustne Kinder, som Naturen eller Kunsten have fremstillet siden Bardolphs Dage. Hans sorte Øine vare rindende og laa dybt under buskede Bryn. Guld- — eller Messing- — Ørenringe smykkede læderagtige Klapper, der gjorde Tjeneste som Øren og ragede frem fra en sort Hjerneskal, der var ligesaa tæt klippet som Forbryderens egen.

Hans Klæder vare af almindeligt Flonel og Bomuldsfløiel, men prydedes af en Sølvuhrkjæde. Hele Skikkelsen var alt Andet end tiltrækkende, men Klarinetten og Trommen vare nok til at tiltrække alle landlige Kunstelskere, selv uden Resten af Troupen.

Det andet Medlem af Processionen vilde have bragt en Zoolog i Forlegenhed, naar han skulde afgjøre, hvorvidt det var absolut firbenet eller absolut tobenet. Det var en brun Bjørn, som gik strunk paa Bagbenene og bevægede sin spidse Snude, ligesom Toppen af en Tambourmajors Stav, i Takt efter Musiken. Det var heller ikke en ganske almindelig brun Bjørn. Det var en Enaksbjørn, og dens filtrede og støvede Pels var ligesaa tyk og pjusket som et Par almindelige Bjørnes. Den havde naturligvis Mundkurv paa, men var alligevel vel skikket til at føie en ganske behagelig Rædsel til Fløitens idylliske Klang.

Men Bjørnetrækkeren, dette store Bæsts Oppasser, som førte det i et slidt Reb, der var saa tyndt som om en Edderkop havde spundet det, var den mest Mærkelige af de Tre. Det var en spinkel, alfeagtig, lille Pige, hvis gullokkede Hoved knap naaede op til hendes Fanges Kryds. Hendes Krøller bølgede ned ad den snavsede, hvide Kjole, oversaaet med Flitterstads, faldt ned over hendes store safirblaa Øine og søgte forgjæves at skjule hendes glade Smil. Hun lod til at være overmaade stolt af sin vilde Myndling, idet hun halvt travede, halvt dansede ved dens Side, uden Andet end sin Barnehaand til at holde dens Reb, og en spiralformigt afskrællet Pilekvist til at lære den Mores, dersom den skulde glemme sine gode Manerer. Det var en Gruppe fra en helt fremmed Verden, som gjorde Holdt i den hjemlige Landsby — Fløitespilleren med Forbryderfysiognomiet, det groteske Uhyre, og et uskyldigt og lykkeligt Barn som deres Dronning.

Fløitespilleren stillede sig op foran Egetræet, fløitede en livlig Fanfare og henvendte sig til Folket i Gressford:

„*Messieurs et Mesdames*“, begyndte han med en hæs Udraaberstemme, fremstillet af lige Dele Taage og Brandy. „Mine 'errer og Damer, *fai' vot' jeu* — jeg vilde sige, *comédie* strax begynder. 'un der er vor Miss Ildflue, 'am der er Mister Oscar, som 'ar danset for Kongen og Under'uset og Lor' Maire. Houplà, Mister Oscar — disse 'errer og Damer ere *la noblesse*, Adelen, i denne 'enrivende *bourg*. Altsaa, begynd!“

Oscar anbragte sin høire Lab paa Brystet og gjorde et lille Buk og derpaa et dybt Knix for *Noblessen* i Gressford St. Mary. Saa spillede Franskmanden en Sømands Hornpipe: Bjørnen begyndte at dreie sig rundt, med Snuden vendt imod Himlen, ligesom en Linedanser, og med sine Forlabber holdende i indbildte Skjørter, ligesom en Balletdanserinde. Barnet stod alvorlig foran og slog Takt med sin Pilekvist, som om den var en Operadirigents Taktstok. Denne *pas seul* endte med en Kuldbøtte.

Derefter begyndte en anden Melodi — en statelig Menuet *de la cour*. Oscar og Ildfluen indtoge høitideligt deres Pladser og begyndte Dansen i serieus Takt. Den vældige Kavaler gik, dreiede sig rundt og bukkede, med en Vigtighed, som om det var den alvorligste Beskjæftigelse af Verden; den lille Dame svævede og neiede, som om det voldte hende stor Glæde, og med hele sit Hjerte i de trippende Fødder. Da dette endte med en dobbelt Kuldbøtte for Kavalerens Vedkommende, gik Musiken over til en Gavotte og derpaa til en Vals, i hvilken Bjørnen langsomt dreiede sig rundt, idet den gjorde tunge Omdreininger omkring Egetræet, ligesom en Planet, der dreier sig om sin egen Axe samtidig med at den kredser omkring Solen, medens dens Eierinde hoppede rundt og rundt, ligesom Maanen danser om den omdreiende Planet. Denne Forestilling endte med en kjærlig Omfavnelse, hvori hun lod til at blive opslugt med det Samme, og derpaa, med et Sæt, var Barnet oppe paa Bjørnens Ryg, og red, til en langsom March, rundt i Kredsen og holdt en Tintallerken ud imod Tilskuerne, den ene efter den anden.

En saadan Forestilling som denne hørte ikke til det Dagligdags i Gressford St. Mary, og Halvpencerne vare, selv i disse strenge Tider, ikke faa. Endog Mr. Morse fra Stackworth gav hvad et Rundstykke koster. Tilsidst kom Barnet paa sin Rundreise ogsaa hen til Smedens Dør. Grovsmeden kastede mere end een Kobbermønt paa Tintallerkenen. Den løsladte Fange kunde imidlertid kun smile beklagende og holde sine tomme Hænder frem.

Hun fæstede sine blaa Øine forbauset paa ham, som om hun ikke var vant til at faae Afslag. De vare endnu ikke livlige eller straalende, skjøndt de nok vilde blive det. For Tiden vare de altfor store, altfor barnlige og altfor blaa. Men saa unge de end vare, havde dette Levnet vænnet dem til at se lige ud i den aabne Verden og at dømme med Instinktet hos Hunde og Børn — disse beslægtede og medlidende Skabninger, som ikke ere fortumlede af udstrakte Erfaringers Labyrinther og indviklet Forstands Taager. Manden saae saa træt, saa sørgmodig, saa forsulten og forfrossen ud! Han var bogstavelig ligeved at besvime af Mangel paa Føde; hans Kinder vare blevne endnu mere blege og indfaldne end før, og hans gamle Klæder hang endnu mere lurvede og løst om hans magre Lemmer. Hun udstrakte sin Haand med et frygtsomt men venligt Smil og lod Grovsmedens tre Pennyer falde ned i den Fremmedes Haand.

Han studsede ved at føle Mønterne, som endnu vare varme af Temperaturen inde i Smedien, og Graaden stod ham i Halsen, saa at han ikke

kunde faae et Ord frem. Det Eneste, han kunde gjøre, var at ryste paa Hovedet og forsøge at lægge Pengene tilbage paa Tallerkenen. Men —

„*Au voleur*, Oscar!“ udbrød hun, og Bjørnen viste sine gule Tænder og brummede saa kraftigt, at han var nødsaget til at tage Haanden til sig. Hun gav Dyret et let Slag med Kvisten og red videre, idet hun vendte Hovedet om, smilede, lagde Fingeren paa Læben og pegede med sin Kvist paa Fløitespilleren, som om hun vilde sige: „Jeg vil ikke høre Noget, ellers skal jeg nok give Svar. Jeg vil gjøre, som jeg lyster, og Oscar er mit Vidne.“ Derefter sluttede Processionen sig sammen og drog videre. Tilskuerflokken løb bagefter, og Landstrygeren, som endnu stod lænet op til Smediens Dør, fulgte den med Øinene.

„Min Dørkarm trænger ikke til Skuldersmørelse nu til Morgen“, sagde Smeden, idet han vendte tilbage til sit Arbeide. „Maaske har De Raad til at drive i Arbeidstiden, men det har jeg ikke. Der er Veien op til Byen, hvis De agter Dem derhen.“

Landstrygeren kastede et kjærligt Blik paa de tre Pennyer, tog sig sammen og satte sig i Bevægelse.

Lige om Hjørnet og over den grønne Mark, saae han det, han mest af Alt trængte til nu, da han var Eier af Landets Mønt — Kroen, der ragede lidt frem mellem to Huse og laa i Flugt med Gangstien, over hvilken Skiltet hang ud fra en rusten Jernstang. Kroen var gammel, da første Sal var af Bindingsværk og ragede frem over Stueetagen. Men Skiltet maa være blevet malet, dengang Huset var nyt, at dømme efter Maleriets Udseende, som vilde have trodset den dygtigste Udtyder af Hieroglypher. Der var et sort Noget paa en sort Grund — maaske en sort Hest, thi ovenover det, med Bogstaver, som engang havde været hvide, var malet —

DEN SORT S

Og nedenunder med noget friskere Bogstaver, den mere vigtige Meddelelse:

I. IOYCE,
Priviligeret til, Udskjænkning paa Stedet,
N. B. Gode Rum for Folk & Kreaturer.

En lang Stige stod stillet op til Jernstangen, hvori Skiltet hang. Landstrygeren vovede endelig at løfte Hovedet, gik ind ad Døren og bad en Opvartningspige om Brød, Ost og Øl. Hun slog med Nakken og gik ind i en Bagstue, hvorfra en svær Mand med et rødt Ansigt lidt efter traadte ud.

„Saa De vil have noget at spise?“ sagde han. „Naa, jeg har ikke Noget imod det, dersom jeg maa se Kuløren af Deres Penge.“

„Til Tjeneste. Hvad min Appetit angaaer, saa har den Kulør af en Trepence. Jeg ønsker saa meget Brød, Ost og Øl, som der nøie svarer til denne Kulør.“

„Aa, Betty, sæt et Krus Øl ud paa Hesteblokken og skær en Skive af det gamle Brød og en Bid af den nye Ost. Der, min gode Mand, der har de Værdi for tre Pence — og endda rigeligt.“

Han satte sig paa et Trin af Hesteblokken og nødte sin svindende Appetit til Virksomhed. Men selv Følelsen af, at han kunde betale sit Maaltid, forhindrede ham ikke i at lægge Mærke til de mørke Blikke fra Mr. Joyce, som stod henne i Døren og ikke betragtede ham hverken tillidsfuldt eller venligt. Thi uagtet han kunde betale det, spiste han endnu Bitterhedens Brød og drak Bekymringens Øl. Ikke desto mindre kom hans Mave, efter et Par Mundfulde, til Kræfter igjen, til Trods for Ostens stenagtige Haardhed, og han spiste og drak, indtil den rødblussende Mands endnu haardere Blik æggede ham til at bryde Tausheden.

„Deres Skilt seer noget medtaget ud, Herre“, sagde han og saae op.

„Hvad rager det Dem“, lød Svaret, „det Samme gjør De, hvad det anbelanger.“

Det var tydeligt, at Gressford St. Mary ikke hørte til den høflige Verden. Efter et saa nedslaaende *tu quoque* som Svar paa hans Tilløb til Kunstkritik, vilde det aabenbart være ubesindigt at driste sig til en Kritik af Osten.

Imidlertid var Mr. Joyces Opmærksomhed sysselsat paa anden Maade.

„Naa, er Du endelig der, din Drivert“, sagde han til en lille Dreng i en blaa Lærreds Blouse, som kom løbende helt forpustet. „Du har været en ordentlig Tid om den Snes Alen! Naa?“

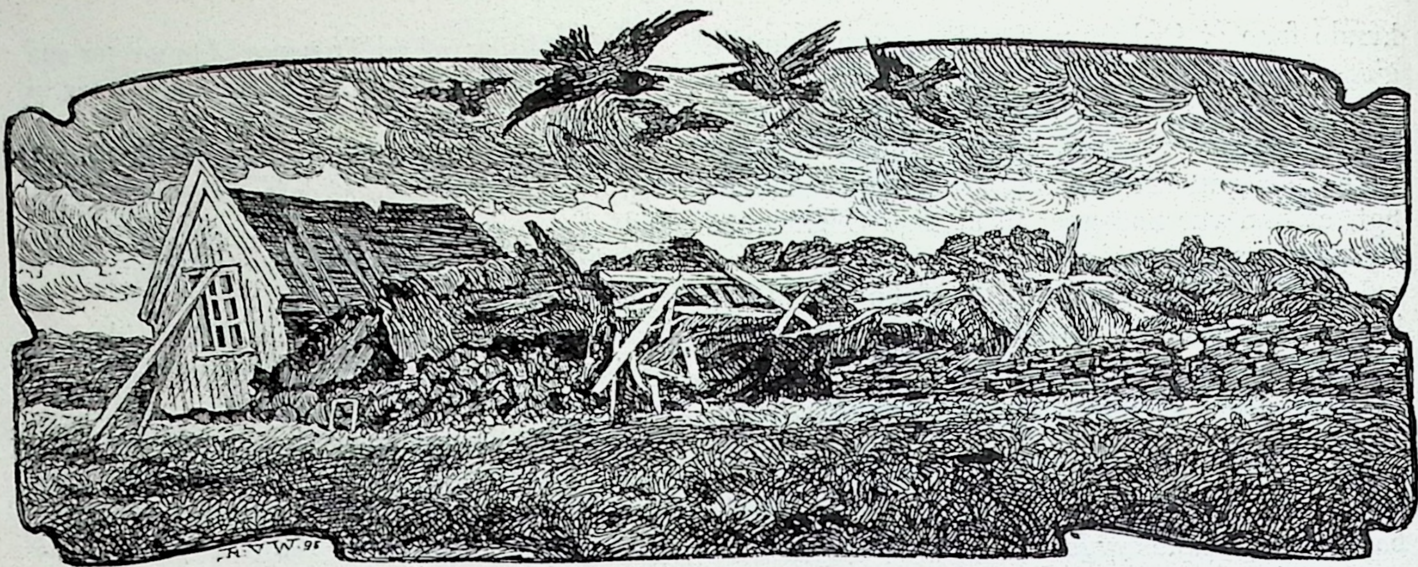
„Undskyld — Mr. Joyce — Mrs. Wickin sagde — han var bleven saa umanerlig daarlig — af at spise Snegle — at han ikke kunde gaa udenfor en Dør.“

„Syg, din Lømmel? Og han skulde gjøre mit Arbeide? Naar kommer han saa da?“

„Undskyld, Mr. Joyce, Mrs. Wickin sagde, at Doktoren havde sagt, at Mr. Wickin ikke kunde gaa ud før Søndag over, og saa maatte De vente, indtil han havde gjort sit Arbeide hos Præstens.“

„Jeg vil se Præsten —. Hvad siger De til det. Master Fletcher?“ henvendte han til en Gjæst. „Det er en net Re'elighed — Wickin er bleven syg og mit Skilt skal males inden Søndag!“

(Fortsættes.)



Fra Jordskjælvene paa Island

AF

Dr. med. EDV. EHLERS



Under Atlanterhavet strækker der sig en submarin Bjergryg, i hvilken der findes talrige Vulkaner. *Over* Atlanterhavets Overflade rager kun pletvis nogle af de høieste Toppe i denne Kjæde, nemlig Shetlands- og Orkneyøerne, de danske Færøer og den islandske Vestmanø. Men alle Vulkanerne paa disse Øer er i vore Dage udslukte; de har raset ud, inden Mennesket satte sin Fod paa de størknede Lavastrømme; kun en lille Vulkan paa Vestmanø, *Helgafell*, har maaske været i Virksomhed i den historiske Tid. Englænderne kalder disse tause Mindestøtter om Fortids Naturrevolutioner: „Giants-cause-way“ (Jettelandeveien).

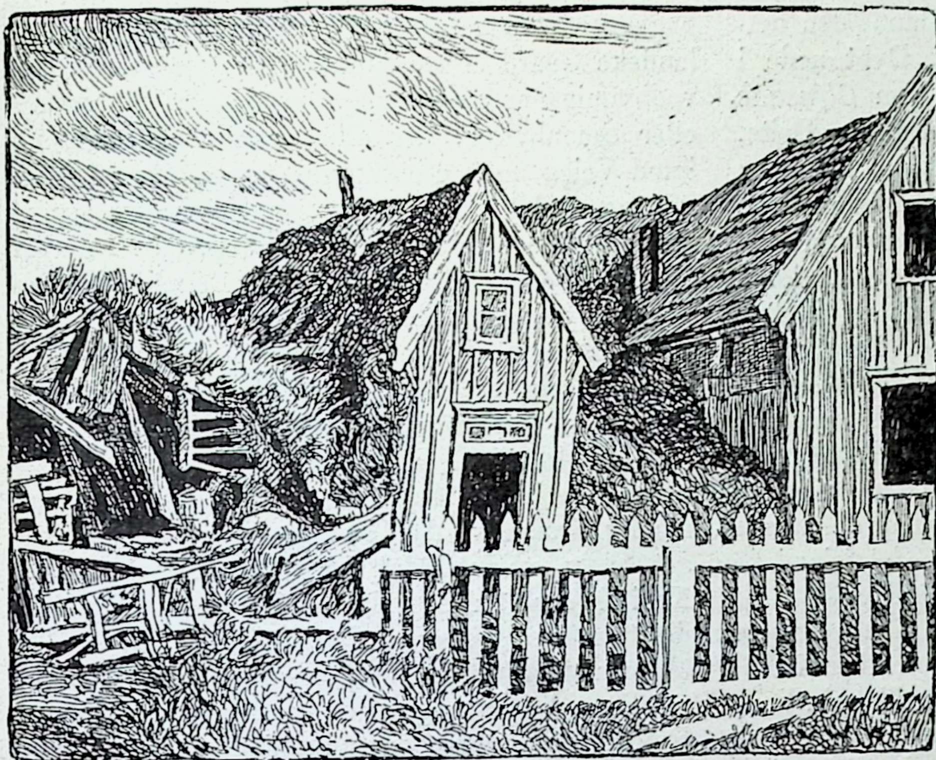
Paa Island hæver denne Fjeldryg sig atter op af Havet, og ved samme Leilighed træder Vulkanerne desværre over i aktiv Tjeneste. De islandske Vulkaner ligger væsentlig i tvende Hovedretninger, som markeres af talrige Vulkaner, udbrændte saavel som aktive, varme Kilder og Solfatarer.

Den ene Række gaaer fra Islands Sydvesthjørne (Gullbringehalvøen) lige mod Øst; de bekjendteste Urostiftere i dette Geled er Geysir og Hekla; den anden Række gaaer fra Syd til Nord. I Syd markeres den af de i den vældige *Vatnajøkull* (en Gletscher saa stor som hele Sjælland) skjulte Vulkaner; mod Nord forlader Jettelandeveien Island ved *Husavik*, der endnu i 1872 hjemsøgtes af et svært Jordskjælv, og løber via de smaa *Maaneøer* op til *Jan Mayen*. I Havet udfor *Husavik* er der ofte observeret vulkanske Fænomener; og i Havet udfor Gullbringehalvøen har der ligeledes meget ofte været Udbrud. Der findes her en ny Bjergryg, som har været Gjenstand for adskillige Undersøgelser, sidst af Ingolfexpeditionen; den menes at fortsætte sig helt over til Grønland. Gjentagne Gange f. Ex. i Aarene 1211 og 1783 har disse Udbrud været saa stærke, at den udkastede Lava og Aske har dannet Øer over Havets Overflade. Brændingen har dog i Almindelighed i Løbet af kort Tid tilintetgjort saadanne „Ildøer“, som de naturligvis har været kaldte.

Ved Udbruddet i 1783 gik det saaledes til*, at nogle Søfarende tidlig i Mai opdagede en stærk Røg, der steg op af Havet udenfor Reykjanæs (Røg-næs), Islands sydvestligste Pynt, og da de kom nærmere, var Havet helt dækket med Pimpsten. En Ø, bestaaende af temmelig høie Klipper, havde dannet sig og udkastede en saa stor Mængde Aske og Pimpsten, at Havet var bedækket i 20—30 Miles Afstand, og Skibene havde Besværlighed ved at komme frem. Efter Nogles Sigende havde Øen en Mils, efter Andres kun $^1/_3$ Mils Omkreds. Man fandt ogsaa, at Havet rundt omkring havde forandret Dybde, og at der var dannet et Skjær, som naaede tæt op til Overfladen, og hvorpaa Brændingen brød sig. Øen fik Navnet *Nyø*, men forsvandt strax efter sin Daab.

Jeg omtaler denne mærkelige Begivenhed, fordi den blev den uanede Forløber for de forfærdelige Udbrud i Varmaadalen i den ovenomtalte Vatnajøkull, Udbrud, der fandt Sted selvsamme Aar,

* *Thoroddsen:* De islandske Vulkaners Historie. Kjøbenhavn 1882 S. 77.



den følgende Maaned. Aldrig har Island været hærget som den Gang. Den 1. Juni begyndte Jordskjælvene at ryste det arme Skaptafellssyssel (Islands Sydkyst); Jordskjælvene blev ved indtil den 8. Juni. Den 11. Juni tørrede den 400 Fod brede Flod Skaptaa pludselig ud: den 12. styrtede en sydende og brølende Lavastrøm sig ned i det indtil 600 Fod dybe Flodleie, som den fuldstændig fyldte, saa at den endda slugte adskillige Gaarde paa Flodbredderne, indtil den naaede et dybt Svælg i Flodleiet, som den ikke var mægtig at fylde. Men Lavaen vældede ustandselig frem; der saaes ikke mindre end 22 Ild- og Askestøtter i Retning af Kraterne. Pimpsten og Scorier fløi 10—12 Mile vestpaa ind i Rangarvalla Syssel. Vulkanerne spyede deres Lava og Aske i alle 4 Sommermaaneder. Den 29. Juli faldt en anden Lavastrøm i Hverfisfljot, hvis Vande kom i Kog og *fuldstændig fordampede.*

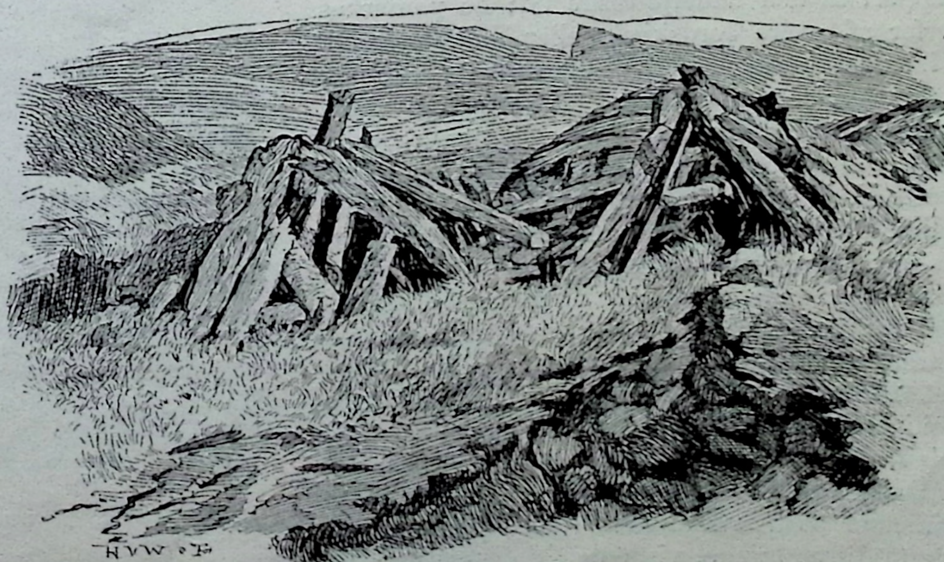
Den ulykkelige Egn forandrede fuldstændigt Udseende; gamle Vandløb forsvandt; nye maatte danne sig. Den glødende Lava opslugte 9 hele Gaarde og ødelagde 29 andre. Askelaget dækkede Græsgangene i Miles Omkreds; Kreaturerne døde af Sult og af de sædvanlige, skrækkelige Sygdomme, der pleier at følge efter Vulkanudbrud. Og da Kreaturerne var døde, gik det ud over Indbyggerne. En ondartet Skjørbug plagede Folk i de Sogne, der laa nærmest ved den vulkanske Ild*; men den udbredte sig med Hungersnøden selv til de fjerneste Dele af Landet; Fødder, Arme, Hals og Hoved hovnede op, Ribben og andre Knogler bulnede ud og fik Svulster, Musklerne blev sammentrukne i Krampe, Tænderne faldt ud, og Gane og Hals fik ildelugtende Saar. Folk tyede til de mest uspiselige Ting. Nogle kogte endog gamle Huder, Skind, Reb og desl. for at friste Livet.

Det følgende Aar, 1784, indtraf yderligere de forfærdelige Jordskjælv i Aarnæs- og Rangarvallasyssel, som ødelagde 92 Gaarde fuldstændig og beskadigede 372 Gaarde og 11 Kirker, Jordskjælv, med hvilke de i 1896 almindelig sammenlignes. Der døde ialt paa Island i Aarene 1784—85 som Følge af Udbruddets Virkninger 9238 Mennesker eller henved en Femtedel af Islands daværende Befolkning. Først i Midten af dette Aarhundrede forvandt Island disse smertelige Tab, og nu har den underjordiske fin-de-siècle-Ild tilføiet det ulykkelige Land nye Tab.

Naar man fra Reykjavik reiser østpaa, passerer man først en gammel vulkansk Bjergryg, Hellishede (dansk „Hulehede“, saaledes kaldet, fordi der i Lavaen findes talrige Hulrum, der af og til giver Resonnans under Hestehoven). Rider man ned ad Hellishedes Østskrænt faaer man et pragtfuldt Overblik over de to Landsdele, der nu er hjemsøgte af Jordskjælvet, Aarnæs og Rangarvalla Syssel.

Ved Fjeldhedens Fod begynder det grønne og

* Thoroddsen l. c.



frodige *Aarnæs*, et sumpet Marskland, den tættest befolkede Landsdel i Island. Dybt nede i den grønne Marsk slynger sig Floden *Ølfusaas* Sølvbaand, og man seer ud over det store Delta, som Lavlandets tvende andre Floder *Thjorsaa* og *Markarfljot* danne med hinanden, før de flyde ud i Atlanterhavet, i hvis blaa Flade man seer de smaa Vestmanøer dukke op. Foran Rytteren kneiser *Hekla*, den store Ødeland; og i Baggrunden lyser de hvide Gletschere, *Tindfjallajøkull* og *Eyjafjallajøkull*. Fra Hellishede kan man overse hele Jordskjælvets Krigsskueplads.

Og nede i Dalen kommer man netop forbi de første Vidnesbyrd om Kampens *Hede*. Veien fører tæt forbi Gaarden *Reykir* med de varme Kilder i *Hveragerdi* („Hvér" er det islandske Ord for en kogende Springkilde). Iblandt disse Kilder er det, at den nye Geysir, som sees paa vort ene Billede, opstod d. 6. September 1896; senere har den imidlertid atter indstillet sin Virksomhed. Der fandtes blandt disse Kilder i Hveragerdi tidligere i det Mindste een virkelig Springkilde, „den lille *Geysir*"; men for 20—30 Aar siden ophørte den at sprudle. Før 1597 var der endnu en meget stor Springkilde her paa Stedet, saa stor, at den endog undertiden kunde springe løs paa de Reisende og udsætte dem for Fare; men ved Jordskjælvet 1597 forsvandt den store Springkilde, og der dannede sig en mindre paa et andet Sted. Ved Jordskjælvet 1789 dannede der sig her en Mængde nye Kilder, som dog allerede i 1793, da Lægen *Svend Povelsson* sammen med *Eggert Olafsson*, reiste paa Undersøgelsesreiser i Landet, var forsvundne. De nævnte Forfattere beretter om gamle Sagn, i Henhold til hvilke der i saadanne varme Kilder jevnlig kan sees Fugle svømme, de saakaldte „Hverfugle". De er „af Størrelse som smaa Ænder, kulsorte, med hvide Ringe omkring Øinene; efterat have svømmet lidt omkring, dykke de under og komme ikke mere op."

De varme Kilder staaer selvfølgelig i intim Rapport til den underjordiske Ild; de paavirkes derfor af svære Jordskjælv eller Vulkanudbrud. I Islands Aarbøger fortælles det, at der under Heklas voldsomme Udbrud 1294 opkom store, varme Kilder i *Haukadal*, medens andre, som før havde existeret der, forsvandt. Den anden berømte Kilde i samme Gruppe, *Strokkr*, sprudede tidligere langt høiere end *Geysir* lige til 1608, da man paa Grund af den Skade, det kogende Vand anrettede paa den nærliggende Gaards Græsgange, tilproppede den med svære Sten. Derefter stod den næsten stille, indtil Jordskjælvet 1789, da den begyndte igjen. Ved denne Leilighed dannedes der i Geysirgruppen ikke mindre end 35 varme Kilder.

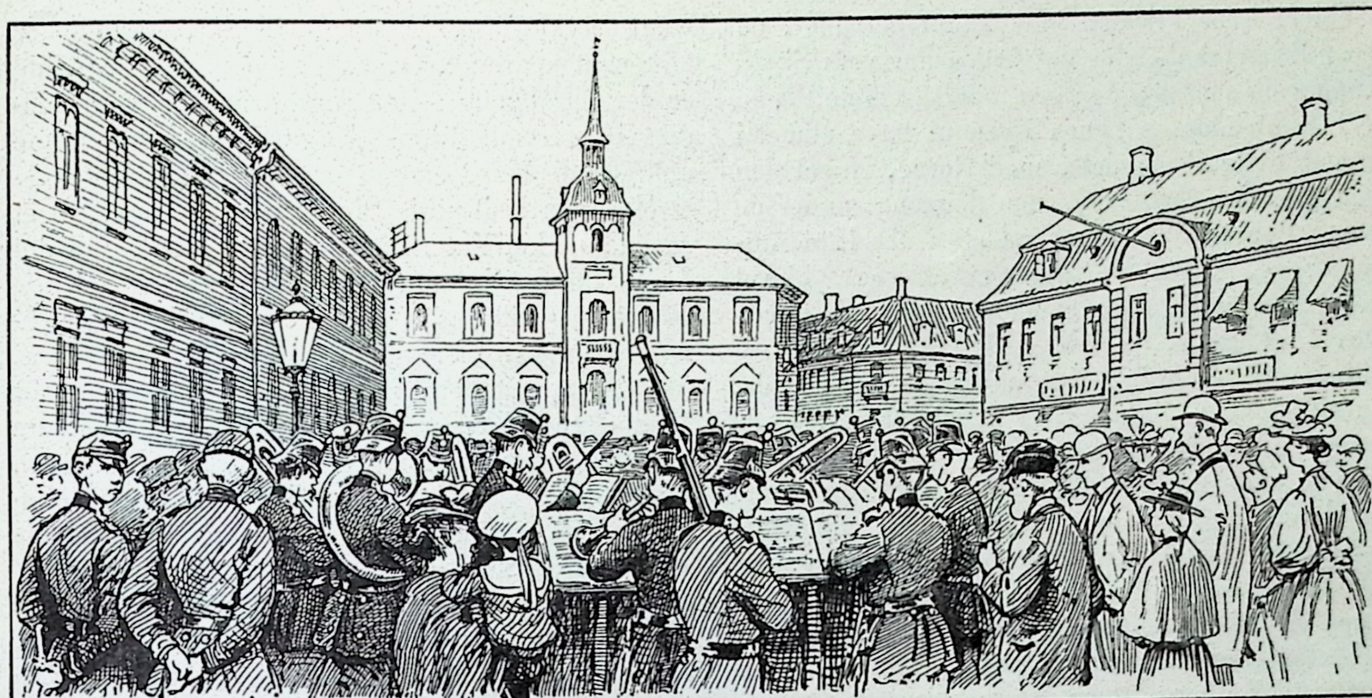
De andre Billeder, som vi ved Velvillie af Directeur *Ditlev Thomsen* i Reykjavik seer os istand til at bringe, viser de Ødelæggelser, Indbyggernes Huse har været udsatte for. Den islandske Gaard er en Samling af Huse; dens Hovedbygning er en Sammenbygning af Smaahuse eller Smaahytter, der alle vender Gavlene ud imod Veien, men ere sammenbyggede ved Sidevæggene; dette maa man erindre for at kunne forstaa Billederne; paa et af Billederne staaer der saaledes kun et eneste, faldefærdigt Led af Hovedbygningen tilbage, medens en stor Grusdynge betegner Resterne af de 6—8 andre Led. Husene selv er naturligvis ikke saa kostbare, som gode, grundmurede Huse herhjemme, opførte af Mursten. Islænderne bygger med det Materiale, de har til Raadighed i det fattige Land, nemlig Græstørv. Af Træ anvender han saa meget, d. v. s. *det lidet*, han har. Tabet af den Kapital, der stikker i det ødelagte Hus, er ikke det tungeste. Værst er det, at Islænderens Vinterforraad til ham selv og de uundværlige Heste og Faar ligger begravede under disse samme Ruiner, og at han, hans Familie og smaa Børn staaer uden Ly mod den barske Vinter, Hungersnød og Sygdom staaer for Døren i de skadelidte Egne, og disse Fjender kan dræbe, hvad den underjordiske Ild har skaanet, medmindre der kommer *tidlig*, rigelig og kraftig Hjælp.

Og hertil maa dette Tidskrifts Læsere hjælpe, selv om det skulde ske paa Bekostning af de armeniske Christne, til hvem der jo ligeledes samles ind i disse Dage.

Thi vi er af samme Stamme som Islænderne, og hos os bør de finde Hjælp i Nøden; deres Land er uløselig forbundet med vort.



DEN NYE GEISIR



REISEBILLEDER

Aalborg

Lad mig begynde med Aalborg, en af Jyllands betydeligste Byer og en af dem, hvor der endnu findes bevaret noget af det gamle Kjøbstadpræg. Saaledes har den i hvert Fald staaet for min Erindring, siden jeg for en halv Snes Aar siden opholdt mig der en kort Tid. Da jeg derfor planlagde den Reise, hvorfra jeg nu skal bringe nogle Billeder, besluttede jeg at lægge Veien heromad. At gjense den gamle Limfjordsby efter en lang Tids Forløb var ikke det, jeg mindst glædede mig til. Da Byen næsten paa alle Sider er omgiven af høie Bakker, faaer man fra Banelinien ikke noget Skue over den. Man seer den slet ikke, før man er lige inde paa Livet af den. Og det første Indtryk svarer slet ikke til de Forestillinger, der uvilkaarligt løber rundt i Hovedet paa En, Forestillinger om gammel Architektur, smalle Aaløb med grønne Træer, Kanalpartier og Gud veed hvad. Jeg vil nærmest sammenligne det første Indtryk med det man faaer, naar man ad Klampenborgbanen passerer Bagsiden af Rabarberkvarteret paa Nørrebro. Omtrent den samme Række Kaserner strække sig her i en lang Linie overfor Banegaarden. Det tyder jo imidlertid paa, at Byen har trængt til Udvidelse, det skal man jo være glad over paa dens Vegne, og saa maa man tage Forstanden fangen og give Fantasien en god Dag.

Byen selv ligger paa et fladt Terrain lige ned mod Fjorden, der som en bred og rolig Flod glider forbi den. Den omgives af høie Bakker saavel i Syd som i Nord paa Nørresundbysiden. Gjennem Byen løber forskjellige Aaløb eller vel Grene af samme Aa, der snart ere ganske smalle Render, der skjære dybt ned under Gadelinien, og snart nedad mod Fjorden danne bredere kanalagtige Løb med Gadelinier ned langs Siderne og fulde af Baade og Smaafartøier.

Nede ved Fjorden og som det, hvorom vel Byen i Tidernes Morgen har samlet sig, ligger Slottet, det gamle Aalborghus. Noget slotsagtigt er der rigtignok ikke ved det, naar man dermed forbinder Tanken om noget Pompøst med kneisende Taarne og Tinder. Dog er det slet ikke uden Interesse. Med sin store Gaard omgivet af de toetages Bindingsværkshuse troer jeg, at det leder Tanken paa den rette Vei, naar man vil danne sig et Begreb om, hvordan en kongelig Lehnsmands Bolig saae ud paa Christian den III's Tid eller deromkring, inden de Slotte og Gaarde i Renaissancestil, der nu er til Pryd for Landet, skød op rundt omkring.

Jeg gaaer rundt i Byen og sammenligner mine tidligere Indtryk med de friske. Jeg skal da ikke negte, at jeg følte mig lidt skuffet. Slet saa krinklede og uanseelige havde jeg nu alligevel ikke tænkt mig Byens Gader. Mine gamle Motiver finder jeg igjen og tillige nogle nye Ting, som for Exempel Algaden med Budolphi Spir i Baggrunden. En rigtig kroget og smal gammel Adelgade, som man seer maa være anlagt

i Tider, hvor Pladsen blev knapt beregnet, og hvor Borgerskabet for det fælles Forsvars Skyld kniber sig sammen paa den mindst mulige Plads.

I Middelalderen synes Byen at have staaet i meget livlig Forbindelse med Norge, Noget den vist gjør den Dag idag, men dengang, under de lange Borgerkrige, der herskede i det 12te Aarhundrede, synes det ligefrem at være blevet Koutume, at Kronprætendenterne, naar de havde vovet et Koup og lidt Nederlag, da trak sig tilbage til Aalborg. Her udhvilede de sig da, indtil de, vel sagtens ved dansk Hjælp, turde lægge ud paany og prøve en ny Omgang, der da kunde ende med, at de tilsatte Livet, og senere af deres danske Venner bleve førte til Aalborg og stedte til Hvile i Vor Frue Kirke. Saaledes skete det med Sigurd Slembe. En anden Mand, Olaf, med det ubehagelige Tilnavn Ulykke, maatte ligeledes efter en uheldig Træfning trække sig tilbage til Aalborg, hvor det dog synes, som om han kort Tid efter er død paa en mere naturlig Maade. Han er ligeledes begravet i Vor Frue.

Ja, Krig og Ufred har Byen saamænd havt nok af i de Tider og langt hen i Tiden, man behøver blot at tænke paa Skipper Clement i Grevefeiden, der her med hele sin Magt blev slagen af Johan Rantzau, ved hvilken Leilighed en Bagatel af totusind Bønder skal have mistet Livet, og Byen blev given til Pris for Seirherrens Landsknegte.

Senere hen har den vist ogsaa maattet punge godt ud under de Oversvømmelser af fremmede Krigsfolk, Jylland Tid efter anden har været plaget med.

Det Parti, man vel kan kalde Byens Centrum, er Partiet om Østeraas nederste Løb ned mod Fjorden. Her var, man kan desværre ikke mere sige er, et Punkt af stor malerisk Virkning.

I Midten Aaen med sine Smaabroer og nogle Træer, der heldede ud over den. Ned langs hele den vestlige Bred lige ned til Fjorden laa her en Række Huse samlede, der tilsammen dannede et fyldigt og charakterfuldt Billede af, hvorledes en anseelig Bys Fysiognomi var i tidligere Aarhundreder, thi det var ikke Smaarønner men store anseelige Huse. Først og fremmest Jens Bangs Stenhus, en høi slotsagtig Bygning med tre smukke Façadegavle, rigt smykkede med Sandstensornamenter og et lille fremspringende Karnaptaarn foran Huset. Længere ned ad Fjorden til mere borgerlige men dog anseelige Bindingsværkshuse. Ligeoverfor Jens Bangs Stenhus laa paa den anden Side af Aaen et Hus, der vist her i Landet maa have været ret enestaaende i sit Slags. Et langt Bindingsværkshus med udvendig Svalegang. Baggrunden i Billedet dannedes af et lille Kik ned paa Fjorden med sine Skibsmaster, og bagved Nørresundbys høie Banke. Men Billedet er i Aarenes Løb blevet en Del forandret. Først er Aaen bleven overdækket paa et langt Stykke, og Huset med Svalegangen er forlængst nedrevet. Ogsaa paa den vestlige Side er der foretaget en Del Forandringer, men heldigvis staaer dog Jens Bangs Stenhus og nogle andre gode Huse endnu paa deres Plads.

Man kan i sit stille Sind ærgre sig over, at et saa udmærket Exteriør er blevet ødelagt. For det første var det jo smukt, og dernæst var det dog Noget, der vilde give Byen en naturlig Tiltrækning for mange Fremmede, som noget særegent.

Dengang alt dette stod paa sin Plads, var der formodenlig ikke endnu bygget noget Musæum som nu, men mon ikke det levende Musæum, man daglig vilde have for Øie i den Slags charakterfulde og smukke Exteriører vilde opveie en hel Del Stenkiler og udstoppede Fugle i et Musæum, hvortil vel kun et Faatal finder Vei.

Men ligemeget, lad os være glade over, at der endnu er Et og Andet rundt om i de danske Provinsbyer, der har faaet Lov at staa, og lad os haabe, at Sansen for de gamle Minder maa være saa meget vakt, at det, der endnu er, — og der er ikke saa lidt, naar man rigtig seer sig om, — maa faae Lov at blive staaende, og at der maa blive holdt en Haand over det.

Tom Petersen.



ØSTERAA



Hvad Thomas oplevede

AF

STEFAN SZOMAHAZY



Thomas var en ung Mand, som, afvigende fra hundredaarige Kvistkammer-Traditioner, leiede sit eget Værelse, da han indskrev sig paa Universitetet. Hans Kammerater boede to og tre sammen i Theresiastadens Smuthuller, og det var alligevel med bittre Suk, at de den Første i Maaneden betalte deres beskedne Part af Husleien. Uagtet Thomas kun opslog sit midlertidige Paulun i Wesselényi-Gaden, blendede han dog sine forbausede Venner med forskjellige aristokratiske Arrangements. Thomas anbragte sit Visitkort paa Entrédøren — det havde han betinget sig, dengang han leiede — næsten uhindret kunde han benytte den mørke Krog, som under Navn af *Badeværelse* figurerer i Udleiernes Annoncer. Desværre var dette mere en platonisk Ret, da Badeværelsets Kobberhane stadigt negtede varmt Vand, uagtet Thomas ikke var nogen stor Ven af negative Varmegrader.

Thomas indrettede sig ganske som en Madrider eller würtembergsk Hertug, skjøndt han hjemmefra ikke fik saa Meget som de omtalte Høiheder. I hans Værelse saae man ikke Væggene, da hans Værtinde, som var en Ven af Kunsten, havde sammenstillet et Galleri af „Jægerens Jordefærd“, „den døende Petøfi“ og hine let paaklædte Damer, som forestille de fire Aarstider. Paa Bordet lod en mørkegrøn Bomuldsmelon de unge Kvistkammerbeboere falde i Forbauselse, men paa Anretterbordet glimrede et guldblomstret kinesisk Theservice til 36 Personer. Thomas, som ogsaa havde ladet Brugsretten til Thekopperne indføre i Leiekontrakten, fortalte i lange Tider om de eventyrlige Theselskaber, som den stille Wesselényi-Gade i Fasten skulde være Vidne til . . . Der indtraadte imidlertid Forhindringer; alle Thomas Venner ventede forgjæves paa en Indbydelse.

Her levede den beskedne Thomas, afsondret fra Verdens Larm. De, kjære Læser, veed neppe, at Budapest bestaaer af to særskilte Byer, som ere fremmede og ubekjendte for hinanden. Den ene morer sig, gaaer i Theatret, vexler Haandtryk med store Mænd, siger Brandere, gjør Cour, deltager i Korsoen og er Dus med Hertuger. Den anden boer i Maanedsleiligheder, kjender kun de store Mænd fra Bladene, lytter fra Galleriet til Ban Peturs Declamationer og spiser deres Vandmelon hjemme, fordi Restaurationerne ere uforskammet dyre. For den ene Part af Budapest er Ministerpræsidenten ikke engang en tilstrækkelig stor Mand, den anden lytter med taus Ærefrygt til Advokaten, som plaiderer en Sag for Retten. Hver af dem har en anden Smag, en anden Stemning, hver af dem danner sig et andet Billede af den brogede Verden omkring ham. Og den ene Del af Budapest seer ikke den anden, eller seer den kun paa umaadelig lang Afstand. Thomas færdedes i det underordnede Budapest, spiste sin Vandmelon og kogte Mais og kjendte de fornemme Kredse kun fra George Ohnets Romaner . . .

Thomas levede ikke som franske Vicomter; han red ikke i Bois de Bologne og hilste ikke med sin Ridepisk de rødmende Hertuginder. Om Formiddagen gik han hen paa Universitetet og om Eftermiddagen understregede han med en Nærsynets Iver Doctor Vécseys Forelæsninger. Til Middag spiste Thomas fire Retter Mad for tolv Gylden om Maaneden, men om Aftenen lavede han udmærket The af de kraftige Blade, som dristige Karavaner — efter hvad Thehandleren averterede — bragte til Budapest gjennem umaadelige Ørkener. Ved Theen læste Thomas forskjellige interessante Kjærlighedshistorier, da der i Thomas' Hjerte livligt blussede en Elskovsild, som ikke var knyttet til nogen bestemt Person. Hans nittenaarige Nerver higede efter Elskovens Storme, halve Nætter igjennem drømte han om Kvinder, som han omfavnede med ømme Udbrud og som vare skjønnere og mere lidenskabelige end Mester Ohnets rødhaarede Hertuginder . . . Det skulde saa være og skete ogsaa, at en Kvinde paa engang blandede sig i Thomas unge Liv . . .

Jeg tilstaaer ærligt, at Fru Sándor Papp ikke optraadte blandt de drømte Kvinder. Thomas

havde leiet Fru Sándor Papps Gaardværelse og betalte 21 Gylden om Maaneden for Brugsretten til Bomuldsmelonen, Badeværelset og den døende Petøfi. Sándor Papp levede i lang Tid som en gaadefuld Skikkelse i Thomas' livlige Fantasi, thi uagtet han allerede i to Maaneder havde beboet Værelset, havde han aldrig seet Leilighedens Souverain lyslevende. Senere kom det for Dagen, at Sándor Papp fra Vaar til Høst forsynede Landets forlovede unge Piger med Udstyr og kun med meget sjeldne Mellemrum kunde nyde Familielivets Lykke. Fru Sándor Papp levede som Græsenke og opsparede ofte i fire, fem Maaneder sin Kjærlighed, for i Vintermaanederne at lyksaliggjøre den til hendes Følelser berettigede Herre dermed. Alt dette vidste Thomas dog, da en Aften i December en ærbødig Fremmed bankede paa hans Dør.

„Hvad ønsker De?" spurgte han forskrækket.

„Vi holder Fødselsdag idag", sagde den Fremmede, „idet jeg ved Guds Naade fylder halvtresindstyve Aar. Ved denne Leilighed vilde vi gjerne se Herren til en Kop The."

„Hvem har jeg den Ære at tale med?" spurgte den forbausede Thomas.

„Jeg er Herrens Vært, Sándor Papp . . ."

Thomas lagde Romerretten fra sig og vilde ligeledes have sat Piben bort, men hans Vært forhindrede det høfligt:

„Kom De bare, som De er, med Pibe og i Hjemmefrakke . . ."

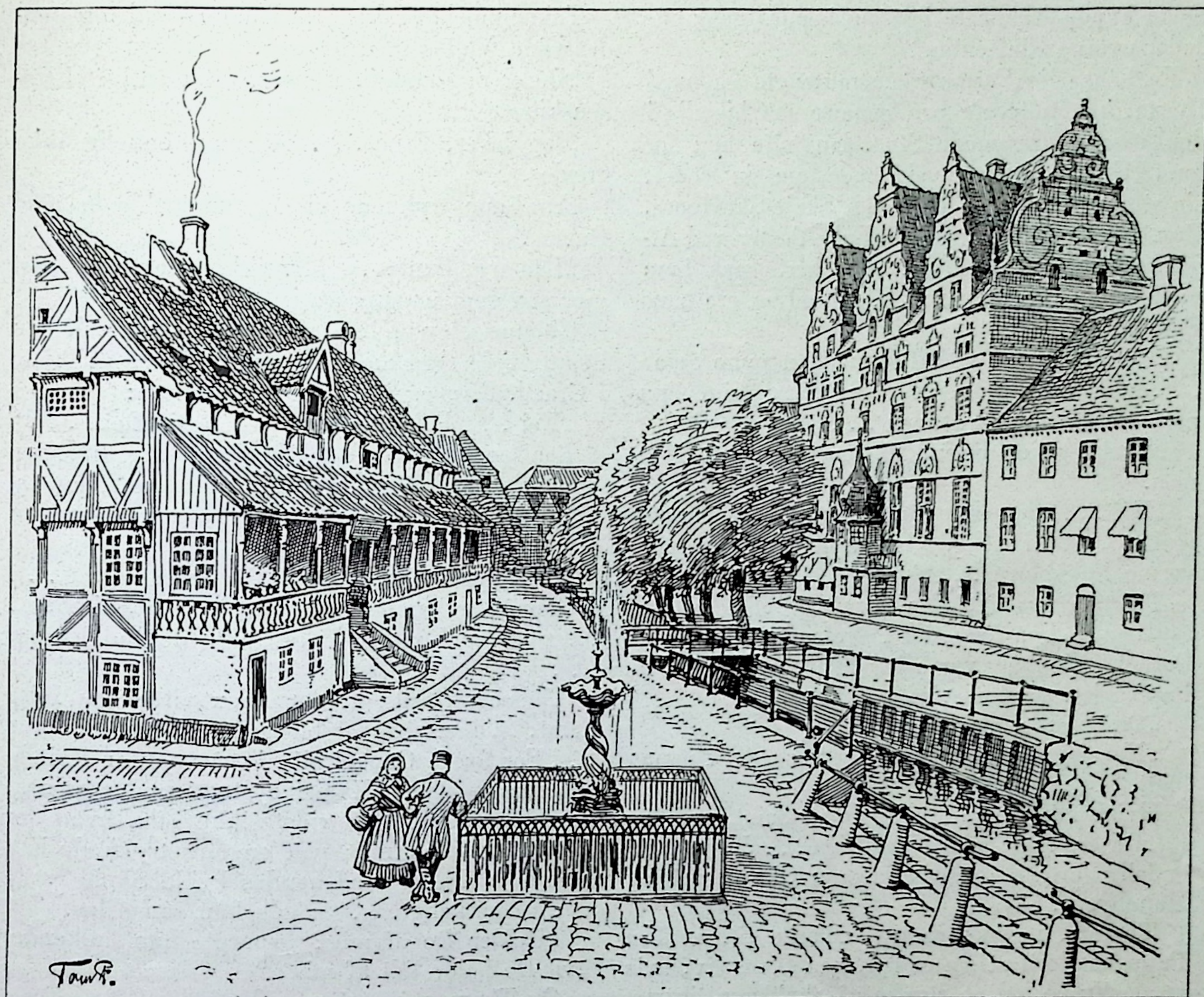
De gik gjennem Spisestuen, og Thomas gjorde nu Bekjendtskab med Ladislaus og Klementine Papp, Familiens to unge Medlemmer, som med rørende Udtryk kunde declamere den slikvorne Kats Historie. Aftenens Program bestod, foruden af den slikvorne Kat, af Præsentationen af Klementines Begavelse, Sándor Papps Oplevelser (med Hensyn til brutale Hotelværter) og flere fornøielige Partier „Klokke og Hammer". Thomas dampede storartet, og inden han gik, gav han nogle betænkelige politiske Ideer Luft, men Fru Papps ydre Fortrin beskjæftigede ham ikke et Øieblik. Ved Synet af nette Tjenestepiger, udtrykte Thomas' bevægelige Adamsæble ofte den Tanke: „Nydelig Skabning!" men Fru Papp vakte — ærlig talt — ikke lignende Tanker hos ham . . ."

Efterat Husets Herre igjen havde begivet sig ud paa Reise i Handelsaffairer, traf Thomas flere Gange sammen med sin Værtinde i den mørke Forstue. Saa talte de venligt sammen, medens Thomas tydeligt kunde skjelne mellem de forskjellige Dufter, der strømmede ud fra Kjøkkenet. Ved saadanne Leiligheder trak Børnene ham med Magt ind i Stuerne, men saasnart Børnene bleve søvnige, følte Thomas sig paafaldende trykket i den tause Dames Selskab. Undskyldende sig med Vécsey og Pulszky sagde han keitet Farvel, og rystende af Kulde trak han Sengetæppets blodrøde Kashmir op over sig.

En Aften i Januar sad Thomas alene hjemme og røg sin Pibe i Vinterskumringen. Man kunde allerede ikke skjelne Noget i Stuen, men gjennem



AALBORG — ALGADE



AALBORG — VED ØSTERAA FOR 25 AAR SIDEN

Kakkelovnsdørens Aabninger saae man Ilden lystigt blusse . . . Thomas tænkte paa sin Moder, paa sine Sødskende, paa den tilsneede Provinsby, hvor han endnu forrige Aar havde gaaet i Danseskole, og tung om Hjertet følte han sig omgiven af den store, kolde By, der saa grusomt holdt ham fangen. Thomas havde i sin trykkende Ensomhed ikke behøvet nogen særlig Opmuntring for at give sig til at græde. Medens han gjennem det mørke Vindue betragtede Nabohusets graa Brandmur, droge varme Fantasibilleder forbi hans fugtige Øine. Og han sagde sørgmodig til sig selv: „Nu udleverer Mama maaske brændt Kaffe til Ignatia, og mine smaa Sødskende steger Æbler i Kakkelovnen . . .“

Saavidt var han kommet, da en Haand sagte aabnede Døren til hans Værelse . . . I Mørket lød hans Værtindes Stemme:

„Er De hjemme, Hr. Thomas?“

„Ja“, svarede Thomas mat, „jeg repeterer Retsfilosofiens Læresætninger . . .“

Hun lukkede Døren.

„Mine Smaa leger . . . det er endnu for tidligt at sætte Aftensmaden paa . . . Hvad skal man tage sig for, naar man ikke har en god Roman? . . . Da jeg gjorde istand, saae jeg en rød Bog ligge her . . . med den kunde jeg udmærket forslaa en ledig halv Time . . .“

Thomas vilde tænde Lampen, men Fru Papp afværgede det hastigt:

„Det behøves ikke, det er langt hyggeligere saadan i Halvmørke . . . Derfor holder jeg saa meget af Vinteren . . . af det flagrende Skjær fra Kakkelovnen . . . Udenfor de snebedækkede Tage og herinde en varm, hyggelig Kakkelovnskrog.“

Hun satte sig i Lænestolen og holdt sine Lastings Sko henimod Kakkelovnen. Thomas var i Begyndelsen forlegen, men saa førte Fru Papp Talen over paa hans Familieforhold:

„Hvor mange smaa Sødskende har De hjemme?“

Thomas opregnede sine Sødskende, og Fru Papp pustede høfligt til Samtalen, naar den gik istaa.

Hvor gammel hans Moder var? — Hvad de tog sig for om Aftenen derhjemme? — Om de

Smaa kunde declamere ligesom hendes gabmundede, uvorne Klementine?

En behagelig Varme gjennemtrængte Thomas' Hjerte, han følte sig paa engang saa hjemlig i den mørke, fremmede Stue. Nu talte han for første Gang fortroligt med Nogen, om sin Moder, sin strenge Fader, de fornøielige Skole-Skovtoure, Danseskolen og de gruelige Enkeltheder ved Afgangsexamen. Fru Papp, som hørte paa ham med venlig Opmærksomhed, afbrød senere hans Foredrag.

„Nu maa jeg lave Aftensmad til mine Smaa . . . men naar det er besørget, kan vi endnu passiare en Stund sammen . . .

„Skal jeg komme ind til Dem?“ spurgte Thomas.

„Nei . . . Klementine kan ikke sove, naar der er Lys . . . Vi vil igjen sidde her ved den rare, varme Kakkelovn . . .“

Thomas tog ligeledes noget Spiseligt til sig, saa tændte han forsigtigt Petroleumslampen paa Bordet. Klokken var allerede over ti, da Fru Papp igjen smuttede ind ad Døren.

„De er ikke gaaet iseng?“

„Nei, jeg be'er, aldeles ikke“, sagde Thomas blidt.

Hviskende begyndte Fru Papp Samtalen.

„De ere først nu faldne isøvn . . . Jeg maatte endelig fortælle Klementine om Glasbjerget og Hanebyen . . .“

Thomas lagde forbauset Mærke til, at Fru Papp havde iført sig et nyt, lyst Blouseliv, hvis brede Krave lod et Stykke af Skulderen tilsyne. Dette bragte ham til en vis Grad i Forlegenhed, idet han for første Gang opdagede, at Fru Papp endnu var en forholdsvis ung Kone.

„Hvad har De saa bestilt, mens De var alene?“ spurgte Fru Papp, idet hun tog Plads i den store Lænestol.

„Jeg har spist tilaften og læst i Retsfilosofien.“

Nu begyndte Fru Papp at fortælle om dengang hun var ung Pige, da hun endnu saae Livet ligge for sig i et tiltrækkende og romantisk Skjær, indtil en Dag, en meget bedrøvelig Dag, den nogle og trediveaarige Sándor Papp friede til hende. Hvad skulde en fattig Pige gjøre? Hun giftede sig, som saa mangfoldige Ulykkelige, der gaa i Graven uden nogensinde at have kjendt til Kjærlighed . . . Livet er styg Prosa og Lykken er en uopnaaelig Drøm. Men nu maatte man jo finde sig i Alt, forat de to uskyldige Smaa skulde blive lykkelige . . .

„Jeg døer“, sagde Fru Papp vemodig, „uden at blive forstaaet af Nogen . . .“

Thomas hørte forskrækket paa dette Skriftemaal; han fandt det saa utroligt, at en gift Kone kunde tale om at være ulykkelig. Fru Papp spurgte dernæst:

„Beklager De mig lidt?“

„Hvorfor ikke, jeg be'er . . .“

Taknemmeligt rakte hun Haanden ud, og hendes Øine fyldtes med Taarer.

„De er ung endnu, De seer endnu Livet i Rosenskjær . . .“

„Jeg be'er, Frue . . . De maa endelig ikke græde . . .“

Fru Papp trykkede sit Lommetørklæde mod Øinene.

„Lad mig kun . . . bliv ikke urolig . . . det gjør saa godt engang at græde ud . . .“

Thomas blev greben af dyb Medlidenhed, han maatte bide sig i Læben for ikke ogsaa at briste i Graad. Bleg og bevæget udbrød han:

„Nei . . . lad være . . . jeg be'er Dem . . .“

Paa engang lænede Fru Papp sig til hans Skulder, hendes fugtige Haar berørte Thomas' Kind, heftigt slyngede hun begge sine Arme om den unge Mands Hals.

„Min kjære Ven . . . jeg lider saa meget . . . I elleve Aar har jeg taus baaret min Skjæbne . . . men nu kan jeg ikke holde det ud længer . . .“

Thomas troede, at der strax vilde gaa Ild i ham . . . hans Kinder blussede allerede af Hede . . . For første Gang i sit Liv var han en Kvinde saa nær — hans Knæer rystede under ham af Sindsbevægelse. Han vidste ikke selv, hvad der gik af ham — men paa engang trykkede han sine hede Læber mod hendes hvide Skulder.

„Nei virkelig . . .“ sagde han sansesløs.

„Holder De af mig?“ spurgte hun hulkende, „vil De holde lidt af mig?“

Og Thomas fremstammede:

„Jeg be'er, ja . . . jeg be'er, jeg vil holde af Dem, men græd ikke, for jeg kan ikke taale at se, at Nogen er saa bedrøvet . . .“



Thomas sov ikke hele den Nat. Tvivlende, blussende af Feber spurgte han sig selv henad Morgenstunden:

„Er det virkelig sandt, at en fremmed Kvinde har kastet sig om Halsen paa mig.“

Der kunde ikke være Tvivl derom, for han mærkede endnu Duften af hendes Haar. Thomas gjentog hvert Ord, der var faldet, og han kunde alligevel slet ikke fatte, hvorledes det Hele var gaaet til? „Hvorfra har jeg dog taget den Dristighed, at kysse en gift Kone paa Skulderen?“ sagde han. Og huskende paa Fru Papps Taarer, tause Klage, elleve Aars Ulykke skjulte Thomas sig forlegen mellem Puderne:

„Hvor vil hun genere sig,“ tænkte han, „naar hun ved høilys Dag tænker paa det.“

Om Morgenen listede han sig stjaalent gjennem Forstuen, medens Fru Papp klædte sine Smaa paa. Om Middagen, efter at have spist, drev han om i Josefstadens Gader, af Frygt for den Tanke, at han i Forstuen kunde møde Fru Papp. Klok-

ken var allerede over fem, da han endelig besluttede sig til at gaa hjem, men han var nær faldet om af Skræk, da Konen kom ham imøde fra Kjøkkenet.

„Min Mand er kommen", hviskede Fru Papp, „han er kommen ganske uventet, han har forkjølet sig i Coupeen . . ."

„Har han forkjølet sig?" fremstammede Thomas.

„Jeg koger just Hyldethe til ham . . ."

Thomas tændte ikke Lys inde hos sig men lyttede med bankende Hjerte efter Ladislaus' og Klementines Støi. I Børnenes skarpe Stemmer blandede sig en pinlig Hoste, og Thomas lyttede forbauset, da Konen kjærligt talte til sin Mand:

„Bare Du sveder, lille Fa'er, saa bliver Du snart rask igjen! . . ."

Fra den mørke Gaard skinnede de oplyste Vinduer, og Thomas betoges atter, men langt stærkere, af Forladthedens Følelse fra igaar. Gjennem det gamle Kniplingsgardin stirrede han ud i Vinteraftenens Hvidhed, over hvilken Skyggerne leirede sig tungt. Nedenunder ham, paa anden Sal, blev der spillet, og ligeoverfor, i Gaardleiligheden, klapprede en flittig Symaskine. Thomas, hvem Graaden sad i Halsen, tænkte bedrøvet:

„Varme, hyggelige Reder, kun jeg er ene og forladt . . ."

I sin Bedrøvelse slumrede han ind i Lænestolens Favn; men paa engang foer han forskrækket op:

„Hr. Thomas", hørte han en Stemme foran sig, „jeg skulde spørge fra Fa'er, om De vilde komme ind!"

Det var Klementine, som ubemærket havde listet sig ind til den sovende Thomas.

Thomas' Hjerte bankede, et Øieblik faldt det ham ind, at Papp veed Alt. Hvordan skulde han vise sig for den Mand, hvis Hustru han igaar havde kysset paa Skulderen! Hvad om han i en Fart pakkede sit Tøi og uden Farvel fjernede sig fra denne Ulykkens Arne? Men saa indsaae han, at det vilde være en Dumhed, og med et tvungent Smil sagde han til den ventende Lille:

„Jeg skal komme, lille Klemme, jeg skal blot gjøre mig lidt istand . . ."

Da Thomas ti Minuter efter bankede paa, sagde en frygtelig hæs Stemme: „Kom ind!" Alt Haaret reiste sig paa Thomas' Hoved, men det viste sig strax, at ikke Skinsyge men en stærk Halskatarrh i den Grad havde berøvet stakkels Papp hans Stemme . . .

Hans Vært trykkede venligt hans Haand, saa pegede han spøgefuld paa sin Strube.

„Idag kan jeg ikke optræde i Operaen . . ."

„Hvorfor det?" spurgte den enfoldige Thomas, som endnu ikke vidste, hvad han skulde sige.

„Hvorfor? For Pokker, jeg troer ikke, at min Stemme er ganske solid i de øverste Registre . . ."

Fru Papp afbrød ham smilende:

„Og da han iaften ikke kan spille i Operaen, vil han absolut spille „Klokke og Hammer" med Dem . . ."

Thomas saae forundret paa Konen, som kunde smile saa roligt, og forbauset tænkte han:

„Store Gud, det mærkes ikke paa hende, at hun er saa ulykkelig."

De tog Plads ved Bordet, og muntert raslede de smaa Elfenbens Terninger. Thomas havde allerede i sit Liv seet en Mængde forskjellige Mænd, men aldrig endnu havde han seet en saa Beklagelsesværdig som denne Syge. En tyk Damaskes Serviet forskansede helt hans korte Hals, og stakkels Papp var næsten bleven affældig og ældet, siden han saae ham sidst.

Medens Thomas samlede Klokkens rige Udbytte til sig, følte han en bitter Anklage i sin Sjæls Inderste.

„Dersom han vidste, hvad der var skeet igaar Aftes? . . . Han seer saa tillidsfuldt paa mig, trods igaar! . . . Gid jeg kunde udslette denne ulyksalige Aften af mit Liv! . . ."

Da Thomas henad Midnat sagde Farvel, saae Sándor Papp over Serviettens varme Skanse bedende paa ham.

„Nu bliver jeg hjemme en Ugestid eller to, det vilde være saa rart, hvis De vilde komme hver Aften . . ."

Men Fru Papp hviskede sagte til ham:

„Paa Gjensyn, lille Thomas, sov godt og drøm om mig inat . . ."



I Thomas' Sjæl kæmpede skrækkelige Uhyrer hele den lange Nat. *Kjærligheden* overmandede *Æren*, men saa kom den brave *Medlidenhed* Æren tilhjælp, og ved forenede Kræfter fik de den modstridende Kjærlighed til at bukke under. Kjærligheden sprællede endnu en Stund, men tilsidst blev den nødt til at fortrække.

Næste Morgen efterlod Thomas følgende Brev paa Bordet:

Ærede Frue!

De undskylder venligst, at jeg maa sende Dem denne Opsigelse. Klaverspillet forstyrrer mig i min Læsning, ikke at tale om det forbistrede Væggetøi . . . Mange Nætter lukker jeg ikke et Øie. Jeg beder Dem ikke at tage mig det fortrydeligt op, at jeg flytter den 15., og forbliver

Deres ærbødige Tjener

Thomas Hodályi jun.

Brevet lod han ligge paa Bordet og listede sig stjaalent ud af Leiligheden. Og Thomas var overbevist om, at han nu havde handlet langt mere ærefuldt end baade Grev Gaston og Hertugen af Bligny.

(Fra Ungarsk ved *Al. S.*)





Fra den offentlige Politiret

AF

ALB. GNUDTZMANN



Uden at fornærme de andre kjøbenhavske Arnesteder for Retfærdigheden tør man vel nok sige, at den offentlige Politiret er den af Retterne, der fornemlig besidder det menige Folks Yndest. Høiesteret, den kgl. Landsoversamt Hof- og Stadsret osv. kunne paa Grund af deres fornemme Holdning og mere indviklede juridiske Apparat aldrig blive Noget for det store Publikum men maa nøies med at samle Sagførere og andre juridiske Feinschmeckere om sig. Den offentlige Politiret derimod er med sin nemme Forretningsgang og sit hele populaire Tilsnit netop Noget for Hvermand. Den er i Forhold til de andre Retter, hvad Tivolis Koncerter ere i Forhold til Musikforeningens.

Dermed være ikke sagt, at den offentlige Politiret i rent udvortes Forstand er let tilgængelig. Ind gjennem Raad- og Domhusets ærværdige Vestibule, op ad nogle Trapper, gjennem en lang Korridor, over en ny Trappegang, gjennem en ny Vestibule, og saa igjen gjennem en Korridor og en Vestibule, hvis Mørke hele Dagen igjennem oplyses af et Gasblus — saaledes omtrent er den Vei, man har at tilbagelægge, før man naaer selve Retten. Kommer saa hertil, at der paa hver Trappeafsats og for Enden af hver Korridor udmunder tre—fire andre Korridorer og Trappeafsatser, der ere besjælede af den redeligste Villie til at føre En paa Vildspor, saa undgaaer man neppe en Fornemmelse af, at der her som i Tivolis Harem er indrettet en Labyrint, gjennem hvilken man maa kæmpe sig frem, inden man faaer Forestillingen at se. En Trøst er det da, at Størstedelen af det Publikum, der har Forretninger i Retten, i et langt og virksomt Liv har staaet i stadig Forbindelse med den, saa at det ikke risikerer nogen Vildfarelse paa disse Veie.

Og dog hænder det selv disse Routiniers, at de i mindre aandfulde Øieblikke forvilde sig ind paa Enemærker, hvor de ingenlunde høre hjemme. Saaledes var der for nogen Tid siden en Stamgjæst, der var indbudt til en Konference med Assessoren i Anledning af, at han havde promeneret paa Strøget i en ikke absolut spritfri Tilstand. For at give Retten den bedst mulige Forestilling om Beskaffenheden af hin Tilstand havde han nu, da han skulde møde i Retten, paany hensat sig i den. Men Følgen var, at han kom helt ind i et Kriminalkammer og var lige ved at havne i et af „Skabene", da han af gode Mennesker atter blev ført tilbage paa den rette Vei.

Men som sagt — Størstedelen af det Publikum, der kommer i den offentlige Politiret, tager ikke feil. Det er jo deres egen Ret — de kjende den og holde af den. De smile fortroligt til den værdige Betjent ved Indgangen, og mellem dem og Assessoren hersker der en ved den mangeaarige Forretningsforbindelse uddannet god Forstaaelse.

Selve Rettens Lokaler have da ogsaa Noget over sig af et Hjem. De ere ikke store — Rets-

salen, hvor der skal være Plads til Retten, en Snes Betjente, et Hold Tiltalte paa en Snes Stykker og det tilfældige Publikum, der kun kommer der af Nysgjerrighed, er ikke stort større end en jevnt stor kjøbenhavnsk Dagligstue, men ganske vist er der jo det Hjerterum, som ifølge Ordsproget ogsaa skaffer Husrum. Dertil kommer, at Rummet er udstyret med den Prunkløshed, der mere fremkalder Indtrykket af Hjemmets Hygge end af Selskabslivets Elegance. Et Bord og to Stole, en Skranke, en Række Bænke til Betjentene og ingen Siddepladser hverken til Tiltalte eller til Tilskuere — det er hele Meublementet.



Gaaer man derop en af de Dage, da Retten holdes, møder man strax paa Gangen udenfor Retssalen et livligt Skue. Paa en lang Bænk under det store Buevindue har en Flok ventende Stamgjæster taget Plads, mens Andre ere forsamlede i smaa diskuterende Grupper. Her drøftes de sidste Bevægelser paa Markedet, det forlyder, at blaa Øine noteres over Pari, mens Markedet for henstaaende Trækkevogne er flovt. Og efterhaanden som de, der allerede have faaet deres



Mellemværende afgjort, komme ud fra Retslokalet, underkastes de et sagligt Interview om Assessorens Humeur og de øvrige Forhold, som kunne antages at faae Indflydelse.

Efterhaanden lukkes de Ventende i smaa Hold ind i Salen, hvor den kyndige Bedømmelse venter deres Bedrifter. Med et saadant Hold gaa vi ind i Salen og tilsnige os derved den ved Døren posterede Cerberus' Velvillie, idet han anseer os for Tiltalte. Vi have nemlig en levende Fornemmelse af, at tilfældige Nysgjerrige ikke ere synderlig velsete, mens selvfølgelig Kunderne behandles med al den Forekommenhed, de jo ogsaa som Institutionens egentlige Bærere med Rette kunne gjøre Regning paa.

Mellem disse Kunder indbyrdes er der imidlertid den Forskjel, som der altid er mellem Amateurer og Professionals. Nogle betragte øiensynlig deres Mellemværender med den offentlige Politiret som en Del af deres Livsopgave, mens Andre betragte det mere som en harmløs Spøg, som man nok af og til kan tillade sig i sin Fritid. De Førstnævntes Optræden er da ogsaa præget af en ganske anderledes Sikkerhed end de Sidstes.

Enkelte Grene af Rettens Virksomhed ere næsten ganske optagne af Professionals. Dette gjelder navnlig om saadanne Synder som Droskekuske-Forseelser, Henstaaen af Kjøretøier uden Tilsyn, Henstillen af Trækkevogne paa en Færdselen generende Maade. Disse Sager afgjøres i Reglen saare summarisk, men af og til kunne de dog antage en mere indviklet Skikkelse.

Dette gjelder navnlig, hvor det smukke Kjøn har været paa Spil. Blandt de Egenskaber, som

særlig udmærke Kvinden, er nemlig ogsaa en stærkt udviklet Retsfølelse, der undertiden udarter til Rethaveri. En Mand kan med nogenlunde Sindsro efterlade en Tokrone i den offentlige Politirets Kasse, selv hvor han mener, at dens Plads fremdeles rettelig var i hans Lomme. En Kvinde gjør det derimod aldrig; hun fægter for sin Ret til det Yderste, ikke saa meget for den lumpne Tokrones Skyld som meget mere af det ideelle Hensyn, at hvad der er Ret, det skal være Ret.

Man kan derfor være ganske sikker paa, at navnlig i Sager, hvor en Handelskone fra Gammelstrand er Hovedpersonen, der udspinder der sig altid en vidtløftig Forhandling. Saavel Madammen som hendes Modpart møde op hver med tre—fire Vidner, hvis Iver for, at den gode Sag skal seire, er næsten ligesaa stor som Hovedpersonernes. Naar saadan sex—syv Damer paa en Gang forfægte Hver sit Standpunkt, kan det undertiden være svært for Assessoren at være den Prins Paris, der skal tildele den Værdigste Prisen.

Andre Sager derimod afgjøres paa en rolig og i høi Grad forretningsmæssig Maade, der virker høist velgjørende. Dette gjelder saaledes navnlig om de hver Dag i Massevis forekommende Beruselsessager. En efter En træde Kandidaterne frem for Skranken og faae deres lille Uheld taxeret efter følgende Formel:

„N. N. passerede Antoniestræde i en saadan Tilstand af Beruselse, at han var til Gene for Færdselen. — 10 Kr. til den Første.“

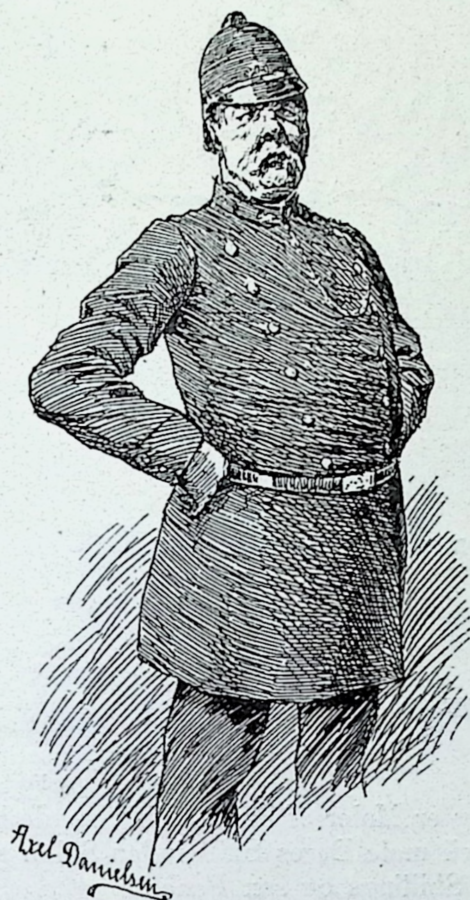
Hvorpaa Kandidaten atter fjerner sig med et let Buk fra Assessoren og et Gjenkjendelsens Nik til den Betjent, der den stormfulde Aften lodsede ham gjennem Gadelivets Farer og Skjær til Politistationens skjermende Asyl.

Nogle af de sikkreste Stamgjæster i den „Offentlige“ ere Droskekuskene, hvis Kjørselsreglement synes at være fuldt af Faldgruber, at dømme efter den Mængde af Overtrædelser, hvortil det giver Anledning. En kjøbenhavnsk Droskekusk kan uden synderlig Vanskelighed drive det til at holde 25de og 50de Gangs-Jubilæum i den offentlige Ret, og enkelte særlig drevne have endogsaa faaet Rekorden sat op til 75—100 Gange. At det ikke naaer endnu høiere op, maa sikkert tilskrives den Omstændighed, at i de høiere Regioner hører Tabet af Kjørselstilladelse med som en Tillægsgevinst til Mulkten, saa at det kun er de Færreste, der naae at holde Jubelfest.

Som Følge deraf optræder Droskekusken for Skranken med en Sikkerhed og Overlegenhed, som var han næsten en dreven Advokat. Med aldrig svigtende Sindsligevægt drøfter han sammen med Assessoren Tilfældets juridiske Eiendommelighed, og overfor Betjenten, der let under denne Forhandling bliver ilter, optræder han med ophøiet Ro. Desuagtet undgaaer han sjeldent sin Skjæbne, men det er heller ikke saa meget Spørgsmaalet om selve Mulkten, der for ham er det Afgjørende. Han gaaer gjerne nogle Kroner fattigere derfra, naar han kan gjøre det med Bevidstheden om at have vundet en moralsk Seir.

At Mængden af dem, hvis Møde i Politiretten



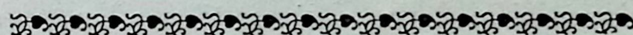


er mere tilfældigt, bærer et i høi Grad broget Præg, er en Selvfølge. Der møder Cyklisten, der maa bøde sine 2 Kr. for at have overtraadt det nye Cyklereglement, den gamle Dame, hvis „Delle“ har flænget en paatrængende lille Drengs Benklæder, og som nu rystende af Sindsbevægelse og opfyldt af retfærdig Harme paa Delles Vegne træder frem for den høie Ret, Studenten, der paa Hjemveien fra Foreningen har været lidt for stærkt greben af Øieblikkets Stemning, og Pensionatværtinden, der har glemt at melde Tilgang af en Pensionair. Der møder Grossererens Kontorist, der som Fuldmægtig for sin Principal har at erlægge Bøde for Undladelse af at holde Gaarden ren, sammen med Kjældermadammerne, der skulle staa til Ansvar for deres løbske Mund. Der er Flottenheimere, der trække den velspækkede Tegnebog frem af Brystlommen og erlægge Mulkten kontant, og der er Stympere, der strax efterat have faaet deres Dom gaa bort med Betjenten for paa Stedet at afsone den Bøde, deres Letsind har indbragt dem.

Politirettens celebre Sager ere de, hvor det dreier sig om voldeligt Overfald. De afføde ofte vidtløftige Vidneforklaringer om, hvordan den intet anende Hansen en Dag mødte den ligesaa uskyldige Petersen, og hvordan det beklagelige Udfald af dette Møde mellem de to Uskyldigheder blev det, at de et Øieblik efter befandt sig i det vildeste Slagsmaal. Som oftest viser det sig umuligt paa en tilfredsstillende Maade at udrede Traadene i dette spændende Drama, og Assessoren griber da til den Udvei at idømme begge Stridens Parter en klækkelig Bøde.

Men der er ogsaa mange af den Slags Sager, hvor der ikke hersker nogen Tvivl om Oprindelsen til Striden. Det er alle de egentlige Bøllesager, i hvilke Helten som oftest hører til den Bande af professionelle Slagsbrødre, hvis Øgenavne idelig gaa igjen i Bladenes Beretninger. Det dreier sig her ikke om de beklagelige Følger af et tilfældigt Klammeri men om at bekæmpe Udslagene af en Vikingeaand, der ikke længer kan betragtes som tidssvarende, og som for den Del af Publikum, der ikke føler nogen Trang til Krigsbedrifter, kan have sine meget alvorlige Sider. Disse Bedrifter vurderes gjerne høit, og gaa som oftest op i nogle hundrede Kroner, naar det da ikke ansees for hensigtsmæssigt at henvise dem til kriminel Behandling. Nogen synderlig Indtægt har Politikassen dog ikke deraf, thi det er ikke just i Bøllestanden, at man skal søge de store Formuer, og dens Medlemmer maa derfor i Reglen afsone deres Brøde med en kortere eller længere Tids beroligende Ophold i et Fængsel.

Men Politikassen bliver ogsaa fodret nok endda mellem Aar og Dag. Af den brogede Sværm, der Dag ud og Dag ind aflægger et Besøg i Retten, er det kun saare Faa, der gaa bort uden at efterlade en lille Erindring i klingende Mønt. Og Skjærven ydes som oftest om ikke med egentlig Begeistring, saa dog med mild og blid Resignation. Thi den, der vil tillade sig en Udskeielse, maa ogsaa finde sig i de derpaa følgende Tømmermænd.



Rammes Du tungt af Skjæbnens Slag,
Hold fast ved Haabet i Sorgen.
Husk, at der efter en Uveirsdag
Følger en Solskinsmorgen!



Lad aldrig nogen Dag begynde
Med haarde Ord og bittert Sind.
I Vrede kan saa let vi synde;
Thi den gjør baade døv og blind.

Chr. O.





Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



(2. Fortsættelse.)

„Ja, Mr Joyce“, sagde Master Fletcher med en meget grublende Mine, „det gjør mig meget ondt at høre det om Wickin, men hvad Skiltet angaaer vilde jeg slet ikke lade det male op igjen; naar Ting bliver sorte af sig selv, lad dem saa være i Fred, siger jeg. Jeg har aldrig hørt, at Noget forandrede sig, uden at det betød Noget, og jeg siger: pas paa, at der ikke hænder Noget, dersom De lader det Skilt male.“

„Det mener nu De, Fletcher, men se, jeg følger med Tiden. Det er saamænd kun en Ugestid siden, at Præsten, da han red forbi, raabte til mig: „Heida, Joyce, I staaer tilbage her, over den nye Kro i Beckfield har de et storartet Billede, man bliver ligefrem tørstig af at se paa det.“ Naa, siger jeg til mig selv, vi skal nok vise, hvad vi kan præstere af Billeder her i Gressford, og det før Du har holdt næste Præken og der er Ingen, der skal sige, at jeg ikke holder mit Ord som en Mand.“

„Det kan der være Noget i, Mr. Joyce. Jeg er selv en Gressforder, og min Fa'er var det før mig, og jeg har endnu aldrig sagt, lad Beckfield have Noget, der er bedre, end vi har. Men hvorfor sender De ikke Bud efter Maleren i Beckfield, siden Wickin ikke kan male Skiltet?“

„Hvorfor jeg ikke sender Bud efter ham? Fordi han fra Beckfield giftede sig med min Fa'ers egen Søster, som De jo nok veed, og snød mig for de halvtreds Pund. Nei, han skal ikke røre mit Skilt. Og hvad vilde de ikke sige i Beckfield, dersom Gressford var nødt til at henvende sig til dem for at faae en Smule Maling besørget?“

Landstrygeren, der nu havde arbeidet sig gjennem Osten, drak den sidste Draabe Øl og reiste sig op.

„Jeg er Maler af Profession“, sagde han rolig. „Jeg vil male Deres Skilt inden Solen gaaer ned for to Shillings og sex Pence.“

Værten maalte ham fra Top til Taa, og ligesom Farmer Holmes, saae han paa hans Hænder.

„Naa, saa De er Maler, er De? Og De vil udføre mit Arbeide for to Shillings? Hvad hedder De og hvor er De fra?“

„Jeg sagde to Shillings og sex Pence, Mr. Joyce — ikke to Shillings. Mit Navn er — Richards. Jeg kommer fra Melmouth.“

Først rystede Mr. Joyce paa Hovedet, saa kløede han sig bag Øret.

„De har ingen Arbeide, hvad? Det er sløit med Arbeide nede ad Melmouth Kanten.“

„Jeg har ingen Arbeide og har været syg.“

„Hvad siger De, Master Fletcher?“

„Ja, jeg holder nu ikke af Fremmede, men man kan træffe dem, der er værre, siger man.“

„Godt, siden De ikke har Noget at bestille og dette er et tilfældigt Arbeide og da jeg ikke veed, hvorledes De vil udføre Arbeidet og De ikke kan tage extra Betaling for Maling og Pensler — Mr. Wickins Potter staaer her i Huset — lad os da sige to Shillings og sex Pence, saa trækker vi tre og en halv Pence fra for det, De har nydt, det bliver altsaa lige to Shillings og halvtredie Pence.“

„Jeg slaaer til; det er jo saa rimeligt, at jeg skal betale min Fortæring. Jeg vil male Dem et et historisk Billede for to Shillings og halvtredie Pence og vil tage fat strax, dersom De vil lade Mr. Wickins Malerpotter og Pensler bringe herud.“

Dermed trak han Frakken af, smøgede Skjorteærmerne op og viste, at hans Muskler vare bedre udviklede, end man skulde tro efter hans



FRA GRIBSKOV – MALERI AF CARL O. J. LUND

svagelige Udseende. Malerpotterne og Penslerne bleve bragte ud, han krob op paa Stigen og var rede til at begynde.

„Mr. Joyce!" raabte han. „Dette her skal forestille den sorte Et eller Andet -- for Øieblikket er det det sorte Ingenting."

„Hvad, kan De ikke læse? Der skal selvfølgelig staa: „Den sorte Prins." Lad mig se, De staver rigtigt, følg bare Bogstaverne ligesom de staaer."

„Det kan jeg lide, Mr. Joyce", sagde Fletcher. „Lad os ikke faae nogen ny Stavemethode her."

Skoletiden var forbi, og den samme lille Skare, der havde overværet den dansende Bjørns Forestilling, stimlede sammen udenfor „Den sorte Prins", for at se det nye Skilt blive malet. Maleren arbeidede hurtigt, uden at se op eller ned eller standse et Øieblik, undtagen naar han engang imellem, ligesom de rigtige Kunstnere, trak sig lidt tilbage fra sit Arbeide for at kaste et Blik paa det Hele. Værten selv tilbragte det meste af Tiden i Krodøren, helt stolt af den Opmærksomhed, hans Hus var Gjenstand for. Det var en Begivenhed, der havde hele Nyhedens Interesse for den yngre Generation i Gressford St. Mary, og hvad de Gamle angik, saa gjenkaldte de i Tankerne den gyldne Tid, da det gamle Skilt var nyt. Kun een Gang gav det et Sæt i Maleren. Det var, da han hørte en Hests Hovslag standse udenfor Kroen, og da han saae ned, fik Øie paa Farmer Holmes. Men han lod sig ikke forstyrre, tvertimod, han satte blot Ansigtet endnu nærmere til Skiltet. Han saae derfor ikke, at Holmes pegede op paa ham og hviskede fortroligt med Værten, før han igjen red bort.

En halv Time før Solnedgang steg han ned ad Stigen, tog Frakken paa og sagde til Værten:

„Naa, hvad siger De til det for to Shillings og sex Pence?"

Værten saae op paa Skiltet, og idet han begravede Hænderne i Lommerne sagde han:

„En Akkord er en Akkord, og en Forretning er en Forretning — det siger jeg."

Maleren blev lang i Ansigtet. „Siig ikke det, Mr. Joyce. Jeg har endnu aldrig hørt en Mand sige „en Forretning er en Forretning" uden at han var ifærd med at gjøre Noget, han godt vidste var lurvet, og det er De naturligvis ude af Stand til. En Akkord er ikke altid en Akkord for en redelig Mand. Den sorte Prins der er det Dobbelte værd af det, jeg har forlangt."

„Sorte Prins! Kalder De den Fyr deroppe med de tre Fjer en sort Prins! Han er jo helt hvid i Ansigtet. Sorte Prins! Dersom han ikke var en Neger, hvorfor i Alverden troede De saa, at man kaldte ham sort?"

„Det er der ikke Noget at sige til", sagde gamle Mr. Flecher med et dybt Suk. „Det er et nysseligt Billede, men jeg vil alligevel savne det gamle. Han var da sort saa det kunde forslaa."

Den uheldige Maler sagde ganske ydmygt:

„Jeg vidste virkelig ikke, at De ønskede et Portrait af Hans kongelige Høihed Prins Le Boa."

„Jeg akkorderede om een Ting, og De har givet mig en anden, det er det Hele. En Akkord er en Akkord — ingen Arbeide, ingen Betaling."

„Tillad mig at drøfte det lidt nærmere med Dem, Mr. Joyce, og Master Flecher, som jeg hører har Forstand paa Malerier, skal dømme os imellem. Hvad vilde De sige, hvis jeg negtede at betale Deres Regning under Paaskud af, at da jeg bad om Ost, bragte Miss Betty mig Noget, der mindede om en ualmindelig haard Klump Kalksten?"

Denne Disput, der foregik udenfor Krodøren, lokkede endnu flere Folk til, maaske i det Haab, at Disputen vilde ende i noget mere end Ord. Da Værten ikke strax svarede, vedblev Maleren:

„Jeg er sikker paa, at De i saa Tilfælde vilde kalde mig en Slyngel."

„En Slyngel? Og hvad er Du andet end en Slyngel? Det er netop hvad Du er. Dengang Du kom til min Dør, anede jeg ikke, at Du kun var en fangen Fugl, der lige var sluppen ud fra Weyport. Master Richards, jo vist! Du kan kigge langt efter en ærlig Mands Penge, Du, som er den Fyr, Forpagter Holmes fik dømt for Falskneri mod selve Jarlen, dengang han endnu kun var Lord Calmont, i den gamle Jarls Tid. Afsted med Dig, eller jeg sender Politi efter Dig, og hvis Du er en Snyder, vil jeg have Dig i Gabestokken."

Ordet „Gabestok" blev ikke sagt uden Virkning, ialtfald paa en af de Omkringstaaende, thi den franske Spillemand, som havde tilbragt den halve Dag i „Den sorte Prins" med at drikke Gin og Vand, luskede stille af. Falskneren blev, om muligt, lidt blegere, men ikke hidsig, skjøndt en ildevarslende Mumlen lød rundt omkring ham.

„Jeg seer", sagde han, „at det ikke nytter at kæmpe mod Skjæbnen og Forpagter Holmes. De har Ret, Mr Joyce, tab aldrig Troen paa en britisk Dommers Ufeilbarhed eller paa det Skriftsted, De vil finde i Deres Bibel, og som lærer, hvad man skal gjøre mod en Hund, der har forseet sig. Men for at De kan vide, at selv en Falskner kan være ærlig, saa er her tre Pence for mit Kalk og Øl. Hvis jeg havde den, skulde De ogsaa faae den extra halve Penny, men den bliver jeg nødt til at trække fra i Regningen."

Værten tog uden Indvending de tre Pence, disse tre Pence, som havde gaaet fra Smeden til Ildfluen, fra Ildfluen til Falskneren, og nu fra Falskneren til Værten. Hvorfor skulde han ikke tage imod dem? At betale en Slyngel og modtage Betaling af en, det er to vidt forskjellige Ting.

„Jeg husker saa godt hele den Falskneraffaire", sagde Master Fletcher. „Det er Manden lige saa sikkert som jeg staaer her, Gud veed, om vi bør lade ham løbe."

Smedens Stemme var altfor dyb til at den kunde høres i den almindelige Støi, der herskede, men et af hans Ord hørtes ganske tydeligt, nemlig „Hestedammen."

Mængden begyndte allerede at samle sig om dens Bytte, for selv at fuldbyrde Hævnen, men pludselig spredtes den til alle Sider, og en Rytter paa en prægtig graa Hest kom ridende hen til. Krodøren. Rytteren nikkede venligt til alle de dybt hilsende Folk. Falskneren saae op og saae den samme unge Mand, der Dagen iforveien havde kastet en Penny til ham for at aabne Ledet.

„Heida, Joyce!" sagde Rytteren med sin bløde Stemme; „hvad er her paafærde, og hvem er den gamle Fyr? Da jeg saae hele den Forsamling, troede jeg, at her var Slagsmaal, men I slaaes da ikke med den gamle Mand — aa, maaske Fletcher prøver Kræfter med ham."

„Ha, ha, ha! Deres Herlighed spøger altid", sagde Værten, idet han tvang sig til at le og bukkede dybt.

„Naa, Joyce, hvad er der da iveien?"

„Jo, Deres Herlighed, denne Mand skulde gjøre et Arbeide for mig, og har gjort det helt forkert, og nu vil han alligevel have sin Betaling for det, og det siger jeg er ikke ærligt."

„Hvor er Manden? Jeg vil være jeres Dommer og holde Ret her i min Sadel, det har Calmonts sikkert gjort før min Tid. Kald paa Klageren, Fletcher — hvor er han? Aha, det er den samme gamle Fyr, der aabnede Leddet for mig igaar. Jeg glemmer aldrig et Ansigt — naar jeg blot har seet det een Gang. Lad os saa begynde. Hvori bestod Arbeidet?"

„Jo, Mylord, han skulde male mit Skilt, da Wickin var syg og saa" —

„Vent lidt, Joyce — først Klageren. Naa, min gode Mand, hvad har De at fremføre?"

„Jeg er en Fremmed", sagde han. „Taler jeg med Jarlen af Wendale?" .

Hans Maade at tale paa svarede saa lidt til hans Udseende, at Jarlen, medens han beroligede sit utaalmodige Dommersæde, betragtede ham nysgjerrigt. Han saae hvad alle de Andre havde seet — en stakkels Landstryger, afkræftet og nedbøiet efter to Dages Sult og Savn. Landstrygeren sendte Jarlen et langt, gjennemborende Blik fra sine mørkegraa Øine.

„Jeg er Lord Wendale. Kom frem med hvad De har at sige. Bayard længes efter at komme hjem, og det Samme gjør jeg."

Manden saae ned mod Jorden, medens han talte.

„Mylord," sagde han, „De vil sikkert finde, at to Shillings og sex Pence ikke betyder stort. Det gjør jeg nu ikke. Jeg er Maler af Profession og søger Arbeide, og saa" —

„Som Husmaler? Naa og saa?"

„Saa antog Mr. Joyce, den Indstævnte, som det behager Mylord at kalde ham, mig til at male hans Skilt og nu negter han at betale mig af to Grunde. For det Første . . ."

„Er De baade Sagfører og Maler?"

„Det er han sikkert", begyndte den Indstævnte igjen, men Dommeren sagde: „Vent lidt, Joyce, Deres Tour kommer senere."

„For det Første antog han mig til at male en sort Prins og jeg malede den sorte Prins."

„Maler, Sagfører, Logiker? De er en underlig Mand. Naa og saa . . .?"

„For det Andet, vil han hævde, at en Mand, der har været straffet, ikke har Ret til efter sin Løsladelse at tage Betaling for sit Arbeide."

„Hvad — er De en løsladt Fange? Det er interessant. Jeg interesserer mig for Alt, hvad der angaaer Fanger. Denne Sag maa undersøges — hvilket Held, at jeg red her forbi. Mr. Joyce, det er uchristeligt, det er i høieste Grad urigtigt at være haard mod en Mand, der, naar han er sluppen ud af Fængslet, søger at tjene sit Brød paa en ærlig Maade. Det er bedre at faae sit Arbeide ødelagt af en forhenværende Fange end at faae det godt udført af en ærlig Mand."

Baade Joyce og Fletcher stirrede forbausede paa ham.

„Jeg seer, at I blive forbausede. Jeg har ogsaa før seet andre Folk stirre paa samme Maade. Men hvad gjør det — *Magna est Veritas et prevalebit*; før jeg hører Deres Argumenter, Mr. Joyce, maa jeg gjøre to Ting. Jeg maa henlede Deres Opmærksomhed paa Klagerens yderst logiske Adskillelse mellem den ubestemte og den bestemte Artikel og spørge Dem, om det Begreb, der nu rummes i Ordet *den* ikke findes i det Begreb, som rummes i Ordet *en*. Det næste, jeg maa gjøre, er at se Arbeidet. Men lad mig først høre Deres Svar. Hvad har De at sige om den bestemte og den ubestemte Artikel?"

Master Fletcher saae beundrende paa den Talende, men Mr. Joyce kløede sig af Fortvivlelse bag Øret.

„Jeg er ikke nogen studeret Mand, Mylord, jeg veed kun, at Fyren der har malet mit Skilt helt forkert og at" —

„Lad mig se Skiltet?" Han dreiede Hestens Hoved om mod Krodøren og saae op. Et Udraab undslap ham, thi der, siddende paa Bayard, hans egen graa Hest, var malet et Billede af ham selv, malet med Liv og Dygtighed, og skjøndt det kun var en let henkastet Skitse, aabenbarede den dog en Kunstners Haand. Istedetfor den røde Frakke bar han paa Billedet en blaasort Staalrustning, og istedetfor en Jagthue, en aaben Hjelm med tre Strudsfjer i Toppen. Under Gan-

gerens Hove, paa det nedtrampede Græs, laa to Vaabenskjolde, det ene med Lilier det andet med en Ørn som Mærke. I Frastand skimtedes Omridsene af Folk, der flygtede bort fra den støvede Slagmark, og underneden stod med tydelige, nye Bogstaver, ligesom en halvt drillende Satire over Slagmarken og dens Helt,

Gode Bekvemmeligheder for Mennesker og Dyr.
Ich dien
John Joyce.

„Store Gud! — Maler, Sagfører, Logiker, Fange — Kunstner — Talent!“ udbrød den unge Jarl, idet han hævede sig i Stigbøilerne og undersøgte Skiltet kritisk gjennem sin Lorgnet. Hvem i Alverden er De?“

(Fortsættes.)



Gribskov



Er Du kjed af Dyrehaven, og skurrer „Bakkens“ Trommer og Lirekasser Dig for meget i Øret, tag saa ud til Gribskov, det gjorde jeg og fandt en Oase i Ørkenen for den, der søger Naturens Fred. Man kan der faae Alt, hvad man ønsker sig, om det saa er Beuf med Løg og Vand paa Maskine, men i saa Fald maa man selv medbringe baade det Første og det Sidste, thi, naar undtages Pavillonen ved Gribsø, staaer man her ligesaa hjælpeløs som ved Nordpolen, og maa ikke engang skyde den vildene Fugl i Skoven.

Forøvrigt er denne — den største og vildeste af alle Nordsjællands Skove — et fuldstændigt Eldorado for romantiske Naturer og andre farende Svende. Man kan baade kjøre og gaa igjennem Skoven i flere Timer uden at møde andre levende Væsener end Krager og Raager. — Paa en særlig varm Dag kan man muligvis være saa heldig at træde en gullig Orm med sort Zigsagstribe over Ryggen* paa Halen, men dette medfører altid ubehagelige Følger og bør derfor bestemt fraraades.

Dog behøver man ikke just at sulte og vansmægte i Gribskov; vilde Brombærranker og Hindbær, Hassel og Jordbær indbyde til forskjellige Tider den Veifarende til behagelig Hvile, ja selv for Markmusene er der sørget, idet der paa flere Steder er udlagt Drainrør, fyldte med Hvede, forgiftet med Strychnin, hvilket afgiver en behagelig og for Skoven nyttig Føde for de smaa elskværdige Væsener.

I disse Forhold og Omgivelser tog jeg mit Studie.

* Hugorm.

Kun afbrudt af „Fuglekongen“ — den mindste Fugl i Danmark, lidt større end en Valnød, hvis vevre Bevægelser var det eneste Oplivende i den melankolske Stilhed, som altid hersker i Gribskov — fuldendte jeg nu mit Studie, og mod al Forventning kom endelig en Bonde kjørende i Luntetrav; han standser ved min Plads og udbryder: „Ded der, det æ s'gu kønt, ded æ ju kuns graat i graat, men jæ vil dow gjern' gi' en Skæp Kantøfler for'et!“

Jeg oplyste ham om, at Cognacen i min Feltflaske var ret god, og bad ham prøve, hvorimod jeg beklagede ikke at kunne sælge ham Studiet for den tilbudte Pris.

„Naa, ja da da, ded' ka' jæ faastaa. Desse Kaanstnere di æ ju lirenveller storartige, aa naar som jen bli'er bidt a en gal Kaanstner, saa æ' han sku'tte go' aa bid's 'mæ; jæ har en gammel Røgter, han drikker to Potter Brændevin hver Daw'!“

„Hver Dag! — Det er godt gjort!“

„Ja — men Bæstet var jo med Skivet i Italien for aa hente Thorvaldsens Museum eller va' de' nu va', aa saa kunde han'te døie denneherssens sure Landvin. Han sa'e: Næh la' vos bare faae en regederlig dansk Snaps, men den ku' han'te faae der, saa to' han Revanche, da han kom hjem.“

„Men saa maa han jo være tilaars nu!“ bemærkede jeg.

„Ja-a, ungefær vel en fem og halvfjerds, men ded æ' ju osse det sørrelie, at Spiritus skal indvirke saa'en paa et Menneskes Liv!“ — Saa drak den gjæve Bonde Resten af min Cognac og inviterede mig hjem i hans Wigwam, hvilket jeg afslog, da jeg dels ikke var færdig og dels ikke skulde til Helsinge men til Hillerød og ventede Vogn efter mig.

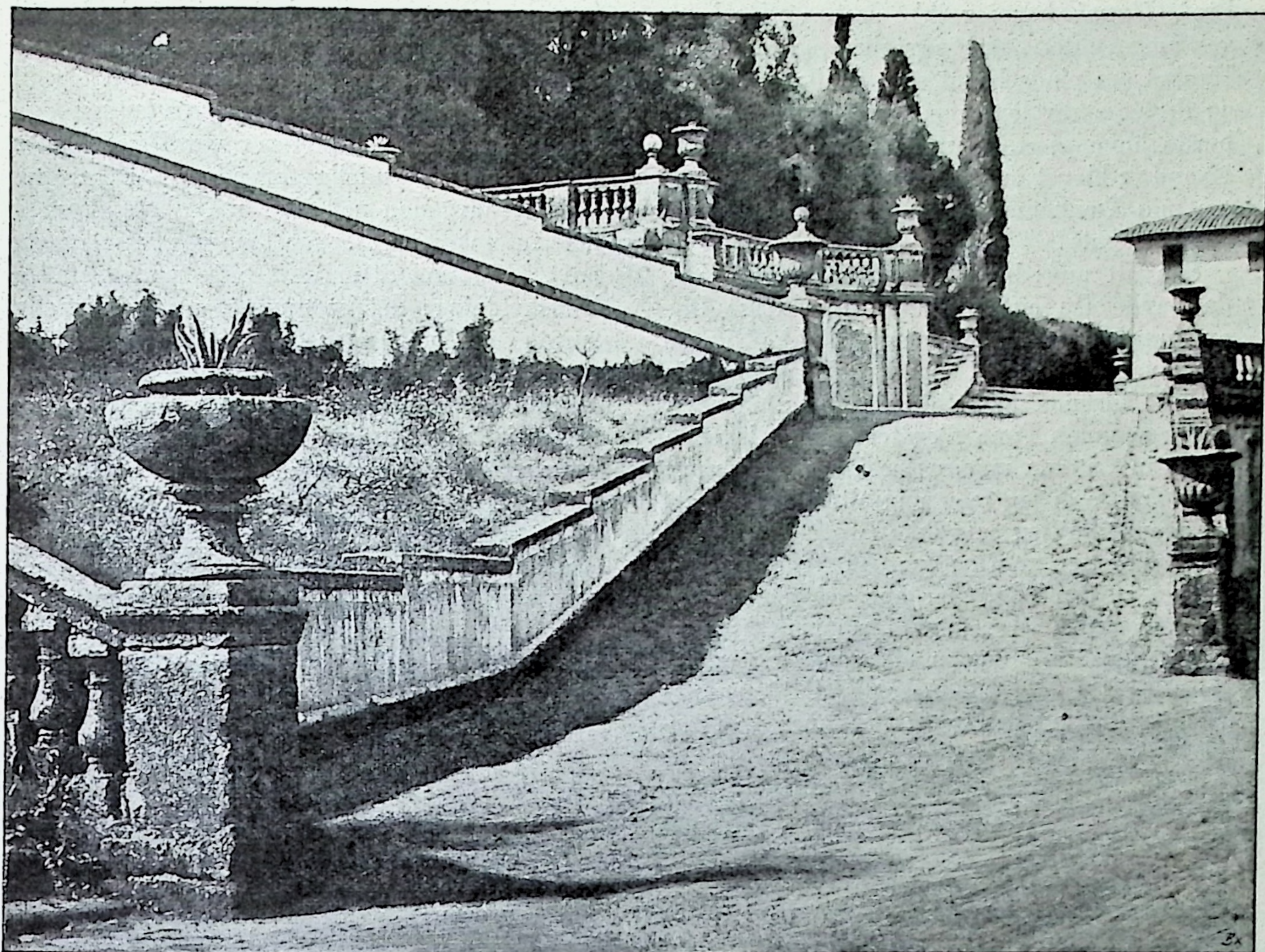
„Næh! ded ska' De skunte vente paa, nu kommer Toget snart, aa enten gaaer Maskinen itu eller osse ka' Di raa've paa en hal' Baier, saa standser Toget strax, saa æ Di mæ'! — Farvel Tak!“

Saa kjørte han, og lidt efter gik Maskinen virkelig istykker paa Toget fra Græsted, saa jeg fik god Tid til at naae med, men gjorde det ikke og naaede derfor Kjøbenhavn fem Timer før de uheldige Passagerer med Gribskovbanen!

Se, det er mit sidste Indtryk fra Gribskov!

Carl O. J. Lund.





VILLA CONTI-TORLONIA, FRASCATI

Ludvig Bödtcher i Italien

AF

NICOLAI BØGH



I 1837 udkom der anonymt en Bog, som hed „Breve fra Italien, skrevne i Aarene 1828 og 1829". Dens Forfatter var *Carl Henrik Lorenzen,** en Broder til den slesvigske Patriot *Peter Hjort L.* Han var en fin, æstetisk anlagt og uddannet Person, der senere som Adjunkt i Sorø blev venskabeligt forbunden med Mænd som *C. Wegener, C. Hauch, Japetus Steenstrup, C. H. Bredahl* og *Ingemann.* „Breve til og fra *H. C. Andersen*" fortælle om det varme Ungdomsvenskab, der fandt Sted mellem Æventyrdigteren og Lorenzen, der selv var Poet og gjennem sin Roman „Valfred" — som ogsaa i forskjellige Digte — har aflagt et kjønt Vidnesbyrd om sin Begavelse paa dette Omraade. Da han reiste til Italien, var han 21 Aar gammel. I Rom gjorde han Bekjendtskab med den 35-aarige *Ludvig Bödtcher,* og dette fortsattes i Danmark, efterat Bödtcher i 1835 var kommen tilbage dertil. I November 1836 sender Lorenzen, der da var i Sorø, Bødtcher Manuskriptet til den ovenfor omtalte Bog; han vil have en Udtalelse om dens Værd og faaer da følgende Svar:*

„Tak min gamle, kjære Lorenzen, for Dit Brev, og for Din Tillid. Hvad maa Du og Flere tænke om mig, at jeg — saa nær Sorøe — endnu ikke har skjænket mig selv den Glæde at hilse paa Eder? Sagen er, at en Reise til Jylland medtog hele min Sommer, og da jeg altid har glædet mig til at gjense Eders skjønne Egn paa en smuk varm Solskinsdag, vragede jeg saalænge de maadelige Efteraarsdage, indtil Vinteren pludselig kom over os Alle. Jeg var heldig nok til at tale med Prof. *Ingemann* og *Harder* i Kiøbenhavn; men

* Se Biografisk Lexikon B. 10, S. 381.

* Overladt mig af Generalmajor *J. F. Lorenzen,* Brevskriverens Brodersøn.

Prof. *Hauch* har jeg ikke seet, og jeg længes meget efter ham!* jeg gik bestandig med Haabet om pludselig at staa for ham i Sorøe, og derfor skrev jeg ikke, Noget, som jeg dog burde have gjort. Han maa jo tro, at min Haand er blevet lam, eller noget endnu værre om min Tænkemaade. Hils ham og Alle paa det Venligste!

Saavidt mig: hvad Dig angaaer, min Ven, da havde Du ogsaa Ret til at beklage Dig over mig, og desmere maa jeg takke Dig for den uventede Glæde, som Du skjænkede mig ved at tilsende mig Dit lille Værk. Mangen herlig svunden Time gik atter frisk og levende ved Din Laterna magica forbi min Erindring; men just fordi jeg føler mig altfor meget Part i Sagen, seer jeg mig ikke istand til at give Dig uhildet en kold og upartisk Dom om dette Afsnit af Din Bog. Mig har det glædet, og hvorfor skulde det forfeile samme Virkning paa Andre? Du har jo allerede Dit Beviis i Sorøe. Du kalder Dit Arbeide „lidt ungdommeligt“ (?) Lad saa være! Det taber ikke derved i Interesse: foruden Din vakkre Beskrivelse af Bjerglivet etc. omkring Rom og Dine videnskabelige Bemærkninger, vil Du selv som en Yngling med Hoved og Hjerte og med et strengt Formaal for Din Tids Anvendelse, blive en interessant Gjenstand for Opmærksomheden ved den Fristelse, hvori den sydlige Yppighed undertiden sætter Din tyveaarige Philosophie. Du lader dog Solen kaste sine muntre Straaler ind i Dit alvorlige Studeerkammer, og er, som en ung St. Antonius, mig altid kjærere end den gamle, fristede, iiskolde Helgen. Selv den Tillidsfuldhed, hvormed Du optræder, bør ikke kunde** støde: man vil billigviis tage Hensyn til de tyve Aar, og dog altid finde at den indre Kierne er sund og god. . . .

Jeg har saaledes fundet det mig paalagte Hverv indskrænket til nogle Sprogberigtigelser, idet jeg tillige her fandt en Glæde i at bemærke Dine store Fremskridt i at skrive Dansk. Jeg har rettet med Blyant, hvorved det smukke Manuscript Intet har lidt. Blandt det Væsentligere bør jeg gjøre Dig opmærksom paa, at det Eiendommelige ved den romerske Campagne om Sommeren (Pg. 2) mere bestaaer i den blege Farve, som det *soelsvedne Græs* omsider antager, end i store Strækninger af hvidt *Sand.* Ligeledes Pg. 22, hvor Værtinden plukker Druer til Dig i *Juli* Maaned: er det ikke en lille Hukommelsesfeil? Du veed, at Viinhøsten først gaaer for sig i den sidste Halvdeel af September. — Her har Du Alt hvad jeg har at erindre; at jeg selv er kommet med i Din Bog, har glædet mig; tillige var det jo uundgaaeligt; kun *et* Sted beder jeg Dig at forandre. Da vi nemlig i Palestrina bedes til Gjæst af Pigerne og jeg havde forklaret Dig Sagens Sammenhæng, siger Du, at Du tog til Orde og „bad paa Dine og *Landsmandens* Vegne om Undskyldning for vor Dristighed“. Dette maa Du endelig forandre; thi har jeg virkelig havt Mod nok til i et Øieblik at være lidt „uforskammet“, saa har jeg vist ogsaa havt Aand nok til selv at hitte paa en fattig Undskyldning: det er muligt, at Du virkelig gjorde Undskyldningen for os Begge, men jeg veed ogsaa bestemt, at det var overflødigt for Een af os, nemlig for Den, der havde levet 4 Aar i Italien, førend Du, og ret godt vidste hvor vidt man bør gaa: — det er altsaa, for at undgaa Misforstaaelse, nødvendig at forandre lidet deri . . . Og nu lev vel, kjære Ven; jeg ønsker Dig al muelig Held med Din Bog, og mig selv jo før jo heller et Exemplar. Maaske jeg førend Du formoder det gjør en lille Sviptour ud til Dig; jeg har saameget at fortælle og igjen saameget at høre. Endnu engang hils Alle paa det Hjerteligste fra

Din hengivne
L. A. Bødtcher.“

* De havde været sammen i Rom.

** Bødtchers Retskrivning følges.

Det er en morsom Oplysning, Bødtcher i dette Brev giver os om, at det er ham, som er skildret i Lorenzens Bog; *der* nævnes han nemlig kun som *B.*, og, hvis hans Brev ikke havde existeret, vilde næppe Nogen nu havde vidst hvem denne B. var. I det Følgende vil jeg uddrage Det, der i de omtalte italienske Skildringer vedkommer Bødtcher.

I de første Dage af Juli 1828 har Lorenzen taget Ophold ude i Frascati, $2^1/_2$ Mil, omtrent øst for Rom, og her ankommer Bødtcher snart efter. Den 20. Juli skriver nemlig Lorenzen: „Ogsaa det danske Tungemaal begynder nu at lyde her i Bjergene. Nede i Kaffehuset, hvor jeg undertiden konverserer lidt om Aftenen ved et Glas Limonvand eller en Kop Frugtis, har det tidt saaret min nationale Stolthed, at jeg ikke kunde høre nogle af de gamle vante Toner i det babelske Sprogkaos, som surrer En om Ørene. Denne Mangel er der nu raadet Bod paa ved en kjær Landsmand, som er flygtet herud til den svale Bjergluft og har opslaaet sin Bopæl tæt ved Porten hos en lille, sortsmudset Merkante. Nu er jeg hjemme igjen. Han spiller ypperligt Guitar og kan en Mængde danske Sange udenad, som vi da flere Gange have sunget.“

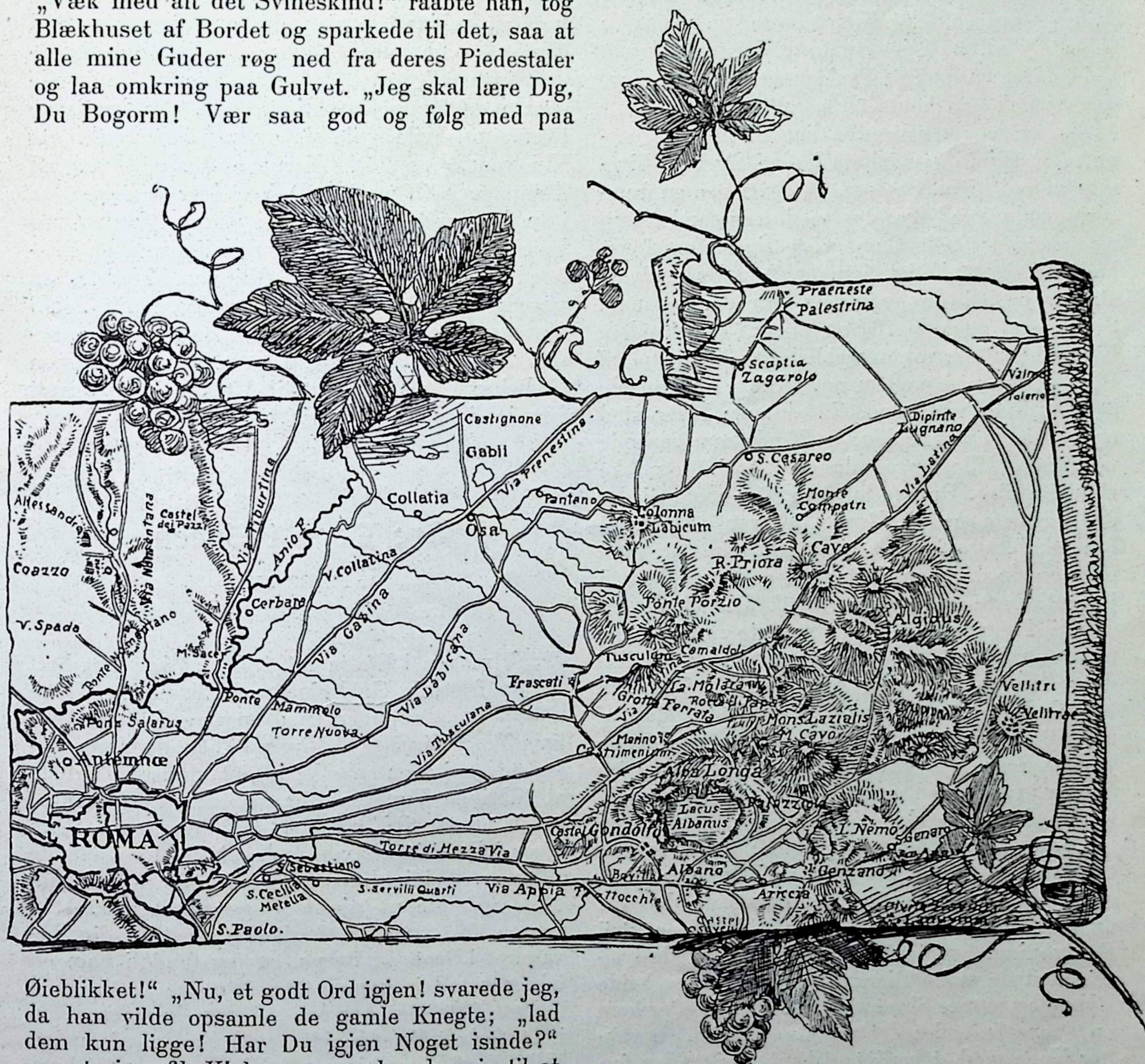
Den 23. Juli hedder det: „En Times Tid efterat jeg havde spist, sad jeg just med Niebuhr* foran mig og et betydeligt Hjælpekorps af *Livius, Dionys*** og andre Gamle spredt omkring paa Bordet. Jeg var netop færdig med Excerperingen

* B. G. N. (1776—1831) har skrevet en berømt „Römische Geschichte“.

** Dionysius fra Halikarnassus har skrevet Roms Historie i 20 Bind.

af hans Kongeepos og var lidt fortrædelig over, at man saa overtydende kunde fravriste En gamle vante Forestillinger om en betydelig historisk Periode . . . Jeg vilde nu tage fat paa *Livius* for endnu engang at løbe første Bog igjennem, da der blev banket paa Døren.

Det var B., som kom med to Sommarer.* „Væk med alt det Svineskind!“ raabte han, tog Blækhuset af Bordet og sparkede til det, saa at alle mine Guder røg ned fra deres Piedestaler og laa omkring paa Gulvet. „Jeg skal lære Dig, Du Bogorm! Vær saa god og følg med paa



Øieblikket!“ „Nu, et godt Ord igjen! svarede jeg, da han vilde opsamle de gamle Knegte; „lad dem kun ligge! Har Du igjen Noget isinde?“ spurgte jeg, fik Kjolen paa og lavede mig til at følge ham. Saa vare vi da revne ud af hine Tider og med eet Sæt inde i de allernyeste. Denne Overgang huede mig ikke saa ilde. Da vi kom til Byen, spurgte jeg min Reisefælle, hvor han agtede at føre mig hen. „Ja, det har jeg rigtignok ikke tænkt paa endnu“, svarede han; „men siden vi ere i Forjættelsens Land, saa er det ligegyldigt, til hvad Side vi vende os. Lad Din lille Sommar raade.“ Jeg slap nu Tøilen, og Dyret dreiede om forbi *Villa Piccolomini*,** ind igjennem Byen og ud igjen paa Landeveien til *Monte Porzio*. Her fik vi vore Stridshingster ved mange Kunster i et muntert Trav og fortsatte nu Reisen uden Maal og Hensigt, uvisse, om Hjemkomsten skulde ske idag eller imorgen.

Da vi kom forbi *Monte Porzio*, vilde B. aflægge et Besøg „hos Byens skikkelige Jomfruer“, som han sagde. Men det blotte Syn af de skumle, usle Hytter var mig modbydeligt, og med megen Møie fik jeg ham overtalt til at lade dem være i Fred, idet jeg lovede for Fremtiden at være føieligere. — Veien blev nu interessant: paa høire Side en vild, romantisk Skovegn, tilvenstre en uafbrudt Række af Vinhaver og Olieplantager. Det var varmt, men ellers et ypperligt Veir, og, da vi næsten bestandig red i Skygge, generede Heden ikke synderligt. Vi mødte mange Folk: Fruentimmer i deres brogede Dragter, næsten Allesammen med røde Skjørter og Ærmer,

* Æsler.

** Frascati har en Mængde bekjendte Pragtbygninger; foruden den her nævnte kan fremhæves: *Villa Aldobrandini* (Borghese) *Villa Ruffinella* eller *Tusculana*, *Villa Torlonia* og *Conti*.

Kurve og store Vandkrukker paa Hovedet, Karle med spidspullede Hatte, røde Baand og Skjærf, sædvanlig paa et Æsel, paatværs og med det høire Ben paa Dyrets Hals, ligesom Damerne ride; engang kom vi forbi en Drift Kvæg med nogle Ryttere tilhest, et Slags Spyd i Haanden og med store Lædergamascher; de skulde til Kampagnen og kom fra *Rocca Priora*. Vi hilste altid — det smukke Kjøn naturligvis venligere — og fik gjerne igjen en from Hilsen med paa Veien. Der var mange Fysiognomier blandt dem, som vi nok gad havt et Portrait af.

Skoven vedblev næsten lige til *Monte Compatri* at skjule os med sin kølige Skygge. Ligesom vi red op ad Banken, og Byen paa en fremspringende, rund Bjergtop med dens gamle Mure og spidse, takkede Gavle viste sig for os, frembød der sig et deiligt Syn. Imellem Byen tilvenstre og en høi Bakke tilhøire var der en smuk Slette med nogle Hytter og Træer i Baggrunden. Lige under Skrænten vældede en Kilde ud af Bjerget, løb ned mellem nogle Stene og dannede et naturligt Tvættested. Endel unge Piger stod og vadskede ved Kilden; en Munk kom gaaende ned fra et Kloster og dreiede forbi, dog ikke uden at hilse. Drenge løb bag efter nogle Gjeder og jog dem op til Byen. Det var et komplet Landskab, hvorfor jeg ogsaa tog min Bog frem og tegnede det i en Fart, medens B. red hen til Fruentimrene og gav sig i Snak med dem.

„Vil I vande Jert Dyr?“ spurgte en ung Kone med et vakkert Ansigt, da jeg kom hen til Kilden; „vær saa god at ride herhen!“ idet hun tog Vadskeskamlen bort. Jeg takkede, steg af og satte mig paa en Steen for at se paa denne yndige Scene. B. havde kjøbt nogen Frugt og bød den rundt med megen Gratie. Jeg passiarede lidt med den smukke Kone. Høien kastede en lang Slagskygge hen over Kilden; Byen og Sletten laa i en forunderlig magisk Belysning, ligesom det kunde være et høirødt Slør, der var dækket over. Paa den anden Side af en steil Fordybning, hvor enkelte Trætoppe ragede iveiret, stod de stolte Bjergmasser med deres hvide Rygge og mørke Skraaninger. . . . Lidt efter kom en Dreng løbende; det var Konens Søn, en vakker Knøs med et herligt, aabent Ansigt. Jeg forærede ham et Par Bajok, som han sporenstregs løb bort med af Frygt for, at han skulde miste dem igjen. B. var imidlertid kommen hen til os, og, da han endnu havde nogen Frugt, bød jeg Konen den, som hun da ogsaa modtog under mange Taksigelser. Dyrene havde vi begge To rent glemt, og jeg troer, vi vare blevne siddende *der* lige til den sildige Aften, havde ikke en Pog gjort os opmærksom paa, at vi maatte skynde os med at faa fat paa dem. Vi leiede en Mand til at fange dem og siden til at være vor Fører tværs over Bjergene til *Tusculum*, for at gjøre vor Tur lidt æventyrligere. Vi sagde da Farvel til de yndige Knopper og udsprungne Blomster og fik et venligt *Addio* igjen, især fra den omtalte smukke Kone, som tilføiede et forbindtligt *a reviderci**.“

De red nu ad en besværlig og ufremkommelig Vei og med en røveragtig udseende Fører, som forresten var meget skikkelig, og som hele Tiden morede dem ved sine muntre, tidt vittige Indfald. Deilige Udsigter, den ene smukkere end den anden, havde de hvert Øieblik, og, da de endelig havde naaet et Punkt, hvorfra de kunde overse de forskjellige Bjergrader, der krydsede hverandre, hvilede de sig og lod den medbragte Vin vederfares Ret. Bjergene glødede ned ad Kampagnen til, medens Dalene bag ved dem laa i en dæmrende Aftenskygge. Under *Monte Cavo* saae de *Rocca di Papa* hænge ligesom en Fuglerede, der var klinet til Klippen. Mod Aften naaede de *Tusculum*, medens Solen gik ned i Havet og spredte et Flammeskjær over Kampagnen. Sent kom de hjem; Lorenzen var træt, men Bødtcher fulgte sin Lyst til Aftenen igjennem at fornøie sig paa et Osteri.

(Fortsættes.)



Tre Døgn i Sneen

Af PETER TOFT



Det var i Efteraaret 1866, at jeg drog bort fra min Guldmine ved Elk Creek, Montana, sammen med en ung Skotte, William Marr. Vi vilde til Virginia-City, dengang Hovedstaden i Montana-Territoriet, hvor vi agtede at tilbringe Vinteren, for saa næste Foraar at vende tilbage til Elk Creeks Guldleier, som elleve af os i Forening havde opdaget det foregaaende Efteraar. Willie havde arbeidet for mig i min Mine og vilde nu gjerne følges med mig. Han var en flink ung Fyr, beskeden og stilfærdig, bevandret i Scott og Burns, og jeg fandt i ham en udmærket Reisekammerat.

Den 11te Oktober om Aftenen kamperede vi i en forladt Bræddehytte ved Foden af en lav Udløber af Klippebjergene. Vi gjorde os det hyggeligt ved et vældigt Baal og nød et prægtigt Aftensmaaltid, bestaaende af en Harekanin, som Willie havde skudt samme Eftermiddag. Vi eiede ogsaa Resterne af en Flaske Whisky, vistnok af den Slags, der kaldes Lynilds-Brandy, — men i de Dage, da vi vare unge og levede et Friluftsliv i strengt Arbeide, syntes Intet at gjøre os Skade. Vi havde et udmærket Helbred, og den Smule Spiritus, vi leilighedsvis tog til os, satte kun et lille Plus til vort medfødte gode Humeur og gjorde os ikke Spor af Fortræd. Saaledes vare vi da hin Aften i en rigtig fornøielig Stemning

* Paa Gjensyn.



V. POULSEN FOT.

KORSBJERGET I ROCKY MOUNTAINS, COLORADO – EFTER AKVAREL AF PETER TOFT

og havde ingen Anelse om den Ulykke, der ventede mig den følgende Dag.

Min Hest var en „Bronco“, d. v. s. af indiansk Afstamning, med en Del spansk Blod og en god Portion af sine indianske og spanske Forfædres Lyder i sig. Det stakkels Dyrs Ryg var en eneste Masse hudløst og blodigt Kjød, en Følge af, at Sadlen ikke passede, og jeg havde som sædvanlig min Nød med Hesten, inden jeg kunde komme i Sadlen.

Det var henad Middag. For at gjøre mig det mageligt, havde jeg sat mig paa tvers over Sadlen med det ene Ben anbragt dinglende udenfor Stigbøilen. Jeg var lige ved at stoppe min kjære Shagpibe, da Hesten begyndte at kaste voldsomt med Hovedet og at slaa bagud. Jeg blev kastet af og fik et stærkt Spark paa min venstre Hofte. Hvis Dyret havde været skoet paa Bagbenene. vilde det have været ude med mig med det Samme, nu besvimede jeg kun. Da jeg kom til mig selv igjen, var min Ven Willie ifærd med at slæbe mig bort fra Kjøreveien ind under nogle beskyttende Buske. Aarsagen til Broncoens forrykte Opførsel havde været denne: Tømmen, d. v. s. Tøirerebet, gik omkring Hestens Hals med den ene sammenrullede Tovende viklet om Sadelknappen; denne Ende var, som det lod til, falden ned paa Jorden, og idet Hesten kom til at træde derpaa, gav det et voldsomt Ryk i Sadlen, til hvilken den anden Ende var fastgjort. Da Dyrets Ryg jo var i en ynkelig Tilstand, var dets Opførsel i Retning af at steile og slaa bagud sandelig til at undskylde, — ialtfald seet fra dets eget Standpunkt.

Nu holdt vi Raad. Saavidt vi kunde skjønne, maatte vi være omtrent 15 eng. Mile fra „Big Hole“ Ranch (Nybyggergaarde), hvor vi havde tænkt at overnatte. Da Ulykkesstedet var en øde Bjergryg uden Skov, Græs eller Vand, besluttede jeg at sende Willie til Ranchen med Dyrene, for der at se at faae en Vogn til at transportere mig i, eller paa anden Maade finde Hjælp. Willie føiede sig meget modstræbende efter mit Ønske, men Veiret var godt, og der var tilsyneladende Tid nok til at udføre min Plan. Saa fik jeg ham da endelig afsted, efterat han havde indfanget den forskræmte Hest og dernæst gjort det saa bekvemt for mig, som Forholdene tillode det, og jeg saae ham forsvinde, idet han drev Hestene frem i det hurtigst mulige Tempo.

Jeg laa i min røde uldne Skjorte paa en Bøffelhud og et Par uldne Tæpper, med min Kappe som Hovedpude. Min Pose med omtrent 3200 Dollars i Guldstøv tog Willie med sig. Selv beholdt jeg min Revolver ved Siden af mig, en lille Flaske med Whisky, min Pibe og en Roman, („Sylvias Friere“ af Mrs. Gaskell), — men ingen Fødevarer, da jeg var overbevist om, at Willie vilde komme tilbage inden Mørket faldt paa.

Jeg følte mig noget træt og fortumlet i Hovedet, derimod smertede mit Ben ikke saa meget; kun naar jeg prøvede paa at bevæge det eller at forandre Stilling, voldte det mig ulidelig Pine. Mærkeligt nok var der aldeles ingen Læsion paa Hoften efter Slaget, ikke engang en Hudafskrabning, og dog var der Brudd paa Hofteskaalen, hvad jeg langt senere fik at vide af en Læge.

Mit Hvilested var tæt ved en øde Kjørevei, som øiensynlig havde ligget ubefærdet hen i lang Tid; mine Omgivelser vare et Vildnis uden Træer og uden Vand. Henad Kl. 6 begyndte det at blive mørkt, og Himlen blev overtrukken. Noget senere (jeg havde intet Uhr) begyndte det at regne, og nu blev jeg snart gjennemblødt. Det blev bælgmørkt, dødsstille, ikke en Lyd hørtes i denne Bjergørken! Efterhaanden blev det koldere, og Regnen forvandledes til Sne, der blev ved at falde uafbrudt hele Natten i tunge, store Flokke, medens jeg engang imellem faldt hen i en Døs. Lørdagmorgenen brød frem over en udstrakt Sneørken, i hvilken jeg laa helt begravet, men som dog holdt mig forholdsvis varm. Jeg undrede mig naturligvis over min Vens Udebliven, men opgav dog ikke Haabet, lige saa lidt som jeg erindrer at have følt nogen egentlig Ængstelse for min Skjæbne. Jeg var vist for sløv til at kunne føle noget bestemt. Mit Friluftsliv i Bjergene havde gjort mig haardfør, givet mig et Kæmpehelbred og stærke Nerver, som nu bestode deres Prøve. Nu og da tog jeg en Slurk af Flasken og læste imellem lidt i min Bog; jeg følte ingen Sult, men til min Sorg maatte jeg opgive at ryge, da mine Tændstikker vare blevne vaade. Dagen sneglede sig langsomt afsted. Henad Aften reiste Blæsten sig, og Sneen hvirvledes rundt, udslettende alle Omrids af Himmel og Jord.

Jeg kunde Intet se i fem Skridts Afstand fra mig, men jeg frøs ikke meget. Mine Sanser vare ofte omtaagede, troer jeg, men kan dog erindre, at jeg til Tider laa og reciterede Brudstykker af Vers, som faldt mig ind, saaledes det Sted i Lowells *„Legend of Brittany“*, hvor Orgelmusiken beskrives, Vers af *„Marmion“* og *„the Lady of the Lake;“* ligeledes reciterede jeg i mit Modersmaal hele Oehlenschlägers *„Hakon Jarl“*, som jeg havde lært udenad som Skoledreng, og hvis første Linier passede rigtig godt til min nuværende Situation: „de Nætter ruge saa lange og sorte, — Syvstjernen glimter saa mat.“ — Det faldt mig ogsaa ind, at den 12. Oktober var Aarsdagen for Amerikas Opdagelse, og jeg tænkte saa, at denne Dato ogsaa nok vilde faae en Betydning for mig, som jeg aldrig siden vilde glemme.

Endelig begyndte jeg dog at tænke mig Muligheden af, at der var tilstødt min Kammerat Noget, — maaske laa ogsaa han begravet i Sneen, hjælpeløs som jeg, — maaske vare vi Begge bestemte til ynkeligt at omkomme. — Søndag Morgen var Sneveiret hørt op, og Vinden havde lagt sig. Solen stod op i fuld Pragt,

og det vidtstrakte Bjerglandskab, indhyllet i Sne, kastede dens Straaler tilbage med en saadan Glans, at den næsten blendede mig. Det var ikke særlig koldt, idet det havde været Tøsne; den første, der faldt i dette Efteraar. Jeg passede paa ikke at forstyrre det Snetæppe, som dækkede mig helt til, hele min Krop med Undtagelse af Ansigt og Arme. Den lille Whiskyflaske var tom, og jeg var noget kraftløs, men følte endnu ingen Sult.

Det var omtrent Kl. 3 Søndag Efterm., at jeg mærkede to Arme blive lagte omkring min Hals og saae stakkels Willie knæle ved Siden af mig, grædende af Glæde over at finde mig. Da han havde Snesko paa, havde han ubemærket nærmet sig, efter at have opdaget mig ved Hjælp af min sorte Hat, som laa over mit Ansigt. Han troede, at jeg var død. Han bragte mig nogle Stykker kogt Flæsk og Brød og Whisky; jeg tog godt for mig af Retterne og nød bagefter min Pibe med største Velbehag. I den fornøieligste Stemning hørte jeg paa hans Beretning, nu da jeg var sikker paa, at Redningen var nær.

Han havde naaet Ranchen Fredag Eftermiddag, inden det blev mørkt, og havde strax berettet om sin Ven, der laa saaret paa Bjergskraaningen flere Mil derfra. Folkene havde en Vogn, men den ene af deres to Heste var løben bort. De var flinke nok, disse Folk, de søgte overalt, men Dyret var ikke til at finde, og den ene Hest kunde naturligvis ikke trække Vognen alene paa saadan en Vei. Om at bruge vore egne indianske Ponyer, der aldrig før havde gaaet for en Vogn og nu desuden vare fuldstændigt udasede, kunde der ikke være Tale.

Skjøndt det var sent, var Will dog fast besluttet paa at vende tilbage og blive hos mig, indtil Hjælpen kunde komme. Man gav ham den eneste Hest, der var tilbage i Ranchen, og forsynede ham med nogle Fødemidler samt et Par Uldtæpper. Mørkt var det, da han brød op, og en kort Stund efter begyndte Regnen, som snart blev til Sne, saa tabte han Sporet og kjendte hverken Vei eller Sti. Dog, den brave Skotte opgav derfor ikke Ævret; han steg af Hesten og trak den efter sig, og saaledes vandrede han, tumlende gjennem Snedriverne, hele den Nat og den følgende Dag og Nat. Da Dagen klar og straalende brød frem Søndag Morgen, opdagede han en Røg langt borte, og da han satte Kursen efter denne, kom han til et Blokhus, hvor han traf to Mænd, som kamperede der efter at have bjerget deres Vogn og Forspand af Mulæsler for Snestormen.

Will forklarede i en Fart Situationen for Mændene, der forresten tog det Hele med stor Sindsro; et Menneskeliv betød ikke Stort i de Dage og i de Egne. Men den flinke Skotte vilde ikke lade sig nøie med et Afslag, han talte sin Sag med en saadan Varme, at Mændene tilsidst samtykkede i at gjøre et Forsøg paa at redde mig, hvorefter min trofaste Ven, udstyret med et Par kanadiske Snesko, drog afsted for at opsøge mig. Efter at han igjen havde fundet det rette Spor, lykkedes det ham altsaa at faae Øie paa mig, og nu trøstede han mig med den Forsikkring, at der vilde komme Hjælp i Løbet af Eftermiddagen. Saaledes gik det ogsaa. Henad Kl. 5 saae vi Vognen nærme sig, langsomt arbeidende sig gjennem Sneen, og vore Hjerter bankede høit af Glæde. De to Mænd løftede mig nu op saa forsigtigt, som de kunde, og anbragte mig ovenpaa de Brædder, hvormed Vognen var læsset. Det var en gyselig Kjørevei, fuld af Huller og dybe Hjulspor, og den klodsede Fjælevogns Skumplen voldte mig ulidelige Smerter. Jeg laa paa en Bøffelhud og nogle Tæpper, men hvis jeg havde havt den fornuftige Ide at sidde op i Vognen og stive mig af med Hænderne, vilde jeg være bleven forskaanet for mange Smerter. Sent om Aftenen naaede vi Ranchen, og her gav jeg strax Ordre til at diske op med det Bedste, Huset formaaede, til mine brave Redningsmænd og os selv. Og Maden var sandelig ikke til at kimse ad: Dyrekjød, en Bæverhale, Kartofler og Æblepie; hertil Rødbede-Champagne og Rosinstilke-Portvin. Jeg drak de brave Mænds Skaal og takkede dem hjerteligt, tilbød dem ogsaa 100 Dollars i Guldstøv, hvad de bestemt afslog. Det var en gemytlig Aften, vi tilbragte sammen, jeg siddende i en simpelt sammentømret, men dog ret magelig Lænestol, opvartende med mine morsomste Anekdoter og Oplevelser. Den næste Morgen, efter en gemytlig fælles Frokost, spændte Mændene igjen for, bød mig saa Farvel og drog afsted. Jeg fik aldrig at vide, hvad de hed, eller hvorfra de kom; Nybyggerne kjendte dem ikke, men at de hørte til den Klasse Mennesker, der ere fødte Gentlemen, det havde jeg havt Beviser paa.

Den Kone, der stod for Ranchens Spisehus, var fra Kanada, en skikkelig og rar Kvinde, der i Forening med Will ydede mig al den Pleie, jeg trængte til. Det var i yderste Øieblik, at jeg var bleven frelst ude i Sneen, thi den følgende Nat gik Thermometret stærkt ned, og jeg vilde udentvivl være frossen ihjel, hvis Hjælpen ikke var kommen i rette Tid.

Da jeg flere Aar efter opholdt mig i Aberdeen i Skotland, min Kammerats Fødeby, anstillede jeg Efterforskninger og averterede efter ham i de lokale Blade paa en diskret Maade, men saaledes, at han maatte kunne forstaa det, — men forgjæves. Inden jeg i sin Tid forlod Montana, havde jeg dog sikkret Willie en god Part i en Kvartsmølle, og jeg haaber, at han siden har havt Held med sig i Livet. Jeg er overbevist om, at han ikke, lige saa lidt som jeg, nogensinde glemmer d. 12te Oktober 1866. —





Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



(3. Fortsættelse.)

Skjøndt Værten var fuldstændig fortumlet ved den Vending, Sagerne havde taget, havde han dog endnu en Trumf i Baghaanden, selve Trumf-Es mente han.

„Maa jeg sige et Ord?“ spurgte han ivrig.

„Ja, tal væk, nu er Touren til Dem. Men det er jo en rigtig Wouverman. Se paa Dig selv, Bayard, og Prinsen! — Det er en Titian, en Holbein!“

„Mylord ønsker at vide hans Navn? Jeg har det fra Mr. Holmes. Det er Falskneren Fransize — ham, som efterskrev Mylords eget Navn, dengang Mylord var Lord Calmont. Fransize, Falskneren, ham er det!“

„Falskneren Fransize? Det er høist interessant. Hvilket Talent er der gaaet tilgrunde! Forfærdeligt! Mr. Joyce, jeg er ikke tilfreds med Dem. Falskner eller ikke Falskner, denne Mand er et Talent — han har malet Dem et Billede, som jeg vilde være stolt af at have hængende paa Beckfield. Hvis der er Noget, jeg forstaaer mig paa, saa er det paa gode Malerier. Desuden tænkte De, Mr. Joyce, at vinde mig ved at opildne mig til en smaalig Hævn. Hvis den Mand har forsøgt at berøve mig Penge — hvilket er noget Vrøvl — saa er der desto større Grund for mig til ikke at være smaalig og tænke paa Hævn. Tænk, at det er mig, der har gjort denne Opdagelse! Det er simpelthen det Interessanteste, jeg har seet siden de gamle Malere. Kunst og Menneskekjærlighed — Atelieret og Fængslet. Hvilken forunderlig Sammenstilling! Hør efter Allesammen, hvad jeg siger. Jeg venter ikke, at alle Beboerne paa Wendales Godser skal forstaa sig paa Genier, men jeg venter, at I Alle vil behandle en løsladt Fange, der søger Arbeide som en hæderlig Mand, med største Respekt. Nu, Mr. Joyce, De talte om *en* sort Prins. Hvem var han?“

„En sort Prins, Mylord, er da En, der er sort, og en hvid er En, der er hvid, det er da tydeligt nok.“

„Hvad siger De til det, Mr. Francis?“

„Jeg holder med Mr. Joyce, Mylord. Sort er sort og Hvidt er hvidt, ialtfald er det en almindelig Mening. Men med denne Sorte Prins hentydede jeg til den Hvide Prins, under hvem Mylords store Forfader, Sir Richard de Caumont, kæmpede ved Poictiers.

„Maler, Sagfører, Logiker, Forbryder, Kunstner, Geni, Falskner, Historiker — Du er Crichton redivivus! Mr. Joyce, De maa betale de to Shillings og sex Pence. Ingen Kunstven har havt en saadan Chance før, ikke engang Lorenzo de Medici! Forunderligt! og hvis jeg ikke havde været, vilde et saadant Geni være gaaet tabt for Verden. En Forbryder, Maler, og den selv samme Mand, der blev anklaget for at have skrevet mit Navn efter, det er jo ligefrem en hel Roman. Besøg mig imorgen paa Beckfield Park, Mr. Francis. Lad det Glemte være glemt. Jeg ønsker et Billede af ham, De med Rette kalder min store Forfader, Sir Richard de Caumont ved Poictiers. Jeg vil betale Dem godt og smigrer mig med, at De ved min Protektion vil være istand til at skaffe Dem et nyt Navn. Se her er en Sovereign. Husk, Beckfield Park, imorgen, fem Minuter over elleve.“

Sandelig en ædel, ung Herre! Den offentlige Mening vendte sig ikke som Vinden, den gik lige tilbage ligesom Ebben, Landsbyfolk kan ikke raabe Hurra som Kjøbstadsfolk kan det, men disse Mennesker vilde have givet deres Begeistring Luft, hvis de blot havde vidst hvordan, da Lord Wendale red bort paa Bayard.

Selve Værten, John Joyce, rakte tvært Haanden ud mod Mylords Protégé, som bar sin nye Ære ydmygt nok.

„Master Fransize, jeg haaber ikke De bærer Nag for et knubbet Ord. Jeg siger, man skal tilgive og glemme.“

„Jeg bærer saa lidt Nag til Dem, Mr. Joyce, at jeg vil tage Deres to Shillings og halvtredie Pence.“

„Aa, men De trænger da til en Seng, inden

De skal op til Beckfield? Jeg har en udmærket Seng — og det haster ikke med Betalingen."

„Nei Tak! i saa Fald havde jeg ikke bedt om mit Tilgodehavende. Jeg behøver de to Shillings og halvtredie Pence til en Seng i Beckfield. Den nye Kro, var det ikke saadan, De kaldte den?"

„Der er ingen Kro i Beckfield — ialtfald ingen, der passer for en Reisende med en af Mylords egne Sovereigns paa Lommen", rettede han sig selv med et gridsk Sideblik.

„Saa meget desto bedre. Den vil passe langt bedre for en fangen Fugl, som man ikke engang vil betro for tre Pence. Jeg vilde ikke for Alt i Verden bringe mere Skam over den Sorte Prins i Gressford. Beckfield er saamænd god nok for mig og mine Lige. Vær saa god at give mig mine Penge."

Han tog Pengene, som Værten udbetalte ham i Kobber, lod Mr. Joyce staa som himmelfalden og fortsatte sin March henad Landeveien. Han havde ikke gaaet langt, da han saae et Maleri, som stillede hans eget i Skygge.

Ved Veikanten, under en Rødtjørnshæk, laa den vældige Oscar og sov trygt, liggende paa Siden og med Hovedet mellem begge Forpoterne. Men den var ikke alene Bjørn men tillige Hovedpude. Lille Ildflue blandede sine gyldne Lokker med Bamsens pjuskede, brune Haar. Den kunde have taget saadant et Kryb i een Mundfuld, selv om den ikke var sulten, hvad den sikkert var, men ingen Kongedatter kunde hvile mere trygt paa sin Edderdunspude, end Ildfluen paa sin lodne Ven. Med den ene Haand holdt hun fast i Oscars Øre, den anden hang slapt ned, med Haandfladen opad. Den Reisende, som ikke længer var en fattig Landstryger, standsede og betragtede længe denne forunderlige Gruppe. Saa nærmede han sig forsigtigt paa Taaspidserne —, sagtens ligesaa bange for Oscar som for at vække Oscars Herskerinde — og lod Lord Wendales Guldstykke sagte glide ned i hendes aabne Haand. Derpaa gik han videre, saa hurtigt som hans trætte Lemmer kunde bære ham.

Efterat han saaledes havde betalt sin Gjeld med gode Renter, drog han med sine to Shillings og halvtredie Pence i Lommen til den nye Kro i Beckfield.

❦

FØRSTE BOG.

Børnene i Skoven.

FØRSTE KAPITEL.

Hans Velærværdighed Gerald Westwood, Sognepræst i Hithercote i Grevskabet Somerset var velsignet med et lille Embede og en stor Flok moderløse Drenge.

George Westwood, den ældste, var heldigvis et ungt Menneske, der gjorde sin Fader Ære. Han vandt de halve Flidspræmier i Latinskolen, udmærkede sig ikke mindre paa Legepladsen, fik Stipendium fra St. Kenelm's College i Oxford, førte et roligt Liv, læste flittigt, udviklede sine Muskler i samme Grad som sin Hjerne, og var tilsidst saa heldig at blive Dekanus ved sit Universitet.

Philip Westwood, den næstældste, udviklede Hjernen paa Musklernes Bekostning. Han var Geniet i Familien, men han døde ung.

Gerald Westwood, den tredieældste, udviklede Musklerne paa Hjernens Bekostning — det sagde da Folk; men han reiste til Calcutta, dengang det ostindiske Kompagni havde sine kronede Dage. Der rystede han Pagoda Træet med sine stærke Arme, det vil sige, han gjorde sin Lykke.

Ingen af disse tre havde, indtil stakkels Philip døde, nogensinde gjort deres Fader Sorg.

Men enhver Familie har sit sorte Faar, og i Familien Westwood var dette døbt Charles. Charles er et smukt, men ofte et uheldigt Navn. Ogsaa han havde baade Muskler og Hjerne. Ogsaa han blev sendt til St. Kenelm's College, men Spilopmageren — det var Synd at kalde ham noget værre, da Fyren ikke havde en ond Draabe Blod i sig — havde ikke Held med sig. Han kom hjem til sin Fader med en anerkjendt Gjeld paa tolv Hundrede Pund og en hemmelig, som slugte endnu to Tusinde Pund. De tolv Hundrede tyngede i mange Aar paa Sognepræsten; de to Tusinde fik det til at gaa mere og mere ned ad Bakke med Charles Westwood, saa at han tilsidst lod sig hverve, deserterede, gik neden om og hjem og lod ikke høre fra sig siden.

John, eller Jack, den femte og, heldigvis, yngste af Sønnerne, udviklede hverken Muskler eller Hjerne. Ikke fordi Naturen havde negtet ham nogen af Delene, men han var en leddeløs, svagt begavet Knøs, som altid var nederst i sin Klasse og nød et Parti Cricket umaadeligt — det vil sige som Tilskuer. Som de fleste Dumrianer var han en god Dreng og kom dog altid galt afsted. Charley, der stod ham nærmest i Alder, var hans Kammerat, og han traskede i Charleys Fodspor med hele sin Naturs bøielige Lærvillighed og svage Villie. Halvparten af de Synder, hans Broder begik, tog han paa sig, da han var altfor lad til at protestere, naar han fik Skylden for dem. Desuden beundrede han Charley, og da det kun var Uleilighed, han nærede Sky for, ikke en forbigaaende Smerte, saa tog han sig Sagen let. Da Charley reiste til Oxford, hørte Jacks Spilopper pludselig op. Han blev en bredskuldret, godmodig Fyr, der drev om paa Præstegaardens Jorder for at finde Noget at bestille og fiskede for sin Fornøielse. Han havde et roligt og nobelt Ydre og et ganske vindende Smil. Den eneste Gang i Livet, at han viste Charakterstyrke,

var, da han ivrigt gjorde Haneben til en Malkepige i Nabosognet. Der var ikke Noget i det, men hans Naboer troede det nu alligevel. Hvad skulde Præsten stille op med denne sin yngste Søn? Lade ham blive Præst var umuligt, Charleys Gjeld fra Studenteraarene havde været en tilstrækkelig Advarsel. Hvad skulde han blive til?

Til alt Held blev en af hans Skolekammerater yngste Kompagnon i Huset Corbet og French i Bristol, Thames Street, og Buenos Ayres, og han var godmodig nok til at tilbyde Jack Westwood en høi Kontorstol og en lille Gage. Han sagde Farvel til Malkepigen og tog Plads paa Stolen, ikke fordi han havde nogensomhelst Tilbøielighed for Handelen, men blot fordi, at der stod Stolen, og der stod han, begge To lige ledige. Det lykkedes ham at være saa uvirksom og gjøre sig saa overflødig, at han paa Forretningens Vegne, blev sendt afsted til Agenten i Buenos Ayres, hvorfra han, naar han havde Tid og tilstrækkelig Energi, skrev indholdsløse Breve hjem til sin Fader.

Da nu alle Sønnerne vare forsørgede, døde Sognepræsten.

Jack reiste hjem for at se sin Fader for sidste Gang, og vendte saa igjen tilbage til sin Stol: for der stod Stolen igjen og der stod han. Han vilde udentvivl have fortsat paa denne Maade indtil sin Død, hvis der ikke var indtruffet en Begivenhed, som gjorde ham uafhængig uden Spor af Uleilighed. Gerald Westwood, Naboben, døde, efter at have rystet Pagoda Træet med saa megen Kraft, at han kunde efterlade George og Jack hver 6000 Pund. Charley fik Ingenting. George i St. Kenelm's fortsatte sin akademiske Bane, men Handelskontoristen lod sig glide ned fra den høie Stol og levede det Liv, som han elskede — det vil sige, han tog sig Ingenting for. Dette er maaske en svag Overdrivelse, hvis man vil tage det altfor bogstaveligt. Han drev om i Clifton, spillede en Rolle i Theselskaber og gjorde sig bekjendt i et Par Billiardstuer som en temmelig god Spiller, naar han da gad gjøre Forsøg paa at vinde. Han gik godt klædt, opførte sig som en Gentleman, var afholdt af de Mænd, han kjendte, og var god nok til at kokettere lidt med, naar der ikke var Andre ved Haanden. Men da dette Liv ogsaa begyndte at kjede ham, fik han, for dog at have Beskjæftigelse, en Ansættelse i Hæren.

Da der var gaaet nogen Tid, fandt den lade unge Officier imidlertid, at hans Skræddergjeld og Tab ved Billiardet tiltog i en foruroligende Grad. Men det er bedre at være født under en lykkelig Stjerne end rig, og Jack Westwood blev, simpelthen fordi han ikke gjorde sig nogen Umage, rigere end baade den begavede George og den energiske Gerald. En Lady Pender, Enke efter Sir Samuel Pender, Grosserer i saltede Varer, Alderman, tre Gange Mayor og Ridder, fik det Indfald, at skjænke sin Haand, sine tre smaa Piger, de fem Aar hun var ældre end han og tolv Hundrede Pund om Aaret til den kjønne, godmodige og elegante Capitain, der havde det gode Navn og de fortræffelige Familieforbindelser, som hun savnede og elskede, og som syntes skabt til at blive et Mønster paa en Ægtemand. Han giftede sig med hende og hendes tolv Hundrede om Aaret, ganske som han havde besteget Mr. Corbets høie Stol — der var hun og der var han.

Mindst et halvt Dusin Lykkeriddere, der havde kæmpet for den Skat, som Capitain Westwood ikke engang havde rakt Haanden ud for at fange, forlod Byen i Fortvivlelse, men Lady Pender var gammel nok til at kjende Verden og ønskede selv at raade over sine tolv Hundrede om Aaret.

Kort sagt, Jack var en heldig Fyr. Han gjorde ikke længer Cour, ikke engang i al Uskyldighed, men han spillede stadig sin Whist om Aftenen og sit Parti Billiard om Eftermiddagen, og havde mere end nok til sine Skræderregninger og andre smaa Fornøielser. Han saae rigtignok ikke meget til de tolv Hundrede om Aaret, men for dem førtes Husholdningen, og hans egne to Hundrede Pund tjente til Lommepenge. Han gjenoptog sit Fiskeri og brugte sin Fritid — thi selv den bedste Driver har af og til en Time tilovers — til at forkjæle sine tre smaa Steddøttre, da han var en hjertensgod Mand.

Fandtes der et Hus, hvor selv en dreven Hund ikke kunde finde Spor af Kjød paa de Ben, der kom ud fra Middagsbordet, saa maatte det være hos Familien Westwood. Madame var en fortræffelig Husholderske — altfor fortræffelig, sagde Folk — og Capitainen havde en ypperlig Appetit. Han begyndte at blive mindre omhyggelig i sin Paaklædning og drømte endogsaa, at han følte Smerte i sin ene lille Taa.

Men en taaget Decemberdag, efterat syv ensformige Aar havde sneglet sig hen, kom Capitainen hjem en hel halv Time efter Middagen, som fandt Sted Kl. 6, den mest overraskende Begivenhed, Mrs. Westwood havde oplevet siden sit Bryllup. Hendes lille Nøddeknækkeransigt var mut, og Middagsmaden var bleven kold. Som en god Husmoder pleiede hun at forsyne sin Mand med hvad hun mente var nok til at tilfredsstille den første Sult, men ved denne Leilighed var der ikke blot nok men endda mere end nok. Han spiste kun en af de tre smaa Koteletter og gnavede ikke engang Benet. Der laa en Sky over hans aabne Ansigt og skjøndt han ellers ikke hørte til de meget talende, var han ganske ualmindelig taus. Men han drak en halv Flaske Sherry i Løbet af en halv Time.

Det var et trist Maaltid. Tre Alen hvid Borddug bredte sig mellem Ægteparret; en sortklædt Tjener stod ved Buffeten, og en Dreng i Livrée

gik rundt med Koteletter og Kartofler, som om han opvartede et Dusin istedetfor To. Et Par halvt udbrændte Stykker Kul laa i Kaminen; det var en kold Aften, men Ilden var endnu koldere. Mrs. Westwood sad med Shawl paa. Capitainen elskede en Hjemmejakke og Tøfler, men hun holdt paa, at han skulde klæde sig om til Middagen, og da han tiltog i Omfang — han var forresten den Eneste, der tog til i det Hus — saa var denne daglige Forestilling ham til stort Besvær. Skjøndt den afdøde Aldermans Enke havde været Borgmesterfrue, var hun alt Andet end en forekommende Vertinde. Hun lod altid sin Mand føle, hvis Penge det var, der betalte Drengens Livrée og Tjenerens sorte Klæder. Hun saae ud til at være mere end de fem Aar ældre end han, da hun som lys og kantet hørte til de Mennesker, der holde sig daarligst af Alle.

Capitainen spiste lidt og sagde endnu mindre, og alligevel var han ligesaa længe om sit tause Maaltid som om han havde været velsignet med den afdøde Aldermans Appetit. Han drog dog et langt Suk af Lettelse, da Middagen var forbi og de tre Misses Bender, iførte hvide Kjoler med blaa Skjærf, kom ind i Gaasegang efter Alder. Han sendte sin Hustru et bedende og Tjeneren et sky Blik.

„Hør Evans", sagde han, „held en af de sidste Flasker Portvin over i Karaffen. Du vil have godt af et Glas, kjære Caroline."

„Jeg vil ikke have en Draabe, og Du vil da ikke have mere Vin."

Ordene var blide nok, men den Tone, hvori de bleve sagte, kunde ikke misforstaaes.

„Saa behøves det ikke, Evans."

Han tog den tomme Sherry-Karaffe hen til sig og holdt tankefuld Haanden omkring den. Saa vaagnede han op igjen.

„Kom, Molly, og sæt Dig hen til mig," sagde han til den yngste Miss Pender. „Tag en Appelsin, saa skal jeg lære Dig at pille den."

Han var saa længe om dette Arbeide, og udførte det saa omhyggeligt, som om det gjaldt et Væddemaal.

Mrs. Westwood var stadig lige kold, men hendes Nysgjerrighed begyndte dog at komme i Kog.

„Hør, John", sagde hun skarpt, „Du maa ikke give Barnet mere — hun bliver daarlig — og vi har lige betalt Doctoren. De er saa sure som Citroner, og der skal levnes nogle til imorgen. Saa vilde jeg ønske, at Du kunde huske, at Barnet ikke hedder Molly men Marian."

Capitainen strammede sig op.

„Smaapiger, hører I, hvad Mama siger. Tag jeres Appelsiner, saa er I søde, og spis dem inde i Skolestuen. Løb saa. Veed Du hvad, Kjære, det er meget koldt, Du vilde bestemt have godt af et Glas Vin."

„Jeg er varm nok; det er din egen Skyld, at Maden var kold."

„Hm —"

„Sagde Du Noget, John?"

„Nei — Det vil sige, jeg vilde sige Noget, men jeg kunde ikke godt, saalænge Børnene og Evans var tilstede."

„Nu er de jo gaaede."

„Jeg vilde ønske, kjære Caroline, at Du vilde drikke et Glas Vin."

„Hvor tidt skal jeg sige, at jeg ikke vil have det? Du drak sex Glas ved Bordet — Jeg talte dem, saa jeg veed det."

„Skal jeg ringe efter lidt Kul?"

„Du glemmer vist, at vi kjøbte Kul i Sommer, og nu maa jeg spørge, hvad Nytte det var til, naar de skal bruges nu, da Priserne igjen stiger."

„Ja, ja da, Kjære", begyndte han fortvivlet, „Du maa vide, jeg fik et Brev imorges. Jeg mødte Postbudet, da jeg var paa Vei til Bill — til Engen. Jeg havde jo Brevet — hvor er det henne?" Han ledte i alle sine Lommer, ovenikjøbet i Vestelommen, men forgjæves. „Aa, jeg maa have ladet det ligge i min Frakkelomme, ovenpaa. Jeg vil gjerne, at Du skulde læse det Brev — det var meget sørgeligt — meget sørgeligt Nei — Kjære, ingen Dødsfald eller sørgelige Nyheder, det vil sige ikke saadan ligefrem, seer Du —"

„Naa John?"

„Jeg vilde gjerne, at Du skulde se det Brev — Du skal faae det, naar vi kommer ovenpaa, Du har nok hørt mig tale om min stakkels Broder Charley? Han er nu død og borte, stakkels Fyr."

Mrs. Westwood sukkede lettet. Ifølge hendes Erfaringer havde Familiernes sorte Faar i Reglen den Vane aldrig at dø, men altid at optræde paa Scenen i det mest ubeleilige Øieblik. Hun saae lidt mindre sur ud, da hun svarede:

„Saa maa Du vel have Flor om Hatten; jeg behøver naturligvis ikke at anlægge Sorg, han var jo kun en Fremmed for mig og ikke et Menneske til at være stolt af, det veed Du godt selv, John — Pigebørnene behøve det endnu mindre, han var jo slet ikke i Familie med dem."

„Men, seer Du, Kjære. — Aa, bare jeg dog havde det Brev!"

Mrs. Westwood holdt meget af at læse Breve.

„Hvis Du er for doven til selv at gaa ovenpaa og lede efter det, kan Du jo sende Evans. Jeg er vis paa, at baade han og Montague sidder og spiser til de revner."

„Det gjør de sikkert, min Kjære." Han ringede. „Aa, Evans, gaa ovenpaa og se om der ikke skulde ligge et Brev fra New-York i Lommen paa min Hjemmefrakke. Charley døde nemlig i New-York, Kjære."

„Saa meget desto bedre, John; det er saa langt borte. Saa behøver Du ikke engang Floret om Hatten. Folk vil jo aldrig faae det at vide.

Var han ikke simpel Soldat eller noget Lignende?“

„Han lod sig hverve, stakkels Charley. Han løb hjemmefra, Kjære — men han forlod Armeen, min Kjære. Og seer Du —“

„Der var ingen Brev“, sagde Evans. „Jeg har søgt baade i Frakken og alle andre Steder.“

„Ligemeget, Evans; saa maa jeg have tabt det et eller andet Sted, maaske i Bill — paa Engen. Naa, det er ogsaa det Samme, som jeg før sagde, Charley er død.“

„Er det det Hele?“

„Nei, Kjære, ikke ganske. Han var gift.“

„Ah!“ Mrs. Westwood samlede Shawlet fast om sig og gjorde en ubeskrivelig Bevægelse med Overlæben og Næsetippen. „Naturligvis med et eller andet simpelt Fruentimmer. Der burde være en Lov, som forbød den Slags Mænd at gifte sig og bringe deres tarvelige Forbindelser ind i en hæderlig Familie. Men det er ialtfald en Trøst, at *hende* behøver vi da ikke at have Noget at gjøre med. Hun kan da ikke have havt den Frækhed at skrive til Dig, der er hende fuldkommen fremmed?“

„Nei, Kjære. Hun just ikke. Det var Mr. — Mr. — hvad Fanden var det nu, han hed —“

„John! Du glemmer vist Dig selv.“

„Om Forladelse, min Kjære, hvad i al Verden vilde jeg have sagt. Nu har jeg det; Mr. Smith, hedder han. Han skrev til mig. Jeg kan ikke huske Navne.“

„Og hvem er Mr. Smith?“

„Mr. Smith? Aa, en Agent eller saadan noget Lignende. Jeg har forhørt mig; Mr. Smith i Amerika, en overmaade respektabel Mand. Charley var gift med hans Niece — det staaer Altsammen i Brevet. Det var et rigtig godt Parti.“

„Ah! Du mener altsaa, at din Broder døde som en formuende Mand? Har han gjort Testamente? Lad mig se — hvis han ikke har gjort det, saa er din Broder i Oxford den Nærmeste til at arve ham.“

„Stakkels Charley!“ vedblev Capitainen. „Han var en rullende Sten, der aldrig samlede Mos, saadan som stakkels Gerald eller George. Han giftede sig — det staaer Altsammen i Brevet —“ han ledte igjen i sine Lommer. „Men seer Du, Charley, stakkels Fyr, havde ikke det Held som vi Andre, og saa døde han, og hun døde, og han efterlod —“

„*Hvilket?* Om det saa blot var et Par Hundrede, var det dog altid Noget. Hvad efterlod han sig? Et Testamente?“

„Ikke ganske, min Kjære. Han efterlod et Barn.“

„Et Barn!“

„Ja, hvorfor ikke, min Kjære. Og han efterlod hende —“

„Jeg vilde ønske, John, Du vilde gaa lige til Sagen. Du gjør En helt fortumlet. Hvad efterlod han hende?“

„Ingenting, Kjære. Stakkels lille Væsen!“

„Ja, stakkels Væsen, det maa Du nok sige. Folk uden Midler skulde ikke gifte sig. Og vi veed, hvordan Børnene i saa Tilfælde komme til at lide under Fædrenes Synd. Naa, det kommer jo ikke Dig ved. Du skriver vel strax til denne Mr. Smith og lader ham det vide?“

„Men, Kjære! Stakkels Charleys eneste Barn!“

„Ja, hvad kommer det os ved? Jeg er ikke Barnets Tante, Du er knap nok dets Onkel.“

„Men, Kjære, at overlade det til Fremmedes Naade og Barmhjertighed! Tænk om Molly — eller lille Gerald —“

„John! Du glemmer Dig selv. *Marian* vil aldrig blive afhængig af fremmede Mennesker — Caroline og Julie ikke heller. *Deres* Moder er ikke blottet for Penge og vil neppe heller blive det.“

„Nei, Gudskelov. Men, seer Du — Sagen er — seer Du — det er ogsaa Fandens — om Forladelse, forfærdelig uheldigt — men Barnet — er i dette Øieblik paa Veien fra New-York — og kommer til Bristol imorgen! Det gjør hun. Saa, nu er det sagt“, mumlede Capitainen ved sig selv, og sank lettet tilbage i Lænestolen.

„Capitain Westwood!“ udbrød Mrs. Westwood, idet hun sprang op, i et Anfald af Vrede og Forbauselse.

Capitainen stirrede paa Gulvtæppet, trak i sine Whiskers med den ene Haand og skelede til dem med det ene Øie. (Fortsættes).



Under Birketræet



Hvad kan det nytte mer at kalde,
Du svarer ikke mindste Ord,
Kun Birkens tørre Rakler falde
Og briste mod den sprukne Jord.

Paa Gruset Greneskyggen vakler,
Mit Hjerte vakler med deri;
Fra Birken falde tørre Rakler
Og gaa itu. Forbi, forbi.

Forbi! Din ufortrødne Virken,
Din Livslyst og din Kjærlighed
Er smuldret som det Smuld fra Birken,
Der paa din Tue drysser ned.

Thor Lange.





FRA DOSSERINGEN VED SORTEDAMSSØEN (1839) — EFTER MALERI AF CHR. KØBKE

V. POULSEN FOT.

Et Brev til Danske



Kjære Ven!

Da jeg sidst besøgte Dig i din jydske Ensomhed, hvor Du efter eget Sigende jo har saa lidt at gjøre udi Embeds Medfør, at Du baade kan faae Tid til at skrive Vers og repetere hele den danske Literatur, faldt Talen en Aften — som Du maaske erindrer — paa *Grundtvig* og hans Virksomhed. Du havde (mirabile dictu!) naaet at pløie ham igjennem fra Ende til anden, var ikke bleven træt deraf, men tvertimod stærkt optaget af, hvad Du havde læst. Mest grebet var Du af hans historiske Betragtninger og Domme, og Du søgte at ville forklare mig, hvilken Sandhed der ligger i hans bekjendte Yttring: Vi Danske ere et historisk Folk. Uheldigvis blev vor Samtale afbrudt, før Du, henrevet af din Tales Strøm, lod mig komme til Orde for at fremsætte nogle beskedne Indvendinger. Du faaer nu alligevel ikke Fred for mig, men maa finde Dig i, at jeg berøver Dig den meget falske Forestilling at have overbevist mig om Rigtigheden af hin Sætning.

Thi Sagen er mig magtpaaliggende. Dette om vor særlige Position i Historien er af Grundtvig og hans Skolarer bleven gjentaget saa ofte, at det i hvert Fald hos en stor Del af vort Folk — og det ikke altid de ringeste — har vakt Ørenlyd og næsten betragtes som uimodsigelig rigtigt. Ikke blot hos dem, for hvem „han *har selv* sagt det" er nok; men ogsaa udenfor Grundtvigianernes Række er det ofte bleven ført i Ilden, naar man troede, at dansk Land og danske Mænd traadte for meget i Skygge. Og dog, kjære Ven, er alt det om vor „Historiskhed" ikke Andet end en af de huleste Fraser eller for at blive i Grundtvigs Stil, en dundrende Løgn.

„Se Dig ud, Sven Vonved" — og peg mig Kjendemærkerne ud, der godtgjøre vor Berettigelse til at føre Attributet „historisk" i vort Skjold. Ak nei — Du, gid det var saa vel, men rundt omkring mig sporer jeg kun Symptomer paa det Modsatte. Thi det at være „historisk" kan vel ikke betyde Andet end at føle sig med alle Sjælens Fibre knyttet til Minderne fra de svundne Dage, bære en saa udviklet Hjemstavnsfølelse i sig, at man ikke taaler, Nogen skaanselsløst rører ved eller omstøder det, der er fælles Eiendom for os Alle, pietetsløst kaster Sten paa det Gamle, blot fordi det er gammelt. Du veed, kjære Ven, at jeg ikke er nogen Ynder af de store Ord — derfor er din Ven Grundtvig ogsaa altid kommen mig paa Tvers —, men gjaldt det blot dem for at bevise vort historiske Sindelag og Oprigtighed, da havde vi vistnok ingen Nød. Det har aldrig manglet paa danske Mænd, som ved given Leilighed vare villige til at istemme baade „Der er et yndigt Land" og „Den tappre Landsoldat", især naar Halsen i Forveien var fugtet. Og det være langt fra mig at negte, at disse brave Sangere besidde Fædrelandskjærlighed; men de ere saa svært voldsomme i deres Yttringer af denne Følelse; de veed ikke, at den som alle andre Følelser trives bedst i det Skjulte. En finere Forstaaelse af dens Væsen har de neppe. Den lade de de „Stille i Landet" om. Men naar Talen er om dansk Patriotisme, nærer jeg rigtignok en betænkelig Tvivl om, at *deres* Tal er synderlig stort.

Men dette — den „historiske Slægtfølelse", et Udtryk, som Du vistnok vil kunne forstaa, er endda kun den ene Side af Sagen. Baandet, der knytter os til vor egen Fortids Minder, findes vist og sandt hos Mange af Nationen; mange Exempler derpaa vil Du have let ved at fremdrage og derigjennem kunne bevise, at jeg tilsyneladende har Uret i min Paastand. Vil Du ikke i din egen Egn kunne pege mig baade den ene og den anden jevne Bondemand ud, som har fredet Kæmpehøie paa sin Jord, uanseet det er godt Agerland, saa at han derved hvert Aar forringer sine Indkomster, om end i ringe Grad? Vil Du ikke kunne henvise mig til de mange Fund, som i Mængde sendes ind til vort Nationalmuseum af uegennyttige Findere? Vil Du ikke kunne holde mig for Øie den Offerberedvillighed, der gav sig et saare smukt Udslag ved f. Ex. Frederiksborg Slots Gjenopførelse efter Branden i 1859? Alt dette negter jeg ikke og indrømmer Dig, at vort Na-

tionalmuseum og det kgl. nordiske Oldskriftselskab har betydelige Fortjenester af at have vakt Sansen for Mindesmærkernes Bevarelse ude blandt Folket. Vore Høiskoler kunne maaske ogsaa tilregne sig en Del af Æren herfor. Men jeg troer paa den anden Side, at denne Bevægelse er holdt noget kunstigt oppe, og at den let forsvinder, naar den kommer i Strid med de materielle Interesser. Naar Bonden sender det Danefæ, han har funden paa sin Eiendom, ind til Musæet, er det sikkert nok saa meget Udsigten til Godtgjørelse, hvis han holder sig Lovens Paabud efterrettelig, eller til Straf, hvis han er den overhørig, der drager, som Sansen for selve Oldsagen og dens historiske Værdi.

Tro dog ikke, det er min Mening, at Overklassen — dem naturligvis undtagne, der have erhvervet sig virkelig historisk Dannelse — i dette Kapitel er Underklassen overlegen. Dette er meget langt fra at være Tilfældet. Man seer det daglig her i Hovedstaden. Kan et Stykke Jord udnyttes til Byggegrund, og kan der tjenes saa og saa mange Tusinder derved, saa Farvel Poesi, historisk Sans og Fortids Mindesmærker. For at tage et enkelt Exempel. Du husker sikkert fra din Kjøbenhavner Tid den hyggelige gamle Filosofgang med Voldens grønne Træer til Baggrund og den idylliske Kirsebærgang. Mindes Du de henrivende Spasereture, vi have gjort her i de lune Foraarsaftener, naar Aftensolens Straaler faldt skraat ned gjennem Løvet og laante Omgivelserne sin matgyldne Glans? Og Stilheden her nede ved Vandet, der kun nu og da blev afbrudt, naar en Aborre eller Karudse slog i Vandskorpen. Et Stykke Land midt inde mellem Byens Mure. Ak — forbi, forbi! Ved at mindes det bliver jeg rørt og føler mig næsten som en gammel Mand, der har sagt noget af det Bedste i min Ungdom Farvel, trods det jeg endnu er ung af Aar. Den opvoxende Slægt vil ikke kunne forstaa saadanne Drømmerier — dertil sidder Mammon dem for dybt i Blodet. Men — undskyld denne Digression; det var Emnet, der rev mig med sig. Det, jeg vilde fortælle dig, var kun, at her nu ikke findes en Jordklump tilbage af vor gamle Vold. Lange snorlige Gader med nogle afskyelige Murstenskolosser, der ere en besynderlig Blanding af Gothik, Renæssance og Architekternes fri Fantasi, have indtaget dens Plads. Naa — andet kunde vel ikke være. Hverdagslivets Prosa kræver sin Ret, Menneskene ere frugtbare og mangfoldiggjøre sig, og de skal have Huse at bo i. Men det synes mig, at det vilde have været smukt og just et Vidne om historisk Sans, om man havde ladet blot en lille Rest af Volden — Du veed, den nede ved Rysenstens Bastion — blive staaende som et Minde om de svundne Dage. Herre min Gud — var det da ikke herfra, vore Forfædre brød en Lanse for vor By i hin mindeværdige Februarnat 1659 og gav Svenskerne saa varm en Velkomst! En enkelt hæderlig Undtagelse i vore Borgeres Raad dristede sig da ogsaa til at fremsætte Forslag om Bevarelse af denne Rest — den kunde smukt indgaa i et Parkanlæg, der derved vilde have den Fordel at præsentere et Par skyggefulde Træer i sin Midte, Noget vore Promenader, der mest af Alt minde om Tennis-Pladser eller nyanlagte Haver, ganske savne. Men han blev naturligvis strax overstemt, det gjaldt jo Guldet; der behøvedes kun en ganske almindelig Spækhøker-Hjerne til at udregne, at her kunde være Byggetomter for en tre fire Femetages Kaserner. Og en saa god Leilighed til paa en nem Maade at komme til Penge, burde man dog ikke lade gaa unyttet hen:

„Vi har fine Planer, snilde Ideer
Og Spekulationer —
Her er Byggegrunde, som vel er værd
En Snes Millioner;
De maa benyttes — naturligvis!
Hver eneste Tomme.
De maa drives op til den hoieste Pris
Med den store Tromme!

Er det ikke saadan, Kaalund synger i sit stemningsfulde Digt „Da de rev Voldene ned?“ Alt hvad vi nu have tilbage af de gamle Fæstningsværker, er en usselig Ruin af det gamle Jarmers Taarn, som forøvrigt blev staaende af en ren Feiltagelse — Kammerherre Worsaae havde bedt Kommunalbestyrelsen om ikke at fjerne den, før han fik den undersøgt, og da han pludselig døde Dagen efter, lod man den blive staaende af Pietet mod hans Minde — og saa det lille Stykke Østervold henne ved Stokhuset. Men ogsaa dets Dage ere talte.

Spekulationsaanden har ganske splintret Sangbunden i vort Folks Hjerter for den historiske Tilknytning. Var nu blot Forstaaelsen bleven tilbage, fik man jo ofre paa Tidens Alter, hvad den kræver. Men ogsaa denne svigter. Selv om Tilknytningen til vor egen Fortid og vore gamle Minder savnedes, kunde man dog tænke sig, at der i videre Betydning fandtes et aabent Øie for historisk Stil. Men jeg troer ei, at deres Antal er stort, der med blide Blikke betragter en gammel Bygning eller kan finde noget tiltrækkende ved en ormædt Svalegang eller steil Vindeltrappe. Erindrer Du, hvorledes det gik forgangen Aar i Striden om det gamle Helligaandshus' Restauration i Randers? Flertallet i vor lovgivende Forsamling fandt, at det var en grim gammel „Skidt-Kasse“, hvis Bevarelse det ikke var værd at anvende ti Øre paa, men som jo før jo hellere burde fjernes. Og hvis Du levede her i den gode Stad Kjøbenhavn og saae alle disse kolossale Bygninger i Løbet af nogle faa Maaneder skyde op af Jorden som Paddehatte, vilde Du korse dig over den grænseløse Mangel paa Smag og Begreb om historisk Stil, som gjør sig gjeldende ved de Allerfleste af dem. Og hvorfor? Fordi der ingen Dannelse, ingen historisk Sans er tilstede.

Man kan bygge i gothisk, romansk, Renæssance- eller Rokkoko-Stil, eller hvad man vil — blot Helheden er tilstede. Men at blande dem Alle sammen og saa endda tro, at Resultatet er bleven vellykket. Det er dog for meget af det Gode.

Du vil sikkert indvende, at vor urolige og fremadstræbende Tidsalder fører dette med sig, og at Sansen for Traditionens og Historiens Betydning for det daglige Liv overalt har lidt samme Skibbrud, at det ikke kan være anderledes. Ja vel veed jeg, at man i „the far west“ har forstaaet at gribe Sagen endnu mere praktisk an, og at man først der kjender noget til moderne Murstens-„Babeler“, der med deres tyve Etager næsten spærre Udsigten til den fri Himmel. Men husk saa ogsaa, at der her ingen Minder ere, som kunne holdes i Hævd, ingen Historie at konservere. Men vil Du have et Bevis for, at moderne Liv kan forenes med Bevarelsen af det Bedste og Skjønneste fra de fortidige Dage, da vil jeg opfordre Dig til at rive Dig løs fra det jydske Eiland og gjøre en lille Afstikker ned til de nordtydske Hansestæder. Og Du vil faae Syn for Sagn.

Jeg seer Dig i Aanden rynke Panden og spørge som god Patriot, om det virkelig er min Mening, at Tydskerne i dette Stykke skulde være forud for os. Ja, Kjære, det er virkelig min Mening. Jeg glemmer aldrig det betagende Indtryk, det gjorde paa mig, at gjenemvandre disse gamle Byer og se, med hvilken Pietet man havde bevaret og stadig restaurerede de ædleste Bygninger i ren gothisk Stil. Reis f. Ex. til Braunschweig eller Hildesheim, og ved din Indtrædelse i disse Byer vil en historisk Luftning slaa Dig imøde, en Stemning gribe Dig, som aldrig vil komme over Dig, om Du saa studerer Snese af kulturhistoriske Værker. Tro ikke, at de gode Tydskere her bo som i en Afkrog af Verden, at de leve i en elskelig Naivitet, i den skjæreste Uvidenhed om, hvad Byggegrunde ere værd, ganske og aldeles have spærret Nutiden ude og kun leve i Mindet om de henfarne Dage. Ingenlunde, de følge udmærket godt med og ere ligesaa driftige og dygtige Handelsfolk, som deres Fædre var før dem, og som vi jo her hjemme fik det at mærke i salig Christoffer den Andens og Valdemar Atterdags Tider. Men de have en stor Respekt for sig selv, og er deres Selvfølelse vel nu og da lidt stor, saa at den falder os mere beskedne Danske for Brystet, har den ogsaa sine store Fordele. Mon Tydskland var blevet det mægtige Rige, det nu er, om ikke Følelsen af at have en Opgave at løse i Verdenshistorien havde været saa stærk hos det? Denne Trang til stadigt at hævde sig selv er imidlertid ikke blot indskrænket til den politiske Verden, hvor den saa ofte har været høist besværlig for Naboerne; nei — i det daglige Liv har Tydskeren en umaadelig Ærbødighed for hele Nationens Ære, og derfor er Interessen for at bevare det Eiendommelige tydske („urdeutsche“) ham indgivet med Modermælken. Og dette er jo netop historisk Sans. Det er ikke alene de offentlige Bygninger, hvor Statsmagten har kunnet træde værnende til, der ere bevarede, men selv Menigmand har en fin udviklet Forstaaelse af, hvad der er typisk for Nationen og dens Historie, og som derfor bør bevares. Jeg husker endnu tydeligt en Samtale med Værten i den gamle Gjæstgivergaard i Hildesheim, hvor jeg tog ind, glad over at være fri for den forlorne internationale Hotelelegance. Bygningen var et virkeligt Pragtstykke fra det 16de Aarhundrede. Overalt det sværeste Egetræ, kosteligt udskaarne Gesimser, Karnapper — kort sagt alle de Herligheder, saadan en elskelig gammel Bindingsværksbygning kan byde et overciviliseret Nutidsmenneske paa. Han var en ganske jevn og simpel Mand, men havde et meget klart Begreb om den historiske Raritet, han eiede i sin gamle Gaard, udtalte sig vægtigt og fornuftigt derom, forklarede mig, hvor vigtigt det var at lade det, som efterhaanden forfaldt, restaurere af kunstforstandige Folk. Og som han — sluttede han — handlede alle de Eiendomsbesiddere i Byen, som havde nogenlunde Raad dertil.

Selvfølgelig bygger man ogsaa i Tydskland, selv i saadanne rare gamle Byer som Braunschweig, Hildesheim eller Lüneburg. Men de nye Kvarterer ligge da i Reglen for sig, og støde egentlig slet ikke Øiet, fordi man ved Opførelsen af dem er gaaet frem efter det Princip saavidt muligt at bringe Harmoni tilveie mellem „Altstadt“ og „Neustadt“. De ere saa godt som alle opførte efter samme Mønstre og i samme gothiske Stil som de gamle, selv om det Hele jo nødvendigvis gjør et mere godtkjøbsagtigt og moderne Indtryk. Men en Stil er det dog altid, og hvad det i dette Tilfælde for mig kommer an paa at vise: Tydskerne føle Nødvendigheden af Sammenhæng mellem Fortid og Nutid; de eie i rigt Maal den historiske Sans, som kun et Mindretal i vort Folk besidder — lad mig tilføie: destoværre, thi den er og bliver altid en Nations Styrke. At der foruden den gives mange andre Maader, ved hvilke et Folk kan voxe og blive stærkt, er jo saa selvfølgeligt, at jeg slet ikke vil dvæle derved. Jeg anfører det kun, for at Du ikke skal misforstaa mig eller anse mig for saa daarlig Patriot, at jeg blindthen vil rose Tydskland paa Danmarks Bekostning. Det gjelder kun om det foreliggende Spørgsmaal.

Derfor burde Grundtvig ikke have været saa kategorisk i sin Udtalelse og givet os Patent paa at være et „historisk“ Folk. Thi naar Alt kommer til Alt, maa vi vist, naar vi ville være retfærdige, overlade dette Attribut til vore sydligeNaboer, naar endelig Nogen skal smykke sig dermed.

Venlig Hilsen

Din

Julius Clausen.



LANDEVEI AF CARL CARLSEN

Men Dansen den gik saa let gjennem Lunden —

LANDSBYFORTÆLLING

AF

ELLEN REUMERT



Fra Skabe og Skuffer var Stadsen fra ifjor kommen frem — Alt hvad de unge Piger eiede af lyse Kjoler og kulørte Baandstrimler. Der var Travlhed i Huse og Gaarde, thi den overgjemte Puds maatte forandres, vaskes, pibes, stryges, fixes op, for at fremkomme i en ny, forherliget Skikkelse. Der skulde jo være Dans paa Skovbakken, og hele Landsbyens Ungdom vilde drage afsted Klokken ti og danse den lange, lyse Sommernat under Bøgenes Kroner. Danse til gamle Anders Jørgens falske Violintoner.

Hver Aften, naar de Unge samledes paa Gjerdet under Skolelærerens store Hyldebuske, blev der en Snakken, Støien og Latter, og Alt hvad der taltes og spøgtes, havde som Ind- og Udgangspunkt — Dansen paa Skovbakken.

Den gladeste af dem Alle var Klokkerens Lene. Hun var forresten altid glad! Folk pleiede at sige, det var ligesom Solen slap ind i Stuen, naar Lene kom. Væver og fin, lys og let i Sind og Tanke, kjærlig, raadsnar og hjælpsom — var der jo Intet saa svært, at Lene ikke kunde hjælpe lidt paa det med sine raske Hænder, sit gode Humør og sin gode Villie, der aldrig slap op.

Lene havde tidligt mistet sine Forældre og boede hos sin gamle Morfaer, der var Klokker ved Landsbyens Kirke. Morfaer var gammel og svag og kunde kun med Besvær naae op i Kirketaarnet, saa det var ikke saa sjeldent, Lene fik Lov til at besørge Arbeidet for Bedstefaderen. Det morede hende at staa der høit oppe i Taarnet og sætte den store Klokke i Bevægelse. Deroppe var der saadan en deilig Udsigt over Byen og Skoven, og saadan en egen høitidelig Fred ved at staa saa ganske ene og lade den dybe, smukke Klokkeklang lyde ud over Enge og Marker. — — —

Det var Søndag og lige i Middagsstunden. Om Aftenen skulde Dansen gaa paa Skovbakken. Gamle Anders Jørgen sad allerede og øvede sig paa alle Dansestykkerne, de trængte til Opfriskning — ligesom Pigernes Pynt fra ifjor! Han sad ved det aabne Vindue og kilede paa, Sexture, Mazurkaer, Valse og Galopader afløste hinanden, og udenfor paa Gjerdet havde der samlet sig en talrig Tilhørerkreds.

I Klokkerens Have, oppe i Toppen af Morfaers Kirsebærtræ sad Lene. Det var hendes Yndlingsplads, derfra kunde hun se ud over Byen og følge Begivenhedernes Gang. Udenfor Smedens stod to Madammer og snakkede. Den Ene var i Søndagsstads og kom fra Kirke, den Anden løb til og fra for at se til Maden i sit Kjøkken. Nogle barbenede Drenge spillede Paradis under den store Pil midt i Byens Hovedgade, og nogle Karle drev om, dampende paa deres korte Piber. Det var Alt, hvad Lene saae, og ud i denne Søndagsstilhed hvinte Anders Jørgens Dansemusik med korte Ophold, hvori Morfaers Snorken kunde høres gjennem Husets aabne Dør. Den gamle, rare Morfaer, der havde givet Lene Lov til at gaa med til Dansen! Det havde holdt haardt, men naar Lene først rigtig begyndte at bede om Noget, saa var der jo ikke det Menneske skabt, der kunde sige Nei. Men — som Morfaer havde præket om Verdens Daarlighed og Fristelser, — og som Morfaer havde advaret Lene! Men han havde saamænd ikke sagt Noget, hun ikke alt vidste, hun havde jo løbet om i Landsbyen fra ganske lille og seet og hørt saa Meget, for hun havde altid havt baade Øine og Øren med sig! Ja, hun vidste saamænd godt, hvordan Verden var, — men een Ting vidste hun ogsaa, og det var, at hun vilde more sig medens hun var ung, om det saa skulde briste eller bære, — for det

havde Lene seet, -- at Ungdomstiden den var kort, og naar man først blev gammel, grim og tandløs og der ikke var en Eneste, der var glad i En, — saa var der ikke megen Plaser ved Livet! Nei danse, — det var det Bedste, Lene vidste, — og saa paa Skovbakken — under Træernes Kroner, hvor de kulørte Lamper vilde lyse om Kap med Fuldmaanen! Jøsses Kors, — hvor det blev pænt at se! — Og saa føle sig saa ung, saa let, saa glad, — flyve fra Favn til Favn, — for, — der var jo nok, der gjerne vilde danse med hende, — Lene! — — — Hun lo saa smaat og saae nedad Gaden. — Se, — kom han ikke allerede der, — hendes Jens — i Søndagsstadsen, og havde han ikke allerede faaet Øie paa hende? Jo, jo, — den Gavtyv, han vidste nok, hvor hun var at finde! — Han nikkede op til hende, gik hen under Træet og bredte Armene ud. Og hun lod sig glide ned i den aabne Favn, slog begge sine bare, solbrændte Arme om hans Hals og kyssede ham. Og han holdt hende ud fra sig og betragtede hende henrykt, saa drog han hende pludselig til sig i et langt, ømt Favntag.

„Er Du min, Lene?“ spurgte han.

„Ja, det kan Du roligt bande paa, Jens!“ Hun tog ham om Hagen og saae ind i hans ærlige, gode Ansigt, „Du er en rigtig Perle, — saadan af de ægte, — og saa god, — der findes ikke din Lige!“

Der bredte sig et lykkeligt Smil over Knøsens veirbidte Ansigt: „Er Du ogsaa vis paa, Du altid vil synes det, Lene?“

„Du mener, Nogen skulde stikke Dig ud?“

„Ja, — sommetider synes jeg, — Du ogsaa kan være glad for Andre!“

Hun lo: „Det er meget rigtigt, Jens! Jeg er glad for Alle, der er glad for mig, — men naar bare jeg er mest glad for Dig, saa gjør det vel ikke Noget! Det manglede da ogsaa bare, at jeg ikke skulde turde se paa Andet end Jorden, fordi jeg er din Kjæreste! Jeg er ung og glad, jeg vil more mig, jeg synes, det er Sjov at blive gjort af — af Dig — af Alle! — og jeg kan lide at se paa de Ansigter, der seer godt ud, — men Vorherre skaber vel ogsaa Folk smukke, for at vi skal glædes ved Synet!“ Hun lo saa hendes skinnende hvide Tænder lyste i Solskinnet.

„Men Lene, — denne Maler, — der nylig er kommen hertil og søger at gjøre sine Hoser grønne, — ham kan Du saa godt lide?“

„Ja, — han er storartet kjøn, Du!“

„Og rar?“

„Det veed jeg ikke, jeg kjender ham saa lidt! Han har været her hver Dag for at kjøbe Kirsebær, — og nu idag spurgte han, om han maatte male mig.“

„Og Du svarede Ja?“

Lene nikkede. „Jeg syntes, det var Sjov at blive malet af ligesom de fine Damer, — han lovede, at jeg skulde blive rigtig smuk, — for ellers vilde jeg nemlig ikke! Hvad siger Du til det, Jens?“

„Jeg synes ikke om det!“ Han stod og slog Hovedet af nogle Blomster med sin Stok.

„Ikke det, Jens, — det var kjedeligt nok, for nu har jeg jo lovet det“, der lo en Skjelm i hendes Øine, — „men maaske, — jeg kan faae ham til at male Dig istedetfor!“

„Det kan Du ikke, — for jeg reiser!“

„Reiser, ja, men da først om otte Dage, Jens, — og Du kan være ganske rolig for, jeg ikke skal lade mig male!“

„Jeg reiser iaften, Lene; jeg har faaet Brev, at Skibet, jeg skal med, allerede seiler imorgen.“

„Iaften!“ Lene slog Hænderne sammen. Hun stod og saae helt forstenet ud, saa brast hun pludselig i Graad. „Aa Gud, hvor det er Synd, vi som skulde have danset paa Skovbakken, — nu ryger hele min Fornøielse i Lyset, — og som jeg har glædet mig til den Dans!“ Lene skjulte Ansigtet ved Jens' brede Bryst.

Han lod sin veirbidte Næve vaersomt glide over hendes lyse Haar.

„Lene, — Du kan nok more Dig lidt — alligevel, — og Du skal more dig, — det var Synd andet, — Du der aldrig kommer til nogen Fornøielse! Hører Du, Lene, Du skal more Dig, danse og danse og danse, — — men Du skal tænke engang imellem paa mig, — glem mig ikke helt, — for — for, der er dog Ingen, der holder saadan af Dig! Men mor Dig, min egen Tøs, mor Dig som Du vil, gjør hvad Du vil, — — Du skal føle Dig fri og glad, — — jeg holder jo af Dig, hvordan Fanden Du end bærer dig ad! Jeg kan jo ikke Andet!“

„Gud velsigne Dig for det, Jens!“ Hun saae op paa ham med sine store, taarefyldte Øine.

„Bare jeg kunde følge med Dig! Bare jeg kunde, Jens!“

„Naar jeg til Vinter kommer tilbage, Lene, og holder Bryllup med Dig, — saa vil vi To aldrig mere skilles!“

„Nei aldrig!“ Hun slog Armene om hans Hals og lagde sin taarevædede Kind til hans.



II.

Dansen var allerede begyndt. Den store Plads var dekoreret med Guirlander og Flag, og ved Foden af Bakken sad „Basse-Malene“ med sine fyldte Hvedebrødskurve. I et lille Skur havde Høkeren en Udskjænkning af Øl og Bruslimonade, der fandt rigelig Afsætning.

— Lene var Ballets Dronning. Hun var ogsaa den smukkeste af alle de unge Piger. I sin hvide Kjole med det blaa Baand om den lange, lyse Fletning, hoppede hun om fra Arm til Arm, med blussende Kinder og straalende Øine. I Be-

gyndelsen havde hun seet noget alvorlig og forgrædt ud, — hun havde jo lige sagt Farvel til Jens, — — men efterhaanden trængtes Sorgen i Baggrunden, Munterheden omkring hende smittede, de mange Komplimenter, der foer hende i Øret fra Maleren, der var hendes utrættelige Kavaler, satte Humøret op, — og hun morede sig tilsidst af Hjertens Lyst. Jens havde jo ogsaa selv sagt, han ønskede, hun skulde more sig, — og naar man var forlovet med en Sømand, kunde det ikke nytte at gaa og hænge med Hovedet hver Gang, han var borte, — derfor kunde man godt elske ham af hele sin Sjæl, — for det gjorde hun, Lene, — hun kunde gaa i Ilden for sin Jens, — men more sig, — det vilde hun, — noget Heldøre blev hun aldrig! Hun havde seet saa Mange, Ungdommen var løben fra, før de havde faaet Tid til at faae nogen Glæde med, det skulde ikke ske for hende! — — Livet laa for Lene som en stor, blød, solbeskinnet Eng med mange duftende Blomster, — aabne Arme, varme Blikke, kjærlige Ord, — hvor hun end vendte sig hen, — aa, hvor det gjorde Hjertet glad! — —

Hei, hei, hvor Dansen gik til Anders Jørgens Violin, den hvinte, peb og sang, — men i Takt, saa det gjorde mindre til Sagen, om Tonerne vare falske. Det var saa herligt at springe om i den lyse, deilige Sommernat. Lygterne skinnede i alle Regnbuens Farver, og Maanen lyste mellem Grenene ud over Pladsen og ned over Skovens lønlige Stier. De laa saa indbydende i Maanelyset, — To og To kunde lige gaa tæt ved hinandens Side. — —

„Lene er ligegodt den pæneste af alle Tøserne," sagde „Basse-Malene", der med Hænderne i Siden og et bredt Smil over sit Ansigt, stod og betragtede de Dansende.

„Ja—e," svarede Høkeren, idet han vendte sin Skraa, „der er Fa'en edde mig Fut!"

„Ja, ded ka jo være meget godt for en ong Pige, naar kuns man forstoer at mennesere ded paa rette Muede," svarede „Basse-Malene" filosofisk.

„Aa ja," mente Høkeren, — „men dær ær s'gu nok Fruentimmer, dær ær li'som ingtørrede Mommier, — a den bare Dyd ka de snart hverken tænke, føle eller nouenting, — — næ—ei saadanne som Lene, de hører liegodt til de mere sjeldne, — dær ær, om jæ saa maa si'e liefrem Gespænstighed i hver ieneste Bevaielse!"

— — —

Lene havde hvilet saa trygt og fast i Malerens Arm, og han havde svunget hende, til hun næsten havde mistet Sans og Samling. Nu standsede han brat, men løsnede ikke Taget om hendes Liv. Han førte hende nedad Bakken, nedad den maanelyse Sti. Lene kunde høre sit eget Hjertes Banken. Hun tænkte et Øieblik paa Jens og prøvede paa at gjøre sig løs, men det lykkedes ikke. Hun saae op og mødte et straalende, bedende Blik, der ligesom drog hende til sig med en uimodstaaelig Magt. Hun saae paa den høie, klare Kunstnerpande og det bølgende, mørke Haar, — og hun fik Lyst til at slaa sine Arme om hans Hals, trykke et Kys paa hans smukke Pande, — og saa løbe, løbe, løbe — hen, hvor Dansen gik, og hvor der var Lys og Mennesker.

Hun rev sig pludselig løs. „Lad mig gaa", sagde hun næsten tonløst, „jeg er forlovet, — jeg holder af min Kjæreste." —

„Men ogsaa lidt af mig, Lene", sagde Maleren og drog hende til sig. — „Det har jeg allerede mærket, — og jeg, — jeg elsker og tilbeder Dig, Lene! Du er den Kvinde, jeg har drømt om, dit Billede har levet i min Sjæl længe før jeg saae Dig, — Du holder min Lykke i din Haand. Ak, Lene, hvorfor mødtes vi ikke før? Nu er jeg for Dig — kun en Tigger paa Alfarvei, se, jeg knæler for din Fod, har Du ikke den mindste Skjærv at give mig?"

Lene saae ned paa det smukke Ansigt, der var vendt imod hende, og hun følte sig helt omtaaget, beruset, lykkelig over den varme Hyldest, der ydedes hende. Hendes ildfulde, unge Sjæl droges imod al den Attraa, Lidenskab og Bøn, der strømmede hende imøde. Hun lukkede Øinene og gled villieløst ind i hans Favn. —

Saa vandrede de langt ind i Skoven, hvor ingen Vind kan naae, og hvor Fuglen sover med Hovedet gjemt under Vingen.



III.

Det er Vinter. Isen dækker Vandene. Vinden piber i Skorstenen, og sultne Krager flyve skrigende over de bladløse Træer.

Inde hos Morfaer er der Sorg, — tung, trøstesløs Sorg. Hans Alderdoms Lys og Glæde er død. Stille og hvid ligger hun i sin Fyrretræeskiste midt paa Gulvet i den lille Stue. Ingen Lyd høres uden Uhrets Dikken og Morfaers dybe Suk. Han sidder og seer paa sin Yndling, og Taarerne rinde langsomt nedad hans furede Kinder. Den hvidhaarede Olding kan ikke faae sig selv til at forstaa, at Lene er død, — borte for stedse. — Hun har styrtet sig ned fra Kirkens høie Taarn, og da de kom bærende med hende — hvid og livløs, — sank Morfaer sammen i den store Lænestol, og der har han siddet lige siden og grundet. — Nogle af Byens Koner kom for at pynte Lene og lægge hende tilrette i Kisten, og af deres Tale er Morfaers Tanker begyndt at klare. — Og da Lene var færdig, og laa saa rent og pænt med sine travle, smaa Hænder foldede over Brystet og et underlig spørgende Udtryk i de halvaabne Øine, — da syntes Morfaer, det var, som han hørte hendes Stemme spørge: „Var det altsaa det Hele? Var Livet saa haardt, var Glæden saa dyrekjøbt? Betales hver Forseelse, hver

Synd med fredløs Anger? Er Døden da den eneste Udvei til Fred, — den eneste Forsoning?" Og Morfaer havde bøiet sit gamle, hvide Hoved til et langt, alvorligt, tungt Nik.

Ja, Døden, — var Forsoning!

Der sad Jens, — ved den Dødes Hovedgjerde, han var kommen tidsnok til at give hende sin Tilgivelse med i Graven. Den stærke Knøs havde skjult Ansigtet i sine Hænder. Minde paa Minde jog forbi ham i den stille Stue, — og udenfor dalede de fine Snefnug som en mild Velsignelse ned over Jorden.

— — —

Ding Dang, Ding Dang! Kirkeklokken lyder ud over det hvide Landskab. Hele Landsbyens Kjæledægge sover under de mange Kranse og Blomster, som Sneen snart vil dække.

Ding Dang, Ding Dang! siger den store Kirkeklokke, Lenes gode Kammerat, — den sidste, hun tog Afsked med.

Ding Dang, Ding Dang! — den synger for Lene den sidste Vuggesang, — Dødens.

— — —

Men Dansen den gik saa let gjennem Lunden!



To Sangere

I.

Det er længe siden, vor Opera har havt et saa lovende og sympathetisk Juniorhold, som den i Øieblikket besidder. De to Sangere, hvis Navne i den senere Tid er blevet oftest nævnt — og nævnt med størst Ære, — er dog *Vilhelm Herold* og *Emil Holm*.

To elskværdige og fornøielige unge Mennesker; to talentfulde, samvittighedsfulde og alvorligt arbeidende Kunstnere; omtrent jevnaldrende, gode Kammerater, forkjælede af Publikum, uden at det skader dem, og rige paa sørgelige Erfaringer, uden at det har knækket deres friske Livsmod.

Herold er født den 19. Marts 1865 i Hasle paa Bornholm. Hans Fader havde et Bageri, en usædvanlig smuk Stemme og 12 musikalske Børn. Han levede af det første, brugte den anden for sin Fornøielses Skyld og havde den vanskelige Opgave at skulle ernære de sidste. En Bager i en saa lille By er selvfølgelig ikke Velhaver, og derfor maatte hans Drenge blive Haandværkere. Den smaa Vilhelm kom da i 14 Aars Alderen paa Bageriet, hvor han maatte hjælpe med og slog Kringler, saa det sang i Huset.

En skjøn Dag banker det paa Døren, og ind træder den Hasle-Byfoged, som siger til den gamle Herold: „De har saadan en rask og flink Dreng — —." — „Ja, af den Slags har jeg 7", svarede Faderen. — „Jeg mener ham, Vilhelm. Han seer mig ud til at due til noget Andet og Mere end at gaa her og blive Bager. Lad ham komme hjem paa mit Kontor, saa skal vi se, hvad vi kan faae ud af ham." Som Byfogden foreslog, skete det. Den bornholmske Aladdin kom paa Kontoret, hvor Fuldmægtigen gratis underviste ham med det Maal for Øie i Fremtiden at gjøre en Jurist af ham. I sin Egenskab af den lille Byes eneste Kontorist indtog Herold en Særstilling som Dandy; han husker endnu, at han den Gang var umaadelig vigtig af sin sociale Position.



HANSEN & WELLER FOT.

VILHELM HEROLD

I 1881 døde Faderen, og en af den unge Hr. Vilhelms Brødre, der var Lærer paa Landet, vilde nu gjerne gjøre ham til Seminarist og tog ham i den Anledning hjem til sig for at læse med ham. Der blev den 17-aarige Hasle-Løve sat til at passe fire vemodige Køer oppe i den triste Kulsvieregn ved Helsinge, og det smagte, som man kan tænke, mindre godt. Men der var ikke Noget at gjøre ved *det;* halvandet Aar boede han hos Broderen. Her var det, den kunstneriske Trang begyndte at dæmre hos ham; han syntes, han havde Evner i sig til at blive noget mere end slet og ret Skolelærer; han vidste blot selv ikke hvad; men det forekom ham, at det maatte være Noget i Retning af Theater eller Musik. Og da han forlod Broderen for at drage til Jellinge Seminarium, hvor han skulde være i 3 Aar for at fortsætte sin Uddannelse, støttet med Penge af en Broder i Amerika, kunde han ikke dy sig længer, men gik, da han paa Gjennemreisen op-



FREDERIKSHAVN

holdt sig i Kjøbenhavn, meget naivt lige op til den daværende Chef for det kgl. Theater og spurgte, om han ikke kunde bruge ham. Kammerherre Fallesen, — der blev ikke lidt forbauset over denne frimodige Henvendelse fra en Ungersvend, som Ingenting havde lært af Sangkunst, og hvis Ydre og Optræden egentlig ikke var meget slebent, — gjorde kort Proces med ham; end ikke i Theatrets Chor kunde han anvende ham. Saa maatte Herold med uforrettet Sag reise til Jellinge.

Her blev han et ivrigt Medlem af Sangforeningen og dannede selv en Kvartet, der koncerterede i Egnens Skoler og Kroer, ja tilmed flere Gange i Veile, og der var det, han en Aften kom til at synge for Edvard Grieg og Frue, der komplimenterede ham meget for hans smukke Stemme. 1886 tog han Skolelærerexamen i Aarhus, og ved denne Leilighed blev daværende Sanginspekteur *Sanne* og Domorganist *Robert Allen* saa indtagne i hans Røst, at de strax tilbød at ville tage sig af hans Uddannelse til Sanger. For anden Gang havde Lykken uopfordret rakt Aladdin-Herold sin Haand; for anden Gang var Appelsinen faldet ned i hans Bagerhue.

Han reiste saa til Kjøbenhavn, hvor Robert Allens fra Paris hjemvendte Broder, *George Allen*, var saa elskværdig at synge gratis med ham, medens Sanne talte til Kapelmester Svendsen om den unge lovende Tenorist. Hans Kunstnerdrømme antoge nu fastere Former, da han var kommen i Berøring med Musikerkredse; han begyndte at skimte et Maal forude, men Veien, der førte dertil, var lang og tornéfuld.

Herold var imidlertid bleven Vikar ved Kommuneskolerne og hutlede sig med Nød og Neppe igjennem for den yderst lave og usikkre Lønning; hvor smaat den nu saa feirede Sanger dengang sad i det, faaer man en Ide om, naar man hører, at han i hin Periode en hel Maaned udelukkende maatte leve af Spegesild og Smørrebrød, og at han ofte ikke havde Saaler i Skoene. Det var drøie Tider, og der hørte Energi og godt Humeur til vedblivende at finde sig i saa slette Kaar for at kunne være i Kjøbenhavn og dyrke Sangen. Hans Familie vilde have ham ud paa Landet som Hjælpelærer, og han var paa Nippet til at føie den, men inden han helt opgav sine kunstneriske Aspirationer, ønskede han dog endnu en Gang at forsøge sin Lykke, og for at faae en ren og klar Besked paa, hvad han duede til, gik han op til gamle *Gade*, som han traf i et af hans vrantne Øieblikke, men for hvem han dog fik Lov til at foredrage Noget af „Josef og hans Brødre". Efterhaanden lykkedes det den unge Mand at vække Gades Interesse ved sin Sang, og Besøget, der først saae lidet lysteligt ud, blev meget langt og endte med en hel Del gode Raad fra Mesteren til den vordende Sanger, der efter den Opmuntring, han havde faaet, nu ikke længer var i Tvivl om, hvad han vilde.

Efter at have været Marinesoldat havde Herold det Held, at kgl. Skuespiller *P. Jerndorff* fik ham at høre og strax tilbød ham sin kyndige Veiledning, da Allen i Mellemtiden var reist til Amerika. I tre Aar søgte han da videre vokal Uddannelse hos Jerndorff, der blev ham en god Ven, og hvem han baade privat og kunstnerisk

har overmaade Meget at takke for. Den, der kom til at høste Æren for at have uddannet Herold, blev dog Prof. *Rosenfeld*, som efter i et Aar at have arbeidet med ham paa det af Allen og Jerndorff lagte gode Grundlag, lod ham prøve paa det kgl. Theater i 1. Akt af „Faust“. Prøven faldt saa heldig ud, at Herold, — der imidlertid havde opnaaet en Lærerplads ved en af de kjøbenhavnske Kommuneskoler og ved det von Westenske Institut, — kom til at debutere den 10. Februar 1893 som Faust.

Det er bekjendt, hvilken Glæde hans Præstation vakte hos alle Musikvenner, og hvilken Begeistring der blev over hans friske Sang. Med eet Slag var den uanseelige, næsten nødlidende Skolelærer, der havde sit Embede endnu, da han debuterede, og først opgav det, da han havde faaet fast Engagement ved Theatret, — med eet Slag var han bleven en populair Mand og en feiret Kunstner!

Ganske naturligt var det da, at han i den følgende Sommer blev *den* danske Sanger, der af de skandinaviske Foreninger i Chikago engageredes til at medvirke ved de store Koncerter, de foranstaltede under Verdensudstillingen. To Maaneder varede Turen, for hvilken der betaltes Herold et efter danske Forhold svimlende høit Honorar. Som et Kuriosum kan det anføres, at han derovre i Amerika ved sin Sang smeltede Hjertet paa en underskjøn Prinsesse fra — Honolulu. Havde vor Ven villet, kunde han have vundet Prinsessen og maaske det halve Kongerige; men til Held for os bortførte Hds. kgl. Deilighed ham ikke!

Efter sin Hjemkomst fra Dollarlandet sang han i den følgende Saison i „Jolanthe“, Oluf i Grandjeans Opera af samme Navn samt Sverkel i „Liden Kirsten“, der igrunden laa ham for dybt, men som Theaterbestyrelsen anmodede ham om at udføre ved Festforestillingen i Anledning af Prof. *J. P. E. Hartmanns* 90-aarige Fødselsdag.

Herold fik nu Theatrets Stipendium og reiste paa det til Tydskland for særlig at studere de Wagnerske Værker og derfra til Paris, hvor han hørte og saae det mest mulige af Scenekunst og Musik, men kun tog liden egentlig Sangundervisning. Den 1. Januar 95 vendte han hjem. Paa Reisen havde han paadraget sig en stærk Forkjølelse, der blev til Influenza og angreb Stemmen. Deraf den Mathed, man mente at kunne spore i hans Sang, og som hos hans mange Venner vakte Bekymringer for, at hans Røst allerede skulde have mistet sin unge Friskhed og Charme. Sommeren tilbragte han i Norge for at komme til Kræfter, men da han efter Norgesturen følte, at Halsen endnu ikke var helt rask, og at der var visse Mangler ved hans Tonedannelse, tog han den raske Beslutning at søge Orlov fra Theatret for at reise til Paris; thi det stod ham klart, at, skulde han kunne komme til at magte de store Opgaver, maatte han først gjennemgaa en grundig og rationel Sangskole.

I Paris søgte han strax til den samme Lærer, der havde uddannet Operasanger V. Lincke, *M. Devillier*, en Elev af den i sin Tid saa berømte italienske Tenorist Rubini. Med denne Lærer sang Herold en Time daglig i det Aar, han var borte. Resultatet kjender vi. Nu har vi atter den gamle Herold, tilmed i forbedret Udgave.

Efter sin Hjemkomst har han ved sin Gjenoptræden som Faust for nylig vist, hvor store og glædelige Fremskridt han har gjort. Stemmen er bleven stærkere og smukkere og har i Høiden den Glans, Tenorer i Danmark desværre som oftest savner. Og ved Siden af større kunstnerisk Modenhed og rigere udviklet Teknik har Herold af sit Pariserophold havt det væsentlige Udbytte, at hans Stemme nu er „lagt“ saa godt, at han kan holde ud at synge en stor Operaaften til Ende og endda synes at faae mere Kraft og smukkere Klang, jo længere han naaer frem gjennem Akterne. Denne Udholdenhed vil — for ikke at tale om den unge Kunstners mange andre fortræffelige Egenskaber — i høi Grad være til Gavn for ham selv og for den Scene, hvis Pryd han nu er, og som i ham sikkert vil have fundet en af sine bedste Støtter.

Gustav Hetsch.



Reisebilleder



Frederikshavn

Fra Aalborg videre med Toget til Frederikshavn, en kjedelig Tur gjennem et fladt, barsk udseende Land.

Inden Dampskibet gaaer til Gøteborg, bliver der om Formiddagen lige Tid til at faae et flygtigt Indtryk af Stedet, det vil sige af Alt, hvad der ligger ned mod Stranden. En flad, bred, græsbevoxet Havneplads ned mod den store rummelige Havn. Et gammelt, rundt, hvidkalket Fæstningstaarn, omgivet af lave Skure, Sandbunker, paa Land trukne Baade og Hyttefade. Bredt og aabent og friskt er her ud mod Havet, og i Havnen rører sig et stærkt Liv. Den er smækfuld af store Fiskerkvaser, hvis smaa røde Vimpler smælder i den friske Vind. I det store ydre Bassin en Del Dampere, der afgaa paa samme Tid, en til Anholt, en til Christiania og en til Gøteborg. Jeg tager den sidste og faaer paa Dækket det sidste Vue over Byen og Kysten. Byen ligger lav og lang med sin nye hvide Kirke og det gamle Fæstningstaarn midt for. Til begge Sider i Syd og Nord trækker Kysten sig langt og lavt ud, i Syd dog paa en smuk Maade brudt af Bangsbo Bakke. Helt i Syd skimtes Sæby Kirke og i Nord Hirtsholms Fyr.

Tom Petersen.





Ludvig Bödtcher i Italien

AF

NICOLAI BØGH



(1. Fortsættelse).

FEM Dage efter — den 28. Juli — skriver Lorenzen i Frascati: „Jevnlig gaaer jeg mig en Aftengang ned til et lidet Kapel paa venstre Haand fra Veien til Rom, hvor der hver Aften, naar der er ringet Ave Maria, indfinder sig en Mængde Folk fra Byen. Det er især Fruentimmer, der drage i lange Rækker derned. Naar man stiller sig uden for Klosteret og seer ned ad Veien, er det et deiligt Syn at betragte disse mangfoldige Grupper, allesammen med deres lange, hvide Slør over Hovedet. Kapellet kan undertiden knap rumme denne Mængde Mennesker. B., som jeg har gjort opmærksom paa denne min Opdagelse, er flere Gange fulgt med derned. Sangen skurrer rigtignok undertiden i Ørene; men, naar Kordrengen svinger Røgelsekarret, Præsten vender sig om fra Altret, holder det Allerhelligste iveiret, og Alle falde paa Knæ og bøie Hovedet ned, for ikke at vanære det ved deres profane Blikke, da er der Noget i denne Handling, som gjør et opløftende Indtryk, og som vi savne Mage til i vore kolde, nøgne Bedesale. Den Inderlighed og Begeistring, hvormed Menigheden synger den simple, yndige Sang: „Himlens Dronning! Mystiske Rose! De Bedrøvedes Søster! Bed for os!“ er ogsaa noget Nyt og Paafaldende for den Fremmede. B. vilde i Begyndelsen ikke falde paa Knæ; men, siden han har indseet, at det vilde være stødende og mindre passende af os som Gjæster her i Byen, knæler han med de Andre. Min smukke Brunette fra *Villa Conti*, som — forunderligt nok — hedder *Flavia*, er her regelmæssigt hver Aften; jeg faaer sædvanlig en hemmelig venlig Hilsen og besvarer den paa samme Maade. B. mente nylig, det var vist en skjult Magnet, som trak mig derned. Han har gode Øine, mærker jeg.“

Nu fortæller Lorenzen om en morsom Osterisammenkomst i Frascati. Mellem den 18. og 19 Juli var Natten deilig; han var da ilet ned ad Terrasserne, havde ved en laant Nøgle lukket Jernporten op til *Villa Contis** Have og var gaaet derind. Strax mødte der ham ingen Lyd; men, da han kom hen ved Springvandene, forekom det ham, han hørte Sang. Langsomt og forsigtigt sneg han sig frem i Træernes Skygge og blev staaende der. Da saae han tre unge Mænd med Fløielsbuxer og med røde Skjærf om Livet; de dansede med ligesaa mange Piger og sang dertil; en fjerde Pige sad paa en Græsbænk og akkompagnerede paa en maadelig Guitar. Da Dansen var forbi, tog Mændene Guitaren og improviserede en Vise, hvis Omkvæd Koret istemmede, medens nu alle Pigerne sad paa Græsbænken. Da de atter vilde til at danse, traadte Lorenzen frem, og snart blev han god Ven med disse Unge. Han sang for dem, og de vare glade derved. Han udbryder: „Det er dog Tonernes Land, man lever i her; Alting bliver til Musik: Tanker, Følelser, Kjærlighed, Religion! Det er en evig Poesi, dette Liv, et skummende Bæger, hvor hver Draabe begeistrer uden at beruse.“ Maanen var imidlertid kommen frem bag nogle mørke Skyer og kastede en Strøm af glimrende Sølvstraaler ind gjennem Træerne. Det var langt over Midnat. De dansede endnu en halv Times Tid og gik derpaa hen til en lille Port paa den vestlige Side af Haven, hvor man har Udsigt over en Olivenskov til *Villa Bracciano*. Selv disse Almuesfolk blev grebne af en rolig Begeistring over dette deilige Skue: den stolte Bygning, halv oplyst af det blendende Maaneskin og kneisende lige ved Skrænten af en Høi, dernæst Dalen med sine maleriske Trægrupper og endelig Kampagnen, begrænset af en lang Sølvstribe; over det Hele hvælvede sig den mørkeblaa Himmel med sin Ambraluft, medens en uendelig dyb Ro favnede hele Naturen. — Da de *der* Forsamlede skulde tage Afsked, tog en af de smukke unge Piger Lorenzens Straahat og bandt et rødt Baand med en sirlig Sløife om den; hun neiede meget forbindtlig og bad ham modtage denne Prydelse til Erindring om deres natlige Møde. Han, som frygtede, at denne hendes Høflighed muligvis kunde opvække Skinsyge

* Se Billedet Side 57.

hos de unge Mænd, indhentede først deres Tilladelse, og de bad ham da Allesammen om ikke at forsmaa Venligheden. Han lovede at bevare Hattens Prydelse som en af sine kjæreste Erindringer og udbad sig af Selskabet et Stævnemøde i det store Osteri uden for Porten; Dagen dertil maatte de selv bestemme.

Den før omtalte 28. Juli fortæller nu Lorenzen saaledes: „Om Eftermiddagen kom en ung Fyr, Guitarspilleren i hin uforglemmelige Nat, meget pyntelig i sine Fløielsklæder, og skulde underrette mig om, at de havde i Sinde samme Dags Aften at indfinde sig i det omtalte Osteri, hvorfor han paa Selskabets Vegne udbad sig min Nærværelse. Jeg svarede, at det jo var min Skyldighed at være tilstede, siden jeg havde tilbudt at være Vært, og at jeg ikke skulde undlade at indfinde mig. Det var virkelig forunderligt, med hvilken Høflighed og Anstand dette Menneske af hvad man kalder simpel Herkomst og uden anden Opdragelse, end hvad den gavmilde Natur havde givet ham, røgtede sit Ærende. Jeg bød ham en Stol, skjænkede et Glas Vin og snakkede en halv Times Tid med ham.

Lidt sildigt . . . gik jeg ned og hentede B., som i Forveien var bleven underrettet om vort Forehavende. Osteriet — egentlig Kælderetagen i en stor Bygning, med Arnested og høie, næsten kulsorte Hvælvinger — var fuldt af Mennesker, lutter Smaapartier, hvert ved sit Bord. Vore Bekjendte havde taget Plads i en afsides Krog og pakket endel Fødevarer ud af deres egen Madkurv, en almindelig Skik, som ikke har noget Stødende for Værten. Foruden de Gamle fandt vi to Matroner, som for Anstændigheds Skyld holdt Øie med Døttrene. Man bød os velkommen, og, efterat jeg havde forestillet dem B. som min gode Ven og Landsmand, gik jeg hen til den vævre Kammersvend *Pasqvale* og bad ham nøie give Agt paa, at Foglietterne ikke blev tomme. Derpaa fik vi Guitaren frem og sang nogle af de nydelige Smaaviser, som baade B. og de Andre kunde saamange af. Vinen var ypperlig, og, da den lige var tagen ud af den inderste Del af Kjælderen, som kaldes Grotterne og er indhugget i Tufklippen, var den særdeles frisk og kølig. Lidt efter lidt havde de andre Partier flyttet deres Borde og Bænke nærmere hen til os, saa at vi tilsidst vare omringede af en Mængde ligesaa lystige Folk, som vi — største Delen Borgere fra Byen. Engang reiste B. sig, fyldte sit Glas og drak den gode By Frascatis Skaal, hvilket blev meget godt optaget. Vore Damer vare ellers grumme alvorlige; man kunde knap lokke et Ord eller Smil frem paa Læberne af dem; Øinene maatte da bøde paa hvad Munden ikke turde røbe. Da Klokken gik til Eet, foreslog en af Ungkarlene at danse en Saltarella. Snart vare Bordene ryddede afveien, og det ene Par afløste det andet. De Fleste viste stor Færdighed i denne simple, men ei lette Dans, som man kan lægge megen Gratie i. Tilsidst drak vi endnu et Par Foglietter og forlod derpaa Osteriet, drog med Sang og klingende Spil ind i Byen og fulgte Fruentimrene hjem. „*Flavias Felicissima notte*“ rinder mig bestandig i Hu, hvergang jeg hører sige Godnat; den Tone, hvori det blev sagt, var paafaldende.“ —

Dagbogen for d. 5. Aug. lyder saaledes: „Imorges tidlig holdt B. og jeg paa vore Æsler uden for Osteriet i *Rocca di Papa*. Nogle unge Geistlige sad paa Bænken ved Døren og drak deres Kaffe; inde i Værelset blev der feiet og gjort ryddeligt. Vi bandt Dyrene ved Dørstolpen, sagde Godmorgen og lod bringe Kaffe og Frokost ud til os. Vi havde redet os en velsignet Morgentur. Veiret var saa deiligt, og nede i den store Kastanieskov, som skjuler Foden af Albanerbjerget paa Nordsiden, havde vi sunget og passiaret med saa inderligt Velbehag, at Hjertets Fibre dirrede endnu længe efter. Da vi havde hvilet os lidt, gik vi en Times Tid omkring i Byen. Paa Husene var der ikke Meget at se; kun i den steile Hovedgade findes endel ret smukke Bygninger; de fleste ere maleriske Hytter, af Sten, og teglhængte, men daarlige. I et lille Stræde tilhøire laa endnu Ruinerne af et Hus, som et nedstyrtet Klippestykke havde knust; det er underligt, at Naboerne ikke flytte, da de hver Dag kunne vente samme Skæbne. Mod alle Sider aabnede sig en vid og deilig Udsigt; Kongeørnen kan ikke vælge sig et mere passende Sted til sin Rede. Da Solen gik om bag Spidsen af Bjerget, saae vi deilige, store Slagskygger nede i Dalen . . . Man taler om, at Luften er gjennemsigtig; derhjemme seer man Farverne paa Gjenstandene kun sjeldent i deres fulde Renhed; det er, ligesom man aander paa et Maleri; en Morgenluft her i Bjergene er som det reneste Krystal; Tonerne ere saa klare, Linierne saa skarpe, at man troer, det er et Maleri, der nylig har faaet Fernis. Ogsaa Mennesket føler Virkningen af denne rene Ætherluft; allerede som Dreng har jeg misundt de gamle Guder deres olympiske Æther. Nu veed jeg, hvorfor Digterne lade dem bo over den jordiske Taage.

Da vi kom hjem til Osteriet, stod en Tiggermunk med sin sorte Blikkasse ved Døren og bad om en Almisse for Sjælene i Skærsilden . . .

. . . Alba-Borgen laa paa en lille Høi lige over Byen. Vi red derhen. En Hyrde sad med sin Gedehjord ved et stort Trækors, som er opreist paa det høieste Punkt. Derfra kunde man overse hele Terrainet: paa de tre Sider steile, næsten lodrette Vægge; Laurbærbuske og Vedbend havde banet sig Vei gjennem de forfaldne Mure, sandsynligvis Levninger fra en senere Tid end den romerske Konges, der ødelagde Staden; hist og her stod en Busk eller Steneg og ludede over Skrænten; med eet Blik overskuede vi næsten



BYGEVEIR VED FLAD STRAND I AARHUSBUGTEN — EFTER MALERI AF J. LA COUR

— AARHUS MUSEUM —

V. POULSEN FOT.

hele Egnen af det gamle latinske Forbund. B. gav sig i Snak med Manden; jeg holdt ikke af at tale i dette Øieblik . . .

Jeg længtes bort, og vi opsatte det til en anden Gang at bestige den øverste Del af Bjerget, hvor Klosteret ligger. Da vi ikke behøvede at skynde os, gjorde vi en lille Omvei istedenfor at ride samme Vei tilbage. Til *Palazzuola* havde vi næsten uafbrudt de yndigste Udsigter; ved et lille Kapel inde i Skoven holdt vi et Øieblik stille og saae paa en Gruppe Almuesfolk, som knælede for et Madonnabillede . . . Paa den anden Side af Klosteret tabte vi Veien — jeg begriber ikke hvorledes — og maatte staa af. Det var hen ad Formiddagen, og Heden var trykkende. Albaner-Søens Speil havde hidtil ligget dybt under os; vi arbeidede os ned gjennem Krat og Klipper fra den ene Skrænt til den anden, i den Formening, at Veien maatte gaa i Nærheden af Søen. Ingensteds var der Tanke om Vei; men derimod gjorde vi en anden og i en vis Henseende kjærkommen Opdagelse: efter en halv Times Klavren stødte jeg pludseligt paa en Række gamle Fundamenter, lutter forsvarligt Arbeide, mosgroet og skjult mellem Træer og Tjørnebuske. B., som gik i en anden Retning, hørte mit Glædesskrig og kunde ikke begribe hvad der gik af mig. Jeg forklarede ham nu, hvorledes jeg hele Tiden havde grundet over, at det var besynderligt, vi ingensteds havde truffet paa Ruiner af det gamle *Alba longa*. Nu vare Spøgelserne komne frem igjen. Jeg red et godt Stykke tilbage; allevegne, med kortere og længere Mellemrum, saae jeg Spor af Bygninger; der kunde ikke være Tvivl om, at vi befandt os lige paa det Sted, hvor Byen havde ligget. Vi satte os ned paa et fremspringende Stykke af en gammel Mur og nød en Smule Vin og Brød. Luften var disig; glimrende faldt de brændende Solstraaler ned paa Søens mørkeblaa Flade, og igjennem Træerne tittede Kuppelen af Kirken i *Castel Gondolfo;* de modsatte Bredder vare for høie — ellers kunde vi ogsaa have seet Kampagnen. Efter et Øiebliks Hvile klatrede vi opad igjen. B. var den Første, der opdagede Veien. Den var meget ujevn og bestod hist og her af store, uregelmæssige Polygoner, som de gamle Veie gjerne vare brolagte med. I nogle store Huler, som vi red forbi, hvor Vandet dryppede ned ad Væggene, lod vi Æslerne drikke. Mos og andre Planter gav dem et smukt Udseende . . .

Langsomt red vi omkring Søen og holdt en halv Times Tid udenfor et Kloster paa et skyggefuldt Sted, som syntes mig i sit Slags at være det yndigste, jeg har seet her i Egnen. En engelsk Dame i Ridekjole sad ved Helgenbilledet under et Træ og tegnede; hun var saa fordybet i sine kunstneriske Fantasier, at hun ikke vendte sig om. Vi vilde netop til at ride videre, da en Herre nærmede sig mig og bød mig et venligt Godmorgen. Det var en engelsk Reisende, som jeg havde lært at kjende i Rom . . . Damen var hans Datter, ung og ret smuk, men sygelig og — saa vidt jeg kunde mærke — lidt menneskesky; det var sagtens en hemmelig Orm, der gnavede hendes unge Hjerte . . .

I *Castel Gondolfo* opholdt vi os meget kort, blot for at nyde et Glas Vin og en *Frittata.** Derfra ilede vi hjem over *Marino* forbi den deilige Mølle, *Grottaferrata,* og siden gjennem det kølige *Bosko* ved *Villa Bracciano.* Ved Indgangen til vor Villa mødte vi nogle Bønder. Det var i Middagsstunden, og som sædvanligt red jeg med min opspændte Paraply over Hovedet. En af Bønderne lo og sagde: „*Eh poveretto, sarà bagnato!*"**

Den 9. August: „Omtrent halvveis mellem *Castel Gondolfo* og *Nemi* findes inde i Skoven en fri Plads, hvor flere Veie støde sammen. Tilvenstre er der et Kildevæld med en Slags Sarkofag under, tæt overskygget og paa begge Sider begroet med Mos og Slyngplanter. En halvnøgen Dreng sad og spillede paa sin Rørfløite; en Bondekærre med to store Hjul under og et Par stærke Oxer for dreiede ned ad *Arca* til. Det var vist en ældgammel Korsvei. Store Stene laa allevegne adspredte omkring; da Drengen hørte op at spille, blev der en forunderlig Taushed, kun afbrudt ved Vognens Knirken ned ad Banken. Det Hele gjorde et underligt Indtryk paa mig. B. tænkte først paa at ride videre. „Sæt nu Bæstet igang!" sagde han; „Du sidder jo *der* og stirrer, saa man skulde tro, dine Øine var døde." Jeg havde været inde i de Tider, da man endnu ikke kjendte Noget til Korset her paa Jorden, og dette Spring kan sagtens gjøre En taus og ellevild i Hovedet.

(Fortsættes.)



Kampen med Smerten

(TIL NARKOSENS JUBILÆUM)



I de ældre Chirurgers Erindring lever et meget mørkt Billede. Mere hærdede overfor Smerten end andre Mennesker, tænke de alligevel ikke uden Gru tilbage paa Tiden før Halvtreserne. Det var dengang, da Borgerne med et sky Blik undgik Hospitalerne, i hvilke der blev foretaget Operationer, for ikke at høre Skrigene fra de Ulykkelige, der kjøbte deres Helbredelse med Lidelse af Smerter, som man hellere tier med end taler om. Chemien, som er bleven en virkelig Stormagt i vort Aarhundrede, gav ogsaa Midlet til en Forandring paa dette Omraade. Den 30. September 1846 om Eftermiddagen, kom den ameri-

* Æggekage.
** Den Stakkel, han er dyppet!

kanske Tandlæge William Morton ind i Laboratoriet til Dr. Charles Jackson, Professor i Fysiologi i Boston, og fortalte, at han skulde trække en Tandstump ud paa en Dame, men at han ikke kunde gjøre det, fordi Damen altid af Angst lukkede Munden, naar han kom med sin Tang. Morton havde allerede forladt Laboratoriet, da Jackson løb efter ham og sagde: „Veed De hvad, kjøb Svovlæther paa Apotheket, held lidt af det paa et Lommetørklæde, læg det for Munden af Patienten, lad hende trække Veiret godt, og i Løbet af et Par Minuter er hun fuldkommen følesløs." Som sagt, saa gjort. Glædestraalende kom Morton tilbage, Sagen havde sin Rigtighed. Hvorfor Jackson, der allerede havde prøvet Ætherens narkotiske Virkning paa sig og sine Elever, beholdt Opdagelsen saa længe for sig selv, uden at lade Chirurgerne foretage Forsøg dermed, er endnu den Dag idag en uløst Gaade. Han selv var faldet paa det, da han engang fik en Ladning Chlorluft i Halsen. For at binde denne Gift og derved gjøre den mindre skadelig, indaandede Jackson Ætherdampe, for at der ved Ætherens Forbindelse med Chloret skulde dannes det mildere Æthylchlorid. Midlet hjalp virkelig ogsaa; men herved gjorde han den Iagttagelse, at hans Følelse afstumpedes indtil formelig Lammelse og yderligere Forsøg godtgjorde tydeligt Ætherens bedøvende Virkning.

Først nu, efter Erfaringen med Tandlægen Morton, anmodede Jackson Hospitalschirurgen Dr. Warren om, at forsøge Æther ved en Operation. Den store Begivenhed fandt Sted d. 17. October 1846. Paa denne Dag opererede Dr. Warren en Halssvulst paa en ætheriseret Patient; den Syge havde næsten ikke mærket Noget. Med en for Datiden paafaldende Hurtighed begyndte Forsøgene overalt. Den 22. December amputerede allerede Lister i London en Mands Laar under Narkose, og den Opererede udtalte sin Glæde over, at han ikke havde mærket Noget til det Hele. I Tydskland begyndte Professor Heyfelder i Erlangen først med Æthernarkose d. 24. Januar 1847. Tre Dage efter borttog Professor Schuh i Wien uden Smerte en Aaresvulst. Prag og Berlin fulgte efter d. 6. Februar. Fra denne Tid af havde Dr. Abernethys indignerede Yttring: „Enhver Operation er en Skjændsel og en Skamplet paa Chirurgien" ingen Gyldighed længer.

Desværre hviler Skyggen af sørgelige Menneskeskjæbner ogsaa over denne Opdagelse. Professor Binz, den berømte Farmakolog i Bonn, fortæller udførligt Historien derom. Vi maa gaa noget tilbage i Tiden. Allerede i forrige Aarhundrede kjendte den engelske Chemiker Humphrey Davy den søvndyssende Virkning af den saakaldte Latter- eller Lystgas (Kvælstofforilte) — som endnu anvendes af Tandlæger — og Davy havde ogsaa allerede gjort opmærksom paa dens mulige Anvendelse ved chirurgiske Operationer. Men denne Impuls gik sporløst Chirurgerne forbi. Kun ved Forelæsninger i Chemi prøvede man fra Tid til anden den nævnte Luftarts Egenskab. Og da en Dag (10. December 1844) en amerikansk Chemiker offentlig demonstrerede disse Virkninger, blev den tilstedeværende Tandlæge Horace Wells opmærksom paa, at en Student, som havde indaandet Kvælstofforilten i fulde Drag og i sine livlige Bevægelser stødt saa heftigt mod en Gjenstand, at han blødte, da han vaagnede fortalte, at han ikke havde mærket Noget dertil. Det var nu en Oplysning af største Vigtighed for Wells, der altid havde at kæmpe med sine Patienters Smerte. Han selv lod sig af en Collega bedøve med Kvælstofforilte og trække en hul Tand ud. Til sin Forbauselse følte han ingen særlig Smerte, og det Samme var Tilfældet med de paa denne Maade behandlede Patienter. Han tog til Boston, holdt der et Foredrag paa Hospitalet og assisterede ved en større Operation. Men Sagen var endnu ikke moden nok. Den Syge viste trods den indaandede Luft store Smerter, de tilstedeværende Studenter hyssede ad Wells og raabte Charlatan og Humbug til ham. Ikkedestomindre forlangte han, da Æthernarkosen to Aar efter blev opdaget, af det franske Akademi Anerkjendelsen af Prioriteten, „fordi han først havde bevist den let udførlige Mulighed af Narkose i chirurgiske Øiemed. Det kom ikke alene an paa det dertil anvendte Stof." Men Akademiet udtalte sig til Gunst for Professor Jackson som den virkelige Opdager, da hele Verden først efterat denne havde anbefalet Æthernarkosen var opfyldt af Sagen. Hermed var Wells Skjæbne i Europa afgjort. Den stakkels Mand tog til New-York og søgte at vinde den offentlige Mening for sig. Alle Forsøg sloge feil -- Wells blev vanvittig. Om Aftenen listede han om i Byens Gader, og for at hævne sig paa det utaknemmelige menneskelige Samfund overheldte han Damernes Klæder med Svovlsyre. Han blev anholdt og anklaget, men flygtede inden Dommen faldt. Den 24. Januar 1848 aabnede han sine Pulsaarer i Badet, og for at dø lettere indaandede han — Æther. „Det var", skriver Binz, „den eneste Gavn, som hans Opdagelse, at Narkosen var mulig paa Mennesker, bragte ham." For to Aar siden afslørede amerikanske Tandlæger i Hartfod en Broncetavle med hans Billede og Indskriften: „Til Minde om Tandlægen Horace Wells, som her d. 11. December 1844 ved at underkaste sig en chirurgisk Operation opdagede Anæsthesiens (Følesløshedens) Velgjerning, og gjorde den bekjendt."

Men imidlertid var der ogsaa mellem de tidligere nævnte Opdagere Jackson og Morton udbrudt en høist pinlig Strid om Eiendomsretten til Opdagelsen. Begge henvendte sig ligeledes til det franske Akademi, som, efter Forholdene sikkert meget retfærdigt, tilkjendte hver af dem en

Præmie paa 2500 Francs. Jackson vilde imidlertid ikke finde sig i denne Kjendelse. Han kaldte sig Opdageren og Morton kun Udbreder af hans Opdagelse. Syv Gange skrev han til Akademiet, som kjøligt henviste ham til den første Afgjørelse. Han sled sig op i Sindsbevægelse og Ærgrelse og blev sindssyg. Han tilbragte Resten af sit Liv i en Sindssygeanstalt i Somerville i Massachusetts og døde d. 28. August 1880. Og hans Modstander Morton gik det ikke meget bedre. Ogsaa han blev ødelagt af Striden om Opdagerretten. Nogle Gange henvendte han sig til Parlamentet i Washington om Pengeunderstøttelse. Forgjæves; han opgav sin Stilling, som han ikke længer kunde leve af, drev i de sidste Aar af sit Liv Landvæsen og døde d. 15 Juli 1868 i New-York i Fattigdom og Usselhed. Senere reiste en Mr. Thomas Lee ham rigtignok i Boston et Mindesmærke med Sokkelindskriften: „Til Minde om Opdagelsen, at Indaanding af Æther gjør ufølsom for Smerte. Første Gang vist Verden i det almindelige Hospital i Boston, October 1846.“ Saaledes gik det disse tre Mænd, Betvingerne af de største menneskelige Smerter: Jackson døde sindssyg, Morton i Sult og Nød, Wells lidende af Forfølgelsesvanvid, som Tigger og efterlyst af Politiet! . . .

Der var ikke forløbet et Aar, siden Ætheren havde foretaget sit Triumftog, og allerede gjorde den berømte Flourens Akademiet en Meddelelse, at han ved Forsøg paa Dyr havde fundet, at Chloroform virkede paa lignende Maade som Æther. Derved blev det ogsaa. Men da i November samme Aar (1847) Accoucheuren J. G. Simpson i Edinburgh skrev en Afhandling om Chloroformnarkose, stillede denne over Ætherens og allerede kunde anføre 50 Iagttagelser, han havde gjort ved Fødsler og Operationer, var der ingen Tvivl længer — der var igjen fundet et nyt virksomt Middel mod Smerten. Endnu den Dag idag strides Æther og Chloroform om Forrangen. Menneskeaanden var nu inde paa et Spor, som den ikke saa snart vil forlade. Man veed, at der efter de nævnte Opdagelser i 1884 fulgte Opdagelsen af Cocainen, der neppe er mindre betydningsfuld end hine. Man vilde imidlertid tage høilig feil, hvis man antog, at disse storartede Opdagelser strax mødtes af en almindelig Sympathi. De Indvendinger, som bleve reiste derimod, udgjøre tilmed et af de interessanteste Kapitler i Opfindelsernes Historie. Fanatisme og hin mærkelige conservative Stædighed i Menneskenes Dom er neppe nogensinde traadt stærkere frem. Da Chirurgen Velpeau i Videnskabernes Akademi aflagde Beretning om de ved Hjælp af Æther udførte Operationer (det var den 1. Februar 1847), stod Magendie, den berømte Fysiolog, op og rettede et heftigt Angreb paa hele Sagen. „Det dreiede sig sagtens kun om en amerikansk Reklame“, mente han. „Han, og som han antog, ethvert Menneske, der havde Agtelse for sig selv, vilde paa ingen Betingelse tillade, at man ved Indaanding af Æther hensatte ham i en Tilstand, hvori Legemet redningsløst var prisgivet til en maaske uduelig eller uagtpaagivende Chirurg. Den, der blot besad en Smule Mod og Energi, vilde hellere udholde et Øiebliks Smerte end ved en rigtignok forbigaaende Beruselse ligefrem at være utilregnelig.“ Det fortælles ogsaa, at Magendie i et af Møderne om denne Sag skal have udbrudt: „det kunde ikke have nogen Interesse for Videnskabernes Akademi, om Mennesket led mere eller mindre.“ Men man tør vel betvivle Ægtheden af denne haarde og afskyelige Udtalelse, saa meget mere som Prof. Binz ikke har fundet Noget derom i Beretningen om Møderne.

En ganske anden og mere virksom Modstand fandt Narkosen nærmest i England. Der havde Professor Simpson anvendt Chloroformen ved vanskelige Fødsler. Derimod reiste sig nu en pietistisk Storm uden Lige. Som et Mene Tekel blev Bibelens Fordring om Modersmerter foreholdt Gynækologerne. Fanatikerne teede sig som Gale. „Chloroform“, skrev en Præst til en Læge, „er en Satans Lokkemad, som han byder til Velgjerning for Kvinden; men den vil forhærde det menneskelige Samfund og berøve Gud det dybe, alvorlige Jammerskrig, som i Nødens Stund opløfter sig til ham.“ Der gjentog sig det samme Skuespil som da Jenner opdagede Vaccinationen. „Menneskekopperne“, sagde En dengang, „er en Hjemsøgelse fra Gud. Men Kokopperne ere en Opfindelse af formastelige og vantro Mænd, en uforskammet og profan Krænkelse af vor hellige Religion. Vaccinerende trodse frækt selve Himlen, ja Guds klare Villie.“ Saaledes var det nu ogsaa med Chloroformen. Men da man ikke engang i Windsor brød sig om saadanne Røster, men sendte Bud efter Accoucheuren tilligemed hans Narkotikum, da maatte dette Exempel, som man skulde tro, vel virke beroligende. I Virkeligheden faldt Agitationen i det Væsentlige snart til Ro, men først efter at have fremkaldt en heftig Bevægelse. Men i Stilhed ulmer Gnisten endnu den Dag idag, og hvis det kom an paa visse Kredse, vilde de sikkert med samme Glæde afskaffe Narkosen som atter indføre den pinlige Tortur paa et andet Omraade. Men „Villien og Evnen hos det menneskelige Samfund til at afværge og bekæmpe Smerten er en Maalestok for dets Civilisation“, har Professor Binz saa smukt udtalt, og disse Ord kunne ikke gjentages for ofte.

R. Franceschini.





Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



(4. Fortsættelse.)

„Ja, min Elskede, jeg veed, det er en Satans Historie, men hvad Pokker skal vi gjøre? Det vilde være ligegyldigt, hvis Barnet ikke var paa Veien — men i Bristol — hvor Alverden kjender os — hvad vilde Folk ikke sige, hvis jeg lukkede min Dør for min egen Niece — *din* Dør, mener jeg naturligvis, denne Dør — for min egen Broders eneste Barn? Tænk bare — hvad vil hele Clifton sige?"

Mrs. Westwood satte sig ned igjen. Det var mere end ubehageligt — hun vidste, at hendes Naboer ikke elskede hende saa høit, at hun kunde ignorere deres Sladder.

Han benyttede sig af hendes Taushed og foreslog:

„Kun for en Tid, min Kjære."

„Jeg gad nok se det Brev", sagde hun efter en trykkende Pause.

„Jeg skal lede efter det igjen."

„Er Du ogsaa vis paa, at de var *gifte*?"

„Det er der ingen Tvivl om, min Kjære."

„Naar denne Mr. Smith er en saa respektabel Mand, hvorfor gjør han saa ikke Noget for Barnet?"

„Hvorfor? — Naturligvis, fordi Charley løb bort med sin Kone. Charley bar sig aldrig ad som andre Mennesker. Det har han ikke gjort siden han blev født."

„Han maa have havt en Forkjærlighed for at løbe bort, som Du kalder det. Jeg finder det mærkeligt, at Mr. Smith, naar han er dets Onkel, ikke tager sig af Barnet. En Mand hører altid til sin Kones Familie. Det har jeg altid hørt sige, og min Fader var Jurist."

„Jeg har ikke sagt, Kjære, at Mr. Smith var dets Onkel. Han er kun beslægtet med det ved Giftermaal — det er det Hele."

„Du sagde det før."

„Ja, ja, Kjære, saa har jeg fortalt mig."

„Jeg er ikke egenkjærlig, Capitain Westwood. Ingen kan sige, at jeg har giftet mig for Penge, og jeg hader Egenkjærlighed. Men naar Folks Brødre løber bort og gaaer helt i Hundene, saa burde de blive hvor de var og ikke besvære Andre med deres Børn, tilmed naar man selv har fire i Forveien. Jeg har havt tre Brødre, men det kunde aldrig have faldet Nogen af dem ind, at bære sig saadan ad. Men det ligger naturligvis i Blodet. Og Du kan ikke vente, at jeg skal øde *mine* Penge paa *dine* Brødre. Jeg har da ikke giftet mig med hele Verden — og jeg har selv fire Børn og Tjenestefolk, der æder sig fordærvet . . ."

„Naturligvis, Caroline."

„Du er ialtfald ikke hendes eneste Onkel. Jeg kan ikke indse, hvorfor Du er mere forpligtet end nogen Anden. Er der Noget, jeg hader, saa er det Egenkjærlighed og fremmede Børn."

„Naturligvis, Kjære. Men nu, da Gerald er død og Philip og stakkels Charley ogsaa er døde, saa er der jo kun mig tilbage. Der er ganske vist George i Oxford, men han fører ikke egen Husholdning, og man kan da ikke forlange, at han skal leie en Leilighed alene af den Grund. Og hvad vilde de ogsaa sige paa Universitetet? Imidlertid er jeg overbevist om, at han vil hjælpe os paa en eller anden Maade, og saa har jeg mine egne to Hundrede Pund om Aaret — Du skal ingen Udgifter have af hende. Vi kan da give hende Husrum, Kjære, ialtfald foreløbig."

„Og faae Skam til Tak. Det har man altid af andre Folks Børn. Hvor gammel er hun?"

„Hvor gammel hun er? Aa, ingen Alder at tale om. I Brevet staaer der tre Aar."

„Den allervanskeligste Alder. Men maa jeg spørge, hvordan kan et Barn paa tre Aar komme hertil fra New-York?"

„Der er naturligvis Nogen med hende."

„Og denne Nogen venter at faae sin Uleilighed betalt? Nei, John, nogle Menneskers Egenkjærlighed —"

„Aa, Mr. Smith skriver, at det er i Orden. Hun bliver i „Den hvide Løve", indtil der kommer Bud efter hende. Jeg maa tage derhen imorgen, Skibet er kommet til Liverpool — jeg saae efter det. Eller maaske Du hellere vil tage derhen? Det vilde se bedre ud."

„Aldeles ikke. Hvad hedder Barnet?"

„Aa, det stod ogsaa i Brevet — Olympia."

„Gode Gud! Hvilket hedensk Navn!"



ANDET KAPITEL.

Det tabte Brev blev aldrig fundet. Det var meget ærgerligt, for det indeholdt naturligvis mange Smaating, som man ikke kunde vente, at Capitainen skulde huske. Der var saaledes ikke Andet for at gjøre, end strax at skrive til Mr. Smith i Amerika. Men, hvad han allerførst maatte gjøre, endogsaa inden han satte sig i Forbindelse med sin Broder George, der var, eller burde være, ligesaa interesseret i Sagen som han selv, var at tage hen til „Den hvide Løve" og se, om hans lille Niece virkelig var arriveret.

Mrs. Westwood var naturligvis mere end kjed af den hele Historie, om hvis Sandhed hun tillige nærede Tvivl, da Brevet var og blev borte. Men hun kunde ikke finde nogen gyldig Grund til at betvivle den almindelige Sandhed i det, der var blevet hende fortalt. Tvertimod, Historien var i og for sig høist sandsynlig. Der var ikke noget Forunderligt i, at Mr. Smith gjerne vilde af med Barnet. Det Samme vilde hun have gjort i hans Sted. Det var ogsaa klogt af ham, at han lod Barnet følge umiddelbart efter Brevet, saa at hendes naturlige Værger ikke skulde faae Leilighed til at unddrage sig deres moralske Forpligtelse. Mrs. Westwood var af personlige Grunde ikke glad ved Tanken om alt det Besvær og alle de Udgifter, dette Barn vilde volde hende, men paa den anden Side turde hun ikke sige Nei til at huse hende, da hun af lang Erfaring vidste, at hendes Naboer i saa Tilfælde ikke vilde levne hende Ære for to Skilling.

Hun saae derfor ikke mere end sædvanlig gnaven ud, da Capitainen, efter at have slugt en halv Kop Kaffe, næste Morgen begav sig paa Vei til „Den hvide Løve."

Da han kom tilbage, var han kjendelig nerveus.

„Hun er kommen", sagde han. „Stakkels lille Væsen! Hun ligner Charley, som den ene Draabe Vand den anden. Hvordan skal vi faae hende her hjem?"

„Det maa Du selv om; husk nu, at Du har hele Ansvaret. Hvem var med hende? Og har Du faaet nærmere Besked om Mr. Smith?"

„Jeg er bange for, at jeg ikke kan fortælle Dig mere om Mr. Smith, end jeg gjorde igaar Aftes, min Kjære. Barnet var i Følge med en Kone, der vendte hjem til England sammen med sin Mand, Tømmermanden, eller noget Lignende."

„Du saae Konen?"

„Nei, hvor kunde jeg det? De lod Barnet blive i „Den hvide Løve", og tog selv til Plymouth med det første Morgentog. Mr. Smith lader til at have arrangeret det Hele."

„Det tvivler jeg ikke om."

„Vil Du tage med ned og se hende? Hun er rigtig sød."

„Nei, jeg kan ikke tage til Byen idag. Jeg har ikke Tid til at løbe efter fremmede Folks Børn, jeg har mine egne at passe."

„Skal jeg da tage Susan med?"

„Det er umuligt, Susan har sit Arbeide, det kan hun ikke forsømme."

Endelig blev det dog bestemt, at Susan skulde tage med Capitainen; og i Løbet af Eftermiddagen holdt en Droske udenfor Døren med en meget lille og medtaget Kuffert paa Bukken. Først steg Capitainen ud, derefter Susan, og tilsidst blev Barnet løftet ud og sat ned paa Fortovet, medens hendes Onkel betalte Kusken. Alt dette saae Mrs. Westwood fra Dagligstuevinduet, thi skjøndt hun lod, som om hele denne Sag var hende komplet ligegyldig, var hun dog ikke saa lidt nysgjerrig efter at se dette nye Medlem af Familien, som syntes at være faldet lige ned fra Skyerne til dem. Mangen en Kvinde, mindre tilbøielig til Skinsyge end hun, vilde have troet sig taget ved Næsen; men skjøndt hun baade var mistænksom og skinsyg overfor sin kjønne Mand, kjendte hun ham dog for godt til at vide, at han ikke vilde lyve for hende.

Hun skyndte sig bort fra Vinduet, da hendes Mand med Barnet ved Haanden traadte ind i Stuen.

„Her er Olympia, Kjære", sagde han.

„Ja", sagde hun koldt; „jeg seer det."

„Skal jeg lade hende blive her hos Dig, Kjære? Jeg troer, jeg vil gaa en lille Tur, medens Du gjør Børnene bekjendt med deres ny Kusine."

„Som Du vil, John. Jeg har ikke Noget at sige her i Huset."

Capitainen saae paa Barnet, stak Hænderne i Lommen og gik nerveust.

Hvis det var Tilfældet, hvad Capitainen havde sagt, at der var en forunderlig Lighed mellem Olympia og hendes Fader, saa maatte den Sidste, hvad det Ydre angik, have været vidt forskjellig fra sine Brødre, som Alle havde graa Øine, grove Træk og en blomstrende Hudfarve; lille Olympia lignede nemlig saa fuldstændigt en lille Spanierinde, som om hun var steget ned fra et af Murillos Mesterværker, naar undtages, at hendes viltre Krøller skiftede i Farven fra Blond til Sort

og Øinene fra Safirblaat til Brunt. Capitain Westwood havde i Henhold til Mr. Smiths Brev sagt, at hun var tre Aar gammel; men hvis dette var Tilfældet — og Mr. Smith maatte naturligvis vide det — saa var hun det mest fremmelige Barn af sin Alder. Hun saae ud til at være mindst sex Aar gammel, og var strax som hjemme hos den ny Tante og i de ny Omgivelser. Hun var ikke noget smukt Barn, allermindst i Mrs. Westwoods Øine; hun foretrak nemlig, som saa mange Kvinder, kjedelige og regelmæssige Træk, hvid og rød Teint, blaa Øine og gult Haar, og mente, at alle Pigebørn paa den ganske Jordklode skulde ligne hendes Døttre. Men hvis Olympia havde svaret til hendes Begreb om Skjønhed, saa hun havde overstraalet hendes egne Døttre, havde hun sikkert faaet en endnu koldere Modtagelse end den, hun fik.

Det saae derfor ikke saa sort ud for hende, thi det maatte være en endnu koldere Kvinde end Mrs. Westwood, der kunde forblive kold, ved Synet af den lille Forældreløse, hvis Øine ligesom tryglede om blot en lille Smule Moderkjærlighed. Men hun tog ikke Barnet op til sig, hun sagde blot med en endnu skarpere Stemme end sædvanlig — maaske skammede hun sig over sin øieblikkelige Svaghed —:

„Naa, saa Du hedder Olympia. Et tosset Navn. Hvor gammel er Du?"

„Danny kalder mig Molly. Er Du Tante Car'-line?"

Hun baade svarede og spurgte med en høi, klar Stemme, og talte, af et treaars Barn at være, ualmindelig rent.

„Hendes Moder maa have været Irlænderinde", tænkte Mrs. Westwood, „dem er der saa mange af i Amerika. Jeg er Mrs. Westwood. Men Du maa svare mig og ikke selv spørge. Hvem er Danny?"

„Hvad — kjender Du ikke Danny?"

„Nei. Hvem er hun?"

„Hun er en Han."

„Naa, han da. Mener Du din Bedstefader?"

„Hvad er det for En, Tante Car'line?"

„Det er dog et mærkeligt Barn! Veed Du ikke hvad en Bedstefader er?"

„Nei."

„Kan Du huske din Fader?"

„Om jeg kan huske?"

„Forstaaer Du mig da ikke — veed Du ikke hvad jeg mener?"

„Hvad Du mener?"

„Barnet maa være tosset. Din Fader, som døde."

„Det var Dolores, der havde en Fader, Tante Car'line — ikke mig."

„Hvem var da Dolores?"

„Hun var med os den Dag, vi tog fra Santiago til Catamarca. Tænk bare, hun drak al Vinen, saa hun ikke kunde staa paa Benene — Danny maatte lægge hende bagi Vognen hos Jhoon. Og jeg drak ogsaa, det vil sige Vand, jeg maatte ikke faae Andet for Danny. Har Du nogensinde drukket saa meget Vin, at Du ikke kunde staa paa dine Ben, Tante Car'line? Danny gjør det saa tidt, og det vil jeg ogsaa gjøre, naar jeg bliver stor."

Det var Capitain Westwoods Begreb om et sødt lille Væsen!

„Gode Gud, Barn! Hvor kommer Du dog fra, og hvem i Alverden har lært Dig saadanne Udtryk?"

„Jeg kom i et stort Skib over det store, store Vand. Det var vældig Grin! Har Du nogensinde været paa et stort Skib, Tante Car'line, og har Du klavret op i Vantet, som jeg gjorde? Jeg klavrede op til Midten, men saa kom Dick, det var Hovmesterens Dreng, og trak mig ned igjen. Men naar jeg bliver saa stor som Du, vil jeg helt op til Toppen. De sagde, at jeg kunde være faldet overbord; bare jeg havde, blot for at gjøre dem forskrækkede; det var saa pudsigt at se Bølgerne danse under mig. Men jeg holdt ikke af at drone — vilde Du det, Tante Car'line? Har Du nogensinde seet en Mand drone? Det har jeg. Det var Bill Parsons, som havde en Beværtning ved Sacramento. Der var tre Miners — Du veed nok, dem, der graver efter Guld — og de kom op at skjændes og slaaes, og jeg sad paa en Øltønde og ønskede, at Pat Murphy maatte vinde, og saa slog der en Kugle fra Sorte Jims sexløbede ind i Væggen bagved mig, og saa dumpede Bill Parsons ned for mine Fødder, og saa rodede de i alle hans Lommer, og saa løftede to af dem ham op og gik ned til Vandet — og jeg løb med. Og da de kom derned, raabte Bill Parsons tre Gange „Mord! Mord! Mord!" og saa kastede de ham helt ud i Vandet, men jeg løb og gjemte mig i Stalden, til Danny næste Dag kom tilbage. Jeg var bange for, at de ogsaa skulde drone mig, og Danny sagde, at det vilde de ogsaa, hvis de vidste, at jeg havde seet det. Og jeg har seet en Mand blive lynchet, Tante Car'line. Har Du det? Og jeg har ogsaa seet en Tyrefægtning og vilde Indianere skyde med deres Buer, og en stor Vandsprøite og Gen'ral Harris i rød Frakke, og de vilde Heste, aa, de løb og løb, ligesom de var gale, og en Flod, og en Sø, og en stor Slange, som skraldede med Halen — Danny sagde, at den var giftig — og et Bjerg med Ild i, og en Bæver og en graa Bjørn, og Jem Collins — og jeg havde en Papegøie, som kunde sige „Fordømt" og „Kys Polly" og „Gaa til Helvede, I Springfyre", og ombord i det store Skib havde de en anden Papegoie, der kunde sige „Polly vil have sin Grog" — men jeg holdt mest af min egen, men den fløi sin Vei, da vi red over Pampas, og kom ikke igjen, skjøndt jeg holdt Buret aaben hele Veien. Men Danny troer ikke, at den er død, og saa er den der endnu,

og saa faaer jeg den nok at se igjen. Jeg kunde ogsaa godt lide Gen'ral Harris, og Indianerne og Tyrefægtningen, og Vandsprøiten — men jeg troer nok, jeg holdt mest af Papegøjen, men allerbedst kunde jeg lide Søen og at klattre op i Vantet. Men jeg kunde ikke lide Manden, som blev lynchet, for han blev — aa, saa sort i Ansigtet, da de hivede ham op i Træet. Og jeg kan ogsaa lide Dig, Tante Car'line, men ikke saa meget som Papegøien."

Hvis Mrs. Westwood nogensinde havde hørt tale om en fortryllet Fe, vilde hun have troet, at have saadan En for sig nu. Hele denne forunderlige Tale var bleven afleveret i den mest naturlige Tone, ganske som naar andre Børn fortælle deres smaa Oplevelser; det er overflødigt at sige, at Mrs. Westwood var saa forbauset, som hun aldrig før havde været det i sit Liv. Det Engelske, eller snarere Irske, som Barnet talte, var meget vulgært, men alligevel var der intet Vulgært i hendes Tale eller Manerer. Tvertimod, baade Tale og Manerer, skjøndt blottede for barnlig Forlegenhed, vare som en lille Ladys. Hun var ikke Spor af forlegen, men hvordan kunde man ogsaa vente det af et Barn, der havde havt den mest uciviliserede Halvdel af Kloden til Legeplads. Nu, da alle hendes Erindringer stormede ind paa hende, lod hun Munden løbe i Overbevisningen om at møde venlig Interesse, enten hun saa fandt den eller ikke, og et Menneske, der havde Sans for det Outrerede og ikke blot brød sig om det Stive og Conventionelle, vilde have fundet, at hun virkelig var et nydeligt Barn. De fleste Mænd og enkelte Kvinder vilde, selv om de vare blevne forargede ved den Tanke, at et Barn havde tilbragt sine første Aar i saadanne Omgivelser, have leet hjerteligt og ladet hende pluddre løs. Men Mrs. Westwood, som kun forstod et Ord hist og her, var saa forarget over det hun opfattede, at hun et helt Minut ikke kunde faae et Ord frem. Hun kunde blot opløfte sine Arme i Rædsel og Fortvivlelse.

„Store Gud!" udbrød hun endelig, „kan Du overhovedet have havt en Moder?"

„Jeg har aldrig havt andre end Danny. Men Danny er reist et Sted hen, hvor han ikke kunde have mig med, men maaske tager jeg hen til ham igjen. Han vil se at tjene gode Penge, og saa skal jeg ogsaa faae nogle, sagde han."

„Er — er Dannys Navn Smith?" spurgte Mrs. Westwood, idet der pludselig gik et Lys op for hende.

„Danny hedder Danny", sagde Barnet. „Smith hed den Mand, som blev skalperet af Choctawerne."

„Ja, men er Danny ikke hans Fornavn?"

„Hvad er Fornavn, Tante Car'line?"

„Hans første Navn — ligesom dit og mit."

„Hans første Navn?"

„Gud velsigne Barnet! Hun veed Ingenting. Har Du aldrig været i Kirke?"

„Hvad er det, Tante Car'line?"

„Gud, Barn! Veed Du ikke — der hvor Du gaaer hen, for at bede til Vorherre."

„Siig det igjen, Tante."

„Bede til Vorherre?"

„Nei — det andet Ord,"

„Kirke?"

(Fortsættes).



BONDEDAMMEN VED HELLEBÆK



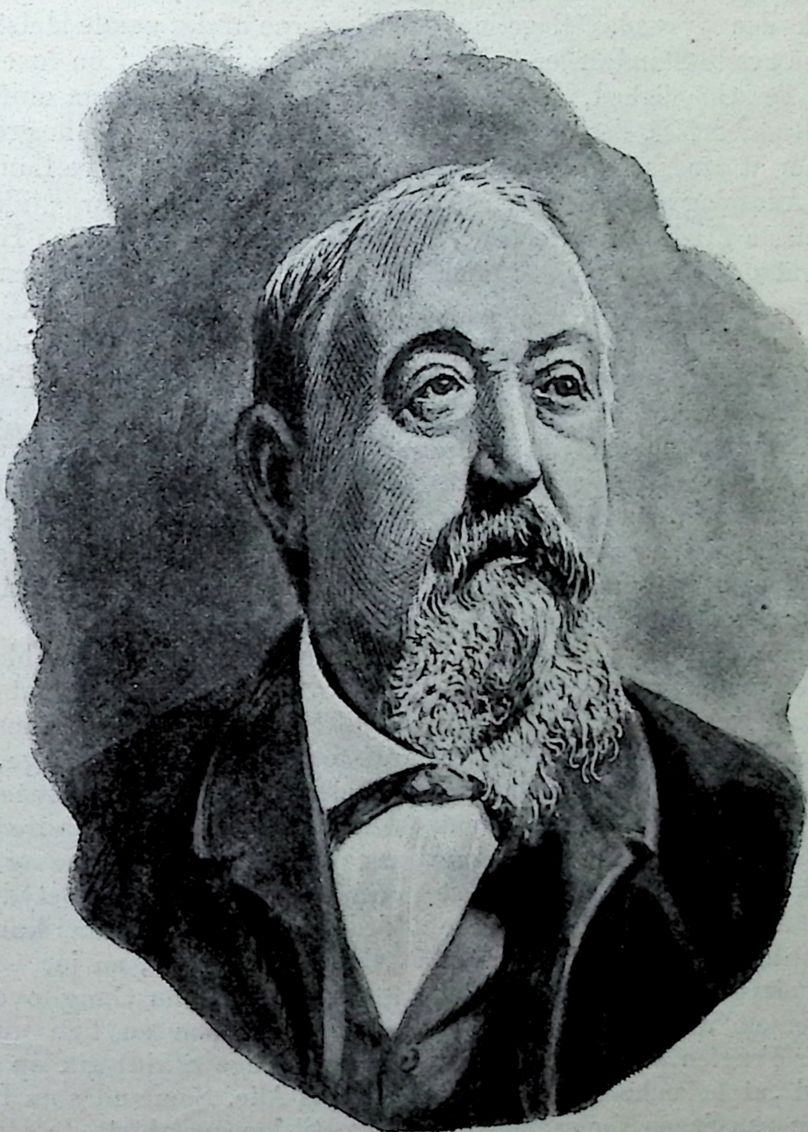
Grev Frijs



Danmark laa i Vaade.

Det gamle danske Monarki var opløst. Den danske Stat havde mistet de to Femtedele af sit Omraade, det danske Folkelegeme var sønderlemmet, 200,000 Danske vare i fremmed Vold, og Overmagtens Fortrop stod ved den nye Grænse udenfor Koldings Porte.

Spørgsmaalet gjaldt nu om at bevare Resterne af Danmark som selvstændig Stat overfor ligegyldige eller fjendske Fremmede. Ingen stærke Baand knyttede det daværende Danmark til andre europæiske Folk og Regeringer, som havde svigtet baade deres Løfter om Hjælp i Nøden og Garanti for Fremtiden. Et nyt Dynasti var kommet paa Thronen, som endnu ikke havde faaet Tid til at vinde Folkets Tillid og Kjærlighed, men ufortjent havde maattet bøde for Feil, som ikke det, men Folket selv havde begaaet. Rest-Danmarks Skjæbne laa derfor udelukkende i Folkets egen Haand, og dette Folk var splidagtigt med sig selv og splittet i Partier, som stredes med hinanden om Magten i det lille Land, der forblødte sig af de Saar, der var slaaet det af Overmagten. Splittet i Partier, der hadede hinanden som Fjender, indtil de stode paa Oprørets Rand og jevnligt paakaldte fremmed Indblanding. Og bekymrede Fædrelandsvenner, der saae sig om efter Frelse, søgte forgjæves efter en Fører. De hidtidige Førere vare opslidte, og de nye, som tilbøde sig, havde hverken Magt eller Evne til at vinde Folkets Tillid.



C. E. GREV FRIJS, R. AF E. ST.* DM. (1817—1896)

Da greb en — saa at sige hidtil ukjendt — Mand ind, ukjendt af den store Flerhed, skjøndt en af Landets Store, dæmpede Lidenskaberne, styrkede Baandet mellem Konge og Folk, støttede Thronen og gav Landet en ny Forfatning istedetfor det Virvar af sønderlemmede og i Luften svævende Forfatninger, der havde bragt Landet i en Tilstand, som lignede Anarki.

Det var Grev Frijs.

Ved preussisk Snedighed og fransk Letsindighed var Frankrig uforberedt kastet ind i en Krig med det seirvante og længe forberedte Preussen-Tydskland. Da de forventede Forbundsfæller blandt Stormagterne svigtede Frankrig, saae dette sig om efter Bistand fra mindre Hold, og sendte Hertugen af Cadore til Kjøbenhavn for at slutte et Angrebs- og Forsvarsforbund mod den fælles Fjende. Afsendingen var en Type paa de Mænd fra Napoleon den 3dies Hof, som snart

skulde sætte Frankrig over Styr. Og da det gjaldt at finde en dansk Befuldmægtiget, der egnede sig til at give Kongens Mistillid til Frankrigs Lykke Udtryk og derfor at trække Forhandlingerne i Langdrag, indtil det første Sammenstød havde vist, hvor Tyngdepunktet laa, faldt Valget paa Grev Frijs. Han viste sig ogsaa her som den rette Mand paa rette Sted, og Hertugen af Cadore forlod Kjøbenhavn uden Sang og Klang, afløst af franske Krigsskibe med Kanonerne i Lasten og fulgt af de preussiske Fanfarer fra Wörth og Spichern.

Hvem var nu denne Mand, der to Gange havde lagt et tungt Lod i Vægtskaalen til Danmarks Frelse?

— Efter en Ungdom, der Intet lovede, og en juridisk Examen, der ikke lovede mere, havde han trukket sig tilbage til sine Godser, hvis Drift og Opkomst han nu helligede hele sin Tid og Kraft. Under Frederik den Syvendes Regering havde han ligesom sine øvrige Standsfæller holdt sig tilbage fra Hof og Offenlighed, medens han dog støttede de Bestræbelser, der fra Godseiernes Side gjordes for at modsætte sig en truende Lov om tvungen Afløsning af Fæstevæsenet. Det var kun de nærmeste Kredse, der vidste eller snarere haabede, at der i denne Mand laa Kræfter, som kunde bruges, naar Nødvendigheden bød det. Men de samme Kredse kjendte ogsaa hans Mistillid til egne Evner og uovervindelige Sky for at stille sin Person blot. Det store Folk kjendte ham, som antydet, derfor slet ikke, og stor var Overrraskelsen, da Grev Frijs greb ind og traadte i Spidsen for Regeringen. En af det nationalliberale Partis bedste Mænd og personlig Hæderligheden selv, henkastede paa Gaden til Meddeleren heraf: „Naa, skal Emil Frijs nu frelse Danmark?“ Og Svaret lød: „Saa godt som De og Deres har gjort det, vil Grev Frijs let kunne gjøre det!“ Denne Mand var et sandt Udtryk for den herskende Opinion. Men Overraskelsen vilde have været afløst af Beundring, om man havde kjendt de Kampe, Grev Frijs havde bestaaet med sig selv, Kampe mellem hin Mistillid til egne Kræfter og patriotisk Angst, Kampe, som først havde fundet deres Afslutning, da han havde overbevist sig om, at der ingen Andre var, og at simpel Pligt bød Landets første Magnat ikke at holde sig tilbage. Dersom man havde vidst, at denne Beslutning var Frugten af en Overveielse, der var begyndt med „at betænke sig paa“ om han vilde betænke sig paa Sagen, for saa at veie Tanken for og imod, indtil den havde gjennemløbet alle Stadier og han ligesom kunde give sig selv Haandslag paa fast og endelig Beslutning. Og denne Beslutning blev først endelig, da han var bleven sikker paa Støtte fra det stærkeste af de stridende Partier, og en bestemt formuleret Plan var lagt til Dannelsen af et nyt Parti med bestemt formuleret Program til Gjennemførelsen af det uomgjængelig første Fornødne: Vedtagelsen af en ny Forfatning. Dette Punkt i Programmet blev gjennemført, og Resultatet foreligger i den gjennemsete Juni-Grundlov, som endnu er Grundlov i Danmark. Den var et Kompromis mellem modstridende Interesser, men med alle sine Feil dog langt bedre end selv den mest Sangvinske havde Føie til at vente, da Grev Frijs traadte til. Videre at udvikle dette, hører ikke her hen*.

Men Programmet gik langt videre. Programmet tilsigtede hverken mer eller mindre end Dannelsen af et helt nyt Grundlag for Danmarks indre Politik. Da Intelligensen, støttet til Bybefolkningen, som hidtil havde havt Magten i Danmark, ikke havde formaaet at gjennemføre sit Program: Tilknytningen af Slesvig til Kongeriget, og derfor havde maattet afgive Magten samtidigt med Nederlagene; da der ingen raison d'être var for Resterne af det gamle Helstatsparti, der havde villet bevare Slesvig i en løsere Forbindelse med en dansk Stat, som ogsaa omfattede Holsten, saa var kun Et tilbage: at lægge Tyngdepunktet i den samlede konservative Landbostand. Saaledes som denne faktisk var stillet, bestod den af Godseiere og Bønder — paa Husmændene tænkte Ingen — og Programmet var derfor: paa disse „store og smaa Bønder“ at grundlægge et nyt og konservativt Regimente, der egnede sig til at vinde den Tillid tilbage i Europa, som var sat over Styr. Disse større Vuer, som havde foresvævet Grev Frijs og været medvirkende i hans Sind, da han tog sin Beslutning, blegnede lidt efter lidt, indtil de opgaves, efterladende sig alene en Paragraf i den nye Grundlov, der gav de store Bønder visse politiske Særrettigheder uden tilsvarende Forpligtelser.

Der var en Modsigelse blandt Mange i Grev Frijs' Sind. Selv Aristokrat og Grandseigneur, indtil Fingerspidserne gjennemsyret af den sande Aristokrats Noblesse oblige, havde han ingen Tillid til et Aristokratis Evnedygtighed i vor moderne Tid og endnu mindre Tillid til sine dalevende Standsfællers Evne og Villie eller til dansk Aristokratis Vægt og Betydning for Danmarks Vedkommende. Derfor kunde han fortælle: „Dansk Lensgreve, aa ja, — nei, engelsk Lord! — Jeg seilede en Gang over Kanalen og blev opmærksom paa en lille graa Mand, der med smaa, hurtige Skridt gik op og ned ad Dækket, medens Alle, Sømænd som Passagerer, ærbødigt vege tilside med blottede Hoveder. „Hvad Pokker kan det være“, tænkte jeg forundret og spurgte mig for hos en engelsk Passager, der saae paa mig med uskrømtet Foragt og svarede: „Hvad, kjender De ikke Lord Privilege?“

Det var saadanne Betragtninger over dansk Aristokrati, der gjorde ham Valget tungt,

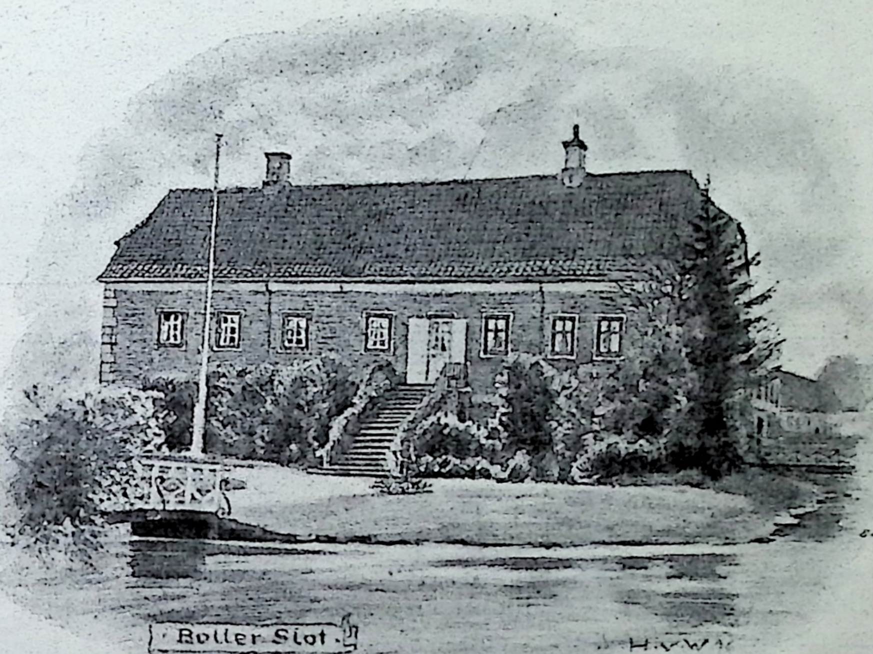
* Den, der ønsker nærmere Besked om et af de allerinteressanteste Afsnit af Danmarks nyeste Historie, vil kunne finde Veiledning i „*Joseph Michaelsen*“: Fra min Samtid, 2. Del.

og tungere blev det ved Betragtningen af det Parti, de saakaldte „Bondevenner", og dets daværende første Fører, J. A. Hansen, som begge indgjøde ham en stærk Følelse af ligefrem Antipathi, som han maatte opbyde hele sin Pligtfølelse for at beherske. Derfor løb ogsaa „de store og smaa Bønder" ud i Sandet. — Da han saa haardelig mod sin Villie var traadt ud af Privatlivet, skyndte han sig ogsaa, saasnart han for Skams Skyld kunde det, at trække sig tilbage til sine kjære Skove, dem han egenlig heller ikke siden forlod.

Han var noget tungvindt i Tanken, ikke med Hensyn til Opfattelsen af Andres Tanker, men i Udredningen af sine egne, og det er sikkert Bevidstheden herom, der med Urette har gjort ham saa tvivlende paa sig selv. Thi netop denne Langsomhed, der stod saa godt til den noget tunge, men smukke og mandige Skikkelse og den uhyre Rigdom, der dannede Baggrunden for denne Skikkelse, gav ham en Sikkerhed i Konklusionen, der aldrig tog feil af det Opnaaelige. Selvfølgeligt bares han herved ogsaa frem af en vidtstrakt Menneskekundskab og Verdenserfaring, der jo væsentligt skyldtes hans Fødsel, der tidligt havde sat ham til Herre over saa mange Menneskers Ve og Vel og givet ham Leilighed til ved Reiser og selskabelig Omgang efter frit Valg at lære Mennesker at kjende. Hans Kundskaber og Læsning stod paa Høide hermed, og han var altsaa, uden at han selv erkjendte det og hans Landsmænd vidste det, et Statsmandsemne af Rang, som til Danmarks Lykke fik Leilighed til at udfolde sig. Der blev ham ikke megen Anerkjendelse tildel i levende Live, men han er gaaet bort med al den Anerkjendelse, han forlangte, hvis han kunde se den, og denne Anerkjendelse vil stige med Tiden, naar Folket lærer, hvad der er tabt i ham.

J. M.





H. V. WESTERGAARD

Petrus

EN SKIPPERHISTORIE

AF

NINA MOE



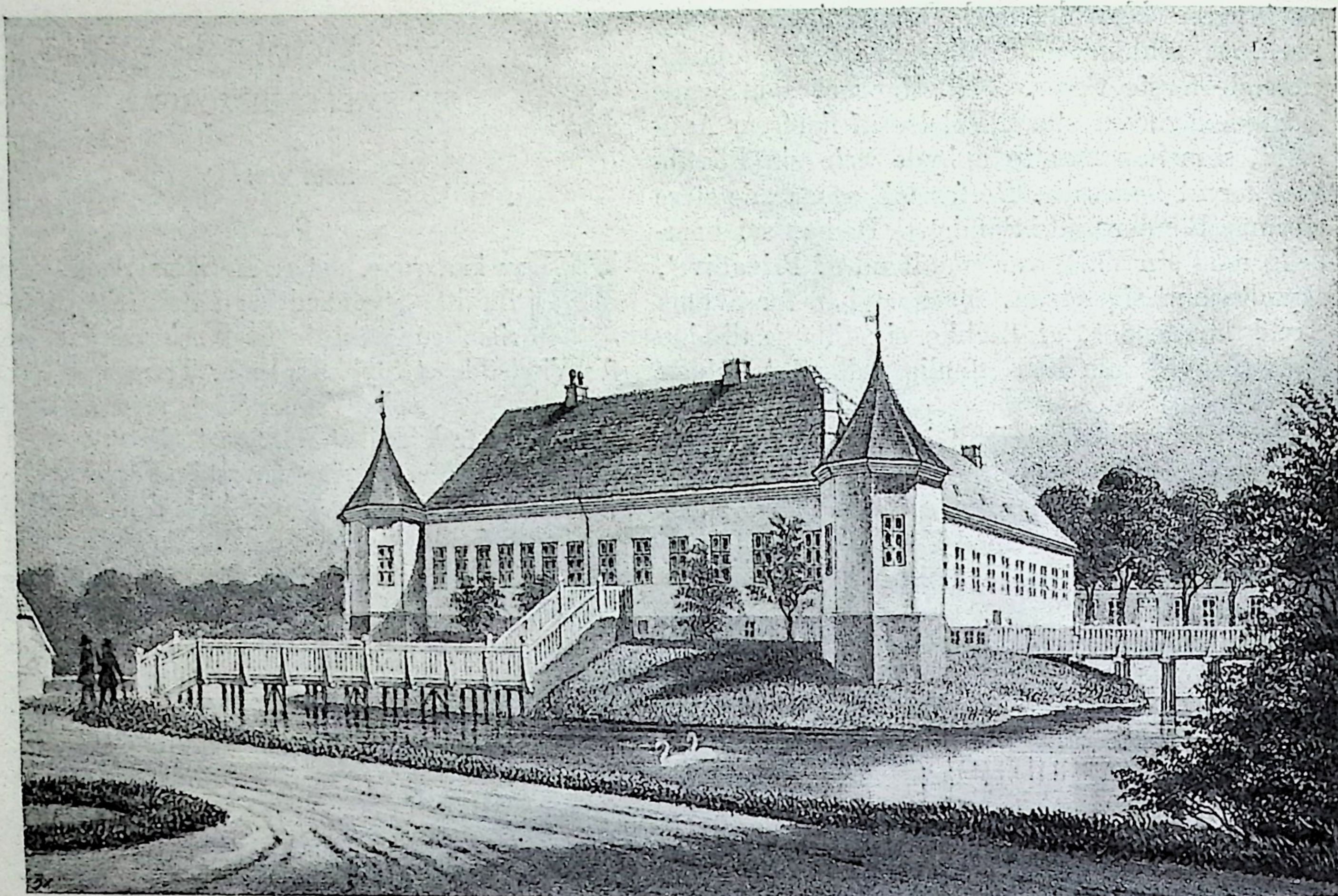
Det kan være, det er en Skipperløgn, men Birgitte Styrmand har fortalt mig Historien, en Aften de med „Concordia" laa for Vindstille et Stykke udenfor Torungens Fyr. Jeg og et Par andre Venner fulgte med, da Bugserbaaden trak Skibet ud, for at blive hos dem den sidste Aften og sige ordentlig Farvel. Tidlig næste Morgen, saasnart blot den mindste Brise løftede sig, stak de tilsøes. „Concordia" var altid en af de første Skuder, der lettede om Vaaren, bare saa vidt, at den kunde klemme sig ud mellem Isflagerne i Havnen. Det var derfor endnu baade mørke og kolde Aftener, men desto hyggeligere og lunere i den oplyste Kahyt.

Inde over Byen hvilede der et lyst Skjær fra alle de mange Boutiker og Lygterne ved Kaien. Lod man derimod Blikket glide ud langs Galtesund, blev det stadig spartsommere med Lys. Kun et enkelt flimrende fra Smaahytterne udover Skjærene, hvor Skyggerne laa begsorte, medens de ved Vandet nærmest Land skiftede fra Mørkegraat til en lysere Tone.

Postdampbaaden østerfra kom prustende. Vandmasserne under Hjulene lyste gjennem Mørket. Den havde Lanternerne oppe, og alle Salonens Koøine skinnede. Det havde været haardt Veir i Søen, saa der laa vel En og Anden dernede, der længtede efter at kjende Landjorden under Fødderne.

Som sagt, lyst og hyggeligt var der i Kahytten, og Alt indbød til at høre en Sømand spinde en ordentlig Ende. Denne Gang var det Birgitte Styrmand, der skulde gi'e, og hun var nu ligesaa god som den bedste Søgut, der har faret paa en Planke.

„Jeg har selv seet Skuden i min Barndom", begyndte hun, satte Groglassene tilrette for os og tog selv et Drag af sit eget. „Den laa oppe



F. RICHARDT

FRIJSENBORG, FORHEN JERNIT, OPFØRT 1693—1709 — FØR RESTAURATIONEN

ved Strømsbonæsets Værft og blev kjølhalet, og det trængte den baade tidt og vel, da den var saa raadden og mørsk, at de næsten kunde pille den fra hverandre med Fingrene. Urimelig gammel maatte den være, det saaes paa Alt, dog Ingen vidste rigtig Besked. Den var bleven kjøbt et Sted i Udlandene og senere gaaet fra det ene Rhederi til det andet. Ingen vilde beholde Skuden; ude af Klasse var den for mange Herrens Tider siden, og Assurance var det ikke til at tale om. Der gik saa mange Sagn og Fortællinger om den, at Lasterummet gjerne kunde være stuvet fuldt med dem. Nogle sagde, den havde været Slaveskib, Andre, at den havde været med i Svenskekrigen. Naar den blev skrabet, kom der saa mange underlige Mærker tilsyne, baade Kugler og Andet. — Men om nu Blyet var engelsk eller svensk, kunde Ingen sige; det var bare risikabelt at pille ved den. Den Gang da jeg saae Skuden oppe ved Værftet, havde den faaet en ny Capitain, som selvfølgelig eiede den hel og holden. — Den var jo ikke mange Daler værd. — Capitainen hørte til Læserne, og det Første han gjorde var at give den et nyt Navn. Det var et ugudeligt et, den havde faret under, sagde han, og den skulde hedde Petrus, som betyder Klippen. Baade Skuden og sig selv assurerede han hos Vorherre; det var en Assurandør, han mente, det var let at komme ud af det med. Petrus blev baade drevet og tjæret, og saa foer den paa Østersøen. Det gik baade godt og vel det ene Aar efter det andet, og naar Petrus ventedes hjem laa Gutterne i Skjægter og Pramme langt tilsøes for at tage imod den. De baade stak og pirrede i den med Baadshager og Stænger, saadant et Herrens Under var den. Inde paa Bryggen stod Folk og lo.

Capitainen vidste nok, hvad der holdt sammen paa Skuden; for i Godveir tog han sig magelige Dage, men aldrig saasnart drev den mindste Skybanke op i Horizonten og Vindrosen kom, saa overgav han Kommandoen til Førstestyrmanden og lukkede sig inde i Kahytten. Her kastede han Landkort og Journaler om hverandre og dækkede op over hele Bordet med Bibel, Forklaring, Nytestamente, Skatkiste, Postille, Katekismus, Salmebog og tog paa Vei med at læse og synge. Stewarten stod paa Post ved Kahytstrappen og meldte:

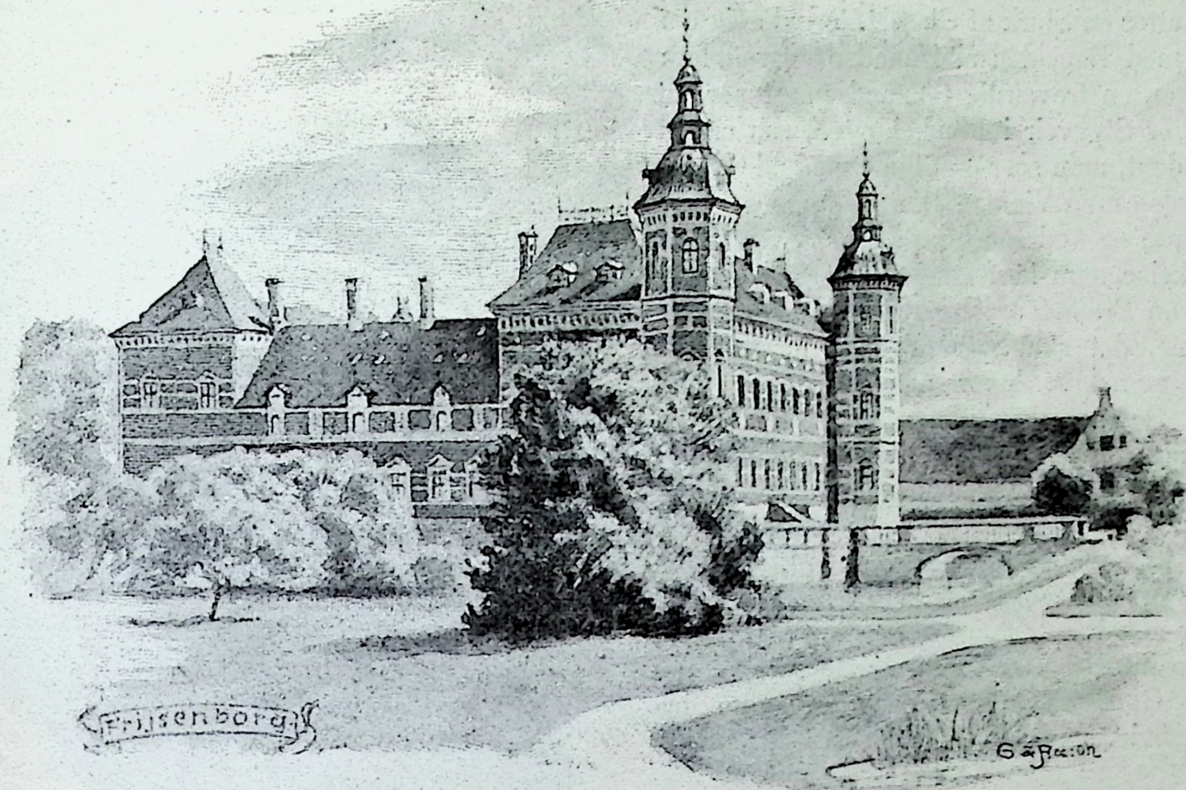
„Han øger paa, Kaftain!"

„Saa er det vel bedst, jeg gaaer i Gang med Aabenbaringen", mente Capitainen og læste saa det dundrede.

„Nu løier han af, Kaftain!"

„Vidste jeg ikke nok det hjalp, Stewart!" Capitainens Ansigt lyste. Han smak Bøgerne sammen. „Det er nok for denne Gang. — Jamænd er han en Klippe!"

Slig gik det i lang Tid, den flød formelig paa det Gudelige. Da blæste det sammen til en væl-



FRIJSENBORG — Efter Restaurationen (1860—67)

H. V. WESTERGAARD

dig Storm, ren Orkan. I to samfulde Døgn havde Capitainen læst og sunget. Sveden perlede ham ned ad Ansigtet og han var saa hæs som en Ravn, hvert Øieblik maatte han skylle Struben. Dog Alt var forgjæves. Stewarten meldte fra Kahytstrappen altid det Samme:

„Han øger paa, Kaftain, han øger paa!"

„Kom ned og hjælp mig, Jonas!" skreg Capitainen og smed Salmebogen til ham. „Begynd forfra og syng indover."

„Jeg kan ikke Tonen!" klynkede Jonas.

„Syng bare!"

„Glade Jul, hellige Jul", gik det paa.

„Hys!" sagde Capitainen, da de havde læst og sunget en Stund, og saa lyttede de Begge.

Husch! husch! hujede og hvinede Stormen, det knagede og peb fælt i den gamle, raadne Skude, og det var som om en mægtig Haand havde grebet den i Stormasten og vred og rykkede.

„Begynd igjen!" bød Capitainen.

De fortsatte med at synge og læse, til Capitainen igjen sagde Hys! og Begge lyttede. — Men Stormen drev paa værre og værre.

„Det maa være Slut med Sangen, Jonas!" Capitainen var saa kortaandet af at læse, at han næsten ikke kunde faae et Ord frem. „Kast heller op agter i Salmebogen og læs: Bøn for Syndere. Kanske den har mere Kraft."

Atter læste de i Munden paa hinanden en knap Time, saa lyttede de paany. Dog, det var bare værre og værre, at det ulede og skreg i Takkel og Tov.

„Stands op i Synden, Stewart! Salmen er alligevel bedre." Og Jonas, der syntes, at det var livagtig som om alle de gamle Kugler, der sad i Skroget, vare begyndte at rulle, og vel tænkte paa, slig et Sold Skuden da maatte blive, fandt frem, uden han selv rigtig vidste af det, en ny Tone. Det var den: „Hvo veed, hvor nær mig er min Ende." Da lød der ogsaa et Brag, som om de var midt oppe i Dommedag, og Styrmanden styrtede ind ad Kahytsdøren og meldte, at nu var Stormasten gaaet over Bord og havde taget Skanseklædningen med.

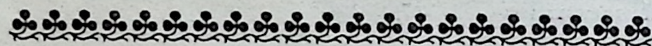
Capitainen røg op, slog med knyttet Næve i Bordet, saa Bøgerne dansede, og skreg: „Nu har Gud hjælpe! Vorherre faaet Sit og Søen Sit, nu maa jeg pine Død! hjælpe mig selv. Fanden hytter nok Sine!" Han tumlede ind i Køierummet og hentede frem et lille rødt Skrin, og deri laa „Svartebogen". Men da blev Stewarten ræd, han greb Bibelen og foer op paa Dækket, og der saae han i Lyset fra Nathuset noget af en stor Arm, som greb i Rattet. I samme Stund tabte han Bevidstheden og sansede intet mere af hvad der foregik. Stewart Jonas var den Eneste, som blev reddet. Han drev saa forunderlig om paa Storlugen med Bibelen klemt fast i Armene. Søen har han opgivet og arbeider nu paa Evensens Takkelloft i Vrængen. Han fortæller selv alt dette, men naar han kommer til det Fæle med

„Svartebogen", saa bliver han rent underlig og kan hverken sanse eller samle mere. — —

Her gjorde Birgitte Styrmand en kort Pause. Hun tog atter en Slurk af Glasset, tørrede sig om Munden med Bagsiden af Haanden og vedblev:

„Mangen en troværdig Sømand paastaaer, at naar der er Stygveir i Finskebugten, saa er det ikke sjeldent, man seer en Skude med alle Klude oppe krydse mod Vinden. Den seiler med Agterenden foran og ved Bougsprydet staaer en mægtig Skikkelse, som bare Dunst og Taage, og styrer med en Bramstang, der lyser som Morild. — De mener, det skal være Petrus; for kommer En den nærmere, hører man Salmesang ombord.

„Vorherre, han lader sig nok ikke spotte." Birgitte Styrmand lagde begge Arme ind paa Bordet mellem Glassene, nikkede eftertrykkelig, som om hun understregede hvert Ord, idet hun saae sig om i Kredsen af sine Tilhørere. „Nei, han gjør nok ikke det. — Stewarten blev frelst, fordi han ikke — selv i den største Nød — gav Slip paa Guds hellige Ord; for dét er nu den Redningsbøie, som holder oppe selv i den værste Storm."



Den praktiske Amerikanerinde

Han: Vil De være min Hustru?
Hun: Har De en Anbefaling fra Deres sidste „Forlovede?"

(*Truth.*)

Miss Lenox: Siig mig engang, Mr. Smith, siden Deres Ven Grower kjører paa Cycle, seer man ham jo aldrig mere. Han ligger vel hele Dagen paa Landeveien?
Mr. Smith: Det stemmer!

(*Yonk. Statesman.*)

Frk. Clara (til sin lille Neveu): Ja, tænk engang, Fritz, da jeg igaar Aftes gik saa sent hjem fra Jer, saae jeg en Mand paa Gaden — aa Gud, hvor jeg løb!
Lille Fritz: Og fik Du saa fat i ham, lille Tante?

Mama: Fritz, hvorfor reiser Storkene om Vinteren til Syden? Veed Du det?
Lille Fritz: Jo, Mama, fordi Folk der ogsaa vil have Børn!

(*Puck, New-York.*)

Digter, Kunsthaandværker og Socialist



WILLIAM MORRIS
(1834—1896)

Første Gang jeg hørte dette Navn var i et Barneværelse. Den tykke Dreng laa struttende af Sundhed i sin lille Seng og stak de keitede Fingre ud mod det blomstrede, meget smukt mønstrede Tøi, som dannede en Himmel over ham og faldt som et Gardin ned til begge Sider af Barnets Hoved.

„Han har Smag", sagde den unge Moder stolt, „William Morris har tegnet Mønstret." Det var i 1885. Jeg var første Gang i England og havde derfor saa Meget at spørge om og at lære, at jeg ikke kunde skjænke en Tegner af Sirtsesmønstre særlig Interesse. Men Navnet kom igjen. Snart var det et Tæppe med Riddere og Jomfruer, som Husets Frue andægtig henledte Opmærksomheden paa, da det stammede fra William Morris' Atelier. Snart var det et smagfuldt Tapet, som Øiet faldt paa, og hvis Ophavsmand viste sig at være William Morris. Endogsaa Kaklerne i en Kamin bleve en Gang betegnede mig som et Værk af William Morris. Saaledes fæstede Navnet sig i min Hukommelse, og jeg forestillede mig Manden som en dygtig Kunsthaandværker. Men en Søndag Eftermiddag blev denne Forestilling fuldstændig rokket. Grupperede om en ildrød Fane stode og laa Snese af Mænd, Kvin-

der og Børn af Folket, og en hæs Taler forkyndte paa usminket Londoner Engelsk det socialistiske Evangeliums glade Budskab. Da Lunge og Strubehoved svigtede Manden, der saae noget anstrengt ud, istemte en ung Fyr med fanatiske Øine den engelske Oversættelse af Carmagnolen, og Mængden sang med, som den bedst kunde, indtil der igjen var En, som betraadte Talerstolen, det vil sige en Skammel. Men under Sangen havde en ung Pige for en Penny overladt mig et tyndt Hefte med en temmelig ussel Vignet. Piecen hed „Socialistsange", var fra „Socialist-Ligaens" Trykkeri og nævnte som Forfatter — William Morris. Og under den næste Sang — det var betegnende nok igjen en Sang efter det Franske, nemlig en Oversættelse af Marseillaisen — kjøbte jeg en anden Piece for en Penny; denne Gang var det et Blad „Fælles Vel", og Udgiveren var — William Morris. Allerede en flygtig Læsning af Socialistsangene og Bladet viste en Mand, der i Tale og Tænkning stod uendelig høit over de socialistiske Talere i Hyde Park: hvert Vers var et Udtryk for den dybeste Overbevisning, og selv ud af den overdreven pathetiske Prosa talte en moralsk Alvor, der gjorde et dybt Indtryk paa mig. Var denne Digter og Socialist den samme Mand, der forsynede de fornemme Folk i Westend med de smukke Tapeter og Gardiner? Hvor usandsynlig Formodningen ogsaa var, viste den sig dog at være fuldkommen rigtig: Kunsthaandværkeren William Morris var tillige Digteren og Socialisten William Morris!

Ønsket om at stifte Bekjendtskab med en saa mærkelig alsidig Mand, blev opfyldt uden stor Vanskelighed, da Morris, som netop havde kastet sig hovedkuls ind i den engelske Hovedstads politiske Liv, var tilstede ved alle større Møder, og et mere aabent, beskedent og meddelsomt Menneske har der aldrig existeret. Det mægtige Hoved med den høie Pande, det langt nedbølgende Haar og Fuldskjæget, som omgav et vindende, næsten barnligt Ansigt, røbede paa første Blik den keltiske Herkomst, og i Løbet af Samtalen traadte ogsaa den walisiske Aand og det walisiske Temperament frem. Morris var opfyldt af Tanken om den socialistiske Fremtid, og Den, der hørte ham tale i sin profetiske Begeistring, vilde aldrig have troet, at den samme Mand var en af de mest praktiske Forretningsmænd i London og ypperligt forstod at rette sig efter den gjeldende Samfundsorden, uden derved i fjerneste Maade at støde an imod Sandheden eller blot mod Logiken. Det er et Fortrin hos det keltiske Naturel. Skotten og Waliseren — Irlænderen kan i den Retning slet ikke komme i Betragtning — ere særdeles dygtige til at benytte sig af Forholdene, saaledes som de ere; ved en Fordeling af Jorden og de jordiske Goder komme Skotter og Walisere ikke tilkort. Men de lade sig ikke nøie med denne Verdens Ting, de skue altid ud over det Haandgribelige, Nuværende mod det Oversanselige, Tilkommende. Denne Higen efter det Transscendentale havde Morris tilfælles med alle sine Landsmænd, kun at denne Higen hos den store Mængde af Walisere tager en religieus, pietistisk Retning, medens den hos ham i den socialistiske Fremtid vandt det attraaede ideale Maal.

Det varede rigtignok meget længe, inden William Morris fandt Veien fra den rene Kunsts Rige til Bradlaughs og Meningsfællers Léir. I Oxford tilbringer han sine Universitetsaar med igjen at bringe Prærafaeliternes Grundsætninger til Ære og Anseelse, efter at det af „Broderskabet" stiftede Tidskrift havde lidt Skibbrud. I 1850 havde Dante Gabriel Rossetti og hans Broder William Michael stiftet Organet „Spiren", men det var blevet ved Spiren, da Tidskriftet efter et Par Maaneders Forløb afsluttede sin Tilværelse. Sex Aar efter sluttede William Morris sig sammen med sine Venner Dixon og Burne-Jones, for i „Oxford and Cambridge-Magazine" at skabe et Centrum for den prærafaelistiske Bevægelse. Magazinet gik ind, men Bevægelsen holdt Stand, og uagtet Stifteren Rossetti vedblev William Morris dog at være dens første, fornemste og virksomste Repræsentant, da han havde den heldige Ide, at overføre Theorien i Praxis. I 1863 anlagde han en Fabrik for kunstnerisk Decoration, og denne Fabrik kan Prærafaeliterne lige fra Holman Hunt til den sidste Udløber Walter Crane, takke for deres Popularitet.

I den søvnige Landsby Merton Abbey ligger et tarveligt, toetages Hus, overskygget af gamle Elmetræer. Over Indgangen staaer: W. Morris & Co. Det er den prærafaelitiske Fabrik. 70 til 80 Arbeidere vare beskjæftigede i Huset, da jeg besøgte det i 1888, bortseet fra de Kvinder, som ved Broderrammen eller foran Staffeliet udførte deres kunstneriske Arbeide udenfor Fabriken efter Mønstre og Udkast af Morris. De fineste Broderier, de skjønneste Tapeter, svære Brokadesstoffer, Tæpper, kostbare kirkelige Gjenstande, Glas- og Porcellainsmalerier — Alt, hvad der kan tjene til Udsmykning af private og offentlige Bygninger, fremstilles af Morris & Co. En Afdeling af den omfattende Fabrik er helliget Sirtstrykkeriet. Stoffet kommer raat fra Manchester til Merton Abbey; først der bliver det farvet efter Tegninger af Morris og betales i dyre Domme som „Chintz" (Meubelsirts) fra den berømte Fabrik. I en anden Afdeling sidde graahærdede Vævere ved Vævestolene og forarbeide Digter-Decorateurens Mønstre til Kirkeparamenter, som af Prælater i den katholske og anglikanske Kirke betales med høie Priser. Fabrikens Allerhelligste er det Rum, hvori de berømte Gobelins fra Morris & Co. blive til. I South Kensington-Musæet findes nogle af disse Kunstværker, og en Privatmand maa være meget formuende for at tillade

sig den Luxus at eie et Gobelin fra Morris. Tegningerne til Gobelinerne og Glasmalerierne ere ganske vist ikke af Morris men af hans gamle Universitetsven Sir Edward Burne-Jones, men den kunstneriske Aand er den samme. Fabrikmesteren i denne Afdeling er eller var ialtfald for et Par Aar siden den hvidhaarede Campfield, der havde været ansat ved Fabriken, siden den blev anlagt. Den gamle Mand var en elskværdig Fører og udbredte sig trohjertet over sin Arbeidsgivers Godhed; han var saa ganske anderledes end Fabrikanterne af den almindelige Art. „I enhver anden Fabrik", yttrede den gamle Fabrikmester, „bestaae der uafbrudt en stille Kamp mellem Arbeider og Arbeidsgiver; Arbeideren søger for et Minimum af Arbeide at opnaae et Maximum af Løn, hvorimod Arbeidsgiveren søger at opnaae det Modsatte. Vor Principal seer i Arbeideren ikke en livløs Maskine men et Menneske med Sjæl og Følelse og behandler ham derefter. Lønningsforholdene hos os er bedre end i de rigeste Fabriker, og Mr. Morris bliver ikke træt af uafbrudt at uddanne og opdrage sine Folk. Og seer De Følgerne: vi arbeide, som om det ikke var for os selv alene, for Hustru og Børn; vor Principal behøver ikke i hele Maaneder at komme i Fabriken — Alt gaaer af sig selv, Enhver gjør Sit, som om han var Mesteren og ikke Arbeideren.

Campfield viste mig en Del færdige Gobeliner, der vare bestemte for Hertuger og Grever. Billederne, som tildels reproducerede Arbeider af Dante Gabriel Rossetti og Burne-Jones, fremstillede Scener af den hellige Skrift eller søgte at give Skikkelser fra Gral- og Artus-Sagnet Form og Farve.

Digterens Formaal ved Anlæget af Fabriken var i første Række et idealt: det nøgterne England, Børs- og Kræmmerfolket skulde føres ind i Skjønhedens Verden, Kunst og Poesi skulde ikke indskrænkes til enkelte udvalgte Kredse, men blive hele Folkets Eiendom. Kunsten skulde gjennemsyre Middelklassernes og selv den store Masses Liv. Anlæget var i enhver Henseende en Succes, selv de ideale Formaal bleve mærkeligt nok naaede til en høi Grad. William Morris har ligefrem inaugureret en æsthetisk Tidsalder i England. Den „æsthetiske Bevægelse", som den af Morris fremkaldte Strømning blev kaldt, beherskede i Treserne og Halvfjerserne Klubber og Saloner, Barnestue og Universitet. Den almægtige Mode maatte ovenikjøbet bøie sig for Æsthetiken. De engelske Damer gik, ligesom de gjennemsigtige Jomfruer paa Prærafaeliternes Billeder, i æsthetisk Blaat, i Dagligstuen fortrængte Lilien alle andre Blomster, Haar af Farve som det modne Korn — efter den himmelske Frøken i Rosettis mest berømte Digt — blev en efterspurgt Artikel. De blivende Virkninger af denne Bevægelse sees ikke alene i de pragtfulde Vinduer i Westminster-Abbediet og Kathedralen i Gloucester; Oprettelsen af utallige Skoler for Kunstindustri, navnlig Musæet i South Kensington, kan føres tilbage til William Morris' Bestræbelser, og det er neppe for meget sagt, naar Digterens Venner paastaa, at de nulevende Londoneres Bestræbelser for at forskjønne deres By, den hæsligste By i Verden, har deres Rod i den „æsthetiske Bevægelse".

I Udlandet, hvor man ikke kan se denne Side af William Morris, er han væsentlig kjendt som Digter, som Aarhundredets største Epiker — ved Siden af Tennyson. Hans Hovedværk er „Det jordiske Paradis", en Cyclus af skjønne Fortællinger, der sammenholdes af en fælles Ramme, ligesom Boccaccios Decamerone og Chaucers *„Canterbury-Tales"*. Og dette Værk af Morris vil maaske bære hans Navn til en fjern Fremtid, naar hans Fabrik er sunken i Støv og det socialistiske Slag forlængst er udkæmpet. Hvad sagde ikke Wilhelm Humboldt til sin Ledsager paa Valpladsen ved Leipzig? „Seer De, min Kjære, Riger gaa tilgrunde, som vi seer her, men et godt Vers lever evigt."

—r.



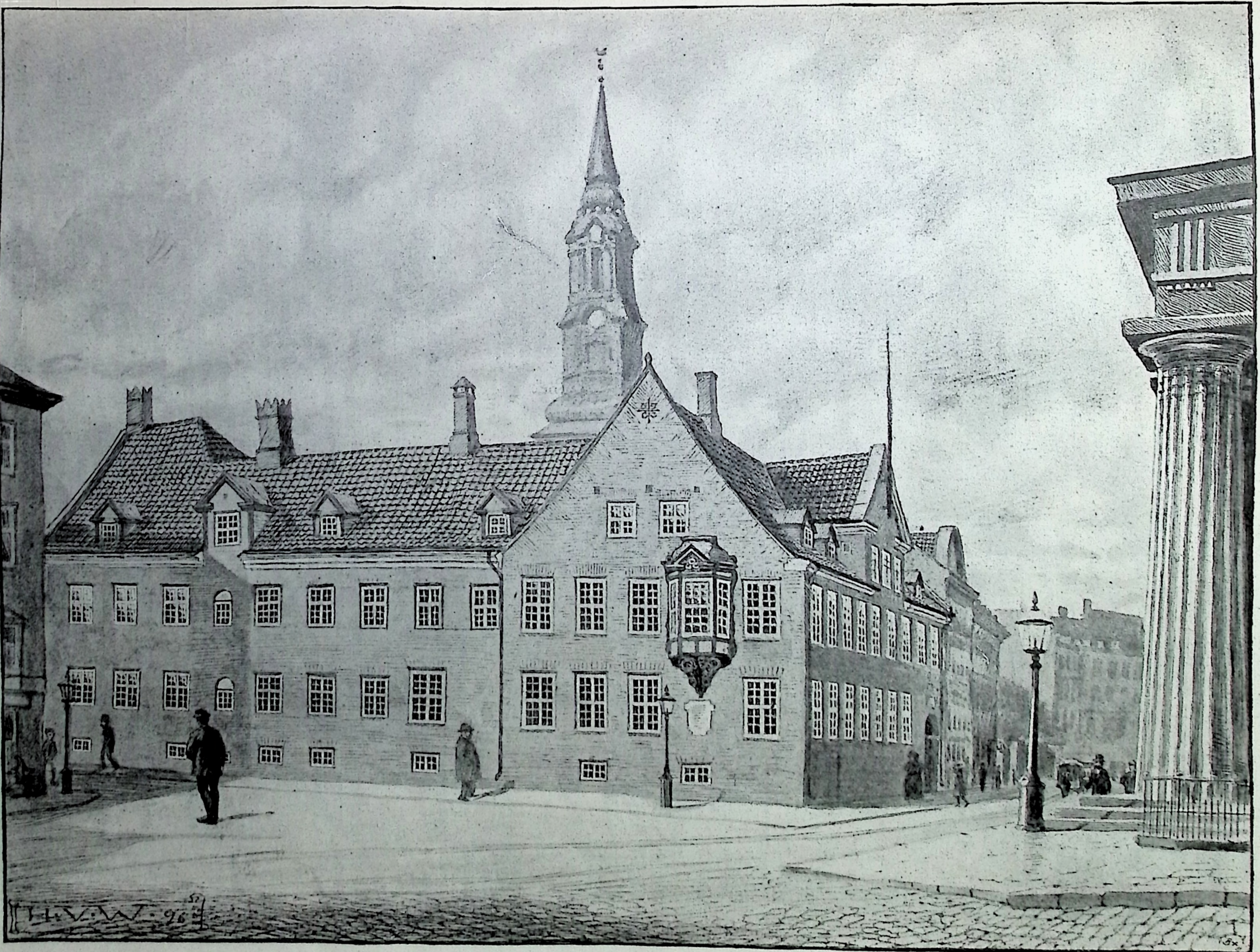
Kjøbenhavns Bispegaard

I.

Den Del af vor By, hvor Bispegaarden staaer, er en af de allerældste bebyggede i hele Kjøbenhavn. Om selve Gaarden vides dog med Vished kun, at der i 1479 paa Grunden har staaet en anden Bygning, nemlig Kjøbenhavns første Raadhus, som Kong Christian d. Første i 10 Aar laante de lærde Professorer, for at de der kunde have deres Lokaler. Efter mange Stridigheder mellem Professorerne og Byens Borgere afgjorde Kong Christian den Anden endelig Sagen saaledes, at Bygningen skulde indrettes til Bispegaard, og at der til Borgerne skulde bygges et andet og større Raadhus paa Gammeltorv.

Men ved den store Ildebrand, som hærgede Byen 1728, ødelagdes Bispegaarden, og af dens oprindelige Skikkelse findes vist nu kun nogle hvælvede Kjældere i Hjørnet ud mod Frue Plads og en rundbuet, nu tilmuret Kjælderdør, der maaske har været Nedgangene til dem. Circa 1730 blev Bispegaarden opbygget igjen i den da moderne hollandske Stil.

I Aarenes Løb var den nu bleven en Del forfalden, og da Biskop Rørdam interesserede sig for at bevare Bygningen, overdroges det til Architekt Martin *Nyrop* at restaurere den; han har med Rette søgt at bringe den tilbage i den hollandske Stil, da man ikke havde noget bestemt at holde sig til med Hensyn til, hvorledes den



KJØBENHAVNS BISPEGAARD — TEGNING AF H. V. WESTERGAARD

ældre Bispegaard havde seet ud; maaske har den endogsaa kun været af Bindingsværk og en mindre anseelig Bygning end den nuværende. At komponere en helt ny, malerisk middelalderlig Bispegaard med Motiver fra hin Tids Bygninger, som vi jo heldigvis har endnu i flere af vore Provindsbyer — derpaa lød Hvervet jo ikke.

Som hosstaaende Tegning af Bygningen viser, har Bispegaarden nu en statelig Fløi ud mod Studiestræde, opmuret af røde Sten, smykket med en kobbertaget Karnap, hvis Bindingsværks-Konstruktioner ere grønmalede, med gylden Dekoration, ligesom Tagrenderne. Taget har faaet sin høie Frontespice prydet med et Kors og Nøgler af Mctal samt nye større og mindre Kviste; de firkantede, beslagornerede nye hvide Vinduer, der har mindre Ruder, ere for at bryde de lige Linier af forskjellig Høide; kun et enkelt Sted paa Murfladen sees et Par mindre, rundbuede Vinduer, som give Lys til Badekamrene.

Porten med sine indmurede, ældgamle Stentavler har Krydshvælvinger, og paa Sidefløien mod Gaarden findes en Bindingsværks-Udbygning med mange Vinduer, hvorfra der falder Lys ind til en Gang, som fører til Værelserne. Gaarden har endnu deilige Træer, Rester af de store Haver, der i sin Tid laa her.

Dersom Magistraten gav Tilladelse til at plante Træer paa Gaden om Bygningen, baade mod Frue-Plads og mod Studiestræde, vilde det Hele blive endnu mere malerisk, karakteristisk og stilfuldt.

C. H.

II.

SJÆLLANDS Biskops Residens paa Hjørnet af Nørregade og Studiestræde har i Sommerens Løb været underkastet en saa gjennemgribende Forvandling, at man kunde fristes til at tro, at en hel ny Bygning er opført paa denne Plads. Dette er dog ikke Tilfældet, men Architekt Martin Nyrop har med kyndig Smag og sikker Haand formaaet at gjengive den gamle, ærværdige Bygning sit oprindelige gammeldags Udseende, saa at man uvilkaarlig maa standse for at beundre dette Stykke Bygningskunst fra det sextende Aarhundrede, der ubetinget maa medregnes til Kjøbenhavns Seværdigheder.

Bygningen var oprindelig Kjøbenhavns gamle Raadhus indtil Aaret 1479, da Kong Christian den Første laante den til Brug for Kjøbenhavns nyoprettede Universitet, eller som det den Gang kaldtes: „Studiegaard“, men allerede 10 Aar efter satte Kjøbenhavns Borgmestre sig med Magt i Besiddelse af sit gamle Raadhus, hvilket i længere Tid førte til Stridigheder mellem Byens Raad og Kongen; i Aaret 1492 udfærdigede Christian den Første en Skrivelse til Kjøbenhavns daværende Borgmester, Herr Esbern Skriffwer, om at Universitetet atter skulde indtræde i sine tidligere Rettigheder. Først fra Aaret 1532 blev Bygningen Bispebolig, idet den første protestantiske Biskop, Peder Palladius, her fik sin Embedsbolig.

I Aarhundredernes Løb har Ildsvaade 2 Gange ødelagt Bygningen, den store Ildebrand 1728, der lagde hele Partier af Staden i Grus, gik heller ikke Bispegaarden forbi, men hurtig blev den atter opbygget af pyntelige røde Mursten, de saakaldte „Munkesten.“ Senere blev den efter Bombardementet i 1807 overmalet med Kalk for ikke at virke altfor afstikkende overfor Vor Frue Kirkes graa Murflader, og saaledes har den staaet, indtil ved Biskop Fogs Død den nye Biskop skulde tage Bolig der.

Bygningen er i 2 Etager og helt igjennem forsynet med Kvist, sin største Façade har den mod Studiestræde, her er der paa første Sal tilbygget en gammeldags Karnap af rigt udskaaret Træ og dækket af et lille Kobbertag. Under denne Karnap er paa en Sandstens Tavle Bygningens Historie gjengivet i korte Træk:

Hel sælsomt man med mig
i Tiden monne raade:
som Raadhus først jeg stod
vor By til Gavn og Baade.
(1479)

Saa var jeg Studiegaard,
men blev da her i Landet
Guds rene Ord fik Løb,
til Bispegaard omdannet.
(1537)

Det har jeg siden da
igjennem Sekler været,
skjøndt Ild mig hærget har,
og Tid har paa mig læret.
(1728)

Nu er i Stand jeg sat,
Gud lad mig længe staa,
og skjærm i Naade dem,
som Bolig i mig faa.
(1896)

Vinduerne, der ere smaa og gammeldags, give Bygningen et vist hyggeligt og aristokratisk Udseende. Taget er lagt af ensartede, glasserede Teglsten, og Tagrender og Nedløbsrender ere af Kobber og prydede med forgyldte Tegninger i gammeldags Stil. I Gavlen er endvidere Sjællands Bispestols Vaaben anbragt, og over Indgangsporten findes i Sandsten den første Beboers, Biskop Peder Plades (Palladius) Valgsprog: „Vort Borgerskab er i Himlene“, citeret paa Græsk.

I Porten, hvis Hvælvinger ere nyopførte, findes indmuret en Del antike Sten med græske og latinske Indskrifter; disse Fortidsminder forærede i sin Tid Biskop Münster sin kjære Bispegaard paa den Betingelse, at de altid skulde forblive der.

I de enorme Kjælderrum, der strække sig under den store Bygning, har en større Vinhandler

sit Vinlager; de sjællandske Biskopper have altid brugt at udleie disse Rum, for hvilke de aldrig selv kunne faae Anvendelse. Forøvrig har for mere end 400 Aar siden Kjælderen været benyttet til Stadens Fængsel, hvorom endnu adskilligt kan vidne.

Paa første Sal findes alle Bispens store Dagligstueværelser og Embedskontorerne, med nænsom Haand har man her søgt at bevare alt det, som kunde minde om svundne Tider, idet Værelsernes Indretning og Architektur saa vidt muligt er bibeholdt. For Nutidens mere forfinede Smag har man intetsteds fundet Anvendelse, Bygningens indre Udstyrelse er ligesaa stilfuld som dens ydre.

I den rummelige Gaard er der en for Aarhundreder siden anlagt gammel Have, hvor de tidligere Biskopper — midt i Byens Hjerte — kunde trække lidt frisk Luft under løvrige Træer.

I de sidste 50 Aar har Haven imidlertid lignet et Vildnis, og nu har de gamle Træer, paa Grund af de omfattende Byggearbeider, lidt en Del, ligesom enkelte af dem har maattet vige Pladsen for Nybygninger. Først naar Foraaret kommer, vil nærmere Bestemmelse blive taget om Havens fremtidige Bevarelse.

Alfred C. Christensen.



Ludvig Bödtcher i Italien

AF

NICOLAI BØGH



(2. Fortsættelse).

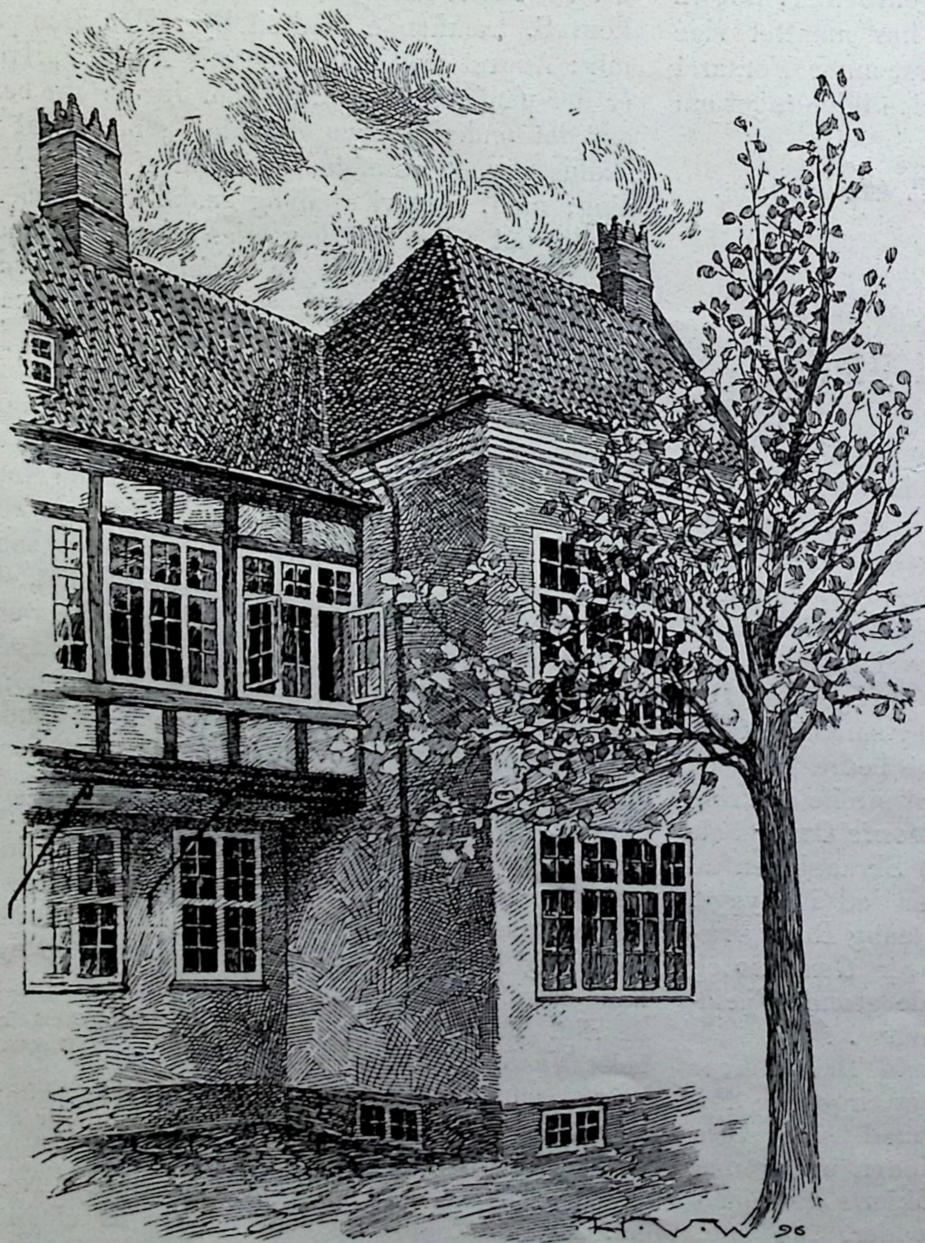
Vi skulde til *Nemi.* Drengen, som vi leiede til at vise os Veien, sprang muntert forud. Lidt efter kom vi ud af Skoven og saae nu Byen med sit maleriske Taarn paa den steile Klippe nede ved Søen. Et deiligt Syn! Her var Dianas Speil i gamle Dage, og sandelig: Gudinden kunde ikke vælge sig et bedre Glar og Nymferne ingen yndigere Egn at streife omkring i. Solen stod endnu omme bag *Monte Cavo;* hele den store Skovstrækning paa Skraaningen af Bjerget og en Del af Forgrunden laa i Skygge. Lyserøde Skyer med hvid og blaalig Rand svævede med Morgenvinden hen over *Genzano* og Kampagnen; selve Søen med de grønne Fjældvægge var et glimrende Straalehav . . .

„Kan Du vise os et Sted, min Dreng, hvor man kan faa noget at spise?" spurgte jeg Pogen, der var værd at tegne med sine sorte Lokker og Øine og brune Kinder under den lille, spidspullede Hat, i grov Skjorte og smudsige Knæbuxer, med blotte Fødder. „Ja nok, Signore", svarede han, „naar jeg ogsaa maa faa en Bid med; vi er lige i Nærheden af et deiligt Køkken!" Og dermed sprang han ned ad Veien og dreiede ind i en snæver Gang bag et stort Klippestykke. Vi fulgte efter. B. steg af udenfor og syslede lidt med Sadelen; jeg blev siddende og red ind paa det Sted, hvor Drengen var forsvunden. Men hvor forskrækket blev jeg ved pludseligt at se mig inde i en rummelig Fjældkløft, indrettet til en Bolig ved et Skur og Arnested op ad Fjeldvæggen, med nogle Borde og Bænke udenfor, hvor der sad en halv Snes lasede Karle, sande Røverfysiognomier, Vin og Mad for sig, syngende og støiende af Livsens Kræfter. Jeg tænkte i det første Øieblik hverken paa Flugt eller Modværge; i *Frascati* havde man ofte talt om, at Røverne ikke ganske vare udryddede; men paa mine ensomme Vandringer paa Kryds og tværs her i Bjærgene var der aldrig hændt mig Noget, som i mindste Maade kunde foranledige Mistanke om, at Egnen ikke var sikker. Da jeg havde overvundet det første Indtryk, sagde jeg, saa roligt som det var mig muligt, Goddag og dreiede Æslet om for at ride tilbage; i det Samme kom B. trækkende med sit Dyr. Han saae paa mig: Angest stod malet paa mit Ansigt. „Hvad er der paafærde?" spurgte han. Jeg fortalte ham om det underlige Syn derinde og mente, at vi skulde skynde os afsted. Han var af samme Mening; men, idet vi stod og snakkede sammen, vendte det rolige Overlæg igjen tilbage. Vi fandt det besynderligt, at Ingen forfulgte os; havde de Ondt i Sinde, vilde de vist allerede være paa Veien efter os; desuden — undfly kunde vi jo ikke. Vi besluttede os derfor til at gaa derind igjen. Ved Indgangen kom Drengen springende hen imod os. „Vil I da slet ikke have Noget af alle de deilige Ting, som de laver derinde i Køkkenet?" spurgte han og tog imod Æslerne. Jeg strøg Lokkerne tilbage fra hans Pande og saae ham skarpt ind i de aabne, deilige Øine. „Nei B.", sagde jeg, „et saadant Ansigt kan ikke være en Spion fra en Røverrede; kom, lad os gaa; er det galt fat derinde, maa vi finde os i vor Skæbne;" og uden Videre paalagde vi Drengen at binde Dyrene godt fast og lovede ham saa Meget, som han kunde spise.

Med et kjækt og bestemt „Godmorgen!" traadte vi ind til Selskabet og spurgte Værtinden, der stod ved Ildstedet, en aldrende Kone, om vi kunde faa Lidt for Tanden. Et Par Karle reiste sig fra Bænken, trak den længere ud og bad os sidde ved Siden af dem. Det var intet daarligt Tegn; vi saae ikke heller nogensomhelst Vaaben uden de sædvanlige store Foldeknive, som enhver Bonde bærer i sin Lomme. Vi takkede, tog Hattene af, fik lidt Vand for at vadske Ansigtet og bestilte nogle Fogliætter Vin og Glas, hvoraf vi ogsaa bød vore Naboer Noget. Lidt efter lidt, alt som vi kom os af vor Forskrækkelse, begyndte vi at tage hele den pittoreske Scene i nærmere Øiesyn. Det var en

ægte *Salvator Rosa:* Himlen hvælvede sig klar og deilig over den dybe Kløft, gjennem Sprækkerne trængte sig utallige Buskvæxter og Slyngplanter i tætte Masser og skjulte hist og her med deres lange Ranker de nøgne, takkede Klipper; Røgen hvirvlede op ad Væggen, og Ilden knitrede henne ved det sorte, aabne Arnested, som om den vilde sprænge Stenen. De fleste af Bønderne vare ikke ragede i mange Dage, og i deres maleriske Dragt med opstrøifede Skjorteærmer og de brune, muskuløse Arme, dertil de gnistrende Øine og det livfulde Minespil, saae de ud som livagtige Birbanter.* Det var et sandt Studium at se disse kraftige Naturmennesker paa deres egen Boldgade. Et Par begyndte at spille Mora, Resten røg Tobak, drak og spiste, og det under en Hylen og Skrigen, saa at man næppe kunde høre sine egne Ord. En ung Karl, som sad ligeover for os og havde faaet et Glas af vor Vin, forlangte en Fogliette, som vi maatte tømme med ham. Imidlertid var en nydelig, næsten fuldvoxen Pige kommen ud af Hytten. Hun tog sin Haandten, satte sig ned hos Moderen og begyndte at spinde, paa samme Maneer, som vi se det paa de gamle Fremstillinger af Parcerne. Et Slags Korsklæde, der faldt helt ned over Ryggen, klædte hende smukt; vi havde endnu ikke seet denne Maade at sætte det paa; thi her i Egnen kjender man Fruentimrene fra næsten enhver By paa deres forskjellige Hovedtøi. B. skottede et Par Gange hen til hende; jeg havde det nemmere, da hun næsten sad ligeover for mig; men den unge Karl syntes at kjende hende nøiere og holdt Øie med mine Undersøgelser. Medens dette foregik, havde vor Padrona faaet en deilig Æggekage lavet, dertil udmærket frisk Skinke og nogle Figener. Det var Herremad for Ganer, som bruge Mad og Drikke kun til at stille Hungeren med. Vi indbød Selskabet til at deltage i vort Maaltid; de undskyldte sig med, at de allerede havde spist, men paanødte os for denne vor Artighed saa mange Glas Vin af deres egne Flasker, at vi tilsidst maatte gjøre dem opmærksom paa, hvor ulige Forholdet var, og at vi kun nødig vilde indlade os paa en Kamp, hvori vi øiensynlig maatte bukke under. Bønderne lo. „I kommer fra Frascati, som I har fortalt os“, sagde En; „Jeres Vin er rigtignok hvid og sød; men denne — se, hvor mørkerød den er! Det er noget ganske anderledes Drueblod, kan I tro, end Jeres hvide Jomfruemælk, som kan drikkes i spandeviis.“ Vi roste Vinen og viste i Gjerningen, at vi mente det oprigtigt. Lidt efter lidt fik de nu deres Bylter frem og sendte Drengen bort for at hente deres Æsler og Heste, som stod længere henne i en Slags Stald, som var hugget ud i Klippen. — Det varede ikke længe, saa blev det stille i vor ensomme Fjældkløft; Ilden knitrede endnu, og Røgen hvirvlede op i Luften; den skyfrie Himmel med sit mørke Blaa stod endnu som det stol-

* Røvere.



BISPEGAARDEN. SVALEGANGEN — TEGNING AF H. V. WESTERGAARD



L. KJÆR, AARHUS, FOT.

MINDEBROEN I AARHUS

teste Tag over os, og Pigen sad med sin Ten og spandt uden at tale et Ord; vi hørte hende ikke engang nynne en Sang eller et Ritornel; hun lignede det skjønneste Marmorbillede, som havde faaet Farve og Liv under Kunstnerens Hænder. Det var varmt udenfor, og, da vi havde et godt Stykke Vei til Hjemmet, vilde vi ikke begive os paa Reisen i denne Middagshede; Resultatet af vore Betragtninger blev, at vi forlangte et Par Knipper Halm, redte os et Leie, bad Drengen spise saa Meget han vilde, men at holde Maade med Vinen, glemte Ungmøen, Hulen og Røverne og sov da saa sødt og blideligt, som jeg idetmindste ikke har sovet i mange Dage.

Hen paa Eftermiddagen vækkede Konen os og sagde, at, dersom vi vilde til Frascati inden Aften, var der ingen Tid at spilde. Drengen laa ved Siden af mig og sov fast, da vi reiste os. Jeg havde fattet Yndest for denne lille Ærkeskjælm og vækkede ham for at sige ham Farvel, idet jeg trykkede et Par Bajok i den sorte Pote. „Nei, endnu ikke Farvel!“ raabte han; „jeg er fra Nemi, og, hvis I tillader, vil jeg følge med derhen.“ Han hentede nu Dyrene, og under mange Taksigelser og under gode Ønsker fra den Gamle red vi ned ad Nemi til, dog uden at have seet Noget til den unge Pige, en Omstændighed, som B. især tog sig meget nær, da hun havde fundet Naade for Kjenderens Øine.

I *Nemi* opholdt vi os ikke længe. Byen har den smukkeste Beliggenhed af alle de Smaabyer, jeg har seet her i hele Egnen . . .

Veien til *Genzano* gaar næsten i lige Linie mellem smukke Skovpartier; hist og her seer man et Glimt af Søen. For nogle Maaneder siden havde jeg været der til Blomsterfesten; ogsaa B. kjendte Byen og Omegnen af flere Besøg. Den første er ægte italiensk: smudsige Gader og Stræder med daarlig Stenbro, fremspringende og tilbagegaaende Bygninger, Altaner og smaa Arkader uden Vinduer, Gavle, Udbygninger, Facader og Sidefløie i alle mulige Stillinger mod hverandre indbyrdes, men de yndigste Former hos begge Kjøn. Med en smuk Kone, som kom gaaende med en Kurv paa Hovedet, fuld af Appelsiner og Figener, og falbød sine Varer, slog vi en lille Passiar af midt paa Gaden og fyldte

omsider vore Lommer. Det gjorde ingen videre Opsigt; de Eneste, der lagde Mærke til os, vare Gadedrengene og nogle smaa Tøse, som flokkede sig omkring vor Gruppe og, da vi drog videre, som en lang Hale fulgte os et godt Stykke ned ad Veien . . .

Den nærmeste By var *Arriccia* . . . *Albano* naaedes endnu betids nok for at kunne aflægge et Besøg hos Englænderen fra *Castel Gandolfo*. Baade han og Datteren vare heldigvis hjemme . . .

Da vi kom op til Bankerne og red langs om med Søen, var Solen lige ved at gaa ned. Hvormange Gange har jeg nu ikke allerede seet denne Glød og det deilige Farvespil i Overgangen fra det gule Dagslys til det prægtige Purpurskjær, og hver Aften, naar dette Øieblik nærmer sig, maa jeg alligevel ud og søge mig et ophøiet og frit Standpunkt, for endnu engang at se det . . ."

Frascati. Den 16. Aug. Største Delen af forrige Nat tilbragte B. og jeg under Guds frie Himmel, og det i et Selskab, som man kun her i Syden kan være det bekjendt. Igaar Aftes sad vi netop hændelsesvis nede i vort Osteri ved en Fogliette god Vin og havde just spist vor Aftensmad, hvortil vi selv pleie at kjøbe Hovedingredienserne paa Torvet: lidt Skinke, een eller to Meloner, Figener og grønne Mandler. *Pasqvale* besørger et Bord dækket henne i en af Krogene, har altid en ren Dug, godt Hvedebrød og den bedste Vin i hele Egnen; han kjender vor Smag, hvisaarsag jeg idetmindste ikke kommer i noget andet Osteri i Byen. Iaftes var det næsten tomt til Kl. 10; kun et enkelt Par Moraspillere støiede omme i den anden Ende af Kjælderen, og nogle Bønder fra *Marino* sad i deres luvslidte, mørkebrune Kapper og spiste en tarvelig Aftensmad. Men lidt efter lidt opfyldtes det store Rum med talrige Smaapartier fra Byen. Vi slukkede vort Lys og saae paa denne morsomme Scene. Da der kun brændte nogle faa Lamper paa deres Borde, kunde vi sidde uforstyrrede i Mørke. Ogsaa *Flavia* var tilstede med sin Stifmoder. De sang og drak som sædvanligt, sendte Bud efter en Tamburin og begyndte at danse en Santarella. Ved denne Leilighed maatte Tilskuerne rykke lidt længere tilbage, og, da *Pasqvale* hændelsesvis gik forbi os med en Lampe, fik en ung Vignarol*, som vi kjendte, Øie paa os, og snart flokkede sig en Del omkring Bordet og bad os at træde nærmere.

(Fortsættes.)

* Vinkusk.

„Mindebroen" i Aarhus

Som bekjendt har Aarhus faaet sit Navn (Aar-Aas = Aamunding) fra den Aa, der kommer fra Brabrand Sø, bugter sig idyllisk gjennem Engdragene og løber omtrent midt igjennem Byen for derefter at udmunde i Havnen. Samme Aa har derfor et vist Krav paa historisk Interesse, da den aabenbart er Aarsag til, at Byen har faaet og beholdt sin nuværende Beliggenhed, der neppe kunde have været bedre, hvad enten man seer Sagen fra den praktiske eller den æsthetiske Side. Paa den nordre Aabred har den „gamle" By ligget, det Aarhus, der „forsvinder" for at give Plads for det moderne jydske Civilisations- og Kommunikations-Centrum, som Byen nu voxer sig op til. Men ligesom de gamle Bygninger efterhaanden maa vige Pladsen for nye og mere tidssvarende, saaledes have ogsaa de gamle Broer over Aaen maattet give Plads for nye. Ifjor var det Broen ved Museet, iaar er det „Mindebroen", der er opstaaet i en kjønnere og kraftigere Skikkelse, og sidstnævnte er ikke den mindst vigtige af de 7 Broer, der danne Forbindelsesveiene over den gamle Aa; thi den er Pulsaaren for Færdselen mellem Havnen og en stor Part af den sydøstlige Bydel, hvorfor det let indsees, at den maa have stor Trafik — lige fra de tungt lastede Fragtvogne til de lette Trækvogne —, navnlig da baade Toldboden og Dampskibsexpeditionen ligge tæt ved. Man havde længe været paa det Rene med, at den gamle, brøstfældige Træbroes Dage snart maatte være talte. Den havde overlevet sig selv. Ved Siden af sine Kolleger, f. Ex. Jernbanebroen, Museumsbroen — ikke at tale om den kæmpemæssige Clemensbro — faldt den helt igjennem. Den stod jo der og rystede og bævede, hver Gang en større Fragtvogn passerede! Skjøndt det vel er med et vist Vemod, man har seet den forsvinde —, den har jo rummet saa mangt et „Minde" —, saa vidner dog den Interesse, hvormed Arbeidet blev fulgt, om, at den ny Broes Fremkomst har afhjulpet et virkeligt Savn. Den nye Mindebro, der er i samme smagfulde Stil som Museumsbroen, er opført af Ingenieur *Hornemann* og blev aabnet for Færdselen i September Maaned. Som værdigt Sidestykke til de øvrige Broer tør det haabes, at den fyldestgjør alle Krav, der stilles af en Trafikby som Aarhus.

J. J.



To Sangere

II.

Emil Holm er en af de mest støtte Personligheder, jeg har truffet paa; han har som Privatmand over sig den samme Tilforladelighed, der charakteriserer ham som Kunstner. Han hader Vrøvl. „Er Sagen i Orden, eller er den ikke i Orden? Vel, den er i Orden, saa *er* den i Orden. Dermed Basta! Og saa kommer vi ikke bagefter og gjør Dikkedarer!" Det er den

Maade, hvorpaa Holm tager et Anliggende, roligt, fornuftigt, loyalt, uden Bagtrapper eller Løndøre.

Aabent og ærligt siger han, hvad han synes om, og hvad han ikke synes om; hvad han vil gaa ind paa, og hvad han ikke vil gaa ind paa. Han er elskværdig, rar og føielig — til en Tid; men kommer Nogen med Urimeligheder eller Fixfaxerier og vil gjøre Nar af ham eller det, han kæmper for, saa støder man paa en Mur, der ikke lader sig vælte med Magt eller pirke omkuld. Holm har Ben i Næsen og viger ikke længere, end han selv vil. Og det er denne seige, udholdende Energi, han kan takke for, at han har gjort en saa smuk Karriere, som skeet er.

Man maa nu ingenlunde tro, at Holm er en Bussemand, en umedgjørlig, utilnærmelig Personnage, der af lutter Støthed bliver kjedelig. Tvertimod! Man skal lede længe efter en saa hyggelig Kammerat, en saa sund og fornøielig Kunstnernatur. Ligesaa alvorlig han er i sit Arbeide, ligesaa lystig, næsten barnlig kaad er han i et godt Lag mellem Venner. Han er fuld af Bonmots, Anekdoter og Historier, som han for en stor Del har fra sit Ophold i Tyskland, og som hans dybe Stemme serverer med en Applomb, der altid gjør sin Virkning. Hans friske, harmløse Lune er et lykkeligt Supplement til hans strenge, energiske Arbeidsomhed.

Hvad hans musikalske, specielt sanglige, og dramatiske Ævner angaaer, skal jeg her ikke komme nærmere ind paa dem; Enhver kan jo gaa hen at høre og se ham paa det kgl. Theater i „Faust“, til hvis store Sukces han som bekjendt i væsentlig Grad bidrager ved sin dygtige, virkningsfulde Mefistofeles.

Hellere vil jeg meddele Læserne nogle biografiske Data om den unge, høitbegavede Sanger.

Emil Holm er Søn af Grosserer H. P. J. Holm og født i Kjøbenhavn den 13. Februar 1867. Som ganske ungt Menneske blev han Forvalter hos et herværende Exportfirma, hvor han arbeidede i 8 Aar. Imidlertid havde han begyndt at uddanne sin usædvanlig gode Basstemme, og hans første Lærer blev Sangeren *V. Bielefeldt*, der underviste ham i Prof. Hornemans Musikinstitut. Ved en Examen der fik baade Kammerherre Fallesen og Kapelmester Johan Svendsen ham at høre, og det havde tilfølge, at han opgav sin Plads ved Handlen og kom over paa det kgl. Theater, hvor han gik i 2 Aar og deltog i Undervisningen i enkelte Fag (bl. A. Plastik) ved den daværende „dramatiske Elevskole.“ Foruden i nogle Smaaroller optraadte Holm i den Tid som Lampens Aand i Oehlenschlägers „Aladdin“ paa Grund af sin kraftige Røst. I Løbet af disse Aar medvirkede han ogsaa ved nogle Koncerter, bl. A. i Musikforeningen Saisonen 91—92, ved hvilke Leiligheder han tildrog sig almindelig og smigrende Opmærksomhed. Hans Debut paa det kgl. Theater som Landgreven i „Tannhäuser“ den 11. Marts 92 førte imidlertid ikke til noget Engagement, og Holm, der ikke havde Lyst til længere at gaa ved Theatret og spilde sin Tid med Smaatterier, reiste samme Efteraar resolut til Stockholm, hvor han til det følgende Foraar tog Sangundervisning hos Fritz *Arlberg*. I den svenske Hovedstad gav han en egen Koncert, der indbragte ham en Række meget fine Kritiker.

Saa kom han igjen i Underhandlinger med Kammerherre Fallesen, men da de ikke førte til Noget, eftersom Theatret ikke mente at have Brug for eller Raad til en ny Bassist, — det havde jo Algot Lange, — tog han en kraftig Beslutning og reiste til Tydskland med den Tanke at bane sig en Vei i Udlandet og ikke vende mere tilbage til Kjøbenhavn, hvor man giver mange og smukke Løfter og holder Folk hen med Snak, men, naar det kommer til Stykket, krymper sig ved at lade Handling følge paa de store Ord. Det hjemlige Hængedynd, de danske geléagtige Forhold var ikke Noget for en retlinet, positiv, fremadstræbende og energisk Natur som Holms. Saa hellere ud i den vide Verden, hvor der er mere Fart i Tingene, og hvor den ærlige Flid og solide Dygtighed har Udsigt til at kunne gjøre sig gjeldende, selv om der skal slides haardt og slagtes mange Illusioner, før Maalet naaes.

Holm traf i Leipzig vor Landsmand, fhv. Operasanger *Tørsleff* og, skjøndt han baade hos Bielefeldt og Arlberg havde lært meget, tog han dog Undervisning hos ham Sommeren igjennem og gjorde derved store Fremskridt. Medens han et halvt Aar i Forveien ikke havde kunnet komme an ved det, vi noget eufemistisk kalder den danske Opera, opnaaede han et midlertidigt 3 Maaneders Engagement ved Operaen i Dresden, der som bekjendt er en af de mest ansete i Tydskland. Man seer, han havde ingen Grund til at fortryde sin resolute Bryden ud fra den hjemlige Slendrian og sin dristige Søgen til større Forhold! Paa Operaen i Dresden sang han i Tiden fra November 93 til Februar 94 flere Partier, for hvis Udførelse han høstede megen Roes af Kritiken.

Da hans Gjæstespil var udløbet, fik han strax samme Saison fast Engagement ved Operaen i Nürnberg, der ganske vist ikke staaer i første Række, men har sin særlige Betydning som en Slags Elevskole, fra hvilken de store tydske Operascener rekruttere deres Personaler, og som derfor øver en meget omfattende og udviklende Virksomhed. Ved denne Scene var Holm engageret til nu i Foraaret. Som et Exempel paa, hvor stærkt han maatte arbeide dernede, kan nævnes, at han alene i Saisonen 95—96 optraadte ialt 99 Gange!

Af de ca. 40 større og mindre Partier, han allerede, skjøndt han endnu ikke har fyldt de 30 Aar, har indstuderet og udført, kan fremhæves:

Sarastro i „Tryllefløiten“, Kommandanten i „Don Juan“, Kongen i „Lohengrin“, Landgreven i „Tannhäuser“, Hunding i „Valkyrien“, Pogner i „Mestersangerne“, Fafner i „Siegfried“, Rocco i „Fidelio“, Kaspar og Eremitten i „Jægerbruden“, Officeren i „Carmen“, Walter Fürst i „Wilhelm Tell“, Basilio i „Barberen“, Falstaff i „De lystige Koner“, Marcel i „Huguenotterne“, Mefistofeles i „Faust“, Kardinalen i „Jødinden“, Daland i „Den flyvende Hollænder“, Kong Marke i „Tristan og Isolde“, Bertram i „Robert af Normandiet“, o s v. o s v. Man bliver imponeret over den Kraft og Udholdenhed, hvormed Holm maa have arbeidet for at præstere alt dette, og det tilmed saa godt, at hans Virksomhed stadig vakte den største Tilfredshed baade hos Publikum og Presse. Alene dette: at synge og spille saa mange Roller paa et fremmed Sprog saaledes, at Udtalen endog bliver rost som mønsterværdig, naaes kun gjennem overordentlig ihærdigt, flittigt Arbeide. Der er neppe mange danske Kunstnere, der gjør Holm det efter, som han præsterede i Nürnberg; men han gik ud af de baade legemlige og aandelige Strabadser som en moden, sikker og bevidst Kunstner, og det Standpunkt, han var naaet til, det gode Navn, han havde erhvervet sig i Tydskland, charakteriseres bedst derved, at han foruden til Gjæstespil paa Hoftheatret i Coburg og paa Operaen i München blev engageret til Køln for 3 Aar, og at der efter disses Udløb stilledes ham et fast Engagement ved Hofoperaen i Wien i Udsigt.



HANSEN & WELLER FOT.
EMIL HOLM SOM MEFISTOFELES I „FAUST“

Imidlertid blev denne meget lovende Karriere i Udlandet afbrudt, da Holm imødekom et særlig ved hans Optræden under stor Jubel i Tivoli i Sommeren 95 vakt Ønske om at knytte ham til vort kgl. Theater. Han blev løst fra sit Engagement i Køln og betraadte i Begyndelsen af denne Saison atter den Scene, der for et Aar siden lod ham gaa for Lud og koldt Vand og tilsidst erklærede ikke at have Brug for ham.

Nu stiller Sagerne sig anderledes; nu efter Schrams Død og Langes Afgang er det Theatret, der har maattet søge *ham*. Uden større Vanskeligheder fik det ham herhjem; det vil nu vise sig, om det kan holde paa ham ved at give ham Noget at bestille; thi han, der er vant til at arbeide, som danske Operister ikke har Begreb om, vil ikke kunne finde sig i at synge et Parti en Gang i Ny og Næ; og der er Fare for, at han, saafremt Virksomheden herhjemme ikke tilfredsstiller ham, vil drage ud igjen til de store Forhold, hvori han havde begyndt at gjøre sig gjeldende, og hvorfra han blev reven ud.

Er det kgl Theaters Bestyrelse klog, — og Gud forbyde, at jeg skulde komme til at betvivle det! — vil den bestræbe sig for saa meget som muligt at drage Nytte af de unge, friske Kræfter, de stemmebegavede, dygtige Sangere og de samvittighedsfulde, alvorligt stræbende, energisk arbeidende Kunstnere, det nu besidder i Emil Holm og Vilh. Herold.

Gustav Hetsch.

❦ ❦ ❦ ❦ ❦ ❦ ❦ ❦

Amerikansk Millionair: Naar vi nu kommer til Europa, Cynthia, beder jeg Dig ikke at forelske Dig i en Greve eller Hertug og gifte Dig med ham. Vent Du ganske rolig, til vi træffer paa en Konge, der er i daarlige Omstændigheder.

❦

Konen (til en meget fed Tigger): Skammer De Dem ikke ved at tigge? De seer jo ud som en forædt Rentier?

Tiggeren: Jeg veed det, Madam, jeg veed det, og det ruinerer ogsaa hele Forretningen for mig. Men kan De ikke give mig et Par Cents — jeg samler nemlig ind til en Afmagringskur.

(Engl. Puk.)

❦

Han: Siig mig engang, Frøken Maud, troer De ogsaa paa Sandheden af Ordsproget: Et Kys uden Skjæg er som et Æg uden Salt?

Hun: Det kan jeg ikke sige Dem, min Herre, for jeg har endnu aldrig i mit Liv —

Han: Naa, naa, Frøken Maud.

Hun: (fortsættende): — aldrig i mit Liv spist et Æg uden Salt!

(Puck, New-York.)

❦



Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



(5. Fortsættelse.)

„Kirke, ja. Aa, nu veed jeg, hvad Du mener. Vi gik altid hen i saadan en stor Kirke, dengang vi var i Lima — ikke Danny, men jeg og Madalena. Vi saae paa Billederne og paa Præsten, som holdt Messe, og paa Senjoraerne. Og Madalena fik mig til at sige ‚Ave Maria' — kan Du sige ‚Ave Maria', Tante Car'line? Det kan jeg, og jeg kan synge ‚Ave Maris Stella' — det lærte Madelena mig — og „El Salir del Sol Dorado" og, ‚Molly Bawn', kan Du ogsaa den, Tante Car'line?"

„Hun er ovenikjøbet Papist!" tænkte Tante Caroline. „Det forklarer Alt. Maaske er Mr. Smith en forklædt Jesuit — jeg maa tale med Mr. Godfrey. Kan jeg forsvare at lade denne lille Hedning omgaaes med Caroline, Julia, Marian, og Baby? De vil naturligvis lære at bande og slaaes og Gud veed hvad. Hvis John og hans Broder — et Medlem af den engelske Kirke — skaffer Penge til denne vanartede lille Hednings Opdragelse, maa jeg se at finde en Skole til hende. Aldrig i mine Dage har jeg seet saadan et Barn. Charles Westwood maa have været et skrækkeligt Menneske — og John, som er saa rolig, og denne Mr. Smith maa være endnu værre. Kan Du læse?"

„Det veed jeg ikke, Tante Car'line; jeg har aldrig prøvet paa det. Men Danny kan, han læste alle Aviserne, fra Ende til anden."

„Kan Du heller ikke skrive?"

„Jo, jeg kan skrive Figurer", sagde den nye Miss Westwood. „Vil Du se?"

Mrs. Westwood, der var nysgjerrig efter at se, hvorledes et Barn, der ikke kunde læse, skrev, gav hende en Tavle og Griffel.

„Se der," sagde hendes Niece triumferende, „det er en Hest," og hun tegnede hurtig en Figur paa Tavlen, der skjøndt hieroglyfisk af Form dog lignede det omtalte Dyr. „Og det er Danny", vedblev hun, idet hun kradsede Noget ned, der lignede et umaadelig stort Menneske. „Og det er mig", sagde hun, og tegnede en ganske lille Figur ved Siden af den store. „Jeg skal ogsaa nok engang tegne Dig, Tante, men nu skal Du faae en Senjora."

Et Øieblik efter havde hun tegnet en utydelig Profil, som lignede Profilen af et Kvindeansigt. Uagtet det var tegnet hurtigt og af en Barnehaand, vare Linierne harmoniske og ikke blot almindelige, som hendes Fremstillinger af „Hest" „Danny" og „Mig" havde været.

„Det er nok", sagde Mrs. Westwood. „Jeg seer, at Du slet ikke kan Noget."

Olympia blev sendt ind i Barnestuen, hvor hun hele Tiden viste den største Forlegenhed i de tre Frøkener Penders Nærværelse, da hun aldrig havde været vant til Kammerater paa sin egen Alder. Ved Middagsbordet stirrede hun paa dem, medens de igjen mønstrede hendes slidte Klæder, mørke Hudfarve og den forunderlige Maade, hvorpaa hun brugte Kniv og Gaffel og alligevel tidt tog feil af Gaffelen og Fingrene. De vare ogsaa meget forbausede over hendes Appetit.

Da Capitain Westwood kom hjem fra sin Tur, gav Mrs. Westwood ham en Beskrivelse af den lille Olympia, der selv forbausede ham, men det lykkedes ham dog ved lidt fin Diplomati at forsone hende med det Besvær, Barnet i Begyndelsen vilde volde hende.

„Min Kjære", sagde han, „det er et Vink af Forsynet, forekommer det mig, at føre dette forsømte Barn til en Kvinde som Dig, min Kjære, der vil være istand til at opdrage hende og lede hende ind paa den rette Vei. Ja, min Kjære, — jeg har skrevet til Mr. Smith; men efter hvad Du siger, vil der nok gaa en Tid hen, inden jeg

faaer Svar. Imorgen skriver jeg til George. Men ialtfald er Barnet i gode Hænder hos Dig."

Hans Diplomati laa i hans Kompliment til sin Kones almindelige Dygtighed. Hvis der var Noget, hun gjorde sig til af, saa var det hendes Evne til at styre den ganske Verden; og i Olympia, Offeret for eller maaske en Udsending fra Jesuiter og Kanibaler, syntes hun at have fundet et passende Object for sit Talent.

„Men det Barn maa absolut være mere end tre Aar gammel? Hun seer ud til at være paa Alder med Marian."

„Ja, min Kjære", svarede Capitainen, noget forlegen og idet han undgik hendes Blik. „Maaske har jeg læst feil i Brevet, og hun er mere end tre Aar. Imidlertid har jeg spurgt Mr. Smith igjen derom, og han vil lade os det vide — naar vi hører fra ham."



TREDIE KAPITEL.

Der var kun liden Forbindelse mellem George i Oxford og John i Clifton.

Ved denne Leilighed skrev Capitainen ikke til sin Broder, men paalagde sig den usædvanlige Anstrengelse at tage til Oxford. Da han kom tilbage, fortalte han sin Hustru, at Sagen var i Orden, og at Udgifterne vedrørende lille Olympia vilde blive ligeligt fordelte imellem Brødrene. Det var derfor besynderligt, at han nu blev ligefrem gjerrig, naar det gjaldt hans smaa Behageligheder. Han gav Afkald paa at spille Billard, indskrænkede sig til een Cigar om Dagen og forbausede sin Skrædder ved at lade sine Klæder holde ud saa længe som de kunde, og lidt til. For en Dagdriver, der aldrig havde negtet sig en eneste Bekvemmelighed, var dette et stort Offer, og hvis ikke baade Billardspillet og Tobakken altid var bleven holdt hemmelig for Mrs. Westwood, vilde hun sikkert have grundet over Aarsagen til hans forandrede Levevis, skjøndt han var den Sidste, der vilde have gjort Ophævelser over en Indskrænkning af Udgifter i noget Tilfælde. Han havde altid ladet sig nøie med at spille anden Violin i Ægteskabs-Duetten; men selv om han ogsaa havde elsket sin Hustru op over begge Øren, kunde han ikke have været mere føielig, næsten underdanig, overfor hende, end han nu var. Lige siden Olympias Ankomst syntes al hans Stræben at gaa ud paa at holde Mrs. Westwood i godt Humør.

Tilsidst blev hun dog mistænksom; hun tænkte, at der maatte ligge Noget bag den umaadelige Opmærksomhed, Capitainen viste hende, at det maaske var en Slags Bod for Friheder, han tog sig udenfor Hjemmet. Hun kunde ikke helt glemme, at hun var ældre end han, og var ikke saa forfængelig at tvivle paa sit Speil, naar det gjengav hendes virkelige Alder.

Da der var gaaet en Tid, begyndte hun at blive særlig agtpaagivende og gjorde da et Par Opdagelser.

Capitainens mest medtagne Klæder lugtede aldrig af Tobak.

Han holdt sig fordetmeste hjemme om Formiddagen.

Han tog mere hyppigt ud for at fiske og blev længe borte.

Han var hyppigt taus og i daarligt Humør.

Han var meget paaholdende.

Skjøndt han næsten ikke gav Noget ud af sine to Hundrede Pund om Aaret, havde han dog aldrig Penge fra Slutningen af Mai til den følgende Termin.

Han stod meget tidligt op om Morgenen og aabnede nerveust sine Breve.

Han laa tidt vaagen om Natten.

Han tømte altid Vinkaraflen ved Middagsbordet.

Hvorfor hun ganske naturligt regnede ud:

At der var Nogen, der havde endnu større Afsky for Tobak end hun.

At lange ensomme Fisketure tidt kan være meget behagelige.

At det Hele paa en eller anden Maade stod i Forbindelse med hans tomme Lommer.

Men skjøndt hun lagde Dit og Dat sammen fireogtyve Gange om Aaret, kom der intet Facit ud deraf. Endelig, efter megen Grublen, fik hun en lys Ide.

„John", sagde hun en Formiddag efter Frokost — det var en Dag i Slutningen af Mai, da det var lykkedes hende at opdage, at hans Lommepenge vare svundne ind til fem Pund — „Jeg har et Forslag at gjøre Dig. Nu voxer Børnene op, og jeg veed ikke, hvad Du har tænkt Dig, at Baby skal være, naar han bliver stor. Han skal jo have en Stilling, og jeg har mange Gange hørt Dig sige, at der ikke er Noget saa udmærket som Landvæsenet. Hvad mener Du, om vi kjøbte en net Eiendom paa Landet, helst langt herfra? Og Du, som holder saa meget af at fiske, Du kunde faae din egen lille Dam, og behøvede ikke at gaa saa langt."

Til hendes store Forbauselse forsvandt en Sky fra hans Pande, og han tog hende paa Ordet.

„Kjære Carry, det er udmærket. Du har fuldkommen Ret — vi vil tage bort herfra, i en hel anden Kant af Landet. Jeg vil endnu idag se mig om efter Noget, og inden et Aar er vi borte herfra."

Det var tydeligt, at der ikke var Noget, der bandt ham til Clifton. Men nu var det forsent for hende at tage sit eget Forslag tilbage, som nu antog en anden Form end et blot Forsøg paa at faae Rede paa Tingene. Det var virkelig en god Maade til at fjerne Minderne om Grossereren

i saltede Varer og hendes Mands tidligere Forbindelse med Corbet & French. Paa et Sted, hvor denne Fortid ikke var kjendt, vilde de faae et mere aristokratisk Præg over sig. „Gerald Westwood, Esquire, ældste Søn af Capitain Westwood“, det vilde lyde af Noget.

For en Gangs Skyld udfoldede Capitainen virkelig Energi. Han holdt op med at fiske og hvilede ikke, før han var bleven Eier — naturligvis ved Hjælp af sin Hustrues Penge — af „The Laurels“, en Gaard med Jord til i Gressford St. Mary. Det var ingen stor Eiendom, men den passede godt for deres Midler, og der var ingen Familier deromkring, som kunde gjøre dem den Rang stridig, Mrs. Westwood aspirerede til — undtagen Jarlen af Wendale, som var altfor fornem til at kunne betragtes som en Rival. Og her, i Gressford ligesom i Clifton, bleve alle Olympias Erindringer og Oplevelser fra hendes første Barndom til en dunkel Drøm, der stod langt mere levende for hende om Natten end om Dagen.

Ligesom mange mindre Børn, der er livlige, medens Solen staaer paa Himlen, drømte hun meget, naar hun sov. Hun var i den Alder, da det ikke gjør større Indtryk at se en Mand blive dræbt, end en Dukke blive slaaet itu — saa at den unge Verden i Westwoood'ernes Barnestue afgav rigeligt Stof til at udfylde hendes daglige Liv. Hun sov uroligt om Natten og talte ofte isøvne. Hun, der i Begyndelsen havde talt med en underlig irsk-engelsk Dialekt, havde nu vænnet sig til at føre samme Sprog som Tante Caroline og de smaa Frøkener Penders; kun om Natten i sit Drømmesprog brugte hun Ord, som hun ikke engang selv kunde oversætte; det var derfor ikke underligt, at Julia og Marian, der sov i Værelse med hende, fandt hendes Drømmesprog aldeles uforstaaeligt. Af og til kunde de opfange et Ord, og gjentoge det den følgende Dag for at drille hende, og lidt efter forekom det hende ligesaa forunderligt som det gjorde dem.

„Hvad betyder *Gaucho?*“ spurgte Julia.

„Hvor skal jeg vide det fra?“

„Du sagde selv det Ord inat. Du maa være tosset, saadan som Du taler.“

„Saa har jeg vel drømt.“

„Du drømmer altid. Jeg drømmer aldrig, og jeg vilde heller ikke, hvis man saa blev ligesaa tosset som Du. Mama siger, at Du slet ikke ligner mig eller andre Børn, og Du er heller ikke saa smuk som jeg er!“

„Jeg bryder mig heller ikke om at være smuk, hvis det er at være som Du er — det kan Du hilse og sige Tante Caroline.“

„Det kan Du tro, jeg skal. Barnepigen siger, Du er en lille irsk Tøs, en af dem, der spiser Kjernemelk og raa Kartofler. Det kunde aldrig falde mig ind.“

„Jeg spiser ikke Kjernemelk og raa Kartofler.“

„Jo, Du gjør.“

Saaledes blev hun ved at drille, indtil Olympias Taalmod brast og hun vandt en foreløbig Seir ved at sende Julia ind til Tante Caroline med et meget rødt Øre. Straffen, hun fik herfor, brød hun sig ikke om, hvad der derimod saarede hende, var Julias Ord, at hun ikke var som andre Børn. Et voxent Menneske er i Reglen stolt af at være forskjellig fra den øvrige Menneskehed og gjør Alt, hvad der staaer i hans eller hendes Magt for at udvikle disse medfødte eller paatagne Eiendommeligheder. Hellere end at ligne deres Medmennesker vil Folk gaa ud paa at være aparte, for Exempel ved aldrig at skifte Mening eller altid at gaa uden Paraply i øsende Regnveir. Med Børn stiller Sagen sig derimod helt anderledes; de føle sig i Reglen mere trygge ved at ligne, og, saavidt muligt, at handle og tale som Andre. Olympia følte instinktmæssigt, at der var noget Sandt i Julias Drillerier.

Men i hvilken Retning var hun forskjellig fra andre Børn? Havde hun ikke faaet samme Mad, leget de samme Lege og været udsat for Kighoste og Mæslinger, ligesom alle andre Børn? Var Grunden maaske den, at hendes Øine og Haar var brune og hendes Teint mørk, medens hendes Kusiner havde gult Haar og lys Hudfarve? Var det maaske det, der forhindrede hende i at være smuk og som fik de Andre til at kalde hende en lille irsk Tøs; maaske var Verden skabt for de Lyse og det var en Skam at være mørk. Hendes Onkel, Tante og Kusiner vare lyse, maaske blev hun betragtet som en Fremmed, fordi hun ikke lignede dem. Hun kunde ikke lade være med at lægge Mærke til, at hendes Kusiner, der var ligesaa sandfærdige og usandfærdige som alle andre Børn, altid blev troet, medens hun, der aldrig sagde en Usandhed, uden for at dække over en Andens Forseelse, altid blev mistroet; at der altid blev sørget først for dem, og at de blev forkjælede, hun kun taalt i Huset. Naar Tante Caroline kjørte ud i sin lille Ponnyvogn, var det altid Julia eller Marian, ja, selv lille Gerald, som blev taget med, aldrig Olympia. Maaske var det af samme Grund, at de Andre maatte kalde Mrs. Westwood „Mama“, medens hun skulde sige „Tante Caroline“. Saadan tænkte hun i sin Sorg, ja, hun gik endog saa vidt, at hun i sin Aftenbøn tilføiede et lille privat Andragende med det Formaal, at det maatte behage Himlen at gjøre hende ligesaa smuk som Marian og give hende gult Haar, og det var som fik hun Svar, da hun en Dag hørte en af Pigerne fortælle en anden, at man blev lys og skjær i Huden af at drikke Melk. Som Følge heraf drak hun al den Melk, hun kunde faae fat paa, spiste med stor Appetit sit Melkebrød til Frokost, en Ret hun ellers afskyede, og aflagde hemmelige Besøg i Melkekjelderen, ligesom en Kattekilling. Paa en af disse Expeditioner blev hun opdaget, med Fløde om Munden, og maatte til Straf skrive det ottende

Bud halvtresindstyve Gange paa sin Tavle. Hun vidste, at hun havde gjort noget Galt, men hun havde gjerne begaaet en langt større Synd, hvis blot tre af hendes Haar derved vare blevne forvandlede til Guld. Men hendes Synd var forbleven uden Resultat, og jo mere Melk hun drak, desto mørkere blev hendes Haar.

Selv hendes Onkel, der aldrig behandlede hende haardt og var venlig mod hende paa sin tilbageholdne, forlegne Maade, kom mod sin Villie til at saare hende ved en tilfældig Bemærkning. En Dag, kort efter Historien med Fløden, kaldte han hende „lille Zigeunerske."

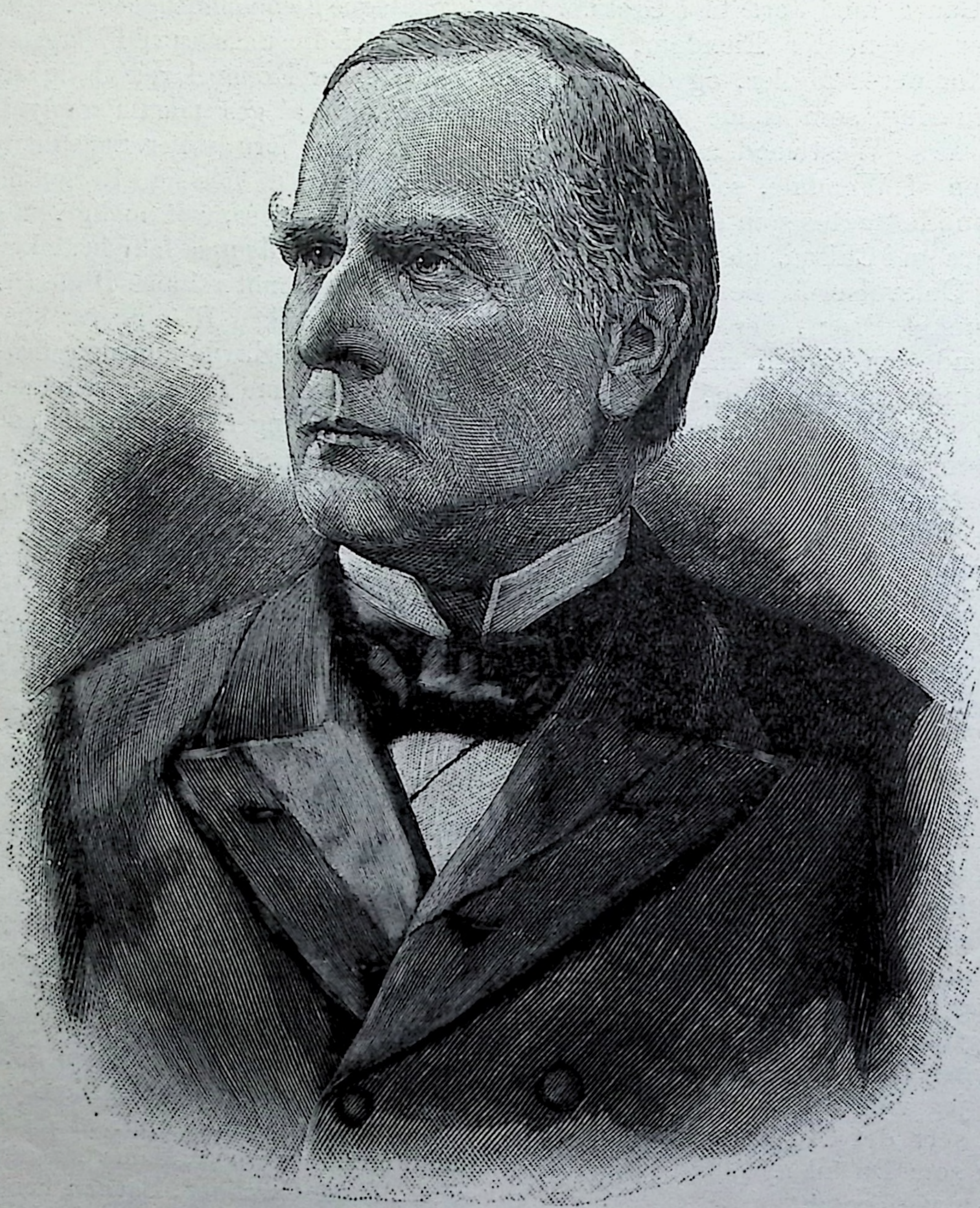
„Hvad er det, Onkel John?"

„Veed Du ikke det? Folk med brune Ansigter, der farter om med Telte og Kjedler, og spaaer og stjæler, hvad de kan faae fat i, og løber bort med smaa Børn, som de maler i Ansigtet med Valnøddesaft for at faae dem brune, ligesom de selv er. Kjender Du ikke dem, Olympia?"

Aldrig saasnart havde han givet denne Forklaring, før hun foer ud af Stuen og smækkede Døren i efter sig. Først nogle Timer efter fandt de hende skjult paa et Pulterkammer, hvor hun aabenbart søgte at drukne sig i Taarer.

Det var altsaa ikke alene en Ulykke at være født mørk, men det førte ogsaa til alle Slags Forbrydelser, saasom at stjæle Fløde og Børn. Hun begyndte at betragte sig som et Udskud af Samfundet, en Paria, og den Behandling, hun var Gjenstand for af Tanten, Kusinerne — som efterlignede Moderen — og Tjenestefolkene, som fulgte deres Frues Exempel, hjalp ikke til at gjøre hende Tilværelsen lysere.

Undertiden forsøgte hun at kjøbe Kjærlighed ved Bestikkelse, ved at overvælde sin Tante med Kjærtegn, som hun saae de Andre gjøre, og give sit Legetøi til Kusinerne og rette sig efter alle deres Luner. Men Alt forgjæves. Hvad der var rigtigt for de Andre, var altid forkert,



PRÆSIDENTVALGET I AMERIKA — MC. KINLEY

naar hun gjorde det. Det varede ikke længe, før hun blev tilbageholdende og mistænksom og trak sig saa meget som muligt tilbage i sit Sneglehus; dette havde saa til Følge, at hun blev kaldt tvær og vranten, skjøndt hun gjerne havde givet Alt for et eneste kjærligt Ord. Saa blev hun ligeglad og fik den Følelse, at skulde man hænges, var det bedre at blive hængt for Noget end for Ingenting, og stod paa sin Ret, og Barnestuen i „The Laurels“ var i denne Periode Skuepladsen for mange heftige Batailler. Der faldt mange skarpe Ord og flød mange Taarer. Men Kampen varede kun kort, thi ikke alene vare de lyshaarede Kæmper tre mod en, men de vidste, at Mæglersken sad paa sin Throne inde i Dagligstuen, og til hende henvendte de sig, medens stakkels Olympia, der ellers var rapmundet nok, rettede sig efter den første Lære, der var givet hende, nemlig aldrig at sladdre.

Mrs. Westwood havde imidlertid faaet den Vane at bilægge alle Stridigheder paa en og samme Maade. Ved den mindste Støi inde i Barnestuen, lod hun, uden først at høre, hvad der var iveien eller hvis Skylden var, Olympia sætte op paa Pulterkammeret og lære en eller anden Lectie. Det var heldigt for Olympia, at hun besad saa megen Livskraft og Mod, ellers var hun sikkert bukket under for de Byrder, der bleve lagte paa hendes unge Skuldre; hun vilde have været som den vilde Fugl, der er sat ind i Buret til tamme Fugle, og tilsidst hakkes ihjel af dem. Og dog vilde Olympia gjerne ligne en af disse tamme Fugle; de vare alle saa flinke, kjønne og begavede, men Caroline, den ældste, var Geniet *par excellence;* da hun var tretten Aar gammel, kunde hun spille Valse paa Klaveret og tegne Hoveder med Kridt paa Tavlen.

Julia, den næstældste, var Familiens Skjønhed, og det vidste hun. Marian, den yngste, var det vittige Hoved, der i tiaars Alderen virkelig kom med „de mest pudsige Ting“. De maatte sikkert Alle tilhøre en høiere Kaste end deres grimme Kusine, der ikke kunde tegne Hoveder med Kridt, fordi Ingen havde lært hende det, og som ikke kunde spille Valse, fordi hun hadede Skalaer.



PRÆSIDENTVALGET I AMERIKA — WM. J. BRYAN

Det Talent, hun besad til at lære baade Prosa og Vers udenad, kom hende meget tilgode, thi Udenadslæsning blev gjerne brugt som Straf; om hun saa forstod det, hun fremsagde, eller blot plapprede det frem, ligesom hendes gamle Ven, Papegøien, var der Ingen, der brød sig om. Hun læste imidlertid mere end Nogen anede, thi naar hun som Straf blev sendt op paa Pulterkammeret med sin Bog, og hun havde lært de foreskrevne Sider udenad, blev hun ivrig og læste og læste, indtil hun havde læst Bogen ud. Paa den Maade blev hendes Fængsel oppe paa Pulterkammeret til et behageligt Tilflugtssted, og blev hun forstyrret deroppe, gjemte hun altid Bogen under en gammel Madras. Tilsidst søgte hun ligefrem Paaskud for at slippe derop, og disse Paaskud lød saa urimelige, at Mrs. Westwoods Nysgjerrighed blev vakt.

I „The Laurels“ var der naturligvis et Værelse, der blev kaldt „Arbeidsværelset“, hvor Capitainen opbevarede sin Bøsse, sine Mederedskaber og en Bunke gamle Bøger, som i sin Tid havde udgjort en Del af Præstens Bibliothek og George Westwood ikke havde brudt sig om at tage med til Oxford. Hvis Olympia havde faaet Lov dertil, vilde hun have tilbragt hele sin Tid der, og Capitainen havde heller ikke Noget imod, at hun rumsterede mellem de gamle Bøger, medens han gjorde sine Mederedskaber i Orden. Men da Ingen af de andre Børn brød sig om at lege der, maatte Olympia heller ikke. Naar Capitainen var ude, gik Mrs. Westwood nu og da ind i dette Værelse, og skjøndt hun ikke selv læste nogen af Bøgerne, opdagede hun dog, at Hylderne ikke vare slet saa fulde, som de pleiede at være. En Dag saae Mrs. Westwood Olympia gaa op paa Pulterkammeret. Hun gik bagefter hende, stod lidt udenfor Døren, kigede saa gjennem Nøglehullet, og saae da Pigebarnet siddende paa sin Madras, med Haanden under Kinden og en Bog foran sig. Da hun pludselig lukkede Døren op og gik derind, var Bogen forsvunden, men Olympias blussende Ansigt dannede en Modsætning til hendes paatagne Ligegyldighed.

„Hvad i Alverden bestiller Du her?“ spurgte Tante Caroline.

„Jeg? Ingenting.“

„Din lille Løgnhals! Du havde jo en Bog i Haanden. Hvor er den nu henne? Vis mig den paa Øieblikket eller Du skal lære hvert Ord i den udenad. Er der Noget, jeg hader, saa er det Lumskeri.“

Olympia løftede et Hjørne af Madrassen. Mrs. Westwood tog Bogen, som laa der, og læste Titelbladet.

„Tom Jones, eller et Hittebarns Hændelser. Af Henry Fielding.“

Nu var det Mrs. Westwoods Tur til at rødme, og med den lukkede Bog gav hun Olympia en ordentlig Kindhest.

„Op med Dig, dit slette Barn“ — og da Olympia sønderknust adlød, rev Mrs. Westwood Madrassen op fra Gulvet og opdagede, i en Støvsky, følgende mærkelige Bogsamling:

Pigen fra Søen,
Et enkelt Bind af Edinburgh Review,
En Veterinær Chirurgie,
To Bind af Byron,
Paley's Moral-Filosofi,
Et Bind af Ivanhoe,
Mrs. Glasse's Kogebog,
Et Bind af Peter Pindar,
Junius' Breve,
Don Quixote,
Harry og Lucy,
Slottet ved Otranto,
Tristam Shandy,

og — en Opdagelse, som fik Olympia til at ønske, at Jorden vilde aabne sig og opsluge hende — et stort Ark Papir, bedækket med Profiler af menneskelige Ansigter og hvorpaa var skrevet med en rigtig Barnehaand: —

SIR WILFRED MACIVOR.

Et Digt
af
OLYMPIA WESTWOOD.

Illustreret af Olympia Westwood.

Første Sang.

Koldt blæste Vinden — Veien var lang,
Ældet den farende Sanger,
Graanet Haaret om Issen hang,
Kinden var bleg, mødig hans Gang,
Da . . .

Hvad der nu hændtes, vil altid forblive en Hemmelighed. Papiret blev til stor Lettelse for Forfatterinden, revet istykker og Pulterkammeret sat under Laas og Lukke.

Men hvor der er en Villie, er der ogsaa en Vei. Olympia sov let, og ved Dagens Frembrud stod hun op, og i Natkjole og paa bare Ben listede hun sig saa forsigtigt som en Tyv nedad Trappen — der altid *skulde* knage for hvert Trin — saa gik hun ind i Arbeidsværelset eller Daglistuen og tog den første den bedste Bog, hun kunde faae fat i, og den læste hun saa i Sengen, indtil det var paatide at staa op og paa en eller anden snedig Maade faae Bogen lagt paa Plads igjen.

Det var dog ikke Bøger alene, der udgjorde hendes Adspredelse, hun havde ogsaa Pluto.

I alle andre Menneskers Øine var Pluto en klodset stakkels Newfoundlænder Hvalp, men for Olympia var den baade Søster, Broder og Legekammerat, Alt. For de Dukker, Capitainen af og til i Smug havde givet hende, var hun en meget slet Moder, men Pluto skjænkede hun hele sin Kjærlighed, og han var ikke utaknemmelig. Naar han blev straffet for Spilopper, hvad der ikke saa sjeldent hændte, ramte Slagene virkelig hendes Hjerte, men han var hende dog mange Gange en Trøst i Ensomheden. Men hvad godt kunde der komme ud af et Venskab mellem en stakkels Hvalp og en stakkels lille Pige?

Det var Marians Fødselsdag, og Børnene havde fri fra Skole. Mrs. Westwood havde arrangeret et Gilde for sit Kjælebarn, og Capitainen havde overøst hende med Foræringer. Disse Fødselsdagsgilder vare Mærkedage i „The Laurels“ Almanak, og man talte om dem hele Ugen iforveien.

Enten maatte Marian nu have spist for meget til Ære for sig selv, eller ogsaa havde noget Andet sat hende i daarligt Humeur, thi hen paa Eftermiddagen var hun ikke fuldt saa elskværdig som Dagens Dronning burde være.

Alle Børnene legede i Haven, da Olympia var saa uheldig at fornærme Hendes Majestæt.

„Det er min Fødselsdag“, sagde Marian, „og jeg maa gjøre lige hvad jeg vil. Det kan Du aldrig — Du har ingen Fødselsdag; vi faaer aldrig fri fra Skole for din Skyld.“

Det var sandt; der var ikke en Dag i hele Aaret, som den mørke lille Pige kunde kalde sin egen. Fødselsdage vare et andet Privilegium for de Blonde. Hun skulde lige til at svare, da Bolden, som Marian i uforsigtig Seirsglæde havde kastet op i Luften, faldt ned gjennem Glastaget i Drivhuset og ødelagde Mrs. Westwoods Kalla, der stod i en kinesisk Vase. Der var lige Tid til at faae fat i Bolden, da Mrs. Westwood viste sig i Haven. Carry, og Julia og Marian saae forvirrede paa hverandre.

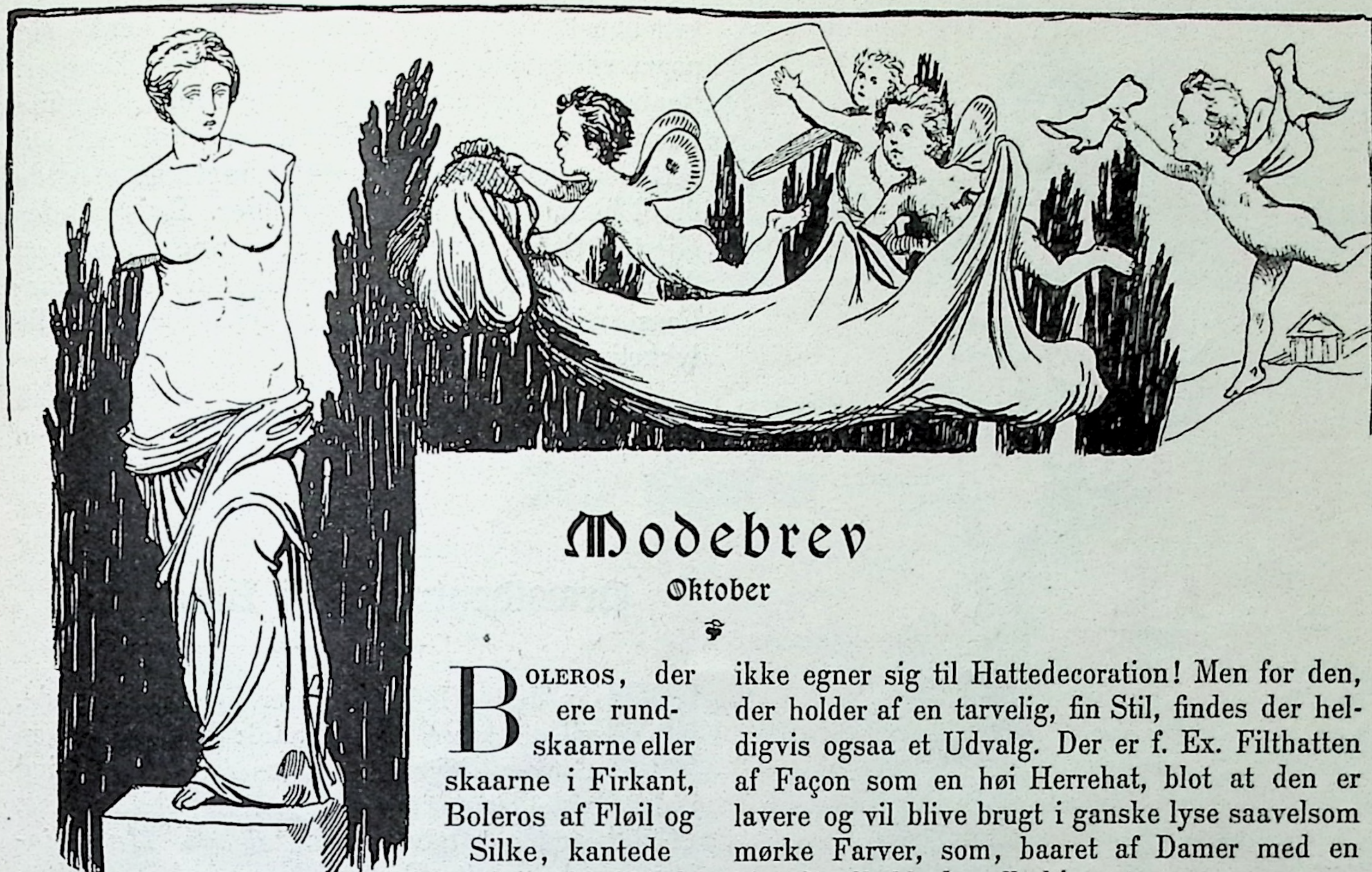
„Hvem har gjort det?“ spurgte Mrs. Westwood og saae vredt paa Olympia.

„Det var ikke mig“, sagde Carry.

„Heller ikke mig“, sagde Julia.

„Det var Pluto“, sagde Marian, idet hun skjulte Bolden.

(Fortsættes).



Modebrev

Oktober



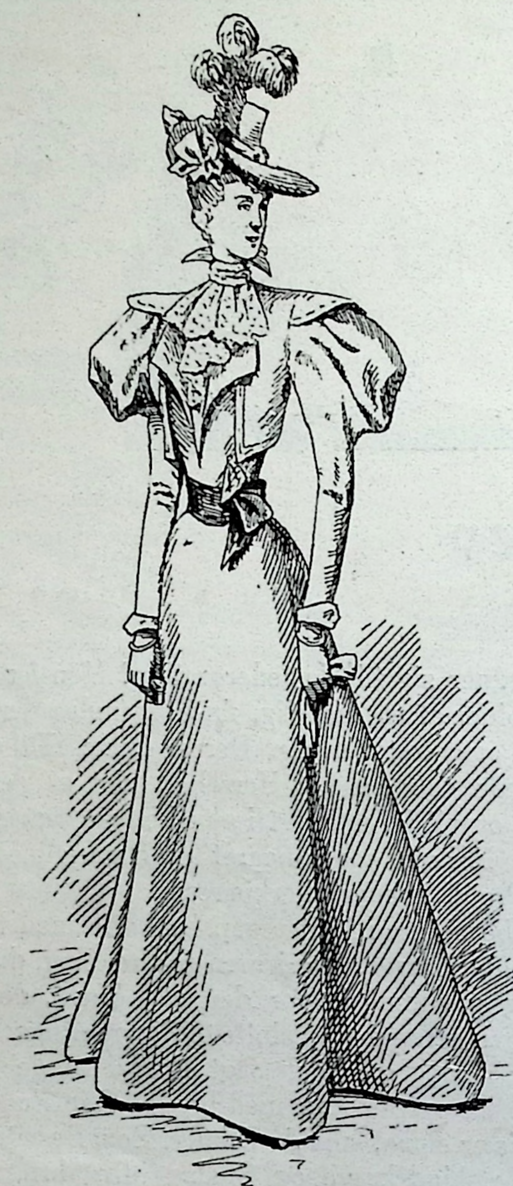
Boleros, der ere rundskaarne eller skaarne i Firkant, Boleros af Fløil og Silke, kantede med en fin Skind- eller Perlekant, Boleros af uldent Stof, kantede med Possement eller Lidser, vil blive Løsenet i Vinter. Og fixe ere de, i hvad Skikkelse de end optræder. Jeg for mit Vedkommende maa altid, naar jeg seer dem, tænke paa Spanien, paa smukke, mørkøiede Spanierinder, Tyrefægtninger og dristige Toreadorer. Jeg saae forleden Dag en Dragt med en saadan lille Trøie, der var meget pyntelig og egnede sig godt til Gadebrug. Nederdelen, som nu ikke overskrider sex, syv Alen i Vidden, var af hyggeligt, mørkegrønt meleret Stof; den ganske korte Bolero af mørkegrønt Fløiel havde Revers og var kantet med en Snor af grønne, glinsende Pailetter; de lange, stramme Ærmer med det ganske korte Puf vare af samme Stof som Nederdelen og endte ved Haanden i et grønt Fløiels Opslag. I smukt varmt Veir hørte en Vest af fine crêmefarvede Kniplinger til Dragten, i modsat Fald en Vest af samme Stof som Kjolen. Hatten, som svarer til Dragten, var af let, grønt Filt, høi Pul med let omböiet Skygge paa høire Side, hvorunder en Roset af Fløiel, en lidt lysere Schattering end Hatten, kom tilsyne. Tre deilige sorte ægte Fjer vare heftede paa høire Side, og selvfølgelig tilføier jeg kun for en Ordens Skyld, at Hatten skal bæres ned i Panden. Ingen Dame, *comme il faut*, gaaer nu med stor Hat bagad Nakken. Og store skal Hattene være iaar og, efter min Smag, lidt for overdængede med Pynt. Jeg har seet Modelhatte, saa besatte med Baandsløifer, Fjer og Fugle, at man neppe kunde finde ud af hvad der var for og bag paa Hatten. Det vil ikke forbause mig, om jeg en Dag møder en Evadatter paa Asfalten med en lille Tigerunge i Hatten. Kun Skade, at Slangen ikke egner sig til Hattedecoration! Men for den, der holder af en tarvelig, fin Stil, findes der heldigvis ogsaa et Udvalg. Der er f. Ex. Filthatten af Façon som en høi Herrehat, blot at den er lavere og vil blive brugt i ganske lyse saavelsom mørke Farver, som, baaret af Damer med en kjøn Profil, klæder allerkjæreste.

Kaaberne ere i Vinter ganske korte med høie, opslaaede Kraver, hvori man saa rart kan dukke ned og gjemme sig for den raa Blæst, de ere fortrinsvis stramme og slutte til Figuren, men derfor har vi dog ikke helt sagt Farvel til de løse Rygge. De optræde nu med brede Wienerlæg og klæde især smaa, spinkle Damer. Som Besætning vil Zobelskindskrave og Opslag blive brugt en Del, og til Børnekaaber og Theaterslag en Fjerkant af den i England yndede Silke-And.

Skotskternede Kjolestoffer lader til at skulle faae Indpas igjen, men ved Valget af disse gjelder det om at vise stor Smag og Diskretion. Man bør agte nøie paa Farvesammensætningen og lade en Kjole af dette Mønster sy saa tarvelig og enkel som muligt. Til Selskabsdragter, syede af lette Stoffer, begynder den lægede Nederdel igjen at komme paa Mode, den, man i sin Tid kaldte Amagernederdel. Jeg erindrer, at da jeg i hin Tid en Dag kom spaserende over Amagertorv med en Veninde, stillede en ældre Morlil fra Hollændernes By sig op foran os, pegede paa vore Nederdele og sagde: „Sikke Abekatte!" Hun var øiensynlig krænket og fandt, vi havde gjort Indgreb i hendes Rettigheder. Men endnu et Par Ord om Selskabsdragterne, som ere af allerhøieste Betydning for alle Kvinder med mindre smukke Arme. De kan iaar vise sig med nedringet Kjole og helt lange Ærmer, uden at fortørne Mrs. Fashion.



Neppe har vi hørt og læst om Prinsesse Louises smukke, hjemmelavede Udstyr og Prinsesse



Mauds fine Valenciennes Kniplinger, hvormed Linnedet fra hendes Trousseau var besat, før en anden fyrstelig Dame har sat Hoveder og Hænder i Bevægelse, for at hun i sin ny Værdighed kunde optræde saa smuk som mulig. Det er om Prinsesse Helene af Montenegro her er Tale, den italienske Kronprins' Gemalinde. I Maison Spitzer i Wien har hendes Udstyr staaet udstillet for dets faste Kunder, og maaske har „Hver 8. Dag"s Læserinder Lyst til at se lidt paa Stadsen. I første Række kommer selvfølgelig Brudekjolen. Den er forarbeidet af prægtigt Satin duchesse, prydet med en Kant af Myrther og Sølvbroderi og en Guirlande af levende Orangeblomster. Det fine, luftige Liv er af Tyll og Sølvbroderi, indrammet af smaa Orangeblomster. Den brugelige *Manteau de cour*, som efter italiensk Hofstil begynder ved Taillen, er flere Meter lang og ganske overstrøet med Margueriter af Sølv, Dronningen af Italiens Yndlingsblomst. Langs Kanten af Slæbet løber en Ruche af Tyll, besat med levende Orangeblomster og Myrther. Særlig udsøgte er de femten store Galladragter, som benyttedes ved de Festligheder, der fandt Sted efter Brylupet. De ere sammensatte af rigt Guldbrokade og venetianske Kniplinger. Man kan ikke tænke sig noget smagfuldere og finere end disse Dragter, Kaaber og Morgenkjoler af rige Stoffer og fine Farvesammensætninger. Særlig elegante ere Dinertoiletterne, Visit- og Spaseredragterne med de dertil hørende Hatte og Parasoller. Hvis hendes Hjertes Følelser svarer til al denne Pragt, og denne Forbindelse er jo efter Sigende et Inclinationsparti, maa hun være den lykkeligste af alle lykkelige Brude.

Ellis.



Præsidentvalget i Amerika



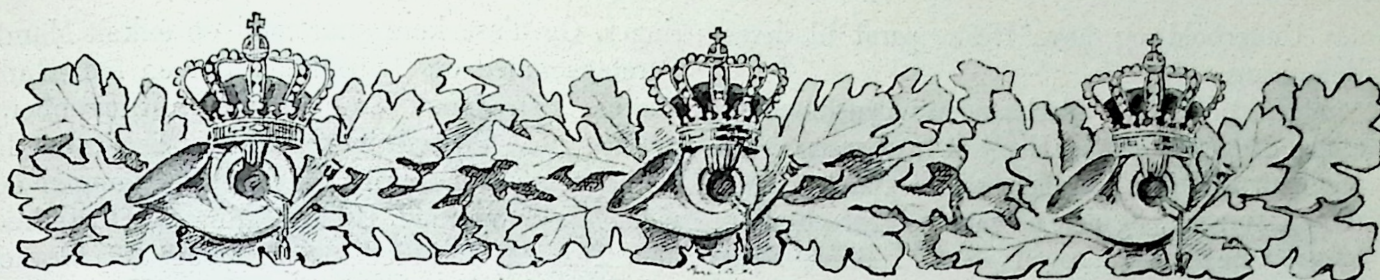
Naar dette Hefte kommer Læserne ihænde, vil det store Spørgsmaal: hvem der som Grover Clevelands Afløser skal drage ind i det Hvide Hus, være afgjort. Republikanerne, „Guldmændene" have samlet sig om *Mac Kinley*, den bekjendte Beskyttelsesmand, Demokraterne, „Sølvmændene" opstillede en ny Mand, den 36aarige Advokat, tidligere Kongresmedlem, *William Jenner Bryan*. Fra hans Virksomhed paa Kongressen var han dog en velbekjendt Mand i Vesten, Landmanden og Arbeideren saae i ham Den, der skulde bringe dem Solskin og Regn. Men uagtet Mr. Bryan har vist sig som en utrættelig Agitator og slagfærdig Taler, vil han, efter alle indløbne Efterretninger, paa Valgdagen d. 4. November bukke under for Mc. Kinley.

Mc. Kinleys Valg til Præsident betyder Monroe-Doktrinen: „Amerika for Amerikanerne" udstrakt til det økonomiske Omraade. Til Gunst for den nationale Industri vil man ved Gjenindførelsen af Toldloven af 1890 hemme den europæiske Import. Men man vil gaa endnu videre: besvare den europæiske lave Beskyttelsestold, der skal forhindre vort Marked fra at oversvømmes med amerikansk Korn og Kjød, med Toldsatser, der overhovedet gjør al Export fra Europa til Amerika umulig. Mc. Kinley er Mand for at drage de yderste Konsekvenser af sit System og udvikle det til en fuldstændig Handelsspærring.

Om Beskyttelsessystemet vil bringe en ny Guldalder for de Forenede Stater, turde dog være tvivlsomt. Der kan aabnes nye Veie, og saa groer der let Græs over de gamle.

Al. S.





Om Postvæsenet

II. EN SKITSERET FREMSTILLING AF DET DANSKE POSTVÆSENS UDVIKLING

AF

P. CHR. AARUP



POSTBUD

I „Hver 14. Dag"s XXI Hefte bragte vi en Artikel om Postvæsen og dets Udvikling i Almindelighed, hvortil knyttes nedenstaaende Fremstilling af de herhenhørende specielle danske Forhold.

I Beretningen om Odins Ravne, der fløi viden om Land og bragte deres Herre Underretning om, hvad der skete i Verden, træffe vi den ældste Overlevering om vort Efterretningsvæsen; men det er neppe muligt at gjennemskue hine fjerne Tiders Forhold saa nøie, at man kan fremdrage Virkeligheden, der ligger til Grund for Sagnene, saaledes som disse ere naaet til os. De historiske Efterretninger belære os om, at Nordens Folk i fjerne Tider gjorde hyppig Brug af Ildsignaler og da navnlig til at bringe Efterretning om fjendtlige Indfald og samle vaabenført Mandskab til Forsvar. Disse *Bauner*, der tændtes langs Kyster og paa høitliggende Punkter, mindes endnu i de hyppigt forekommende Navne Baunegaard, Baunehøi etc. Til Meddelelser af fredelig Art, undertiden dog ogsaa som Krigsbudskab, men særlig for at samle Folk til Thinge, tjente lige fra Oldtiden *Budstikken*, en Stok eller Kjæp, der gik fra Gaard til Gaard, ligesom endnu den Dag idag i Norge, og til de forskjellige Efterretninger, den skulde give, bar særlige Mærker. For at faae overbragt Efterretninger af speciel Art, maatte der skikkes Bud, og i vigtigere Ærinder medbragte da Budene Tegn, Ringe o. L., som Bevis for deres Beretningers Ægthed.

Saadanne Jærtegn afløstes efterhaanden af Segl, der i Middelalderen naaede en overordentlig Betydning, idet alene Seglet, ikke Underskriften som nutildags, var det afgjørende for Documentets Gyldighed.

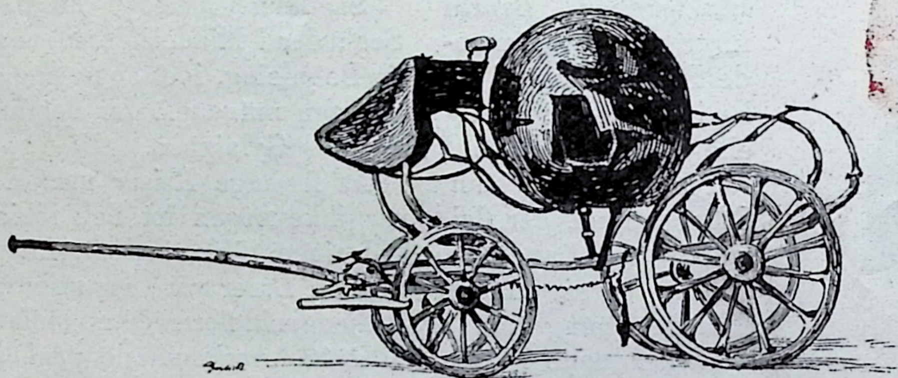
At foretage Reiser med Brev eller Budskab var ikke nogen let Sag i hine Tider, der kun bød ringe Sikkerhed for Liv og Gods, medens Veie og Broer vare en usædvanlig Luxus, men til Gjengjæld florerede en omfattende Gjæstfrihed. I det 13. Aarhundrede paabegyndtes Indretningen af Kroer, der dog længe forbleve uhyre tarvelige, saa Byernes Embedsmænd maatte modtage de fornemme Reisende, ligesom Klostrene optoge Beværtning af Veifarende som en af deres vigtige Pligter. Kjøbmændene og Bogsælgerne bleve de almindeligste Reisende, der tillige med Skippere bragte Efterretninger og Budskaber. De adelige Herrer sendte ofte deres egne Folk; desuden lagde de Vægt paa at besidde spredtliggende Bøndergaarde fjernt fra Hovedgaarden, og antagelig paahvilede det da disse saakaldte Strøgaardes Fæstere som Hoveri, ved gaaende eller ridende Bud, at befordre Herskabets Breve den ofte meget lange Vei til næste Strøgaard, Hovedstaden eller Sædegaarden.

Kjøbstæder og Herreder sendte til hvert Landsthing egne Bude, Landsthingsridere, for at afhente Breve og Budskaber, og her fortaltes alskens Nyt, der af Landsthingsrideren berettedes ved hans Hjemkomst. De kgl. Breves Befordring skete desuden ved Kancellibude og „Enspændere", der til Tider underholdtes paa Bekostning af Kjøbstæderne, hvor de kom frem, men vel ogsaa frembød en kjærkommen Leilighed til at faae besørget Breve; senere blev det navnlig Lensmændene, der maatte paatage sig disse Bu-

des Underhold og have Heste parat til deres Befordring.

Imidlertid var der efterhaanden i Tydskland og andre Steder blevet etableret et Postvæsen, som gjennem Bude fra Hamburg var begyndt at spores i Danmark, og den nævnte kostbare og dog langsomme Besørgelse af de kgl. Breve samt Vanskeligheden for Kjøbmænd og Privatfolk i det Hele ved overhovedet at faae Breve besørgede, nødvendiggjorde en Forbedring af Forholdene og stillede en Opgave, hvis Løsning Kong Christian IV ikke lod uforsøgt. Juleaften 1624 kom hans Forordning om Postbude, som organiserede en Postbesørgelse ad faste Router i Indlandet og til Udlandet (Hamburg, Sverige) ved autoriserede Bude, der oppebare den i Forordningens udførlige Paragraf „om Budde Løn oc Breffue Pendinge“ bestemte, forholdsvis billige Brevtaxt (for et enkelt Brev „som er et halff Arck“ fra 3 til 12 Skilling fra Kjøbenhavn efter Afstand og Route). Der etableredes fra Kjøbenhavn Hamburger-Post, Lollandsk Post til Nakskov, Poster til Helsingør og Kallundborg og skaanske Poster. I Kolding aflagdes og modtoges jydske Breve, for hvilke der oprettedes Budposter til Aalborg, Randers og Ribe. I Kjøbenhavn og andre Byer, Budene passerede, ansattes Postmestre eller beskikkedes af Magistraten Mænd, hos hvem Budene, mod at afgive en Del af Portoen, kunde tage ind, modtage Breve og aflægge saadanne, hvis Adressater ikke boede paa deres Vei. Paa Postmesterens Hus anbragtes et Skilt med en hvid løbende Hest, i Kjøbenhavn bar Skiltet en hvid Hest, hvorpaa en blaa Rytter, og Befordringen monopoliseredes. Hamburger-Routen, der var den vigtigste og snart besørgedes af ridende Bud, antages at være befaret een Gang ugentlig, og Befordringen tog ogsaa det meste af en Uge. Bestyrelsen af dette vort første og, som det vil sees, meget primitive Postvæsen henlagdes efter hamburgsk Mønster under 4 af Kjøbenhavns Borgmestre og Raad udvalgte Mænd, der benævnedes Postforvaltere, men det kneb haardt med at skaffe det fornødne Tilskud til Budenes Underhold, der paalignedes Byerne og Handelskompagnier.

Denne Postindretning blev modtagen med Glæde og benyttet en Del, men tiltrængte haardt Systemforandring, Udvidelser og andre Forbedringer. Og disse kom snart ved en enkelt Mands Foretagsomhed og Dygtighed, idet en født Hamburger, men dansk Embedsmand, Klingenberg, overtog hele Postvæsenet i Entreprise med Bestalling som Generalpostmester. Postgangen udvidedes i Hyppighed, Udstrækning og Hurtighed, men Taxterne forhøiedes ogsaa, og det blev en indbringende Virksomhed, der fra Klingenberg overgik til Kongesønnen Grev Chr. Gyldenløve, derefter i nogle Aar dreves af dennes Enke, indtil den helt og endelig overtoges af Staten. Den herved fremkomne og videre udviklede Ordning af Postvæsenet bestod i Aarhundreder og er karakteriseret ved de ridende Poster til Brevbefordring, den agende Post for Personer, Penge og Gods paa Hovedrouterne, i Forbindelse med offentlige gaaende Biposter og privat etablerede og opretholdte Sideposter. Vi citere efter en Skildring fra 1827: „Der sørgedes imidlertid mere og mere for Brevpostens hurtige Gang, saa at Veien fra Kjøbenhavn til Hamborg tilbagelagdes især i den gode Aarstid i mindre end 60 Timer, men naar Uveir, Modvind eller Is i Belterne lagde Hindringer i Veien, saa hastigt som disse Vanskeligheder kunde overvindes. Dertil sigtede den Befaling, at en Postillon maa ordentligvis ikkun bruge $^3/_4$ Time paa Milen, hvorved en streng Control fra Postmesterens Side ved egne Postsedler indførtes og Postmestrene paalagdes at have deres Breve ved Postens Ankomst i en saadan Orden, at de strax kunde afgives til Postillonen, ligesom det og paalagdes alle Vedkommende at hielpe Posten ved dens Standsning formedelst ufremkommelige Veie m. m.; dernæst indførtes lette Vogne til Brevpostens Befordring efterat Brevenes Mængde meget havde tiltaget, isteden for at Postkarlen tilforn reed, hvorover Navnet „ridende Post“ og blev aflagt, omsider Vogne af særegen Construction, hvilken giorde Pakkers og blinde Passageres Optagelse umuelig, der befordres efter Contract igiennem Provindserne af dertil udvalgte Vognmænd.“


KUGLEPOSTEN

Disse saakaldte Kuglevogne have nutildags paa Grund af deres særegne Konstruktion, der synes at være eiendommelig for Danmark, vakt megen Opsigt.

Ved Siden af Besørgelsen af Breve og Pakker havde Postvæsenet fra tidligste Tid en vigtig Opgave i Omsorgen for Reisendes Befordring. Paa



DILIGENCE

de stive, aabne Pakkepostvogne, der sædvanlig passerede Routerne en Gang ugentlig, var der anbragt Agestole, hængende i Fjedre, til Sæde for de Reisende, men hurtigere og bedre, ogsaa betydelig dyrere, var det at reise med Extrapost. Byernes Vognmandslaug og de korepligtige Indvaanere i Almindelighed vare eneberettigede og forpligtede til efter Tilsigelse fra Opsynsmanden ved Befordringsvæsenet (Postmesteren, Gæstgiveren etc.) at afgive Befordring til de Reisende, der maatte erlægge en autoriseret, tildels efter Foderpriserne varierende Taxt foruden Tilsigelsespenge, Drikkepenge til Postillonen og Godtgørelse til Litsenbroderen, der tog sig af Reisetøiet. Postillonen mødte med sin Timeseddel, der angav Bestemmelsesstedet, den fastsatte Køretid, Afgangstiden etc., i rød Frakke, med Postskilt paa Hatten og Posthorn til at varsko andre Veifarende og vække sovende Bommænd med, og skulde det være rigtig fint, bestilte man dobbelt Forspand og flere Postilloner, som man lod ride. Overfartsforholdene ved Sund og Bælt, Veienes Tilstand, Indretningerne til de Reisendes Bekvemmelighed paa Postgaarden og de privilegerede Gæstgivergaarde, Postillonernes Udrustning og Optræden, Forspandet, Indretningen af de oprindelig meget primitive aabne Vogne, der forsynedes med Kalescher og efterhaanden suppleredes af Wienervogne, alt vaagedes der over fra Postvæsenets Side med en Omhyggelighed, der svarede til den store Betydning, man maatte tillægge Datidens eneste Befordringsinstitution, af hvilken Levninger endnu findes rundt i Landet i de bestaaende Extrapoststationer med Forrettigheder og Forpligtelser til at afgive Befordring mod taxtmæssig Betaling.

Denne omfattende Forsorg, der var betroet Postvæsenet, kunde dog ikke hindre en endnu videregaaende Vidtløftighed og Omstændelighed, der i det væsentlige holdt sig langt nede i vort Aarhundrede, men dog nu synes os saa aldeles fremmed. Der opkrævedes Skriver- og Veierpenge og andre „Kontorrettigheder"; hvert enkelt Brev blev omhyggeligt undersøgt med Hensyn til Indlæg, veiet og taxeret efter Befordringsstrækningen, og indført i et Karte, der efter Ankomsten udhængtes af Posthuset til Underretning for Publikum, som saaledes kunde se, naar der var Brev at afhente; Udbringningen af Brevene, der først begyndte to Timer derefter, var længe noget for København særegent og maatte honoreres extra. Til Udlandet kunde man sjælden frankere sine Breve for hele Strækningen, man betalte til Hamborg, hvor der var dansk Postkontor, eller noget længere, Resten af Portoen blev afkrævet Adressaten. Brevposten gik sædvanlig to Gange om Ugen, Pakkeposten i Reglen kun en Gang, men mange Byer vare stedmoderlig behandlede, og endnu 1833 besørgede Postvæsenet f. Ex. kun fire Gange om Aaret Pakker til eller fra Lemvig. Pakkerne maatte være omhyggeligt emballerede mod Regn, og paa de to eller tre Sider forsynede med Mærke og Angivelse af Bestemmelsesstedet. De taxeredes efter Vægt og Befordringsstrækning, endvidere tildels ogsaa efter Beskaffenheden af Indholdet, der maatte opgives ved Afsendelsen, og de vare idelig Gjenstand for Undersøgelser fra Told- og Consumptionsvæsenets Side.

De fortvivlede Pengeforhold i Aarhundredets Begyndelse gjorde Taxterne meget varierende og foranledigede besværlige Omsætninger mellem



DANSKE GENERALPOSTDIREKTEURER

S. GREVE DANNESKJOLD-SAMSØE
PAUL KLINGENBERG
C. SVENDSEN



POSTRYTTER — EFTER EN TEGNING I ET ANDRAGENDE FRA 1834

Kongerigets og Hertugdømmernes Mønt. Medens de i dansk Kurant lønnede Embedsmænd fik betydelige Tillæg til Lønningerne, for at disse kunde staa i et passende Forhold til Livets Fornødenheder, forhøiedes Portoen gentagne Gange, for Pakker indtil $4^1/_2$ Gang det normale. En anden Hemsko i de Tider var den fjendtlige Blokering af Farvandene. Postvæsenet maatte fralægge sig ethvert Ansvar for de ved fjendtlige Opbringelser foranledigede Tab og gav Postførerne over Bæltet, saavel som Skipperne, der søgte at vedligeholde Forbindelsen mellem Jylland og Norge, Ordre til at, „forsynke", hvad Posten medførte af Værdi, naar Fjenden ikke kunde undgaas. Til England var det under Krigen strengt forbudt at sende nogetsomhelst Brev, og det er da charakteristisk for Forholdene og Korrespondancens Omfang at bemærke, at i denne Anledning skulde Brevene til andre Steder i Udlandet forinden Afsendelsen undersøges og forsegles af Øvrigheden. Mod Pest og anden smitsom Sygdom, der huserede i Kongeriget Neapel og spanske Søstæder, søgte man at værge sig ved at lade Brevene fra de smittede eller mistænkte Steder vædes med Eddike og ryges med Laurbær. Kongen bestemte ved Allerhøieste Resolutioner, hvilke Aviser, der maatte sendes med Posterne; at de ikke have været særdeles aktuelle, ses alene deraf, at Postmestrene maatte indberette til Generalpostdirektionen, hvad mærkeligt der hændtes indenfor deres Distrikt, og som en Paamindelse herom udtrykkelig skulde indberettes, naar intet mærkelig var forefaldet i Maanedens Løb.

Naar den kgl. Post med dens rødkjolede Postilloner, for hvilke alle Veifarende maatte vige tilside, og under Anførsel af Postføreren med Vaaben ved Siden, til Hornets lystige Toner holdt sit Indtog i en By og kørte op foran Postgaarden, har den vakt Røre overalt. Postdagene bragte almindelig Travlhed, der koncentrerede sig ved Posthusene, saa det efterhaanden blev anseet nødvendigt ved Militairet eller paa anden Maade at stille særlig Vagt udenfor Huset, hvor man mødtes livlig diskuterende de indløbne Efterretninger og det sparsomme Nyt Aviserne bragte. Vor Tids Jernbanefart og Telegrafstil var ukendt, og Brevskrivningen prægedes deraf til Held for Forskere, som i Brevene have fundet et uvurderligt Materiale, rigere end vore Brevmængder engang i Tiden ville kunne yde.

Ved Aarhundredets Midte var der opblomstret en ret livlig Dampskibsfart ved private Skibe og kgl. Postdampere, og samtidig paabegyndt Anlæg af Jernbaner, Posthusenes Tal forøgedes, Routerne udvidedes, og der tilveiebragtes daglig Postforbindelse med København og Hamburg for enhver nogenlunde betydelig By, medens de gamle Landbefordringsmidler, Vognene, bleve bedre indrettede og besørgede forenede Brev-, Pakke- og Personposter. Den Tid, da Diligencerne spillede nogen stor Rolle for det almene Samkvem, blev dog kort, Jernbanerne forviste dem mere og mere fra Hovedrouterne og reducerede dem til Sideforbindelser fra Jernbanestationerne. De bedre, hurtigere og billigere Befordringsmidler og den dermed følgende større Trafik nødvendiggjorde Simplificationer i Behandlingen og Taxeringen af Forsendelserne, der atter medførte disses yderligere Forøgelse. Af størst Betydning blev i Dan-



POSTILLON

mark som alle Vegne Indførelsen af Frimærkerne, der brød den gamle Tradition, at man skulde paa Posthuset med sit Brev og betale det efter stedfunden Undersøgelse og Udregning efter Miletabellerne. Samtidig med at Omsorgen for Hovedbefordringsmidlerne i stedse stigende Grad lagdes i Andres Hænder end Postvæsenets, fandt dette en ny Opgave, idet Landbefolkningen nu som en betydningsfuldere Faktor i Samfundslivet mere direkte maatte gøres delagtig i de Goder, et lettilgængeligt Postvæsen byder. At sprede Postnettet fra Købstæderne ud over Landdistrikterne og efterhaanden ligefrem inddrage hver Mands Hus indenfor en organiseret Postgang, var det næste Maal Postvæsenet stillede sig og heldig gjennemførte. Til en Begyndelse gik det dog kun smaat fremad, Landbefolkningen havde mange Steder sine private Budposter, som tillige besørgede andre Ærinder end de rent postale, Noget, Befolkningen lagde megen Vægt paa, men som naturligvis ikke kunde accepteres af Postvæsenet, naar Virksomheden skulde organiseres og drives af dette. Man nøiedes da foreløbig med rundt om at oprette mindre Posthuse, Brevsamlingsstederne, der dog ikke ret trivedes, før den misforstaaede Modvillie mod det offentlige Landpostvæsen havde tabt sig, og dette derefter organiseredes.

Hermed havde det danske Postvæsen i det væsentlige naaet sit nuværende Høidepunkt. Paa de talrige Posthuse, Jernbanetogene, Skibe, Baade, Vogne, Cycler træffes overalt travle Postfolk, og paa Landet kappes de blaajakkede Landposter med Byernes rødfrakkede Postbude om den største Popularitet hos deres Publikum.

Smaadigte

AF

Heinrich Heine

OVERSATTE AF

OTTO BORCHSENIUS

I.

Ja Verden er dum, ja Verden er blind,
Og daglig den sig forværrer.
Den siger om dig, min egen Hind,
Du holder for meget af Herrer.

Ja Verden er dum, ja Verden er blind,
Dens Avind til dig uden Ende:
Den veed ei, hvor blødt din Favn slutter ind,
Og hvor dine Kys kan brænde.

II.

Men er Du først min Ægteviv,
Vil Verden dig nok misunde.
Da fører Du ret et Herreliv
Fra Morgen til Midnatsstunde.

Og holder Du end et syndigt Kommers,
Jeg taaler det ganske stille.
Men roser Du ikke mine Vers,
Jeg lader mig fra dig skille.

III.

Det var sig Kong Wiswamitra,
Han havde ei Rist eller Ro.
Han vilde med Sværd og Landse
Erobre Wasischtas Ko.

O store Kong Wiswamitra,
Du var en Oxe jo,
At Du vilde kæmpe og lide
Og det blot for en Ko!

IV.

Ja sin Dyd Europa misted,
Hvem kan vel en Vildtyr baste?
Danaë vi ei maa laste,
Guldets Regn saa mange fristed.

Semele lod sig forføre,
Thi hun tænkte: Hvide Skyer,
Ideale Himmelvuer
Kan en Pige ikke røre.

Ak, men dybt det Syn os saarer:
Leda plask i Gadekjæret!
Hvilken Gaas maa Du ha' været,
Naar en Svane dig bedaarer!

V.

Vær uden Frygt, at jeg skal røbe
Min Kjærlighed for Verdens Blik,
Om mine Vers end strømmer over
Af al din Skjønheds Romantik.

Skjult under Dybets Skov af Blomster
Forvares taust i Hjertets Skjød
Den hemmelige Lues Emmer,
Den stille dybe Elskovs Glød.

Og slaaer forræderisk end Gnister
Af Rosenfloret ud — saa ti!
Verden, min Ven, troer ei paa Flammer;
Den tager det kun for Poesi.

VI.

Saa' Du, hvor nysgjerrig Maagen
Fik sendt os et Øiekast,
Fordi jeg mod dine Læber
Trykked mit Øre saa fast?

Den vilde saa gjerne vide,
Hvad vel din Mund har mig skyldt;
Om Du med Kys mit Øre,
Eller med Ord har fyldt.

Ak, naar jeg kun selv ret vidste,
Hvad sødt gjennem Sjælen fo'r.
De smelter vidunderlig sammen
Til Et, dine Kys og Ord.

VII.

Den hellige Alliance
Har vore Hjerter nu sluttet.
De trykked sig fast mod hinanden,
Og Alt var klart paa Minuttet.

Og kun din unge Rose,
Den stakkels Forbundsfælle,
Der kom imellem paa Brystet,
Med Livet maatte undgjelde.

VIII.

Kan ind jeg i dit Øie se,
Saa svinder al min Sorg og Ve;
Og kan jeg kysse blot din Mund,
Jeg bliver atter karsk og sund,

Og læner jeg mig til dit Bryst,
Jeg føler selve Himlens Lyst.
Men hvisker Du: jeg elsker Dig!
Da faaer Du til at græde mig.

IX.

De kjæreste Ønsker blomstrer
Og visner atter hen,
Og blomstrer og visner atter,
Til ingen er mer igjen.

Det veed jeg, og det formørker
Mig selv min Elskovslyst.
Naar Hjertet saa klogt er blevet,
Forbløder det i vort Bryst.

X.

Ved Havets Bred der ligger en Sten;
Der sidder jeg med mine Drømme.
Vinden suser, og Maagen skriger,
Og Bølgerne strømme og strømme.

Jeg elsked saa mangt et yndigt Barn,
Jeg havde Venner i Følge.
Hvor er de? Spørg den susende Vind,
Spørg den strømmende Bølge.

XI.

Ja, kunde min Smerte jeg samle
Blot i et eneste Ord,
Jeg gav det de viltre Vinde,
Og kaade de bort med det fo'r.

De bærer til Dig, Veninde,
Det smertenssvangre Ord,
Hver Time Du skal det høre,
Paa hvert et Sted det bor.

Og neppe til Nattens Slummer
Du lukker dit Øie til,
Før ind i de dybeste Drømme
Mit Ord forfølge Dig vil.

XII.

Du er saa fin og saa yndig
Som nogen Blomst i Vaar.
Jeg ser paa Dig, og vemodig
Mit bange Hjerte slaar.

Jeg kunde de foldede Hænder
Lægge ømt paa dit Haar,
Med Bøn, at Gud maatte tage
Dig ren som en Blomst i Vaar.

XIII.

Vi kjørte i Nattens Mørke
I Postvognen — ene vi to.
Vi trykked os ind til hinanden
Og baade spøgte og lo.

Men da det ad Morgen gryede,
Forbauset vi om os ser:
Imellem os sad Amor
Den Skjælm som blind Passager.

XIV.

Hvor har jeg ei brudt mit Hoved og grublet,
Hvad Livet var: om Ry eller Magt?
Men dine store, elskværdige Øine
Har nu mig til Erkjendelse bragt.

Mit Liv er, hvor dine Øine straale
I deres søde, kloge Pragt.
At jeg en Gang endnu skulde elske,
skulde ingen i Fjor saa lige mig sagt.

XV.

Naar ned jeg mit Hoved lægger
Paa Puden ved Aftentid,
Staar for mig saa sødt et Billed,
En Kvinde skjær og hvid.

Og neppe har Søvnen mit Øie
Lukket stille og øm,
Før Billedet lister sig sagte
Ind i min natlige Drøm.

Men ei det forsvinder, naar Solen
Rødmer bag Skovenes Tag.
Jeg bærer det i mit Hjerte
Trofast den hele Dag.

XVI.

Hvad har Du dog gjort i den Foraarsnat?
Med alle Blomster det galt er fat:
Violen sukker mod Maanen,
Rosen blusser af Skam saa rød,
Liljen er gustengul som en Død,
— Over hele Linjen en Daanen.

O, kjære Maane, du vil forstaa,
Det gjør mig ondt for de fromme smaa,
Der troede min ømme Klagen.
Hvor kunde jeg vide, de stod paa Lur,
Da jeg til Stjernerne gjorde Kur,
Af glødende Elskov betagen!

XVII.

Over Havets stille Strande
Breder Natten sine Vinger.
Maanen seiler frem af Skyer,
Hør, fra Bølgerne det klinger:

„Manden dér, er det en Taabe,
Eller er forelsket Knægten?
Snart han stirrer mørk, snart ler han,
Nu i Kaadhed, nu i Smægten.“

Maanen holdt sig paa sin Mave:
„I mit Lys der Elskovs Gigt er.
Det er en forelsket Taabe,
Og saa tilmed jo en Digter.“

XVIII.

Aftenens Skumring sænked sig alt.
Vildere raste Strøm og Flod,
Og jeg sad ved Bredden og stirrede ud over
Bølgernes hvide Dans.
Som det rullende Hav svulmed mit Bryst,
Og en uendelig Længsel greb mig
Efter Dig, Du yndige Væsen,
Der svæver overalt omkring mig,
Og kalder paa mig overalt,
Overalt, overalt,
I Vindens Susen, i Havets Brusen
Og i mit eget Brysts Sukke.

Med det lette Siv skrev jeg i Sandet:
Agnes, jeg elsker Dig!
Men de misundelige Bølger skyllede over
Den søde Tilstaaelse
Og slettede den ud.

Skrøbelige Siv, fygende Sand,
Rullende Bølger — I er ikke mine Venner!

Himlen mørknes, mit Hjerte bliver vildt,
Og med vældig Haand af Norges Skove
River jeg den høieste Fyr
Og dypper den ned
I Ætnas glødende Svælg; og med denne
Ildgjennemtrukne Kæmpepen
Skriver jeg paa Himlens mørke Hvælving:
Agnes, jeg elsker Dig!

Fra nu af luer hver eneste Nat
Deroppe den evige Flammeskrift,
Og alle kommende Slægter skal læse
Jublende de himmelske Ord:
Agnes, jeg elsker Dig!

XIX.

Kom, Vers, alle mine gode Vers!
Op, op, og væbner eder!
Lad Trompeterne lyde
Og løfter mig paa Skjold
Hin unge Skabning,
Der nu over hele mit Hjerte
Skal herske som Dronning:

Hil Dig, Du unge Dronning!

Fra Solen deroppe
Tager jeg det straalende røde Guld
Og danner deraf et Diadem
For dit hellige Hoved.
Af den i blaat Silke bølgende Himmelhvælving,
Hvori Nattediamanterne funkler,
Skjærer jeg et kostbart Stykke
Og hænger det som en Kroningskaabe
Om din kongelige Skulder.

Jeg giver Dig en Hofstat
Af mine tungsindige Sange,
Af mine Elskovskvad og mine kaade Viser.
Som Løbere tjener Dig mit Vid,
Som Hofnar min Fantasi,
Som Herold mit Smil i Taarer,
Det, min Humor bærer i sit Vaaben.

Men jeg selv, o Dronning,
Jeg knæler her ned for Dig,
Og som min Hyldest rækker jeg Dig
Paa den røde Fløielspude
Den Smule Forstand,
Der af Medlidenhed blev mig levnet
Af din Forgængerinde paa Tronen.





Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



(6. Fortsættelse.)

„Ja, Marian, hvor kan Du nænne det!" udbrød den forbausede Olympia. Marian, der var et opvakt Barn, vidste, at hun vilde blive troet og at hun kunde stole paa sine Søstre, derfor vedblev hun:

„Jo, det var. Jeg saae det."

„Nei, det var ikke — hvordan kunde han gjøre det, naar Carry for længe siden jog ham ind i Stalden."

„Den Hund skal blive pryglet", sagde Mrs. Westwood. „Olympia, gaa hen og faae fat i den og bring den herhen. Den Vase har kostet mange Penge. Olympia, hører Du, hvad jeg siger?"

„Det var ikke Pluto, der gjorde det, Tante Caroline. Det var mig."

Hvad skal man svare paa Selvangivelse? Mrs. Westwood kjendte ialtfald ikke den store Retslærde, som paastaaer, at der klæber lidt Galskab ved alle Tilstaaelser. Den umiddelbare Virkning af Olympias Usandhed var, at Marian fik saa megen Roes, fordi hun vilde have dækket over Olympia, at hun virkelig tilsidst selv troede at have udført en Stordaad; at Olympia fik en Formaningstale paa Stedet og Straf for mindst en hel Uge, deri indbefattet Udelukkelse fra Plutos Selskab; at hun paadrog sig Marians og hendes Søsters Foragt, fordi hun var saa tosset; og at hun fik et Indtryk af Uretfærdighed, som hun neppe vilde glemme i hele sit Liv. Formaningen paahørte hun i Taushed, Straffen bar hun stolt og Foragten overmodig. Hun havde handlet efter sit Begreb om Ære, hun havde taget imod Straffen, istedetfor at sladre. Da det denne Gang var lykkedes hende at tage sin firbenede Vens Synder paa sin Kappe, sagde hun altid siden, hver Gang Pluto havde gjort Spilopper:

„Det var ikke Pluto, Tante Caroline, det var mig."

Men det var vel meget af det Gode. Da man en Dag fandt en Bog, pragtfuld indbunden i Rødt og Guld, tilligemed Mrs. Westwoods nye Hat paa Gulvet, revet i hundrede Stykker og med tydelige Spor af Poter og Tænder, og Olympia for tyvende Gang erklærede:

„At det ikke var Pluto, men hende, der havde gjort det", blev Olympia straffet, fordi hun løi, og Pluto blev ikke blot pisket men sendt bort med det Samme. Det var hendes første Hjertesorg og, ung som hun var, havde hun den Følelse, at den samme hemmelighedsfulde Forbandelse, der hvilede over hende, ogsaa udstrakte sig til dem, hun elskede. Hun havde hidtil skjult sine Følelser; men nu stormede de frem, og i sin Vrede udgjød hun en saadan Strøm af Taarer, at selv hendes Tante stod ganske magtesløs overfor hende. Hun gik i flere Dage omkring som en Electra, ved sin hellige Sorg beskyttet mod Fornærmelser. Det var mærkeligt, at hun ikke blev syg. Selv Capitainen blandede sig i Sagerne og sagde til hende:

„Bryd Dig ikke om det, Olympia, hvis Du vil være artig og lydig mod din Tante, skal vi nok faae en anden Hund."

Men hun foragtede en saa ynkelig Trøst.

„Jeg er ikke artig, Onkel John, og jeg bryder mig heller ikke om at være det, nu, da Pluto er borte. Jeg vil aldrig se paa en anden Hund, og naar jeg bliver gammel nok, vil jeg gaa ud i den vide Verden og lede efter Pluto."

„Ja, ja, vær nu blot en god Pige og lad være med at ærgre din Tante", gjentog han hurtig, da han hørte sin Kones Silkekjole rasle ned ad Trapperne.

Men den Trang, der var hos Olympia til at elske og opoffre sig for Noget eller Nogen, var nu engang bleven vakt og lod sig ikke undertrykke igjen. Hun sørgede længe over Pluto, men tilsidst opdagede hun, at lille Gerald var ligesaa interessant som en Hundehvalp.

Han var en lille, livlig Fyr, der lignede Pluto en hel Del, hvad hans Opførsel angik; han var nemlig ogsaa en stor Spilopmager. Naar undtages den lyse Teint, lignede han ingen af de tre Frøkener Penders, maaske var det en Grund mere til, at det Venskabsbaand, der blev knyttet imellem ham og Olympia, var saa stærkt. Mrs. Westwood hadede al støiende Opførsel, men med

sin yngste, det eneste Barn af andet Ægteskab, gjorde hun en Undtagelse.

Det var ikke saa underligt, at lille Gerald Westwood foretrak at lege med En, der ikke brød sig om en Flænge i Kjolen eller om Haaret kom i Uorden, thi tiltrods for Olympias tilbageholdne Væsen, var der dog mere Liv i hende end i hans tre Halvsøstre tilsammen.

Det var, som om Mindet om de første Aar, hun havde tilbragt i det vilde Vesten, ikke helt kunde udslettes. Da hun kom til Westwoods, blev der sagt hende, at hun skulde opføre sig pænt og artigt, men, skjøndt Aanden var redebon, var Kjødet meget skrøbeligt. Hun kunde ikke forklare, hvad der feilede hende om Sommeren, naar Solen skinnede, ligesaalidt som Lærken kan forstaa sin Trang til at synge om Foraaret, eller Svalen sin Længsel efter at flyve bort. Til saadanne Tider var fire Vægge ikke stærke nok til at holde hende inde, eller den Lov skrevet, som hun ikke brød. Engang ødelagde hun et lille Frugttræ ved at prøve paa at fælde det med en Øxe, som Gartneren havde været uforsigtig nok til at lade ligge i Nærheden af det. Hun ødelagde sine Klæder ved at klattre op i Træerne. Hun jagede Koen, til den ganske fortumlet løb ind i Blomsterhaven. En Gang, da hun saae en Pony staa paa Marken og græsse, fik hun pludselig den største Lyst til en lille Ridetur. Hun løb ind i Stalden, hentede et Reb, og efter store Anstrengelser lykkedes det hende at faae lavet en Slags Tømme. Saa sprang hun op paa dens Ryg, greb fat i Manken, og afsted gik det i susende Galop. Rundt — og rundt om Marken gik det, indtil det bange Dyr begyndte at slaa bagud og kaste sin Rytterske af. Hun kom dog ikke tilskade, hun stødte sig aldrig, skjøndt hun gjorde sit Bedste for at brække alle Benene i sin Krop.

Saadan var den unge Dame, der havde bestemt sig til at være Gerald Westwoods Ledsager, Opdrager og Ven.



FJERDE KAPITEL.

En smuk Sommermorgen, da Carry Westwood var femten Aar gammel, Julia fjorten, Mariane tretten, lille Gerald ikke fyldt otte, og Olympia i en ubekjendt Alder, blev det meldt Mrs. Westwood, at Hans Velærværdighed Pastor Maurice Lee var kommen, for at aflægge hende en Visit. I en Fart gjorde hun Toilette, lagde Ansigtet i de mest elskværdige Folder, gav Ordre til, at Børnene skulde holdes rede, og gik saa ind i Dagligstuen for at modtage sin meget ærede Gjæst, Sognepræsten til Beckfield og Gressford St. Mary.

„Aa, hvor det glæder mig at se Dem, Mr. Lee! Jeg er saa kjed af, at Capitain Westwood ikke er hjemme. Det glæder mig at høre, at De nu er fuldstændig rask igjen. Det har virkelig været tungt at savne en Sjælesørger. Jeg haaber, at De har havt bedre Veir end vi. Her har det skyllet ned i hele tre Dage. Jeg hørte, at De har været i Besøg paa Farleigh. Er det sandt, at Hans Herlighed har havt Gigt? Jeg er selv fra Somersetshire, som De veed, derfor interesserer alt Saadant mig.“

„Tak, Mrs. Westwood“, sagde Præsten, en livlig, smuk midaldrende Herre, hos hvem kun den hvide Krave mindede om Præsten. „Jo, jeg havde det rigtig rart paa Farleigh og befinder mig rigtig vel. Vi trænger jo Allesammen til Recreation, og den anstrengende Virksomhed i to Sogne har været for meget for en skrøbelig Mand som jeg — ha, ha, ha!“

„Det er saa venligt af Dem, at komme over og se til os. Har De spist Frokost? De vil nok drikke et Glas Vin? Jo, vist saa! Townsend, bring Sherry og Biskuit. Hvordan har Jarlen det — jeg mener naturligvis *vor* Jarl. Jeg haaber, han befinder sig vel.“

„Jo Tak, Mrs. Westwood. „Jeg troer nok, at Lord Wendale har det udmærket.“

„Hvor det glæder mig! Han er saa god, saa elskværdig, en sand Pryd for Samfundet. Aa, Mr. Lee, der er dog Intet, der kan maale sig med Aristokratiet. Blod er *Alt* — det er nu min Overbevisning. Jeg havde en Stuepige, Anna Clarke, og da hun skiftede, savnede jeg en Masse Ting. Jeg vilde have, at Capitain Westwood skulde melde hende, men uheldigvis havde vi intet Bevis — Moralen er dog den samme. Det er Grunden til at jeg giftede mig med Capitain Westwood. Jeg forsikkrer Dem, Mr. Lee, at selv om han havde været Prinsen af Wales, vilde jeg aldrig have taget ham, hvis han ikke havde havt Blod i sine Aarer. Capitain Westwood er, som De veed, af en udmærket Familie — hans Fader tilhørte Geistligheden og var beslægtet med Westwoods fra Devonshire: Sir Craven Westwood, som blev gjort til Baronet for flere hundrede Aar siden — længe før Erobringen, troer jeg nok. Jeg kommer jo ikke saa godt ud af det med Mr. Taylor, som jeg gjerne vilde.“ (Mr. Taylor var Kapellanen i Gressford). „Han er en rigtig rar ung Mand, og dygtig, siges der, og venlig mod de Fattige, som jeg sender til ham, og jeg har Intet at bebreide ham — tvertimod — og hans Prædikener er fornuftige, men de mangler Noget — dette *je ne sais quoi*, De forstaaer mig nok, som findes i Deres, Mr. Lee — men han er jo ogsaa kun Kapellan. Men hvad jeg mener, er, at man strax paa første Blik kan se, at han ikke ganske er som en af os. Er det sandt, at hans Fader kun var Slagter i Southampton? Han var til Middag hos os forleden Dag, og jeg spurgte ham om, hvad han syntes om Bedekjødet — det var Bedekjød fra Weyport — og han blev ildrød i Hovedet.“

Pastoren svarede alvorligt — ialtfald dulgte han sit Smil — „Det er meget kjedeligt, meget kjedeligt, hvis det er sandt, hvad De fortæller. Jeg skrev til mit gamle Collegium og bad om at anbefale mig en Kapellan, men jeg maa med Skam bekjende, at jeg glemte at forlange hans Stamtavle. Naa, bryd Dem ikke om det, Mrs. Westwood, vi maa se at faae noget rigtig blaat Blod hertil, naar Miss Westwood er gammel nok til at brodere Tøfler til Kapellanen. Forresten er den Tid ikke fjern, hvis det var Miss Westwood jeg mødte, da jeg kom ridende henad Veien. Hun saae ud til allerede at kunne blive farlig for stakkels Taylor, og hvad skulde jeg stakkels svagelige Mand stille op med en forelsket Kapellan. Ha, ha, ha. Paa Ære, Mrs. Westwood, hun er det smukkeste Barn, jeg nogensinde har seet. Hvis jeg var en ung Mand, hvilket jeg uheldigvis ikke mere er, saa —"

„Aa, Mr. Lee, det mener De ikke."

„Det er sandt — det er kun paa Mrs. Westwood, at man ikke seer Spor af, at Tiden iler. Men hvad jeg vilde sige, hvis jeg var paa Taylors Alder, gad jeg nok forsøge paa, om en Sognepræst ikke kunde stikke en Kapellan ud. Imidlertid kan mit lille Sognebarn ikke benytte sin Tid bedre end at øve sine flinke Fingre i at brodere Tøfler til den gamle Pastor. Kapellanen trænger ikke til Tøfler — men derimod en svagelig, udslidt Sognepræst, ha, ha, ha!"

Mrs. Westwood rødmede af Glæde.

„Det maa have været Julia, De har seet — min Næstældste. Skjøndt jeg forstaaer ikke, hvad det lille Pus havde at gjøre derude. Hun holder ikke saa meget af at læse som Caroline — den Ældste; men vi kan jo ikke Alle være Genier, Mr. Lee. Jeg er bange for, at Julia snart vil blive altfor feteret, naar hendes Mama begynder at blive en gammel Kone. Aa, de Børn, Mr. Lee! De faaer En til at føle sig meget ældre, end man egentlig er. Ja, Julia er et smukt Barn, naar jeg selv skal sige det. Townsend, lad Baker bede Miss Caroline, Miss Julia og Miss Marian om strax at komme herind; og lad dem tage Master Gerald med. Det er hele min lille Flok, Mr. Lee — disse fire."

Pastoren glædede sig ikke synderligt til den forestaaende Nydelse, men han var altfor dannet til at lade sig mærke dermed. Lidt efter marcherede de tre lyshaarede Prinsesser ind i Gaasegang, efter Alder, omhyggeligt vaskede og Alle i hvide Muslinskjoler med lyseblaat Skjærf, som om de ikke havde Andet at bestille end at ligge i en Æske og vente paa, at Jarlens Fætter skulde komme i Besøg.

Pastoren smilede velvilligt, da han saae Børnene nærme sig.

„Ah", sagde han, „De er sandelig en lykkelig Moder, Mrs. Westwood."

Hun kneisede stolt, idet hun sagde:

„Men Caroline, hvor er Gerald? Hvorfor har Baker ikke taget ham med?"

„Hun kommer strax med ham, søde Mama. Men han har løbet og leget hele Morgenen, og nu leder de efter ham oppe paa Pulterkammeret."

„Saa gjør han sig vel saa snavset, at han ikke kan lade sig se," tænkte Mrs. Westwood. „Det skjødesløse Fruentimmer, Baker — det vil nok gaa hende ligesom Anne Clarke. Naa Børn, gaa pænt hen til Mr. Lee og siig Goddag. Det er Caroline, Mr. Lee; hvis der var Tid til det, skulde De høre hende spille. Det er Julia, og det er Marian. De kan ikke tro, hvor det Barn er vittig, hun siger virkelig de mest pudsige Ting. Fortæl Mr. Lee, hvad Du sagde i Gaar om —"

Men der er dog en Grænse for selv den mest dannede Mands Taalmodighed.

„Sagde De ikke, at det var alle Deres Børn?" yttrede Præsten. „Jeg seer ikke hende, jeg før mødte paa Veien."

„Jo, her er Julia, Mr. Lee."

„Jasaa! Hun er meget kjøn — rigtig kjøn. Men hende, jeg mener, var en af de smukkeste unge Piger, jeg nogensinde har seet — hun lignede en lille Spanerinde eller Italienerinde, med Øine som et af Raadyrene i Beckfield. Hun havde en sød, lille blaaøiet og lyshaaret Dreng med sig."

„Gode Gud!" udbrød Mrs. Westwood og sprang ærgerlig op fra Stolen, idet hun ganske glemte sine fine Manerer. „Det er Gerald og Olympia; hun har taget ham med og — Caroline, ring strax. Han vil blive bragt hjem paa en Baare, det er jeg vis paa. Baker, De skrækkelige Menneske, hvor kunde De igjen lade Gerald gaa ud med den nederdrægtige Unge!"

„Undskyld, Frue, jeg har ikke havt mine Øine fra ham. Jeg troede ganske bestemt, at han var paa Pulterkammeret."

„Lad være med at svare mig. Hvor tidt har jeg ikke sagt, at De ikke maa tabe Gerald af Syne, naar det Pigebarn er i Nærheden? Hun vil faae ham til at klattre op i Træer og knække Halsen, og Ponyen vil sparke ham."

(Fortsættes).

❦

Ludvig Bödtcher i Italien

AF

NICOLAI BØGH

❦

(3. Fortsæt. og Slutn.)

ENIMOD Midnat blev de Ældre formodentlig kjede af al denne Hurlumhei og forlod efterhaanden Osteriet. De Yngre — hvoriblandt ogsaa mange Gifte — vedblev

med deres Dans og Lystighed. B., som ikke havde faaet sin Middagslur, søgte at overtale mig til at gaa hjem med sig, da jeg havde glemt Nøglen (til min Port); men i det Samme bragte man et Forslag paa Bane, som forandrede vor Beslutning. Den omtalte Vignarols Broder, en ung, velskabt og særdeles vakker Mand, indbød hele Selskabet til at følge med ned i hans Vigne, hvor der var svalere og tillige bedre Leilighed paa en fri Plads udenfor Huset. B. afslog først paa det Bestemteste Indbydelsen; men, da *Flavia* holdt sig ved Siden af en ung Kone og Stifmoderen vandrede hjem med nogle aldrende Matroner, anvendte jeg alle mine Taleevner for at bevæge ham til at blive. Mine Kunster vare forgjæves, indtil der undslap mig de Ord: „Tidligt eller sildigt, naar vi sees i Danmark, skal jeg takke Dig for denne Aften." Det slog ham; vi blev og fulgte med den tætte Klynge ned til Vignen.

Da vi gjennem mørke Stræder og en Mængde steile Fodstier paa Kryds og tværs, bestandig nedad, vare ankomne til Stedet, fandt vi endnu en døsigt brændende Lampe staaende i Vinduet. Døren gik op; to unge Piger i en natlig Bondenegligé og en gammel Kone kom ned ad Trappen og bød os Velkommen. Derefter flyttedes der en Mængde Stole og Bænke allevegnefra sammen og opstilledes hist og her uden Symmetri og Orden. Hytten var næsten helt begroet med Vinløv; Pladsen begrænsedes paa de to Sider af høie Vinstokke og Figentræer; en gammel Elm og en kroget Eg stod mellem noget Krat paa den tredie, lige ved Randen af en høi Brink, hvor man kunde se dybt ned i Afgrunden. Selskabet tog Sæde, paa to eller tre Par nær, som skulde aabne dette simple Skovbal. B. var blandt de Første; jeg havde ikke Lyst til at danse, idetmindste ikke med Andre end *Flavia.* Jeg ledte efter hende; hun sad henne ved Trappen i Skygge, da to Lamper, som man havde tændt, vare flyttede om paa den anden Side. To unge Fruentimre, som hun jævnlig pleier at gaa ud med, sad paa samme Bænk; en Gruppe raske Ungkarle i Skjorteærmer — som med Begjærlighed ventede paa, at Turen skulde komme til dem — stod lige foran dem og saae paa de Dansende. Jeg gav hende et Vink, og, da det blev besvaret, rykkede jeg nærmere, til det endelig lykkedes mig at naa Bænken og sætte mig ned ved Siden af hende. Vi havde Meget at tale om; det var næsten otte Dage siden, vi havde talt sammen en Aften i *Villa Conti* . . . Denne Nat er en af de mindeværdigste i min Erindring.

Landsmanden morede sig imidlertid, efter hans Sigende, fortræffeligt. Da vi havde siddet en Times Tid omtrent, bad jeg *Flavia* om en Dans. Vignarolen gjorde Plads for os og førte os ind i Kredsen. En af hendes Bekjendte tog Tamburinen, B. istemte Sangen, og nu dansede vi en Saltarella, hun med en frascatansk Landsbypiges naturlige Ynde, jeg naturligvis lidt klodset, da der — som jeg før har talt om — hører megen Øvelse til at danse den med nogenlunde Gratie.

Over hele denne lidt paphiske* Scene stod Maanen klar og rolig paa den mørkeblaa Himmel. Det var sidste Kvarteer og dens Lys derfor ikke saa blendende hvidt, som det ellers pleier at være her ved skyfri og ren Luft. Natten var igrunden behagelig sval; men ved Vinen og den idelige Spænding og Bevægelse var Blodet kommet lidt i Kog. Fruentimrene kastede først deres lange Slør ellers Korsklæde, dernæst det brogede, sædvanlig røde eller gule Tørklæde, hvormed enhver Frascatanerinde skjuler sin Hals og Nakke, da Kjolerne eller Spencerne pleie at være temmelig dybt udskaarne. Sølvnaalen var det Eneste, der endnu holdt paa det lange, sorte Haar. En ung Kone tabte engang denne Naal midt i Dansen. Haaret bølgede ned i Nakken, og, da hun ikke strax mærkede det, eller der maaske var en Smule Koketteri med i Spillet, da hun virkelig havde et udmærket smukt og langt Haar, faldt det omsider helt ned og flagrede om Taillen og Armen, indtil en Anden fik hende standset i en Fart og førte hende ind i Huset. Fruentimrene blev ikke videre forlegne ved dette Optrin; Mandfolkene mumlede: *„Com' è bella!"*** og dermed var det Hele glemt.

Tiden gik imidlertid — som man let kan forestille sig — meget hurtigt, og, havde Solen ikke været saa tidligt paafærde, havde de vist ikke ophørt saa betids, som de gjorde. *Flavia* var den Første, der gjorde mig opmærksom paa, at Maanen blegnede, og at det begyndte at dages hen ad *Tivoli* til. Vi skyndte nu paa at komme afsted. Det var ikke let for Vignarolen og hans Broder med Lempe og lidt efter lidt at faa Ballet hævet. Fruentimrene gjorde imidlertid deres Toilette; der blev drukket nogle Foglietter, og i en lang Række — for det Meste Par og Par sammen — forlod vi dette yndige, hyggelige Sted og begav os paa Hjemveien. Ved Porten skiltes de Fleste ad; ogsaa B. sagde træt og søvnig Godnat til *Flavia* og mig og smuttede ind ad Døren. Jeg følte intet til Mathed, hverken i Aand eller Legeme, og, da jeg gik ned ad den stille, tomme Gade, vingelet, med *Flavia* under Armen, og siden op ad *Villa Falconiera* til, trængte jeg alle andre Tanker tilbage i min Sjæl og lod Fortid og Fremtid skjøtte sig selv, da det nærværende Øieblik nok kunde veie op imod Alt, hvad jeg hidindtil har oplevet i mit korte Liv . . . Det var blevet ganske lyst, da vi skiltes ad ved *Villa Piccolomini.* Hun ilede ind ad Byen til; jeg gik langsomt op gjennem Haven,

* „Den Paphiske" er Tilnavn til Venus; i Staden Paphos paa Cypern havde hun et Tempel.

** Hvor hun er smuk!

paa den bekjendte Sti, sprang over Gærdet og stod snart ved den store Jernport, som heldigviis var aaben . . .“

Den 22 August møde vi Lorenzen og Bødtcher i *Palestrina,* nordost for Frascati, 4 Mile fra Rom. Vi flyttes over i en hyggelig, smuk Stue, hvor de Begge sidde ved deres Foglietter og med det Allerførste have i Sinde „at bestige en ren og pæn Tronseng med grønt Silketæppe, snehvide Lagener og Krølhaarsmadrasser.“ Lorenzen skriver: „I Middags ankom vi her til Byen — som sædvanligt alene, uden Fører, paa vore Æsler. Fra *Monte Compatri* dreiede vi af tilvenstre, ned gjennem et yndigt, skyggefuldt *Castagnetto* og gjennemskar næsten i lige Linie Kampagnen. Omtrent halvveis begynde Vignerne og strække sig op til Foden af de sabinske Bjærge. Den gamle *Via Labicana,* som begynder nede i Kampagnen ved et lille Osteri, fandt vi paa nogle Steder endnu næsten hel og holden; de store Polygoner vare imidlertid meget forslidte og hist og her fulde af dybe Hjulspor. Vi mødte flere af de store, tohjulede Karrer med vældige Stude for, et Kjøretøi, som vist er meget gammelt her i Egnen. Det var ellers grumme ensomt hele Veien, og, da det var en usædvanlig stærk Hede idag, blev jeg først rigtig vel tilmode, efterat jeg her i vor Locanda havde brugt min sædvanlige forfriskende Hovedkur: en dygtig Portion isnende koldt Kildevand over hele Overkroppen.

Vi tog os først en ordentlig Middagsmad og gjorde derpaa en antikvarisk-malerisk Tur omkring i Byen, . . . som har en udmærket smuk Beliggenhed og er bygget terrassevis paa Skraaningen af en temmelig steil Bjergryg. Det interessante Mindesmærke fra Oldtiden er det gamle Fortuna-Tempel, eller — rettere sagt — de faa, næsten ukjendelige Spor af samme . . . Vi maatte nøies med at rode lidt omkring i de gamle Ruiner. Derpaa fulgte vi Veien opad til *La rocca,* Stadens ældgamle Akropolis . . . Vi pustede en halv Times Tid i den svale Kirke *S. Pietro* og traadte derpaa ud igjen for at betragte det smukke Panorama, som aabnede sig fra alle Sider . . .

Paa Hjemveien til vor Locanda* havde vi et morsomt Æventyr. Da vi fra Kirken gik ned ad den steile Klippevei, fandt vi paa høire Haand et anseeligt Hus, hvis Port var aaben. Man kunde se helt igjennem den — langt ud i Kampagnen og hen til Albanerbjærgene. Udsigten var deilig fra den mørke Forgrund ud i det blendende Solskin. Jeg gik ind i Porten og stod længe og saae paa dette yndige Maleri uden at lægge Mærke til, at Landsmanden var borte. Med Et kommer han løbende ud ad en Dør tilhøire og raaber hen til mig: „Kom ind, Du Lykkelige og Udvalgte! Vi ere indbudne til Gjæst af to vakre Ungmøer!“

* Værtshus.

Jeg formodede, det var et af hans sædvanlige Skjælmsstykker, og gav mig til at le af fuld Hals. I det Samme tittede to smukke Hoveder frem bag ved hans Skulder, og en jomfruelig Stemme bød mig træde nærmere med de Ord: *Favorisce, Signore, venga pure!*“* Jeg troede at drømme. Imidlertid, da jeg ikke pleier at afslaa en saadan Indbydelse, følte jeg snart, at jeg var lysvaagen, og fulgte med ind ad Døren. Det var virkelig to vakre unge Piger: den Ældste, *Marcellina,* vist ikke over sytten Aar, den Yngre, *Lætitia,* en sand Sylfidefigur. Jeg kunde endnu ikke rigtig sætte mig ind i Forholdene og bad derfor — efter de første gjensidige Komplimenter — min Ven om Oplysning i Sagen. Den var simplere, end man skulde have formodet. Han var uden Videre gaaet ind ad Døren og var kommen ind i en Slags Forstue eller stor Hal, hvor han stod og betragtede Malerierne i Loftet og den smukke Udsigt fra Vinduerne. Man havde aabnet en Dør, og han havde allerede været i Færd med at tiltræde Tilbagetoget, da o. s. v. Jeg var nu fuldkommen *au fait.* Da Landsmanden var den Ældre og mere Erfarne, tilkom det ham at gjøre Undskyldning for vor Dristighed, hvilket han da ogsaa gjorde med den ham eiendommelige Finhed. Som Italienerinder vare de ugenerede og takkede for den Ære, vi gjorde dem ved vort Besøg. Vi skulde kun blive; deres Forældre vare rigtignok ikke hjemme; men det skulde være dem kjært, ifald vi vilde nyde et Glas Vin og en Smule Frugt efter Husets ringe Leilighed.

„Nu, det er, sandt for Gud, en ordentlig Behandling oven paa Din Uforskammethed“, sagde jeg til Landsmanden, da Pigerne vare gaaede for at hente Vinen. „Du har Ret! De fortjente virkelig, at vi forbarmede os over dem og tog dem med til *Palazzo Aldobrandini*“, svarede han ganske tørt og gav sig til at mønstre Malerierne.

Disse vare — som vi siden hørte — af *Salviati,* hvis Familie endnu er Eier af Huset. De huede mig ikke, og, da jeg var saa heldig at finde nogle Malerier af en anden Mester, som hører til en bedre Skole, glemte jeg dem siden aldeles. Vinduerne vare nemlig høie og bestod af to Afdelinger, saa at man kunde lukke Tremmerne for den øverste og lade den nederste blive aaben. Jeg lukkede nu de to andre Fag og Halvdelen af det tredie og gik lidt tilbage i Værelset. Vinduet dannede en Ramme om det yndigste Landskab, man kunde tænke sig. Man skulde tro, det var en *Claude Lorrain,* og ved at skifte Plads kunde man selv forandre Malerierne. Vi blev ikke kjede af at lukke op og i, førend vore Værtinder kom ind og satte en pæn Bakke med to slebne Foglietter og nogle Appelsiner paa Bordet. Nu begyndte en ordentlig og alvorlig Konversation. Landsmanden talte om Karneval, Komedie og Tyrefægtninger; men de unge Lands-

* Vær saa god, min Herre, kom kun nærmère!

bypiger havde aldrig seet noget Saadant. Jeg slog nu paa en anden Stræng og spurgte efter deres Processioner og andre Høitideligheder her i Byen. Derom kunde de rigtignok fortælle endel; men omsider blev vi dog nødte til at snakke frem og tilbage om Veir og Vind, om den gruelige Hede og den nydelige Egn, de boede i. Denne Konversation varede vel en halv Times Tid. Da Stoffet begyndte at mangle — det vil sige: et passende Stof, siden det ikke gik an at spille de Forelskede — søgte vi vore Hatte og anbefalede os paa det Ærbødigste. De muntre Glutter havde endnu den Naade at indbyde os tilaften; deres Forældre skulde vi da finde hjemme; men, siden vi ikke brød os synderlig om de Gamle, takkede vi skyndsomst og forlod Huset.

Dette lille Æventyr morede os meget. Det var en sjælden deilig Eftermiddag. Scirokkoen havde rent lagt sig, og Luften var sval og fuldkommen ren; kun henne paa Albanerbjærgene bølgede den sædvanlige blaanende Taage, der gjør de italienske Bjærge saa yndige. Vi gik en Times Tid omkring i Byen, især nede i Hovedgaden, frem og tilbage, for at se paa Dragterne. Af Fysiognomier fandt vi næsten ingen saa smukke eller interessante som de fleste i Omegnen af *Frascati*. En Boghøker, der havde opslaaet sin Butik midt paa Fortovet, bestaaende af et Bord, nogle og tyve Bøger og et Par Stole, falbød en Slump antikke Stene. B., som er en Kjender, fandt, at der var nogle fortrinlige iblandt, og kjøbte dem. Jeg er bleven bedraget to Gange og indlader mig for det Første ikke mere paa denne Handel. Ved „Solens Port" — det prægtige Navn paa Byens Hovedport mod Kampagnen — stod en Gruppe høie, velvoxne Ungkarle og røg af deres korte Rørpiber. Over deres Hoved stod den bekjendte Indskrift: „Det prænestinske Senat og Folk". Efterkommerne af den stolte Nation, som boede engang her i Egnen, synes endnu ikke at kunne glemme deres fordums Høihed; næsten i alle Smaabyer finder man denne Inskription; ja, vor egen lille By nøies ikke med Ordet *Frascatanus*, men har taget sig den Frihed at sætte *Tusculanus*. Jeg spurgte engang en dannet Frascataner, der er bekjendt for sine liberale Ideer, hvad det da egentlig skulde betyde. Hans Svar lød underligt nok: „Min Herre! Disse Ord pege ikke tilbage til Fortiden, men fremad mod Fremtiden".

Det lakkede imidlertid ad Aften, og, da vi ikke skjøttede om at komme under Tag endnu, begav vi os hen til et Osteri, som laa paa Skyggesiden af Gaden, og fik et Bord og et Par Stole flyttet ud paa Fortovet. Til Børnenes usigelige Morskab og de Ældres Forundring trak vi de lette Sommerfrakker af og drak os en Fogliette i Skjorteærmer. Omsider kom da det prægtige Øieblik, da Gaden blev mørkere og mørkere. Vi kunde se ud igjennem Porten. Den ene Side gløddede, medens den anden laa i Skygge. Langt ude i Kampagnen saae vi det høirøde Slør, som ingen dødelig Pensel formaaer at efterligne. — Da Stjærnerne kom frem, sad vi paa vort hyggelige Værelse og snakkede lidt frem og tilbage, mest om det Land, som hver Dag rinder os i Hu".

Endnu kun eengang træffe vi Bödtcher og Lorenzen sammen, nemlig da man i Frascati havde foranstaltet en høist naiv Fyrværkerifest for dermed at ære en Helgen. De to Danske havde sat sig paa et Par Stole uden for Kaffehuset, hvor de gottede sig over al denne Hurlumhei.

I første Halvdel af September forlod Bödtcher sit Sommeropholdssted og tog formodentlig tilbage til Rom.



Som Enhver, der blot i ringe Grad er kjendt med Bödtchers Digte, vil se, er det i alt Væsentligt Scenen for de italienske, der foreligger i det Foregaaende. Som Frascati er Centrum i disse, saa bliver ogsaa det Digt, der er henlagt hertil, „Mødet med Bacchus", det ypperste af alle de italienske, ja, af alle dem, han har skrevet. Da han hin 23. Juli 1828 red ud fra denne By sammen med Lorenzen, var Situationen næsten som i Digtet:

Frascatis friske Haver
laa end som Børn i Vuggen
og died Morgenduggen,
da langsomt hjemmefra
jeg styred Æslets Staver
mod *Monte Porcia*.*

Med kølig Susen strømmed
Fontænerne og løde
om *Tusculanums* Øde
som gamle Dages „Tys!",
naar Cicero sig rømmed
før Talens Fynd og Gys.

Smaaspurve graa og gule
alt kvidrede og spøgte;
mit Æsel gik og søgte
i Veiens brune Sand
og løftede sin Mule
og smilte med sin Tand,

Man kan læse videre og gjenkjende Meget fra Lorenzens Skildring, lige indtil det hedder:

Bjærgets den gyldne Tinde
og Dalen med Ruinen
og Haverne med Vinen —
jeg trykked Øiet i
og sænked i mit Minde
det hele Maleri.

* Det hedder forresten Monte Porzio.

Senere i Digtet, hvor Vinen bringes ud fra den dybe Grotte, kommer man til at tænke paa det Sted, hvor under Aftenfesten i *Frascati* den 28. Juli den friske kølige Vin hentes fra den inderste Del af Kjælderen, Grotterne, som ere udhugne i Tufklippen. —

Nemi har Bödtcher besunget i fire Digte: „Nemi", Morgen i Nemi", „Gjenkomst til Nemi" og „Fiskeren i Nemi". Ligesom Lorenzen dvæler han ved, at her var i gamle Dage *Dianas Helligdom.* Efter at have prist Rom siger han:

Men, Nemi, ogsaa Du har Trylleri!
En magisk Kreds af duftigskjønne Høie,
hvori Du har mig manet ind;
Dianas rene Speil Du holder mig for Øie,
som sødt forfrisker Legeme og Sind;
Din Arm jeg føler om min Hals sig bøie,
Din sunde Aande paa min Kind!
Ei mere liflig Pigen er at se,
naar Hjertet første Gang uroligt banker
bag den nysfaldne Jomfrusne,
end Druerne bag Dine lyse Ranker.
Ak, siig, hvor kunde
Diana være kold i disse Lunde,
hvor Grenen sig om Amors Bue krummer,
til Brug for Elskovsguden sat,
hvor yppig Straalen lysner frem og skummer
med Sølv fra Kildevældet,
og Nattergalen slaaer i Myrtens Krat,
mens Aftensolens Lue kysser Fjældet.

Bödtcher synes at have været med *Thorvaldsen* paa dette deilige Sted; thi i Digtet „Morgen i Nemi" siger han:

Lyt, Albert! Det er sikkert Dag —
jeg tæller Morgenklokkens Slag,
som over Søen fra *Genzano* runger.

Senere i samme Digt hedder det:

I Kransen af de grønne Klippehøie
staaer som et blankt Metal den runde Sø
og stirrer paa os med et sjælfuldt Øie;
hist bøier sig *Genzano*, lig en Mø,
med Morgenrødme over Vandet;
i stille Ro og Velbehag
den speiler sig med omvendt Taarn og Tag
og vover ei et Aandedrag fra Landet;
thi se, det mindste Suk, som stiger,
fordunkler Speilet — Synet viger!
Den svale Morgen vinker aarle Livet;
jeg øiner Fiskeren i Krattet dybt dernede,
han synger alt om Elskov glad
og skyder Baaden ud fra Sivet
og flyder hen ad Søen som et Blad.

Digtet ender saaledes:

Solen straaler stedse mere mægtig;
hvilket Syn at skue fra vor Klint!
Hvor sig Dalen breder rig og prægtig
som en tavlet, frugtbar Labyrint!
Paradisiske Natur!
Sø og Dal og runde Klippemur,
Alt sig bølger her som Poesi!
Udenfor Kampagnens gule Flade
gaaer som Livets Prosastræng forbi —
og det fjærne, grænseløse Dække,
Havet med sin Sølverrand,
vinker Tanken bort fra begge
hen mod Evighedens Land.

Det er ikke underligt, at han stadigt længtes tilbage til dette Sted. I „Gjenkomst til Nemi" synger han:

Med Længsel gik jeg Dig imøde,
med Jubel seer jeg Dig paany,
Du fagre lille Klippeby
med Taarnet i den stille Aftenrøde!
Din gamle Skov staaer rank og leer
i Ungdomskraft usvækket,
og paa Dit Speil, saavidt jeg seer,
er Glasset ikke knækket.

Man vil erindre, at Bödtcher under sit Besøg i Nemi den 9. August 1828 var optagen af en næsten fuldvoxen Pige, der saae saa nydelig ud, og at han tog sig meget nær ikke ved Afskeden at faa sagt Farvel til hende. Det er sikkert denne Pige, som han nu hilser ved Gjenkomsten:

Teresina! Seer jeg ret!
O Forvandling uden Lige!
Ikkun Psyche saa kan stige
fra sin dunkle Larves Net!
Nys en Knop i Gaaders Rige,
slutted Du Dit Blomster tæt —
Gaaden blev — en yndig Pige!
Skjul ei skamfuld Øiets Glans,
aabn mig Dine smukke Hænder!
Se, Teresa, Paven sender
Dig fra Rom en Rosenkrans!
Hulde Smil! Hun seer fornøiet
og taknemlig mig i Øiet,
rødmer lidt og trykker Gaven
til sin friske Rosenmund —
Gid jeg var den skjulte Grund!
Ak, men nei, det gjælder Paven! —

Den samme Fryd over Italien og Livet *der*, som aander gjennem Lorenzens Skildringer, møder os i Bødtchers Vers. Vi huske Lorenzens Fortælling om hans Møde med de Unge i *Villa Conti* og hans Skildring af Aftenfesten med Sang og Dans i *Frascati*, og vi høre Samstemning dermed i disse Bödtchers Rytmer:

Tys, hvad lyder?
Hvilken Munterhed og Sang!
Spøg og Latter gjennembryder
Skovens tavse Hang:
dybt fra Dalens Vingaard stiger
hist, hvor Sangen lød,
som en Skare Elverpiger
Kvinder op af Jordens Skjød;
Ceres smiler fra sin Sky
ved at skue Ungdomskraften
blusse i den trætte Aften
frisk som Dug ved Morgengry.
Hvilke ædle Former!
Hvilke rene Træk!
Minen fri — men aldrig fræk,
skjøndt vel inde Blodet stormer,

tændt ved Solens Brand
som en undertrykt Vulkan.
Kun fra Læbens varme Buer,
under Øiets mørke Bryn,
gaa de blanke Lyn,
bryde frem de hede Luer.
Se, ved Korset hist de standse,
Fødderne vil gjærne danse;
hør den muntre Tamburin!
Rosa og den brune Stella
springe rask en Tarantella,
Ungdomsild i hvert et Trin!
Og som Formand i at elske
hede Kys og kolde Vine
jubler foran høit den Vælske
med sin muntre Mandoline.

Man mærker nok, at Bödtcher var en værdig Gjæst i Italien, og man forstaaer, at han blev i 11 Aar dernede.

J. V. Sonne, som var blandt hans Venner *der*, har fortalt mig, at det forresten slet ikke var saa let at faa ham ud fra Rom, selv i Sommervarmen; „det fortryllede Bur“ holdt ham fangen. Her stod han op sent om Morgenen, gik da i Almindelighed ud for paa *Campo di Fiore* at handle med Bønderne om Gemmer, som Thorvaldsen skulde have, besøgte saa Kunstnerne paa deres Atelierer og gik ofte til Thorvaldsen for at hjælpe ham med Skriverier. Altid var han meget velkommen, naar han gav Møde i Osterierne ved Kunstnernes Sammenkomster, hvor de Andre undertiden kunde være i mindre godt Humør, som han næsten altid formaaede at høine ved sin medbragte Munterhed, sine morsomme Meddelelser og sin ligelige, elskværdige Omgængelse. Han kunde da med fint Velbehag beskue det fyldte Vinglas, tømme det, og sige, som der staaer i „Mødet med Bacchus“:

Rubinens hede Zoner
har ei saa røde Taarer!
Den varmed mine Aarer
med Løvens Hjerteblod —
jeg kunde grebet Kroner
i Øieblikkets Mod.

Jeg hørte Vinen suse
som fjærne Harpestrænge;
det var, som drak jeg længe
og dybt paa Helikon,
og som Olympens Muse
begeistrede min Aand.

Saaledes kunde Bödtcher aabenbare sig, og saa var han bedaarende.

Men midt i sit Sværmeri for Italien blev han dog Danmark tro. Juleaften 1824 var der 12 Danske samlet i Rom, og Bödtcher havde digtet den Sang, der forherligede Festen; den er ikke optagen i hans Digtsamlinger, men staaer i „Kjøbenhavns Morgenblad“ for 28. Mai 1825. I denne Sang sender han sine Tanker til Danmark og dens Jul og synger da:

Knøs og Pige stævnes sammen
i den lyse Stund;
han medbringer Spøg og Gammen,
hun sin røde Mund.
Snart den søde Leg begynder,
Pigen skrifter sine Synder,
som en lille Rest tilbage
fra katolske Dage.*

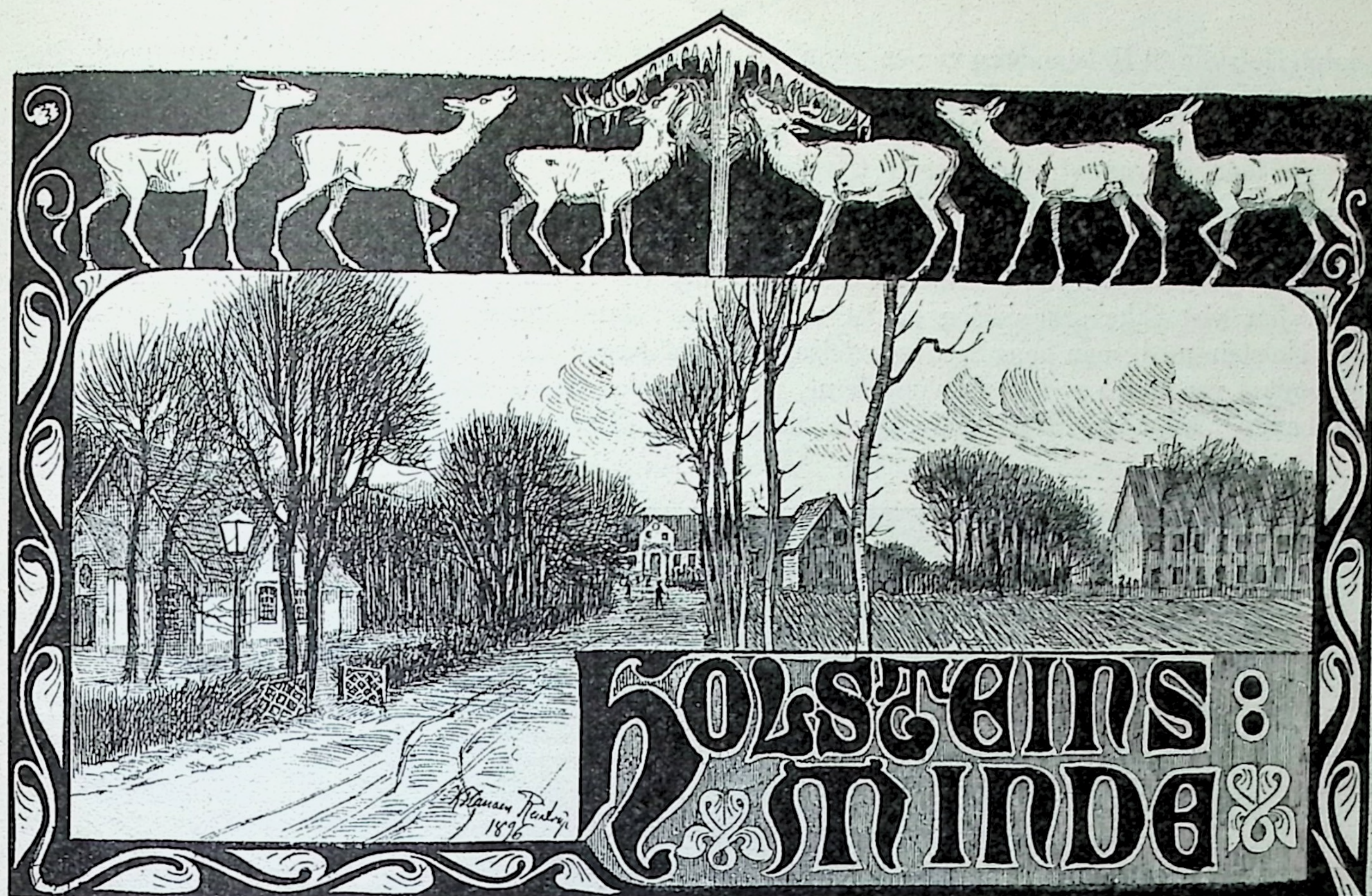
Ak, da flyver muligt Tanken
midt i Julens Fryd
under lønlig Hjertebanken
til det fjærne Syd.
Venner, op! Se Vinen gløde!
Lad nu Tanke Tanke møde,
mens for Danmark ud vi tømme
Druens Purpurstrømme.

Som Bödtcher her forener Italien og Danmark, saaledes gjorde han det i sit Liv. Det er netop dette, der giver hans Digtning det særegne yndefulde Præg, hvormed han er bleven os Alle saa kjær.

* Her er sikkert Begyndelsen til „Skriftestolen, en Julefortælling“ (Sidste Digte, S. 29.)



ENGLAND I KONSTANTINOPEL



DET LILLE HJEM FORSTANDERBOLIGEN DET STORE HJEM

„Holsteinsminde", det bekjendte Hjem for „hjemløse og forældreløse fattige Børn" skylder en enkelt Mand sin Tilblivelse, og denne Mand er *Anders Stephansen.*

Stephansen fødtes den 20. August 1791 i Landsbyen Terndrup, fire Mil sydfor Aalborg. Forældrene havde et lille Boelssted, og Faderen, der i sin Tid havde været „Omgangsskolelærer", lærte selv Sønnen Læsning, Skrivning og Regning. Andre Discipliner dyrkedes heller ikke i Skolen, men bleve derfor dog ingenlunde forsømte. „Pi-Blændstrup" — som Navnet antyder, en udenbys Mand fra Blændstrup — havde fæstet Bo i Terndrup og var der at regne som en Professor i Historie. Han vidste af Verdenshistorien at fortælle om de syv vise Mestere og om Hundtyrken, Biografier om Finkeridderen, om Uglspil, Markolfus og Jerusalems Skomager, medens han af Fædrelandshistorien holdt Forelæsninger over Holger Danske, Kjøge Huskors og Besættelsen i Thisted. Poesien havde sin Repræsentant i „Pi-Kræmer", der bar sit Navn med Rette, thi „Digt er det yndigste Kram for Barneøiet", og det var saadant Kram, „Pi-Kræmer" foer med. Mange Ting, han foretog sig, gik over den lille Anders's Forstand, thi han var den Gang saa ung og uerfaren, at han maatte forbauses, naar den dybsindige Mand med sit Svøbeskaft skrev Kors paa den støvede Landevei foran Bæsterne, eller naar han taus og med betydningsfuldt Blik spyttede op i Luften af Noget, Drengen ikke kunde se, eller naar han slog sine syv Slag paa Vognkjæppen for at faae Hjulet til at gaa rundt. Men naar Dagens grovere Arbeide var forbi, saa kom „Lysets Gjerning" for „Pi-Kræmer." Saa sad han paa Bænken ved Skiven og fortalte Alt, hvad han i sit lange Liv havde hørt og erfaret om Spøgelser og Gjengangere, om Nisser og Trolde og Ellefolk."

Stephansen var flittig, læste stadigt videre paa egen Haand og kom 12 Aar gammel som „Huslærer" hos Pastor Holst i Skibsted; her blev han i fem Aar, lagde Skilling til Skilling og fik tilsidst sparet saa Meget sammen, at han i Aaret 1812 kunde drage til Jonstrup Seminarium, hvorfra han tre Aar senere drog ud som Seminarist med Udmærkelse.

1818 oprettede han en privat Skole i Nibe, men allerede to Aar efter tog han til Aalborg og fik ogsaa her oprettet en Skole, som hurtigt slog sig op. Større Betydning havde dog Opholdet i Aalborg for ham derved, at det var her, han fandt sin Hustru, Dorthea Svenningsen (Søster til den bekjendte Mathematiklærer Svenningsen), som han ægtede i 1822, og som Livet igjennem var ham den kjærligste, paalideligste Støtte i al hans Gjerning. Han havde *sin* Skole, og hun havde *sin*, det gik Ægteparret godt i Aalborg, men alligevel længtes S. bort til en anden Virksomhed: „Hans Blik og Hjerte vendte sig med uimodstaaelig Magt mod „Ravneungerne", der flagrede uden Rede og Ly over de vilde Veie, og hans Lyst blev det at vie sit Liv til at bygge Rede for dem." Han henvendte sig i Sommeren 1832 til daværende Seminarieforstander (senere Biskop) Brammer om Sagen, og Denne raadede ham til at komme i Forbindelse med Lehnsgreve Holstein til Holsteinborg. Lehnsgreve Frederik

Adolph Holstein til Holsteinborg var en varm og oprigtig Filantrop, en nidkær Menneskeven, som det laa for de Bedste i hans Tid. Men han var langt mere end det. Han var en from og troende Christen, fuld af den Kjærlighed og Ydmyghed, som er Perlen i Christendommens Væsen. Det var trange Tider for de store Jordegodsbesiddere, og Grevesædet har vist ikke saa sjelden vaklet under Grev Holstein med, men hans Selvfornegtelse og Nøisomhed var større end Vanskelighederne, og han havde altid tilovers for Andre. Hele hans rendal saa senere til et Børnehjem med Stephansen som Forstander og indviedes den 4. Mai 1833, Grevens og Grevindens Sølvbryllupsdag. Alt gik godt til en Tid, men saa ramtes Stephansen og hans Virksomhed af et haardt Slag.

I Foraaret 1836 døde den ædle Greve — det var et uerstatteligt Tab for Meget og Mange, men størst maaske for „det Fuirendaler Institut". Det havde mistet sin Grundlægger, sin utrættelige Ven og Beskytter, og det stod endnu i sin spæde Barndom, trængende til Støtte paa mang-

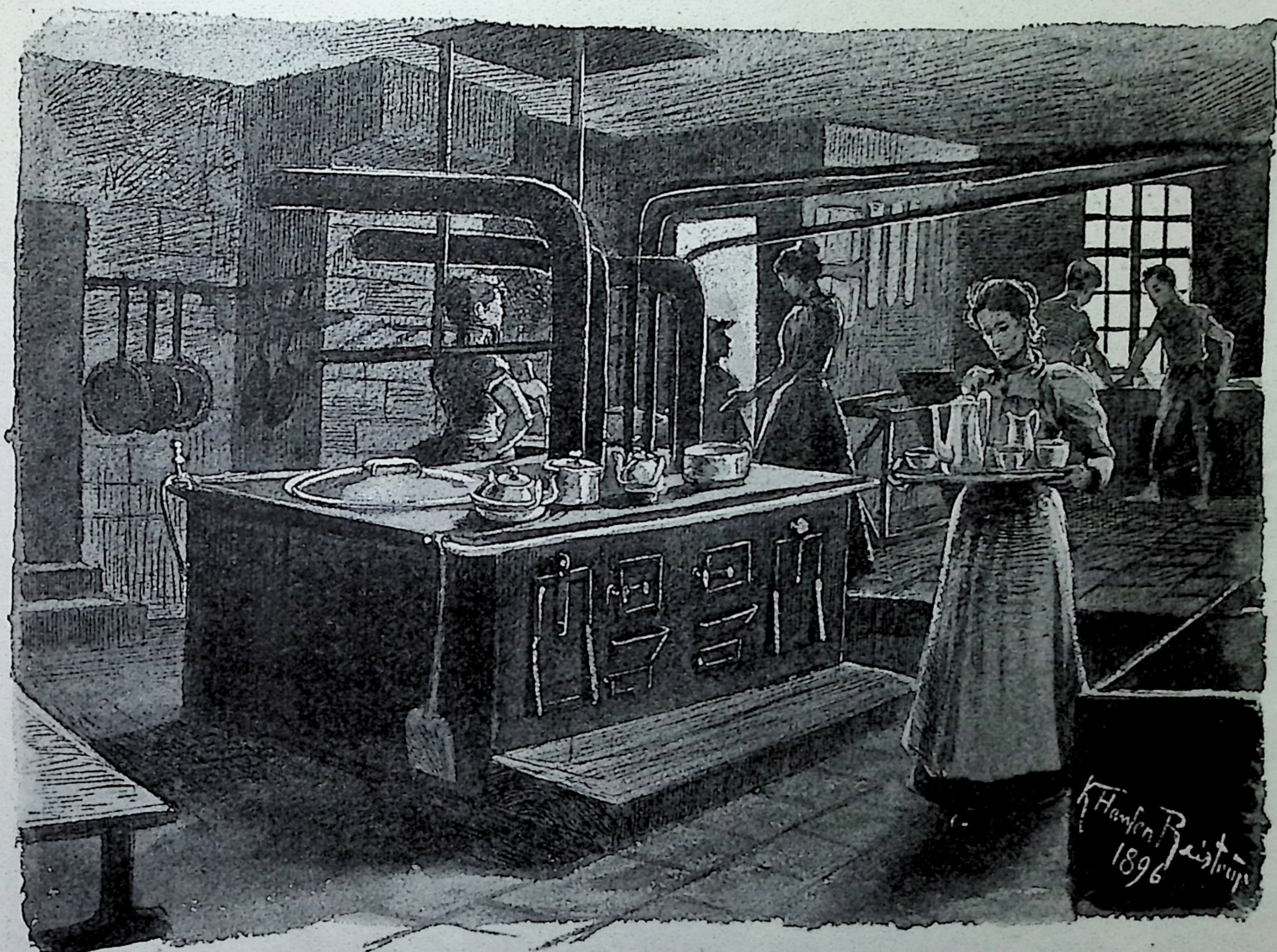


ARBEIDS- OG OPHOLDSSTUE I „DET LILLE HJEM"

Liv, fra han i 1804, 24 Aar gammel, overtog Grevskabet og til hans Død den 21. Mai 1836, var viet til opofrende Bestræbelser for Skolevæsenet paa Grevskabet og for de Fattige, de Ringe og de Smaa i Landet, og hans Gemalinde, Vilhelmine Julie født Komtesse Reventlow-Brahetrolleborg, var af ganske Hjerte med deri. Det var et ædelt Par paa en adelig Borg, og der er voxet stor Velsignelse op af deres Liv der." De indrettede paa det grevelige Enkesæde Fuirendal et „Hospital", men Hospitalet sygnede hen, og paa Brammers Forslag indrettedes Fuifoldige Maader — nu var det i Livsfare! Administrationen, der styrede Grevskabet, indtil den unge Greve blev fuldmyndig, var venlig stemt imod det, men maatte af praktiske Grunde søge Fuirendal frigjort derfor og atter stillet til Grevskabets Disposition. Mange Planer fattede Stephansen, mange Forsøg gjorde han for at finde en Udvei, men mørkt blev det ved at se ud. „Enkegrevinden", siger Stephansen, „tog sig imidlertid af vor Sag som en kjærlig og elskelig Patronesse, saa at Slutningen paa vore Forhandlinger blev, at hun med et rentefrit Laan paa

4000 Rdlr., og hendes Søn, den unge Lehnsgreve, med et paa 2000 Rdlr. vilde understøtte Institutet, for at det kunde komme i Besiddelse af sin egen Landeiendom udenfor Grevskabet."

Ved Hjælp af disse 6000 Rdlr. samt et Laan i Nationalbanken paa 5000 Rdlr. kjøbte Stephansen endelig i Efteraaret 1839 for 11,000 Rdlr. Arvefæstegaarden Hjortholm med et Tilliggende af omtrent 160 Tdr. Land, hørende under Universitetets Gods i Førslev Sogn ved Fuglebjerg, Østerflakkebjerg Herred, Sorø Amt. Et Par Maaneder senere fik Gaarden, efter Institutets uforglemmelige Patron, ved en Kgl. Bevilling Navnet „Holsteinsminde", og næste Aar blev den nye Ordning slaaet fast ved en den 28. Juni 1840 dateret, den 28. Oktober s. A. Kgl. konfirmeret Fundats, ifølge hvilken Patronatet over Institutet altid skulde forblive hos Lehnsgreven paa Holsteinborg. Holsteinsminde var en dobbelt Bondegaard, men lidt mere forfalden end almindeligt. Vinteren igjennem vandrede Stephansen med sine Drenge derover — en god halv Mils Vei eller lidt mere — for at sætte Gaarden i beboelig Stand. Kom Natten bag paa dem under Arbeidet, eller var Veiret altfor slemt, saa sov baade han og de i Søsterseng paa Gaardens Hølofter. Den 4. Mai 1840, Syvaarsdagen efter Oprettelsen, udvandrede omsider Stephansen og hans Hustru fra Fuirendal til Holsteinsminde med hele deres Børneflok, bærende hver sin Del af Husgeraadet, og alle til Fods, med Undtagelse af den mindste Dreng — han red paa Stephansens Ryg. Trods Vinterens Arbeide var der imidlertid endnu en hel Del tilbage at ønske med Hensyn til Beboeligheden. Stuehuset var gammelt eller i det mindste forfaldent, Vinden smuttede ud og ind gjennem Revner i Mure og Døre, og Regnen faldt dryppende ned fraoven gjennem Sprækker i Tag og Loft. Pladsen var indskrænket. En Del af Drengene sov endnu paa Hølofterne, og mellem Resten af Børnene delte Stephansens deres egne Senge og Sengklæder ud — selv lagde de deres Madratser paa Gulvet i en eller anden nogenlunde betrygget Krog. Det var ikke, som naar en Stiftelse nuomstunder rykker ind i sin efter Nutidens Fordringer afpassede Leilighed, og underligt var det ikke, at der stundom baade hos Store og Smaa kunde røre sig et Savn af Fuirendals herskabelige Behageligheder."

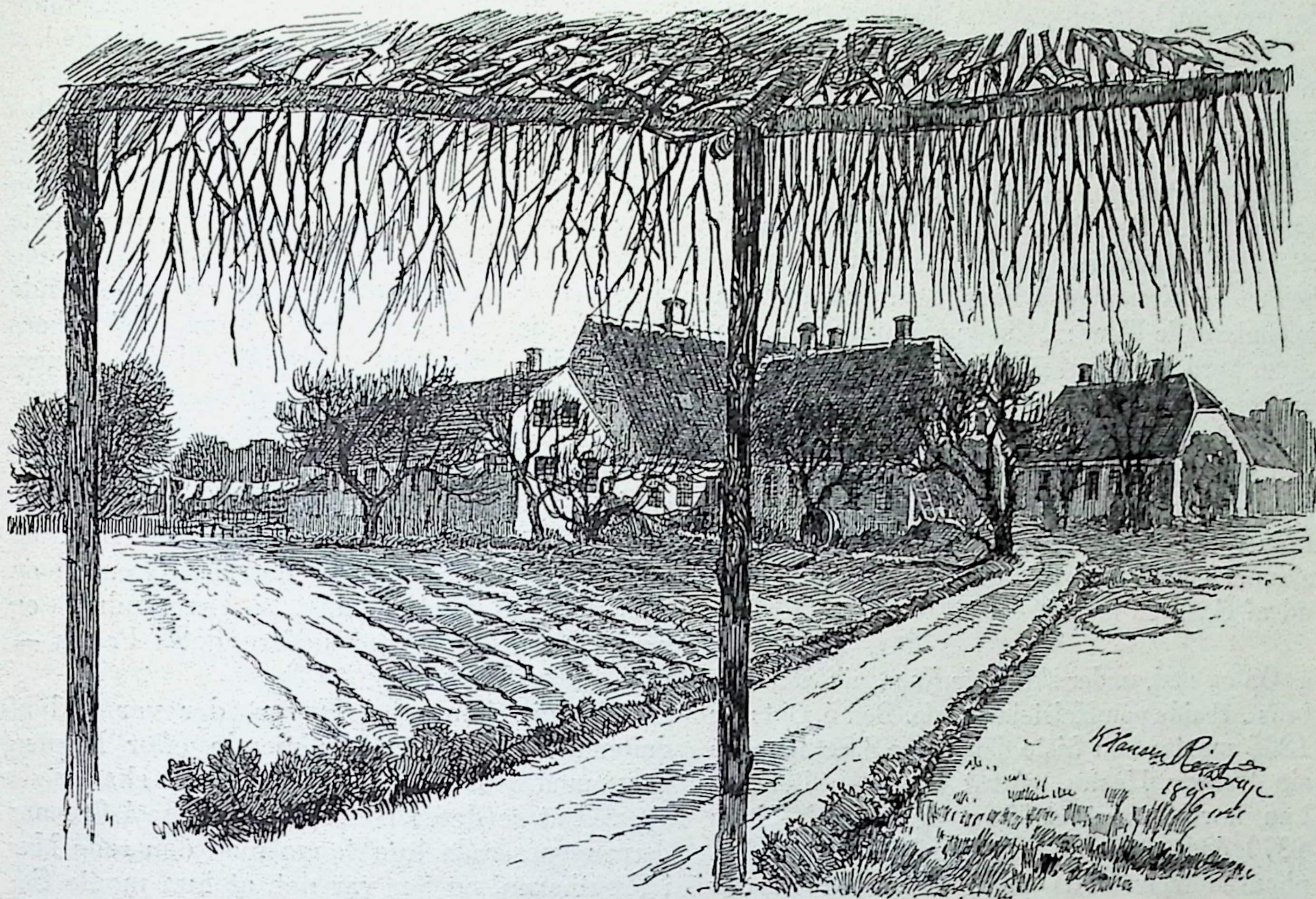


INSTITUTETS KJØKKEN I „DET STORE HJEM"

Der maatte bygges, der trængtes til Penge, men Pengene kom ved frivillige Bidrag, og Holsteinsminde virkede til uvurderlig Velsignelse. Stephansens Arvtager i Gjerningen, Digteren *L.*



DRENGENE ARBEIDE I DERES HAVER



DET GAMLE HOLSTEINSMINDE, SEET FRA HAVEN

Budde, af hvis ypperlige Skrift om Stephansen vi have laant det Meste af vor Artikel, skildrer, bedre end nogen Anden kan gjøre det, Livet paa Holsteinsminde.

„Klokken er 5 om Morgenen — en Vintermorgen. Stephansen er oppe, først af Alle i Huset. Han lægger i Skolekakkelovnen og gaaer rundt til Sovestuerne. „Op, op! Op, op!" lyder hans Røst og faaer allevegne Smaafyrene til at fare op i Sengen. Saa gaaer han over i Skolen igjen for at se, om det brænder godt i Kakkelovnen, og naar han er sikker paa den Ting, vender han tilbage til Sovestuerne. „Op, op! Op, op! Hvem er en doven Krop? Op, op!" kalder han igjen. Saa er det Tid at tænde Lys paa Skolen, og naar det er gjort, og han endnu en Gang har set til sin Kakkelovn, vender han tredie og sidste Gang tilbage til Sovestuerne, og den, der saa ikke er oppe og har redt sin Seng net og ordentligt, han veed godt, at nu bliver Stephansen vred, og saa kan det nok være, han kommer paa Benene i en Fart."

Kl. $5\frac{1}{2}$ er hele Flokken samlet til Morgenandagt, og bagefter læser han en Time Religion med dem, Kl. $6\frac{1}{2}$ spiser han Øllebrød sammen med dem, men Kl. 7 er baade han og de paa Skolen igjen. Kl. 9 spises Frokost, og saa gaaer S. paa Arbeide med Drengene. Kl. 12 spises der Middag, saa leges der, men Kl. 2 slaaer Arbeidets Time igjen, og efter Aftensmaden gaaer man tidligt til Køis.

Budde fortæller ogsaa følgende for S. betegnende Historie om hans „Methode". En ung Pædagog var kommen paa Besøg til Holsteinsminde.

„Fuld af Iver og Forklaringer fører Stephansen sin Gjæst omkring, men det er at mærke paa samme Gjæst, at han endnu har Noget paa Hjertet, Noget, han endnu ønsker at komme paa det Rene med. Da de ere færdige, siger han: „Nu skal De have Tak, Hr. Stephansen, det har interesseret mig meget, men er De nu ikke saa god at sige, hvilken Methode De egentlig bruger her?" „Methode!" svarer Stephansen. „Jo, det skal jeg saa gjerne sige Dem. Vi bruger den umethodiske Methode". „Hvorledes? Den umethodiske Methode?" spørger Gjæsten lidt usikker, for han er bange, at han her pludselig er kommen til at staa overfor en ny Methode, som han ikke før har truffet paa, og han er jo en lærd ung Pædagog, der nødig vil røbe nogen Uvidenhed paa det Punkt. „Det skal jeg forklare Dem!" vedbliver Stephansen, seende Mandens Forlegenhed. „Seer De, naar man vil lære et Barn at gaa, saa kan man bruge tre Methoder. For det Første kan man lægge Barnet et Baand om Brystet og under Armene for at holde det oppe. Den Methode kalder man at gaa i Ledebaand, og Barnet lærer at gaa, men bliver somme Tider lidt trangbrystet. For det Andet kan man sætte det i en Gangkurv, saa bruges baade Arme og Ben. Den Methode kal-

der man at lære at gaa ved Krykker, og Barnet kommer til at gaa, men det kan let blive kalveknæet og hjulbenet. Og for det Tredie kan man man lade Barnet krybe, til det kan gaa. Det er den umethodiske Methode, som lærer Barnet at staa paa sine egne Ben, og *den* bruger vi her." Den lærde unge Pædagog seer et Øieblik lidt forvirret paa ham, men Stephansen lægger sin Haand paa hans Arm og siger i en indsmigrende Tone: „Min kjære, unge Ven, De er en lærd og dygtig Mand, og De maa endelig hjælpe mig at holde paa den umethodiske Methode, for den holder jeg saa meget af." Ved de Ord seer han op paa ham med saa skjælmsk et Smil, at et ganske lignende af sig selv pipper frem i den unge Pædagogs lærde Ansigt, og det skinner endnu over det, da han kort efter kjører ud af Gaarden igjen."

Op og ned, under skiftende Kaar, gik Stephansens Arbeide paa Holsteinsminde. Den 5. Oktober 1865 maatte han friste den tunge Sorg at miste sin trofaste Hustru, efterat hun i en Del Aar kun havde været et Vrag, og den 22. Marts 1870 døde efter et kort Sygeleie Anders Stephansen selv. Paa deres Grav paa Førslev Kirkegaard er der reist Ægteparret et Minde, men det bedste Minde har de sat sig selv i deres Liv.



Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



(7. Fortsættelse.)

Pastoren fandt, at her var en god Leilighed for ham til at forsvinde. „Jeg troer ikke, De behøver at være ængstelig", sagde han. „Den unge Pige, hvem hun saa end var, saae ud til at kunne passe paa baade sig selv og ham. Selv om en Dreng ogsaa falder lidt, gjør det ikke Noget, ialtfald har jeg aldrig havt Skade af det."

„De kan ikke sætte Dem ind i det, Mr. Lee. Hendes Fader var et ryggesløst Menneske, og hun selv er en utaknemmelig Slange. Hun er istand til Alt, og hvis hun ikke gjør Gerald til Krøbling, vil hun gjøre ham tosset."

Mr. Lee saae meget alvorlig ud, men sagde ikke Noget. Han blandede sig aldrig i huslige Scener. Hvis han imidlertid var bleven lidt længer, vilde han, uinteresseret i Sagen som han var, dog have været nødt til at tilstaa, at Moderens Ængstelse ikke var uden Grund. Der gik den ene Time efter den anden, men hverken Olympia eller Gerald viste sig. Capitainen kom hjem til Middag, Klokken slog sex, syv og otte, og de vare ikke komne tilbage. Med de Tanker, Geralds Moder nærede om Olympia, var det ikke underligt, at hun begyndte at frygte det Værste.

Vi veed nu, hvorledes Olympia higede efter Solskin og Frihed. Da saa denne Morgen oprandt, og hun tilfældigt den Dag ikke skulde lære en Linie af „Det tabte Paradis" udenad, besluttede hun at benytte sig af sin Frihed. Hun kunde gjøre det, da Ingen brød sig om at sætte hende ind i Tegnekunstens Hemmeligheder eller høre hende spille Valse paa Klaveret. Medens Carry øvede sig, Julia broderede og Marian prøvede paa at konjugere *aller*, var Olympia, som man troede læste paa sine Lektier, som hun forresten aldrig blev hørt i, fri og kunde tage sin Spilletime af Signor Lærke eller Madame Irisk og faae en Ide om Gobelinsbroderi fra Grenene og Solstraalernes Indvævning i hverandre, og konjugere *aller* ved at udføre det i Praxis — *solvitur ambulando.*

Først gik hun ud i Haven, der var fuld af duftende Roser, der svulmende efter Regnen hang med Hovederne, som om de skammede sig ved at se deres Herre, Solen, lige i Øinene; derpaa spaserede hun langs med den røde Mur i Frugthaven, og her var det, at hun mødte Gerald, der var ude paa egen Haand; han løb hen til hende, greb hendes Haand og begyndte at pluddre med hende.

Fulgt af ham og uden at tænke paa nogetsomhelst, gik hun henad Veien og ind i Gressford Skov. Gerald havde aldrig før været i denne Skov, og det morede hende derfor at udpege og forklare ham dens Mysterier. Hun var saa uvant med at have en Friluftskammerat, siden Pluto var bleven sendt bort, at hun følte sig som Barn igjen, hvilket en ung Pige ogsaa burde i en deilig Skov en klar Sommerdag. Hun løb og sprang omkring og frigjorde sig ganske for den Selvbevidsthed, der var begyndt at gjøre sig gjeldende hos hende.

De havde nok af smaa Hændelser paa Veien, men ingen ualmindelige — undtagen den, at de mødte Pastoren tilhest og fik Øie paa en Mand af et besynderligt Udseende, som, da han var fremmed i Gressford, nær havde forskrækket dem. De vandrede gjennem Gressford Skov, hvor hun kjendte hver Busk og Krog saavel som alle Dyrene. Men Gressford Skov staaer i Forbindelse med den ukjendte Lyke Skov, og før hun anede det, havde hendes rappe Tanker og Fødder ført hende lige ind i Lyke Skov.

Denne var i sin Tid bleven anlagt af den nuværende Jarls Bedstefader; Træerne vare plantede paa denne Maade ⁘ og bestode kun af Fyrretræer, der ikke lode sig skjelne fra hinanden. Midt i Skoven var en rund Fiskedam, bestemt til Prydelse men forsømt og bedækket med Andemad.

Der var ensomt og skummelt derinde. Siden Olympias og Geralds Møde med den fremmede

Mand ved Gressford Skov, havde de ikke seet et levende Væsen, undtagen Kaniner, Fugle, Staalorme, Egern, Myg og Sommerfugle. Og da Solen stod paa sin Middagshøide, vare de allerede ved Dammen, og herfra var det dem umuligt at udregne, i hvilken Retning Hjemmet laa.

Der var naturligvis ingen virkelig Fare paafærde. Blot de gik ligefrem, vilde de komme ud af Skoven. Men Situationen var alligevel meget ubehagelig. Om en Time var det Børnenes Middagstid, og naar Olympia ikke strax kunde finde den rette Vei, vilde det ikke lykkes hende at være hjemme, inden man der opdagede Geralds Forsvinden. Hun selv begyndte at blive sulten og vidste kun altfor godt, af bitter Erfaring, at hvis hun kom for sent hjem, vilde hun faae Skjænd for Mad, især nu, da hun ovenikjøbet havde taget Gerald med sig. Og det var høist sandsynligt, at hvis hun slog ind paa en feil Vei, vilde hun komme til Beckfield, istedetfor til Gressford mindst fire Mil gjennem Skoven og sex ad Landeveien. Det nyttede imidlertid ikke at slaa sig til Ro. Hun tog altsaa Gerald, der var mere træt og sulten end hun, ved Haanden og styrede henimod et Træ hun syntes, før at have lagt Mærke til. Men Enhver, der er faret vild i en Skov som denne, veed hvor vanskeligt det er at finde ud igjen i lige Linie, og efter at have flakket rundt en halv Time, befandt de sig ved en Dam, der lignede enhver anden Dam, ligesom den ene Fyr lignede den anden.

Olympia standsede forvildet. Hvad skulde hun gjøre? Hun vidste, at hun paa Udveien ikke var kommen forbi to Damme. Saa kom hun tilfældigt til at se ned, og opdagede da for sine Fødder nogle Gjøgeurter, som hun havde plukket og kastet fra sig, dengang hun begav sig paa Hjemveien. Det var intet Under, at den anden Dam lignede den første, naar det var en og den samme. Der var nu ikke Andet at gjøre, end at opgive al Tanke paa Middagsmad og se at komme hjem til The. Gerald, der blev mere og mere sulten og træt, begyndte ogsaa at blive gnaven. Da hun havde en Anden at sørge for foruden sig selv, tog hun sig sammen og besluttede at gaa systematisk tilværks.

„Bliv her", sagde hun, „og vent, til jeg kommer tilbage. Jeg vil gaa rundt om Dammen og prøve, om jeg kan finde den Vei, vi kom fra. Men Du maa endelig ikke røre Dig af Pletten. Jeg skal strax være her igjen."

Hun begav sig paavei med tungt Hjerte og undersøgte ængsteligt hvert Træ og hver Aabning mellem Træerne, for at se, om der ikke var Noget, der kunde lede hende paa rette Spor. Uheldigvis gjenkjendte hun kun, hvad der var fælles for enhver Sti og ethvert Træ: de lignede alle saa nøiagtigt hinanden, at hun gjenkjendte, eller troede at gjenkjende dem alle. Det var, som om hun befandt sig i en fortryllet Skov. Endelig kom hun tilbage til det samme Sted, hvorfra hun var var gaaet ud.

Gerald var borte

Først blev hun ærgerlig over, at han vilde lege Skjul med hende. Men den Triumf skulde han dog ikke have, derfor satte hun sig ned og ventede rolig paa ham. Da der var gaaet tre Minutter, begyndte hun dog at blive lidt urolig og kaldte paa ham. Saa raabte hun høiere. Saa blev hun bange. Han var sagtens løbet efter en Sommerfugl eller et Egern. Hvordan skulde hun finde ham i denne Labyrinth af Træer? Hvordan skulde han, uden ved et rent Tilfælde, finde tilbage til hende?

Hvor alle hendes daglige Livs Sorger dog bleve smaa imod denne! Efter at have raabt sig ganske hæs, blev hun greben og betagen af Modløshed. Hun syntes, at Skoven udvidede sig og var fuld af Farer. Hun begyndte at tænke paa Ulve og Røvere. I hendes Skræk, alene blandt de mørke Træer, forekom ingen Tanke hende utrolig. Hun turde ikke røre sig af Stedet, selv om hun ogsaa skulde tilbringe hele Natten der, af Frygt for at han skulde komme tilbage og ikke finde hende. Hun kunde blot staa her og raabe, med svag Stemme, „Gerald! Gerald!" Tilsidst fik hun den skrækkelige Tanke, at han maaske var falden i Dammen, under hvis slimede, grønne Overflade det var umuligt at se Noget. Hun led forfærdeligt.

Hun nærede ingen Frygt for sit eget Vedkommende. Hun forestillede sig endnu ikke Umuligheden af at komme hjem og staa overfor Geralds Moder uden Gerald. Hun følte kun, at hun hverken kunde eller vilde gaa hjem uden ham, og at hvis han var kommen til en Ulykke, vilde hun gladelig lægge sig til Hvile hos ham under den grønne Andemad.

Da den mørke Skov allerede begyndte at blive hel sort i Skumringen, følte hun et let Slag paa Skulderen, og en fremmed haard Stemme spurgte: „Hvad er der paafærde?"

Men for at fortælle, hvem det var, der paa denne afsides Plet tiltalte hende saa barsk, hvorledes han kom her, og hvilke Følger dette tilfældige Møde vilde have for hendes Fremtid, maa vi gaa fireogtyve Timer tilbage i Tiden.



FEMTE KAPITEL.

Aar vare henrundne. Peter Pigot var fulgt efter John Joyce som Vært i den nu historiske Kro i Gressford St. Mary.

Det var en regnfuld Sommeraften, og den smilende Peter Pigot stod og gned sig i Hænderne og tænkte, at Syndfloden udenfor vilde være den bedste Anledning til et tilsvarende Forbrug af Vand inden Døre. Henne ved Ovnen, lige overfor hinanden, sade en tyk Farmer og en tynd

Farmer, i deres Egenskab af Kirkeværger repræsenterende Aristokratiet i Gressford; rundt om i Stuen sad den simplere Kaste, repræsenteret ved Smeden og en halv Snes Andre, og røg.

Den tykke Farmer saae ligesaa fornøiet ud som den nye Kromand. Han straalede af Glæde og gned sig paa Laaret.

„Godt Veir, dette her, for Turnipsen", sagde han, og saae sig om i Stuen, ligesom sikker paa at finde Medhold.

Den magre Farmer brummede imidlertid og kneb sine Los-Øine sammen.

„Men hvordan vil det gaa mit Hø?"

„Hvad, Mr. Holmes, De vil da ikke fortælle os, at De har Deres Hø ude endnu."

„Jo netop. Hvordan skulde jeg vide, det vilde skylle saadan ned? Pokker ivold med Turnipsen."

„Bjerg Høet, mens Solen skinner, Mr. Holmes. Naa, hvordan gaaer Forretningen her, Master Pigot?"

„Rigtig godt, rigtig godt; det tæller op;" og han gjorde en illustrerende Gestus med Haanden.

„Det er rart, Peter, saml bare til Bunke."

„Siden der tales om Hø", lød en Stemme gjennem Tobaksrøgen fra den modsatte Side af Stuen, „siden der tales om Hø, den Enes Død er den Andens Brød. Jeg troer nu, at denne Regn har Noget at betyde, det var ikke for Ingenting, at det regnede ganske fint, dengang gamle Fletcher blev begravet. Det skulde være sært, om der ikke skete noget Mærkeligt, naar saadan et gammelt Menneske, der har levet sine Snese Aar her i Gressford, gaaer bort. Jeg husker ogsaa, at dengang min gamle Bedstefader døde . . ."

„Bare De vilde tænke paa Deres egne Sager og ikke blande Dem i Andres", brummede den Magre. „Hverken Master Fletcher eller Deres gamle Bedstefader, der forresten snød mig for fem Pund, inden jeg kom til Stackford, har Noget at gjøre med mit Hø."

„Ja, ja", sagde Peter, „det blev ikke sagt i nogen ond Mening. Master Fletcher var en Mand, der tømte sit Glas og røg sin Pibe og var glad og fornøiet, det gamle Menneske. Ja, nu er han død og borte; den Vei skal vi jo Alle."

„Det skal vi, Mr. Pigot", sagde en anden af Gjæsterne. „Idag sidder vi her, og imorgen er vi væk."

„Master Fletcher sagde", bemærkede en Fjerde, „da det nye Skilt blev malet, at der vilde ske en Forandring — det er ogsaa slaaet til. Det var besynderligt."

„Ja, der er flere Ting, end dem vi kjender til", sagde den gamle Bedstefaders Sønnesøn; „det er der Ingen der kan bestride."

Der var heller Ingen, der modsagde ham; selv Farmer Holmes tav stille.

„Naa, hvordan har din Fyr fra London det?" sagde den gemytlige Farmer, for paa denne Maade at bringe Liv i Konservationen, der var ved at gaa istaa.

„Ja, min Fyr fra London, som De kalder ham, kan jeg ikke blive klog paa", sagde Peter. „Jeg troede, han kom hertil for at fiske, men han har ingen Snøre, og hvordan en Mand kan fiske uden en Snøre, det kan jeg ikke regne ud."

„Hvad tager han sig da for?"

„Han holder sig mest inden Døre, indtil det begynder at regne, saa gaaer han ud. Han spiser ikke et halvt Pund om Dagen eller drikker saa meget, at man kan drukne den Spyflue der i det. Ham tjener jeg ingen Formue ved."

„Kanske han er en Ven af Capitainen?"

„Nei, deri feiler De. Capitainen er en flink og flot Herre, trods den Kone han har; og denne gamle Fyr fra London er en fedtet Rad."

„Saa er han vel en af Fruens Venner. Ha, ha, ha! Hun er jo heller ikke for flot. Kanske han er Prokurator?"

„Det kan være. Jeg bryder mig ikke om, hvad han er, saalænge han blot betaler sin Fortæring. Og det gjør han."

„Han er en sjelden grim, gammel Fyr, rundrygget og gul i Huden. Hvordan kom han hertil?"

„Paa sine Ben, med en Vadsæk i Haanden", sagde en tør Stemme omtrent lige ved den Talendes Albue.

Farmeren tabte sin Pibe af Forbauselse og stirrede med aaben Mund. Værten, der stod med et Glas Punch i Haanden, lod Glasset falde, saa det gik itu paa Gulvet. Han var som forstenet, kun at han blev ved at røre rundt i Luften med Skeen, som nu var overflødig.

„Gener Dig ikke, min gode Ven", sagde den nys Ankomne; „jeg veed godt, at jeg hverken er ung eller smuk, men vi har jo Alle godt af at høre Sandheden en Gang imellem. Jeg giver mig heller ikke ud for at være en god Selskabsbroder, men jeg er dog ikke saa tør, som jeg gjerne vilde være, og, om De tillader det, vil jeg derfor sætte mig saa tæt hen til Ilden, som jeg kan, uden at forstyrre Nogen af de Herrer. De skal ikke flytte Dem Mr. Pigot, vær saa venlig at give mig et Glas Vand — godt varmt — med" —

„Med en Draabe Cognac i, hvad — for at drive Kulden ud?" sagde Værten, der var vaagnet af sin Forstenelse. „Ja vel. Betty!" —

„Nei, med tre Stykker hvidt Sukker i, ikke Andet."

Mr. Pigot gjorde en Grimace til den tykke Farmer, som imidlertid ikke helt havde gjenvundet sit gode Humør; Fyren fra London havde virkelig lagt en Dæmper paa hele Selskabet; Talen om afdøde Master Fletcher havde været vel egnet til, at hans ubemærkede og lydløse Optræden maatte gjøre Virkning, saavelsom hans



V. POULSEN FOT.

DISET SOMMERDAG VED STRANDEN — EFTER MALERI AF A. DORPH

(AARHUS MUSEUM)

tørre Stemme, der gav selv de almindeligste Ord et vist sarkastiskt Præg.

Kun den magre Farmer lod til at blive livet op, medens de Andre tabte Humøret. Han havde ikke befundet sig vel ved de Andres Gemytlighed, og nu mente han at have fundet En, han kunde sympathisere med. Desuden, det var jo ikke ham, der havde fornærmet den Fremmede ved i hans Nærværelse at tale om, at han var rundrygget og gul i Huden. Han flyttede sig uroligt paa Stolen, bakkede paa sin Pibe og sagde, for at vise, at han ialtfald vidste, hvorledes man konverserede en Herre:

„Godaften, Herre. Det er et snavs Veir for Høet."

Det gav et Sæt i den Fremmede, og han flyttede sin Stol, saaledes at han vendte Ansigtet mod den tykke Farmer. Men han svarede ikke et Ord. Maaske var han lidt døv.

„Jeg sagde, Herre, at det var knusende galt for mit Hø."

„Tak, Mr. Pigot", sagde den Fremmede, da Værten bragte ham Ingredienserne til hans Sukkervand. Den magre Farmer brummede, og tog igjen fat paa Piben.

Den Fremmede fra London var en midaldrende Person, med en lang Næse, tynde Læber, lysegraa Øine, en rynket Pande, fine Hænder, en sort Frakke og rent Linned — *voila tout.*

Det store Stueuhr sagde sit Tik-tak, Selskabet røg og drak i Stilhed, den tykke Farmer vedblev at stirre ud i Luften, medens den uvelkomne og uselskabelige Fremmede sad ved Kaminen og varmede sine lange Fingre ved Ilden.

Men pludselig blandede en anden Støi sig med Regnens vedholdende Plasken. Der hørtes Raslen af en Vogn gjennem de sølede Hjulspor paa Veien fra Melmouth, og nu standsede Lyden udenfor Kroen. Ud løb Mr. Pigot, medens hele Selskabet spidsede Øren, Alle som En, undtagen den Fremmede fra London, der stadig varmede sine Fingre og sad og grublede ved Ilden. Værtens Bortgang efterfulgtes af høirøstet Tale og Smelden med en Dør — en kraftig Stemme gav Gjenlyd ude i Forstuen; Gjenlyden blev efterfulgt af selve Stemmen, og Stemmen af dens Eiermand. Og i et Nu, ligesom ved en Taskenspillers *„Presto!"* svandt det Tryk, der hidtil havde hvilet over Selskabet.

Den førstankomne Fremmede havde bragt ligesom en isnende Taage ind i Stuen, den Anden førte Varme med sig, og der kom Liv i Øinene, skjøndt han hidtil kun havde været en Stemme og intet Andet.

De to Fremmede vare overhovedet to fuldstændige Modsætninger. Den nye Gjæst havde et militært Udseende og Ansats til Fedme. Han var bred over Brystet, og der tegnede sig en net Runding af under den lange graa Frakke, som naaede ham til Hælene og var broderet med falmede sorte Snore. Han bar en flad Klædeskasket med blank Læderskygge, som, da han med stolt og nedladende Høflighed tog den af, blottede en blank, skaldet Isse, omgiven af graat Haar. Hans ikke altfor rene Ansigt var bræmmet med et kort, uredt og dog næsten ærværdigt graat Skjæg; over hans Overskjæg, som dækkede over en tyk og hængende Underlæbe, var en rød, men velformet Næse mellem et Par staalblaa Øine, lidt blodskudte og rødkantede. Hans Pande var ligesaa blank som hans Isse, og høi, buet og bred. Saaledes saae den Mand ud, hvis blotte Skygge havde forjaget den klamme Luft; og dog var hans Væsen, mærkeligt nok, langtfra livligt, men tvertimod overmaade sendrægtigt og alvorligt. Der var ikke et Smil paa hans Læber — ikke et Blink i hans Øine.

„Godaften, mine Herrer. Det er en deilig Aften, jeg kan godt sige, at det er den værste Bløde, jeg har været ude i paa Landjorden. Hør, Hr. Vært, sig til Biddy eller Polly, at hun skal hente min Vadsæk, og mind hende om, at hun er ligesaa forsigtig med den som med Deres eget Barn, hvis De da har et. Der er mere i den Vadsæk, end det seer ud til, kan jeg fortælle fortælle Dem. Hør, Biddy, Peggy, Molly, mit smukke Barn, bring Vadsækken ind. Lad Dem endelig ikke forstyrre, mine Herrer Caballeros; jeg er en gammel Soldat, er jeg, og er ikke forvænt, jeg, som har fartet Andesbjergene igjennem, for ikke at tale om Himalaya og alle andre Steder, og der er ikke meget varmt der, kan jeg forsikkre Dem. Gjør Dem ingen Uleilighed for min Skyld, mine Herrer, jeg skal nok faae en Plads."

Den førstankomne Fremmede blev trykket helt ind i en Krog, da den Anden skød en Lænestol hen foran Ilden, tog Overfrakken af, før han satte sig, og smed den hen paa Bordet uden at bryde sig om Flasker og Glas.

„De har vel nok en Seng til mig, Caballero? Det er ligemeget hvor haard den er; en gammel Soldat, der har fægtet under General Bolivar og General Jackson, er ikke vant til at ligge paa Edderdun. Men vil De sige til Pigen, at hun lægger en Madras under Dynen og varmer den lidt med Varmedunken, saa er jeg henrykt. De seer paa min Overfrakke, Gentlemen? Ja, den er ogsaa værd at se paa; jeg har en halv Snes af den Slags hjemme, og den har været Kammerat, Hus og Hjem for en gammel Vaabenbroder i de sidste fyrreogtyve Aar. Hr. Padrone, hvilke gode Sager har De i Deres Spisekammer? Skal det være en *olla*, som den jeg fik hos min gamle Ven, Don Pomposo Magnifico — og en *olla* er ganske storartet — eller skal det være en *pot au feu*, som jeg smagte hos Mosjø Johnny Crapaud, eller skal det være en Flæskepandekage? Aha, det skal være en Flæskepandekage. Jeg vil skylle den ned med en Grog — De kan

bringe mig Ingredienserne med det Samme. — „Velgaaende, Caballeros! —

„Det er en deilig Vare, Værten her holder. — Men det var Overfrakkerne, jeg kom fra! Ja, jeg har baaret dem i Ostindien og under alle Himmelstrøg, og havde jeg ikke det, var jeg ikke længer blandt de Levendes Tal. Jeg havde en af dem paa, da jeg blev slæbt ind i Djunglen af en levende Tiger, en ægte Bengaler; og, De vil maaske ikke tro det, men Frakken var saa seig, at Dyret rev og sled i den i samfulde ti Timer, for at faae Tænderne igjennem, og imens, var jeg saa rolig og fornøiet som Nogen. Bagefter stoppede jeg Hullet med en Ende Traad. Frakken derhenne paa Bordet havde jeg paa, da jeg kæmpede sammen med General Bolivar i Slaget ved Carabobo, og alle de Steder — De har nok hørt Tale om det — og jeg fik en halv Snes Kugler igjennem den, eller hvad jeg vilde sige, i den. *Caramba!* De skulde blot have hørt Drengene raabe Hurra, da jeg ved Generalens Side red ind i Caracas med Overfrakken der helt i Laser. Og De seer, at den er saa god som ny."

„Det gaaer altsaa med den omtrent som med den bekjendte Lommekniv", sagde den førstankomne Fremmede, der med et Smil havde lyttet til denne Ordstrøm. „Først fik den et nyt Blad, og saa fik det nye Blad et nyt Skaft, og alligevel var det den samme gamle Kniv."

Den gamle Soldat vendte sig om mod den Talende.

„Troer De, min lille, gamle Herre, at jeg praler? Er De Apotheker eller maaske Skolelærer?"

„Ingen af Delene. Jeg har selv reist, og Reisende burde mødes som Augurer."

„Aa, De har maaske været i London, men vist ikke i New-York, Buenos Aïres eller Lima, eller i Delhi, Cork eller i Yerba Buena. Naa, saa De er Skolelærer, er De? Stolt af at gjøre Deres Bekjendtskab — jeg har selv Smag for Læsning og vilde gjerne have givet mig af med det, dersom jeg ikke havde været nødt til at fægte mig gjennem Livet. Naa, der har vi Æggekagen — gloende hed, og jeg er saa sulten som en Ulv. — Saa deiligt Flæsk, det smelter i Munden! — Naar De er Skolelærer, maa De have hørt tale om General Bolivar? Saa har De ogsaa hørt", vedblev han med Munden fuld af Mad, „om Major Dionysius Sullivan til Sullivan Castle, Sligo, og om den stolte venezuelaske Armee, som sloges ved Carabobo og Puerto Caballo, og ved Ayacucho, og vilde have været med ved Ocumare — Seiren fulgte den altid, naar Major Sullivan gik i Spidsen. Hvis den nedrige Pralhans til Paez ikke havde existeret, vilde jeg nu være Feltmarschal Sullivan. — Heida, Padrone! en Flæskekage til og et Glas Grog. — Og maaske har De hørt tale om Irun og San Sebastian og Dronning Isabella og Don Carlos og Sir De Leecy Ivans? Majoren har siddet tilbords med Konger og Dronninger, kan jeg fortælle Dem — og San Fernando Korset ligger i dette Øieblik oppe i min Vadsæk. Sir De Leecy, det var en Mand! Hvis der havde været Retfærdighed til i Verden og hver havde Sit, saa gik jeg nu paa Jagt med mine egne Hunde og drak min egen Vin paa Sullivan Castle. Praleri og Skinsyge de hænger sammen.

„Aa, mine Herrer, der er Intet i Verden, der kan lignes ved Krigshæder, det skulde da være en Bid Flæsk og en Grog. Nu er jeg et helt andet Menneske. De kjender nok ikke Sligo, antager jeg? De er inderligt velkomne hos Major Sullivan; jeg vil være lykkelig over at se dem Allesammen hos mig, hvis De skulde komme ad den Kant. Det er et kjønt Sted dette — Gressford: er det ikke saadan, det hedder? Der er vel mange Folk her i Jagttiden? Hvem er nu den store Mand her? Jeg er en gammel Soldat og en gammel Kvartermester, og holder af at kjende mit Kvarter, inden jeg slaaer mig til Ro i det."

„Lord Wendale er den største Godseier her paa Egnen", svarede en af Mændene.

„Lord Wendale! Ham kjender jeg godt."

„Kjender Deres Velbaarenhed Hans Herlighed Jarlen?" spurgte Peter Pigot.

„Spiser til Middag hos ham. Hvor ellers?" En ærbødig Mumlen hørtes i Stuen.

„Ellers har vi ikke mange store Folk her; der er Pastoren, men han boer i Nærheden af Beckfield og kommer hertil hver Søndag."

„Og Lord — hvad var det nu han hed — Wendale — han er vel hjemme nu?"

„Nei, han er for Øieblikket i London —"

„I London? Ærgerligt! Jeg vilde have besøgt ham."

„Og saa har vi Capitainen, som boer i „The Laurels"; det er det Hele. Er der ellers Nogen her, Master Simmons?"

„En Vaabenbroder! Oho! Det er vel en gammel Soldat; maaske kjender jeg ogsaa ham!"

Den førstankomne Fremmede reiste sig. „God Nat, mine Herrer", nikkede han, men de vare Allesammen altfor optagne af Jarlens Ven til at se Sukkervand-Drikkeren forlade Stuen.

„Det er Capitain Westwood; han kom hertil sidste Kyndelmisse."

Den Fremmede tømte sit Glas, reiste sig og stillede sig op med Ryggen til Ilden. „Det kan godt være, jeg kjender ham; der er ikke saa mange gamle Soldater, at den gamle Major ikke skulde kjende de fleste af dem. Westwood er ikke gift, vel?"

Værten lo til den tykke Landmand og galede som en Hane.

„Hører Deres Velbaarenhed, at det galer der bagved, det er ikke en Hane, der galer, men en Høne."

Tilhørerne puffede til hinanden og morede sig over den gængse Vittighed i Gressford St. Mary.

„Naa saadan! Har de Børn? Halløi! Hvor er min lille gamle Skolelærer henne? Jeg havde tænkt, han havde benyttet Leiligheden til at slaa en Sludder af med en gammel Soldat, Saydahnt arruma Tokay, som Rumænerne siger — og Tokayer er en herlig Drik, maa I tro. Jeg har drukket et helt Anker af den. Naa, saa der er Børn!“

„Tre Pigebørn og en nysselig lille Gut. Der er Miss Carry, og Miss Mary Anne, og Master Gerald — nysselige Børn Allesammen.“

„Og Miss Olympia“, bemærkede en ung Mand i Skjorteærmer og strikket Vest. „De glemte hende.“

„Aa, hende gjør de ikke megen Stads af. Hun er et Slags sort Faar, er hun.“

„Nei, Mr. Pigot“, svarede den unge Mand. „Den Sorte er dog den Bedste af dem Alle, og det siger jeg.“

„Hvem er De, unge Mand?“ spurgte Majoren, idet han tog sin Overfrakke fra Bordet.

„Jeg har været Tjener hos Capitainen, indtil Madamen mente, de kunde nøies med den gamle Gartner. Nu tjener jeg hos Præsten. Hun er en Gniepind, er hun.“

„Vil De drikke et Glas, unge Mand? *Buenjas noches*, mine Herrer. Jeg er bange for, at jeg har opholdt Dem. Drøm behageligt, Caballeros.“ Derpaa gik han uden at slingre, tiltrods for det betydelige Kvantum Grog, han havde sat tillivs, op ad Trappen til sit Soveværelse, fulgt af Peter Pigot, som vidste hvad han skyldte en saa æret Gjæst, der baade var Major og Mylords Ven. Den gamle Soldat havde hele Tiden ført Ordet; han havde pralet og løiet, og alligevel var han Aftenens Helt — skjøndt han ikke havde spenderet et Glas paa en eneste tørstig Sjæl, undtagen paa den forhenværende Tjener i The Laurels. Fem Minuter efter laa han i sin Seng, uden at have gjort sig den Uleilighed at klæde sig af, og snorkede, med den berømte Overfrakke som et extra Tæppe.



SJETTE KAPITEL

Om Himlen havde ophørt at sørge over gamle Master Fletchers Død, eller om Skyerne kun fulgte deres sædvanlige Luner, vides ikke, men den næste Morgen oprandt, smilende og solbeskinnet. Den første Fremmede stod op Kl. 7, lidt gnaven over at finde alle Andre i Gressford oppe paa dette Klokkeslet. Han klædte sig paa i en Fart, men omhyggeligt; lukkede sin Vadsæk op og og tog en Skitsebog og en Æske Vandfarver ud deraf. Med disse Ting under Armen og et Brev i Haanden gik han ned ad Trappen til Forstuen, hvor Lugten af gammel Tobak og stegt Flæsk blandedes med Duften af Blomsterne i Haven udenfor. Lænet til Dørstolpen, hvorpaa der nu under Jarlen af Wendales Portrait i Skikkelse af Seierherren fra Poitiers stod malet *P. Pigot* istedetfor *J. Joyce*, stod Major Sullivan og røg paa en kolossal Cigar. Han var ikke en Smule renere end han havde været den foregaaende Aften. Det er nok muligt, at hans Vadsæk indeholdt San Fernandokorset, men efter Alt at dømme lod den ikke til at være stor nok til at rumme en Neglebørste og Kam. Han var iført sin berømte Overfrakke og bar sin Militairhue, og begge disse Gjenstande saae i den klare Morgenlysning nok ud til at have tjent deres Eiermand mindst i de sidste fyrreogtyve Aar.

„Gid den Fyr sad paa Bloksbjerg!“ tænkte den første Fremmede.

„Seer man det! er det ikke min lille gamle Skolelærer, saa frisk som en Fisk. En god Morgen! Naa saa De er Maler! Ja, tænkte jeg det ikke, da jeg saae dem! Jeg kjender alle disse Kunstnere. De skulde bare se Major Sullivan til Sullivan Castle, i Fremmedlegionens Uniform under Dronning Isabella af Spanien, Altsammen malet i Olie af den berømte O'Brine, Merrion Square, Medlem af det kongelige Akademi i Irland. Kjender De ham? Det var udstillet i Dublin og blev stukket i Kobber.“

„Godmorgen, Major Sullivan. Jeg —“

„De vil gribe Naturen i hele sin Morgenfriskhed? Jeg havde stor Lyst til at gaa med, og jeg vilde ogsaa gjøre det, men der staaer en Beuf over Ilden inde i Kjøkkenet. Naa, saa De er en af Akademikerne? Aa, jeg kjender dem. De har tabt et Brev — aa, maa jeg. Hvad! er De en Ven af min Lord Wendale? Og det sagde De ikke et Muk om igaar Aftes.“

„Jeg kan da nok skrive til Lord Wendale, uden, som De, at være en af hans Venner. Siden De er saa venlig at interessere Dem for min Korrespondance, saa —“

„Nei, aldeles ikke. Jeg kom tilfældigt til at skjæve ned og læse Adressen.“

„Selvfølgelig. Jeg har ikke undladt at fortælle ham Deres Skuffelse over, at han ikke var i Beckfield, og at De ellers vilde have besøgt ham.“

„Har De virkelig skrevet det? Og vil De lægge det i Postkassen?“

„Ja, det pleier jeg i Reglen at gjøre ved mine Breve.“

„Jamen, seer De, Mr. — jeg kan ikke huske Deres Navn —“

Han gjorde en Pause, men den Fremmede syntes igjen noget døv.

„Seer De, min kjære Herre, jeg vil gjerne spare Dem Uleiligheden. Jeg skal selv hen paa Posthuset med et Brev til min Ven, den Høistkommanderende; det vil være mig en Fornøielse at tage Deres Brev med. De længes naturligvis efter at komme afsted saa snart som muligt? Jeg vil blot sluge min Beuf, og saa er Dagen min egen.“

„Tak, Major Sullivan, men jeg holder mest af at besørge mine Breve selv. Jeg stoler ikke paa — paa Landsbypostfrøkener, og vil derfor have Brevet sendt afsted fra Beckfield.“

Majoren kastede et langt Blik til Brevet, men svarede blot:

„De kan have Ret; jeg besørger ogsaa altid mine egne Breve. Men jeg gad se General-Postmesteren stikke sin Næse i, hvad Major Sullivan lægger i Postkassen; det er det Hele! God Fornøielse paa Spasereturen.“

Efter saaledes først at have ærgret sig og derpaa vakt en Medbroders Nysgjerrighed, gik den Fremmede med et høfligt Buk hen til et Led, skraaede over en Strimmel Mark, og gik derpaa henad en Fodsti, som førte ind i en tæt Kratskov, bestaaende af Buske, Brombær, Gyvel, Bregner, Birke- og Lærketræer, med en Bøg, Eg og Fyr hist og her.

Det var Gressford Skov. Her nød den Fremmede den fulde Skjønhed af den gyldne Sol, som straalede i al sin Glans efter tre Dages uafbrudt Regn. Solskin efter Regn — i selve Ordene gjemmes Poesi, og det var en af disse Dage, da den nylig faldne Regn synes kun at have tjent som et nyt Bindeled mellem Himmel og Jord, ligesom en fælles Sorg mellem Elskende. Det er intet Under, at man i England ynder at tale om Veiret mere end noget andet Folk, om dets Glæder og Sorger, dets Latter og Taarer; dets Omskiftelser virker jo baade paa Sind og Tanke.

Det var en Morgen som skabt til en Spaseretur i Skoven — Gressford Skov fremfor alle andre Skove — at høre Fuglenes Sang fra Grenene, se Rubinerne, som hang ned fra Fingerbøllene, og Smaragderne, som funklede paa Bladene. Stødte man mod et Træ, faldt der Perler i Form af hundrede Regndraaber ned over Ens Hoved.

Det var en helt anden Scene end den, Falskneren havde seet, dengang han redte sin Seng paa det brune Oktober Løv i den samme Skov. Falskneren Francis, Landstrygeren Richards vare døde for Gressford og for hele Verden; Maleren Forsyth var, takket være Jarlen af Wendales exentriske Filantropi, gaaet ud denne Morgen uden at spise Frokost, ikke af Nødvendighed, men af fri Villie. Han kunde ligesaa godt som Major Sullivan have ventet paa en Beuf. Hvem han var, var en Hemmelighed mellem ham selv og hans Beskytter; hvad han havde været før den Tid, vidste ikke engang Lorden. Han gik om med forseglede Læber, brugte sine Nætter til at tænke og sine Dage til at arbeide i. Mæcenen havde havt større Held med sig, end man skulde vente, naar Beskytteren er en ung Adelsmand og Protegéen en midaldrende Bedrager. Men han syntes virkelig at have spillet sine Kort godt. Selve Manden var ubekjendt, men hans Navn var kjendt af Tusinder. Det kan stundom gaa mærkeligt til, men det flygtige Lune hos Sir Arthur de Caumonts Efterkommer havde baaret gode Frugter. Det var ikke Skilte- og Slagmalerier, men de forunderlige Sujetter, der havde gjort Navnet Walter Forsyth — Falsknerens *nom de crayon* — bekjendt og berømt. Paa den Tid, da han for anden Gang udstillede i London, havde Walter Forsyth — eller rettere Walter Forsyths Malerier — fængslet Alle. Hans første Succès var „Januar og Mai“; iaar var det „Hjerter Knegt“, og Lord Wendale begyndte at frygte for, at den Lykke, Protegéen gjorde, skulde stille Beskytteren i Skygge. Lord Wendale fik altsaa en skjønne Dag det Indfald, at hans Maler igrunden var født til Landskabsmaler, hvorfor vides ikke, da han aldrig havde malet et Landskab og Ingen var falden paa den Tanke. En vis berømt Plaine i Lord Beckfields Park, med nogle af Lord Wendales Dyr som Staffage, var som skabt til at blive foreviget. Lykkedes Forsøget, vilde Mæcenen atter blive knyttet til sin Protegées Succes.

Jarlen havde kjøbt „Jannuar og Mai“, men „Hjerter Knegt“ kritiserede han skarpt.

Forsyth tog aldrig til Gjenmæle overfor en Kritik af den Mand, hvem han skyldte Alt.

Han blev i London, til han havde modtaget tusinde Pund for sin „Hjerter Knegt“, som en rig Bomuldsfabrikant havde kjøbt, og saa gik han tilfods hele Veien fra Fitzroy Square til Gressford St. Mary, da han sparede, hvor han kunde, skjøndt han nu havde Penge nok og kun brugte halvandet Hundrede Pund om Aaret. Han havde to Værelser — et Atelier og et Sovekammer — gik aldrig i Selskab, og drak aldrig Andet end Sukkervand. Det saae ud til at Falskneren Francis vilde ende som Gnieren Forsyth. Og hvorfor ikke? En Mand maa ikke blot leve men maa ogsaa have Noget at leve for; han havde ikke en Ven i hele Verden, og skjøndt han havde et yngre Udseende end for nogle Aar tilbage, saae han ud til at være paa den Side af Fyrrerne, hvor man føler det som en Nødvendighed, at have Noget at leve for.

Fordybet i Tanker fulgte han Skovstien, indtil han naaede en aaben Plads — en Skovguds Dagligstue, med et Tæppe af Mos, med Vægge af sølvglinsende Birketræer, Tapeter af Bregner og Fingerbøl, og som Sofa en Vindfælde, hvorpaa han, uden at ændse sit sorte Toi, tog Plads. Den klare Morgensol faldt ind i dette Boudoir og skinnede paa Falskneren ligesaa mildt og varmt, som den vilde have skinnet paa en ærlig Mand, og Kunstneren tænkte, at der kun var een Ting, der manglede, for at dette Naturens feagtige Gemak vilde være fuldkomment, og det var et Billede, der kunde passe ind i Rammen af Vedbend, Clematis og de vilde Roser, der

slyngede sig opad den gamle Bøgestamme, som stod for Enden af den aabne Plads.

Han kunde ikke modstaa Lysten til at fæstne denne Rigdom paa Papiret, især da den kun dannede en Port, gjennem hvilken hans Fantasi frit kunde røre sine Vinger. Men Naturen var i naadigt Lune.

Just som han malede — eller var det kun Indbildning, saaledes som den ofte fødes af Drømme i Skoven? — kom et Billede tilsyne i Rammen.

(Fortsættes.)

Et Blad-Jubilæum

To Festligheder af ægte engelsk Præg feiredes samtidig d. 9. November: Lordmayors-Dagen og „Times“ hundredaarige Jubilæum. Man kan roligt nævne disse to Begivenheder i eet Aandedrag, da Overbevisningen om Pressens store sociale Magt og Ærbødigheden for den offentlige Menings Organer er saa dybt rodfæstet i det vestlige Europa, at „Times“ Hædersdag maa vække langt mere Opmærksomhed end Borgermestertogets middelalderlige Pomp. Den 9. November 1796 udkom det første Nummer af „Times“. Hvad dette Blad for Øieblikket er, behøver vel ikke at udvikles nærmere, men hvordan det saae ud paa sin Fødselsdag, er sikkert ikke uden Interesse. Jubilæumsnummeret, som udkom forrige Mandag, giver Oplysning herom, da det foruden andet værdifuldt Materiale indeholder et nøiagtig Facsimile af Bladet for 9. November 1796. Dagen forinden var — som Tilfældet er hvert Aar — Lordmayoren i London bleven indsat, og det første Nummer af „Times“ bringer bl. A. en udførlig Beretning om Mr. *Brook Watsons* Valg istedetfor Mr. *Curtis*, det refererer Talerne og skildrer den store Banket i Guildhall, som overværedes af *Fox* og *William Pitt*. Den 9. November var endvidere Efterretningen om *Washingtons Demission* indtruffen til London; „Times“ bringer nu Indholdet af det Manifest, i hvilket den nordamerikanske Frihedshelt anfører Grunden til sin Tilbagetræden, og hvori han foruden vise Raad ogsaa gav sine Landsmænd profetiske Vink om Aarsagerne til den Strid, der Decennier senere endte med Abolitionistkrigen. Foruden de politiske indeholder Nummeret talrige interessante Bemærkninger, som betegne den overordentlige Udvikling af det nationale Liv i det sidste Aarhundrede. Bladets Børsrubrik indeholder t. Ex. Noteringer af ikke mere end — 12 Værdipapirer og omfatter kun sex Linier. Theaterrubriken har kun to Theatre; Drury Lane, hvor paa den Dag Kemble og Mrs. Siddons spille „Richard III“, og Covent Garden, hvor der gives „Den fangne Harlekin eller Trylleilden.“ Citybladet var i Aaret 1796 kun paa 4 Sider, af hvilke den sidste var optaget af Annoncer; et Numer kostede 4½ Pence. Facsimilet sælges for en Penny; det er nøiagtigt lige indtil Trykfeilene. Antallet af de sidste har ikke været ringe. Nutildags roser Verdensbladet sig af, trods sit enorme Omfang, at være fuldstændig korrekt i typografisk Henseende.

John.

Et Stedbarn

Naar Klokken er blevet sex, piber Skorstensfløiten paa den store Fabrik. Arbeidet standser da sin Gang for den Dag, og ikke længe efter gaaer Porten op, og ud kommer en hel Skare unge Piger, to og to med hinanden under Armen, eller en halv Snes Stykker, der har sluttet sig sammen i Klynger.

De snakker høit og leer. Ustandselig gaaer Munden paa dem Alle. Den foregaaende Aftens smaa Æventyr gjenopleves i Erindringen og meddeles med livlige Fantasiers Tilsætning af den Ene til den Anden.

Det er en lille blind Gade, der ellers altid hviler i stille Fred. Men naar Klokken er sex, bliver der livligt. Den fyldes da for et Øieblik af Ungdommens larmende Styrke og ligesom vaagner op.

Men det er kun for et Øieblik. Ikke længe efter bliver der stille igjen, og Stilheden synes dobbelt dyb efter Pustet fra det levende Liv, som Ungdommen bragte med sig.

Først da, naar ingen Tale og ingen Latter længer høres, gaaer Porten op igjen, og ud kommer nu en lille forvoxet Pige, der Aften efter Aften med ængstelige Øine kigger ned ad den korte Gade for at forvisse sig om, at de nu ogsaa virkelig er borte, alle de unge Piger.

Hun gaaer kun langsomt og med smaa bitte Skridt. Det er, som smertede det hende at flytte Benene.

Hun er ung som de Andre, hun er knap sine atten Aar. Men ingen Ungdom lyser ud af hendes Øine. Hun seer saa gammel ud med de skarpe Træk og de blege Kinder og med den smalle Mund, der aldrig leer og sjelden taler. Hun seer saa gammel ud med de lange Arme paa den lille skjæve Krop, og de store Fødder paa de korte Ben. Hun seer saa gammel ud, skjønt hun er ung som de Andre, knap sine atten Aar.

Ingen holder af hende, og Alle søger udenom, naar hun træffes paa deres Veie. Hun er saa kold og saa bitter, og der siges, at hendes Hjerte er blevet haardt som Sten. Ingen føler for hende, og Ingen spørger, hvorfor hun er blevet saadan.

Stakkels lille Kvinde!

Ingensinde har Lykke-Stjernen sendt en Straale ned til hende, aldrig har et venligt Ord lydt i hendes Øren. Slag og Skjældsord har hun faaet, og Last og Fattigdom har hun havt for sine Øine, fra hun begyndte at kunne forstaa, hvad det var, det hun saae.

Da hun var fire Aar, døde hendes Moder. Men lang Tid gik der ikke, før en Anden indtog dennes Plads, og inden hun var fyldt de Fem, havde hun en Søster. Og Aaret efter kom igjen en Søster, og saadan gik det — Aar efter Aar — til der var syv i Reden.

Det blev for hende en Pine, hver Gang der

kom en ny. Hun vidste jo, at det var hende, der skulde passe Barnet, naar Moderen gik paa Arbeide, hun vidste jo, at det var hende, der fik den største Byrde paa sine Skuldre.

Fra hun var ganske lille, blev hun den „store Søster“, der skulde „passe paa“. Hun lærte tidlig, at der var Noget, som hed Arbeide, og hun var ikke gammel, før hendes Hjerne rummede Tanker, der gjorde hende bitter og satte Had i hendes Sind.

Fra den lyse Morgen til den sene Aftenstund var hun i Aktivitet. Saae man paa Gaden, slæbte hun altid paa et Barn. Hun — rent ud sagt — forslæbte sig, saa Rygraden voxede sig skjævere fra Dag til Dag.

Hun saae det selv, da hun blev ældre, naar hun om Dagen gik forbi de blanke Speilglasruder, og hun blev ikke blidere, naar hun saae det. Hun kunde knytte Hænderne i sandt Raseri, mod Livet, mod Menneskene og mod den Gud, som Præsten sagde, var saa vis og god.

Hun troede ikke paa ham, og hun følte godt den Dag, hun svarede ja dertil, da hun paa Kirkegulvet skulde sige frem sin Troesbekjendelse, at det var Løgn, hun sagde. Hun troede ikke paa sig selv, og hun troede Præsten, der talte saa kjønt og saa godt.

Hvornaar havde Vorherre vist sig god overfor hende? Aldrig, nei, aldrig! Det var Løgn og Bedrag, Alt hvad Præsten sagde.

Hun blev mere og mere bitter, som Aarene gik. Og da hun kom paa Fabriken, hvor hun arbeidede flittigere end nogen Anden og derfor ogsaa tjente flere Penge, da hjalp det intet til at blødgjøre hendes Sind. Hun havde da allerede gravet sig saa dybt ind i sig selv, med Hadet til Samfundet og Livet og Alt paa den ganske Jord, at hun ikke havde Øie eller Tanke for Andet end det, der var Uret og Ondt i den hele Verden.

Stakkels lille Kvinde!

Johan Keller.



Odense Theater



Endnu i Halvfjerserne var der mange gamle Bygninger i Odense, men siden har Udviklingen taget dem med sig næsten allesammen. En By voxer sig ikke dobbelt saa stor paa 25 Aar, uden at jo de gamle Rammer sprænges. Endnu er dog enkelte afsides Kroge ret uberørte. Dreier man fra Overgade om ad et Stræde, der er saa smalt, at en Vogn med Nød og neppe skumpler sig igjennem, kommer man ind i et Virvar af Smaagader med store Pakhuse, Tømmergaarde, gamle Bindingsværkshuse og utallige smaa Boliger med kun een Etage og Kvist; klemt inde mellem alt dette, paa en grim, slet vedligeholdt Plads ligger Odense Theater, der den 18. November feirede sit 100-aars Jubilæum. Bygningen er alt Andet end skjøn, det er kun for Høidens Vedkommende at den kan se ned paa sine Omgivelser, en kantet, uregelmæssig Skabelon, som den har, med Vinduer her og der og skjæve Vægge, der ikke prydes af en skidengul Farve.

Men man skal ikke skue Hunden paa Haarene, endsige da Kunsten. Og dette Hus har været Sæde for Kunst, nu og da udmærket og fremragende. Hvad Theatret i hundrede Aar har været for Odense og det nærmeste Land, lader sig ikke beregne; den Kjerlighed, den aldrende Jubilar omfattes med af Bybefolkningen, baade Høi og Lav, taler allerbedst for dens Betydning.

Odense har i kommunal Henseende stedse været fremmelig, somme Tider foran Hovedstaden, men i Tidernes Løb har Fyens Centrum og Landadelens Vinterresidens ogsaa havt et aandeligt Røre. De ældste Skolekomedier, Magister Christiern Hansøns, stamme fra Odense Kathedralskole og have sikkert bidraget deres til at fremkalde den dramatiske Sans, der den Dag idag giver Skuespilleren Anledning til at kalde Odense for „den bedste Provinsby“. I det 18. Aarhundrede forlystedes denne Stad ligesom det øvrige Land med tydske Acteurs, hvis Komedier vel oftest vare af Arten „Ulysses von Ithacea“, først omkring 1790 stiftedes et „dramatisk Selskab“ af Boghandler C. H. Iversen, hvilket imidlertid snart bukkede under i Konkurrencen med et tysk Selskab, der støttedes af den fynske Adel.

1795 fik Tydskeren Friedrich Heuser ved formaaende Mænds Hjælp opført den nuværende Theaterbygning paa den nedlagde Sortebrødrekirkegaard. Her aabnedes saa Provinsernes første Theater den 2. November 1795 med Lessings „Minna von Barnhelm;“ men med Rette feires først 18. November 1796 som Jubilæumsdagen; thi paa denne Dag blev der første Gang spillet dansk Komedie. Directeur Heuser var af Publikum bleven tvungen til at tage danske Skuespillere og aabnede paa den omtalte Dag „det odensiske danske Nationaltheater“ med Olufsens berømte „Gulddaasen“.

Theatret havde ikke Lykken med sig i de første Tider, der var endogsaa Aar, hvor der slet ikke spilledes. En kort Tid var det styret af Baron Wedel-Jarlsberg, en af Datidens mærkeligste urolige Hoveder, Hofmand, Officer og omreisende Theaterdirecteur. Fra 1809—14 kom den tydske Komedie igjen under den dygtige Görbing Franck, der bød paa Kotzebues og Ifflands Heltedramaer med Sværd og Blod og Bæger. Efter Franck ledes Theatret en kort Tid af den omtalte C. H. Iversen, ellers blev der med Mellemrum spillet paa Tydsk, indtil det Danske paany holdt sit Indtog i 1825 med det Steinerske Selskab. I tre Aar spilledes Holberg og Sander afvexlende med Heibergs Vaudeviller af det dygtige Selskab, der

blandt andre Medlemmer havde J. P. Müller, Stamfader til mange Skuespillere, senest Fru Betty Nansen. Med mange Afvexlinger fik Titchen Theatret i 1836—39 og ledede det med større Dygtighed end Nogen før; adskillige af vort Lands Skuespillere have hans dygtige Skole at takke for en solid Uddannelse. Fra 1841—45 var J. P. Müller Directeur og støttedes meget af Carl Bagger, Digteren, der var „Stiftstidende"s Redacteur; fra dette Selskab huskedes længe Navnene Printzlau og Pallesen. Müller afløstes af H. W. Lange, senere Casinos og Folketheatrets Directeur. I tre Aar havde Odense en glimrende Theatertid med Kristian Schmidt og Cetti, men fremfor Alle „gamle" Mantzius, der her skabte sin „Løitnant von Buddinge".

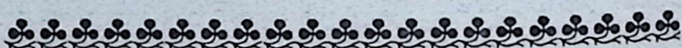
Med 1851 indtræder rolige Forhold for selve Theatret, der ideligt havde skiftet Eiere, og samtidig begyndte en mere stabil Directeurperiode, hvor de enkelte Kræfter fik Leilighed til at udfolde sig i Ro, uden at forjaskes i den stadig Flytten fra Sted til Sted. Det var Kjøbmændene Carl F. Larsen († 1863) og W. Petersen, der fik det ordnet derhen, at Theaterkonsortiet selv drev Theatret med en leiet Directeur. Og dertil var man saa heldig at faae Normanden M. V. Brun, født 1819 i Bergen og Forfatter til flere Skuespil; han viste sig strax habil, og hans Periode (1851—60) staaer endnu for ældre Folk som uovertruffen. Stjernerne paa den Brun'ske Himmel vare Frederik Madsen, Hougaard og Chr. Schmidt, foruden Directeurens endnu levende Hustru, Moder til Sangerne Frederik og Nordal Brun. 1860 drog M. V. Brun til Kjøbenhavn, hvor han efterhaanden var Directeur for alle tre Sekondtheatre, indtil han 1884 trak sig tilbage og døde 1891.

Efterat Skuespilleren William Petersen i syv Aar havde styret Theatret med betydelige Kræfter — Frederik Madsen og Caroline Wimmer, gift med Directeuren —, men ogsaa under megen Konkurrence med Balletter og et nyt Theater i „Pantheon" paa Vesterbro, kom Carl Hagens Selskab fra 1867—69. Her virkede Amalie Price, senere Fru Hagen, og her trængte Betty Guldbrandsen (Fru Borchsenius) igjennem. Nu vexlede i længere Tid Selskab med Selskab med Selskab; men fra 1878 har to Directeurer, Th. Cortes og August Rasmussen været ene om Driften. Herfra undtages dog et Par Aar, hvor Ferdinand Schmidt og Vilhelm Petersen — begge senere Skabere af „Nørrebroes Theater" med de store Sommerrevuesucceser — var ved Roret. Th. Cortes (1887—92) fremhæves for sit smagfulde Repertoirevalg og sin Iver for hjemlig Kunst, hvori han bistodes af sin energiske Hustru Emma C., en af Provinsernes ypperste Tragedienner.

I Aarene 1878—84 og siden 1892 har August Rasmussen været Lederen af Theatret i Hovedsaisonen. Midt i den stigende Konkurrence med Koncerter og Foreninger, der er blomstrede frem i den moderne By, med det nye „Folketheater" paa Ny Vestergade, hvor Revuerne have holdt deres seirrige Indtog i 1895, har han hævdet sin Førsteplads. Trods det velhavende Publikums lette Adgang til de kjøbenhavnske Scener, har han vidst at skabe en trofast Kreds om sig og Sine. Hans udmærkede Disciplin, Dygtighed som Instructeur og musikalske Sans — heri bistaaet af Musikdirecteur E. Wilhelmi — er Alle enige om at fremhæve.

Tiderne have imidlertid medført, at der synes selv for en dygtig Directeur og Bestyrelse at reise sig store pekuniære Vanskeligheder, større Aar for Aar. Spørgsmaalet om Statsunderstøttelse til Provinsens faste Scener er allerede oppe, og det vil paatrænge sig stærkere. Dramaet er en saa vigtig Faktor i et Folks aandelige Liv, at det absolut bør have Statens Støtte for at kunne udfylde sin Mission. Hvorledes Statens Forhold til Provinsscenen skal ordnes, om en fuldstændig Overtagelse af Driften eller et aarligt Tilskud, det er desværre en meget vanskelig Sag. Men vi har en Mand herhjemme, som fremfor Andre har vist en stor Kjærlighed til og dyb Forstaaelse af Theatret. Herman Bang er fortiden ved at udgive sin sidste Bog, som han siger. Hvis hans Kræfter staa sammen med hans Ønsker og Kundskab, burde man gaa til ham om Raad og Daad.

C. A.



Spindesang



Medens Traaden sig langsomt snoer
af Horren den bløde, hvide,
syng hvad dybest i Sjælen boer,
det, som Ingen tør vide.
Lev i Drømmen og drøm Dig let,
slyng saa Tankernes Traade,
virk dem til det fineste Net,
Gjemme for Hjertets Gaade.

Billedet dybt paa Sjælens Grund,
virket af Tankernes Traade,
er dit Eie fra samme Stund,
det i Hjertet fik raade.
Fik din Længsel end aldrig Svar,
skulde Traadene briste,
Drømmen saa lys dit Hjerte bar,
den kan Du aldrig miste.

Al. Schumacher.





FRANS HALS:

HILLE BOBBE

(BERLIN)

P. PETERSENS BOGTRYKKERI



Hille Bobbe

HAARLEMMER-INTERIEUR FRA DET 17. AARHUNDREDE — Af ALFRED IPSEN

Det er en lys Sommeraften i Byen Haarlem i 1650. Det har været Torvedag, men nu er Omegnens Folk kjørt hjem og Boutiksfolkene have travlt med at lukke og sætte de svære Skodder for. Hist og her seer man endnu gjennem en aabentstaaende Dør ind i et dybt, halvmørkt Rum, hvor kun det flakkende Lys fra en enkelt Lygte breder et uroligt Skjær, der lader det omgivende Mørke synes dybere, mens *Mynheer* ved Skinnet af et beskedent Tællelys med lang, osende Tande er ifærd med at gjøre Kassen op og forvare Kontanterne under Laas og Lukke.

Udenfor paa Gaden er der endnu Liv og Bevægelse og Lyd af mange Fodtrin. Borgerne ere nu ude at trække frisk Luft, i smaa Klynger drive de omkring paa Gaderne og standse nu og da for at indlade sig i Samtale. Af og til høres ogsaa en Fløiten eller et Raab, der kastes tilbage af Murene. Paa *het groote markt* er der især Liv. Fra alle Kanter bevæger Strømmen sig henimod dette muntre Midtpunkt for Stadens Liv. Udenfor Ølhusene under de tætkronede Linde har man anbragt krydsbenede Borde, om hvilke massive Borgere med bredtudfaldende Lærredskraver og bløde Filthatte have leiret sig. Samtalen gaaer livligt, mens de røge paa de lange Kridtpiber og ikke altfor sjeldent løfte de tunge Lerkrus med det gode Delfter-Øl.

Livligst gaaer det til i *Basterdijp,* det bekjendte Vinhus ved Foden af *de groote kerk.* Der er samlet et meget muntert Selskab, en Del af Sint Lucas Gildets Medlemmer, nogle af Skytteselskabernes Medlemmer og enkelte andre, mest yngre Borgere, der pleie at sætte hinanden Stevne her. Her drikkes der Vin og af solide Pokaler.

„Hvor er Mester Frans iaften?" spørger et af Medlemmerne. „Monstro det er hans Mening at slaa sig fra Verden?"

„Det er det sidste, jeg vil tro", siger en Anden — en ung Mand af en aristokratisk Type med blondt Fuldskjæg — „den Dag, Mester Frans svigter Bakkus, har han ikke langt tilbage."

„Han har jo ovenikjøbet faaet sig en ny Muse nu", raaber en Tredie, en ældre Mand med en bred, noget rynket Tyrepande.

„En ny Muse? Hvordan saa?" raaber flere Stemmer i Munden paa hinanden.

„Jo, han maler for Øieblikket Hille Bobbe, vor gjæve Værtinde", svarer den første af de Talende.

„Det var som Pokker!" raaber en Officer af Borgervæbningen. „Hvad siger Lijsbeth Reijniers til det?"

„Aa, det kan da ikke være stærk Grund til Skinsyge. For saadan egentlig bedaarende er Hille jo ikke."

„Det er en guddommelig Ide af Frans Hals at forevige hende. Hun er dertil som født og kommet til Verden, at hun skulde foreviges af Mester Frans", siger en ung Maler og stirrer i stille Sværmeri paa Vinen i sit Glas. „Og Papegøien ogsaa, naturligvis."

Idetsamme glider en mørk Skygge ind i Kredsen, en bred, kraftig bygget Mand med en sand Manke af mørkt, graaspættet Haar og tilsvarende Skjæg.

En halv Snes Hænder strækkes ud imod ham, og Officeren raaber galant: „Naar man taler om Solen, saa skinner den."

„Ja, men den Slags Sole, som vi hører til, skinner først om Aftenen", siger den Ankommende.

Frans Hals — thi det er ham — planter sig tungt i en Stol for Bordenden, og en ikke altfor bedaarende Nymfe planter et Glas paa Bordet foran ham.

Hals griber hende i Armen og spørger: „Hvordan har Hille Bobbe det? Er hun allerede krøbet til Køis?"

„Aa Gud nei, hun spiser for Øieblikket til Aften med sin Papegøie."

„Fanden staa i den Papegøie," siger Frans Hals. „Den har baade Næb og Klo. Jeg havde Lyst til at dreie Halsen om paa den idag. Om den kunde sidde stille et Øieblik, Jeg troer, den er skinsyg paa mig, for den skjældte ud hele Tiden, mens jeg malede."

„De Lyster maa I vist helst bekæmpe, Mester

Frans", siger Sidemanden, en ung Officer, „for ellers risikerer I let, at Hille Bobbe til Gjengjeld dreier Halsen om paa Jer, og det var dog kjedeligt for Lijsbeth Reijniers, ikke at tale om, at det heller ikke var saa morsomt for Jer selv. Men siig mig, er det til Eders eget Sanctuarium, I maler det Billede?"

„Til hvis ellers?" spørger Frans Hals. „Troer I kanske Magistraten vil hænge hende op i Raadhuset?"

„Hun kunde gjerne fortjene at hænges, saadan som hun trækker Folk op paa sin Vin; men det behøvede just ikke at være paa Raadhuset. Skjøndt forfængelig er hun den gamle Gribenuntse", siger Officeren. „Man vil sige, at hun har havt mange Kjærester i sin Tid."

„Hun maa have drukket dem vel til først", siger den Blondskjæggede.

„Ja, hvad skal man sige til det, naar hun ogsaa har fordreiet Hovedet paa Mester Frans."

„Hille er en Perle af Fuldkommenhed," forklarer Frans Hals med langsom Høitidelighed. „Hun fortjente en Plads som den fjerde Gratie. Har nogen af Jer lagt Mærke til, hvor det kan gnistre i hendes grønne Øine; det er et Farvespil, som jeg aldrig har seet Mage til."

„Ja, det troer jeg gjerne; for hidsig er hun som et Krudttaarn. Sint Bavon er ikke ganske sikker, saa længe den har hende ved sin Fod. Hvem veed, om den ikke en skjøn Dag ryger i Luften", siger en af Sint Joris' Skyttebrødre.

„Ja, det er ikke godt at sige, hvem der er mest arrig, hun eller hendes Papegøie?" bemærker en Anden.

„Det Skarn", siger Frans Hals; „den huggede mig i Fingeren forleden Dag. Der er Mærke deraf endnu."

„Saa har I vist været for øm imod dens Herskerinde", griner den muntre Skyttebroder. „Den taaler ingen Spøg."

„Hør Frans, hvad vil I drikke?" spørger den unge Officer. „I sidder der med det tomme Glas?"

„Iaften vil jeg traktere," hævder Frans Hals med stormodig Bestemthed.

„Naa, er det saadan fat med Jer? Har I faaet en stor Bestilling? Eller er det Hille Bobbe, I saadan klemmer, fordi I foreviger hende?" spørger Officeren.

„Lige meget", svarer Frans Hals. „Jeg har idag fuldendt Arbeidet, og som skrevet staaer: En Arbeider er sin Løn værd. Jeg vil ikke binde Munden til paa den Oxe, som tærsker, men jeg vil vande ogsaa hans Kameler. Vin!" raaber Frans med en mægtig rungende Stemme, der hidkalder den vimse Nymfe, som imens har bænket sig paa Skjødet af en af Gjæsterne ved et andet Bord.

„Skal det være Rhinskvin, Mester?" spørger hun.

„Ei, gid Pokker tage Eders tynde Rhinskvin. Lad os faae af den hede, franske, som skummer i Glasset og prikker under Huden. Nu rask, Adriaentge. Hvorlænge skal vi sidde ædru her til Spot for hele Staden?"

— — — Snart skummede Champagnen i Glassene, og den ene Historie afløste den anden. Mester Frans var den, som fortalte de fleste, og han fortalte dem med en uforstyrrelig Alvor. Kun over Panden og i Øienkrogene glimtede der af og til nogle spottende Trækninger.

Lidt efter hørtes der et høit Bifaldsraab fra ligesaa mange Stemmer som der var Mennesker om Bordet. Det var Hille Bobbe, der viste sig i højstegen Person, hidlokket ved den ualmindelig flotte Bestilling og det lystige Selskab. Hun blev halet ind i Kredsen og anbragt paa en Stol, og et Glas blev skudt hen for hende og fyldt med den skummende Drik, som hun begjerligt førte til sine Læber.

„Og I har virkelig løsrevet Jer fra jeres Papegøies Selskab?" raabte Skyttebroderen.

„Den er iseng," svarede den Tiltalte. „Desuden taaler den ikke Vin."

„Og maaske taaler den saa heller ikke, at *I* nyder denne Drik", svarede Sint-Joris-Manden. I saa Fald er det jo et Held for Jer, at den er til Ro, jeg mener forsaavidt, som *vi* nu kan nyde Eders Selskab."

Hille Bobbes Ansigt fortrak sig til et underlig sursødt Smil. Hun var grim som Arvesynden, men charakteristisk grim, og meget pyntet. Om Halsen havde hun en bred, pyntet Lærredskrave og paa Fingrene forskjellige Ringe.

„Tør jeg spørge Jer, tilbedelsesværdigste Hille Bobbe, om den, der engang er saa lykkelig at vinde eders rummelige Hjerte, altid vil kunne drikke saadan Champagne?" spurgte Skyttebroderen.

Hille Bobbes Mund fortrak sig igjen til en Karrikatur af et Smil. Til Trods for sit grove og mandfolkeagtige Udseende elskede hun dog den ømme Spøg næsten lige saa høit som de stærke Drikke.

„I er en Smigrer", fniste hun.

„Jeg! En Smigrer! Ved Jupiter, jeg veed ikke, hvad Smiger er. Eller er I maaske ikke tilbedelsesværdig, naar dog Frans Hals, Haarlems Mestermaler, har valgt at forevige Jer ved sin Pensel paa et af sine udødelige Lærreder fremfor alle Haarlems fagre Møer."

Hille Bobbe grinte igjen med et underlig fortrukkent Grin, smigret ved denne Hentydning til hendes Forevigelse, som hun halvt om halvt troede var en Hemmelighed.

„I skulde blot høre, hvor begeistret han udtalte sig om Jer nys, før I kom. Han har aabenbart forloret sit Hjerte ganske til Eder."

Den Tiltalte vendte sig om til Frans Hals med et halvt vantro, halvt smigret Udtryk. I

Frans Hals' mørke Ansigt var der netop Skyggen af et Smil.

„Skaal, Hille", sagde han og lagde sin Arm om hendes Skulder med et ubeskriveligt Udtryk. „Jeg sagde netop nyligt, at I burde have en Plads som den fjerde Gratie for jeres fuldendte Skabnings Skyld. Naar det ikke var for Jer fordømte Papegøies Skyld, der er lige saa arrig, som I selv er blid, kunde jeg ønske mig endnu engang at blive Enkemand for at blive forenet med Jer. I skulde være min Hebe, der fyldte mit Bæger om Aftenen, men om Dagen skulde I blot staa Model, eller sidde Model, hvis det passede Jer bedre."

Nu lo Hille Bobbe over hele Ansigtet. Lidt efter slog Uhret paa den store Kirke tolv. Der var Ingen, der hørte det. Et Par af Selskabets Medlemmer var ifærd med at bytte Uhre, En havde travlt med at karessere Nymfen, der havde slaaet sig til Ro paa hans Skjød og Frans Hals rekvirerede mere Vin . . .

Timerne gik nu hurtigere. Ingen vidste, hvordan de gik. Det begyndte saa smaat at lysne i Øst. En for En styrede afsted henad Gaderne, der nu vare blevne stille, med Skridt, der gjaldede langt ned ad stille Sidegader. Frans Hals var af de sidste, der holdt Stand. Da han vilde bryde op for at gaa, kom Hille Bobbe ud fra den Bagkrog, hvortil hun havde trukket sig tilbage og hvorfra hun havde holdt et Øie med Gjæsterne.

„—I forstaaer vel, Mester Frans, at I i Aften har drukket paa egen Regning."

„Nei paa jeres, Morlille, paa jeres", sagde Maleren halsstarrig.

„Er I forrykt, I Drukkenboldt. Troer I, at jeg kan holde aaben Skjænk for det halve Haarlem og betale hele den Svir. Jeg maatte isaafald være rigere end jeg er."

„Men I veed jo dog, Moer Hille, at det var en fast og klar Aftale, at jeg skulde spise og drikke frit hos Jer, saalænge jeg malede paa jeres Billede, endda jeres forbandede Papegøie gjorde mig Helvedet hedt nok."

„Men mit Billede var færdigt idag", hvæsede Hille Bobbe rasende. „I troer nok, at I kan male paa det i al Evighed; men den Leg gaaer ikke. I sagde selv idag, at Pappegøien var det sidste."

„Det faaer I lade Maleren om", sagde Frans Hals mørkt. „Saalænge Billedet ikke er afleveret, staaer Kontrakten ved Magt, og jeg drikker for jeres Regning, I deilige Mø."

„Kom nu ikke med jeres Flovser! I Morgen, naar I er ædru, skal vi tales ved."

„Ja, naar Billedet er færdigt først", svarede Maleren og begyndte at flytte Benene.

Hille Bobbe smeldede Døren i.

Den næste Dag fik Hille Bobbe sit Billede overbragt af en Dreng fra Maler Frans Hals Værksted med Anmodning om foreløbig at behandle det vaersomt. Drengen skyndte sig afsted igjen.

Men hvad skildrer Hille Bobbes Forfærdelse, da hun fik seet paa Billedet og opdaget: hendes Yndling, den deilige grønne Papegøie var erstattet af en skummelt udseende Ugle, der sad paa hendes venstre Skulder.

Det var Frans Hals' Hævn over Hille Bobbe for hendes Nærighed.*



Holsteinsminde II.

AF L. BUDDE.



Midt imellem Næstved, Slagelse og Sorø, tæt ved Fuglebjerg, ligger en Gaard, som indtil 1840 bar et Navn, der staaer som et Varsel om, at dens Bestemmelse engang skulde blive at være et Tilflugtssted, hvor hjemløse Smaa, vildfarende som Hjort og Hind i Regn og Blæst, Vinter og Frost, kunde finde Ly og Pleie. Den hed Hjortholm, men i 1840 døbtes den om og blev kaldt Holsteinsminde. Jeg skal, saa kort jeg kan, fortælle, hvorfor og hvorledes dette skete. Omtrent i Midten af Tyverne i dette Aarhundrede begyndtes der i Kjøbenhavn et Arbeide for at komme de mange forsømte og vildfarende Børn, Hovedstaden rummede, til Hjælp med at danne et Hjem paa Landet, hvortil de kunde sendes for at opdrages til gode Mennesker og Borgere under kyndig og kjærlig Veiledning. Hovedmanden i disse Bestræbelser var den altid virksomme, i saa mange Retninger høit fortjente Konferentsraad Collin, de fandt en varm Ven og Støtte i Kong Frederik den Sjette, og Resultatet af den blev Oprettelsen i Aaret 1830 af „Bøggildgaards Institut" for forsømte Børn med den senere under Navnet „Gamle Smidt" noksom bekjendte Børneopdrager som første Forstander. — Smidt selv ønskede imidlertid oprindelig ikke, at Instituttet skulde staa som udelukkende bestemt for vildfarende og forsømte Børn. Men samtidig gik der ovre i Aalborg en nogle og trediveaarig Mand med Hjertet fuldt af lignende Planer om et Arbeide for de fattige og hjemløse Børn i Almindelighed. Det var Anders Stephansen, som dengang havde et blomstrende og meget anseet Institut for velstaaende Folks Børn og var gift med Dorthea f. Svenningsen, en høit begavet, fint dannet og kundskabsrig Kvinde, der selv havde oprettet og ledede et ikke mindre søgt og anseet Pigeinstitut. Stephansen var udgaaet fra et lille Boelsted i en af Jyllands fattigste Egne, han havde fra sin tid-

*.Handlingen i Ovenstaaende er fundet i Græshoppernes Bibliothek, hvor det Meste fra den Tid findes.

ligste Barndom lært at kjende de dengang ofte saa yderst elendige Vilkaar, hvorunder de Børn, der sattes i Pleie af Fattigvæsenet, levede, og dem tænkte han paa, dem kunde han ikke glemme midt under sin lykkelige og anerkjendte Stilling i Aalborg. For ham var det ikke de vildfarende, men alle Folkets hjemløse og fattige Børn, det gjaldt om at komme til Hjælp, og i hans ildfulde Fantasi og flammende Hjerte steg Plan efter Plan op til at skabe et godt og kjærligt Hjem for disse Børn.

I det Mindste en af disse Planer vilde i meget kort Tid have gjort det til et rigt, i timelig Henseende fuldt betrygget Hjem, om han havde kunnet faae Lov til at gjennemføre sin Ide, men det kunde han ikke. Hans Hjertes Varme og hans poetiske Personlighed med det eiendommeligt spillende Liv vandt vel Enhver, han kom i Berøring med, men dette med et Hjem for de Hjemløse syntes Alle en fix Ide, der havde taget Magten fra den ellers fortræffelige Mand, og alle besindige Aalborgensere lod sig det være magtpaaliggende til hans eget Bedste at krydse hans Planer og Forsøg i den Retning. Tilsidst raadede den daværende Seminarieforstander, senere Biskop Brammer ham til at henvende sig til Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg paa Sjælland som en Mand, der havde baade Hjerte, Øie, og Hoved aabne for alle Bestræbelser af den Natur. Det gjorde Stephansen, og de havde neppe talt sammen en Aften igjennem, førend Alting var ordnet og bestemt. Paa Herregaarden Fuirendal under Grevskabet Holsteinsborg havde Greven allerede for en Række af Aar siden oprettet et Hospital for Syge og Trængende, deriblandt ogsaa Børn, men paa Grund af Tidernes Ugunst og slet Ledelse var det allerede for mange Aar siden gaaet istaa og laa nu øde og ubrugt hen, til stor Sorg for den ædle Greve, som ikke attraaede Noget ivrigere end at tjene Gud og sine Medmennesker derigjennem. Stephansen kom ham derfor som et Bud fra Himlen, han greb den med begge Hænder, den 4de Mai 1833 drog Stephansen og hans Hustru ind paa Fuirendal og begyndte deres Børnehjemsvirksomhed med 10 Børn. Det skal her blot ganske kort siges, at var det end gjennem Stephansen, at ikke alene Greven, men ogsaa Stephansens Hustru førtes ind til Arbeidet for denne Opgave, saa blev det dog hende, der i Aars lange Samarbeide var den styrende og ordnende Kraft. Hun var, som han selv altid sagde, den høire Haand deri, selv var han og blev han Aanden derover, væsentlig ogsaa Hjertet deri. Saaledes oprettede de Tre, Greven, Stephansen og hans Hustru i Forening „Det fuirendaler Institut", og Greven var i Sandhed en god Patron derfor, altid deltagende og offervillig. Til Brug fik Institutet Leiligheden paa Gaarden, Herregaardshaven og 18 Tdr. Land Mark. Disse sidste betragtede Stephansen, der altid holdt af at regne med store Tal, egentlig ikke som noget Landbrug, men kun som en større Have. „Havelaagen", pleiede han at sige, „holdt Greven venligt aaben for os, men vi haabede stadigt paa ogsaa at slippe ind gjennem Markleddet, og vi holdt trolig vort Øie fæstet paa Himlen til Skoven bagved." Disse glade Fantasier, der ikke kjendte til at standse paa noget Punkt, blev dog herligt afbrudte af Virkeligheden. I 1836 døde Grev Holstein, og dermed indtraadte en Krisis i Institutets Liv. Den unge Greve var endnu ikke fuldmyndig, Grevskabet kom under Administration, og Administrationen ønskede at frigjøre Fuirendal for Institutet, som forhindrede Frugtbargjørelsen af den Kapital, Herregaarden i sig selv repræsenterede. Paa den anden Side kunde navnlig Enkegrevinde Holstein, i Erindringen om den Kjærlighed, hvormed hendes afdøde Mand havde omfattet Institutet, ikke slippe det, og efter mange Overveielser og Forhandlinger afgjordes Spørgsmaalet saaledes, at Stephansen af Enkegrevindens private Formue fik 4000 Rdlr., af Grevskabets Kasse 2000 Rdlr. for dermed at kjøbe en Eiendom, hvor Virksomheden skulde fortsættes og de 6000 Rdlr. blive staaende som en uopsigelig Prioritet, saa længe Institutet blev ved at bestaa og virke efter sin oprindelige Bestemmelse. For denne Sum i Forening med et Laan i Nationalbanken blev Hjortholm kjøbt for 11000 Rdlr. Den 4de Mai 1890 flyttedes „Det fuirendalske Institut" dertil, Gaarden fik Navnet Holsteinsminde, og ved en kongelig konfirmeret Fundats af samme Aar blev Institutet sin egen Eier, medens Lehnsgreven paa Holsteinborg blev den fødte Patron. Dermed var dets Liv og Tilværelse paa en Maade slaaet fast, men det blev gjennem mange Aar, i al Stephansens og hans Hustrues Tid, et Kampens Liv, ført med en sjelden Trofasthed og uegennyttig Opoffrelse, en Saatid, hvor Sæden lægges, men dens Blomst og Frugt ligger skjult i Fremtiden. Sin Grundtanke, at det skulde være et Hjem for Folkets fattige og hjemløse Børn i Almindelighed og ikke et særskilt Hjem for vildfarende og forsømte Børn, holdt Stephansen urokkelig fast til sin Død, men gjennemføre den kunde han ikke. Tiden forstod den endnu ikke, og han fik kun vanskelige og forsømte Børn til Opdragelse. Medens Flakkebjerg, der var oprettet 1836, strax rent og klart erklærede sig bestemt udtrykkelig for saadanne Børn, blev stærkt søgt og fik betydelige Gaver, hvorved dets Existens sikkredes, samlede Holsteinsminde med sin uforstaaende, menneskekjærlige Tanke kun faa Børn og fandt kun ringe pekuniær Støtte udefra.

Først efter Stephansens Død i 1870 traadte Holsteinsminde uden Modsigelse ind i Rækken af de frelsende Hjem her i Landet, og fra den Tid begyndte dets Børneantal at stige, bestandig



FRANS HALS — SELVPORTRAIT

(GALLERIA DEGLI UFFIZI, FIRENZE)

stærkere og stærkere, hvad der selvfølgelig hænger nøie sammen med den i samme Tidsrum stadig voxende Trang til Benyttelsen af den Slags Hjem. Tilgangen af Børn i de forskjellige Bestyrelsesperioder, Stephansens, Chr. Nielsen Hindholms og min, vil bedst vise, hvorledes Interessen langsomt har samlet sig om Holsteinsminde og lidt efter lidt er voxet:

i Stephansens Bestyrelsestid fra Mai 1833 til April 1870, 37 Aar, blev der optaget 408 Børn, ca. 11 om Aaret,

i Chr. Nielsens Bestyrelsestid fra April 1870 til April 1879, 9 Aar, blev der optaget 233 Børn, ca. 26 om Aaret,

i min Bestyrelsestid fra April 1879 til Oktober 1896, 17½ Aar, er der optaget 790 Børn, ca. 45 Børn om Aaret.

Stephansens og hans Hustrus Tid var Arbeidets svære Tid, da Marken blev dyrket og Sæden lagt ned — det er det Eiendommelige ved det Arbeide, at jo omhyggeligere det gjøres, desto mindre sees det. Men mindes skal det, at det er deres Liv, der lever i Holsteinsmindes — de har selv lagt det ind deri. Og den Aand, hvori de arbeidede, Trofasthedens og Mildhedens baade christelige og menneskekjærlige Aand, er blevet derover siden og har været Holsteinsmindes Skytsaand.

(Fortsættes).

Olympia

ROMAN

AF

R. E. FRANCILLON



(8. Fortsættelse.)

DER var lige Plads til Ansigtet, og dette var ligesom en levende Juvel, indfattet i en Krans af mørke Blade, solbeskinnede Blomster og Regnbrillanter; og skjøndt Sollyset, brudt af talrige Grene, faldt paa Rammen, var selve Billedet gjemt i blød Skygge.

Det var en Dryades Ansigt. Efter Sagkyndiges Udtalelser skal Dryader leve i 35000 Aar. Denne Dryade maatte derfor være 7500 Aar gammel, hvilket vilde svare til en Alder af femten blandt Jordens Kvinder, der opnaae en Alder af halvfjerdsindstyve Aar. Ansigtet var rundt, med en lys olivenfarvet sydlandsk Teint, de milde Øine gyldenbrune under fint tegnede Bryn, de unge Læber aabnede af et halvt Smil, og Haaret mørkebrunt.

Det er ikke hver Sommerdag, at en Maler har Leilighed til at se en Skovnymfe, ikke engang i Fatasien. Forsyth studsede og kom til at gjøre en Bevægelse, der fik de visne Blade ved hans Fødder, de Blade, November havde efterladt paa Mosset og Marts havde glemt at feie bort inden April holdt sit Indtog, til at rasle.

Men i et Nu var Speilet blankt, Billedet var forsvundet; der hørtes kun en svag Raslen i Bladene bagved. Den Bevægelse, han gjorde, havde faaet hendes Øine til at møde hans, og dette Møde havde hævet Fortryllelsen. Det var høist beklageligt — en saadan Leilighed indtræffer ikke to Gange i en Dryades Levetid, for ikke at tale om et Menneskes stakkede Liv. Havde han virkelig seet en Skovnymfe? Grækerne vidste, hvad der hændes, naar en af Træernes eller Kildernes Aander lade sig tilsyne for et menneskeskeligt Øie. Ingen kunde ustraffet skue det Usynlige. Istedetfor at gjøre sin Skitse færdig stod Maleren op og gik ind i Skoven henimod Beckfield, en Skov, hvor en Indfødt godt kunde fare vild, men som han, den Fremmede, lod at kjende ud og ind.

I Modsætning til stakkels Olympia gik han uden at tage feil af Stierne, eller blot at være usikker, indtil han naaede selve Beckfield Park, Lord Wendales pragtfulde Herresæde. Efterat have bragt sit Brev paa Posthuset og i Landsbykroen spist en tarvelig Frokost, bestaaende af Brød, Ost og Ale, tilbragte han Resten af Formiddagen og hele Eftermiddagen med at streife om ude i det Fri, uden at føle Spor af Træthed. Han beskjæftigede sig mere som en Mand, der nyder en Fridag end som en Maler. Hans Instinkt lod til at føre ham hen til enhver malerisk Plet, hvor skjult den end var, og dog standsede han tidt, hvor der ikke var noget særligt Tiltrækkende. Tilsidst, da Tusmørket faldt paa, begav han sig langsomt paa Hjemveien med Skitsebogen ligesaa tom, som da han gik ud, naar undtages den ufuldendte Skitse af Dryaden i hendes Løvramme.

Det var, da han naaede Midten af Lyke Skov, at han stødte paa stakkels Olympia, der nu, som hun sad der ved den ensomme Dam, ikke længer lignede en Trænymfe, men snarere en grædende Najade.

„Hvad er der iveien?"

Tonen, hvori disse Ord blev sagte, var alt Andet end medfølende, men Tanken om at finde Hjælp, fik hende til at overhøre Tonen og overvinde den Forlegenhed overfor Fremmede, hun nu altid følte, efter at hun ikke længer var det Barn, der ved sin Ankomst i saa høi Grad havde forarget Tante Car'line. Hun studsede ikke engang, skjøndt Stemmen var tæt ved hendes Øre. Selv om Stemmen tilhørte en Røver, var den hende velkommen. Hun saae op og opdagede, at det var den samme Fremmede, hun havde mødt paa Henveien.

„Aa!" udbrød hun og foldede Hænderne. „Gerald er bleven borte — jeg veed ikke, hvor han er — hvad skal jeg gjøre?"

„Det var altsaa Dig, jeg hørte raabe „Gerald", da jeg kom gaaende. Han maa da være døv, hvis han ikke kunde høre Dig. Hvem er Gerald?"

„Det er min lille Fætter — vi gik vild — jeg gik fra ham for at finde den rigtige Vei og lod ham blive her — og da jeg kom tilbage, var han borte. Aa Herre — troer De?“ . . .

Hun vovede ikke engang at hviske det, hun frygtede mest af Alt, men saae paa Dammen med et Blik, som den Fremmede ikke kunde tyde.

„Han er altsaa et Barn? yngre end Du?“

„Jeg troede, han var saa sikker her — jeg havde aldrig tænkt mig — jeg var kun borte et Minut. Hvad skal jeg gjøre?“

„Hvor længe har han været borte?“

„Jeg veed det ikke — i flere Timer.“

„Hm. Jeg er bange for, det nytter ikke at lede efter ham iaften. Maaske er han klogere end Du, og er gaaet hjem. Nu skal Du ikke være bedrøvet længer. Saa I er faret vild i Skoven. Hvor boer Du?“

„I The Laurels.“

„I Gressford? Og Gerald er din Broder?“

„Han er min Fætter. Nei — han er ikke gaaet hjem —“

„Hvor gammel er han?“

„Han er ganske lille —“

„Og Du?“

„Jeg veed det ikke — Aa, bare jeg vidste —“

„The Laurels — lad mig se — jeg synes, der blev talt om The Laurels igaar Aftes. Er det ikke der, hvor Mr. — Capitain —“

„Capitain Westwood. Det er min Onkel og Geralds Fader.“

„Jasaa. Og hvad hedder Du?“

„Olympia!“

„Olympia!“ Trods Skumringen og trods sin store Bedrøvelse saae eller følte hun, at det gav et Sæt i ham og at han saae nøie paa hende. Men han tog sig strax sammen og sagde i en endnu roligere Tone end før: „Ja, jeg er bange for, at Du maa opgive at lede efter Gerald nu. Det bedste, Du kan gjøre, er at gaa hjem og fortælle Alt, saa at der strax kan sendes Folk ud for at lede efter ham. Jeg skal selv til Gressford, saa Du kan følges med mig. Kom saa.“

Det var fornuftige Ord, men Olympia rystede paa Hovedet.

„Jeg kan ikke gaa hjem uden Gerald.“

„Sniksnak, Du vil jo gjerne have ham fundet, ikke sandt? Du kan ikke, og jeg ikke heller, derfor maa vi have fat i Nogen, der kan. Jeg tænker, han allerede er hjemme og forbauset over, hvor Du er henne.“

„Aa! — troer De virkelig?“

„Ja, hvorfor ikke? Maaske de der hjemme er mere bange for Dig end for ham. Kom nu — det bliver snart saa mørkt, at vi ikke kan finde Vei.“

„Men — hvis han nu ikke er hjemme?“

„Saa er han i Skoven, det er det Hele.“

„Men hvis han skulde komme til en Ulykke?“

„Hvorfor skulde han det? Du vilde snarere komme Noget til, dersom Du blev Natten over alene her i Skoven. Da jeg var Dreng, har jeg tilbragt mangen en Sommernat ude i det Fri. Er Du bange for at gaa hjem — er det Grunden? Bange for at faae Skjænd? Skam Dig! Har Du gjort noget Galt, maa Du ogsaa tage Straffen. Naa, naar Du ikke vil, kommer det jo heller ikke mig ved. Jeg syntes blot, Du saae ud til at være et Pigebarn, som vidste, hvad der er rigtig og havde Mod til at handle derefter. Jeg kan ialtfald ikke blive her. Saa Farvel, og hvis jeg tilfældigt skulde møde en lille Dreng paa min Vei, skal jeg nok komme tilbage og lade Dig det vide.“ Og han vilde gaa.

„Aa, Herre!“ udbrød hun — for det var som om hun med ham mistede den sidste Redningsplanke, og dog var hun raadvild om hun skulde blive eller gaa — „Aa, lad mig tænke mig om et Øieblik, jeg veed ikke, hvad jeg skal gjøre.“

„Nei“, sagde han og rakte Haanden ud, „Du er ikke oplagt til at tænke. Kom nu.“

Hun tog ikke mod hans Haand, men hun adlød, skjøndt halvt mod sin Villie, og hun vedblev at vende sig om, lige til Dammen var ude afsigte.

De gik videre i Taushed. Hun fandt Veien umaadelig lang, og dog var hun bange for at den fik Ende. Endelig løftede hendes Ledsager Hovedet og sagde:

„Saa Du hedder Olympia Westwood? Af en Englænderinde at være er Du meget mørk. Er Du født i England?“

Det var ligefrem barbarisk at krænke hendes hellige Sorg ved at komme med saadanne dagligdags Spørgsmaal — at spørge En, der næsten troede sig skyldig i Mord, om hendes Navn og Fødested og gjøre Bemærkninger om hendes forhadte Hudfarve! Havde da hele Verden sammensvoret sig for at haane hende for hendes mørke Grimhed? Kunde ikke engang en Fremmed lade hende i Fred? Selv nu, trods alt det Andet, føiede det en ny Vægt til den knugende Byrde. Hun svarede ikke — Graaden sad hende i Halsen og forhindrede hende i at tale.

Tilsidst kom de ud af Lyke Skov og betraadte de kjendte Stier, som hun imorges havde passeret med saa let Hjerte. Vilde hun mon nogensinde opleve en lykkelig Morgen, Middag eller Nat mere? Hun var endnu saa meget Barn, at hun troede, at hendes nuværende Sorg aldrig vilde faae Ende, og da hun nærmede sig Hjemmet, greb den hende med hele sin Styrke.

„Nu ere vi tætved Gressford“, sagde hendes uvenlige Beskytter. „Det er de oplyste Vinduer i den sorte Prins. Hvor ligger The Laurels? Er det langt borte? — Lad mig se —“

„Det er lige herved.“ Et Suk ledsagede disse Ord og fik ham til at vende sig om.

„Gaaer Du tidt ud at spasere med Gerald?“

„Nei.“

„Siig mig engang — Du er nok, hvad Drenge vilde kalde i Klemme, ikke sandt?“

Disse Ord satte hendes Sind i den heftigste Bevægelse og gav hende Mæle.

„Hvis Gerald er kommet Noget til, saa gaaer jeg lige tilbage til Dammen og drukner mig.“

„Snak. Det gjør Du ikke. Kom nu, jeg skal ikke tale et Ord mere til Dig.“

De gik forbi den Sorte Prins, hvorfra der lød høirøstet Tale, skraaede over Chausseen, fulgte Veien, der løb langs med Kirkegaarden og førte hen til The Laurels. Alt var mørkt og stille. Den Fremmede tog Olympia ved Haanden, fulgte hende op ad Indkjørselen og ringede stærkt paa Klokken.

Det var som hendes Hjerte skulde briste, da Lyden af Klokken naaede hendes Øre. Capitain Westwood kom selv for at lukke op.

„Mr. Westwood?“ spurgte den Fremmede. „Denne stakkels, lille Pige her, som næsten har mistet Forstanden af Angst, er faret vild i Skoven og bleven skilt fra Deres lille Søn, som uden tvivl endnu befinder sig derude. Det var et Held, at jeg traf hende, da hun vilde til at drukne sig af Fortvivlelse. Jeg vil derfor raade Dem til ikke at skjænde paa hende, skjøndt jeg ikke tvivler om, at hun ærligt fortjener det. Kan jeg være Dem til nogen Gavn? Jeg skal nu hen til den Sorte Prins, hvor man paa denne Tid af Dagen har god Leilighed til at finde Folk med raske Ben og nøie Kjendskab til Egnen — medmindre det er for sent til at finde raske Ben og klare Hoveder. Kan jeg besørge noget Bud for Dem?“

Capitainen vendte sig om og saae paa Olympia. Han skjændte ikke; men den tause Bebreidelse smertede hende langt dybere.

Men hun skulde ikke undgaa sine Skjænd. Mrs. Westwood havde hørt Klokken ringe og Lyden af Stemmer og kom farende ned.

„Aa, dit skjændige Barn!“ begyndte hun, inden hun var kommen ned ad Trappen. „Gerald — kom her og det strax! Hvor er Gerald? Gode Gud! hvad er der iveien?“ —

„Min Kjære, Olympia har mistet Gerald i Skoven. Jeg gaaer nu ned i Landsbyen for at skaffe Folk, der kan lede efter ham. Vær nu ikke forskrækket, Kjære. Denne Herre fandt Olympia og var saa venlig at følge hende hjem. Og — og, min Kjære — maaske det er bedst, at Du ikke siger for meget til Olympia, ialtfald ikke lige i Øieblikket; Du forstaaer mig nok.“

„Store Gud! Min Gerald — alene i Skoven, og den skrækkelige Tøs har ladet ham blive der. Ikke tale til hende! Er Du gal, Capitain Westwood? Mistet ham i Skoven — Aa, Den, der har skjult ham, kan vel ogsaa finde ham igjen! Bilder Du Dig ind, at jeg troer paa hendes Løgne? Olympia — hvad har Du gjort ved Gerald?“

Alle disse saarende Ord vare ikke nødvendige for at faae Olympia til at anse sig selv for den mest brødefulde Skabning under Solen. Hun havde stillet sig i Skyggen af Dørstolpen; nu kom hun frem.

„Det var min Agt at blive der lige til Gerald var funden, eller ogsaa dø. Onkel John, vil Du nu ud at lede efter ham? Jeg gaaer ogsaa med — og hvis — naar Du finder ham — kommer jeg aldrig tilbage igjen. Farvel, Tante Caroline, Du skal ikke have mere Sorg af mig.“

„Nei, Olympia, Du maa ikke gaa med“, sagde hendes Onkel.

„Men jeg *vil*“, svarede hun, og der var en hel ny Klang i hendes Stemme.

„Naar en Kvinde vil — “begyndte den Fremmede. „Jeg troer, Frue, at De gjorde bedst i at lade hende gaa med. Hun vil naturligvis ikke være til nogen Nytte, men det vil være bedre for hende at være



OMBORD I „BLENDA“



GØTEBORG — FRA HAVNEN

afveien, indtil De er istand til at dømme saa retfærdigt i denne Sag som De vistnok pleier.“

„Aa, lad hende reise tilbage til New-York igjen, hvis hun har Lyst. Jeg bryder mig ikke om at se hendes nedrige Ansigt mere.“

„Min kjære Caroline!“ begyndte Capitainen; men den Fremmede afbrød al videre Forhandling ved at tage Olympia ved Haanden og gaa ud ad Døren. Capitainen tog sin Hat og gik med dem.

Efter en ny taus Vandring i Mørket naaede de Tre den Sorte Prins. De lode Olympia blive udenfor, medens de to Mænd gik lige ind i Skjænkestuen; men den Scene, der mødte deres Øine, fik dem til at staa stille i Døren.

Ligesom den foregaaende Aften, var Luften i Stuen svangret med Duften af Spiritus og Tobaksrøg, og det samme landlige Selskab var samlet om Kaminen. Der var Peter Pigot, den tykke Farmer, Holmes, og alle de Andre. Lige foran Ilden sad Major Sullivan. Men Selskabet havde faaet en Forøgelse — og det var Gerald Westwood, der sad paa Majorens Knæ og lod til at være meget fornøiet.

„Det er det, vi kalder at ligge i Leir, min lille Mand“, sagde Majoren, „skjøndt det ikke er altid, vi efter en Dags March faaer et saa godt Kvarter som dette her. Hvad vilde Du sige til en Tur paa fireogfyrretyve Mil om Dagen, som jeg mange Gange har gjort og det med Lethed, med Solen stikkende gjennem Skalpen og slæbende paa Rationer for mindst en hel Maaned? Og saa kunde det hænde, at Du kom op at nappes med Fjenden og maatte slaa Leir ude i det Fri — som Du var lige ved at komme til inat — uden Andet at drikke og spise end koldt Vand og Pemmican*, og det er ligesom at tygge gamle Støvlesaaler, saltede med Savsmul. Og saadan har jeg levet i otteogtyve Uger i Træk, saa min egen Moder ikke vilde have kjendt mig igjen. Jeg vilde forresten selv ikke have kjendt hende, da der er gaaet adskillige Aar, siden de begravede hende, det Skind! Naa, saa Du vil være Soldat, min lille Mand, og slaaes med Spanioler og Indianere og hele Kommersen? Du er en prægtig lille Fyr, og din egen Fader kan være stolt af Dig; og Du bliver nok en skjønne Dag Feltmarschal, saasandt jeg hedder Dionysius Sullivan. Jeg skulde selv være Feltmarschal Sullivan og Baronet, om det var gaaet retfærdigt til. Det var dengang jeg sloges med Kabylerne ovre i Algier —“

Det havde været naturligt, om Capitain Westwood strax var gaaet ind i Stuen, havde grebet fat i Gerald og spurgt om, hvad Meningen var med det Hele. Men langtfra at gjøre dette, gav det et Sæt i ham, inden Majoren havde sagt to Sætninger af sine interessante Meddelelser, og med et Udbrud tumlede han over mod Dørstolpen.

„Jeg maa ud“, hviskede han hurtigt til sin Ledsager. „Jeg kan ikke udholde denne — denne Tobaksrøg. Jeg —“

Han vilde lige til at gaa, da Majoren, som havde hørt hans Udbrud, vendte sig om og stirrede paa Capitainen med Noget, der havde en svag Lig-

* Soltørret Kjød.

hed med et Smil. Han reiste sig op, tog Gerald ved Haanden og gik hen til Capitainen. „Jeg er saa lykkelig, at presentere mig selv for Capitain Westwood, hvis jeg ikke tager feil“, sagde han, idet han samtidigt, uden ellers at bevæge en Muskel i Ansigtet, blinkede stærkt med det venstre Øie. „Jeg er henrykt over at træffe en Vaabenbroder. Og jeg er lykkelig og stolt over at give Dem denne lille Fyr tilbage, som grangiveligt minder mig om mig selv, da jeg var i hans Alder. Aa, der er jo min gamle Ven fra det kongelige Akademi. Jeg haaber, De har havt et godt Udbytte, Mr. -- hvad er det nu, De hedder? Jeg gik selv en lille Tur henad Veien, og medens jeg gaaer og spekulerer, træffer jeg paa denne lille Fyr, der løb ligesom General La Torre ved Carabobo, da han stødte paa General Bolivar og den gamle Major. Saa tænkte jeg, der bliver jo nok givet et hundrede Pund til Den, der bringer ham tilbage, og dem kan gamle Denis Sullivan godt bruge. Jeg opdagede jo, at han var faret vild og havde mistet sin lille Søster, og nu løb han paa Veien, uden at vide hvorhen, ligesom en bissende Kalv. Værten vilde have sendt Bud til Dem for at lade Dem vide, at han var her, men jeg sagde Nei, sagde jeg, lad ham først faae Noget i Skrutten, saa skal jeg nok selv følge ham hjem. Og det havde jeg ogsaa gjort, men nu er De jo her, og De er mig ligesaa velkommen, som om De havde bragt de hundrede Pund med. De havde aldrig faaet ham at se mere, hvis den gamle Major ikke havde været. Gaaer De hjem nu? Vil De ikke sidde ned? Saa tager jeg imens min Frakke paa og seer, at De kommer godt hjem. Man skal ikke gjøre Noget halvt. Veien er jo ikke lang, og maaske kunde De lide at tale et Ord med mig. Jeg haaber, at jeg ikke har opholdt Dem, Caballeros? Nu gaaer jeg hjem med min gamle Vaabenbroder.“

Imidlertid stod stakkels Olympia, forglemt og ene, ude i Mørket. Til hendes sjælelige Lidelser kom nu ogsaa en fysisk Reaction. Hun havde ikke nydt Noget siden Frokost, og skjøndt hun ikke kunde have faaet en Bid Mad ned, selv om hun ogsaa have prøvet paa det, gjorde hendes lange Faste sig dog gjeldende. Endelig, efter hvad der forekom hende som en hel Evighed, kom hendes Ven fra Skoven ud til hende.

„Jeg har gode Nyheder, Miss Westwood“, sagde han i en mildere Tone. „Vi har fundet Gerald; han er her. Han var gaaet ud paa Landeveien, og en irsk Herre fandt ham der og tog sig af ham. Han er i god Behold, og De vil snart faae ham at se.“

„Aa — er det virkelig sandt?“ Det var for mørkt til at han kunde se hende, men han hørte, at hendes Stemme dirrede af Graad.

„Saa, tænk nu ikke mere paa det. Men fortæl mig, hvad Du mente, da Du før sagde „Farvel, Tante Caroline.“ Du skammer Dig maaske ved at svare. Du faaer naturligvis Skjænd — og det haaber jeg ogsaa. Men Du maa taale Alt hvad en Moder siger, der ved din Uagtsomhed let kunde have mistet sit Barn. — Gaa derfor hjem og iseng. Dersom Du var en Mand vilde jeg sige: Gaa hjem og ryg en Cigar, men nu kan jeg ikke give Dig bedre Raad, end jeg har. Jeg vil selv gjøre det Samme, saa Du kan ikke beskylde mig for at give Raad, som jeg ikke selv følger. Vær taalmodig og en rask Pige. — Godnat Capitain Westwood.“

„Godnat, min lille Maler“, sagde Majoren. „O *Caramba!* Der har vi jo Søsteren! Stop lidt — Du har bestemt ikke Noget imod at give et Kys til en gammel Soldat, der er gammel nok til at være din Fader og ikke mener noget Ondt med det?“

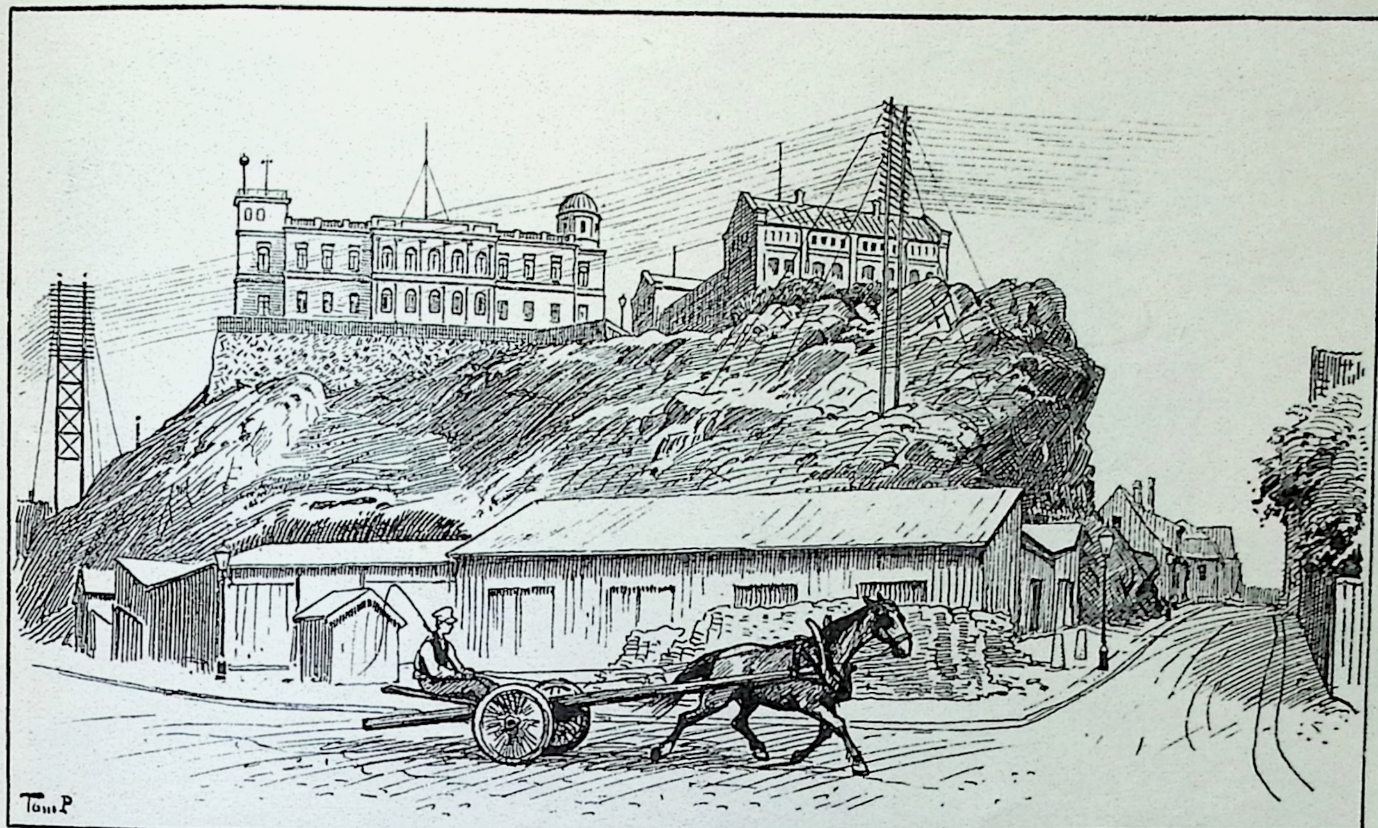
Hun kunde ikke forhindre ham i at berøre hendes Skulder med hans snavsede røde Haand, men hun vendte sin Kind bort fra ham, medens Capitainen skyndte sig at tage hans Arm.

Gerald kom triumferende hjem til sin Moder, opfyldt af sine Eventyr og Majoren, men Capitainen vendte tilbage endnu mere mismodig og forkuet end selve Olympia.



SYVENDE KAPITEL

Dersom man slaaer op i et Adelslexikon fra Fyrrerne, som indeholder baade Slægtregistre og Titler, vil man finde, at Arthur, tiende Jarl af Wendale og Forsyths Patron efterfulgte sin Fader, Richard, den niende Jarl, som var den anden og yngste Søn af den ottende Jarl, medens den ældste Broder var død i Udlandet, medens Faderen endnu levede, og ikke havde efterladt sig Arvinger. Men der havde været en Tid, da det syntes utænkeligt, at en af Richards Sønner skulde blive Herre over de to Sogne, Beckfield og Gressford St. Mary. Den ældste Søn, hvis Død i Udlandet blev godtgjort mere ved Argumenter og Formodninger end ved direkte Beviser, syntes aldrig at have hørt til de Mennesker, som Guderne elske og derfor lade dø i en ung Alder. Hans Velærværdighed George Westwood, nu Lærer og Domprovst ved St. Kenelms, erindrede sin Studenterkammerat ved samme Læreanstalt, Viscount Calmont, som en Mand, der ikke alene var født til at leve, men ogsaa til at nyde Livet. Georges Broder, Charley, der gjorde forgjæves Forsøg paa at holde Trit med Jarlen af Wendales Søn og Arving, gik det galt, saa der var al Aarsag for Westwoods til at erindre Lord Calmont fra den Tid. Charley Westwood vilde det naturligvis altid være gaaet galt, før eller senere, men der er ingen Tvivl om, at Kappestriden mellem den yngste Søn af en Landsbypræst og den ældste Søn af en af Englands rigeste Adelsmænd,



GØTEBORG — KVARNBERGET

gjorde Sit til, at det skete før end det maaske ellers vilde have gjort.

Medens Major Sullivans Chef, General Bolivar, kæmpede for Frihed eller Ære, eller begge Dele, i Ny Granadas Bjerge, stod Byen Buenos Aïres, taalmodig eller utaalmodig, under General Puyerredons saakaldte „allerhøieste Diktatur." I de Dage var Tiden ikke særlig gunstig for Handelen i Sydamerika; men rørte Vande frembringe gode Fiskere og store Fisk, og blandt dem, der fik en rigtig god Fangst, var Don Pedro Sanchez.

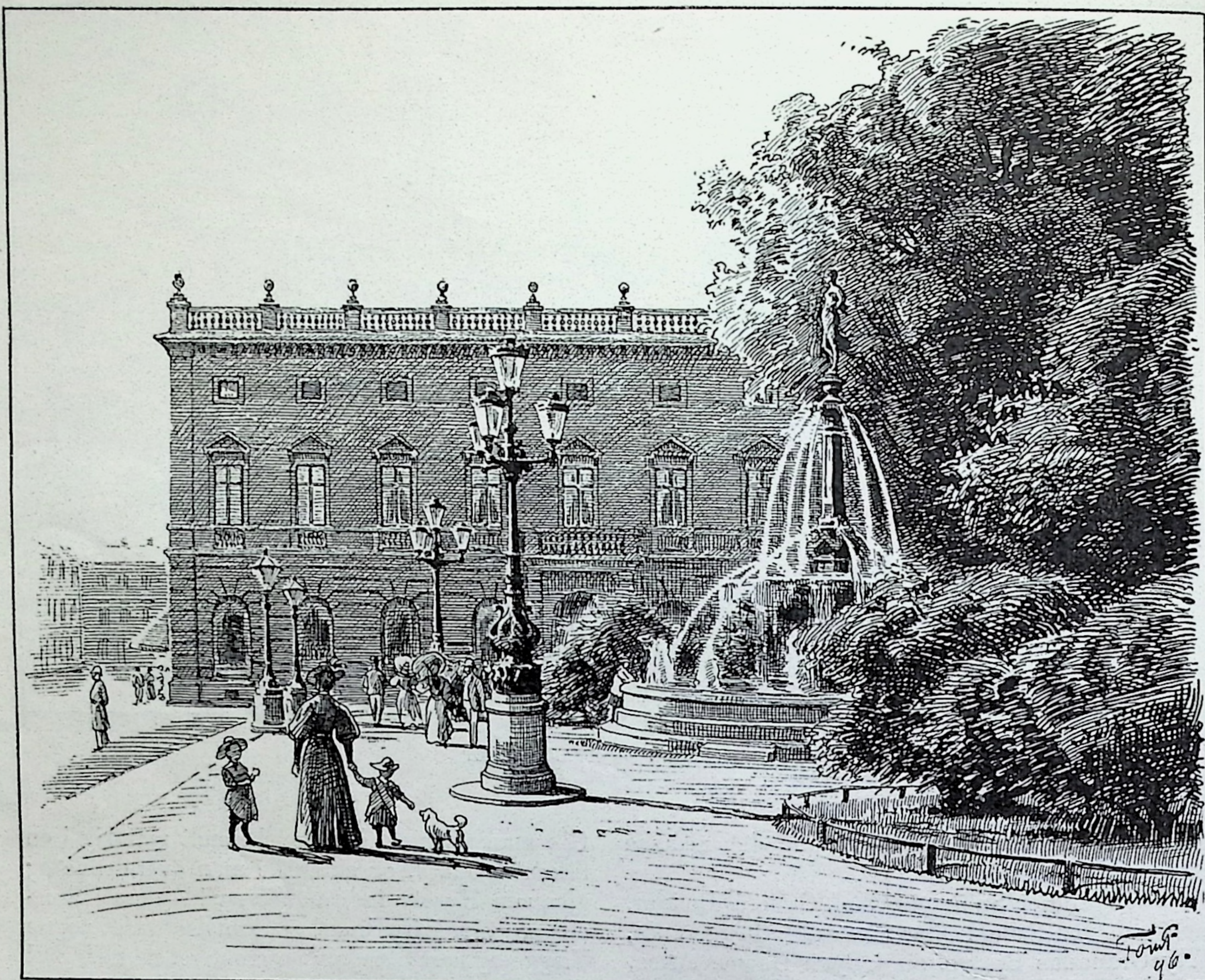
I Udkanten af Byen, i en Gade, der var saa snever, at to Vogne med Nød og neppe kunde passere hinanden, laa et stort Hus, der, ligesom alle dets Naboer i samme Gade, var med blinde Vinduer. Vinduer betyde for Huse det Samme som Øine for Mennesker, og dette Hus fremviste ikke Andet end en høi Stenmur med to Jerngittre paa første Sal istedetfor Øine og en lukket Port til Mund, som, naar den stod aaben, var stor nok til at de to Vogne, der neppe var Plads til paa Gaden, mageligt kunde kjøre ind ad den. I nordlige Lande vilde man have antaget Huset for et Fængsel, og det havde ogsaa Lighed med et saadant. Porten trængte til Maling, Stængerne paa Jerngittret vare rustede og sade ualmindelig tæt. Selv med en Rebstige til Hjælp, vilde det have været umuligt for Almaviva at berøre saameget som Spidsen af Rosinas Lillefinger med sin egen.

Dette Hus var skilt fra begge dets Naboer ved en høi Mur, ligeledes af Mursten, som strakte sig langs med Gaden og indesluttede en Have. Gik man gjennem Porten, befandt man sig i en firkantet Gaard, og skraaede man over denne og gjennem Husets Indgangsdør, vilde man i Stueetagen tilvenstre finde et Værelse med nøgne Vægge og bart Stuegulv og møbleret med en Stol eller to, et Bord og en meget stor Skrivepult.

Gulvet i Altanen paa første Sal, der løb rundt om Gaarden, hang ud over det ligeledes tilgittrede Vindue, saa at der ikke var meget lyst derinde. Det er høist sandsynligt, at den Besøgende vilde have mødt Nogen, der spurgte om hans Ærinde, inden han naaede dette Rum. Men her vilde han imidlertid den meste Tid paa Dagen have truffet Husets Beboer.

Det var Don Pedro Sanchez — en lille gul og sortøiet Spanier, der ligesaa meget lignede en Præst som en Kjøbmand. Han var ligesaa glatraget og hans Haar ligesaa kortklippet som Maleren Forsyth havde været, dengang han afsonede Falskneren Francis' Synder. Ligesaa sikkert er det, at man altid vilde have truffet ham, enten rygende paa en Cigaret eller ifærd med at rulle en. Hans Yndlingsstilling, enten han rullede Cigaretter eller røg dem, var at sidde tilbagelænet i sin Gyngestol med Benene paa Bordet, der stod foran ham, og de prægtige sorte Øine flakkende fra det ene Hjørne af Loftet til det andet. Han var dog ikke altid alene.

Undertiden modtog han Besøg af elegante unge Officerer, der, om man tør bruge denne Lignelse, ligesom livlige Sommerfugle bleve fangne i hans Net; undertiden af Kjøbmænd, der foretrak en privat Samtale med Don Pedro i hans



GØTEBORG — BRUNNSPARKEN, MED HASSELBERGS FONTAINE

ensomme Bolig for at blive sete sammen med ham paa aaben Gade, og undertiden af Fremmede, der kom og gik paa en besynderlig hemmelighedsfuld Mine. Men Alle forlode de ham med mindre Støv paa Vingerne, end da de kom, og Don Pedro blev rigere Aar for Aar. Det var udentvivl, fordi han fandt det betalte sig bedst, at han fordetmeste modtog Klienter og Kunder i sit Hjem og overlod mere almindelige Forretninger til sine Kontorister paa Kontoret nede ved Havnen, hvor han virkede som Skibsmægler og Agent for forskjellige udenlandske Firmaer.

En særlig lummer Morgen, under det føromtalte Diktatur, havde denne heldige Kjøbmand Besøg af en ung Mand — en ganske ung Mand — der lignede Don Pedro ligesaa lidt som en ægte Brite kan ligne en ægte Spanier. Han var høi, med runde Kinder og brede Skuldre, uden Elegance eller Løfte om det men med rig Evne til at udvikle Kjød og Muskler. Hans klare Teint var farvet høirød af den sydlandske Sol, der er saa blid overfor den brune Hud men saa ubarmhjertig overfor Lyserødt og Hvidt, der tilhører Ansigter, som ere skabte for et Udtryk af sindig og godmodig Ro, skjøndt det i Øieblikket, enten paa Grund af Varmen eller af en anden Grund havde et alt andet end fornøiet Udtryk. Han bar, ligesom Don Pedro, en let og luftig Dragt, der passede til Temperaturen og Klimaet, men istedetfor at ligge henslængt i en Lænestol, stod han ret op og holdt sin Hat i en stor Haand, der pillede nervøst ved Skyggen.

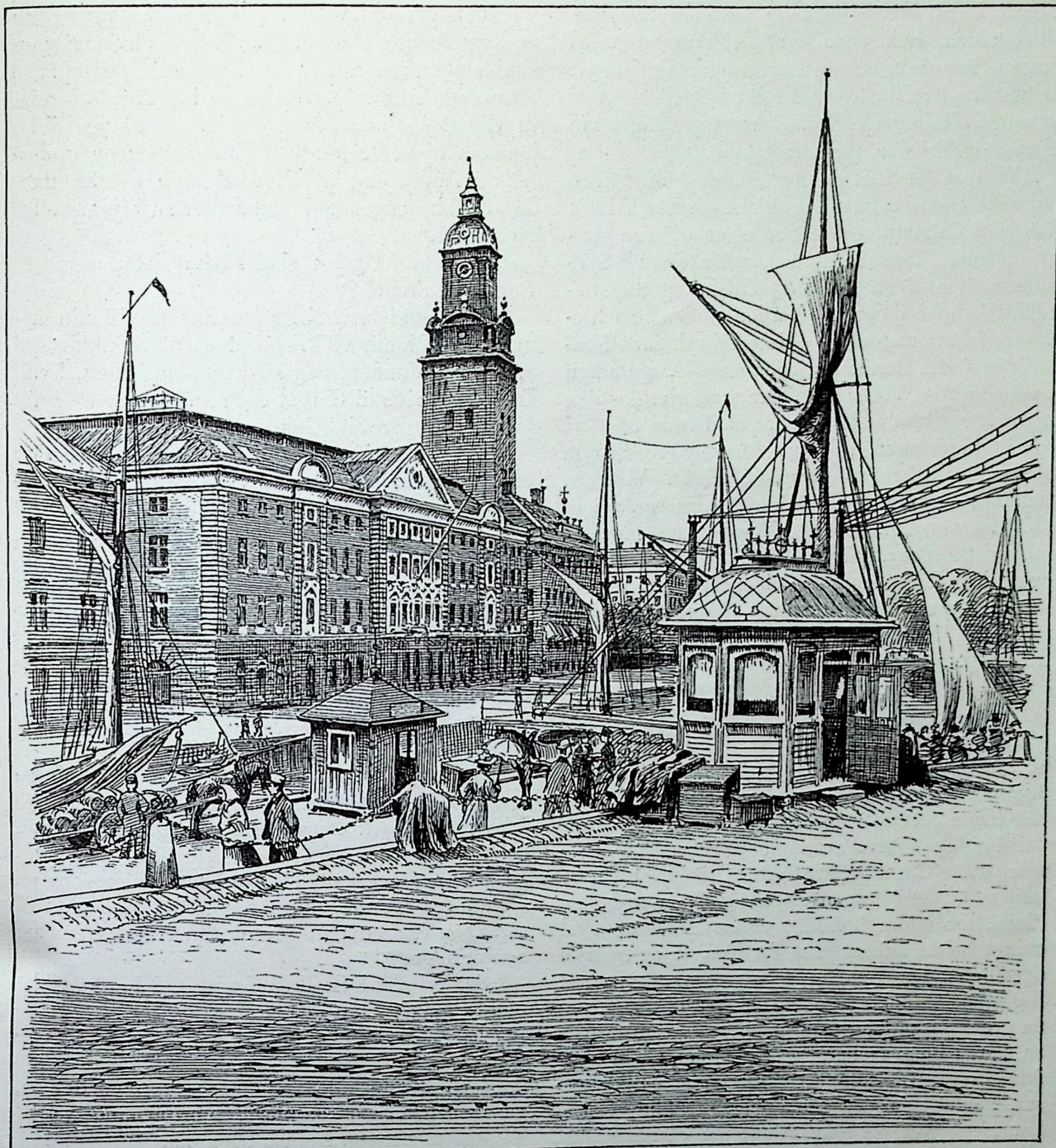
Kjøbmanden havde netop taget Cigaretten ud af Munden, da den unge Mand traadte ind.

„Naa, Juan?“ sagde han; „Posten er altsaa kommen?“

Hans Stemme var forunderlig blød og mild og svarede godt til hans præsteagtige Ansigt og lade Stilling

„Ja, Sir, men der er kun eet Brev til os“, svarede den unge Mand paa udpræget engelsk Spansk.

„Ja, ja; Forretningen er lidt sløi lige for Øieblikket — ialtfald hvad Skibsfarten angaaer. Brevet er vel fra Bristol? De har naturligvis taget det med? Ja vel! Huder, Talg — det er tydeligt nok; oversæt det og lad mig faae det, naar De er færdig, men gjør det lidt mere om-



GØTEBORG — MUSEET OG TYSKA KYRKAN

hyggeligt end forrige Gang. Lad mig ikke for anden Gang begaa den Dumhed at sende en Ladning Chinchilla Skind, naar de har indsendt en Ordre paa Chinin. Naa, jeg trøster mig med, at De ikke kan tage feil af Huder og Talg. Men hvad er det? Her er Noget, der ikke smager af Forretninger. Jeres Engelsk er dog et løierligt Sprog."

„Skal jeg — skal jeg læse det for Dem?"

„Naturligvis; hvad har jeg Dem ellers til. Det kan jo være, De igjen har gjort en Feil, og at det heller ikke var Chinin, de ønskede. Hvis det viser sig, at de vil have et Dusin eller saadan af Idioter, kan jeg ialtfald sende dem et Exemplar uden videre Besvær eller Bekostning. Naa, hvad venter De paa?"

Naar man tager Hensyn til Kontoristens udprægede Nationalitet, maa det indrømmes, at han bar denne Irettesættelse med en ualmindelig Taalmodighed. Han blev blot rød lige op til Haarrødderne og vendte og dreiede baade Hatten og Brevet paa en endnu mere nervøs Maade end før, medens hans Principal, der med et sarkastisk Smil sad og ventede paa, at han skulde begynde, rullede en ny Cigaret, ligesom for at slaa Tiden ihjel. Maaske anede den unge Englænder, hvad

Brevet indeholdt — maaske savnede han blot sit Lexikon, nok er det, at det ikke var uden megen Stammen, mange Pauser og Berigtigelser, at han for Don Pedro læste det Følgende, hvori kun den almindelige Handelskorrespondance om Huder og Talg er udeladt:

„Vi benytter Leiligheden", læste han, „til at anbefale Dem en ung engelsk Adelsmand, Lord Viscount Calmont, ældste Søn af en af vore største Mænd. Hans Herlighed agter sig til Sydamerika for at studere de politiske og commercielle Forhold i den ny Verden, inden han træder ind i Parlamentet" — disse Udtryk satte Kontoristen i den største Forlegenhed — „og da han ønsker nyttig Veiledning, har man gjort os den Ære at henvende sig til os, paa Grund af at vi har Forbindelse med Buenos Aïres og ere kjendte af Hans Herligheds Forretningsfører. Viscount Calmont afgaaer med det første Skib; saa det er høist sandsynligt, at han vil ankomme samtidig med dette Brev. Hans Herlighed vil personlig overbringe Dem en Anbefalingsskrivelse, og enhver Oplysning, De kan give ham, og al Opmærksomhed, De maatte vise ham, vil blive betragtet som en stor Tjeneste mod

Deres ærbødige

Corbet & French

„*Todos los Santos!*" udbrød Don Pedro, idet han for en Gangs Skyld glemte sin nonchalente Mine, tog Benene ned fra Bordet og istedetfor den bløde Stemme gjorde Brug af en, der baade var høi og skarp. „*Cuerpo del Diablo!* er de gale, disse Corbet & French af Bristol, England? Bilder de dem ind, at en fattig Kjøbmand i La Plata, fordi han tilfældig er en Hidalgo, skal kunne holde aabent Hus for Konger og Prinser og alle deres Rideknegte og Kammertjenere! Jeg kjender nok disse engelske Adelsmænd — de ere Allesammen Gourmander, og som Herren er, saa er hans Tjener. Selv De, Juan, skjøndt De ikke er en Adelsmand, spiser i et Maaltid ligesaa meget som tre Biskopper. Et fuldt Spisekammer giver en tom Pung; jeg vil blive spist ud af mit eget Hus. Og min kostbare Tid — hvem vil betale mig den? Har jeg maaske ikke Andet at bestille end at danse efter en ung Mands Pibe og lade ham forøde mit Gods i Spil og Svir?

„Jeg er gjæstfri nok — er en Mand fornøiet med godt Brød og Radiser, saa er han velkommen i mit Hus. Nei — jeg vil ikke have Noget med ham at bestille — ikke om han saa var Konge af Spanien og begge Indier, og hans Fader Lordmayor i Bristol!"

De Herrer Corbet & French havde aabenbart gjort Regning uden Vært, i dette Ords fuldeste Betydning, naar de antog, at en sydamerikansk Kjøbmand absolut maatte være Indbegrebet af tropisk Gjæstfrihed. Kontoristen sagde ikke et Ord — og desuden, hvad kom det ogsaa ham ved?

„Juan", vedblev Don Pedro med overdrevne og overflødige Haandbevægelser, „hvis Nogen skulde komme hen paa Kontoret og spørge efter mig, saa siig, at jeg er i Quinta — reist til Cuba! — hvorhen De vil, og at jeg ikke kommer hjem de første tre Maaneder; og underret de Andre om, at De skal sige det Samme. Jeg er ikke engelsk Konsul, eller Leietjener eller Hotelvært."

„Ja, Herre. Og jeg skal skrive det Samme til Corbet & French?"

„Fæho'ede! Nei. Naar De har naaet min Alder, unge Mand, vil De forstaa, at smukke Ord smøre om Munden. Jeg skal nok sige Dem, hvad De skal skrive til Corbet & French, naar De først har oversat Brevet. Gaa saa."

„Men Kontoristen gik ikke. Han flyttede den ene Fod, men den anden var fastnaglet til Gulvet, og hans Sombrero* var bleven for tung til at løfte den. Han rødmede endnu mere end før.

„Herre", — begyndte han.

„Hvad er det? Er der mere, De vil?"

„Jeg vilde gjerne tale med Dem om en Sag — der angaaer mig selv — det er" —

„Hvis De vil have flere Penge, Nei. Det er daarlige Tider, og De har Penge nok til alt Andet end til Fjant."

„Jeg trænger ikke til Penge".

„Saa passer De ikke til at være Forretningsmand. Det er Alt, hvad jeg kan sige. Naar De ikke trænger til Penge, saa er De rigere end jeg."

„Herre", begyndte Kontoristen igjen som en Mand, der har meget svært ved at tage Mod til sig, „jeg er kommen for at tale med Dem om Senjorita'en."

„Senjorita'en? Hvilken Senjorita? Jeg kan ikke mindes noget Skib af det Navn."

„Jeg taler ikke om et Skib, Herre. Jeg mener —"

„Men hvad i alle Helgenes Navn er det da, De mener? Hvad kommer Senjoritaer mig ved?"

„Jeg mener — Donna Olympia."

„Olympia? Og maa jeg spørge, hvad kan De have at sige om Olympia."

„De, Herre, maa kjende denne unge Dame —"

„Kjende — min egen Datter? Det gjør vel de fleste Fædre; men ligemeget, lad os gaa ud fra at jeg kjender hende, hvad saa?"

„Tilstrækkeligt — jeg mener — for at vide — ikke at antage — kortsagt — at Ingen uden hendes egen Fader kan se paa den unge Dame med en Faders Øine."

Denne smukke Vending, der endog forbausede dens Ophavsmand ved dens uventede Slutning, gav ham Mod. Han havde ikke troet sig i Besiddelse af saa megen Veltalenhed. „Med en Faders Øine", gjentog han. „Herre, jeg er ikke saa lykkelig at være Donna Olympias Fader —

* Bredskygget Filthat.

derfor ønsker jeg at blive hendes Mand. Jeg elsker hende, Herre, og dersom De —"

„De? — *Todos los Santos!* De — en fattig Kontorist — en udenlandsk Kjætter — en Æsel! Bah. Gaa hen til Deres Pult og oversæt Brevet der om Huder og Talg — skriv Sonetter om det, hvis De har Lyst. Naar jeg vil have en Svigersøn, min kjære Don Juan, skal jeg nok selv finde En — men takker alligevel Deres Nedladenhed for den tiltænkte Ære."

(Fortsættes.)



Reisebilleder III.

Gøteborg

Efter nogle Timers Seilads skimtes den svenske Kyst, en lang tynd og fin lysegraa Linie, der, naar man kommer den længere ind paa Livet, opløser sig i en Mængde større og mindre, ganske lave, skaldede Stenholme. Man passerer Vinge Fyr paa en af de yderste, og trænger nu ind mellem Skjærene. Her seer saa øde og bart ud. Skibet passerer efterhaanden forbi forskjellige mærkelige smaa Fyr paa Holme, ikke synderlig større, end at Fyret med dertil hørende Bolig lige kan være der. Et rigtig hyggeligt Opholdssted paa en stormfuld Vinterdag. Efterhaanden som man trænger længere ind mellem Skjærene, begynder der dog at vise sig Buske og Træer og menneskelige Boliger, og har man først passeret Fæstningen Elfsborg, bliver Kysterne livligere og livligere. Jeg har faaet Skitsebogen op af Lommen, men Kysterne lade sig ikke fange, vi glide for hurtigt forbi dem. Jeg foretrækker derfor at henvende min Opmærksomhed paa mine Medreisende, som jeg vil inddele i to Kaster. Til den første hører Styrmanden, Capitainens Hund og en tredie førmavet Person, der ogsaa synes paa en eller anden Maade at høre til det maritime Fag. Den smukke Indseiling er ikke noget Nyt for dem, det seer man strax. I olympisk Ro færdes de om mellem den lavere Kaste, de egentlige Passagerer, der bevæbnede med store Reisekikkerter forfjamskede fare om fra den ene Side af Skibet til den anden for om muligt at faae Alting med. Af og til giver dog den faste Trup de taknemlige Tilhørere smaa Vink og Oplysninger, saasom at der i tidligere Tider skal have været store Skove paa de yderste Holme, men dem har de Danske ødelagt. Saadan siger Svenskeren i hvert Fald, men oprigtig talt seer der ikke ud til at kunne gro ret meget derude.

Efterhaanden nærmer vi os Gøteborg. Vi seiler ind gjennem Havnen, der med alt sit Mylr gjør et overordentlig livligt Indtryk. Den strækker sig lang og smal hen mellem Øen Hisingen i Nord og Byen selv i Syd. Paa Hisingens Kyst, i en lang Række, Bolværker med Skibe, Oplagssteder med Tømmerstabler, Værksteder af alle Slags, Dampskorstene og røde Træhuse og Skure. I selve Havnen fuldt af større og mindre Skibe. Bugser- og Passagerbaade vimse febrilsk frem og tilbage. Paa Bysiden murede Kaier og Anlægsbroer, besatte med Dampskibe. Og rundt omkring bag ved alt dette stikker Fjeldnaturens store, runde og skaldede Hoveder op, som om den vilde se, hvad det var for et Mudder, der blev holdt dernede ved Kysten.

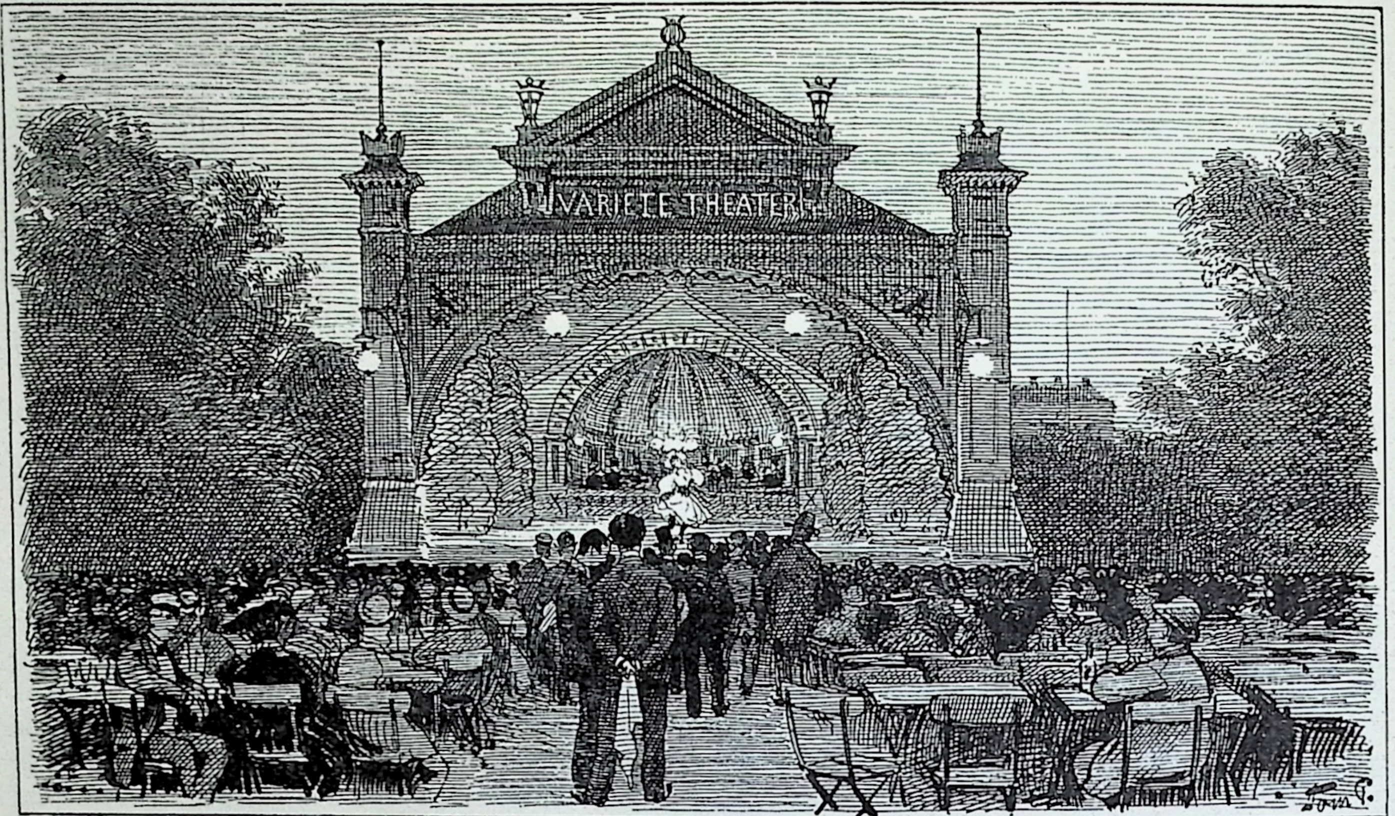
Gøteborg, Sverigs anden Stad, er en By af nyere Dato. Den blev anlagt paa Øen Hisingen i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede, blev kort efter ødelagt og saa af Gustav Adolph flyttet over paa den sydlige Side af Vandet.

Den ligger paa et fladt Terrain, op gjennem hvilket der dog skyder nogle isolerede Fjeldknolde, som for Exempel Kvarnberget, der paa en effectfuld Maade viser sig lige nede ved Anlægskaien, paa sin Ryg bærende Navigationsskolen og en Folkeskole. Byen har tidligere paa Landsiden været omgiven af Volde og Grave, der nu ere sløifede og for en Del omdannede til Haveanlæg saasom Trädgårdsföreningens Have. Gøteborg gjør fuldt ud Indtryk af en moderne Stad. Jeg har Intetsomhelst fundet af gammel Dato, det skulde da være de smaa pudsige runde Fæstningstaarne, man af og til faaer Øie paa udenfor Byen.

Regelmæssige Gader, regelmæssige Huse og ind gjennem Byen en Kreds af brede regelmæssige Kanaler, saaledes seer Byen ud. Maaske en lille Smule stivt og kjedsommeligt, men fint og solidt. Der er to Partier i Byen, som jeg finder, hver paa sin Vis, illustrerer den ganske godt. Det første er Partiet i Nærheden af Gustav Adolphs Torv ved Brunnsparken, en lille nydelig Samling af store Træer midt inde i Byen, for største Delen befolket af Byens Smaabørn med tilhørende Barnepiger.

For Enden af denne lille Park ud mod Kanalen hæver sig en stor smuk Springbrønd, Hasselbergs Florafontaine, populairt Johanne i Parken. Op af en bred Stenkumme hæver sig en flad Skaal, der atter paa en høi Sokkel bærer en Florafigur. Naar Brønden springer, tager den sig udmærket ud med sin Rigdom af spillende Straaler, seet op mod de store Træers Kroner.

Jeg kom tilfældig der forbi, gaaende i mine egne Tanker, og var saa smaat begyndt at blive gnaven paa Byen, fordi jeg syntes, at den endnu ikke havde vist mig noget rigtig Godt, da jeg ved at se op, pludselig fik Øie paa Fontainen i disse Omgivelser. Jeg blev strax slaaet af det Harmoniske i Billedet. Hvad Pokker, tænkte jeg, det kunde jo godt være en Plads i en af de norditalienske Byer. Den smukke Fontaine kunde godt være en italiensk Renaissancebrønd, og bagved laa et Hus, der i det Mindste i den Belysning,



GØTEBORG — LORENSBERG

jeg saae det i, ogsaa kunde være dernede fra. Som det laa der i Skygge i den sene Eftermiddagstime med sine regelmæssige og skarpe Konturer og sine fine Balustre skarpt tegnede af mod den fine Solskinsluft, kunde det meget vel gaa for et italiensk Palads. Det var rigtignok en Overraskelse. Jeg blev helt venlig stemt mod Byen og fortsatte fornøiet min Vei, opsat paa at finde mere. Ned langs Kanalen vandrede jeg og var ogsaa snart saa heldig at finde et andet godt Sujet. Ovre paa den modsatte Side af Kanalen laa et stort gult Murstenshus med hvide Stenindfatninger om Vinduerne, en stor Frontspice og en Balkon midt for. Opført i forrige Aarhundrede af et ostindisk Handelskompagni, er det nylig restaureret blevet indrettet til Byens Museum. Bagved hæver sig „Tyska Kyrkan"s Taarn. Museet med Tyska Kyrkan og Kanalen med Masterne af de svenske Slupper danne paa sin Vis et ligesaa charakteristisk gøteborgsk Exterieur som Partiet ved Brunnsparken.

Udenfor den egentlige By ligge flere Forlystelsessteder. Paa det gamle Voldterrain Trädgårdsföreningens Have, hvor Byens fine Portion om Aftenen søger ud for at promenere og høre Militairmusik. Et godt Stykke Vei længere ud ad en smuk, træbeplantet Avenue ligger Lorensberg, et Slags Sommertivoli i Lommeformat. Man bliver af Sporvognen sat af udenfor et Tælleapparat, og efter Erlæggelsen af den skyldige Tribut kommer man ind i en Have, hvor der vis à vis hinanden ligger et aabent Theater og en Restaurationsbygning. Pladsen mellem dem er opfyldt af Stole og Borde, der, som Aftenen skrider frem, fyldes af et Publikum, der her i Naturens Skjød nyder sin Aftendrik. En vis borgerlig provinsagtig Tone præger det Hele. Det er ikke første Rangs Kunstnere, der optræde, men det bliver Alt nydt med stor Tilfredshed og stor Alvor.

En lille dansk Dame havde ogsaa forvildet sig op paa denne Scene, hvor hun kvidrede en hel Del om Noget, hun aldrig havde lært, hvilket lod til at fornøie Svenskerne meget. Naar jeg nævner, at der i et Hjørne af Haven laa et saakaldet „Skrattekabinet", hvor man efter Indbydelsen for den billige Pris af 10 Øre skulde kunne forlænge sit Liv betydeligt ved en hjertelig Latter, og at der ved Indgangen laa en „Skjutbana", hvor jeg ukjendt var Vidne til, at nogle høirøstede Landsmænd bestandig skød udenom, troer jeg at have nævnet alle de Forlystelser, Haven byder paa.

Skal jeg nu med faa Ord, inden jeg forlader Byen, beskrive det Indtryk, den gjør, da bliver det Indtrykket af en moderne, rig Handelsby, der nok i sit Ydre ønsker at præsentere sig paa en velsoigneret Maade, og dette Indtryk harmonerer udmærket med den Svenskerne medfødte Værdighed i Optræden. En lille Smule Kjedsommelighed kan der ogsaa nok blande sig ind, baade i Byens og dens Beboeres Fysiognomi, man mærker, trods alle Anstrengelserne, at det dog ikke er nogen rigtig stor By.

Tom Petersen.





Sophus Bauditz

NAAR man med faa Ord skal charakterisere *Sophus Bauditz* som dansk Novellist, er der to Momenter, som stærkest træde frem og først og fremmest maa nævnes: Hans Produktion staaer i den nøieste Sammenhæng med dansk Natur og dansk Folkeliv, og i Forening med dette udpræget nationale Træk danner Kjærligheden til Naturen og Kjærligheden til det Gode og Sympathetiske hos Menneskene Grundsynet i hans Skrifter.

Man finder disse Egenskaber allerede i hans første Fortællinger: „Ved Søen og i Skoven", der udkom 1873, men de naaede først fuld Modenhed og deres egen, frigjorte Individualitet i „Historier fra Skovridergaarden", der paa een Gang skaffede sin Forfatter saa stor Popularitet, som ikke mange danske Digtere have opnaaet. Og Popularitet tør upaatvivlelig ansees for ganske attraaværdig, naar den naaes med saa gode Midler som dem, hvormed Bauditz har vundet sin. Man har indført altfor megen daarlig Overtro ved at ville hævde, at kun det barokke og bisarre Indhold, den søgte og skruede Form var virkelig Kunst; der er blevet drevet et syndigt Afguderi med ganske golde og tomme Frembringelser, alene fordi de pyntede sig med en importeret Frase om *l'art pour l'art*, og man har glemt, at de betydeligste Repræsentanter for dansk Novelledigtning, St. St. Blicher og Goldschmidt, af Nutidsforfattere S. Schandorph, just udmærke sig ved deres sunde og klare Livssyn, deres enkle og naturlige Form. Staaer der en genial Personlighed bag det Barokke og Bisarre, kan dette selvfølgelig ogsaa forme sig til stor og fængslende Kunst, men Resultatet bliver lidet opbyggende, naar det er ganske ordinaire Smaafolk, der kun spille den samme Rolle som Skrædersvendene i „Keiserens nye Klæder".

Hvis en vaagen Iagttagelsesevne, et fint og sikkert Herredømme over det kostelige Instrument, som hedder Sproget, og fremfor Alt et rigt og følsomt Temperament, for hvilket „intet Menneskeligt er fremmed" — hvis disse Egenskaber til alle Tider maa betragtes som de mest afgjø-

rende for en Digters Værd, saa vil ogsaa det Bidrag, som Bauditz har ydet til dansk Novellistik, blive staaende i vor Literatur. Han har givet en Række Natur- og Folkelivsbilleder, der rumme en egen sund og varm Poesi; de savne intet Sted Troværdighedens og Ægthedens Præg og ere saa aabenbart fra først til sidst Udtryk for Forf.'s eget Naturel. Og Side om Side med den eiendommelig kjærlige Skildring af Naturen i Mark og Skov har han tegnet et Galleri af typiske, virkelighedstro Figurer, der fæster sig i Erindringen, fordi det er levende Mennesker.

Sophus Bauditz behøver derfor ikke at nære nogen Ængstelse for den Popularitet, han vandt med „Skovridergaarden", og som er voxet end mere med „Krøniker fra Garnisonsbyen" og nu med „Hjortholm". Han har aldrig lagt an paa at blive „populær"; han er i sine Skrifter udelukkende sig selv baade som Menneske og som Digter; han seer med sine egne Øine, taler med sin egen Stemme. „Hjortholm" med sine harmonisk virkende Naturskildringer, sine prægtige, lyslevende Figurer, er ikke blot en udmærket fortalt Roman, men den er bleven en i Ordets bedste Betydning frisindet Bog, der ikke gaaer noget Partis Ærinde. Forfatteren lader Kongsted sige i den Tale, han holder til sine Arbeidere: „. . . Ved Ret til frit at kunne røre sig og til frit at kunne drage Aande forstaaer jeg ogsaa aandelig Frihed. Der skal i ethvert stort Samfund — og ogsaa i vort lille — være Plads for alle Anskuelser, og de skal have Lov til uhindret at komme frem; *det* gjør kun Gavn og ingen Skade, saa længe den Ene respekterer den Andens Overbevisning og troer, at ogsaa *han* vil det Gode, og i den Tro *kan* alle honnette Mennesker mødes, naar de blot vil . . . Kun een Klasse Mennesker kan og skal ikke taales: de Enkelte, der Intet vil uden at gjøre Fortræd. De, der river ned uden at bygge op, de, som haaner, hvad der er Andre helligt, og de, som vover at bruge raa Vold . . ." I denne Betragtning vil Alle kunne være enige med Forf., fra den radikaleste til den mest stokkonservative. — — —

Ikke heller hører *B.* til de Skribenter, der gjentage sig selv. Hvis det endnu tør regnes for god Kunst at „opfinde" og „fortælle", saa besidder han denne Evne i rigt Maal. „Historier fra Skovridergaarden" havde sin særegne Kolorit: en fint stemt Natursymfoni holdt nær op til det Emne, som Titlen angiver; i „Krøniker fra Garnisonsbyen" var det en dansk Provinsby, der udgjorde Milieuet; i „Hjortholm" er Handlingen forlagt til Herregaarden og Vildmosen — og hvem veed, hvad Bauditz's næste Bog vil fortælle om.

Sophus Bauditz er jo en Mand i sine allerbedste Aar; saa man kan endnu vente mange nye Arbeider fra hans Haand, skjøndt han øiensynlig ikke skjøtter om at være blandt de overdaadig stærkt producerende Forfattere. Og der er desuden anden Gjerning, som lægger Beslag paa hans Tid. En mangeaarig, pædagogisk Virksomhed, navnlig som Lærer i Literaturhistorie og Dansk, skaffede Bauditz Posten som Skoledirecteur i Kjøbenhavn — et Embede, som er alt Andet end en Sinecurepost. Men *B.* har en Egenskab, der har samme Værdi som Besiddelsen af et lille Stykke af Ydunsæblet — han er Jæger og Friluftsmenneske *par excellence*. Han ikke blot *skildrer* Naturen, men han *færdes* i den i hver eneste af sine Ferier, med eller uden sin Bøsse og sin Hund. Og kun *det*, man virkelig holder af, og som bliver en Del af Ens eget Væsen, kan man tilgavns fortælle om. Dertil har *B.* i sin knapt tilmaalte Fritid faaet Stunder til at tage virksom Del i det selskabelige Liv indenfor den akademiske Verden; han er en flittig og yndet Taler i Studenterforeningen, sjelden udenfor den. Hyppigere end nogen Anden har Bauditz holdt den officielle Tale ved det aarlige Rusgilde, med en Blanding af Skjemt og Alvor, der altid fandt Sangbund hos Aarets Russer. — — —

Men det var de biografiske Notitser, der skulde knyttes til B.'s Portrait. Her ere de: Født 23de Oktober 1850 og tilhører en gammel Officersslægt, som traadte i dansk Tjeneste allerede paa Trediveaarskrigens Tid. Som Søn af Oberst ved Dragonerne G. Bauditz tilbragte *B.* sin Barndom og første Ungdom i Aarhus, og her vænnede han sig fra Dreng af til at leve Størsteparten af sin Fritid ude i Naturen; han blev en kjæk Rytter, en passioneret Jæger . . . Blev 1869 Student, 1875 juridisk Kandidat, men allerede 1873 udkom „Ved Søen og i Skoven", der efterfulgtes af „Himmelbjerget", „Arabesker", „Under aaben Himmel", „Klokkestøberen og andre Noveller" o. s. fr. Samtidig øvede Bauditz sin omfattende Lærer- og Embedsgjerning, blev 1895 Skoledirecteur og har været Viceformand i „Dansk Forfatterforening", siden denne Forening blev stiftet.

Det er de ganske udvortes Træk. Men hertil kan føies: et nobelt, varmhjertet og kundskabsrigt Menneske med aabent Syn for Alt, hvad der er Smukt og Godt — den Samme i sit Liv som i sine Bøger.

Mere end disse Par Linier behøvede der igrunden ikke at staa under Sophus Bauditz' Portrait. Der er ikke En blandt de Mange, der kjende ham — i og udenfor den akademiske Verden — som ikke vil underskrive dem. Historien belærer os om, at der er mange gode Poeter, som har været bittesmaa Mennesker; men det er dog aldrig til Skade, om man træffer en god Poet, hos hvem Intet af det gode Menneskelige er gaaet tabt.

Vilhelm Østergaard.



Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON



(9. Fortsættelse.)

„Men, Herre! De forstaaer mig ikke. Det undrer mig ikke, at De er overrasket over at — det vil sige, det undrer mig — men det er ligemeget. Jeg veed, at Senjorita'en er altfor god og smuk og Alt til en Konge, og, som De siger, jeg har for Øieblikket ikke stort Andet end min Gage, men det kommer nok. Hvad det angaaer, at jeg er Kjætter, saa er jeg Protestant, og min Fader er Præst. I den Retning vilde jeg lade min Kone gjøre som hun vilde — gaa til Skrifte og alt Andet. At De kaldte mig en Æsel, vil jeg lade gaa, fordi De er hendes Fader; for hvis en Anden gjorde det, vilde jeg vise ham, at Æsler ogsaa kan sparke foruden at skryde. Hvis jeg er en Æsel, Herre, saa er jeg en engelsk Æsel, og jeg vil slide for Olympia — Donna Olympia — og leve af Tidsler, indtil jeg kan gjøre hende ligesaa rig som en Jøde."

Don Pedros Læber krusedes til et vidunderligt spottende Smil.

„Tidsler er vistnok en deilig Ret, serveret med Kjærligheds Sauce. Jeg har aldrig smagt den. Ikke desto mindre beder jeg Dem om Forladelse, fordi jeg kaldte Dem en Æsel. Nei — den Mand som, naar han troer at hans Principal er rig — rig, Gud bedre det! — mener, det vilde være rart at blive hans Svigersøn, han er ingen Æsel. Naa saa De troer virkelig, at jeg hele mit Liv har sparet og stræbt for at give femogtredive Aars sure Fortjeneste til den første forsultne Kontorist hos mig som siger: Holdt, op med Pengene. Det kunde nu aldrig falde mig ind. Jeg haaber ikke, De har været en saadan Slyngel — jeg vil ikke mere kalde Dem en Æsel — at De har sagt Noget til min Datter om denne Nonsens? De har vel ikke bedt hende om at hjælpe Dem med at plyndre hendes Faders Lommer, for at kunne kjøbe Noget, der er bedre end Tidsler?"

„De er hendes Fader, De kan sige til mig, hvad De vil. Jeg er imidlertid ikke saa stor en Slyngel, at jeg vil lyve for Dem. Jeg har talt med Donna Olympia. Det gjør mig ondt, hvis det var forkert; men jeg kunde ikke Andet, og jeg misunder ikke Den, der kunde gjøre det i mit Sted. Og naar hun ikke havde givet det Svar hun gav, havde jeg ikke talt til Dem om Sagen."

Det spottende Smil forlod ikke Don Pedros Læber, men samtidig kom der et Vredesglimt i hans prægtige Øine. Hvis Donna Olympias Øine lignede Faderens, var der nogen Undskyldning for hendes Tilbeders Mangel paa Selvbeherskelse.

„Og De vil fortælle mig, at hun —"

„At jeg er saa ubeskrivelig lykkelig, at have vundet den bedste, skjønneste og mest elskværdige unge Piges Kjærlighed. De vil sikkert ikke staa hendes Lykke iveien — og hvis De samtykker, vil De aldrig komme til at fortryde, at De har faaet en Søn."

Kjøbmanden sprang rasende op fra Stolen.

„Nei, min Herre — endnu engang, De er en Skurk. De stjæler Dem ind i mit Hus med Deres protestantiske Snuhed — De, Søn af en Kjætterpræst! og misbruger en spansk Gentlemans Venlighed og Gjæstfrihed. At De er en Kjætter, er mere end nok for mig. Jeg vilde før give min Datter til en Negerslave end til En, der vil sende hendes Sjæl til Helvedes Ild. De er en Ryggesløs, en Røver, en fremmed Eventyrer, en Spion. Min Datters Mand maa være en Christen, en Hidalgo og En, som ikke behøver Medgift. Jeg kan kun gjøre een Ting; jeg forbyder Dem at komme paa mit Kontor, og hvis De om en Maaned endnu driver om i Buenos Aïres, skal jeg sørge for at gjøre Dem Opholdet for hedt. Jeg har nogen Indflydelse hos Dictatoren, og her kan Fædre beskytte deres Døttre, her er vi ikke i New York eller Bristol. Ikke et Ord mere. Giv mig Brevet. Selv om jeg ikke kan læse Engelsk som en John Bull, skal jeg ialtfald ikke tage feil af Chinchilla og Chinchona — eller af Tosser og Skurke. Brændt Barn skyer Ilden."

„Herre, jeg har sagt, at De er *hendes* Fader. Men —"

„Ingen Trudsler, Mr. John Bull! Jeg er ikke bange. Vil De bede om Lov til at se min Datter igjen, saa Nei. Ikke en Gang for at sige Farvel. Vil De bede om Deres Gage, saa gaa til Kassereren. Vil De falde paa Knæ, gjør det ikke; vil De reise, saa reis. Caballero, jeg ønsker Dem en lykkelig Reise."

Han bukkede dybt, indtog atter sin Plads, greb Cigaretten, og lod igjen Øinene dvæle ved Fluerne i Loftet. Uagtet Kontoristen havde vist ringe Takt baade i Valget af Tiden for sit Frieri og Maaden at fremsætte det paa, havde han dog sund Sans nok til at indse, at det var unyttigt at spilde flere Ord paa en saa uopmærksom Tilhører. Don Pedros Stol var gynget tilbage fra Bordet, paa hvilket hans Fødder hvilede, og det vilde have været den letteste Sag af Verden, blot ved et lille Skub, at sende baade Stolen og dens Indhold ned paa Gulvet. Leiligheden var fristende for En, hvis ærbødige Frieri var endt med, at han blev tituleret for baade Skurk og Tosse. Men dette vilde baade have været unyttigt og uhøfligt mod Donna Olympia. Kontoristen var derfor saa klog at kaste Brevet paa Bordet, holde sin Mund og gaa sin Vei. Han var, hvad Don Pedro udentvivl vidste, hverken veltalende eller hurtig til at handle.

Neppe var Ex-Kontoristen ude af Døren, før Spanieren forandrede sin ligegyldige Stilling. Han

tog Plads ved Bordet og studerede, ligesom en flittig Skoledreng sin Stil, Brevet, hvis Mening han allerede i det Væsentlige forstod. Tilsidst ringede han paa en Bordklokke, som tilkaldte en Neger, hvem han bad sige Senjorita'en, at han ønskede at tale med hende strax. Et Par Minuter efter kom hun.

Don Pedros prægtige Øine vare ikke vanslægtede hos hans Datter, men overførte fra en ældre Mands Ansigt til en ung Piges, og hvilket nyt og forunderligt Væld af saavel dybe Afskygninger som straalende Glans havde de ikke hentet fra Kvindens Brønd i Naturens Have! Intet Under, at den stakkels engelske Kontorists Hjerte havde fænget Ild ved saadanne to Flammer; de vilde have gjort selve den store Pyramide til en Vulkan. Der kunde være Aand i dem eller Dumhed; der kunde være Sandhed eller Falskhed, Blidhed eller Grusomhed, Dybde eller Dristighed — de kunde ialtfald Intet dølge, da de kun talte om deres egen triumferende Pragt. Deres Skjønhed laa ikke i Udtrykket, men kun i Dybden og Glansen. I deres Nærværelse vilde det være umuligt for en Iagttager at være koldblodig nok til at grunde over de Egenskaber, deres Eierinde var i Besiddelse af, men om han ikke selv kom under deres Magt, vilde det ikke være vanskeligt at ane det Herredømme, de maatte udøve paa varmere Pulse og svagere Hjerter. De fleste Kvinder maa, hvor smukke de end ere, benytte deres Skjønhed mer eller mindre virksomt for at opnaae en fuldstændig Seir, og det tager Tid. Men hun vilde seire ved første Øiekast eller slet ikke, og lykkedes det ikke, kunde de Øine, der havde mødt hendes uden at blinke, modstaa selve Lynet fra Himlen. Forresten var hendes Ansigt smukt nok til at undvære denne bedaarende Bistand, især i et Klima, hvor Kvinden kun behøver faa Vaaben for at overvinde det svagere Kjøn, der har traadt sine Børnesko og er i Besiddelse af alle sine Lemmer og Sanser. Hun var en ægte Spanier af den Type, vi kjende enten fra Virkeligheden eller fra vore Forestillinger, men med Tilsætning af en ubeskrivelig Gratie, som man hverken finder hos levende Væsner eller paa de gamle spanske Malerier. Foruden det blaa Blod, som hendes Fader, Aagerkarlen, pralede af, maa der have flydt noget andet i hendes Aarer; hendes varme Farve og den bløde Ynde i alle hendes Bevægelser røbede flere tropiske Safter end de, der fordærve det *blaa Blod* ved at tilføie det en Rigdom af varmere jødisk eller maurisk Blod. Hendes Faders Kontorist var meget ung, men selv om han havde været ældre og klogere, behøves der ingen Undskyldning for hans Hjertes Vildfarelse i et Liv, der burde have været helliget til Huder og Talg. Han havde blot forvexlet et chemisk Stof med Pelsværk, eller rettere et Par Bogstaver i Alfabetet. En Astronom kunde under samme Indflydelse godt have antaget et Natlys for Solen og dog ikke behøve at skamme sig.

„Olympia“, begyndte Don Pedro kort, „jeg har længe tænkt, at Du trænger til Forandring af Luft. Alverden er nu, paa Grund af Varmen, paa Landet, og fordi jeg er lænket hertil, hvorfor skal Du saa være bunden til Forretningen? Og, *à propos*, just som jeg sad og tænkte paa det, kom der Brev fra din Tante i Santa Fé.“

Hun gik dovent op og ned ad Gulvet, da disse Ord pludselig fik hende til at standse og skifte Farve.

„Aa, jeg seer det glæder Dig at høre fra din Tante i Santa Fé! Ja, deroppe er der altid saa kjøligt og friskt, medens vi steges hernede!“

„Men jeg elsker Varme og hader Kulden — og jeg er for gammel til nu at vende tilbage til Klostret. Jeg vil hellere vente, indtil vi kan reise sammen til Quinta. Jeg har det godt her, og der var altid saa gyselig kjedeligt i det skrækkelige Santa Fé.“

„Hvadbehager! — hos din fromme Tante, der har været som en Moder for Dig? Der er vel ikke kjedeligere end her hos en gammel Fader, som maa slide i det og ikke har Raad til at tage Dig med i Theatret eller paa Karneval. For nogle Aar siden var Du altid saa glad over at komme til Santa Fé.“

Hendes Kinder fik en endnu dybere Farve. „Engang er ikke altid“, sagde hun og lagde Haanden paa hans Skulder. „Dengang kjendte jeg jo ikke min Fader.“

„Du kjendte ikke — din Fader, hvad? Hm! Du er en god Pige. Men Du kjendte da din Tante ligesaa godt som Du gjør nu. Saa Du vil hellere være fri for at tage tilbage til dit gamle Hjem i Santa Fé. Men af hvad Grund?“

Hun skulde lige til at svare, men han kom hende i Forkjøbet.

„Fordi Du er i Fængsel der, vilde Du sige, fordi Du ikke faaer Lov til at gaa udenfor en Dør, uden at have en af Søstrene ved Siden; fordi Skriftefaderen er gammel, grim og døv og alt Andet end interessant, fordi Dagene ere utaalelig lange, fordi din Tante som Foresat betragtet er en Helgen, men som Kvinde en gammel Skjændegjæst, der desuden er sengeliggende og forlanger at Du skal sidde ved hendes Seng og mellem Skjændeturene læse Latin for hende ti Timer om Dagen; fordi Du ikke kan sende et Brev afsted, uden at hun veed det, og fordi Du maa leve af Brød og tynd The paa et Sted, hvor Ingen baade er Helgen og — og — naa, en meget gammel Nonne. Aha, jeg seer, at Du fordi Du har omgaaedes en gammel Voltairianer som jeg, allerede er kjed af dine Skoledage. Uf! jeg er led og kjed af mig selv og dog — Du trænger virkelig til Forandring af Luft.“

„Fader — hvad mener Du egentlig?“

„Naa, naa, lad os ikke tale mere om det, hvis

Du helst vil være fri for at reise. Det er sandt, jeg er lige blevet af med den næsvise Fyr, Juan, Du veed, min engelske Kontorist. Han var tosset nok til at tro, at jeg havde sparet mine Dubloner sammen til ham og min Datter med i Kjøbet. Saa raadede jeg ham til at tage tilbage til et Sted, hvor Tosser og Penge lettere skilles ad end de fleste Steder, jeg kjender, Buenos Aïres indbefattet. Og jeg maa sige til den unge Mands Roes, at han optog mit Vink med saa megen Intelligens, at jeg vist har undervurderet hans Forretningstalent."

Han gabede og tændte en frisk Cigaret.

„Føler Du Dig ikke hædret ved et saadant Tilbud? Han tager udentvivl hjem med det næste Skib, hvis han da ikke vil komme i Forlegenhed. Naa, saa Du vil helst være fri for at tage tilbage til Santa Fé? Maaske Du har Ret. Jeg vil tænke paa det, naar jeg tager min Siesta. Jeg vil snart kunne afgjøre, om Du virkelig trænger til Forandring af Luft eller om det kun er Noget, jeg bilder mig ind. Men husk paa, min Kjære, at hvis jeg virkelig finder, at Du trænger til Forandring, saa skal Du afsted til Santa Fé."

At Don Pedro Sanchez, Edderkop af Profession, var et overmaade begavet Menneske — ialtfald i sin egen Indbildning — er tydeligt nok. Om han var det i Virkeligheden, kommer meget an paa, hvad Folk forstaa ved begavet. Mange Mænd, der kunne tjene en Formue paa ganske kort Tid ved at bruge Kneb og spille Plat og Krone med deres Medmenneskers Lidenskaber og Svagheder have været de mest topmaalte Fæhoveder overfor en ung Pige, der lige har forladt Klostret eller Skolestuen. Ialtfald nød han sin Siesta med den behagelige Følelse, at han med Held havde sat en Stopper for Datterens uvelkomne Flirtation med hans kjønne fremmede Kontorist, og paa samme Tid sat Segl for sin Datters Læber og derved sparet ham for Scener og Protester. Donna Olympia vidste udentvivl af Erfaring, at den mindste Indvending eller blot et Udbrud fra hendes Side vilde betyde det Samme som Forvisning til Santa Fé.

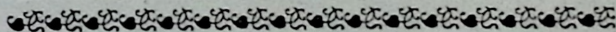
Hun gjorde da, ligesom hendes Tilbeder havde gjort, hang med Hovedet og trak sig tilbage, uden at sige et Ord.

Men hvem er i slige Tilfælde Typen paa en Værge? Don Bartolo. Og Don Bartolo *vil* aldrig lære, at disse blide Rosinas, som adlyde i Taushed, i Reglen ere de Vanskeligste at regere. Donna Olympia sagde ikke et Ord, men hun satte sig ned og skrev tyve. Senere hen paa Eftermiddagen benyttede hun sig af, at hendes Fader endnu sov, til at aflægge et lille Besøg — hun sagde til den gamle Kone, der gjorde Tjeneste baade som Kammerpige og Duenna, at hun gik hen til en Veninde, der boede tæt ved Plaza de la Vittoria. Plaza de la Vittoria ligger, som Enhver veed, lige ved Floden, saa at det var den naturligste Ting af Verden, at to Mennesker, naar den Ene kom fra Havnen og den Anden fra Byen, maatte mødes ganske tilfældigt, især hvis Tilfældet ikke blev krydset af en tilfældig Modstander. Det var visselig haardt, at den Elskede var bleven sendt bort uden et Ord til Farvel, og Don Pedro vilde maaske have vist sig som en endnu mere begavet Mand, end han bildte sig ind at være, hvis han havde tilladt en Forlovelse med et Aars Skilsmisse. Som Sagerne nu stode, havde han kastet alle Krav paa Hensyn fra Tilbederens Side overbord og tvunget den unge Pige til at tage sin Lykke i sin egen Haand.

Imidlertid var ialtfald en af Don Pedros Forventninger bleven gjort tilskamme. Medens han forestillede sig en kongelig Modtagelse ved en stor engelsk Adelsmands Ankomst til Buenos Aïres, var Lord Calmont, roligt og ganske ubemærket gaaet iland.

Saa langt fra at være ledsaget af en Skare ydmyge Tjenere, hvilket Don Pedro antog, havde Lord Wendales Arving ikke en eneste Tjener med, som kunde forøge hans Appetit og stille større Krav til Gæstfriheden i La Plata. Det er tvivlsomt om Kjøbmanden kunde have seet Forskjel paa en almindelig Handelsreisende og den beskedne unge Mand, der gik iland som enhver anden Passager, klædt i bekvem Reisedragt og uden at gjøre Forsøg paa at blive behandlet med særlig Opmærksomhed. Han var omtrent paa Alder med Don Pedros engelske Kontorist eller maaske et Par Aar ældre, men han var næsten et Hoved mindre, var ikke saa kraftig bygget og kunde slet ikke gjøre Krav paa at kaldes en smuk Mand. Hans Ansigtstræk vare i Besiddelse af en Uregelmæssighed, som man hverken kan henføre til den græske, romerske, normanniske eller saxiske Race og som gjerne bliver haard og barsk med Aarene. Det var kun Ungdommen, der reddede hans Ansigt fra at være grimt, og et tilkommende Grevskab, der bevirkede, at det ikke blev kaldt grimt. Men det havde det lyse og selvbevidste Udtryk hos En, der opmærksomt og intelligent nyder et virksomt Liv, og som er overmaade tilfreds med Verden, som den nu engang er, og med sig selv som en Del af den. Nogle Mennesker ere tilfredse med Verden, fordi de ere tilfredse med sig selv, Andre ere tilfredse med sig selv, fordi de ere tilfredse med Verden.

(Fortsættes).



Hvad er Mode? Den Kunst, at lade Alverden bære det, som kun klæder den Enkelte.



Ikke Enhver har sit eget Hus, men Enhver har sine Luftkasteller.



Holsteinsminde II.

AF L. BUDDE.



(1. Forts. og Slutn.)

Lad os kaste et Blik paa det Holsteinsminde, der nu er, som det voxede op af den Sæd, disse to Gamle lagde, thi det Holsteinsminde, der nu staaer, er deres — hvem veed, hvor længe det bliver ved at være det. Fra Landeveien mellem Nestved og Fuglebjerg dreie vi først et Sving mod Nord gjennem Snesløv til Skovgaarden, hvor Pigerne bo. Det ligger kjønt, lidt høit med Udsigt over Smaaskove, Marker og Overdrev. Mod Syd strækker den to Tønder Land store Have sig skraanende nedad og har noget Sarkastisk over sig. Den er ung, kun 6 Aar gammel, men Træerne voxer i den, som om de blev betalt for det, og for Enden af den ligger Haven, som har givet Gaarden sit Navn; en ganske lille bitte Lund, men fuld af Liv og Fornøielse. Den er fuld af Smaagrupper af Borde og Bænke, og der legede i Sommer Pigebørnene at komme Fremmede, gjorde Visitter hos hinanden, trakterede og lode sig traktere, naar der var Noget at traktere med. Da var der Liv og Lystighed i Skoven. Til Vinter feie de med en vis fin Gratie hen over Stien paa den lille Eng foran Skoven, men nu er det sent paa Efteraaret, og saa synge de og lege Sanglege inden Døre, hvis det da ikke er Skole- eller Arbeidstid. Elleve af dem gik ud i Verden for to til tre Uger siden, saa nu er der kun 30 tilbage. Idet vi dreie mod Syd og kjøre bort igjen, staaer de alle 30 omkring Flagstangen paa den lille Høi, nikke og smile og vifte med Lommetørklæderne, saalænge vi er at se — de er glade og taknemmelige for ethvert Besøg.

Komne tilbage til Landeveien dreie vi mod Syd og kjøre gjennem en statelig Poppelalle ned ad Bakke mod en Gruppe af en halv Snes større og mindre Huse, mest hvidkalkede, paa alle Leder og Kanter omgivne af Træer og Plantninger. Tilvenstre træffe vi først paa et lille Hus omgivet af sin Have, hvor en Flok smilende og nysgjerrige smaa Ansigter titte ud efter os. Der bo „de smaa Drenge“ — omtrent 30 i Tallet — med deres Pleiefader og Pleiemoder og har det ganske for sig selv. Efter Huset kommer en lille Dam, Sø, skulde jeg sige, med en Skibsbro og ret livlig Skibsfart af unge Søfolk med smaa og kunstløse Skibe. Derefter følger et lille Vænge, delt i en Masse smaa Grundstykker. Det er „de store Drenge“s Haver — hver Dreng, som ikke selv ønsker at være fri derfor, har sin lille Have. Tilvenstre ligger først Gymnastikhuset og længere til Siden en ny stor Bygning, hvor henved 70 Drenge bo i to Afdelinger med en Pleiemoder og en Lærer. Saa rulle vi op gjennem Gaarden mod det lange, lave, hvidkalkede Stuehus, hvor den vilde Vin slynger sig mangefarvet op ad Muren og klatrer hen over Taget, svinge og holde foran det mellem en Veranda og en lille Stenhøi. Fra Længen tilhøire komme nogle og fyrretyve Drenge ivrigt strømmende frem og betragte med dyb og alvorlig Interesse Kjøretøiet og de Kjørende. Tilvenstre i Gaarden ligger en lille Blomsterhave, Grotten kaldet — den egentlige 5—6 Tdr. Land store, løvfulde Have med ikke faa sjeldne Træer ligger paa den anden Side af Stuehuset — og bag Grotten hæver sig de flunkende nye Avlsbygninger. Dermed er vi orienterede, men Drengene staa endnu med usvækket Iver og betragte Vognen, og før bliver den kjed af at holde end de af at se paa den. Saa lad os til Gjengjeld se lidt paa dem igjen. Det er friske, sunde og venlige Ansigter, de vende imod os, og Ansigterne lyve heller ikke. For Den, der forstaaer at komme dem imøde med aaben Venlighed og naturlig Ligefremhed, er de gode og rare at have med at gjøre, altid villige, glade ved at kunne være til Tjeneste og parate til at møde enhver velment Tilnærmelse paa samme Maade. Men en lille Skavank gjemmer en hel Del af dem alligevel paa: Lysten til det Gode har de, men Villien til at holde fast ved det har de ikke. De har været vant til at gaa for Lud og koldt Vand, streife om paa Gader og Stræder og følge den første den bedste Øieblikkets Indskydelse. Det er en farlig Skole at have gaaet i, for den slapper, og Slaphed er maaske den allervanskeligste Skavank at faae Bugt med hos et Barn. Ved Skolegang og Arbeide, ved Orden og Regelmæssighed i det daglige Liv, ved stadigt og omhyggeligt Tilsyn, svares der. Aa ja, det hører til, og vi glemmer det ikke: Livet i Skolen og paa Sovestuerne, paa Brændepladsen, i Haven og Marken bærer Vidnesbyrd derom, men det er ikke nok. Det gjelder netop om at vinde Kraften, naar man er overladt til sig selv, og et Spørgsmaal er det, om ikke den Opdragelse, et Barn uden at vide af det, giver sig selv i sin Fritid, er af lige saa stor Betydning som den, det faaer under Tilsyn og Kommando. Derfor er det en af Opdragelsens store Opgaver at aabne Barnet Vei til Noget, der fuldt og helt kan optage det i Fritiden og fylde den paa saa god og uskyldig Maade — fylde den ogsaa med Arbeide og Styrkelse. Skole og Arbeide er her omtrent som andre Steder, men lad os se lidt paa Drengene i deres Fritid. I Sommer legede naturligvis en Del lystig i Gaarden, men de Allerfleste havde umaadelig travlt i deres Haver, „Jorde“, som de kalde dem. Naar en Skole- eller Arbeidstime var endt, saa styrtede de derned for at undersøge, om en Blomst var sprunget ud eller en Agurk kommet frem — Agurker var de stærke i — mens den Time var gaaet, og spurgte man efter en Dreng, kunde man være temmelig vis paa at faae til Svar: „Han er gaaet i Jorden!“ Der gravede og svedte de, plantede og vandede og blev

aldrig trætte, og daglig bankede det paa Døren, en Dreng kom ind med en broget Buket og sagde med et Udtryk af lykkelig Stolthed: „Den er fra mig og Ole og Pip-Søren!" Mens de laa i Gumperup ved Smaalandshavet — der har vi et Badested, hvor Børnene om Sommeren skiftevis ligger 2—3 Uger ad Gangen og har Ferie — saa kom „Jorden" ikke ud af deres Tanker, og den var det første Sted, de styrtede hen til, naar de kom hjem. I Eftersommeren fik de travlt, Nogle med at pakke Jordens Frugt ind og sende den til Forældre eller Slægtninge, Andre med at sælge den. Nu mod Vinteren, er det Duer. Hver en lille Spareskilling bruge de, ikke til Basser eller Bolcher, men til at kjøbe Ærter for til deres Duer. Deres Fritid dele de mellem Duernes Pasning og Saven, Huggen og Tømren paa deres Værksted til Bedste for Duerne. De lave Opholdsrum og Rugerum — om de lave Dueskolestuer veed jeg ikke, men Duefængsler har de i alt Fald, hvor vagabonderende Fyre blandt disse flygtige Skabninger maa sidde og kukkelure, til de lære at blive satte og forstandige. Det vil blive ved hele Vinteren igjennem, og ikke engang Skøiteløb, Slædefart og andre saadanne Vinterglæder vil kunne tage Luven fra Duerne.

Det er Træk af Fritidslivet paa Holsteinsminde, og jeg troer, der er Opdragelse deri. Til Slutning vil jeg prøve paa at føre nogle enkelte Drenge frem, som de færdes her eller har færdedes her, men de maa ikke selv mærke det. De er tagne ud af Virkeligheden, men jeg haaber, at hverken de selv eller nogen Andre skal kjende Billedernes Originaler derigjennem — det pleier jo forresten ikke at være nogen Roes for et Billede.

Paa Bænken, lidt fjernt fra den travle, legende Flok sidder en opløben Dreng og seer derpaa med en Mine, som om han er kommen ikke saa lidt ud over den Slags Barnagtigheder. Han kom hertil i 14—15 Aars Alderen efter at have været straffet i Kjøbenhavn maaske een Gang, maaske 2 Gange og maaske indtil 10 Gange. Hans Ansigt har et eget tidlig voxent og modent Udtryk, det er, som Noget har blæst Barnligheden bort fra det, og synderlig til at stole paa er han ikke — ogsaa her har han prøvet sine gamle Kunster. Ikke desto mindre er der begyndt at vaagne en kæmpende Villie i ham. „Jeg vil ikke til Kjøbenhavn igjen, naar jeg reiser herfra", siger han, „for saa bliver det kun de gamle Historier igjen." I Overensstemmelse dermed kommer han, naar han forlader os, i Haandværkslære paa Landet, og i alt Fald i det første Aar gaaer det godt — længere kan jeg endnu ikke se ind i hans Fremtid. Han har en hel Flok Brødre her, Brødre i Natur- og Livsforhold.

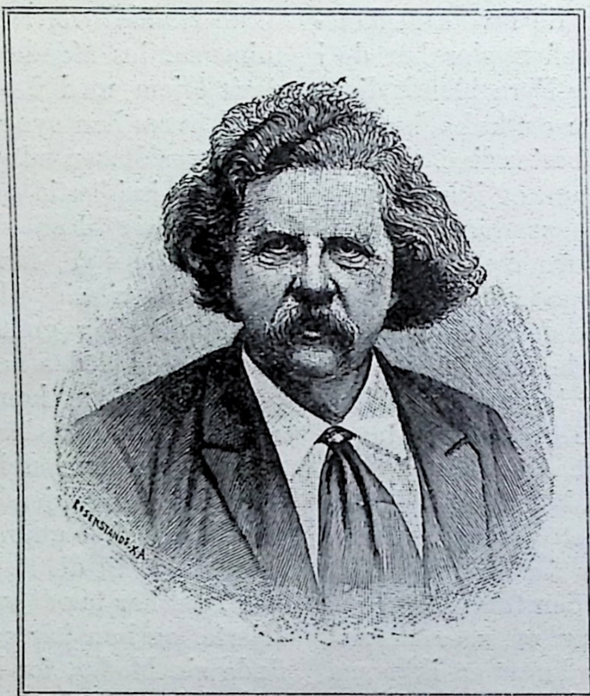
Her kommer en ivrig og i al Slags Sport stærkt interesseret Fyr løbende. Han har ikke kunnet finde sig tilrette i sit Hjem i Kjøbenhavn — midt i Vinterens Hjerte har han i flere Uger været borte fra det, ernæret sig ved at vende Veirmøller paa Strandveien og sovet paa Trappegange, tyndt klædt og i knagende Frost. I og for sig kan det ogsaa forklares, at han har foretrukket dette Liv for Hjemmet. Hans Moder er gift med en Mand, som ikke er hans Fader, og han har sine egne Begreber om Barnetugt. Politiefterretningerne meddeler saaledes, at han gjentagne Gange ved et Reb, bundet om Haandleddene, har heiset Drengen, splitternøgen, op til en Krog i Loftet og gjennempryglet ham ubarmhjertigt med Ris og Tov! Selv er Manden nænsom paa sin Vis, bærer en Handske paa venstre Haand for at bilde Folk ind, at han ikke kan arbeide, men spiller flittigt paa Harmonika og synger skidne Viser til i Dyrehaven og Byen, mens Konen dreier paa Lire — Begge uden Bevilling, hvorfor Drengen maatte holde Vagt, at Politiet ikke skulde overraske dem. Efter Dagens Gjerning samles Manden ordentligt og regelmæssigt i sit Hjem med 2—3 Drikkebrødre, i Forening med hvem han synger raa Viser, drikker sig fuld og sover Rusen ud ved eller under Bordet. Drengen har imidlertid midt under denne Opdragelse udviklet sig til en skikkelig, livslysten og godmodig lille Fyr, hvad man ogsaa kan se paa ham. Han vil siden komme ud at tjene paa Landet, opføre sig godt og blive flink og afholdt. Han har ligeledes nogle Brødre her.

Bagefter ham kommer en anden lille Fyr farende, ganske hæsblæsende, for han har en Livsopgave, og den har han uventet faaet løst. Selv har han aldrig kjendt Fader eller Moder, men han har hørt de andre Drenge tale om deres, seet dem skrive til dem og faae Pakker og Breve fra dem, det har tændt en brændende Længsel i hans Hjerte, og han har sat det som sit Livs Maal at finde sin Moder, for han kan ikke forstaa Andet, end at han ogsaa maa have en. Ufortrøden har han forfulgt sit Maal, saa ad en, saa ad en anden Vei, men det er altid slaaet ham feil. Nu kommer han, som sagt farende og siger, aldeles betaget: „Budde, jeg har fundet min Moder!" „Hvordan det, Jens Kvist?" spørger jeg. „Den nye Dreng, som lige er kommet fra Kjøbenhavn, han veed, hvor hun er!" forklarer han. „Det var jo rart, hvor er hun da?" spørger jeg. „Hun er paa Ladegaarden!" svarer han med hele Ansigtet straalende af Lyksalighed. „Maa jeg skrive til hende?" Det maa han med Glæde, og han skriver, men Brevet kommer tilbage med den Bemærkning, at der er syv Madammer Kvist paa Ladegaarden, men Ingen af dem vil kjendes ved Jens. Han er igjen skuffet, stakkels Barn, og det bliver ikke sidste Gang. Her er Brødre ogsaa af ham.

Hist henne gaaer en 11—12 Aars Dreng med et sat Væsen og et saare troskyldigt paalideligt Ansigt, men det er ikke helt til at stole paa. Til sit niende Aar blev han opdraget hos sin Bedstemoder og havde det godt. Saa kom han

til Kjøbenhavn til sine Forældre, der var Lirekassefolk, og med dem travede han rundt i Byen og paa Landet. I Løbet af halvandet Aar havde han været indmeldt i syv forskjellige Kommuneskoler, men aldrig sat sine Ben i nogen af dem. Pludselig udvandrede Faderen med hele Familien, tog over til Malmø, spillede sig op langs den svenske Kyst og kom til Halmstad. Midt om Natten forlod han der den øvrige Famile, tog kun Drengen her med sig, og de kom tilsidst som blinde Passagerer med et Skib til Kristiania. Efter nogen Tids Forløb gjorde Faderen sig ogsaa der usynlig og lod Drengen blive ene tilbage. En medlidende Grøntkone tog sig af ham, til Politiet kom paa det Rene med, hvor han hørte hjemme, og fik ham sendt tilbage til Kjøbenhavn, hvor hele Familien paa samme Maade lidt efter lidt samledes igjen. Et Par Maaneder efter melder Faderen sig imidlertid i Magistraten. „Det er den Dreng!" siger han og ryster paa Hovedet. „Jeg kan ikke tumle ham. Hvor meget jeg saa prygler ham, kan han ikke faae Lyst til at blive hjemme. Han stikker fra mig af, og han er borte baade Nætter og Dage, og det kan jeg ikke have. Hvor Pokker Knegten har faaet de Nykker fra, det fatter og begriber jeg ikke." Naa, det lod sig maaske endda fatte, men Kjendsgjerningen var der, og saa kom Drengen hertil. Her gaaer han rundt med sit satte Væsen og sin adstadige Mine og er yderst godmodig, men løber sin Vei engang imellem. Blandt Andet kom hans Fader og Moder her engang en mørk Aften med Lirekassen, spillede os Allesammen et langt Stykke og forsvandt derefter med Drengen i Mulmet og Mørket. Naar han kommer ud herfra, bliver han efterhaanden Tjenestedreng, Bydreng, Skibsdreng, Tømrer, Smedelærling og syv andre forskjellige Ting. Han prøver Alting, bestandig med et troskyldigt paalideligt Ansigt og en fuldkommen Soliditet over sit Væsen, men hvornaar han kommer saa vidt at han faaer valgt det Bedste, det veed jeg endnu ikke. Og det gaaer med Fler som med ham, for han har Brødre her.

Kast blot endnu et Blik paa den tykke og velnærede, men blege og slappe Fyr, som kommer rullende imod os med sin underlig usikkre Gang og siger Goddag med en mærkelig hæs, basagtig Stemme. Den har han faaet af Brændevin, og Brændevinen har han faaet af sin Fader. Han har tidlig kjendt Livets Alvor og Møie, for det var ham, der som en lille, omstreifende Person maatte ernære hele Familien. Fra Gaard til Gaard trak han rundt i Kjøbenhavn og sang sine Viser med dette slappe, halvfjollede Udseende og denne hæse, dybe Stemme. Det gjorde Folk opmærksom paa ham og bragte ham mangen en Skilling. Hans daglige Bidrag til Familiens Underhold var fastsat til to Kroner — kom han ikke om Aftenen hjem med dem, saa fik han Prygl, men kom han hjem med dem, saa fik han Brændevin. Det er ikke let at afgjøre, hvad der var det Værste. Nu er han her, Skikkeligheden og Godmodigheden selv, men han lider af Krampetilfælde, som sløver ham mere og mere, og han kan Ingenting lære, undtagen, hvad der kan synges: baade Salmer og fremfor Alt Viser — dem kan han en Uendelighed af, og de tager sig snurrigt ud i hans Mund. Naar han forlader os, saa vil han komme i Smedelære, og han vil puste og slæbe med en god Villie, men Ingenting rigtig kunne forstaa. En Dag vil han komme her og klage: „Det er galt fat!" „Hvordan det?" „Jo, det er det med Mester. Der er lavet en Kontrakt imellem os, og den gaaer jo ud paa, at Mester skal give mig Øretæver, til jeg er atten Aar, det har jeg nok forstaaet. Men jeg har jo svært ved at fatte, og saa slaaer Mester mig med en Jernstang bag ved Øret, og det synes jeg, er lige haardt nok!" Det synes jeg med, og saa bliver han her en Tid igjen. Men han er mærket: Drengen bliver værre og værre, Sløvheden tager til, og tilsidst døer han som en uforbederlig Epileptiker. Ak — han har ogsaa Brødre her.



L. BUDDE

Og nu er Vognen der, staa op og kjør bort — jeg bliver her endnu et lille Øieblik. Men snart følger jeg efter Dig, og Drengene og Pigerne blive borte ogsaa for mine Øine. Dog glemmer jeg dem ikke — gjør Du det ikke heller! De har mange Brødre og Søstre, ogsaa ude i Livet, og skulde Du træffe paa dem, saa vær god imod dem, og tag Dig lidt af dem. Det vil jeg ogsaa prøve at gjøre, hvis jeg kan.

BILLEDER FRA NÆSTVED



FRA Kjøge snoer Jernbanens blanke Baand sig ned i Sydsjælland. Fra den flade, træløse Egn ved den historiske Bugt kommer vi til det vakkreste Landskab, hvor Skov og Eng, Mose og Bakke i snild Vexlen fanger den Reisendes Øie. Bregentveds fornemme, gamle Bøgeskove søge i Efteraarets klare Dag som en gammel Kokette at skjule den nøgne Vinter, der uafviselig nærmer sig, med den rigeste Farvepragt. Saa kommer Haslev midt i det frugtbare Land, hverken Landsby eller Kjøbstad, saa Vester-Egedes venlige Kirkespir i det Fjerne; nogle stubbede Agre, græsklædte Bakker og lave Markskjel, og Toget ruller ind i Nestved.

Vil man have et samlet Indtryk, personligt Øieblikfotografi af Byen, saa er der St. Pederkirkens Taarn, eller maaske hellere det mere verdslige Sted, Lille-Møllebanken, hvor tidt og ofte de gode Nestvedboere vandre ved Gry som ved Kveld. Og det gjøre de Ret i, thi Stedet er ualmindelig smukt. Veien op ad Bakken er, som hele Bakken iøvrigt, romantisk slet vedligeholdt, hvad der maaske ikke just skyldes de Nestvederes umiddelbare Natursans. Paa Toppen er der en Træbænk, omkranset af lavt Krat, og staa vi op paa den, har vi for os et deiligt og ægte dansk Landskab. Mod Syd og Nord ligger Nestved, hvis røde Tegl giver den et gammeldags Udseende, og strækker sig over et bølget Jordsmon ud i det vide Land. Hvor de større Landeveie ere, strækker Husrækkerne sig som Arme ud, saa hele Byens Form bringer En til at tænke paa en rødlig Søstjerne; var man Agrar, vilde man maaske sige en Polyp, der laa ud over Landet og sugede dets Marv. Frem over Tagryggene hæver sig St. Mortenskirke og først da St. Peders, prægtig og stor. Bagved Byen skimter man Taarnet paa Herlufsholm, der rager op som en fin Sylespids over den tætte Skov.

Mod Syd er Udsigten vel endnu mere tiltalende, her er det Susaaen, der giver Landskabet Charakteren. I mange Bugter, men med langsomt Løb rinder den ved Karrebæksminde blinkende ud i Havet, der ovre i Horisonten sender en dyb Vig ind. Langt imod Venstre ligger Gavnø med sit Herresæde og markerer den adelige Borg, hvis Plads aldrig bør savnes i det ægte danske Landskab.

Seer man Nestved i Fugleperspektiv, skulde man næsten ikke tro, at den kun har nap og knap 6000 Indbyggere, men Sagen er den, at Ny-Nestved er bygget dels lidt langt fra den gamle By og dels i lidt spredt Fægtning, begge Dele paa Grund af det bakkede Land. Og der bygges ikke saa lidt, det er en By i Væxt, vi har for os, en halvvoxen Knegt, der gaaer i det adstadige Konfirmationstøi endnu, men med for korte Buxer og Ærmer. En underlig Blanding af Gammelt og Nyt, hvor de moderne stygge eller pæne Huse ligger Side om Side med og puffer til de gamle, ærværdige Bindingsværkshuse. Saadanne gamle Bygninger skulle vi siden se, er der ikke saa faa af endnu, flere end i de fleste Provinsbyer Landet rundt; for Nestved er en gammel By.

Man skulde næsten tro, at det var Munkene, der i sin Tid havde grundet Byen. De ærværdige Fædre foragtede jo ikke det timelige Gode, der ligger i en naturskjøn og fed Egn, saalidt som rindende Vand med Gedder eller store Skove med Harer og andet godt Vildt. Og al det har Nestved omkring sig, tilmed gik Skibsfarten i gammel Tid langt lettere og høiere op end nu. Sat Byen i Opkomst, det har Munkene, men ikke grundet den. Dens Oprindelse er ukjendt, men Byen var til allerede i det tolvte Aarhundrede. Angaaende Navnet ere de Lærde uenige — selvfølgeligt. Det antages imidlertid at komme af Nes og Tved. Nes-Aaen er den ældste Betegnelse for Susaaen. Tved skal betyde en ryddet Bakke.

Nestveds gode Dage begyndte 1135, da Ridder Peder Bodildsøn med Slægt grundede et Benedictinerkloster i Staden, som efterhaanden blev rigt udstyret med Gaver, saavel af Kongerne som af Private. Klostret kom foruden meget Jordegods — det var et af de rigeste i Landet — i Besiddelse af hele Nestved By, havde hele dens Jurisdiktion, tog Told og ind- og afsatte de kom-



NESTVED — AXELTORV

munale Myndigheder. Og i Middelalderens urolige Tider, „hvor Retten sad i Spydskaftet“, var det det bedste, der kunde times en lille By, hvor Selvforsvar var næsten umuligt. Kirkens Hyrdestav gjaldt, som bekjendt, mere end Kongens Scepter og Ridderens Jernhandske. Lige til Reformationstiden blev Nestved By under Klostervælde — herfra stammer de korslagte Nøgler i Nestveds gamle Stadssegl — og det gjorde ingen Forandring i Retsforholdet, at St. Peders Kloster efter Ildebranden i 1261 blev flyttet en Fjerdingvei Nord for Byen, hvor det fik Navnet Skovkloster (claustrum sylvestre); Handel og Vandel trivedes under Munkene, der ligetil Klostrets Inddragelse 1536 vare en god Indtægskilde for Byens Borgere. Skovklosterets Skjæbne er saa videre den, at det 1560 ved et Mageskifte mellem Kong Frederik II og Herluf Trolle kom i Sidstnævntes Hænder, for fra 1565 at blive et Opdragelses-Akademi under Navnet „Herlufsholm.“

At Nestved var en anseet By i Middelalderen tyder meget paa; en særlig Udmærkelse var saaledes dens Møntret; fra Erik af Pommerns Tid kjendes de saakaldte „Nestveder Sterlinger“. Desuden havde Byen 3 Klostre: St. Peders, et Graabrødre- og et Sortebrødrekloster, to Gilder: Sankt Eriks og Vor-Herres Legems Gilde og en Koloni af Hanseatiske Kjøbmænd, hvis „Hanseatiske Hus“ endnu sees den Dag idag som en høi treetages Bygning med smaa Vinduer med Luger for, ret i det 14—15de Aarhundredes „Forsvarsstil“. Af St. Peders Kloster blev der ved Branden kun Kirken tilbage, samt nogle Hvælvinger under „Hôtel Vinhus;“ det er smaa Rum, kun lige i Mandshøide, med 2 Alens Mure og smukke stribede Sløifer, der bære det graaskimlede Loft. St. Peders Kirke brændte kort efter Klostret, men blev opbygget igjen 1280 og restaureret 1855. Det er en af de prægtigste Kirker i Landet; i ren gothisk Stil træder den frem med fyldig Virkning, bygget af røde Sten og med kamgavlet Taarn og firkantede Stræbepiller. Det Indre af Kirken er det Ydre værdigt, Linierne synes saa klassisk rene, at det vist er vanskeligt at holde en dagligdags Prædiken derinde.

Jaromar af Rygens Hærging og talrige Ildebrande i det 13de Aarhundrede satte ikke Byen tilbage, først med Reformationen, med Munkenes og Hanseaternes Fordrivelse og Skibsfartens Hendøen begyndte en stor Tilbagegang for den. I det 18de Aarhundredes Midte havde den kun omkring 1500 Indbyggere og levede kun ved lidt Handel med det nærmeste Opland og Herregaardene. Pontoppidan giver i sin „Danske Atlas“ følgende kurieuse Grund til Byens Forfald: „En kjendelig Aarsag til denne og flere Kjøbstæders Skade er den Indpas, som gjøres Borgerne ved omløbende Bisse-Kræmmere, Jøder og desl., som baade paa Landet og i Byerne selv afsætte Isenkram, Alne-Vahre, og Andet for bedre Kjøb, end Andre, da deres Leve-Maade er lettere og Byrderne mindre, særdeles naar de uden Tvivl have flere ufortoldede Vahre.“

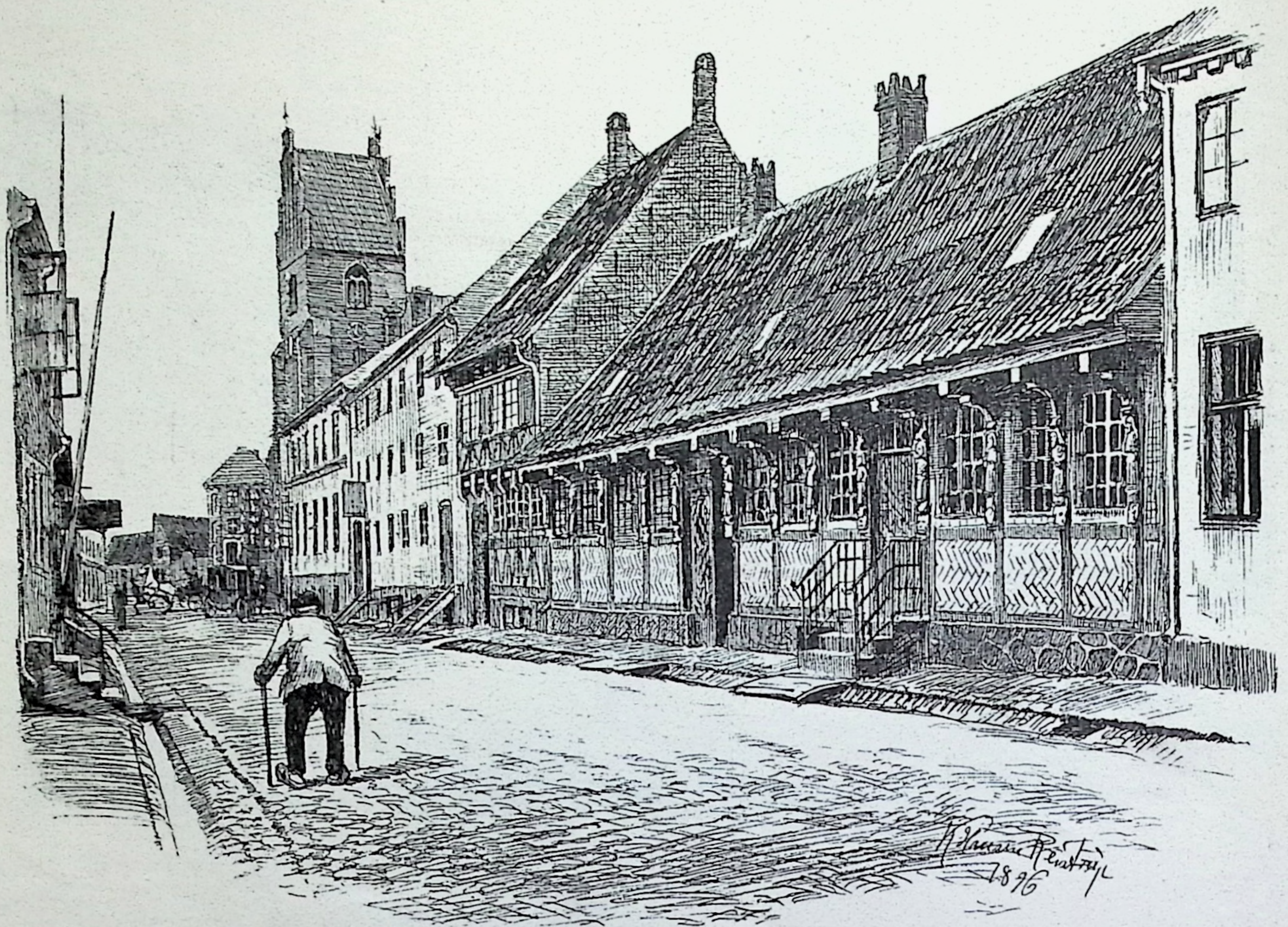


NESTVED — KJØBMAGERGADE, SEET MOD ST. PEDERS KIRKE

Fra det 16de og 17de Aarhundrede har Nestved, som sagt, bevaret mange gamle Huse, da Byen i Modsætning til de fleste andre danske, ikke har været hjemsøgt af Ildsvaade siden Middelalderen. „Apostelgaarden“ i Riddergade fremhæves altid som det interessanteste Hus i Staden, men Interessen svækkes Noget, naar man erfarer, at det gamle Hus er et Restaurationsproduct ligetil den bare Grund, med Undtagelse af de mærkelige udskaarne Træbilleder af de 12 Apostle, der pryde Façaden mellem Vinduerne og have givet Stedet sit Navn. Blandt de mange tiltaler „Satterups Gaard“, seet fra Gaardspladsen — ogsaa romantisk slet vedligeholdt — med den næsten omløbende Svalegang, det gamle Træværk og de gulnede Mure, som den vilde Vin i Efteraaret rundtom skjærmede med sine dybtrødmende Fingerblade.

Med 1870 begynder egentlig først Nutiden i Nestved, den Gang da „Sandbjerget“ brødes igjennem, og Gade blev anlagt ned til den nye Jernbanestation, der fra det Aar satte Byen i Forbindelse med Omverdenen. Der blev noget Symbolsk ved denne svære Bankes Sløifning: man gravede sig ud af sit langvarige Hi, saae at der var en Verden udenfor og tog fat med friske Kræfter. Nu er der meget Nyt i Staden, baade kommunalt og selskabeligt. Der er Gas- og Vandværk — det sidste skyldes en energisk Doctor i Byraadet — et nyt Raadhus, en Mindestøtte for Frederik den 7de, to, tre større og flere mindre Hoteller, flere Foreningslokaler, smukke og mindre smukke Damer og en Cyklebane ikke at forglemme. Ja, man har endog en Café — „Hotel Vinhuset“ — med Laurbærtræer foran; hvad Sligt betyder i Provinserne, veed Enhver: det er Storstaden, der nærmer sig. Megen Bevægelse var der i Nestvedboerne den Dag, at Laurbærtræerne viste sig. De Første, der tog Plads under deres fredelige Skygger, var to kommunale Herrer, der indviede Stedet med en Samtale, der længe efter huskes i Byen. Med Brolægningen er det ringe bevendt, de høieste Myndigheder maa ikke selv være meget paa Tæerne, og det Mærkeligste ved det er, at Fortovene ere de slettest brolagte, hvis Aarsag alle Fremmede, der ikke ere rigtigt vænnede til den haarde Konfekt, gaa midt ud ad Gaden. Et Fremskridt er det dog, at man fra den nye Amtmandsbolig har lagt Asfalt paa et stærkt skraanende Fortov, da man nok ønskede at se sin øverste Embedsmand paa rette Kjøl, men det kommer jo ogsaa de andre Borgere til Gode.

Og saa har det moderne Nestved en Garnison: de nu og da omtalte Nestved-Dragoner. Det er en materiel Fordel for Byen, — saadan en Provinsgarnisons Officerer bruger jo en Del — og negtes kan det ikke, at de liver svært op i Gaderne, der til dagligdags ikke ere særligt livlige, naar da ikke Torvedagene samler Bønderne sammen i store Flokke paa Axeltorvet. Der lyder Hornsignaler og klapprende Hovslag; gjennem Gaderne sprænge de lyseblaa Mænd afsted paa de svære Heste, Sablerne rasle, og Dyrene pruste. Det er



NESTVED — RIDDERGADE, MED APOSTELGAARDEN

Dragonerne, der rykke ud under stor Bevægelse. Mindre er tilsyneladende den Bevægelse, som et Gardin hist og her kommer i, styret af en lille fin Haand.

C. Arctander.



Miss Mill

NOVELLETTE AF FRANZ HERCZEG



Med Hænderne i Siden staaer Eva paa den solbeskinnede Eng og seer efter Svalerne, som jublende jage efter hinanden over den svovlgule Rugmark.

Paa engang løser hun, følgende et pludseligt Indfald, sin store, med Stokroser pyntede Hat og kaster den hen paa det nyslaaede Hø.

Hatten synes at drage hende efter sig. Hun gribes af en behagelig Svimmelhed, kaster sig paa Knæ og strækker sig saa ud paa det duftende Hø.

Med et Græsstraa mellem Tænderne seer hun op mod Himlen; op mod Banatets mørkeblaa Himmel, i hvis Skjød skinnende hvide Taageskikkelser synes at bevæge sig.

En ubeskrivelig Tilfredshed gjennemstrømmer hende. Hun finder, at det vilde være deiligt, hvis Verden nu pludselig blev staaende stille; naar det aldrig blev Nat, naar Vinteren aldrig kom, naar Alt blev som det er, men hun i al Evighed kunde trimle sig lyksalig i Høet, flygtet fra den franske Time, ventende paa den Elskede.

En ensformig Raslen, som hurtigt kommer nærmere, forstyrrer hende. Henad den smalle, bakkede Vei kommer en let Jagtvogn kjørende, paa Bukken sidder en Mand i elegant hvid Flonelsdragt, med en Nerium i Knaphullet, rygende paa en Cigaret.

Den unge Pige springer op, svinger den store Hat over sit Hoved og løber saa med blussende rødt Ansigt henimod Vognen.

„Adam! Her er jeg! Her er jeg!“

Et let Smil farer henover Mandens smukke, alvorlige Ansigt. Han strækker Haanden ud imod hende.

„Igjen uden Parasol? Du er jo allerede saa sort som en lille Congoneger.“

Med sin gyldenbrune Teint lignede hun den andalusiske Kvinde, som Musset besynger.

Med en Væsels Smidighed klattrer hun op paa den høie Buk, tager Blomsten ud af Mandens Knaphul, stikker den i sit Læderbelte og griber saa utaalmodigt efter Tømmen.

„Hvor skal vi kjøre hen?“ spørger hun med straalende Øine!“

„Til Miss Mill“, driller Adam hende.

„Nei, nei!“



NESTVED — BREDSTRÆDE

„Til Pumpen?“

„Ja.“

Siddende ganske stiv holder hun med rystende Haand i Tømmen og agter med halvt aaben Mund opmærksomt paa Hestene. Engang imellem smækker hun med Tungen. Vognen ruller afsted som en Pil, af og til giver det et Ryk i den. Lige foran dem, over den fjerne Dæmning, hæver en graa Røgstribe sig i Horizonten. Der er Damppumpen.

Langsomt løsner en Haarlok sig fra Evas Pande og falder hende ned over Øinene. Hr. Adam stryger den kjærligt bort og lader saa sin Haand hvile paa den unge Piges Skulder.

„Holder Du af mig?“ spørger han med sagte, bevæget Stemme.

Den unge Pige skotter ligesom et lykkeligt Barn til ham og nikker saa bekræftende.

„Virkelig? En saa gammel Mand?“

Eva bøier sit Hoved til Siden, for med sin Kind at berøre den Haand, der hviler paa hendes Skulder.

„Femten Aar er ingen stor Forskjel . . .“ siger hun. „Og nu er jeg heller ikke mere bange for Dem.“

„Før var Du bange?“

„Ja lidt — De er jo min Formynder . . . De skrev tidt saa strenge Breve til mig, naar Miss Mill forklagede mig, fordi jeg ikke vilde lære Fransk.“

„Det vil Du jo heller ikke endnu?“

„Nei“, sagde den unge Pige oprigtigt.

Pludselig blev hun munter og lo stille ved sig selv.

„Veed De hvad, forrige Aar var jeg allerede jaloux paa Dem, dengang De blev forsat til Gesandtskabet i Bukarest. Der var Nogen, som fortalte mig, at Bojardamerne var saa smukke og kokette . . .“

Paa Marken græssede spredt en Faarehjord; Hyrdehunden kom med hæs Gjøen farende imod Hestene. Den ene Hest begyndte at blive urolig. Hr. Adam greb efter Tømmen og omsluttede med Tømmen tillige den behandskede Barnehaand.

De kom hen til Pumpen. Nedenfor Dæmningen laa et lille Træskur, hvori der gispede et mindre Lokomobil; Maskinisten i blaa Bluse tog Kaskjetten af og hilste. De vexlede et Par Ord med den Gamle, saa saae de sig lidt om. Under Pilene spankulerer Storken om i Frødammens grønne Andemad, paa den modsatte Side af Dæmningen bølger et Hav af Siv, i Horizonten flyve Vildænder op med stivt udstrakte Halse.

Saa kjørte de igjen ned imod Pusztaen. De holdt begge i Tømmen. Eva fandt, at Sædet var umageligt og lænede sit Hoved op til Mandens Skulder.

„Skal jeg sige det til Miss Mill idag?“ spurgte Manden.

„Endnu ikke — først i næste Uge. Det er saa deiligt at leve saaledes.“

Siden tilføiede hun:

„Jeg veed ikke hvorfor; men jeg troer, at Miss Mill vil blive meget vred, naar hun faaer det at vide . . .“

„Godt, altsaa i næste Uge . . .“

De kjørte gjennem den susende Poppelallée og holdt udenfor Kjøkkenhaven; den unge Pige sprang ned fra Bukken, og med Hatten hængende paa Armen forsvandt hun mellem Vinrankerne. Vognen rullede hen til Opkjørselen foran det med Tagspaan tækkede Kastel. Hr. Adam begav sig ind i Modtagelsesværelset. Stuepigen rullede Jalousierne op i Vinduet ud til Haven; udenfor fløitede just en nysgjerrig Solsort i Platanernes Løv.

Senere traadte Miss Mill ind.

I raslende Silke, med klare Kniplingsærmer og den majestætiske Holdning, hun havde tilegnet sig, da hun i tre Maaneder underviste en Prinsesse Esterhazy.

„Goddag, Miss Mill, hvad Nyt herhjemme?“ Missen bad ham med Værdighed om at tage Plads.

„Det glæder mig meget at se Dem. Det er paatide, at jeg siger Dem, hvad jeg hidtil har dulgt af Delicatesse: nemlig, at Barnet aldeles ikke gjør Fremskridt i sine Studier!“

„Og hun har allerede fyldt sit attende Aar.“ Missen bevægede langsomt sin Vifte.

„Hun hører til de ulykkelige Væsener, som jeg — i Modsætning til Aandsaristokraterne — pleier at kalde Aandsplebeiere . . . Det vilde være overflødigt at negte det; det stakkels Barn er meget indskrænket. Ved Jernflid vilde hun maaske kunne raade Bod paa denne Mangel, men ved sin nuværende Skjødesløshed vil hun ikke være istand til at forberede sig til sin fremtidige Stilling . . .“

„Til sin fremtidige Stilling?“

„Ja vel. Da De gav mig frie Hænder i Barnets Opdragelse, besluttede jeg at opdrage hende til Gouvernante. Saavidt jeg veed har han ingen Formue. Selv denne lille Puszta kjøbte De, da den blev stillet til Auction . . . Foreløbigt lader De vel Deres Myndling opholde sig her, men det kan ikke vare længe. Om kort Tid er hun en voxen Pige, og saa maa hun bort herfra. Allerede for Folks Skyld . . . De vil desuden gifte Dem før eller senere — Eva vilde falde Dem men hovedsagelig Deres tilkommende Frue til Byrde . . .“

Hr. Adam saae med store Øine paa Miss Mill, men denne sænkede sit Blik og vedblev:

„De har sagtens allerede valgt en begavet Dame, som passer til Dem.“

Han kom i Tanker om visse Vendinger i det Brev, som Miss Mill med stivsindet Haardnakkethed havde sendt ham i Bukarest.

„Kan jeg faae Barnet at se?“ spurgte han, blot for at tale om noget Andet.

„Det vilde ikke være mig kjært, hvis De forstyrrede hende nu. Hun har streifet om hele Eftermiddagen og maa nu til Straf skrive en historisk Stil . . . Paa Gjensyn ved Aftensbordet — om en halv Time . . .“

Hr. Adam gik over paa Kontoret og modtog Forvalterens Beretning. Senere gik han op og ned udenfor Kastelllet.

Snart standsede han foran et tilgittret Vindue. Indenfor sad den unge Pige med Pennen i Haanden, bøiet over sit Bord. Hun beboede et trist og uhyggeligt Værelse, over hendes lille Seng hang Portræterne af hendes afdøde Forældre, Palmegrene vare stukne ned over Rammerne.

Hun saae op og gik smilende hen til Vinduet.

„Jeg har seet efter i Blomstersproget. Veed De, hvad Nerium betyder?“

„Hvad betyder den?“

„Skal jeg sige Dem det? Den betyder et Kys . . .“

„Hvad arbeider Du paa?“

„Jeg skal skrive en Stil, men jeg kan ikke.“

„Det er en gal Historie.“

„Naturligvis! Miss Mill sagde, at hvis jeg ikke var færdig til vi skulde spise, kom jeg ikke med tilbords.“

„Er Du sulten?“

„Forfærdeligt!“

„Saa skal jeg hjælpe Dig . . . Hvad skal Du skrive om?“

„Jeg skal skrive om Kongerne af Huset Plantagenet. Men Bøgerne er taget fra mig . . .“

Manden tænkte sig længe om, saa rystede han paa Hovedet.

„Det er saa længe siden, at jeg lærte det. Stakkels Eva, Du faaer ingen Aftensmad . . .“

Den unge Pige trykkede sig tung om Hjertet op til Gitteret. Pigen kaldte den naadige Herre tilbords.

„Kom ud“, sagde Hr. Adam, „jeg kan ikke lide at se Dig bag det Jerngitter. Du ligner en lille Arrestant . . .“

„Men Miss Mill?“

„Kom kun, naar jeg siger det!“

Man havde dækket til to Personer i Haven. Miss Mill arrangerede smilende Glas og Porcellainet. Det hovmodige Drag var forsvundet fra hendes Ansigt, hun var næsten smuk. Hun talte livligt:

„De maa lade Dem nøie med mit Selskab, Barnet udsoner sin Straf. Jeg troer nok, jeg kan holde Dem skadesløs . . . Ikke sandt? Skjøndt det sagtens er en vanskelig Opgave at knytte en saadan Trækfugl, som De er, til Familiebordet . . .“

I Døren til Verandaen kom den unge Pige tilsyne. Hun kom tøvende, forlegent smilende, efter Sædvane med Hænderne i Siden. Oppe paa Trappen blev hun staaende, ligesom et trodsigt

Barn, og lænede sin kraftige, slanke Skikkelse op til Rækværket.

Miss Mill lagde ikke Mærke til hende.

„Holder De af meget Sukker i Kaffen?“ spurgte hun, idet hun sødt spidsede Munden.

Hr. Adam vinkede ad Eva. Tagende Mod til sig, kom hun ned, stillede sig bag hans Stol, som om hun vilde søge Beskyttelse, og lagde begge sine Hænder paa hans Skuldre. Manden greb den ene Haand, den var varm og lidt fugtig, ligesom Desdemonas, saa henvendte han sig med en alvorlig Mine til den forbausede Miss Mill:

„Tillad, høistærede Miss Mill, at jeg fortæller Dem Sagen fra Begyndelsen af . . .“

(Fra Ungarsk ved *Al. S.*)

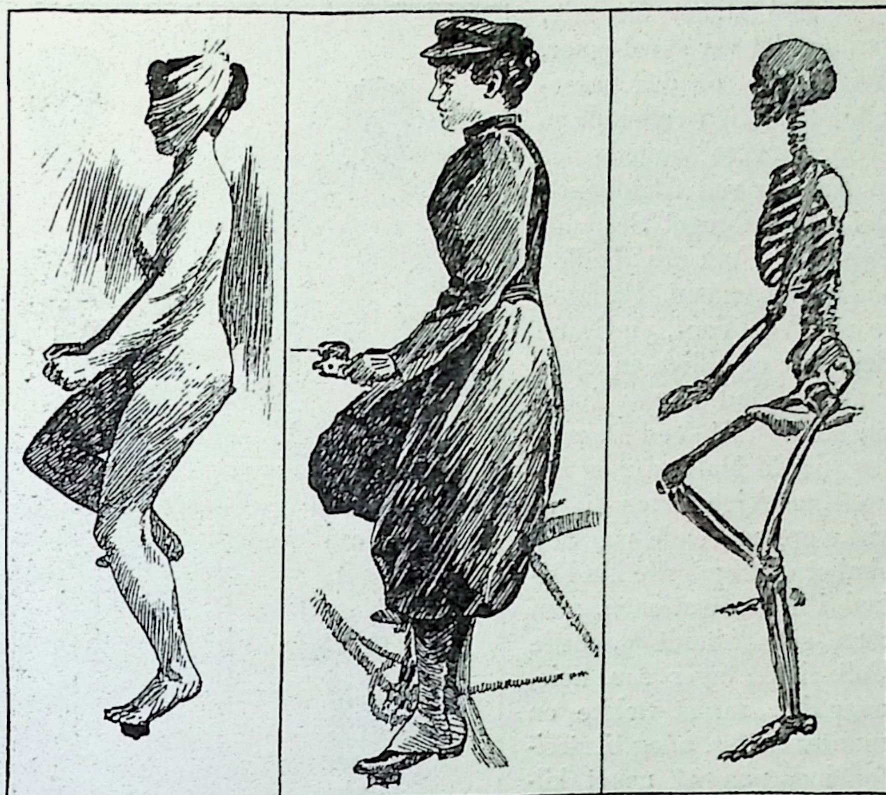


Fig. 1

En Profet fra forrige Aarhundrede

Af J. MÄHLY

For en Tid siden vakte en Seerske betydelig Opsigt i Paris. Hun foregav, at hun med Bistand af Erkeengelen Gabriel kunde forudsige Fremtiden, rigtignok ikke den Enkeltes Fremtid — saadanne Bagateller gav hun sig ikke af med — men hele Staters og især Frankrigs.

Denne Humbug varede dog kun kort. Hendes Spaadomme vare altfor ubestemte og svævende til, at man kunde tage feil af deres Værdi, og en skjøn Dag lukkede Politiet den moderne Pythias Tempel.

I denne Anledning er det maaske tilladt at tænke paa en anden Profet, den berømte Cazotte, som 1788 i en af de første parisiske Saloner forudsagde „Rædselsdagene“, ikke blot i al Almindelighed men hvordan det vilde gaa hver Enkelt af de Tilstedeværende. Og hans Spaadomme gik faktisk i Opfyldelse. Hvis det var et blot Rygte, kunde man med Rette ignorere hele Historien, men den bekræftes af en Mand, som ikke udenvidere kan skydes tilside, nemlig af den i sin Tid berømte Kritiker La Harpe; den foregik for hans Øine og Øren, og skjøndt en praktisk og ikke paalidelig Kritiker var han alligevel en alvorlig Charakter og en sandhedskjærlig Mand, der ikke gav sig af med at fortælle Ammestueeventyr. Det er altsaa ganske interessant at høre, hvad han fortæller for ramme Alvor og med fuld Overbevisning.



Fig. 2

— Det staaer for mig, som om det var skeet igaar, skriver han, og dog passerede Historien allerede i 1788. Vi vare samlede hos en Kollega ved Akademiet: Det var et broget Selskab, Geistlige, Folk fra Hoffet. Videnskabsmænd, Forfattere etc. Vor Vært, en Grand Seigneur og tillige en aandrig Mand, lod det gaa livligt til, som altid! Ved Desserten gjorde Malvasier og andre fine Vine deres til at virke opmuntrende paa Selskabet og fremtrylle hin Frihed i Konversationen, som man selv blandt dannede Folk ikke tager saa nøie, naar den, for at vække en munter Latter, af og til streifer ind paa et noget kildent Omraade.

(Fortsættes.)

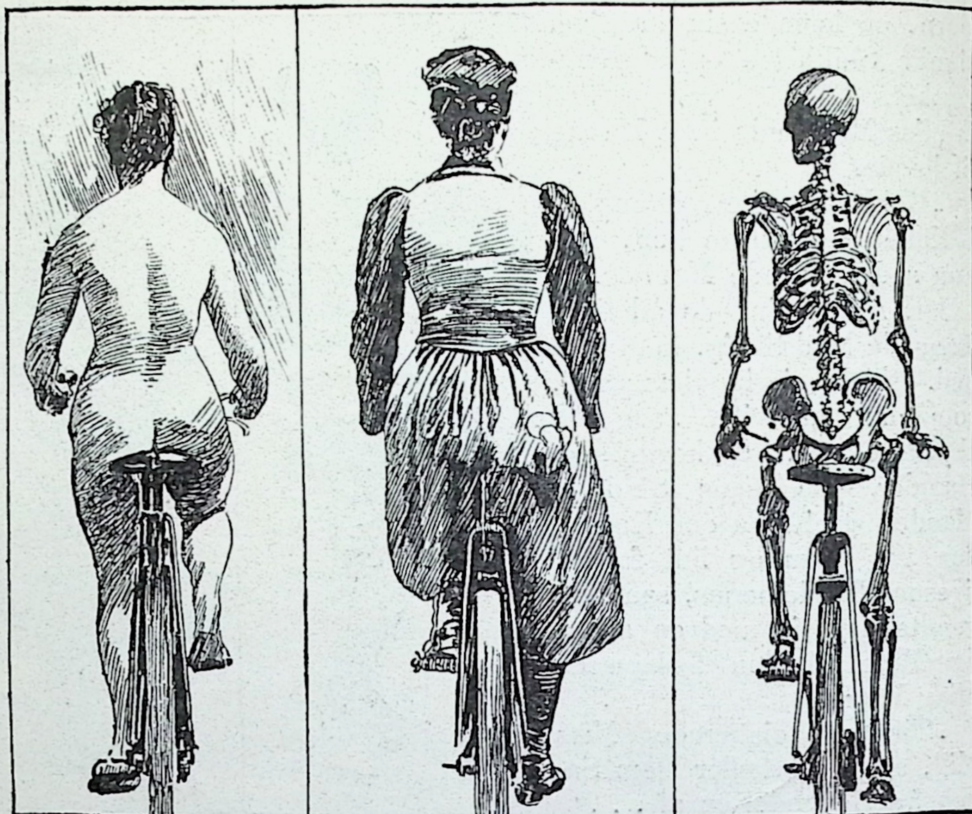


Fig. 3

Damecykling

RIGTIG OG URIGTIG STILLING

(EFTER ILLUSTRIERTE ZEITUNG)

Fig. 1. *Rigtig Stilling.* Det venstre Ben skal have en svag Bøining, naar venstre Pedal er nærmest Jorden, som paa Fig. 1, Fodleddet en lille Smule nedadstrakt. Medens det venstre Ben indtager denne Stilling, skal det høire Bens Parti fra Knæet opefter ikke have horisontal Stilling som paa Fig. 2, og høire Fod skal hvile horisontalt paa Pedalen. Albuerne maa være en Smule bøiede, medens Haandleddet ikke maa have nogensomhelst Bøining.

Fig. 2. *Urigtig Stilling.* Den urigtige Stilling fremkommer ved for stærkt bøiede Knæ, enten foraarsaget ved en forkert Bevægelse af Fodleddet, eller ved at Sadlen er anbragt for lavt. Den venstre Hæl staaer for høit, naar den venstre Pedal er høist oppe, den høire for langt ned mod Jorden, naar høire Pedal er nærmest Jorden. Den forkerte Stilling foraarsager tillige, at Kjæderne hindre den fri Bevægelse, hvilket fremgaaer af b. Paa Grund af at Sadlen er stillet lidt anderledes ved a, kommer den øverste Del af venstre Ben ikke i horisontal Stilling som ved b. og c.

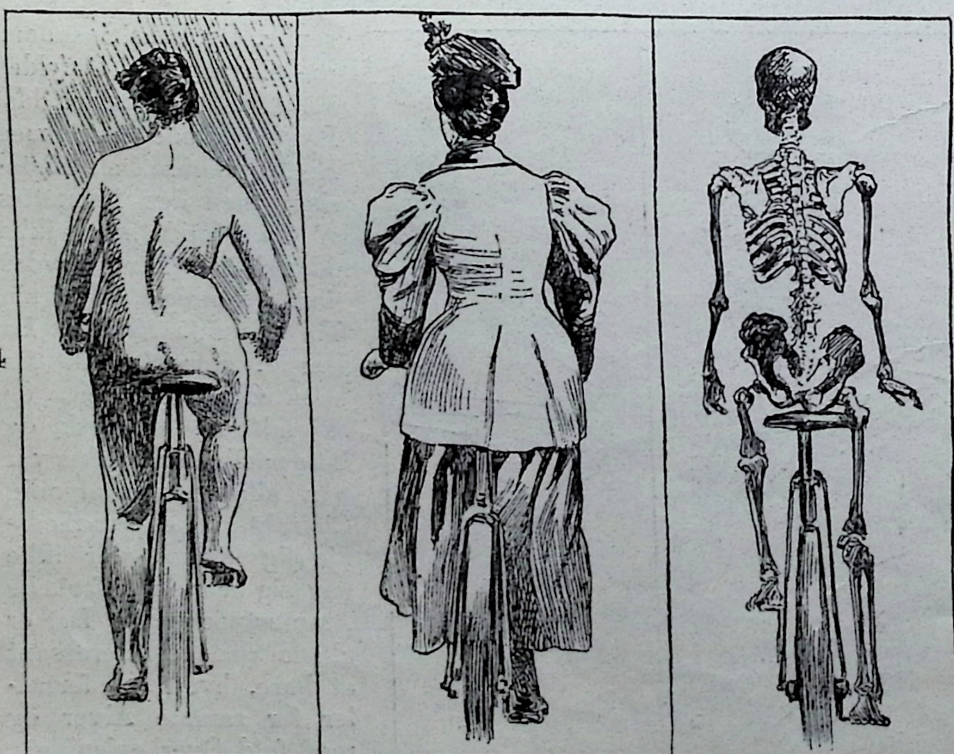


Fig. 4

Fig. 3. *Rigtig Stilling.* Ved at indtage ovenstaaende Stilling og ved at bevæge Benene lige op og ned, ikke til Siderne, ved at holde Overkroppen rolig med Armene i naturlig Stilling, uden at dreie Albuerne udefter, opnaar man en ensartet Bevægelse, der under Kjørselen giver det mindste Arbeide.

Fig. 4. *Urigtig Stilling.* Hosstaaende Stilling er urigtig, fordi Sadlen er for høit anbragt, hvorved man for at kunne naae Pedalerne, naar de ere paa deres laveste Punkt, maa strække Benene for meget og derved uvilkaarligt giver Kroppen en uskjøn og forkert Bøining, samme uskjønne Stilling, som man ofte seer Cyklister indtage, naar de kjøre opad steile Bakker.

Hortobágy





„Mariskám, Mariskám!"

Jeg seer din smalle, hvide Haand, som lader Buen legende danse henover de fire Strenge, og for mit Øre klinge de fortryllende Melodier, der føde Stemninger og give Fantasien Vinger, og de omkredse mig, medens jeg i Erindringen gjenkalder mig Hortobágy med dens Virkelighed, der samtidig er ægte Romantik, en Romantik, hvortil Den, der een Gang har været under dens Indflydelse, bestandig længes tilbage.

Det var tidligt paa Dagen, et let Skylag dækkede for Solen, og der blæste en skarp Vind, da vi med Byens Firspand, som Debreczins ridderlige Borgmester havde stillet til vor Raadighed, kjørte gjennem de morgenstille Gader og dreiede ind paa den brede, opkjørte Karavanevei, hvor i fordums Dage de store Vogntog droge den lange Vei fra Budapest til Kaschau, eskorterede af Pandurer og Soldater, som Værn mod de fattige Svende, *szegény legények*, hvad Pusztaens frie Børn yndede at kalde sig. Nu ere de fattige Svende, der havde forfattet deres egne Love, som Samfundet ikke vilde sanctionere, blevne skikkelige Mennesker; Jernbanen, der slynger sin Skinnevei gjennem Pusztaen, har besørget deres Omvendelse, og Hortobágys Politikommissair og hans Pandurer vaage faderligt over deres Sjæle.

Endnu kile private Eiendomme sig ind mellem Byens Jorder, høie, gamle Popler indhegne Veien; saa forsvinde først Træerne, saa hører Veien op, og foran os ligger den mægtige Slette, milevid, ensformig, uden Vei eller Sti, kun

„Hortobágyi pusztán fuj a szél."
(Blæsten stryger over Hortobágy.)

I forrige Tider var her ikke et Træ, kun de høie Brøndvipper tegnede sig som Galger af mod Himlen; nu er der hist og her plantet Akacietræer, der skygge for Hestene i de solhede Middagstimer, naar Luften dirrer af Varme, og Delibáb, Middagsfeen, Pusztaens Fata Morgana, opruller sine Billeder.

Skuer man udover den uhyre Flade, forstaaer man Hyrden, der, da man fortalte ham, at Jorden var rund, roligt svarede: „Muligt, at det er Tilfældet der, hvor de Herrer er fra, men her er den flad."

Vegetationen er sparsom, Græsset kort, Blomsterne smaa og beskedne. Hist og her reiser vel en Tidsel sin brede, røde Dusk over de stærke,



HORTOBAGY — CSÁRDA'EN

krusede Blade og udfolder en Bulmeurt sin mørke Giftighed i sjelden Fylde, ellers breder kun Kamillen sig frodigt i den hvide, sodaholdige Jord og fylder Luften med sin krydrede Duft. Nede i Sivene, der dække over Vandhuller og Sumpe, ruger Vildanden og skriger Rørdrumen, udenfor spanker Viben travlt om, nikkende med sin Top, og Ørnen hæver sig med tunge, kluntede Vingeslag, idet vi kjøre forbi.

Folkene, som færdes herude, ere anderledes end baade Du og jeg, de have andre Begreber, andre Følelser, andre Tanker, andre Sanser, de leve sammen med Naturen, og den bliver for dem ikke et Billede men en levende Organisme, der taler til dem, og de forstaa dens Tale.

Man skulde synes, at her i den frie Natur, vilde et stærkt Baand knytte Folkene engt til hinanden, men ogsaa Pusztaen har sin Rangforordning, strengere, skarpere afgrænset end i Samfundet derude, en Rangforordning, hvori Hestehyrden, Csikós'en, og Oxehyrden, Gulyás'en, udgjøre Aristokratiet, Faarehyrden, Juhász'en, Folket, men Svinehyrden, Kondás'en, staaer helt udenfor Rangklasserne. Og hele deres Ydre og Optræden er præget deraf.

Svinehyrden, som med sine graa Tykhudede holder til paa de side Strækninger, er lille og uanseelig, Haaret hænger i Tjavser ned over den lave Pande, som et Gardin for Sjælens Speil. Han er ikke ganske paalidelig. Det er Faarehyrden ikke heller. Det hændes iblandt, at han for at faae lidt Sul til sin Bogrács ved Vandingen holder et fedt Lam nede under Vandet og saa med ulykkelig Mine og uskyldigt Aasyn melder sin Herre, at der er druknet et Lam for ham. Svinehyrden har ingen anden Ganger end sin lange Kjæp, Faarehyrden er allerede høiere paa Straa,

„Megy a juhász szamáron"
(Faarehyrden rider paa Æsel.)

Derhenne græsser en Faarehjord. Hyrden har lagt sig til Hvile paa sin *Bunda*, damper af sin Pibe og stirrer op mod de drivende Skyer. Hans Æsel, med en skrattende Blikklokke om Halsen, holder Hjorden sammen, og de stridhaarede Hunde, *Komondor*, der gjøende vise os deres hvide, spidse Tænder, vaage over dens Sikkerhed.

Et Stykke derfra ligger hans Hytte, *Karám*, lerklinet, med Straatag, uden Vinduer. Den indeholder kun eet Rum, og Pladsen er indskrænket, men Hyrden behøver ikke mere til Forraadskammer og Garderobe. Dag og Nat tilbringer han under aaben Himmel hos sin Hjord. Han vender blot sin Bunda efter Veirliget og Temperaturen. Kun naar Stormen farer henover Sletten, søger han med sine Faar Ly i Faarestalden, *Akol*, et Skjærmbrædt af Siv med to Fløie; den fjerde Side dannes af et lavt Pælehegn med en Aabning, saa smal, at kun eet Faar ad Gangen kan slippe ud og ind.

Idag er Hytten tillige Børnestue. Paa Gulvet,



HORTOBAGY — MARKEDSPLADS VED FLODEN

i den ene Krog, ud fra to sorte langhaarede Faareskind, Bunda'er, stirrer et lille Hoved med to store, forundrede Øine os imøde. De tilhøre en lille Unge, der ligger ganske alene herinde. Ogsaa hun feirer Ungarns Tusindaarsfest, de samme rød-hvid-grønne Farver, der møde Øiet overalt, i de festligt smykkede Byer som fra afsides Kirketaarne og ensomme Stationer, er fæstet som Sløife til hendes Hue. Men Hundene ere fulgte efter os, deres Gjøen har kaldt den Lilles Moder og store Broder, som idag ere paa Besøg hos Familiens Overhoved, til. De modtage de Fremmede med *„Isten hozta“* (Velkommen), vise dem Hyttens Herligheder og byde gjæstfrit af den friske Faaremælksost.

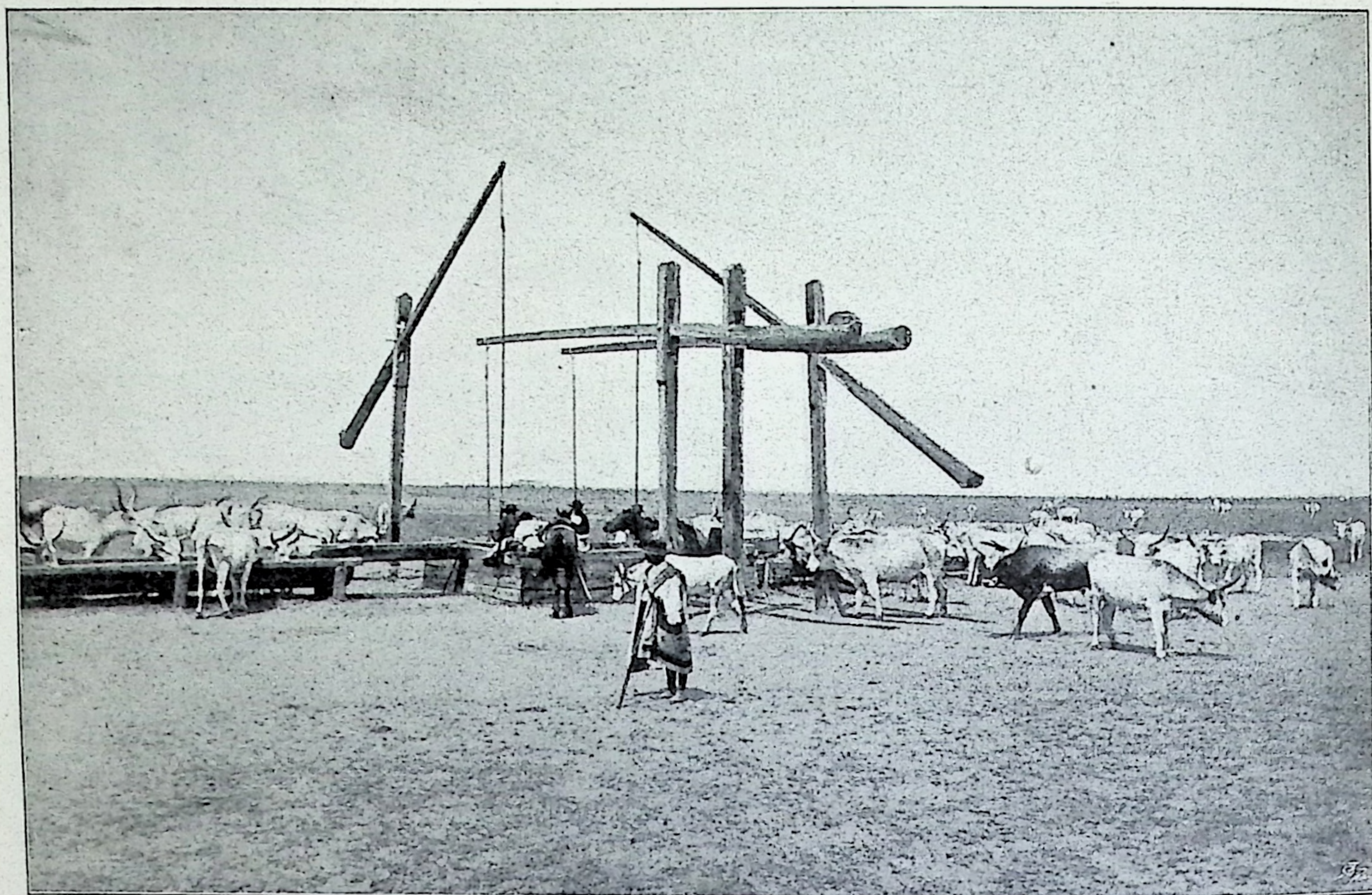
Den samme forbausende Orden og Renlighed, der udstrækker sig til den hvidskurede Svinetønde, træffer man overalt paa Puszta'en.

Vi aflægge et Besøg hos en af Hestehyrderne herude. Boligen er stor og rummelig, med flere Stuer. I Kjøkkenet skinne Kjedler og Gryder, i Stuerne ere Væggene hvide som Mælk, Blomster hygge i de lave Vinduer, og det tarvelige men pyntelige Bohave indbyder til at slaa sig ned her. Paa Væghylden laa, blandt andre Bøger, i smukt Bind: Baron Eötvös' Digte. Desværre fik jeg ikke Leilighed til at hilse paa Husets Vært, da han med en udsøgt Flok Heste var inde paa Udstillingen i Budapest. Desværre, for jeg gad nok se den Mand, der havde været Medlem af Sándor Roszas Røverbande, men nu var en hæderlig Mand, Svigerfader til en anseet Advokat, og læste Eötvös' Digte.

Men til Gjengjeld hilste jeg paa den ældste Csikós herude, Ferencz Hüse, en gammel Fyr, med veirbidt Ansigt, Øine, der vare sammenknebne af Sol og Vind, hvidt Overskjæg og Haar, men rank og smidig trods Aarene. Han var endnu fra den Tid, da „man ikke ringede over de Døde“, men lod Blæsten synge Koralen, da Pusztaen var en Verden for sig, med egne Love og egne Skikke. Men den Dag idag kastede han sin Lasso med sjelden svigtende Sikkerhed, og naar den indfangede Hest, rystende og med udspilede Næseboer stod foran ham, svang han sig op paa dens Ryg og sad som støbt til Dyret, der blev fromt som et Lam under hans Haand.

Det er i det Hele prægtige Folk, disse Csikós'er, stærke og bredskuldrede. Se saadan en Fyr, naar han i sin hvide, broderede Kappe, paa løs Sadel — den har nemlig ingen Gjord -- stolt som en General galopperer rundt og med Knald af sin Pisk driver Hestene sammen i Flok. Han har ingen Hunde til Hjælp, de vilde blive sparkede ihjel under de hvasse Hove; hans stolte og kloge Dyr ere ikke flegmatiske Oxer eller dumme Faar.

Hans egen Hest, *Csillag* (Stjerne), *Tündér* (Fe), *Tatós* (Tryllehest), eller hvad han kalder den, er hans Ven og Fortrolige. Om Natten hvile de To Side om Side paa Pusztaens Grønsvær under den stjernetindrende Himmel; han lægger



HORTOBAGY — VED BRØNDENE

Armen om dens fine Hals og betroer den sine Glæder og Sorger, og Hesten svarer paa sit Sprog, det Hyrden forstaaer som Hesten forstaaer hans.

Videre gaaer Farten henover den ujevne, veiløse Slette, gjennem side Steder, hvor Dyndet hænger sig ved Hjulene og Vandet sprøiter op. Forbi Flokke af Heste, Faar og Oxer. Der græsser en Flok Oxer, prægtige Dyr, med hvid Lød, kraftigt og dog slankt byggede, med mørke, kloge Øine og mægtige, svaiede Horn. Hist og her mellem Flokken sees et stort, uformeligt, ludende Hoved med korte Horn og blodskudte Øine. Det er Bøffelen, Uroxens Efterkommer, som før i store Skarer befolkede Sumpene, men nu er ifærd med at forsvinde.

Det er Middag, da vi naae Vandingsstedet, hvor Dyrene og deres Vogtere flokkes om Vandtrugene. Skjøndt kun en varm Luftning, der af og til blander sig i den skarpe Vind, minder om at det er Sommer og Solen staaer høit bag det graa Skylag, er Delibáb dog saa opmærksom at oprulle sine Billeder for Pusztaens Gjæster. Ude i Horizonten, som et Belte om den umaadelige Slette, sees lange Skovstrækninger, Byer og blinkende Floder, Feens udstrakte Rige, som ingen jordisk Vandrer kan naae.

Engang i Tiden var Pusztaen ikke saa øde som nu; mellem frodige Enge og Marker laa Landsbyer, og fra Klosterkirken i Zám ringede Klokkerne til Ave. Saa kom Tatarernes vilde Horder fra Øst, brændte Kloster og Landsbyer, dræbte Beboerne og lagde Stedet øde. Endnu vise Høininger i Terrainet Stedet, hvor Klostret og Byerne stode, og hist og her findes Brokker af røde Munkesten og brunede Knogler af Beboerne. Oppe ved Kövesház er en mærkelig Bakke. Hvor man end graver der, lige under Jordfladen, træffer Spaden paa Skeletter. Har her staaet et Slag, ere Tusinder blevne nedsablede her? Ingen veed det, Historien tier derom, og de kjødløse Hovedskaller ere stumme.

Men i stille Nætter vaagner Hyrden, reiser sig op paa Albuen og lytter. Fra Øst lyder et gungrende Gny som af tusinde rappe Heste, saa klirre Sabler, saa høres Skrig og Raab, derefter hviler Dødens Stilhed igjen over Pusztaen, og Stjernerne skinne. —

Det er nogle af mine Erindringer fra Pusztaen; jeg kunde fortælle langt mere, som jeg hørte det af vor elskværdige Fører, den „strenge“ Politikommissair, *Albert Farkas*, om de gamle Tider og de nye, men nu rulle vi over den mægtige Bro, der hvælver sig over Hortobágy-Floden, og der ligger den store Csárda, hvor Værtinden staaer i Døren:

„Hortobágyi korcsmárosné, angyalom!“
(Hortobágyer Kromadam, min Engel).

Al. Schumacher.





HORTOBAGY — CSIKOSER VED DERES HYTTE

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON



(10. Fortsættelse.)

LORD Calmont hørte til den sidste Kategori, og denne Forskjel i Anbringelsen af Ordet „fordi“ betegner en større Forskjel i Temperament og Charakter, end der kan udvikles i en alenlang psykologisk Afhandling. Hans graa Øine og brede Pande røbede en hurtig og kyndig Iagttager; en Frenolog, som tilfældigt kjendte hans Smag, vilde have tilkjendt ham Organerne for Form og Farve. Hans Læber gave Indtryk — skjøndt det er vanskeligt at forklare hvorfor — af En, der iagttager for at være fornøiet med hvad han møder — som seer efter Solstraalerne for at fange dem og efter Skyggerne for at undgaa dem. Forøvrigt hørte hans Ydre til dem, som enhver Mand og Kvinde godt kunde gaa forbi, uden at skjænke det særlig Opmærksomhed, men som de instinktmæssig gjerne vilde have i Nærheden, naar de trængte til et klart Hoved og en hjælpsom Haand.

Landgangen var forsinket paa Grund af forskjellige kjedelige Formaliteter, og det var langt op ad Dagen, da han gik fra Borde. Ingen mærkelig Hændelse udmærkede hans Ankomst til den nye Verden, som han agtede at studere; det er ogsaa overflødigt for tusinde Gang at gjentage de Følelser og Tanker, som Enhver, der har reist lidt, har, naar han staaer i den fremmede Havn, som han i Forveien har bestemt til at være Porten til det forjættede Land med alle dets Herligheder. Naturligvis stod Beckfield og Oxford nu for ham som en taaget Erindring fra Fortiden. Han nød den herlige Følelse — der ialtfald er herlig, indtil Vane og Erfaring gjør den almindelig som alt andet Herligt — at være alene i den vide, vide Verden uden andet Maal end at nyde, hvad han mødte paa sin Vei; og hvis det er sandt, at Eventyret møder Den, der har Øie for det, vilde han sikkert møde det i dette Eventyrets Land.

Hans første Hændelse var ubetydelig nok. Paa hele den lange Reise, og en hel Maaned forinden, havde han sat sig nøie ind i det spanske Sprog og var, efter sin egen Mening, en Mester i det; men nu, da han virkelig havde Leilighed til at anvende sine Kundskaber i Praxis, kunde han ikke faae et Ord frem. Han havde været saa heldig at faae en Toldembedsmand til at misforstaa ham fuldstændigt, og medens han forgjæves kæmpede for at komme bort fra dette sproglige Hængedynd, hvori han sad til op over begge Øren, og fortumlet speidede efter et frelsende Ord, opdagede han, hvad en Reisende af hans Klasse mindst af Alt, ønsker at se, nemlig en Lands-

mand, som ganske forstyrrer den Indbildning, at befinde sig i en hel ny Verden. Det engelske Ansigt var imidlertid velkomment nu, og han henvendte sig henrykt til sin engelske Landsmand, som om han havde truffet en god Ven.

„Jeg tager ikke feil, naar jeg troer at have truffet en Landsmand?“ sagde han med et Smil over sin egen Forlegenhed. „Hvis De har et Øieblik tilovers, vær da saa venlig at laane mig et Par Ord. Lige til idag, bildte jeg mig ind, at jeg var en ægte Castilianer, og nu viser det sig, at jeg ikke er Andet end en almindelig Londoner.“

Lord Calmont talte i en forekommende Tone, men Don Pedros forhenværende Kontorist — for ham var det — svarede ikke direkte, men stirrede et Øieblik paa den nys Ankomne og agerede saa Tolk, men paa en Maade, som om det var et meget ubehageligt Arbeide, han paatog sig. Han antog naturligvis, at den nyligt ankomne Landsmand ikke kunde være nogen Anden end Lord Calmont, og at skulle gjøre En en Tjeneste, der havde al den Rigdom, han selv ønskede sig i Besiddelse af, og som snart vilde gjøre Bekjendtskab, ikke alene med hans tabte Olympia men tillige med Olympias Fader, var et grusomt Spil af Skjæbnen, som han nok i dette Øieblik kunde have været sparet for. Det var ikke sandsynligt, at Arvingen til et engelsk Grevskab vilde faae isinde at gjøre en fremmed Aagerkarls Datter til Grevinde, blot fordi hun havde et Par store, sorte Øine. Don Pedro havde jo ovenikjøbet havt saa meget imod at faae en Kjætter til Svigersøn. Men til Gengjeld følte Kontoristen, at dersom han var Konge, vilde han gjøre Olympia til Dronning, om det saa kun var paa Grund af hendes Øienvipper, og denne Morgens Skjænderi havde faaet ham til at betragte hendes Fader som en gammel Humbugmager. I det Hele taget havde han — naturligvis kun i Tankerne — den største Lyst til at sparke Lord Calmont ned i Platafloden istedetfor at tjene til Tolk for ham.

„Tak“, sagde Lord Calmont, uden at ane, at den første Fremmede han traf paa i det nye Land, allerede var skinsyg paa ham. „Jeg er Dem meget forbunden. De boer vel her?“ Han var en altfor uerfaren Reisende, til at ville undgaa Fremmede, og han følte sig uvilkaarlig tiltrukken af En, der ikke alene havde reddet ham ud af en Forlegenhed, men med hvem han ogsaa en Stund kunde tale sit eget Modersmaal. „Hvis De ikke har altfor travlt, gaa saa med hen paa mit Hotel og fortæl mig, hvad man helst bør drikke her. Jeg er saa tørstig som et Menneske kan være, og jeg har tabt Troen paa, at Cervantes eller Lope de Vega kan hjælpe mig til saa meget som en Flaske Vin.“

Inden Kontoristen kunde svare, kom en lille Mulatdreng løbende og stak ham et Stykke Papir i Haanden. Han studsede, læste det hastigt, og en pludselig Glæde lyste over hans Ansigt, som lige til dette Øieblik syntes blottet for den svageste Mulighed af et Smil. Uden at ændse Lord Calmonts Nærværelse eller gjøre saa meget som en Undskyldning, læste han den lille Billet igjen.

Lord Calmont ventede i Taushed, derpaa gjentog han sin Indbydelse.

„Aa — ja — ja, Mylord“, sagde Kontoristen og vaagnede op. „Det er saa venligt af Dem, men jeg skal til et Møde — et meget vigtigt;“ og idet han neppe gav sig Tid til at lette paa Hatten, gik han sin Vei.

„Et elskværdigt Exemplar af en Landsmand“, tænkte Lord Calmont, uden at lægge Mærke til at hans Titel var kjendt. „Naa, saadan bliver vi maaske i Udlandet. Jeg forlanger naturligvis ikke, at han strax skulde falde mig om Halsen, men der gives andre Maader for en Bjørn at opføre sig paa end just at omfavne.“

Derpaa gik han hen paa sit Hotel og fandt selv ud af, hvad han skulde spise og drikke.

Istedetfor den nationale Siesta, gik han efter Middagen en Runde i Gaderne. Siestaen var forresten overstaaet for længe siden, og naar undtages Byens Forretningskvarter, var hele Buenos Aïres vaagen og livlig. Turen var i og for sig et Eventyr, den blev ialtfald foretagen i en Atmosfære, som man kunde tænke sig var gunstig for Eventyr. Hans Hotel laa lige ved Hovedtorvet, og han behøvede kun at gaa ud ad Porten for at finde sig som Deltager i en stor Ballet, hvori mindst tre Fjerdedele af Jordens Befolkning medvirkede. Her fandtes alle Farvenuancer, fra Sort til Hvidt, og alle Slags Dragter ligefra Uniformer til Halvnøgenhed. Lasede Mulatter, der kjørte Vandvogne, forspændte med Oxer, Kvadroner og Oktoroner* prøvede paa at overtræffe hverandre, snart i Pjalter, snart i den vildeste Pragt; halvdannede Indianere og vanslægtede Hvide, der toge sig ubetydelige og simple ud blandt de mere maleriske Elementer i Gruppen: indfødte Soldater, fremmede Sømænd og Præster krydsede over Torvet eller drev om mellem Kolonaderne. Hvert Øieblik syntes Lord Calmont, at han mødte en ny og mere forunderlig Skikkelse. Snart var det en fuldblods Indianer-Kjøbmand, der var nøgen, paanær et kulørt Skjørt om Livet, et Skjærf over Skulderen og om den rynkede Pande et hvidt Hovedbaand, fra hvilket det lange, stride Haar faldt helt ned over Ryggen og Brystet; snart var det en Gaucho ude fra Pampas, der saae paa dette Byliv med den overlegne Foragt hos en Mand, der er vant til at leve paa en Hesteryg i fri Luft og kun besøger Byen for i vilde Glæder at bortkaste de Dollars, han har tjent ved et Liv, mod hvilket en gammel Stratenrøvers var den rene Børneleg. Den Første af disse vilde Cavallerer, som han traf paa, var et komplet

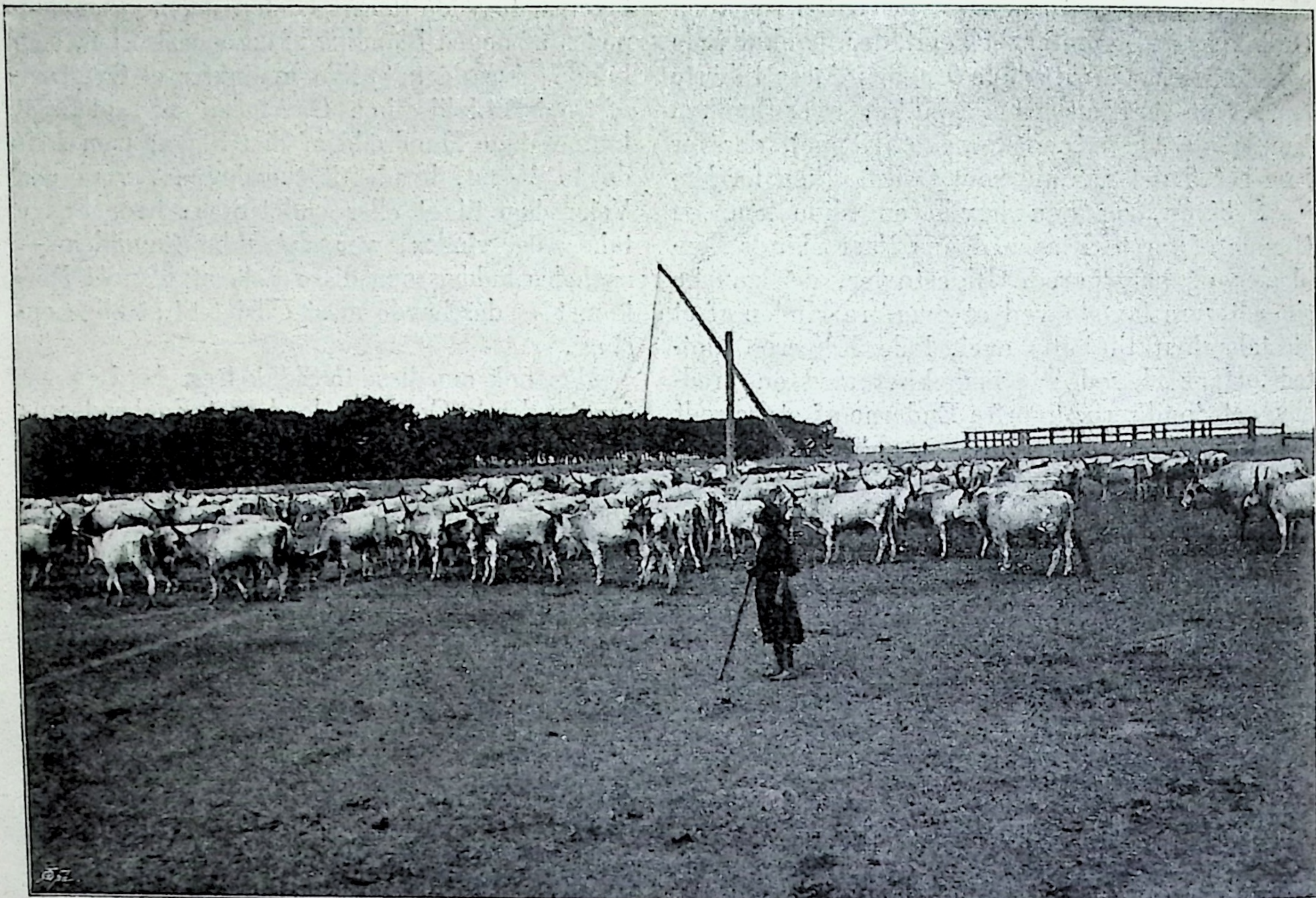
* Børn af Kvadron og Hvid.

Maleri af Salvator Rosa. Det var en høi Fyr med Overskjæg og olivenfarvet Teint, der spankulerede over Torvet, som om hele Buenos Aïres tilhørte ham. Han bar en Klædesjakke, over hvilken han havde slængt en Poncho (Kappe), der for ham betød det Samme som Overfrakken for Major Sullivan, og han havde en Mine som en Grande af første Klasse. Hans Faareskinds Benklæder og sølvsporede Ridestøvler, der ganske simpelt vare lavede ved at overføre Huden af et Hestebagben til hans eget, lode Knæerne blottede. Hans Hoved var bedækket med en bredskygget Sombrero, hvorfra Enderne af et høirødt Lommetørklæde faldt ned over hans Haar og Skuldre. Sølvspænder holdt Klæderne sammen om ham, og Skaftet af hans lange daggertlignende Kniv var besat med smaa Sølvknapper. Den var stukket i hans Læderbelte, og han bar den saaledes, at Alle kunde se den og tage sig ivare. Ved hans Side gik en Figur, der dannede en fuldstændig Modsætning til ham. Det var en slank ung Mand, klædt efter nyeste Kreoler Mode. Hans Hoved naaede neppe den Anden til de brede Skuldre, og hvad Muskler angaaer, saae han ud som om en jevn kraftig Haand kunde krølle ham sammen ligesom et Stykke Papir. Hans Hudfarve var ikke som hos de Fleste, Lord Calmont hidtil havde seet, enten brun, sort eller hvid, men af en ubeskrivelig mørkegraa Farve; hans Haar, der var omhyggeligt klippet og krøllet, var sort som Kul, langt som en Indianers og dog kruset som en Kvadrons; hans Læber vare paa engang tynde og brede, hans Øine sorte, livlige og gjennemborende, hans Pande middelhøi, og hans smaa Træk mindede ligesaa meget om en Kats som om et Menneskes. Det Udtryk, der var det mest fremtrædende hos Mængden paa Torvet, var enten ligegyldigt eller lad, men Gauchoens Ledsager gjorde Indtryk af at være lysvaagen, nerveus og ligesaa ivrig som en mager Panther, der altid er rede til Spring, selv om der hverken er en Jæger eller et Bytte i Nærheden. Det var kun hans Klædedragt, der knyttede ham til de almindelig bekjendte Menneskeracer, thi selv den livlige Intelligens i hans Øine var af samme Art som den, man daglig kan se i en Kats eller Tigers udtryksfulde Træk — det var altfor livligt, altfor intelligent, altfor dyrisk til at tilhøre en Skabning med en menneskelig Sjæl. Han var iført en kort Kappe, der var kastet tilside, for at præsentere idetmindste tre Gulduhrkjæder og en rød Blomst i Knaphullet. Hans mørke, smidige Fingre vare bedækkede med en Overflod af Ringe, og medens han gik, svingede han en guldknappet Stok i Luften. Hvis Lord Calmont havde været en øvet Ethnolog, vilde han have seet et nyt Exemplar af den menneskelige Race, som han kunde føie til sin allerede forøgede Samling. Han vilde have opdaget Bastarden af en Parana og en Neger — en Arvtager af to vilde Racers Laster, der ikke afdæmpedes af nogen Blanding af europæisk Blod, som kunde give de naturlige Instinkter et Overtræk af tropisk Civilisation. Gaucho'en saae ud til at kunne sluge Hundrede af den Slags; men hvis de to Mænd, hvad Alt tydede paa, vare paa Veien hen til et eller andet Sted, hvor Penge tabes og vindes, var det ikke Zambi'en — saaledes kalder man disse Folk af blandet Herkomst — der havde mest Udsigt til at blive opslugt.

Men nok om disse to Skikkelser, der i en saa fremtrædende Grad havde draget Englænderens Opmærksomhed og medfødte Kunstnerblik hen paa sig. Men han lod ikke Blikket dvæle udelukkende ved dem. Gauchoer, Zambier, Mestizer, Mulatter, Oktoroner, Kvadroner, Negre, Vandbærere, Soldater, Matroser, Tiggere, Indianere, Præster og Torvekoner dannede et ganske godt første Billede af Buenos Aïres, som det dengang var. Men hvor malerisk dette Billede end var, udgjorde det dog ikke Torvets største Tiltrækning. De kreolske Damer havde dengang endnu ikke optaget stygge franske Moder, og Lord Calmont blev derfor strax indført i Mantillaens og Viftens Verden. Selv om det ikke lykkedes ham at blive bekjendt med den indviklede sydamerikanske Politik, var han dog i dette Øieblik bleven rigeligt lønnet for Reisens Besværligheder.

Saaledes drev han videre, mere og mere interesseret for hvert Skridt han tog, gjennem Gader og Torve, forbi Kirker og offentlige Bygninger, uden at gjøre alt det Nye, han saae, simpelt og almindeligt ved at rette et eneste Spørgsmaal om, hvor han befandt sig eller hvad det var, han saae, lige indtil det varme Eftermiddagslys pludselig forsvandt, uden den Overgang, man er vant til i de nordlige Klimaer. Saa lærte han en anden Ting — at Den, der er for stolt eller for poetisk til at benytte sig af den prosaiske Form og spørge om Vei i Begyndelsen, naar han saa endelig nedlader sig til at ville, opdager, at det er for sent.

Han var stadig i selve Byen, men han befandt sig ikke længer i brolagte Gader eller blandt deres Indbyggere. Veien var bredere end nogen af de steile, smalle Gyder, han havde passeret efter at have forladt Torvet, og de een Etages Huse med nedrullede Persienner, der laa paa begge Sider af Veien, bleve færre og mere spredte. Han standsede pludselig og gjorde sig det klart, at eftersom han havde gaaet gjennem Labyrinthen ved Dagens Lys og i en Drøm, vilde det være aldeles umuligt for ham at finde tilbage ved Nattetide og vaagen uden en Fører. Han var ikke kjed af det, han længtes efter et Eventyr, og det at fare vild en Time eller to i en fremmed By, er bedre end slet Intet. Saadanne Tilfælde ere ligesaa velkomne for den ægte Reisende nutildags, som virkelig Fare pleiede at



HORTOBAGY — HJORD AF OXER

være det for den Reisende i de gode, gamle Dage.

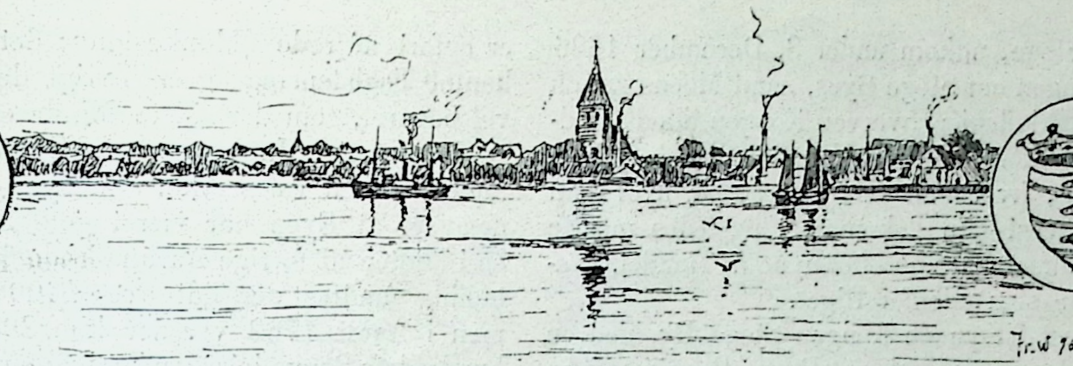
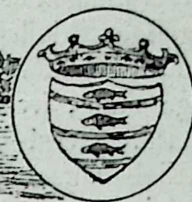
Just som han vilde tænde en Cigar, inden han begav sig paa Tilbageveien gjennem Gaderne for at finde En eller Anden, der kunde forstaa hans Spansk godt nok til at føre ham tilbage til Plaza de la Vittoria, nærmede en Dame, hvis Ansigt var omhyggeligt skjult af et Kniplingsslør, sig ham med hurtige Skridt, og han var villig til at indrømme, at en Dame med en saa yndefuld Gang var Den, der bedst af Alle kunde føre ham ind paa den rette Vei. Han havde høfligt taget Hatten af, og stod og tænkte saa hurtigt som muligt paa, hvordan han skulde tiltale hende paa det høfligste Castiliansk. Men han blev skuffet. Hun fremskyndede blot sin Gang, og var langt forbi ham, inden han fik Tid til at sige et eneste Ord.

Aftenen var saa smuk, Lord Calmont var saa ung og opfyldt af sin første Virkeliggjørelse af en sydlandsk Drøm, den unge Pige, skjøndt han ikke havde faaet et Glimt at se af hendes Ansigt, var saa betagende, Dronningen blandt alle Mantillaer, at det var ham umuligt, uden Selvbebreidelse, at vende tilbage til sit Hotel uden at vide hvad Farve hendes Øine havde. Han indlod sig ikke paa lang Overveielse, men drev henad Landeveien — uden dog ligefrem at gaa bag efter hende. Han havde ikke isinde at søge Leilighed til at nærme sig hende paany — han havde i det Hele taget ikke Noget isinde ud over det, at udsætte Hjemkomsten til Hotellet et Par Minutter. Der var udentvivl en finere, mere ubevidst Tiltrækningskraft, da han denne Aften havde seet nogle Snese smukke Fødder uden at føle nogen særlig Tilbøielighed til at følge efter andre end disse.

Naar et Menneske er faret vild, er et Par smukke Fødder imidlertid ikke den bedste af alle Førere til at finde den rette Vei igjen. En Negers lange Hæle og flade Saaler vilde under disse Forhold have været til større Gavn end Askepots Fod. Og dog havde maaske denne Spaseretour i en ubekjendt Dames Kjølvand, en Dame, der maatte være smuk, og som fandt Sted under Sydkorsets Straaler, tjene til at forhindre, at hans første Hændelse i Buenos Aires vilde blive ligesaa indholdsløs, som hvis han blot var landet ved Boulogne sur Mer. Altsaa travede han afsted med Cigaren i Munden og Hænderne, efter sit Lands Skik, i Buxelommerne, uden at drømme om Noget i Særdeleshed og tænkte paa Ingenting, medens Nattevinden begyndte at blæse og Stjernerne dukkede frem, indtil det syntes formasteligt at tænke paa Senge og Aftensmad som de saare vigtige Ting, de i Virkeligheden ere.

(Fortsættes.)



STEGE — UDSIGT OVER BYEN

Stege Byes Jubilæum



DET er i disse Dage — den 8. December — 200 Aar siden Kong Christian den V. bekræftede Stege Byprivilegier; det kunde maaske derfor, med dette Jubilæum for Øie, have lidt mere end almindelig Interesse i korte Træk at gjennemgaa denne gamle Byes Historie, der paa Grund af de store Omskiftelser, som den i Aarhundredernes Løb har været Gjenstand for, ofte er bleven en mindre blid Skjæbne tildel.

Stege Byes Oprindelse ligger saa langt tilbage i Tiden, at den end ikke er paaviselig, men Et er givet, at den utvivlsomt hører til Landets ældste Kjøbstæder. Paa Byens sydvestlige Side — omgiven paa de tre Sider af Vand — stod en mægtig, befæstet Borg: „Stegehuus“ eller „Stegeborg“, der formentes at være opført af Valdemar den I.; her lod Erik Plovpenning i 1247 sin Broder Knud holde fangen, indtil han ved Lybekkernes Storm paa Borgen s. A. blev befriet fra sit Fangenskab. Faa Aar efter, 1254, satte den fynske Ridder Henrik Æmeltorp, den tidligere Høvedsmand i Rendsborg, sig i Besiddelse af Borgen; derefter var den i mange Aar som Pant forlehnet til en rygisk Fyrste, indtil Erik Menved i Aaret 1310 indløste den; allerede 1329 blev „Stegeborg“ paany pantsat, denne Gang til Tydskerne, og var derefter i næsten 30 Aar i disses Besiddelse, indtil Valdemar Atterdag 1358 gjenerobrede Borgen og yderligere befæstede den, samt forsynede den med Ringmure og Taarne.

Det tidligste kongelige Brev, der findes antegnet i Stege Historie, er dateret den 14. Mai 1268 og udfærdiget af Erik Klipping; der tilsagdes ved dette Brev de Stege Borgere Ret til at benytte Skovene, som den Gang omgave Byen, og Græsgangene til Græsning for deres Kreaturer.

Fra Midten af det 14de Aarhundrede gik Stege, eller som det i flere endnu opbevarede kongelige Breve kaldtes: „Stegeborg“, stadig fremad i Handel og Velstand. Byens Borgere drev en ikke ubetydelig Handel paa Tydskland, og Almuen, der var vant til at færdes paa Søen, skaffede sig en god Indtægt ved at drage Nytte af det rige Sildefiskeri i Øresund.

I Aaret 1457 nedbrændte næsten hele Byen, og 1484 rasede Pesten over hele Møen, ikke mindst i Stege. I 1510 landede Lybekkerne atter paa Møen for at ødelægge den nyopbyggede By; de naaede imidlertid kun at ødelægge den nærliggende Borre By; Møens Lehnsmand, den senere Rigsraad Anders Bille, der boede paa „Stegehuus“, tilføiede dem et saa voldsomt Nederlag, at de, efter at have mistet flere Hundrede Krigsfolk, hurtigst muligt maatte rømme Øen.

Efter at Lybekkerne fuldstændigt havde lagt Borre By i Grus, var Stege atter i stadig Opkomst i de følgende 150 Aar, men 1659—60 satte Svenskerne sig i Besiddelse af Øen, og deres hensynsløse Ødelæggelser paaførte ikke alene Stege men hele Møen stor Skade.

Men den største Ulykke, der ramte Møen og Stege, var dog „Hestgardens“ Overflyttelse til Møen i Aaret 1685. „Hestegardens“ Chef, Oberst Christoffer Plessen, blev tillige Øens Amtmand. Ifølge de opbevarede Optegnelser tillod den brutale og hensynsløse Oberst sine „Hestgardere“, der hovedsagelig bestod af hvervede tyske Leiesvende, at udsuge Bønderne paa en saa raa og oprørende Maade, at hele Øen i Løbet af faa Aar nedsank i Fattigdom og Elendighed, og det Tyranni, som Obersten personlig udøvede mod Befolkningen, skal trodse enhver Beskrivelse. Pryglestraf, Træhest og strenge militaire Straffe bragtes til Anvendelse overfor den fredelige Befolkning. Talrige Klager fra Borgerne i Stege og fra Møens Bønder indsendtes til Kong Christian den V, og ved Begyndelsen af Aaret 1697 saae Kongen sig nødsaget til at hæve den bestaaende Indkvartering af „Hestgarden“ paa Møen.

For tildels at raade Bod paa alle de Ulykker, der vare overgaaede den haardt medtagne Ø, og

specielt Stege, udkom under 8. December 1696 Forordningen om Stege Byes, samt Møens Lands og Bogø Privilegier, hvorved Kongen tillod Landmanden at forhandle sit Korn og andre „mistelige Varer, hvor han selv synes, og hvor han derfore meest kan bekomme“, ligeledes maatte „Kjøbstadmanden“ herefter nyde fri Handel, saavel inden- som udenfor Riget.

Dernæst forsynede Kongen Stege By med en Borgmester og befalede, at Byens Borgere af deres Midte skulde udvælge to handels- og søkyndige Mænd til Raadmænd.

Endvidere tilsagde Kongen enhver i Stege bosiddende Borger, samt Enhver, der maatte agte at bosætte sig der og som havde til Hensigt at „kjøbe og opbygge ubebygte Pladser eller gamle Huse og Gaarde“, Fritagelse for alle Skatter (Told og „Consumtion“ alene undtagne) i 1 eller 2 Aar, eftersom der opførtes 1 eller 2 Etages Huse, Alt under Forudsætning af, at Husene vare forsvarlig byggede, samt forsynede med Teglstenstage og vel opmurede Skorstene.

Enhver, der var født paa Møen eller paa Bogø, saavelsom Enhver, der herefter maatte fødes nævnte Steder, skulde efter Forordningens Ordlyd „være befriede fra Vornede-Rettighed, hvorimod Forældrene dog i det ringeste een af deres Sønner, om de flere end een have, lade seile og sig til Sømandskab dygtig gjøre, medens de, som paa Landene fødte og Vornede ere, og sig nu paa andre Steder udenfor samme Lande, enten i Tieneste eller ved Boepæel opholde, skal Enhver for sig, til sin Frieheds Erlangelse, forskaffe 2de dygtige Baadsmænd og desforuden betale 8 Rdlr. i Penge.“

Da tilmed de „Garderhuse“, som siden 1685 vare opbyggede til Brug for „Hestgarden“, tildels indlemmedes i Bøndergaardene eller omdannedes til „Baadsmandshuse“, saae Møen og Stege nu atter en rolig og jevnt fremadskridende Udvikling imøde, men Stege kom dog aldrig senere til at indtage den Stilling, som den i Middelalderen havde havt.

I disse saakaldte „Baadsmandshuse“ fik Øens søkyndige Beboere fremtidig anvist Bolig; til hvert Hus hørte der lidt Jord til Afbenyttelse. Døde „Baadsmanden“, havde Enken Ret til vederlagsfrit at beholde Huset indtil $^1/_2$ Aar efter Mandens Død, „om hun imidlertid med en anden dygtig Baadsmand igjen kunde vorde forsynet“.

„Stegehuus“ Borg er nu længst forsvunden; Borgens sidste Murlevninger blev i Begyndelsen af dette Aarhundrede sprængte for at give Plads for en privat Have, og en Del af den navnkundige Borgs gamle Sten danne nu Stensætningen til denne Haves Indhegning.

Af Levninger fra Byens ældste Tid findes endnu et med Skydehuller forsynet Taarn, der danner den østlige Indkjørsel til Byen, den saakaldte „Mølleport.“ Taarnet, der er ret anseeligt, er opført af røde „Munkesten“; det har et trekantet Teglstenstag og er iøvrigt den Dag idag vel bevaret, som det sidste Minde om Fortiden.

Hvor stort et Indbyggerantal Stege har havt i Middelalderen vides ikke. Sandsynligheden taler dog for, at Byen har været godt befolket; ved en i Midten af forrige Aarhundrede foretagen Optælling fandtes der lidt over 1000 Indbyggere, men i Aaret 1769 var der kun 808, ved Aarhundredets Begyndelse var Indbyggerantallet 917, i 1845: 1761, i 1870: 1960, og ved den sidst foretagne Folketælling i 1890: 1969.

Stege har en stor og smuk Kirke — St. Hans Kirke — der senest er ombygget i 1859, endvidere findes der Raad, Thing- og Arresthus, Amtstue, Daareanstalt, Borger- og Almueskole, Gasværk, Apothek, Sygehus og Fattighus samt flere „milde Stiftelser.“

I Stege Byes Vaaben er „Stegeborg“s Ruiner med de tre Taarnlevninger gjengivet efter en fra Frederik den IV.s Tid forefunden Landeværnsfane.

Alfred C. Christensen.



Et Venskabsbevis

SKITSE AF ELLEN REUMERT

„Go Dav Søren!“

„Go Dav Pær Frærik!“

„Hille den gloende Sy'e, hvor Du ser gnaven yd i Ansejtet!“

„Saa—e—e—e?“

„Hvad fejler Dig?“

„Uhh—h, jæ ær saa splintrendes gal!“

„Ja—e, — ded ær noued man ka se, — men hvad ær Du gal over?“

„Aa, over saa mejet!“

„Naa saadan, — Stine haar kaske væt en Smule krasbøstig?“

Aldieles ikke Pær Frærik, — Stine haar aldieles ikke væt nouenting!“

„Du ska' saamænd ikke vrænge saadan etter mig, Søren, — jæ haar væt givt i mange Aar og ved ligesaa godt som Du sæl, hvad man ka' ha, sodden a davlige Forfreskelser, — men kaske ded ikke denne Gang er Stine, — men saa er ded kaske Kresten, dær har slavet vel mejet te Skavlerne igaar, da han var te Marked med den Blissede, — han blev s'gu sæl blisset, — hi, hi, hi!“

„Pas Du bare Dig sæl, Dit Trævl, og la' de Onge maare sej, saa længe de har Humeur te—ed. — Pøj—e—e!“

„Men hvad Fa'en ær dær da i Veien med Dig?“

„Pøj—e, pøj—e, pøj—e!“

„Hvodden ær ded, Du stuer og spytter, — Søren?“

„Jæ spytter aldieles ikke!“

„Hvorfor spytter Du'tte?“

„Næ, for jæ ka' ikke spytte!“

„Hvad ær ded for Sludder, — ka' Du'tte spytte, — den Konst, den ka' da ellers de Fleste“.

„Ded ær slæt ingen Sludder, Du ka' jo sæl se, Dit Stavrehoved, hvis Du'tte trour, ded ær sandt jæ siger. Pøj—e, pøj—e, — ded ær noued a ded Forfærdeligste, jæ haar oplevet ikke at ku' spytte, naar man haar Lyst te a spytte, — men jæ ka' ikke for aldrig den Diel, og ded ær volle ded a jæ ær gal!“

„Ja, — men hvorfor ka' Du da'tte?“

„— Hm—m, — ka' Du da værkelig ikke opdavve den mindste Forandring paa mig, Pær Frærik?“

„Næ—e, jæ ka' ei, — Du trour kaski, Du gaaer med en eller anen tærendes Sy'e, Søren? Ded ær nu'tte for ded, for jæ sønnes liegodt osse, Du ær bleven en Smule gustenbleg i den senere Tid.“

„Ja, Pokker sku' stue i-ed, — jæ troude ellers, jæ var bleven smaakkere!“

„Smaakkere! Hi hi hi, naa saa Du gaar yd paa a blive smaak, — ded var da den væste, jæ længe har hyrt! Ha, ha, hi, — men hvorfor var—ed saa ejgentlig Du'tte ku' spytte?“

„— Hm—m, — ded volder dette forbandede Klapværk, jæ har faaet ind i Kjæven!“

„Vekket?“

„Ja, dette Guttapærkaskidt eller Gebs, eller hvad Fa'en ded ær for noued liedt noued. Uhh—h — at jæ dov osse ku være saa daam at la' mej forlokke a den Tandleieres Præk! Hvis bare jæ kunde, spyttede jæ ham Gebisset li'e midt i Ansejtet!“

„Sa—e Du — Gebis, Søren?“

„Ja vel, sa'e jæ Gebis!“

„Jøsses Kors, — ær—ed et Gebis, Du haar faa't ing i Munden, — ja, saa forstuer jæ ded hiele! — Ded haar væt kostbart?“

„Ja—e, ded haar kostet sine halvhundrede Kroner, og saa skulde ded alligevel faarestille at være saa billigt, at ded næstendiels var en Præsang, — ded var s'gu en deilig Præsang, den! Uhh — ded piner og ærkrer mej Nat og Dav, at en Mand i min Alder saadan ka' la' seg besnakke!“

„Ja—e, Du maa da liegodt sæl ha' væ't inge pu'ed, for hvis itte man sæl vil, ka' di da'tte sætte En saadan en Ingretning ing i Kjæven.“

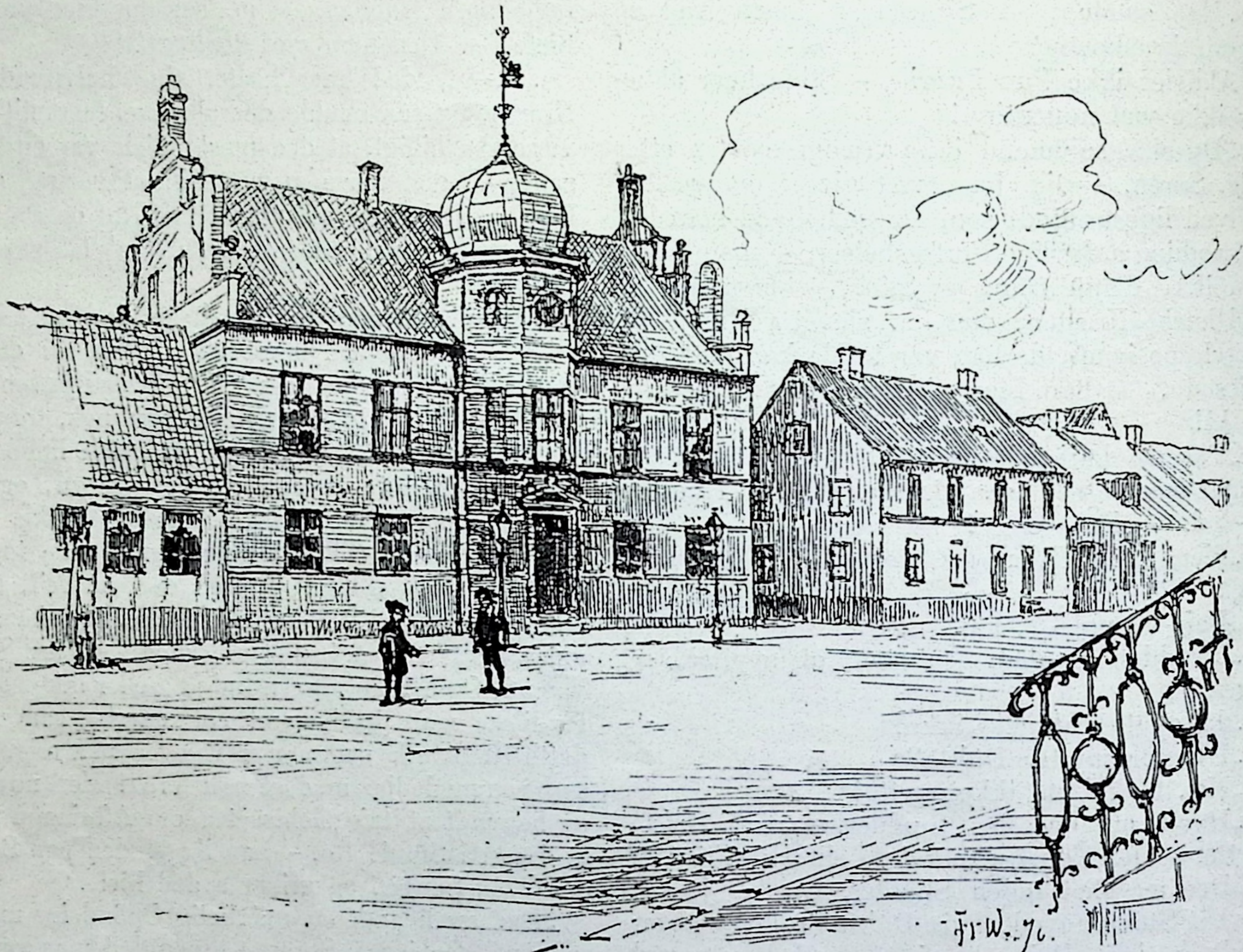
„Ja—e, jæ vilde natyrligvis osse nok, for ded Bæst Albræktsen han sa'e jo, ded vilde linne saa svært at fue alle de gamle Staamper yd, og jæ vilde blive som et ganske anet Menneske. Og med saadant et Gebis kunde man buede tøgge og alting, sa—e han, — men ded var feil, han sa'e, for jæ ka' Fa'en ikke tøgge. Nu har jæ snart i otte Davve bællet mig med den bare Søvvemad. Og a Førstningen ku' jæ heller ikke sove, for li'saa saare jæ begyndte at snaarke, saa slov dette Klapværk sammen i Kjæven paa mig, og saa vaavnede jæ med et høit Vræl! Men nu ær jæ begyndt at ta'e Gebisset a om Aftningen for at faae en Smule Ro, — saa ligger ded paa Bordet foran Sengen og griner a ded hiele.“

„Ded ær liegodt en mærkelig Opfindelse med saadanne Gebisser, Søren, — men ded maa være liedt, at fue alle Staamperne dravet yd!“

„Ja vel ær—ed liedt, men værre ær—ed da, at fue de ny ing. Jæ ga' saamænd gjærne halvtredsindstyve Kroner te a jæ ha'de Staamperne igjen, for skjøndt de buede var løse og simple, saa kunde jæ dov liegodt den Gang tøgge buede Sulemad og Tørmad, — men nu ær jæ rejnaag uløkkelig! Igaar sku' jæ prøve om ded da'tte var mulig at fue lidt Sul og et Par Kartøfler med Pærselledøppe nør, — men om ikke dette Skidt ded gik fra, saa paa den ene Si'e og saa paa den anden Si'e hvær Gang, jæ bied fra mig. Saa sa'e Stine, dær sad og betragtede hvodden jæ arbedede: Ded var liegodt nouen go'e Tossestreger mæ ded Gebis, Søren, Du ka' jo'tte mere fue Mad, som et anet Mandfolk, Du gaaer saamænd nok hen og fuer Tæresy'e. Tak for Trøsten, sa'e jeg saa, og saa gik jæ og smak Døren i, saa Kartøflerne de sprang henad Bordet. Saa gik jæ li'e ing te Køvstaden og ringte pue hos Albræktsen. Han var jo strax nok saa kontant, for han ha'de jo faaet sin Betaling, — men saa sa'e jæ te ham: „Hyr“, sa'e jæ, „ded liner ikke noued at prakke en fattig Bunde saadan et Gebis pue, dær hværken ka' bide eller tøgge, — jæ ka' da s'gu'tte leve ved Feberkost Resten a min Levetid, og der ær jo'tte Tale om, at dette Skidt ka' bide saa meget som en Kartoffel tværs igjennem.“

„Hvad sa'e saa Albræktsen te ded?“

„Han sa'e „Gav“, og saa gavvede jæ li'e i Veiret, og saa glo'de han paa Gebisset og vrek-



STEGE — RAADHUSET

kede ve'ed fra alle Si'er. Saa si'er han li'saa studs: „Dær er ikke en Smule iveien med det Gebis. De maa se at have lidt Taalmodighed, man maa jo vænne sig til Alt i denne Verden." „Ja Tak, ska' Di s'gu ha'", si'er saa jeg, ded ær mejet let for Dem at si'e, — men jæ vænner mig nu aldrig te at leve ved Søvvemad, — og hvad værre ær, — jæ ka jo aldieles ikke spytte!" „Hvadbehager" spø'r saa han. „Spytte" si'er saa jeg, „ — jæ ær jo saa aldieles tør i Ganen a dette Guttapærka eller hvad Fa'en ded ær, — at jæ aldieles ikke ka' spytte. „Ded behøver De jo heller ikke", si'er saa han. „Behøver", svarer saa jeg, „ær dær noued jæ i ded Hiele taget behøver, saa ær ded ded. Et Mandfolk, dær itte ka' spytte, han ær forfærdelig at beklavve." Saa reiste jæ mig og gik, for ded ku jo'tte nytte at sidde dær og kævles om ded Gebis, for Bæstet, han blev jo ved sit. — — — Men dær ær nu en eneste Faardiel ved ded Gebis, — men ka' Du hulde Mund, Pær Frærik?"

„Ja vel ka' jæ saa".

„Ser Du, Pær, — Stine, hm, — hun ær ikke rigtig dristig ve'ed!"

„Ha ha ha ha ha hi hi hi hi! jæ trouede s'gu ellers dær sku mere te a kyvse hinne!"

„Ded troude jæ med, Pær, — men mellem os savt, tør hun daarlig gaa forbi ded, naar ded ligger paa Bordet der hjemme, jæ har ganske stiltiendes lavt Mærke te, hvodden hun lister sig i en stor Rundkreds yden omkring ded."

„Ha ha ha ha! Hvad trour hun ejgentlig det ku' gjøre hinne?"

„Jo, seer Du, Pær Frærik, — hun trour, ded ær Tænderne a en Død, Tandleierne bruger te a sætte ing i saadanne Gebisser, — og jæ la'r hinne blive i Troen, — for dær ær saamænd ikke den Ting, jæ ikke ka' faae hinne til, naar bare jæ klapper lidt med Gebisset. Og ded maa jæ si'e, ded letner jo mange Ting i det davlige, naar man — saadan — med et Smil — ka' faae hver en Diel sat igjennem."

„Ja, men Stine har jo aldrig væ't nouen Indiaat, og jæ synes liegodt, ded ær forfærdelig daamt saadan at la' sej kyvse a en død Gjenstand."

„Ja vel saa, Pær, men Stine er jo da'tte mere end som et Fruentimmer, men jeg kunde saamænd heller aldrig ha' fuldet pue, at Stine, der ær saa galsindet, ku' la' sej taamle med et Gebis."

„Næ—e, ded ær mærkeligt naag, Søren! Ded gjælder bare om at opdavve hvorved hver især ska' handteres, — ded ka' ta' Tid og ded ka' være vanskeligt naag!"



V. POULSEN FOT.

FRA MØENS NORDSTRAND — UDSIGT OVER ØSTERSØEN

EFTER MALERI AF FR. WINTHER

„Ja—e, og saa ka' man ganske uforvarendes faae hele Remediet i Munden!"

„Og Du er kjed a ded Gebis, Din Tosk, man maa da hellere spise Søvvemad i Fred end Sul i Spetakkel, — jæ trour s'gu osse, jæ vil ha'e mig et Gebis!"

„Hi hi, — ja, ded ær dær nok fler dær vilde, hvis bare de kjendte den Hemmelighed, dær ær ve—ed! Men Du husker jo at hulde Kjævt, Pær Frærik, — for jæ under paa ingen optænkelig Maade Albræktsen den Søining, han vilde faae, hvis Folk de kjendte den Histaarie!"

„Ja, jæ ska' saamænd ikke mæle et Ord te nouet Menneske, — men Birthe sender jeg den Dav imorgen nør te Stine, saa ka' begge Madammerne snakkes ved om ded Gebis, og saa ka' jeg faae at vide, hvad Birthe hun mener om saadan en Ingretning, — for ded maa jæ si—e, — ded maa jo rejnaag være en svær Behavvelighed saadan at blive adlydt og respekteret i enhver Ting, — ja, Gud, — sku' jæ oplevve ded før jæ lokker mine Øjne, saa bliver jæ rejnaag et lykkeligt Menneske! Og aldrig ska' jæ glemme Dig ded a, Søren, at Du betrovde Dig te mig, — ded var om jæ saa maa si—e — ligefrem et Venskabsbevis."



En Profet fra forrige Aarhundrede

Af J. MÄHLY



(1. Forts. og Slutn.)

Chamfort havde læst op af sine frække og frivole Fortællinger, og de fornemme Damer havde hørt til, uden blot en eneste Gang at skjule Ansigtet bag deres Vifte. Saa maatte Religionen holde for. En af Gjæsterne reiste sig og sagde, idet han løftede sit Glas: „Ja, mine Herrer og Damer, jeg er saa fast overbevist om, at der ikke er en Gud til, som om, at Homer var en Dumrian!" —

Det var virkelig hans Alvor, thi man havde talt om Gud og Homer, og nogle af Gjæsterne havde udtalt sig rosende baade om den Ene og den Anden! Saa kom Touren til Voltaire; ham roste de Alle. En mente, at han havde angivet sit Aarhundrede den Tone, det skulde danse efter, og man læste ham i Forværelserne ligesaa ivrigt som i Salonen. En Anden fortalte, at hans Barber havde sagt, medens han pudrede hans Haar: „Vil De tro, skjøndt jeg kun er en sølle Barber, har jeg dog ikke mere Religion end nogensomhelst Anden."

Man var kommen til det Resultat, at Revolutionen ikke vilde lade længe vente paa sig — men hvilken Revolution! Man tænkte kun paa en, der vilde sætte Filosofien paa Overtroens og Fanatismens Plads og beregnede kun omtrentlig Tiden for dens Komme og om nogen, og da hvem af de Tilstedeværende, der vilde opleve „Fornuftens Rige".

De Ældre af Selskabet beklagede, at de ikke turde smigre sig med dette Haab, de Yngre glædede sig over, at denne Lykke sandsynligvis var beskaaren dem, og man gratulerede især Akademiet, fordi dette havde forberedt det store Værk og været Udgangspunktet for „Tankens Frihed".

Kun en eneste Gjæst havde ikke taget Del i denne ivrige og livlige Konversation og endda henkastet nogle spottende Bemærkninger om vor herlige Euthusiasme — det var den elskværdige og originale Cazotte, som desværre dengang var hildet i Illuminaternes Drømmerier. (Senere er han bleven berømt ved sit Heltemod overfor Revolutionsmændene.)

Endelig tog han Ordet og sagde i en meget alvorlig Tone: „Mine Herrer, De kan være glade, da de Allesammen vil opleve den store, ophøiede Revolution, som De længes saa meget efter. De veed, at jeg er en Slags Profet, og jeg gjentager det: De vil opleve den."

Man svarede: „For at sige det, behøver man ikke at være nogen stor Hexemester."

„Det er muligt, men maaske en desto større, for ogsaa at fortælle Dem Resten. Veed De, hvad der vil følge af denne Revolution? Hvilke Følger den vil have, særligt for Dem, som her ere forsamlede? Og hvad der vil være dens umiddelbare Resultat, dens haandgribelige Virkning?"

„Aha!" sagde Condorcet med sin dumfiffige Mine. „En Filosof er altid glad over at træffe paa en Profet."

„De, Condorcet, vil ligge død paa Gulvet i et Fængsel. De vil dø af den Gift, De har taget, for at undgaa Bøddelens Hænder, af den Gift, som De har fundet Dem foranlediget til altid at bære hos Dem i hin ‚lykkelige Tid'!"

Almindelig Forbauselse fulgte efter disse Ord, men snart huskede man paa, at den gode Cazotte var en Drømmer, selv med aabne Øine, og nu blev der en almindelig Latter!

„Hr. Cazotte, hvad De lige har fortalt, er ikke saa morsomt som Deres Fortælling om ‚den forelskede Djævel' — men hvilken Djævel har sat Dem hint Fængsel, hin Gift og hin Bøddeliade i Hovedet? Hvad har det at gjøre med Filosofien og Fornuftens Rige."

„Det er jo netop det, jeg siger Dem: De maa dø i Filosofiens, Humanitetens, Frihedens Navn og for ‚Fornuftens Rige', og dette, ‚Fornuftens Rige' er at forstaa bogstaveligt, da Fornuften vil have sine Templer, og der vil ovenikjøbet i hele Frankrig ikke gives andre Templer end Fornuftens."

„Jeg forsikkrer Dem", svarede Chamfort med

et sarkastisk Smil, „at De aldrig vil figurere blandt Præsterne ved disse Templer.“

„Det vil jeg haabe; men De, Chamfort, som bliver en af dem og ogsaa fortjener det, vil med toogtyve Snit af Deres Barberkniv skjære Aarerne over paa Dem og alligevel først dø et Par Maaneder efter denne Operation.“ —

Man saae paa hinanden og lo endnu.

„De, Hr. Vicq-d'Azer, vil ikke aabne Aarerne med egen Haand, men lade dem aabne, og det sex Gange paa een Dag og efter et Gigtanfald (for at være sikker i Deres Sag!), saa vil De dø i den paafølgende Nat. De, Hr. Nicolai, vil dø paa Skafottet. De, Hr. Bailly, ligeledes paa Skafottet . . .“

„Gudskelov,“ afbrød Roucher ham, „vor Ven vil ialtfald kun Akademikerne tillivs og anretter et gyseligt Blodbad blandt dem; men jeg vil . .“

„De? De vil ogsaa ende paa Skafottet!“

„Hoho!“ raabte man nu fra alle Sider. „Det er et Væddemaal! Han har sat sig for at gjøre Kaal paa os Allesammen!“

„Aldeles ikke! Jeg har ikke sat mig Noget for.“

„Men skal vi da falde som Offre for Tyrkere eller Tatarer? Eller for hvem ellers?“

„Ingen af disse. Jeg har jo allerede sagt, De vil paa den Tid staa under Filosofiens og Fornuftens udelukkende Herredømme. De Folk, der behandler Dem saaledes, vil alle tilhobe være Filosofer, hvert Øieblik have Munden fuld af ganske de samme Fraser, som De i den sidste Time har givet tilbedste, vil opstille ganske de samme Principer som De, vil, ligesom De, citere Vers af Diderot eller af *La Pucelle* . . .“

Nu hviskede man til hinanden: „Det er klart, han er gal!“ (Han lod nemlig til at tale i fuld Alvor.) Andre mente: „Man mærker jo paa ham, at han vil drive Spas med os, og han ynder jo, som bekjendt, at krydre sin Spøg med det Vidunderlige!“

„Godt,“ tog Chamfort atter tilorde; „men hans Vidunderlige er just ikke morsomt; det lugter stærkt af Galgen. — Men naar skal alt dette foregaa?“

„Inden sex Aar er omme, vil Alt, hvad jeg siger Dem, være gaaet i Opfyldelse!“

Nu greb jeg (La Harpe) selv Ordet: „Det er jo ganske forunderligt! Og skal jeg ikke ogsaa spille en Rolle deri?“

„Jo, vel, og en, der er mindst ligesaa forunderlig: De vil blive en Christen!“

Almindelig høi Latter fulgte efter disse Ord.

„Naa,“ udbrød Chamfort, „nu kan jeg igjen være rolig; skal vi først omkomme, naar La Harpe engang er bleven Christen, saa bliver vi Allesammen udødelige!“

„Hvad det angaaer“, sagde nu Hertuginden af Grammont, „saa er det ialtfald for os Kvinder et stort Held, at vi ikke have Noget at gjøre med Revolutionerne. Naar jeg siger ikke Noget, saa mener jeg dermed ikke, at vi holder os helt borte derfra, men det er dog engang fastslaaet, at man lader os i Fred, og vort Kjøn . . .

„Deres Kjøn, mine Damer, vil denne Gang ikke beskytte Dem, og det vil heller ikke nytte Dem Noget, at De ikke vil være med; De vil blive behandlet ligesom Mændene, ganske uden Forskjel!“

„Men veed De ogsaa, hvad De der siger, Cazotte? De prædiker jo ligefrem Verdens Ende!“

„Det kan være, jeg siger blot, hvad jeg veed, og jeg veed, at De, Fru Hertuginde, og andre Damer med Dem vil kjøre til Skafottet paa Bøddelens Kærre, med Hænderne bundne paa Ryggen.“

„Virkelig? Jeg haaber dog, i saa Tilfælde, ialtfald at blive kjørt derhen i en sort betrukken Kareth.“

„Nei, Fru Hertuginde, Damer, der er endnu mere fornemme end De, vil ligeledes blive transporterede derhen paa en Kærre, med Hænderne bundne paa Ryggen.“

„Endnu mere fornemme Damer? Maaske ovenikjøbet Prinsesser af Blodet?“

„Endnu mere fornemme end disse!“

Nu blev der et Røre i hele Selskabet, og Værtens Mine formørkedes. Man fandt, at Spasen blev noget grov.

For at forebygge et Udbrud, lod Hertuginden det sidste Svar upaaagtet og lod sig nøie med at sige i en spøgende Tone: „Mine Herskaber, De skal se, han tilstaaer mig ikke engang en Skriftefader!“

„Ganske vist, Fru Hertuginde, vil hverken De eller nogen Anden faae en saadan. Den Sidste af de Dødsdømte, som af særlig Naade tilstaaes en saadan, vil være . . .“

Han tav et Øieblik.

„Bliv ved! Hvem bliver den Lykkelige, som man vil tilstaa denne Gunst?“

„Det er det Eneste, man vil tilstaa ham, og denne Person er Kongen af Frankrig!“

Nu sprang Værten op fra sin Stol og hele Selskabet med ham. Han gik hen til Cazotte og sagde i en alvorlig Tone: „Bedste Hr. Cazotte, nu er det nok! Gjør en Ende paa deres Fantasier! De bringer jo hele Selskabet og Dem selv med i Vanry.“

Cazotte svarede ikke og vilde trække sig tilbage, da Hertuginden af Grammont, der, som altid, søgte at undgaa alvorlige Scener eller forvandle dem til lystige, nærmede sig ham.

„Hr. Profet, som forudsiger os Allesammen vor Fremtid, De siger jo Intet om Deres egen?“

Han tav først en Stund, saa slog han Øinene ned og gjorde det Spørgsmaal: „Madame, har De læst „Jerusalems Beleiring“ af Flavius Josephus?“

„Ja vel! Hvem har ikke læst den? Men lad blot, som om jeg ikke havde læst den.“

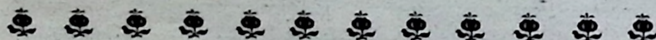
„Nuvel, under denne Beleiring gik en Mand,

syv Dage i Træk rundt paa Volden, for Øinene af Beleirerne og de Beleirede, og raabte uafbrudt med gjennemtrængende Klagerøst: Ve Dig, Jerusalem! Ve mig selv! Og under dette Raab blev han ramt af en Sten fra en af Fjendens Kastemaskiner, og knust af den.“ — Efter dette Svar bukkede Cazotte og gik.

Man kan forklare og lægge disse „Profetier“ tilrette, som man vil, ialtfald vare de uinteresserede. Det kunde man neppe paastaa om den sidste Pariser Profetindes, Frøken Couédons, Udtalelser. Hendes Engel Gabriel spillede, foruden andre Roller, en saa stærk royalistisk, at man næsten kunde have antaget ham for en Agent for Huset Orleans. Alle de Herligheder, han lovede Franskmændene, som t. Ex. en Konge, under hvem Elsass-Lothringen igjen vilde falde tilbage til Frankrig, vare dog altfor blottede for et ordentligt Grundlag til at selv de ivrigste Patrioter udenvidere kunde tage dem for gode Varer. Nu er Frøken Couédon glemt, og den eneste Profet, til hvem Frankrigs Patrioter knytter deres Forhaabninger, er Czaren af Rusland. Hans Udtalelser ere rigtignok, trods al Høflighed, ligeledes noget ubestemte og svævende, og det er meget muligt, at ogsaa dette Orakel tilsidst skuffer sine Troende.



STEGE — MØLLEPORTEN



Mod Jul

Der er noget i Luften, der minder om Jul,
Is paa Ruden og Duft af Graner,
Det damper af Bagverk, det dufter af Sul
Og udenfor stryger de klingrende Kaner.

Der er Fest og Forventning i hvert et Sind,
Der er Helligdage og ingen søgne,
Der stirres i Kakkelovnsilden ind
Af store, forundrede Barneøine.

Og alt som Dagen og Lyset døer
Og Mørket kommer og Stjerner tindre,
Saa er der Noget herinde der tøer —
Noget underlig haardt i Menneskets Indre.

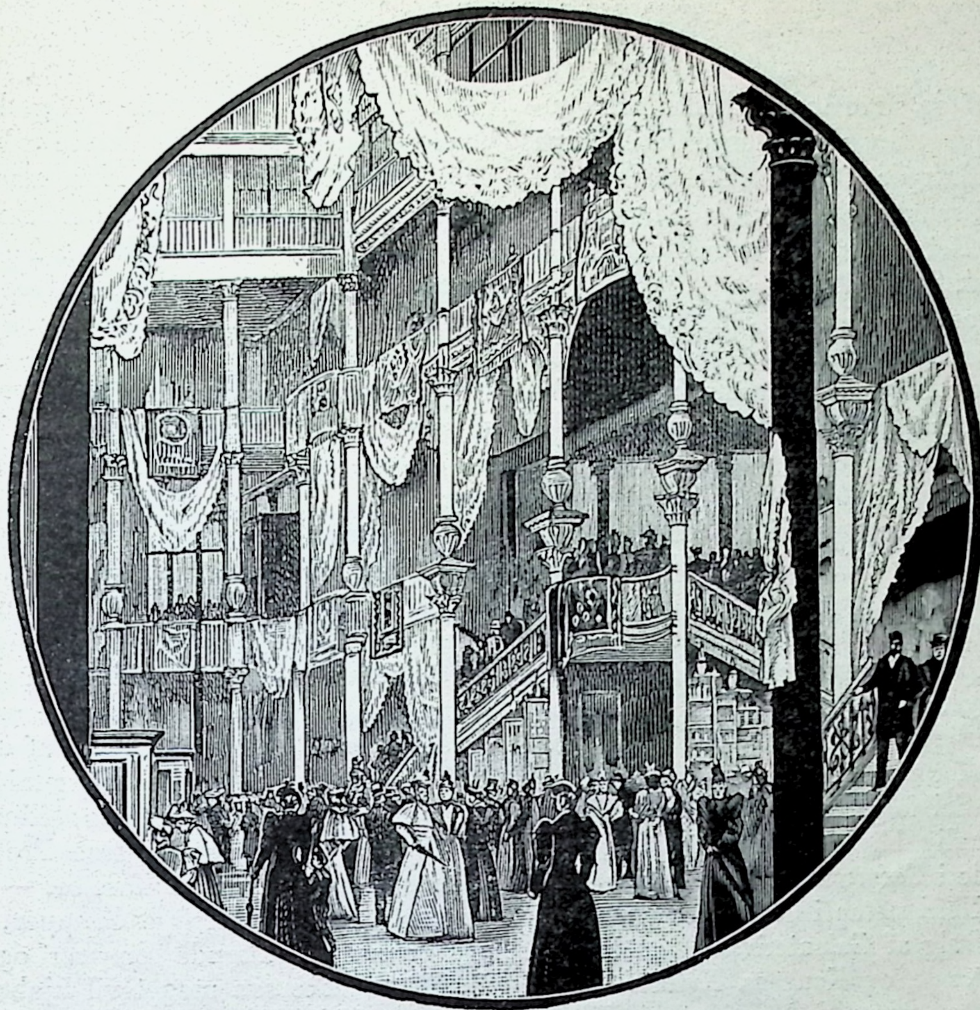
Noget, der danner sig Dag for Dag
Af mørke Tanker og mørke Timer —
Af skuffet Lykke og bittert Nag, —
Det døer, naar Juleklokkerne kimer.

Hver bange Trivl, hver en Hovmods Drøm,
Hvert daarligt Ord, der var laant og løiet,
Det glider bort i en livsfrisk Strøm,
Der varmer Hjertet og væder Øiet.

Der er Noget i Luften — en Duft, en Klang,
Noget, der minder om Barndomsglæde,
En fjern og tungsindig Julesang,
Der gjør, at jeg midt i mit Smil maa græde.

Noget, der griber som aldrig før,
Beruser Hjertet og gjør det svimmel
Og fører mig ad den brede Dør
Til Barndommens festlige Julehimmel.

Villian.



Fra Magasin du Nord



Hvert Aar, naar vi kommer lidt ind i December, begynder der et Kapløb mellem Kjøbenhavns Handlende, om at tiltrække sig Opmærksomheden hos det Publikum, der vil gjøre Indkjøb til Julen, — og hvem gjør ikke det!

Konkurrencen er haard og bliver det stadig mere og mere. Hver stiller frem det Bedste, Fineste og mest Iøinefaldende, han har, for at lokke Folk til sig. Men ikke Alle kan lige godt gjøre sig gjeldende. Der hører saa mange sammenstødende heldige Omstændigheder til at tage Têten fra de andre og fange Kunderne ind.

Bedre Betingelser for at arrangere en Juleudstilling end de *Magasin du Nord* raader over, findes neppe i Skandinavien. Det prægtige Kjøbmandshus paa Kongens Nytorv med den vældige Hovedhal og alle de andre store og tidssvarende Lokaliteter; den til de mindste Enkeltheder fuldtud moderne Indretning; Firmaets usædvanlige Prestige, betydelige Erfaringer og direkte Forbindelser med Leverandeurer paa snart sagt alle Punkter af den civiliserede Verden; endelig den sikkre Smag, hvormed det altid forstaaer at vælge og præsentere Publikum de Herligheder, det finder det stemmende med sin Værdighed at udbyde til Salg.

Det er allerede Aar siden, *Magasin du Nord* begyndte at foranstalte Juleudstillinger, som man maatte lægge Mærke til. Kjøbenhavnere, Provinsfolk og Udlændinge følte sig lige tiltalte af dem, og deres Yndest blev stor.

I de sidste Aar, efterat Etablissementet har faaet det gamle „Hotel du Nord“ omdannet til den nuværende storartede Bygning, ere de lokale Forhold blevne saa gunstige, at Magasinets Juleudstillinger for Øieblikket staar som et absolut Nr. 1 og trodser al Konkurrence. Kjøbenhavn har i December en Seværdighed mere end ellers.

— Lad os da engang tage denne Seværdighed lidt i Øiesyn.

Saa snart den uniformerede Portier har aabnet Glasdøren for os, befinder vi os som i en Myretue. Travle Mennesker fare frem og tilbage; det er Expedienterne og Expeditricerne. Andre bevæge sig mere sindigt fra Sted til Sted, blive staaende hist og her og er umaadelig optagne af at se sig om; det er Kunderne, der gaaer fra den ene Afdeling til den anden, og ved hver falder undrende i Staver. Der er et mangfoldigt, broget Liv om de mægtige Opstillinger og Opstablinger af Varer, der lokker Øiet til sig ved deres pikante Farvesammenstilling, ved deres overraskende Former eller fixe Ordning. Man befinder

sig som i en af de store Industrihaller, der nutildags træffes paa enhver Udstilling. Den samme overvældende Mængde af Gjenstande, den samme Alsidighed, det samme Blik for at lade hver Ting komme til sin Ret og dog virke med det Andet til et harmonisk Totalbillede.

Vi trænger os frem gjennem Stimlen, fra hvilken der stiger en Summen af Stemmer til Veirs op mod det høie Glasloft. Vi gaaer langs Diske og Hylder, Borde og Skabe, der bugner af Varer, store og smaa, dyre og billige, Brugsgjenstande og Luxussager af dansk Tilvirkning eller fra fjerne Lande. Der er Legetøi om Juletræer med mange Lys i; der er Tøier og hvide Varer, Hatte og Handsker, Parfumer og Sæber, Kjoler og Kaaber, Damepynt og Tæpper, Forklæder og Haandkufferter, Eau de Cologne og Støvler, Kniplinger og Sengeudstyr, Boudoir-Nips og Kjøkkenremedier. Og naturligvis en Uendelighed mere, som det vilde føre for vidt her at opremse.

Det er en Selvfølge, at det ved en Leilighed som denne særlig bliver *Galanteri-Afdelingen,* der maa træde i Forgrunden. Som bekjendt har Magasin du Nord netop i dette Efteraar aabnet et Special Udsalg af Galanterivarer paa Hjørnet af Vingaardstræde og Kongens Nytorv. Denne nye Afdeling er, som man kan forstaa, til Julen bleven forsynet med alt det nyeste og det bedste i sin Branche, kort sagt, byder paa et saa rigt Udvalg af allehaande moderne Galanterivarer, at et lignende vistnok aldrig før har været seet i Kjøbenhavn. Det siger sig selv, at en saa overordentlig rigt forsynet Afdeling ikke kunde nøies med sine daglige Lokaler i Bygningens Stueetage. Den har erobret sig Plads i den store Hovedhal, hvor den har taget alle Gallerierne, ikke alene paa første, men ogsaa paa anden Sal i Besiddelse og fyldt hver Tomme paa Borde eller i Montrer med sine forskjelligartede Herligheder. Og for at give Rum til hele denne Kæmpebasar har Etablissementet maattet flytte alle sine Kontorer, der hidtil var til Huse paa 2. Etages Galleri, op paa 3. Sal.

Er man fra Hallens Gulv ad de brede Trapper naaet op i de øvre Etager og kaster et Blik ud over Ensemblet, bliver man i høieste Grad imponeret. Først da føler man rigtig, hvor overvældende rig og mangfoldig denne Udstilling er. Og man ikke blot forundres. Man maa ogsaa beundre den dekorative Sans, den Smag, der gjør sig gjeldende i Arrangementet. De utallige Gjenstande ere anbragte saaledes, at de dels kommer udmærket til deres Ret hver for sig, dels danner virkningsfulde og smukke Grupper. En pragtfuld Belysning fra Lamper og exotiske Lygter gjør tilmed et saare festligt Indtryk og spreder et flatterende Skjær over den i sin Slags enestaaende Udstilling.

Gaaer man denne efter i Enkelthederne, voxer Ens Interesse og Fornøielse — samt Kjøbelyst, — stadig, jo længere man kommer frem. Elegante franske Luxusgjenstande, mere djerve Arbeider i tydsk Kunstindustri, noble og solide, men smagfulde engelske Sager, vore egne Frembringelser, der bl. A. paa Grund af deres hjemlige Tilvirkning fortjener stor Afsætning, det fjerne Østens — Persiens, Indiens, Kinas og Japans — farveprægtige og dog fine Produkter i sære Former og minutieus Udførelse. — Alt dette finder man ordnet i særlige Grupper, der hver for sig danner tillokkende Basarer og samtidig for dem, der ikke saa meget vil kjøbe som blot se, giver et fyldigt Indtryk af de paagjeldende Landes Præstationsevne i Øieblikket paa Kunstindustriens Omraade.

Og har man ikke store Summer at gjøre Indkjøb for, kan man ogsaa finde smukke, nyttige og fine Smaating, der passer for Ens Forhold. Man behøver blot at gaa derind; man vil altid finde Noget, man kan overkomme. Det er i det Hele taget forbausende, saa billige Gjenstandene er, selv de, der seer ud til at være meget dyre.

— — — I de nærmeste Dage vil Kjøbenhavnerne og de tilreisende Provinsboere domineres af den smukke Tanke: „Hvad skal vi finde paa at kjøbe for at glæde vore Kjære til Julen?" Dette, at de skal hitte paa, være opfindsomme, gjør dem lidt nerveuse. Men det behøver de slet ikke at være. Staaer deres Fantasi stille, kan de blot gaa ind i Magasin du Nord. Der ikke alene finder man, hvad man søger, men man faaer ogsaa Masser af Ideer ganske gratis!



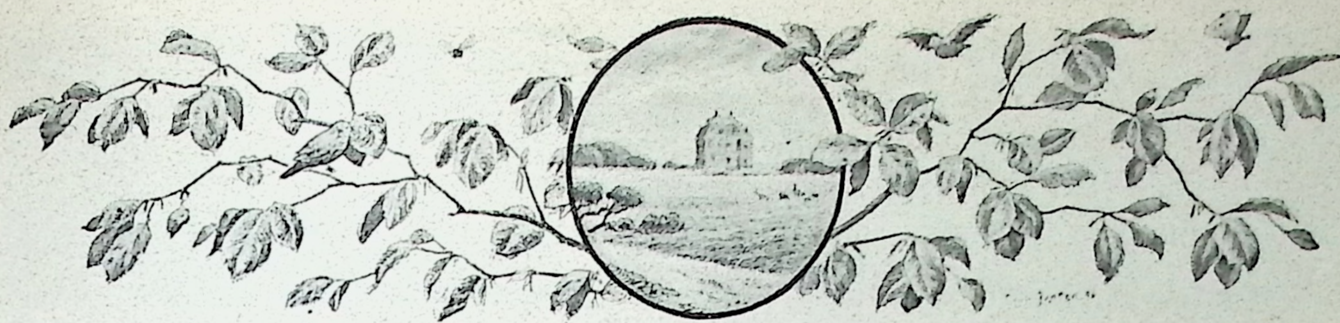


V. POULSEN, FOT.

V. KYHN:

VINTERDAG I DYREHAVEN

P. PETERSENS BOGTRYKKERI



Skov=Interiør

DER kom et Lokomotiv med et Par Vogne efter sig prustende hen ad Skinnesporet, der nylig var anlagt gjennem Skoven. Rundt om laa endnu fældede Stammer, og splintrede Stubbe stak frem — Mindelser om Ødelæggelsens Vederstyggelighed.

Thi her havde været en Gang som i Abrahams Skjød, lunt og lukket og stille. Ensomhedskjære Fugle havde havt deres Reder høit i de gamle Træer; men sjeldent havde Menneskets Fod forvildet sig hen til disse afsides Enemærker.

En svidende, fortærende Sommersol stod midt paa Himlen og sendte sine Straaler lodret ned over Skoven, bagede og glødede i det tørre Sand, der aandede Varmen tilbage og hedede Luften til Bristefærdighed.

Som Lokomotivet løb frem ad det mørke Jernspor, mindede det om et Fabeluhyre; thi man saae intet Spor af Mennesker derpaa; det syntes alene at drives frem af en indre Villie. Dets hæse Prust lød ogsaa som et Kæmpedyrs snøftende Aandedræt, og naar det udstødte et Hyl, lød det som et vildt Udbrud af ubændig Lidenskab, som en stolt Udfordring mod Enhver, der vilde vove at trodse dets Villie.

Da det naaede dybt ind i Tykningen, hvor de høie Skrænter hævede sig til begge Sider kronede med mørk Granskov, sagtnede det sit Løb, og da det naaede ned i Lavningen, hvor den mørke Skovsø blinkede frem mellem Stammerne, holdt det stille.

Rundt om rugede der en død, dump Stilhed, i hvilken man troede at høre Græsset knitre i Solheden, mens man anede den overhængende Torden.

Da stimlede de sammen fra alle Kanter de hundredaarige Ege, de stride Elme og de veirbidte Fyrretræer, alle Skovens ærværdige Kæmper og Patriarker, fulgte af deres Afkom, den unge Opvæxt, og de løftede truende deres knudrede Grenearme til en samlet Forbandelse over den Fremmede, der formasteligt trængte sig ind i deres Helligdom og forstyrrede den. Thi nu forstod de med en Slags Naturinstinkt, at de her stod overfor deres virkelige Fjende, Hovedmanden til den Ødelæggelse, der havde ramt saa mange af deres Slægt.

Og det bruste op til en Vredesstorm, en kogende Harme, og det lynede fra tusinde Bladeøine, og det regnede som med en Ildregn ned over det sodede, sorte Uhyre, der holdt der paa Skinnerne og hvæsende — ligesom til Spot — udspyede sin Damp imod dem.

„Forbandet være Du, Ilddjævel! Du Uhyre af menneskelig Opfindelse, der bryder vor Helligdoms Fred. Med hvilken Ret trænger Du Dig ind her, hvor vi have hersket fra Arilds Tid, og bortskræmmer Stilheden fra vore Haller!“

Og de rystede og svang de knyttede Grenehænder.

Men Lokomotivet holdt stille, ubevægeligt stille og gnistrede imod dem som en Seirherre, der haanligt betragter en overvunden Hær.

„Skaberi! Hvad bilder I Jer ind? Hvad Ret har I til Jorden. Har I Papirer paa den. Jorden hører Menneskene til. Saalænge de lader Jer beholde den, er den jeres, og ikke en Time længer.“

„Vi har levet her i Hundreder af Aar“, susede det fra Træerne. „Hundreder af Aar har vi levet her, før Du brød ind og forstyrrede vor Fred.“

„Et rart Liv“, hvæsede Lokomotivet. „Et Dagdriverliv uden Maal og Med, den ene Dag som den anden. Et hundredaarigt Syvsoveri, skal vi sige det.“

„Nei, et Tusindliv. Kjender Du det Liv, som rørte sig mellem vore Stammer? Kjender Du det Mylr af Fugle og Insekter, som byggede her, som kæmpede, levede og sang?“

„Det er der vist ikke ført noget til Bogs om“, grinede Lokomotivet.

„Til Bogs“ — der gik en rullende Latter gjennem Skoven — „som om Bladet i en Bog er mere uforgængeligt end vore Blade, der falme og feies sammen i Høst.“

„Gjør Jer bare ikke vigtige“, hvæsede Kyklopen. „I seer, I er ikke saa uforgængelige, som I bilder Jer ind. Glæd Jer hellere til, at I kan komme under en ordentlig forstmæssig Behandling og faae jeres Lokker friserede. Det trænger I til. Det Røverliv I har ført, passer dog ikke længere til Tiden.“

Dermed satte den sig i Bevægelse og pustede en ordentlig Røgsky ind i Ansigtet paa Træerne, som en attenaarig Lommel, der rækker Næse ad sin ærværdige men podagristiske Bedstefader.

Alfred Ipsen.


CARL CARLSEN

Heirejagt



Jeg har altid havt en stor men i mange Aar rent platonisk Kjærlighed til Heiren, og Alt, hvad jeg hørte og læste om den, øgede kun Interessen. Ridderne og deres Damer lode jo Falkene stige, for oppe i den blaa Luft at kæmpe med den sortgraa Røver, paa japanesiske Bakker saae man den i Sølv og Guld spanke gracieust om mellem Sivene og kokettere med sin Nakketop, Blicher besang den i „Trækfuglene“ og — *last not least:* til hvilken anden Fugl i Verden knyttede der sig en saadan naturhistorisk Mærkværdighed som den, der er udtrykt i det bekjendte Ord, at „gamle Heirer ere tilbøielige til at pynte sig med Strudsfjer!“

Ovre i Jylland havde jeg imidlertid aldrig truffet den; jeg har *seet* sort Stork, og jeg har *hørt* Rørdrum, men Heire, nei! — Saa gaaer jeg imidlertid en Augustdag her paa Sjælland inde i et bakket Krat nær ved Stranden, og ved Foden af en mægtig Gran finder jeg en stor, graa Fjer. Der var ikke Tvivl om, at det var Heirefjer, og i sikkert Haab om, at Den, der havde tabt Fjeren, kunde komme igjen, satte jeg mig inde i Skyggen under Granen saa dækket som muligt, lagde Bøssen over mine Knæ, tændte min Pibe og ventede. Der kom Taarnfalk, og der kom Spurvehøg — jeg vil ikke tale om Krager og Skovskader — men jeg lod Alt passere, for jeg *vilde* skyde Heire og altsaa ikke skræmme den sky Gjæst ved et Skud. Ventetiden blev lang, og Piberne flere, Aftenrødens gulrøde Lys faldt allerede skjærende ind mellem Stammerne og gnistrede paa det violette Grannaalstæppe. Jeg var tilsinds at opgive Jagten, havde alt Fingeren paa Hanen forat sætte den i Ro: da hørte jeg Vingeslaget af en stor Fugl henne fra den gamle Eg, en Skygge seilede hen over mig, Skuddet knaldede, og Heiren faldt med udspilede Vinger til Jorden — den staaer endnu hjemme i min Stue.

Siden saae jeg i Ny og Næ en Heire — sendte ogsaa en Gang et Skud efter en ude ved Kalvebodstrand — men det var i Grunden aldrig faldet mig ind, at man overhovedet kunde skyde Heirer i Pluralis, før en god Ven i Foraaret fortalte mig, at han nede paa sit Gods i Sydsjælland havde faaet „Heirekoloni“ i en af Skovene for et Par Aar siden, og at der nu var bleven saa mange, at der maatte luftes godt ud imellem dem, hvisaarsag han bad mig komme derned til Sommer og tage min Bøsse med. — „Tak, som byder!“ sagde jeg, og en Dag sidst i Juni, da Ungerne kunde antages at være udvoxede, tog jeg afsted.

For lovkyndige og kritiske Læseres Skyld bemærkes, at Heirerne paa den Tid af Aaret, her er Tale om, ganske vist ere fredede efter den nye Jagtlov — til stor Ærgrelse for en god Bekjendt af mig, den gamle Capitain Riis — men Loven tillader dog at skyde dem, naar der i Nærheden af Rederne er et „Fiskevand“, paa hvis Bestand Fuglene kunne gjøre Skade, og et saadant „Fiskevand“ er min Ven saa heldig at have — naturligvis!

Naa, jeg kjørte paa Jernbane, og jeg seilede, blev hentet med Vogn ved Landingsstedet og rullede saa med et Par raske Heste for den sidste Milsvei op til Gaarden. Store Skove, frodige Marker med Smaakrat imellem, venlige Landsbyer og Kirker, der løfte Trappetaarnet over Træerne, overalt Udsigt til det blaa Hav med de mange, vildsomme Øer — „Christian Winthers Sjælland“ er henrivende!

— Ved „Heireskoven“ staa vi af Vognen. Det er bagende hedt, og først kvittere vi Flip og Manchetter, siden permitteres Vesten, men varmt er det alligevel. Nu ind i Skoven, *der* er forholdsvis svalt — i første Øieblik. Forbi den store Jættestue med de mosklædte Sten, op gjennem en skraanende Grantykning, nu stille! I Afstand høres som et helt Regiment snadrende Gjæs — det er Heireungerne — men da vi faa Minutter efter ere inde paa Revieret, midt i Kolonien, er der dødsstille overalt: Heirerne have aabenbart givet deres Afkom Tilhold om at forholde sig roligt, og Ungerne gjøre mange Menneskebørn til Skamme ved at lystre som disciplinerede Soldater.

Faa Skove i Danmark — maaske ingen — kunne opvise Bøge af en Høide som Sydostsjællands, og ranke som Søiler kneise Stammerne og

løfte de tætte Kupler — det er Noget, Heirene kunne lide!

Det er allerede svært nok at hitte Rederne. Skovrideren har ganske vist ved Foraarstid, længe før Løvspring, mærket de Træer, der bære Reder, med et Snit i Barken — een Bøg bærer hele fem Snit! — og et hvidt Kalkovertræk ved Foden af Stammen røber forresten ogsaa, tydeligere end noget Andet, hvad Toppen gjemmer, men ikke desto mindre kan man gjerne kigge Halsen halvt af Led, før man ved at lade Øiet følge en af de grønne Skorstene, som Heireskarnet har ætset gjennem Løvtaget, omsider høit, høit oppe skimter en graahvid Rede med en smal Stribe blaa Himmel omkring. Og har man fundet Reden, har man ikke derfor Kig paa Beboerne. — Er *det* en ung Heire, eller er det kun en Gren, som stikker frem deroppe? Det ligner mest en Gren, men det kunde jo dog være, det alligevel var en durkdreven Heire, der har lært den Kunst at „sidde todt" — prøv ad! Bøssen til Kinden, lige i Veiret — pang! — Au, for Pokker, det gjør ondt i Skulderen, men en Heire var det da, for *der* falder den! Saa, der blev den hængende paa Veien i en Tveie! — Nei, der kommer den ned igjen og naaer endelig Jorden med et Bums, som naar Ørnen i „Jægerbruden" falder fra Snoreloftet ned paa Scenen.

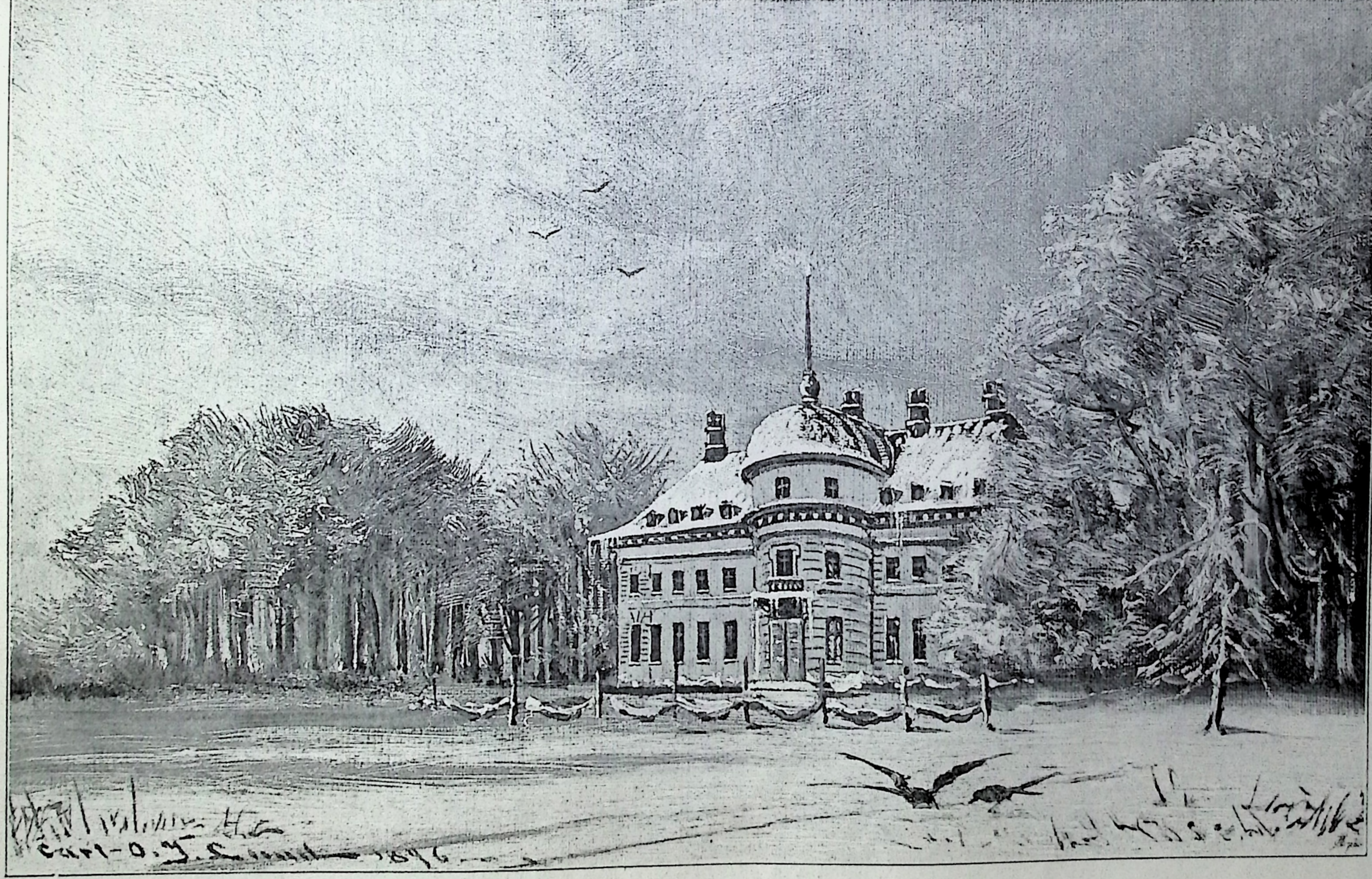
Nu kommer der Liv i Leiren! Halvhundrede vældige Skygger svæve hen over Skovbunden, man seer tilveirs og faaer hist og her, hvor Løvkuplen har en Revne, et kort Glimt af en graa Vinge — det er alle de Gamle, der gaa til Stranden. Enkelte af de Unge følge Trop, men de fleste blive; nogle holde Vedetstillingen ude paa Grenene og bestræbe sig blot for at sidde ubevægeligt, andre — de klogeste — gaa i Rederne, dukke sig ned og grine ad os. Knald i Knald gaaer det rundt omkring, der falder Heire paa Heire — skulde man virkelig tilsidst kunne blive blaseret og synes, det er nok? Ja, jeg har hørt om en Mand — han døde forresten senere af Løgn — der erklærede, at han tilsidst ikke gad være over at skyde flere Kongetigere nede i Bengalen, og Admiral van Dockum — der i Modsætning til ham var absolut troværdig — fortæller i „Gamle Minder", at han efter Navarinoslaget tilsidst blev træt af at se tyrkiske Fregatter springe i Luften. Kan man blive *det*, saa maa man ogsaa kunne have Lov til omsider at faae nok af Heirejagten. — Aa, hvor det smager at lægge sig paa Ryggen i det tætte, lange Skovgræs og kigge op i det grønne Loft! — Sove? Nei, bare lukke Øinene lidt, holde dem paa Klem for det Tilfælde, at der skulde komme en Gammel — saadan! Og saa drømmer man om, at Havørnen, der for en Del Aar siden byggede i Naboskoven, er kommen tilbage med syv skaldede Unger, og omsider vaagner man ved et Skud fra en af Jagtfællerne nede i den dybe Kløft.

— Det er Aften, da vi kommer hjem til Gaarden. Sløruglen sidder allerede paa Toppen af Meieriskorstenen, og Flagermusene kredse om det store Tulipantræ i Haven. Hvilen er sød — det er deiligt at være træt! — høire Skulder er øm, og alt imens man nyder Cigaren paa Verandaen og lader Blikket glide ud over det blegblaa Hav, bliver Conversationen sparsommere og sparsommere — tilsidst faaer man sig dog til at sige Godnat.

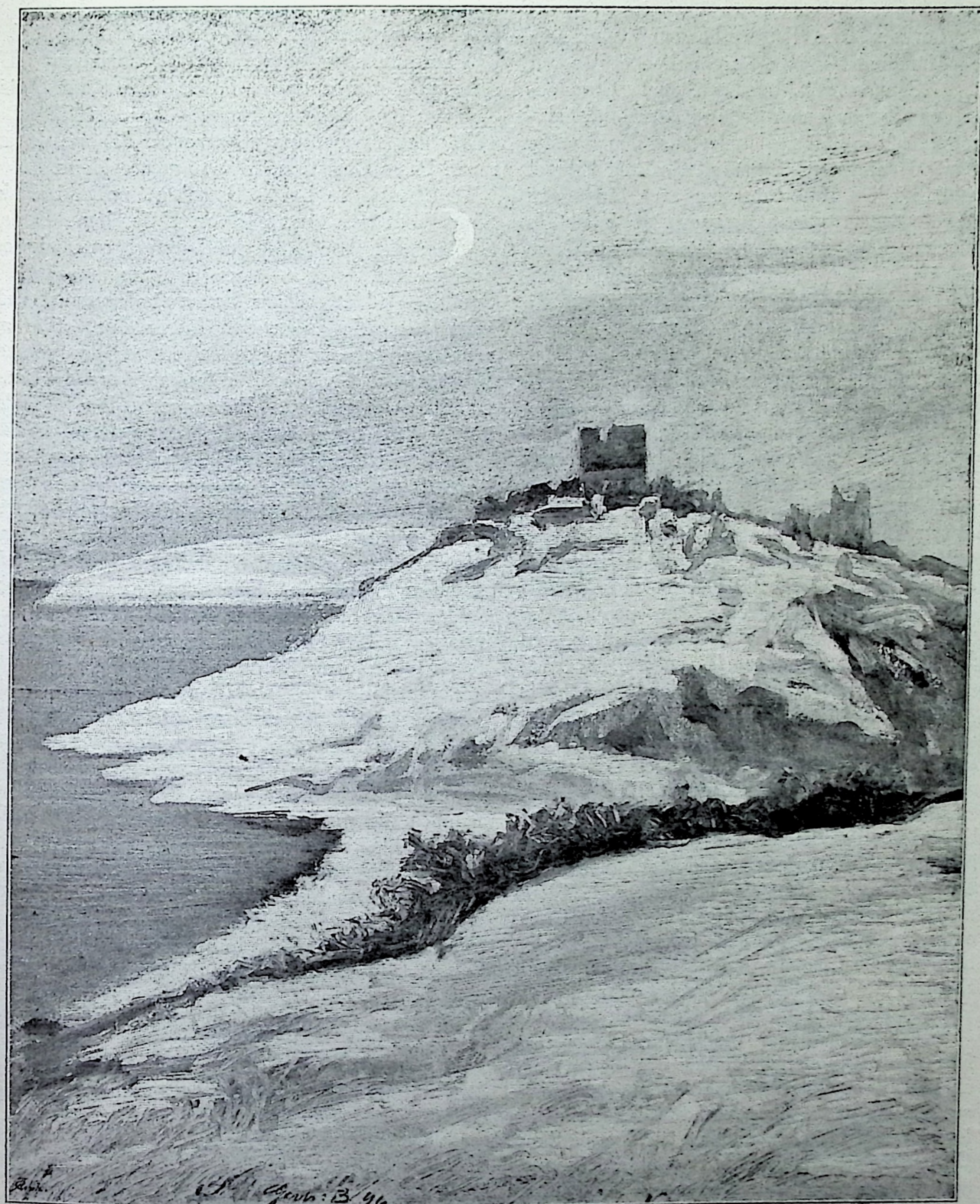
— Det var i Sommer. Nu sidder jeg en mørk Decemberdag og tænker paa blaa Himmel over grønt Løvtag, paa skyggende Heirevinger og blødt Skovgræs. Naa, det bliver jo Sommer til næste Aar ogsaa, og beder man mig saa igjen paa Heirejagt, stiller jeg med min Bøsse.

Sophus Bauditz.





CARL O. J. LUND: BERNSTORF SLOT



Gerh. Blom: HAMMERSHUS

Bernstorf

GREVINDE Elise Bernstorff, som i vort Aarhundredes første Aartier boede paa det „Sommerhus", hendes Gemals Grandonkel, den kjendte Johann Hartvig Bernstorff, halvhundrede Aar tidligere havde ladet den franske Architekt Jardin opføre paa sit Gods og helliget Hvilen mellem Arbeidet, som over Indgangen skrevet staaer, yttrede engang, at intetsteds skinnede Solen klarere, intetsteds havde Grønsværet flere Farver, ei heller Blomsterne herligere Duft, end i Bernstorf Have. Og dog maatte den salig Grevinde se paa Bernstorfs skjønne Park med helt andre Øine, end vi. I hendes Dage var der nemlig slet ingen Park. Det velsignede Stykke Guds fri Natur, hvor Klokkeblomst og Gaaseurt virker langt mere velgjørende end Stedmodersblomst og Marechal Niel, hvor Træernes Kroner er brede nok til, at man en hed Sommerdag kan søge Kjøling og Ensomhed under det mørkblanke Bøgeløv, er ad sin Vei ogsaa opstaaet paa kunstig Vis. Kun de majestætiske Lindealleer, hvis Mage vel blot findes i Fredensborg og Bregentved Parker, kan maale Alder med det lille beskedne hvide Slot. Men Den, som ellers spaserede gjennem Haven i 1796, vilde neppe være istand til at genkjende den, hvis man med et dristigt Tankeexperiment forudsatte, at han hundrede Aar efter kunde fortsætte sin Tur. Thi omendskjøndt den engelske Havestil omkring det 18. Aarhundredes Midte allerede begyndte at stikke Hovedet frem hist og her i Udlandet, dominerede dog endnu hos os den franske „Versailles"-Stil med dens udskaarne Taxhække, lige Perspektiver, prangende Blomsterrabatter med rige Farver, men uden Græs, og grænseløse Mangel paa Skygge. Og i den blev Bernstorf Have anlagt, selv om maaske et Engdrag i Udkanten har faaet Lov at ligge i Fred til Græsning for Køer, Høslet el. Lign.

Saa blev den rige vestindiske Plantageeier Mac Evoy Eier af hele Herligheden, og han omskabte Bernstorf i Stil med et engelsk Herresæde. Blomsterne blev forviste til Slottets Baghave, og Resten blev omdannet til Eng og Skov. Og de nye Plantninger fik Lov at gro, som de selv vilde. Ingen klippede dem — thi Naturen er skjønnest i sig selv. Ud fra dette Syn paa Naturen, der dog naturligvis ikke ganske udelukker Tanken om Pasning og Kunst — thi det gjelder jo mere om, at Alt seer naturligt ud, end at det er det — er den nuværende Bernstorff Park bleven anlagt, og saaledes bevares den endnu.

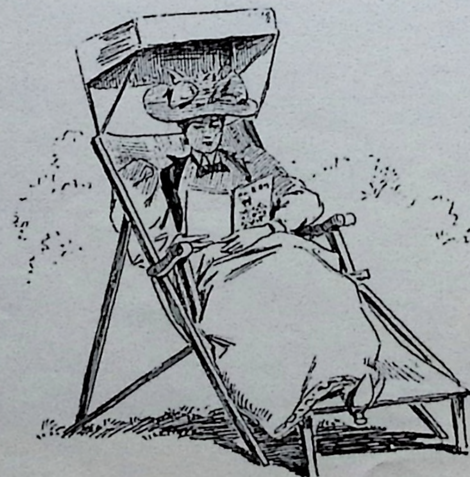
Efter Mac Evoys Død kom Eiendommen, eller i hvert Fald Slottet, ved Auktion i en foretagsom Prokurators Hænder, som imidlertid med Fordel et Par Aar efter solgte det til Christian VIII, som lod det restaurere. I 1848 blev det Statseiendom og udleiedes i nogle Aar, indtil det i 1853 blev anvist dets nuværende Beboer, daværende Prins Christian, til Sommerresidens.

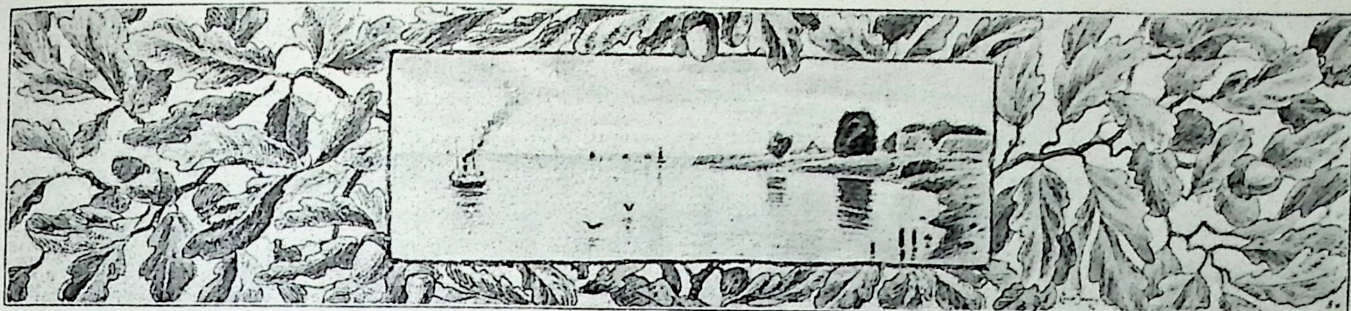
Den beskedne hvide Bygning, nobel i al sin Simpelhed, kan kun med en Eufemisme kaldes et Slot; den har intet palaisagtigt over sig og overgaaes i Pragt — om end maaske ikke i Smag — af adskillige Børsmatadorers Strandveisvillaer. Men som den ligger der, stille og prunkløs i al sin Beskedenhed, er den som et Symbol paa Freden, der hviler over de Bernstorffske Omgivelser. Lindealleerne her har ikke det samme noget melankolske og høitidsfulde Præg som i Fredensborg Slotspark. Medens man bliver tungsindig af at spasere her, virker Bernstorff ligesom Søndermarken idyllisk og bringer Fred i Sindet. Man kan ligefrem gaa en lang Tour i Bernstorf-Park og maaske i det høieste møde en Hofkavaler. Ellers træffer man, i hvert Fald en Hverdag-Formiddag sjelden Nogen herinde, skjøndt Parken jo overmaade liberalt staaer aaben for Alle og Enhver.

Endnu for nogle Aar siden modtoges man ved Gitterporten til Jægersborg Alle af et Par graa — heldigvis lænkede — kæmpemæssige Ulmerdoggers Gjøen, og denne uvenlige Modtagelse kunde i Begyndelsen gjøre den Besøgende en Smule utilgængelig for Bernstorfs Skjønhed. Nu ere Hundene formodentlig gaaede til deres Fædre og ingen ny anskaffede i deres Sted. Det er ogsaa bedre saaledes. Derved rives man ikke ud af den blide og fredelige Naturstemning, som er Bernstorf-Parkens Eiendommelighed.

J. C.

LANDLIGGERE





LOUIS JENSEN

Hammershus



Om Hammerens Pynt bøier Østersøens slagne Kongevei — baade for de Skuder, der vil op i Botten-Havet, den finske og rigaiske Bugt — og for dem, der vil tilbage og ind i Øresunds smalle Rende.

Den Vei har Tusinder og atter Tusinder af Skibe taget — og den Vei vil ikke gaa af Glemme efter vor Tid.

Ind i Østersøen, Syd fra, feier de stovteste Brigger og letteste Skonnerter — ja, det gjorde de, nok mest i gamle Dage; — for brede Seil føg de svaie Skrog afsted med dyre Varer ombord; helt nede fra Middelhavet kom de — fine og nystrøgne — med Silke, Vin og Pomeranser i Lasten — og paa Dækket Mandskabet i lyse, brogede Skjorter, Silketørklæder knyttet om Halsen, og Øinene blanke og straalende som Gjenskin af Sydens Piger, dem, de sidst havde kysset. Og Alt gik orlogsmæssig til ombord, Dækket var skuret rent som et Dansegulv, ingen Spytklatter taaltes, alle Tovender og Trosser var rullet ordentlig op, og Capitainens Kahyt agterude havde et høit Skylight af Glas og Maatter for Nedgangen. Kappen var af mat Mahogni, hvoraf det messingblanke Rækværk stak Hovedet frem og bød Vei ned ad brede, tremmebelagte Trapper til Kahytten, hvor der var meget Lys — og hvor det duftede af Blomster og sød Malagavin. — Capitainen selv gik der agter frem og tilbage, slog Asken af sin Cigar og nynnede den sidste Vise, han havde hørt inde i Syngekneipen paa Kaien i Marseille.



MALEREN

Og oppe Nord fra, fra Botten-Havet kommer de tunge, tvære finske Barker bumsende gjennem Søen som sammenbankede Pakkasser, lastede med Tømmer og Tjære. Dækslasten gaaer op ad Masterne, saa den helt drukner Ruf og Kabys forude som Kahyt agter. Aabningerne, der gaa ned til dem, er som Skorstenshuller paa en oversneet Huslænge — op ad disse Huller kommer Mandskabet i tunge Fedtlædersstøvler, skidne, hullede Sømandstrøier og med gamle, uldne Tørklæder viret flere Gange om Halsen. De Tørklæder er saa sorte og tilrøgede, som havde de hængt tiltørre oppe i Kabyshullet. — De trampe frem over Dækslastens Brædder, der var rene, da Reisen begyndte, men nu ere tilsølede og sorte, særlig rundt om Kabyssen, hvoraf der er trampet Aske og Kjøkkenaffald i en lang og bred Gang frem til Kahytten, hvortil en brat Stige fører ned. Er man kommen ind, famler man sig først frem, for der er mørkt hernede, Dækslasten tager hele Dagslyset bort. Paa Kahytsbordet staaer et Tællelys i en Flaskehals og en Brændevinsdunk — og inde paa Slagbænken, helt i Mørke, ligger Capitainen og damper paa en Snadde, hvis sure Røg blander sig med Dunsten fra Kølsvinet.



LYSTFISKEREN

Ingen Sang lyder der fra Skibet, kun en arrig og skiden Hunds Tuden.

— Dér, ved denne alfare Vei, hvor Skuder af begge Slags mødes, — reiste Lunds gamle Ærkebisper deres Slot, Hammershus. Og de vidste, hvor de lagde det, de Kirkens kloge Mænd, det forstod de altid — dér, hvor de let og bekvemt uden stor Møie for dem selv kunde tage Told og Tynge af Andres Slid — og med Begjærlighed toldede de af Sydens Frugter og søde Vin og gjemte den i dybe, kjølige Kjældere — men de forsmaaede ei heller Træ, Tømmer og Tjære af de Skuder, der kom Nord fra. — Stolt og mægtig kneiste den der paa Granitkæmpens haarde Pandeskal, der skyder op af Bornholms Jord — værnet fra Havsiden af Klippens og


EMBEDSMANDEN

Bakkens bratte Fald — og ind mod Land sikkret ved Grave og Volde.

— Her søgte Lybeks Kræmmere at snige sig ind, Kongens Mænd at storme de oprørske Bispers Fæste, men Begge drog de forgjæves. Hammershus holdt Ræv som Bjørn ude og skjærmede Jacob Erlandsson og Jens Grand, der her i fuldkommen Tryghed oppe fra Hovedbygningens smaatavlede Ruder kunde smile ad Fjendens forgjæves Stormløb, eller roligt kunde gaa i Slottets Kirke og læse Messen for de mange harniskklædte Svende, Slottet rummede — eller ved Solnedgang kunde de gaa i Rosenhaven og Abildgaarden, indaande Rosernes Duft og binde Havens allersomdeiligste Krusemynte op, mens de drømte deres Stormandsdrømme — om Sædet paa Pavestolen!

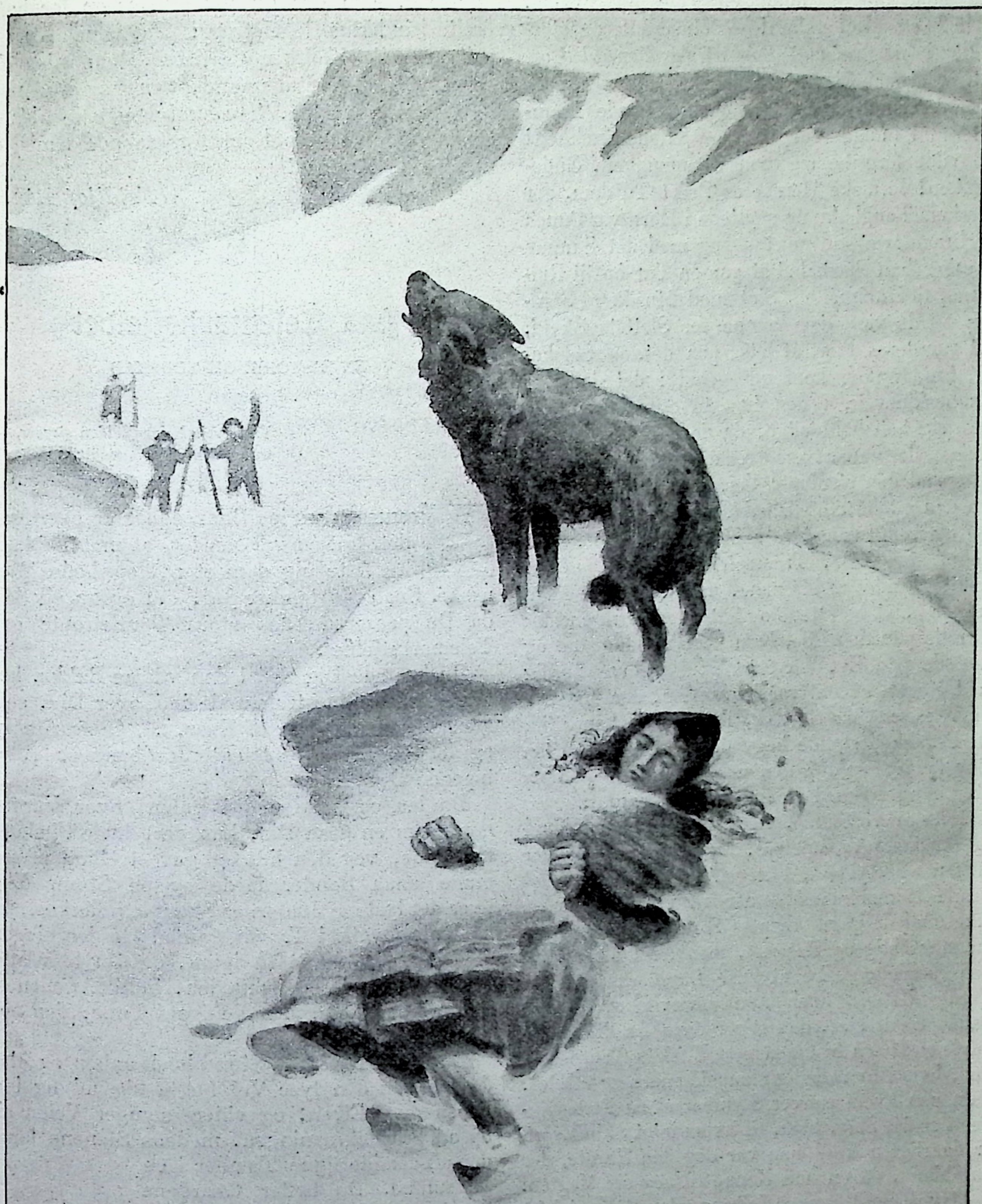
De stolte Bisper gik af Mode, deres Tro af Landet, og Kongerne fik Hammershus i Eie. Da blev det Kommandantbolig, Fangehal — og forfaldt! Og hvad ikke de stærkeste eller snedigste Mænd havde formaaet, det evnede Tiden, den farligste af alle Modstandere, og den tog Veir og Vind med sig, Sommerens Regn og bagende Sol, Efteraarets Rusk og sivende Væde, Vinterens Fygesne og sprængende Kulde — og den tog med sig — og ikke mindst Menneskenes Vankundighed og Ligegyldighed.

— Da gik der Gigt og Sot i den gamle Kæmpe, den vældige Borg; det knagede og bragede i den, saa Tagene føg af, og Murene slog Revner og faldt ind — og Voldene skred ned i Gravene. — Da blev den til, hvad den nu er — Hammershus Ruiner!

— For flere Aar siden kom nogle unge Mennesker kjørende fra den anden Kant af Øen til Hammershus Ruiner, til „Slottet“ — et Selskab af unge Mænd. Det var før der kom Badehotel paa Hammeren — et Badehotel uden Bade! — og det var flere Aar, før de tog Entré til Hammershus. — Entré! — I gode gamle Bisper, nu ta'er de Entré til Eders gamle Røverborg, dertil, hvor Folk kom ind — enten som hædrede Gjæster, hvor de saa blev bænkede ved god Vin og Mad — eller, hvor de maatte staa udenfor med braadne Pander — der kommer nu Folk ind — ved Femører! — Bare de ikke snart tager Entré til Himmerige med! — Det unge Selskab svingede op for Trappen til den gamle Gjæstgivergaard, som den Gang laa der, og Værten skyndte sig ud paa det nederste Trin med Huen i Haanden for at tage imod; det var nemlig et godt Selskab der kom, Sønner af Øens ældste Odelsbønder — hvor de kom frem, blev der Lystighed og god Fortjeneste for Gjæstgiver og Vintapper. — Værten var nu gladest, fordi de kom den Søndag; han havde forberedt sig paa et stort Rykind af mange Gjæster og havde til den Ende bestilt den nære Byes Musikkorps — men saa faldt det ind med Ruskregn og Kulde — og ikke en Eneste kom — ikke engang en Fisker! — Alle de Trompetere sad med tørre Munde og spillede Skidtmads, Værtens tykke Madam sad med Hænderne under det store Smækforklæde og sov, mens Fluerne gjorde sig tilgode paa hendes Kinders Flæskeflader. — Værten havde staaet henne ved Vinduet, trommet paa Ruden og ærgret sig over Opvartningspigernes Fjasen ude i Kjøkkenet, hvor dog saa meget deiligt Ferskt laa og fik Tanker. — Men da var det, at det unge Selskab kjørte op for Døren og kaldte Glæde og Liv frem i Huset — og i Madammen med. — Der brasedes og stegtes ude i Kjøkkenet, Opvartningspigerne fløi endnu mere glade ud og ind, Trompeterne satte i med en høitidelig Melodi, og snart sad Selskabet bænket ved et godt Bord og undte de Andre Levningerne af et stort Hjerte. Da Veiret ikke bedrede sig, blev de hele Dagen inden Døre, og da Aftenen kom, og Lys blev sat paa Bordet, var Varmen stor, og Lystigheden kaad. Enstemmig vedtog Selskabet at leie hele Musikbanden, Værten skulde ikke lide noget Tab ved den. Musikanterne kom da ind i Stuen, hvor de Unge sad — og bleve anbragte nede i en Krog; Glæden over dette behagelige Arrangement med Tuderiet lige i Ørene, gjorde dem i den Grad henrykte for hverandre, at Champagnen kom paa Bordet, mens der blev sat Punch frem for Musiken. — Værten var salig af Glæde over det Selskab, der betalte sig meget bedre end hele Gaarden fuld af Bønder og Fiskere, der var fire om en Baier. Han sad selv nederst ved Bordet hos de Unge og fløitede paa en tom Champagneflaske, mens han med det ene Øie lod, som han var fuld — men med det andet ædru Øie talte i dyb Rørelse de allerede tømte Flasker. — Saa mjavede han og gjøede og fløitede tilsidst paa Redekam: da jeg var Prins blandt de Arkader — Alt for at more Selskabet og holde det til Ilden. — Pludselig reiste en af de unge Mænd sig op, En, som ikke var Søn af en Odelsbonde, Den, der sikkert betalte mindst til Gildet —


SKUESPILLEREN


GROSSEREREN JUN.


Louis Moe
PAA TELEMARKSFJÆLDET.
EN HISTORIE OM TROSKAB

han stod op og holdt en Tale for Frihed, Lighed og Broderskab! — Musikanterne stormede i misforstaaet Begeistring hen til Bordet for at faae Champagne med, men da traadte atter den unge Mand frem og bebreidede Trompeterne i indignerede Ord — Trælle-Frækhed! De vilde forgribe sig paa Champagnen, Gudedrikken! Jordiske Herskeres Drik! Til dem, der tærskede Langhalm og spyttede i Horn var Punch og Brændevin god nok! — og med det Samme foreslog han Selskabet at gaa en Tur op til Ruinerne, til Hammerens Slot med Musiken i Spidsen — de vare dog komne for Slottets Skyld, det var deres Pligt at hilse paa det. — Selskabet brød op og kom ud — ud i det deiligste Maaneskinsveir, i den luneste Sommernat. De følte sig helt høitidelige, da de gik langs Dæmningen, der ligger tvers over den gamle Voldgrav, og op ad den stenlagte Vei, som fører i en Bue om den gamle Slotsdam, ind gjennem Ringmuren og frem i den store aabne Gaardsplads, hvor Toget standsede, Trompeterne truttede af og hældte Vandet af Hornene, mens de unge Mennesker halvt betuttede og lidt mere ædru end før stirrede paa den Ene, ham Taleren, der stod og ventede paa En, der først skulde blive færdig med Noget, og det var Kroværten, der pudsede sin Næse af bar Rørelse, det gjorde han altid, før Prædiken skulde begynde. — Da Kroværten blev færdig, sprang den unge Mand op paa en Sten, slog ud med Haanden og begyndte:

„Her er vi komne, Øens bedste unge Mænd og dueligste Trompetere, for at bringe Jer vor Hilsen og Hyldest, I ærværdige Ruiner af det gamle Hammershus -- Jer vil vi hilse paa — ikke som de gamle Bispers Slot, ikke som Kommandantbolig og Kaserne, men fordi I har havt den Naade og Ære at huse Danmarks Catilina Corfitz Ulfeldt, hans Aand svæver over disse gamle Stenrester, den stiger frem fra dit spidsgavlede Taarn hist henne — Ulfeldts Taarnet — han, hvis Navn daglig skamskjændes og tilsøles, ham paa hvem enhver Stymper af en Ferlesvinger har frit Slag, ham, til hvem intet Skjældsord er daarligt nok — han var dog den Eneste, der var Mand, da en snu Konge tilsneg sig Magten. — Hvor var I henne, I Danmarks stolte Adelsmænd; Gud bedre det for Stympere, I var, da det gjaldt Eders egen Magt! — Corfitz Ulfeldt, Du var den Eneste, der havde Mod og Mandshjerte, Du havde de høie Planer og de stolte Syner, Du satte dit Liv ind paa Kampen og tabte — se derfor blev Du bagefter haanet og besudlet af leiede Klikkesvende! Du, Corfitz Ulfeldt, vandt Prinsessen, men tabte det halve Kongerige — Du tabte det, men skal vinde det tilbage i berømmeligt Eftermæle, naar engang den Mand kommer, der tør rense dit Navn — ædle, gamle Corfitz.“

— Taleren blev her afbrudt af Krofa'er, der pludselig, som der nu gik et Lys op for ham, brølte i inderlig Begeistring: „Ja, længe leve — ædle, gamle Klokker Corfitzen, ham nede fra Byen, det er en Stadsmand, han har altid undt mig sin Søgning, ja, han skal længe leve!“ — Og her faldt Trompeterne forstaaende i med en dundrende Fanfare!

Fridtjof Bôn.



Paa Telemarksfjeldet

EN HISTORIE OM TROSKAB



Vinterveir langs Vidden stryger, —
nu er alle Stier stængte.
(Henrik Ibsen.)

SOMMERDAGEN laa tindrende klar over Fjældet, Luften var saa let, at man uvilkaarlig følte sig som et nyt og bedre Menneske. Saaledes tænker jeg, det ogsaa gik Dig, da Du passerede den store Touristroute over Telemarksfjeldet.

Du kastede Dig ned i den varme Bakke, hele Fjældets Aroma strømmede ind over Dig, sammensat som den var af Ener, St. Olafs Alterlys og det lille brune, solstegte Jordbærs søde, betagende Duft.

Du laa og saae ned i Dalen, hvor Varmen hang som en graa Dis, kun der, hvor Fjældene skyggede, veg den lidt og gav et Glimt af rødmalte smaa Bøndergaarde og en Stump Eng, hvor det lyste af Jenternes Skaut- og Særkeermer, medens de gik i Travlhed med Høbjergningen. Hededisen lukkede til igjen, og Du blev atter ensom, deroppe i Friskheden, indtil Aftenen og Skumringen kom, den deiligste Time, den nordiske Sommer vel eier.

Da bliver Dalen en Stund heelt aaben og klar, da seer Du den lyse Vei bugte sig ud og ind, Broen over Elven, og videre slynger Veien sig op ad Fjældskraaningen, medens Stenene langs dens Yderside ligne Tænder i en Jettemund. Du tæller Gaardene og de spredte Husmandshytter, hvor den dalende Sol luer i de smaa Ruder.

Skyggerne glide stille, blødt og langsomt frem over Dalen, Du seer, hvor de lidt efter lidt indvinder Stykke for Stykke af Enge, Agre, Gaarde og Hytter. Videre kryber og kravler de op ad Fjældsiderne, strækker ligesom først en tynd Arm op og griber om en Busk for derpaa at drage det lange, florlignende Legeme efter og spænde det ud over Bu-


TENNISSPILLEREN


SEILSPORTSMAND

ske, Træer, Stene og Rødder, stængende Dagens travle Liv ude, skabende et Fristed for Eventyr og Drømme.

Langt, langt borte et Sted begynder en Moltrost at synge, blødt og vemodig som om Alverdens Længsel laa gjemt i dens Toner.

Oppe hos Dig selv er der nu ogsaa tændt Glød i den evige Sne paa Nuterne rundt om. Hver Fjældtop bliver et Slot, daarende som kun Eventyret kan eie det. Om lidt springer Kobberportene op og saa — —

Skynd Dig, naa frem til Sæteren medens det endnu er Tid, før Sangen, Skyggerne og Eventyret faae Dig i deres Magt. Dog, om Du vil eller ei, Du er allerede bunden.

Det er ikke Marit, Budeie, der driver Bølingen frem over Sætervolden, naar Du endelig naaer did, men Hulderen, og det er ogsaa en saadan, der hauker* til Dig fra Lien lige overfor.

— Dette var Sommerens korte, lyse Saga for Dig med Plads for alt det Fine og Skjønne, en Sjæl kunde rumme. Hvor Drømme og Længsler skaber digtende Trang selv i det ellers mest prosaiske Menneske.

Men hvordan troer Du, der er paa Telemarksfjældet nu. Nu da Moltrosten ikke længer akkompagnerer Skyggernes lette Dans om Hulderens daarende Skikkelse?

Nu er det Nordenvinden, som blæser i Lur og hauker ad Ødet, Kulden og Døden, der har indvundet Alt under sin ubønhørlige, jerntunge Haand.

Kan man virkelig tro, at der banker ligesom et stort, varmt Hjerte inde i den vældige Naturjette, som ligger udstrakt under Snedækket, kan man tro, at et Vaarbud virkelig atter formaaer at bringe Liv?

Men denne Stund er endnu langt borte. Nordenvinden er som sagt eneraadende og den er En, som ikke fører noget blidt Regimente. I vældige Spring og Kast hvirvler den Sneen fra oven og neden rundt i den mest tøilesløse Springdans, men her er høit til Loftet og vidt til Væggene, den maa spænde høit og kaste sig vildt.

Hu hei! hvor den farer nedover mod Dalen. Det knækker og knager i Furugrene og Grantoppe. Suk og Støn gaar gjennem Skovens stolte Veteraner, der kun modvillige bøie sig for dens raa Magt.

Held Den, der ikke skal færdes over Fjældet i disse Tider, og dog er der dem, som maa det.

For nogle Aar siden havde to Handelskarer oppe ved Røraaskanten indkjøbt en anseelig Drift Rensdyr, som de vilde drive over Fjældet ned mod Kysten, hvor de skulde slagtes og Kjødet forsendes videre sydpaa. Ærka, en ung Finnepige, havde de faaet med samt hendes Hund, Musti. Disse To i Forening skulde nok vide at holde Renflokken sammen, hvad næsten er umulig for andre Mennesker end Finnerne.

Et Par Dagsmarcher gik Alt godt. Ulvene havde de næsten ikke seet stort til og Ærka og Musti havde havt nok at gjøre. Men den tredie Dag, da de kom længere frem over Fjældet, og Ærka saaledes paa aldeles ukjendte Egne, brød pludselig Snestormen løs over dem. Handelskarerne, der vidste, hvad man kunde vente sig af en saadan i disse Tragter, søgte ned mod Bygden for, som de sagde, at skaffe Hjælp. De vilde have Ærka med, Renflokken fik klare sig, som den bedst kunde, men det var umuligt at formaa hende hertil, endog Renerne ikke vare hendes egne Dyr, og hun kun betalt for at følge dem. Musti var heller ikke til at rokke, den trykkede sig ind til Ærka, de To bleve paa deres Post.

De vare jo begge Naturens Børn, vante til Kulde og Hunger. Civilisationen havde endnu ikke ødelagt dem, og saa holdt de ud — de To — midt i Ødet og Snestormen — ventede og ventede.

Stormen øgede stadig paa. Vidden blev til et endeløst Snehav, hvori Alt udslettedes.

— Endelig, da Uveiret havde lagt sig, kom der Hjælp fra Bygden og efter lang Søgen opdagedes en lille sort Plet ude i det hvide Hav, det var Musti. Hylende og gjøende ud i Ødet holdt den fremdeles trofast Vagt, dog ikke længer over Renhjorden, men ved sin Herskerindes Lig.

Der laa Ærka indunder en stor Sten. Det ungdommelige, aabne og vakkre Ansigt bar intet Præg af Angst og Gru. Døden var vel kommen til hende her paa Vidden i Ensomhed og Storm, ikke som den strenge Forhørsdommer, der river op i et langt, brødefuldt Liv, eller vækkende alle de ængstende Spørgsmaal Nutiden eier. Nei, jeg tænker heller lig en god Ven med Hilsen og Bud hjemme fra Gammen fra Fa'r, Mo'r, smaa Søsken eller en anden, hun havde havt kjær. Det havde Ærka, Finnepige fortjent, hun, som var trofast lige ind i Døden — — —

Handelskarerne fik deres Dom. Om de end, som de vidnede, kun var dragne til Bygden efter Hjælp, skulde de dog ikke begge have forladt Finnepigen.

Mustis videre Skjæbne beretter Historien intet om, men Hunden er jo Troskabens Symbol og det med rette.

— — —

Skulde Du være saa lykkelig som Turist atter at færdes over Telemarksfjældet, gid Du da maa mindes denne lille sandfærdige og simple Historie om Troskab, den vil lægge noget ind i Stemningen, som ikke er omsonst at tage med.

* En Maade at raabe paa.



LOUIS JENSEN: HELLEBÆK



CARL CARLSEN: HORNBÆK

Og kommer Du ikke saa langt, men maa nøies med at sidde ved det festlig dækkede Bord, medens Lyset brydes i Sølvtøi og Krystaller, gid da Duften af den dampende Rensdyrryg vil, om end kun for et Øieblik, vække Mindet hos Dig om Sneviddens mægtige Alvor og tøm saa Dit Glas tilbunds — ikke for din Borddames smukke Øine — men for Finnepigen, Ærka, og hendes Hund, de To, som holdt ud paa deres Post trofaste — lige til det sidste.

Nina Moe.



Helgenernes Bog

Af THOMAS P. KRAG



DEN gamle Dame saa langsomt op og nikked: „Har I hørt, hvad der hændte i Provsten Broddes Hus . . . det hændte ikke Provsten selv, men hans Søstersøn, den senere Præst Mohr, da han læste i den ældgamle Bog, der omhandlede Helgenernes Liv?"

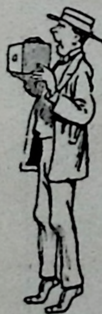
„Nei Frue, det har vi ikke hørt."

„Jeg skal fortælle det . . . og husk, at hvad jeg fortæller, er sandt. I kan have godt af at høre det. I hører ellers kun verdslige Ting. De Sange, I synger, synes jeg er letfærdige i Tonefaldet. Den gamle, enfoldige Tro dør ud blandt Menneskene, og med den dør Fortrøstningen til Gud."

Og den gamle Dame trak den grønne Skjærm, der halvveis dækkede Lampen, lidt til den ene Side, saa hendes Ansigt kom helt i Skygge. Derpaa lænede hun sig tilbage i Stolen og fortalte:

„Provst Broddes Hus, der laa ved Bygrænsen, var saa stort, at faa forstod, at han og hans Frue kunde bo der alene. De to Mennesker forekom alle dobbelt ensomme fordi Huset havde de mange ubeboede Værelser. De, som havde været der, fortalte, at Værelserne stod i Rad og Række uden at nogen betraadte dem Aaret rundt, og endvidere at Menneskeskridt i disse Værelser gav Ekko . . . Maaske de havde Ret: Værelser, der ei beboes, giver Ekko selv om de er møblerede.

Og alligevel kunde det nok hænde, at Provst Brodde gik ind i det ene og i det andet Værelse og blev en Stund i hvert. Men i et satte han yderst sjælden sin Fod. Det var hans forlængst afdøde Faders Studereværelse, som han saaledes skyede. Dette Værelse laa i Husets ene Hjørne. Det stod nu som for mangfoldige Aar tilbage. Faa Møbler var derinde. Kun to store Bogreoler, et stort Skrivebord af Egetræ og to høiryggede Stole — en ved Vinduet og en ved Skrivebordet.



AMATØRFOT.

Provsten Brodde og hans Frue leved Tiden hen og begge blev efterhaanden gamle og tænkte vel, at de skulde leve de Aar, de havde igjen, ligesaa ensomme, som de havde levet Aarene før. Men en Dag fik Provsten Bud om, at hans Søster var død, og at det Barn, hun efterlod, nu stod ene i Verden. Og en Ugestid efter kom efter hans og hans Hustrus Ønske den afdødes Barn. Det var en ti Aars gammel Gut med gult Haar og store, lyse Øine. Det gamle Ægtepar tog vel imod ham, ja de behandled ham som sin egen Søn og drog Omsorg for ham i alle Maader.

Den unge Gut, Frederik Mohr hed han, gik paa Skolen og var flink i alle Fag. Men han var en stille Gut, der sad meget for sig selv og tænkte. Provsten Brodde saa det og strøg ham tidt over Haaret: „Ja min kjære Frederik", sagde han, „jeg indser jo nok, at vi to gamle er et ganske trist Selskab for Dig, men hvad skal jeg gjøre ved det, jeg kan ikke blive ung igjen. Gaa lidt mere omkring Frederik, spring om nede i Haven eller gaa til dine Kammerater og leg."

Men slige Ord gjorde ikke at Frederik forandrede sig. Han sad helst hjemme og læste. Ja tidt gik han endog ind i det gamle Studereværelse og læste i Bøgerne, han fandt i de støvede Hylder. Det var Bøger med tykke, gule Blade og med utydelige Bogstaver. Gamle Bøger, der omhandlede Historien i alle dens Grene, Krigshistorie og Kongehistorie og Kirkehistorie, en og anden Bog med Vers, enten stive og vanskelige eller tunge og salmelignende. Men engang medens han færdedes i det gamle Studereværelse blev han vaer en Bog, der laa for sig selv øverst oppe. Den Bog havde han ikke set før. Fra der, hvor han stod, saa han det glimte mat ned som fra et bleget Guldsnit. Ved at klatre op paa Ryggen af den høie Stol fik han Bogen fat; han bar den hen paa Skrivebordet, aabned den og læste. Det var en Bog, der omhandled Helgenernes Liv. Billeder var her af Mænd og Kvinder, der blev pinte. Han saa de røde Blodstriber paa deres Legemer og deres himmelvendte Øine,


PAA CYCLE

hvori Lidelse og Henrykkelse stod at læse. Og Historierne, der fulgte, var saa mærkelige, som han aldrig havde læst dem: Historierne om unge Mænd og unge Kvinder, der for Kristi Skyld paalagde sig selv haarde Pinsler. Han læste og hans Øine blev større; der gik de jo i Ørkenen og de lod ikke en Draabe Vand svale den brændende Tørst, de følte, de lod sig levende opæde af Hvepse og Myrer eller gik værgeløse mod Ørkenens vilde Dyr og lod sig sønderslide af dem. Og over alle disse straaled ligesom en Sol, over deres Hoveder var en blussende Rose, der dufted, saa han blev bedøvet. Hvilken Bog! hvor de Mennesker var forskjellige fra alle andre. Disse unge Mænd, der stirred paa Baalets Flammer som paa Salighedens gryende Sol, disse unge Kvinder med Lidelse og med Taarer i sine Øine saa klare, som var Himlen nedsænket deri. Han syntes at høre Sang og Orgelklang fjern og dyb, som kom den fra Himlen.

Og det var ligesom han følte noget af dette raabe til sit Hjerte, og han følte noget i sit Hjerte give Svar.

Medens Frederik var derinde og læste i den gamle Bog tidt saa længe, at Mørket overrasked ham, sad Provsten Brodde og tænkte (idet han ikke saa sin Søstersøn paa hans Værelse), at han var ude at løbe omkaps, eller at han slog Klink med de andre Gutter.

Men en Eftermiddag, da Provsten ved et Tilfælde kom ind i sin Faders Studereværelse, fandt han til sin Forundring Frederik siddende bøiet over en Bog. Han gik nærmere og studsede endnu mere, da han fik se, hvilken Bog Gutten læste.

„Hvor har Du fundet den Bog henne?" spurgte han strængt.

Frederik saa op og svarede: „Jeg har fundet den paa den øverste Hylde, Onkel . . . se her staar saa mange Ting . . . saa meget at læse . . . se disse røde Blodstriber . . . og se, der staaer en Mand paa Baalet . . . han smiler alligevel."

Provsten Brodde stod et Øieblik taus. Saa sagde han:

„I den Bog skal Du ikke læse, Frederik, det maa Du love mig. Den er ikke for en Gut i din Alder. Ellers kan Du læse i Bøgerne her, men sagt endnu engang: læs ikke mere i den Bog, lover Du mig det?"

Frederik Mohr svared stille, men med tindrende Øine:

„Det er en Bog fuld af himmelske Toner, Onkel. I den findes Himmel, Jord og Helvede."

Provsten Brodde svarede: „Hvad er det for Ord, Du taler, Barn, de er altfor tunge for en Gut i din Alder. For tredie Gang: lov mig ei at læse mere i Bogen."

„Naar Du, Onkel Brodde, siger det, saa adlyder jeg", svarede Frederik.

Provsten Brodde strøg sin Søstersøn langsomt over Haaret: „Tro mig mit Barn, det er kun for dit eget Vel, jeg forbyder Dig det." Derpaa lukked han Bogen i og lagde den tilbage paa den øverste Hylde. Lidt efter gik de begge ud af Værelset.

Frederik Mohr gik ikke oftere derind; han var selv bange for da at falde for Fristelsen og saaledes bryde det givne Løfte. Thi Bogens Historier sang endnu for hans Øren som galdrende Sange.

Nogen Tid efter døde Provsten Brodde, og Frederik Mohr og den gamle Provstinde boede i Huset alene. Frederik var den samme som før. Han var en flittig og rolig og stilfærdig Gut. Han var en af dem, som man forundrer sig over. En af dem, som Synden ingen Magt har over, som lever sit Liv saa roligt hen, som er uden Pral og uægte Glimmer, som har venlige Øine og vakkert Smil og som trods sin Mildhed er Mænd, urokkelige, inderst inde modige Mænd.

En Dag, et Aarstid efter at han havde taget sin Studenterexamen, sad han og snakked med sin Tante, der nu var meget tilaars. Under Samtalen ytrede han: „Jeg vilde nok helst blive Præst som saa mange af Slægten før." . . . Den gamle Dame nikkede paa Hovedet: „Du gjør mig en stor Glæde ved disse Ord," sagde hun. „Det er jo en Naade, hvor Slægten tæller mange Herrens Tjenere."

Frederik Mohr var energisk i sit Studium, saa der gik ikke mange Aar, før han havde sin Examen.

Kort efter blev han Præst paa Landet i en fattig Egn. Men til hans Glæde gik der ikke mange Aar, før han blev forflyttet til den By, hvor hans eneste Slægtning, Tante Brodde, boede. Han fandt hende dog meget affældig og næsten blind, og kun en Maaned efter hans Komme til Byen døde hun. En Glæde blev det ham dog, at han kunde gaa omkring paa kjendte Steder og at han kunde bo i Huset alene. Han var nemlig med Aarene bleven en endog meget ensom Mand. Han holdt sig fremdeles paa sit


GROSSEREREN SENIOR



I ØRESUND

Studereværelse, han elskede at sidde der og at vandre omkring i fordums Tider og paa fordums Steder ved det Lys af Fakler, de gamle Vismænds og Digteres Ord spredte. En hel lang Dag kunde han tidt sidde saaledes paa sit Kammer vandrende over hele Lande, levende i Aarhundreder. Derfor fik ogsaa hans Tale og han Prædikener en eiendommelig Tone: det klang op ved hans Tale som fra et Dyb, de gamle Patriarcher saaes som store Skygger. Moses ved Lovens Tavler, David, den kongelige Sanger . . . langsomt kom de skridende ved hans Ord, blev kæmpestore og svandt som Skyer.

Der var altid meget tyst i Kirken, naar han talte.

— Nu og da kom ham i Minde den gamle Bog, hvis Beretninger havde ladet hans barnlige Sind for første Gang føle den dybe Henrykkelse. Han følte maaske et Øieblik Lyst til atter at læse i den; men han lod det være uden Møie: det Løfte han en Dag for længe siden havde givet sin Onkel holdt han endnu helligt, og han rørte ikke Bogen, omend han jo til Tider havde Lyst til at gjøre den til Gjenstand for en grundig Undersøgelse. Endnu havde han nemlig ikke truffet dens Mage, omend han ofte havde søgt den mellem Bibliothekernes gamle Bøger.

Men netop dette, at han slet ikke rørte den, synes mig et Tegn paa den rolige og urokkelige Standhaftighed, der var ham egen i al hans Livs Færd. Thi at hans Onkel dengang forbød ham at læse i Bogen, kom sikkert af, at han dengang var Barn. Havde nu hans Onkel levet, vilde han nok ikke have haft noget derimod . . . Nuvel, et Ord var alligevel et Ord . . .

Noget saadant tænkte ogsaa Præsten Mohr — indtil noget hændte, som han siden ikke har kunnet forklare sig. Men dette gjorde, at den Tanke tog ham, at maaske dog Onkel Broddes Ord var ment for alle Tider, og at det var godt at han — Frederik Mohr — alligevel ei havde handlet imod sit Løfte.

Hvad der hændte ham var dette:

En Lørdag Aften meget sent — det var henad Midnat — sad han og læste sin Søndagsprædiken igjennem. Her og der ønskede han da at føie noget til, nogle Citater af en gammel Kirkefader. Han reiste sig fra Bordet og gik hen og søgte i sin Boghylde men fandt ikke den Bog, han skulde bruge. Medens han søgte, kom han til at huske paa, at Bogen nok var i Kirkens Sakristi, hvor han for en Tid siden havde bragt den med og hvor han havde ladet den ligge. Han vilde da lade Sagen bero, til han kom i Kirken Søndag Morgen, men saa husked han pludselig, at Bogens latinske Text fandtes i det gamle Studereværelse, hvor han den senere Tid ikke havde sat sin Fod. Han tændte et Lys og reiste sig og gik gjennem de mange Værelser. I det samme slog Kirkeuret tolv. Men da han aabnede Døren til Studereværelset, gik Lyset ud som ved den Vind, Døren frembragte. Han vilde gaa tilbage for at tænde det paany; men han blev staaende ved det Syn, han saa:

I Maanelyset, der skjælvende faldt ind, sad en gammel hvidhaaret Mand iført en sid, graa Dragt og læste i den høiryggede Stol ved Skrivebordet. En Bog laa foran ham, og Præsten Mohr troede til sin Forundring at gjenkjende den gamle Helgenernes Bog. Den gamle Mand lod ikke til at have hørt nogen komme. Han sad rolig og læste videre, vendte kun Hovedet langsomt, eftersom hans Øine fulgte Linierne.

Præsten Mohr blev staaende en Stund og betragtede den gamle Mand, der fremdeles sad urørlig, fordybet i Bogen. Saa gik han atter ud af Værelset, lukked Døren forsigtig i og gik tilbage til sit eget Kammer.

Han blev længe siddende i sin Stol den Nat. Flere Gange rysted han paa Hovedet og mumled: mon det hele var en Vision, fremkommen ved at mine Tanker i mange Aar, maaske tidt helt ubevidst har kredset om Bogen med dens besynderlige Beretninger?

Nogle Dage efter gik Præsten Mohr tankefuld og med Helgenernes Bog under Armen hen til sin Ven, den ældre Præst Ove Balle. Han sad hos Præsten og samtalede med ham om mangt og meget. Da han skulde gaa, sagde han: „Ja . . . nu lader jeg den Bog ligge igjen til næste Gang jeg kommer. Jeg vil gaa en Tur til Moen, og da er den tung



I HÆNGEKØIEN

at bære.“ „Gjør Du kun det, . . . den skal nok faa Husly saalænge.“

Præsten Mohr satte den gamle Bog i sin Vens Bogreol og gik.

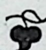
De følgende Dage gik han ikke til Præsten Balle; der gik en hel Uge og han tænkte: det hele, jeg den Aften saa, var vel Hjernespind . . . i Dag gaar jeg til min Ven og henter Bogen tilbage.

Men underligt at fortælle: disse Tanker havde neppe forladt ham, før det banker paa hans Dør, og ind træder Præsten Balle, meget alvorlig og med den gamle Bog under Armen. Han gik hen og lagde den fra sig paa en Maade som var han bange for dens Berøring,

„Tag din Bog tilbage!“ sagde han, „og bring mig den aldrig mere. I den Tid, den har været i mit Hus, har noget holdt Indtog, som jeg frygter. I Førstningen forstod jeg ikke at den var Aarsagen; men nu ved jeg det. Spørg mig ikke! om den Slags Ting skal ingen spørge eller svare. Men tag din Bog tilbage.“



Den gamle Dame reiste sig halvt i Stolen: „Jeg ved ikke mere at fortælle“, sagde hun. „Men hvad I her har hørt, er sandt. Den ene af de to Præster . . . Præsten Ove Balle, lever endnu . . . Træffer I ham, saa spørg ham . . . Nu vil det neppe nytte. Naar Nogen har faaet et Skimt af det ubegribelige, tier han . . . og han smiler aldrig ad overnaturlige Ting og Ting som han føler findes, men som han kun ei kan se til dagligdags med sit svage jordiske Øie.



Prinsesse Alexandras Heste





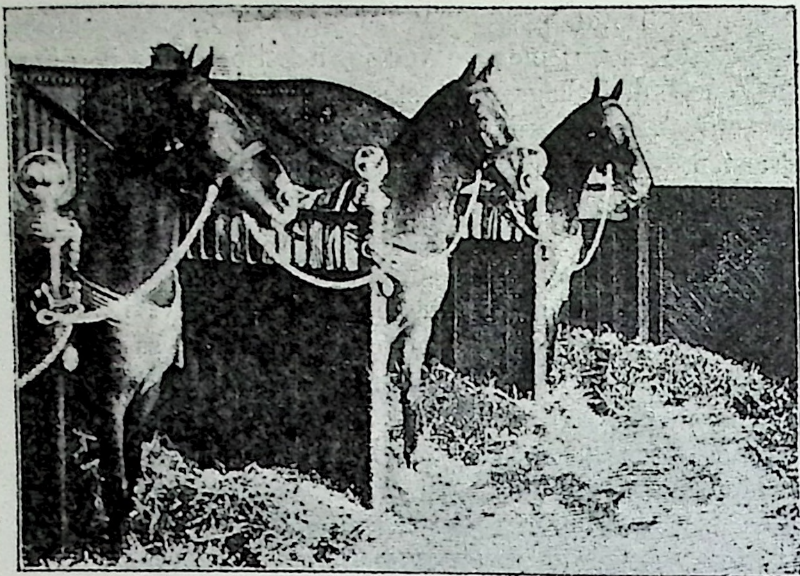
STALDENE

Hvad der især paadrager sig Opmærksomheden ved et Besøg paa Sandringham er de umælende Beboeres rørende Tillid til den menneskelige Godhed. Der er ingen Tvivl om, at dette skyldes Prinsessen. Hendes Indflydelse gjør sig gjeldende overalt paa den store Eiendom. Gaaer man gjennem Hundestaldene, vil Hundene stikke Snuden ind i Haanden paa En og med milde, bedende Øine vente at blive klappede. Retter man en Bemærkning til Oppasseren om deres Lærvillighed, vil han svare: „Ja, seer De, de ere Prinsessens Kjæledægger allesammen.“ Kommer man hen til Inspekteurens smukke Bolig, vil en nydelig hvid Due sætte sig paa Ens Skulder og kurre En ind i Øret. Man modtager den samme Forklaring: „Det er Prinsessens Yndlingsdue.“ Gaaer man hen i den smukt holdte Staldgaard, vil man der træffe en Flok Tjenere forsamlede om et lille Egern, en ung Fugl eller en Killing, som En af dem har fundet i Skoven og som de maa se at opdrætte. „Prinsessen vilde ikke holde af, at noget Dyr skulde lide Ondt eller dø.“

Idet Westover, den første Kusk, skiller sig ud fra denne Gruppe udenfor Seletøiskamrene, forsøger jeg at underkaste ham et Interview af Hensyn til denne Artikel. Westower er et Mønster paa en Prinsesses Kusk, rolig og støt i sin Optræden, dannet i sin Tale og sirlig i sin Paaklædning, medens hans Dygtighed i Behandlingen af Heste er hævet over al Kritik.

Jeg havde Lyst til først at tage et Billede af den Vogn og det Forspand, Prinsessen benytter til sine Eftermiddagsudflugter, paa hvilke hun, som det var blevet mig fortalt, samler Skolebørn op underveis, og naar Vognen er bleven helt fyldt, kjører dem hjem hver til Sit; hun veed nemlig, hvor hver Enkelt boer, og hvor glade de ere over at kjøre en Tour med hende.

Men nu hører jeg, at alle hendes Vogne benyttes hertil, og at Kjøretourene ikke ere indskrænkede til Børn alene; hvis Prinsessen nemlig møder en gammel Kone, der seer ud til at være træt eller er daarlig tilbens, lader hun strax Vognen holde, den trætte Gamle tages op og kjøres lige til sit Hjem. Men medens der bliver lagt Seletøi paa et Forspand, aflægge vi et Besøg i Prinsessens Pony-Stald. Den er opført 1879 specielt for en Forspand af fire Ponyer, som Prinsesse Alexandra fik i Foræring af sin Gemal, dengang han skulde reise til Indien. Disse Ponyer, der stammede fra Frankrig, er forlængst



PONY-STALDEN

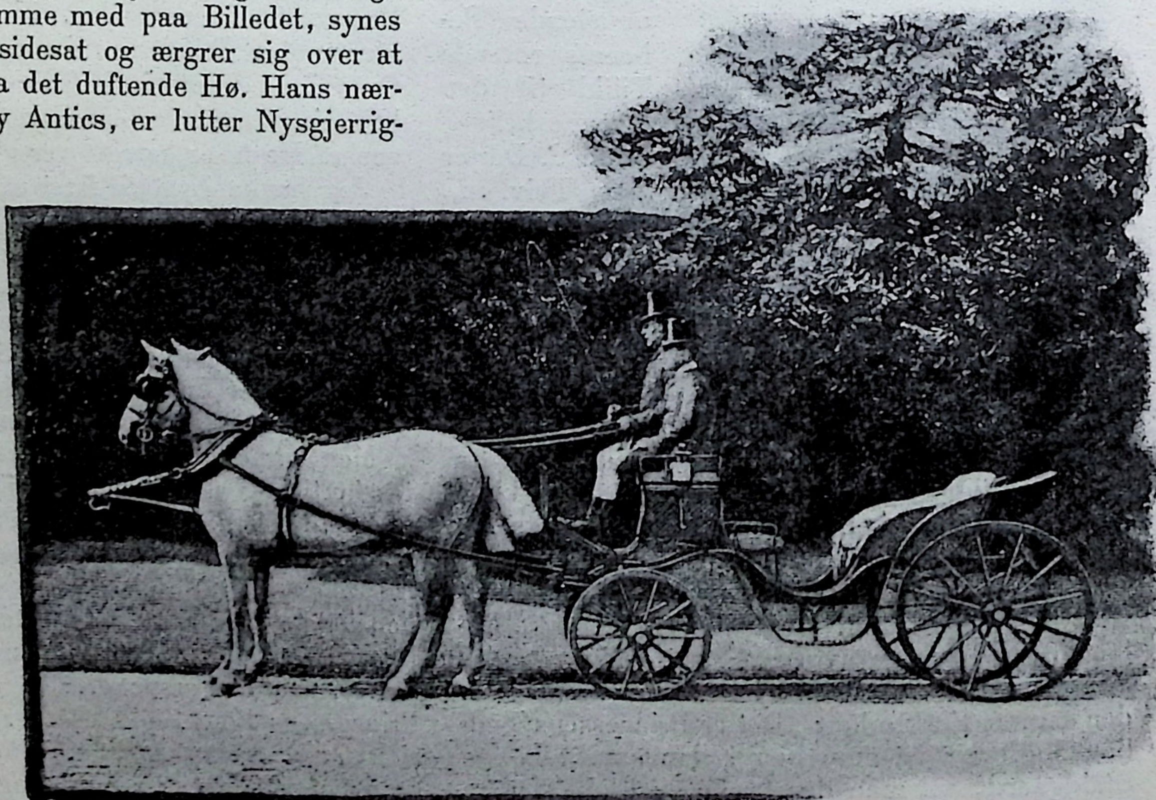
MERRY ANTICS BEAU BELLE

døde og borte, men deres nydeligt forarbeidede „korsikanske“ Seletøi hænger endnu i Seletøiskammeret. Selve Stalden er henved 20 Kvadratfod stor. Alt Jernværket er malet mørkt chokoladefarvet med sølvpletterede Spidser. Væggene ere beklædte med hvide og seladongrønne glaserede Plader. Over Krybben i hver Baas er anbragt en Jerntavle i de kongelige Farver, Rødt og Blaat, med Beboerens Navn i forgyldte Bogstaver. Gulvet er sammensat af smaa, haarde Mursten.

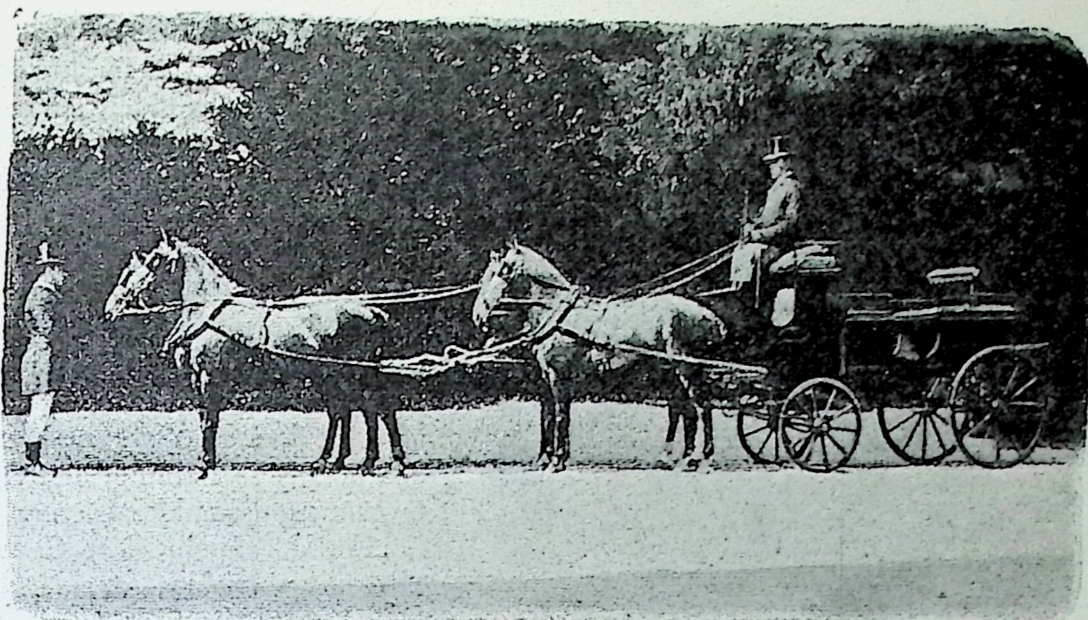
Efter at have noteret disse Enkeltheder, maa Fotografen skride til sin Del af Arbeidet. De fire Yndlingsponyer, Bina, Merry Antics, Beau og Belle er opstillede, og Arbeidet begynder.

Bina, der staaer oppe i Hjørnet og som Følge deraf ikke kan komme med paa Billedet, synes at føle sig lidt tilsidesat og ærgrer sig over at være taget bort fra det duftende Hø. Hans nærmeste Nabo, Merry Antics, er lutter Nysgjerrighed. Flere Gange strækker den sit smukke Hoved frem, for bedre at se de Fremmede med deres mærkelige Apparater henne i Døren, skjøndt den opfordret til at give Agt ved Lyden af sit Navn staaer støt som en Klippe. Nummer tre, Beau, seer noget blaseret ud, som om det ikke længer var noget Nyt for den; og Belle, længst henne i Hjørnet, er optaget af en lille Kat, der sidder paa dens Ryg og er en af dens bedste Venner. Merry Antics har ogsaa en Kattekilling til Ven, men denne foretrækker, letsindig som hele dens Slægt, at lege med Halm fremfor at blive foreviget sammen med sin glathaarede, brune Kammerat. Efterat Alt nu er arrangeret, kalder Pugh, deres egen specielle Oppasser, hver Pony ved Navn, og Billedet bliver heldigt taget. Pugh er bekjendt som Prinsessens Tjener. Han ledsager H. kgl. Høihed paa alle hendes Kjøretoure, og at dømme efter hans lykkeligt smilende Ansigt, er han yderst fornøiet med sin Stilling.

Og nu staaer midt i Staldgaarden til vor Beskuelse en af de smukkeste Sammensætninger i Brunt og Guld. Det er Tandem-Forspandet; „Mite“, Stanghesten, er anskaffet for ikke længe siden, men „Puffy“, Forløberen, er en gammel Ven. „Puffy“ er traadt i Stedet for „Huffy“, den gamle Yndling, som vi strax skal faae at se. Selve Vognen er af lysebrun Kurvemagerarbeide med Beslag af poleret Messing, og Seletøiet svarer dertil. Det kan bemærkes, at Prinsessen foretrækker brunt Seletøi for sort, og som Følge heraf er alt Seletøi nu af brunt Læder med Messing-Beslag. Dette staaer ogsaa langt bedre til brune Heste (Prinsessens Yndlingsfarve) end noget Andet.



DE GRAA FRA LEIPZIG



PONYFORSPANDET

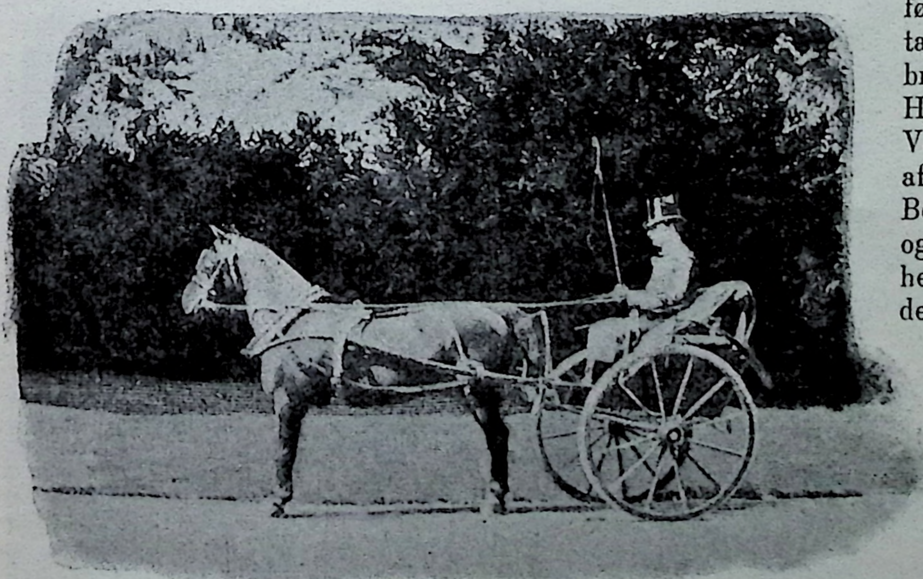
De næste, som trave ned ad Grusveien udenfor Staldgitteret, ere to store Graa, forspændte Prinsessens Phaeton. Jeg hører lidt af deres Historie. Prinsessen har i de sidste atten Maaneder eiet tre af dette Kuld, som skriver sig fra de keiserlige Stalde i Leipzig. De faae kun sjeldent Lov til at forlade deres Fødeland — de eneste Exemplarer i England, foruden disse, tilhøre saa vidt jeg veed Hertugen af Westminster. De Graa ere en fire Aar gamle og ere tilkjørte paa Sandringham. De bære alle Bogstavet *L* indbrændt paa venstre Kind for at betegne deres Oprindelse. Det er prægtige Dyr.

Fra Havegangen komme nu de fire Yndlingsponyer, forspændte Ponykjøretøiet. Kjørte udmærket af Westover, gjøre de Holdt en Fod indenfor en betegnet Linie. Man veed neppe, hvad man mest skal beundre — den nydelige Ekvipage eller den mesterlige Kusk. Som de staa der i en August Eftermiddags klare Solskin — de smukke smaa Dyr ryste deres Hoveder af Glæde ved Tanken om en Tour gjennem Parken — fortjene de i enhver Henseende den Pris, deres kongelige Frue sætter paa dem. „Bina", som er Forløber sammen med „Merry Antics", er ubetydeligt mørkere af Lød end sin Kammerat, men dette, fortælles der mig, forandrer sig om Vinteren, naar Ponyernes Pels bliver mere langhaaret. Saa passe de næsten fuldstændigt sammen. „Merry Antics" er Barnet, den er kun fire Aar gammel.

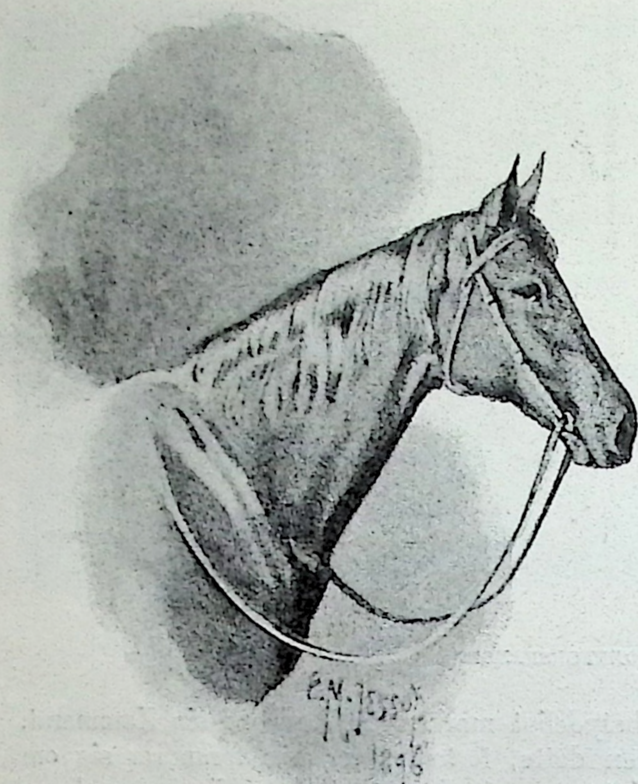
Efter tilbørligt at have beundret Forspandet, melder den lille lyshaarede Miss Westover, ti Aar gammel, som nærer stor Interesse for vort Arbeide: „Her er ‚Puffy'". Og „Puffy" møder op, forspændt en norsk Kærre, en Foræring til Prinsessen fra Hertugen af Sutherland.

„Puffy" er en meget kløgtig ung Herre, skjøndt han i Øieblikket neppe forstaaer det løierlige Kjøretøi, han trækker, og som han aldrig før har været spændt for. Og det skjøndt Hesten og Vognen passe saa udmærket sammen. Sandt at melde, uagtet Kærren en Tid var Prinsessens Yndlingskjøretøi, benyttes den nu meget sjeldent.

Den sidste af alle de Vogne, som føres frem til vor Beskuelse, er en tarvelig, fordringsløs lille Gig af lysebrunt Træ, med blaa Sæder og røde Hjul. Den er bekjendt som „de Blaas Vogn". For mange Aar siden trukken af „Huffy", den gamle Pony, hvis Bekjendtskab vi om lidt skal gjøre, og kjørt af den kongelige Eierinde hen til de Steder paa Godset, hvor der fandtes Sygdom eller Sorg, hviler der et eiendommeligt Skjær over den. Jeg husker saa godt de dybtfølte Ord, en gammel Tjener udtalte ved mit forrige Besøg. „Jeg veed, at Prinsessen har siddet ved en syg Arbeiders Seng til Klokken ti om Aftenen, og derefter er kjørt hjem til Slottet, har taget Mad fra sit eget Bord og selv bragt



DE „BLAAS" VOGN



VIVA

ham det. Hun stolede ikke paa Andre; hun besørgede det selv. — Hvor mange Damer vilde gjøre det for en simpel Arbeider?“ tilføiede han, „og hun vilde gjøre det igjen den Dag imorgen.“

Men lad os nu se paa „Huffy“, som til Trods for sin Alder (toogtyve Aar), danser lystigt til Fornøielse for sig selv men til Fortvivlelse for Fotografen, der endelig maa opgive at tage ham. Men jeg har tegnet „Huffy“ før, og ved Hjælp af Æbler blive vi nok gode Venner igjen. Han er en brun Pony, 52 Tommer høi, og har været Prinsessens særlige Yndling i de sexten Aar han har været i hendes Tjeneste. Han kjender sin Eierinde ligesaa godt som hendes Hunde gjør det, og hvis han fik Lov til det, vilde han følge hende overalt. Nu er han altfor gammel til Arbeide, og bliver ikke længer skoet, men lever et yderst behageligt Liv, bestandig besøgt og foret af sin Eierinde, som ikke tillader, at en gammel Yndling bliver dræbt.

„Huffy“ blev opdrættet hos Mr. Hornsby i Grantham og har i sine Dage taget mange Præmier ved forskjellige Dyrskuer.

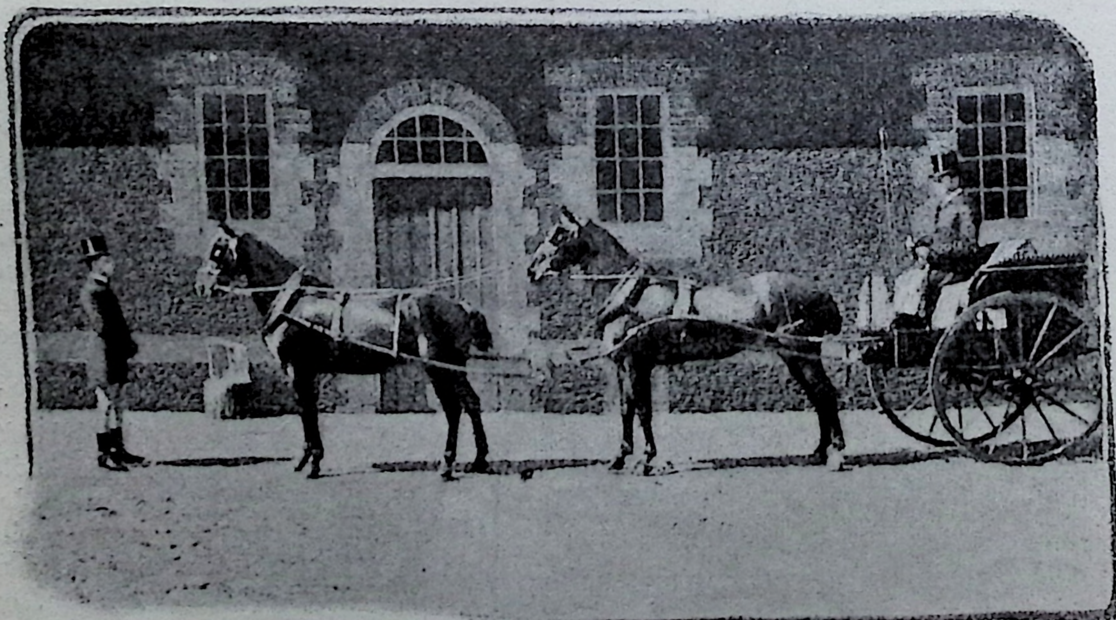
Nu er det paa Tiden at gaa over Gaarden og besøge den venstre Side af Stalden, som Copeland, Prinsen af Wales' Rideknægt, fører Opsyn med. Copeland er en lille, tætbygget Mand, ca. 120 Pund i Vægt og fem Fod og sex Tommer høi. Han er en høist interessant Person, da han har været længere i den kongelige Tjeneste end nogen Anden af Staldpersonalet. Hans Tjeneste gaaer virkelig tilbage til Prinsens Skoletid. Som man let kan forstaa, er han særlig knyttet til den kongelige Familie, af hvilken han har modtaget mange smukke Gaver.

„For det første, Mr. Copeland“, sagde jeg, „lad mig se Prinsessens Heste“.

„Ah!“ er Svaret, „sidste Gang De var her, satte De ‚Wasp's' Navn under ‚Nigels' Billede, og det blev bemærket.“

Efter at have gjort en Undskyldning for min Feiltagelse, gaa vi ud paa Marken for at se „Kinsky“, der føres frem for os. „Kinsky“ er en stor, smuk Skimmel af ungarsk Race. Den har været Prinsessens Ridehest, men da den er tilaars, er der givet Ordre til, at dens Sko skal tages af, og den vil herefter glæde sig ved en rolig Alderdom, fri for Arbeide. Skjøndt (trods sin Alder) i Begyndelsen lidt tilbøielig til at slaa bagud, er den let at berolige, og staaer for sit Portrait ligesom en smuk Statue.

Derefter kommer den store gamle Jagthest, „Viva“, Prinsessens særlige Favorit. „Viva“ er ogsaa noget tilaars, men den ligner endnu et Maleri, og Aarene er gaaede let hen over dens smukke Hoved. Den er lysebrun og har seet sig om i Verden, idet den har foretaget adskillige Reiser paa Fastlandet. I mange Aar fulgte den gamle Jagthest Prinsessen til Ascot, Goodwood



TANDEM-FORSPANDET

og andre Væddeløbspladser. Efter til Afsked at have klappet den paa det smukke Hoved, retter jeg en Forespørgsel om en anden gammel Favorit, „Marky“. Men jeg hører, at stakkels „Marky“ ikke længer er i Stalden. Til stor Sorg for Prinsessen, fik den den graa Stær. Efter hendes Ordre blev den sendt til den første Specialist i London, men der kunde ikke gjøres Noget for den, og nu fører den et roligt Liv i Stutteriet i Hackney.

Det er ikke almindelig bekjendt, at Prinsessen er en udmærket Parforcerytterske.

Nu kommer de to sidste paa vor Liste over Prinsessens Heste henimod os. Det er Jagthestene „Pat“ og „Luvina“.

Irlænderen „Pat“ seer hele Verden (eller rettere den lille Del af den, der har samlet sig her) frit i Øinene og frygter intet Camera. „Luvina“, med et overlegent Blik paa de fremmede Ansigter, viser sin Nervestyrke og sit Mod ved at staa saa stille, at den afgiver det bedste Fotografi i vor Samling.

Apropos den lille Del af Verden, jeg omtaler, saa har Prinsen og Prinsessen af Wales tilladt, at den større Del af deres Gods staaer aaben for Publikum hver Onsdag, naar den kongelige Familie ikke residerer der. Forsynet med et særligt Kort, som udstedes paa Intendantens Kontor, kan Enhver gaa omkring i Parken og i Staldene, hvor han vil.

Inden vi forlade Staldene, vil vi aflægge et flygtigt Besøg i Saddelkammeret, for at se et Par Potraiter af gamle Favoriter — særlig et Maleri af Prinsessens kastaniebrune Yndlingshoppe „Victoria“. Denne Hoppe var opdrættet af Hendes Majestæt Dronningen og en Fødselsdagsgave fra hende til Prinsessen. Prinsesse Alexandra red den i mange Aar, og den døde i 1890. Her findes ogsaa Portraitet af „Costanet“, en anden gammel Favorit, der ligeledes er død, og et Kobberstik af Prinsessen paa „Viva“, ledsaget af hendes kinesiske Hunde. I Nærheden af dette hænger et Maleri af Williams i Sort og Hvidt af to Arabere, foruden et af en eiendommelig lille Pony, som Prinsen bragte med fra Indien og som tidligere var forspændt den lille Phaeton, som nu trækkes af Æslet paa vort Billede. Der findes mangfoldige andre, men vor Plads er indskrænket. Paa en smal Hylde under Billederne er anbragt Hove af afdøde Favoriter, hver forsynede med deres Eiers Navn.

Desuden maa anføres en Sølvbryllupsgave fra Mr. John Porter til Prinsen og Prinsessen. Det er en Sølvramme af drevet Arbeide, med Prinsens Vaaben og Monogrammer paa hver Side. Rammen indeholder et Stykke hvidt Fløiel med Navnet „Ormond“, hvis Bogstaver ere broderede med Haar af den berømte Væddeløber. Borden bestaaer af treogtredive smaa Fordybninger, som hver indeholder lidt af en berømt Væddeløbers Haar; Hestens Navn er anbragt nedenunder i Sølvbogstaver. Paa samme Bord som denne smukke Foræring staaer den afdøde Fred Archers Væddeløbs-Saddel tilligemed en pyntelig Saddelgjord i Prinsens Væddeløbs-Farver, Mørkeblaat og Høirødt.

Henne paa Væggen hænger to af de nydeligste Sadler, mærkede H. K. H. Prinsessen af Wales. Paa en Trappegang hænger nogle smaa Ridepiske, hvis Haandtag ere beklædte med glat brunt Læder og en lille glat Guldknap som eneste Prydelse. „Det er Prinsessens Ridepiske“, forklarer min Ledsager.

Naar den kgl. Familie residerer her, foretager Prinsessen mindst een Gang om Ugen en Runde gjennem Staldene, fulgt af en Tjener med en Kurv fuld af Gulerødder, Æbler og andre Lækkerbiskener for Heste. Hun gaaer ind i hver Baas, og giver egenhændigt hver Hest dens Portion. Der gjøres tilsyneladende ingen Forskjel paa dem, men jeg er tilbøielig til at tro, at de saftigste Stykker finder Veien til „Huffys“ og „Vivas“ Baase. De, som vare tilstede ved disse Leiligheder, have lagt Mærke til, at alle Hestene vende Hovederne om, ligesom paa Kommando, saasnart de høre deres Eierindes Stemme. Det lader til, at Heste, ligesom Mennesker, veed, at hvor den Stemme høres, bringer den Bud om Hygge og Glæde.



ÆSEL, TILHØRENDE PRINSESSEN AF WALES

En Samtale

Tegning af K. Hansen Reistrup

Madammen har seilet med Andeeskadren,
nu betroer hun sin Ven med lidt ondskabsfuld Snadren,
at hun hørte Mølleren sa'e til Forpagteren,
paa Lørdag skulde Kalven kjøres til Slagteren.
Til forloren Skildpadde nok han tro'de,
det var rigtig et deiligt Kalvebo'ede.

Til Gengjæld bræger han den Underretning,
at mellem den hele Andebesætning,
har Maren sagt, er den langtfra den smækreste,
naar den fedes, bli'er den til Jul den lækreste,
der kan sendes som Høitidsoffer til Præsten. —
Nu kan Andemo'er slutte sig selv til Resten.

H. V. M.



George Buddens Diamant

Der gives mange Slags Eiere af Lystyachter, og de, som holde Lystfartøi mere fordi det forekommer dem fint at drive denne Sport end fordi de nære nogen særlig Tilbøielighed for at pløie Havet, udgjøre en talrig Klasse.

George Budden, den store Smørgrosserer, hørte til denne Klasse. Som Tilfældet er med saa mange Mænd, der have arbeidet sig selv op, mente han, at hans sociale Stilling vilde høines betydeligt ved Alt hvad der kunde give ham Ret til Titlen „Sportsmand", og derfor var han blevet Eier af „Diamant", en fuldstændig tidssvarende 10 Knobs Seiler af et meget net Udseende Man maa indrømme, at det jo nok kunde synes

som om han havde Retten paa sin Side, da Flertallet af Menneskeheden nutildags vurderer en Mand mere efter hvad han eier end efter hvad han er. Hvis vi skulle være retfærdige, maa det indrømmes, at den brave Smørgrosserer i mange Henseender var en skikkelig Fyr, som meget godt havde kunnet passere, naar han blot ikke, nu og da, havde røbet en, ganske vist ret undskyldelig Tendens til Praleri. Hans Skrøbeligheder vare fordetmeste af en elskværdig Art, og var han end undertiden lidt nøieregnende i Forretningssager, var han til Gjengjeld rede til at lade Pengene rulle, naar først han havde tjent dem, og hans Bekjendte kunde i det Hele godt lide ham.

Som naturligt er for en Mand, der har tjent sin Formue ved Handelen, holdt han meget af at kjøbslaa og var altid parat til at slaa en Handel af, derfor averterede han ogsaa stadig sin Lystyacht tilsalg. En anden af Buddens Skrøbeligheder, ligesaa undskyldelig som hans lille Tendens til at vise sig, var hans ivrige Omsorg for, at hans bedre Halvdel skulde gjøre en ligesaa god Figur, som han kaldte det, som nogen af hans Venners Hustruer. For at opnaae dette, forærede han hende stadig kostbare Smykker, og naar Mrs. Budden udstillede denne Pragt, opvakte det stundom en ondskabsfuld Spottelyst hos Veninder, der ikke vare fuldt saa heldigt stillede.

Budden var, som Regel, en maadeholden Mand, men nu og da kunde han jo nok tage et eller to extra Glas, og ved saadanne Leiligheder var han tilbøielig til at tale om sig selv og sin Eiendom lidt mere aabenmundet end der strengt taget lader sig forene med god Tone. Til saadanne Tider var det en yndet, skjøndt mindre velopdragen Sport for enkelte af hans Venner at faae ham til at udbrede sig over sin Kones Fortræffeligheder, et Emne, han altid var villig til at behandle med en ganske pudsig Begeistring.

En Dag, da den brave Grosserer spiste Frokost med tre af sine Venner paa en bekjendt Restauration, henved 100 (engl.) Mil fra Piccadilly, faldt Talen paa et Sølvbryllup hos en af de Tilstedeværende, hvis Navn var Jones. Som man kunde vente, var Fristelsen til at faae Budden til at tale om sin Kone altfor stor.

„Aa!“ sagde Jones og blinkede listigt til de to Andre; „der er ikke mange Mænd, der har saadan en Kone som min Jane. Der har ikke været et ondt Ord imellem os i de sidste ti Aar.“

„Naada, min Ven!“ udbrød den intetanende Budden, der bed paa Krogen som en aargammel Laxørred; „der gives ikke en Mand, som bedre end jeg veed, hvad det vil sige at have en virkelig god Kvinde til Hustru. Der er nu min Bessie, jeg har saamænd aldrig hørt et gnavent Ord af hende, siden vi blev gift, og jeg er overbevist om, at der ikke i den hele Verden findes en Mand eller Kvinde, som kunde give mig saa gode Raad som hun, i hvad det saa end gjelder. Jeg siger Dem, vi har ikke en hemmelig Tanke for hinanden. I de sidste ti Aar har hun havt en Nøgle til mit Pengeskab derhjemme, og mangen god Gang, naar jeg trængte til en større Sum, efter at Banken var lukket, har jeg skikket Bud til hende, og hun har sendt mig Beløbet uden Vrøvl eller Tidsspilde. Se det er en af Fordelene ved at have en Kone, man kan stole paa. Og hvad det angaaer at skaane sin Mands Pung, saa har der nu aldrig existeret Mage til Kone. For Exempel: der ligger i dette Øieblik over tusinde Pund i mit Pengeskab, og Bessie veed, at hvad Øieblik hun vil, maa hun give hver Skilling ud, men troer I, at hun rører saa meget som en Øre? Nei, saamænd om hun gjør! Det er ikke længer siden end imorges, da sagde jeg til hende: „Bessie, min Pige, paa Fredag er det din Fødselsdag, og jeg vil saa gjerne kjøbe noget rigtig Kjønt til Dig, min lille Ven!“ Hvad troer I saa, at hun sagde? „George“, sagde hun, „Du har givet mig Alt hvad jeg behøver, og Du faaer ikke Lov til at koste mere paa mig!“ I kan tænke Jer, at jeg havde ligefrem Besvær ved at faae hende til at sige mig, hvad hun ønskede sig, men nu har jeg alligevel udfundet, at hun har seet en Diamant hos Lewis i Bond Street, Mage til en, hun saae Lady Sellers med paa Grevskabsballet i Januar, og den har hun faaet Lyst til. Det er løierligt, saa Kvinder holder af Diamanter; men min Bessie skal have, hvad hun ønsker, naar det kan faaes for Penge, saa sandt jeg hedder George Budden.“

Hvis George Budden ikke havde drukket det omtalte extra Glas Champagne, vilde han nok have bemærket, at der ved et Bord i Nærheden sad en lille stilfærdig Mand, som opmærksomt lyttede til Alt, hvad han sagde, og hvis han havde lagt Mærke til denne Kjendsgjerning, vilde han maaske have været mere tilbageholdende i Omtalen af sine Privatforhold. Men Ingen bærer sig altid klogt ad, og den rige Grosserer kom til at bøde dyrt for sin Uforsigtighed ved denne Leilighed.

Samme Dags Eftermiddag kjørte en usædvanlig flot Befordring op for Mr. Buddens Forretningslokale i City, og ud af Vognen steg en elegantklædt Herre af et meget fornemt Udseende. Sin høire Arm bar han i Bind. At en saa soigneret Besøgende viste sig i Mr. Buddens Forretningslokale var en Begivenhed, der var vel egnet til at sætte Kontoristernes Sind i Bevægelse, og denne blev ikke mindre, da den Kontorist, som afleverede den Fremmedes Visitkort, hviskede til sine Kammerater, at den Fremmede var Sir Geoffrey Burroughs, Baronet. Hvad George Budden angaaer, vilde han neppe tro sine egne Øine, da han læste den Fremmedes Navn. Som saa mange Mænd af den brave Smørgros-

serers Natur, havde han en maaske overdreven Respekt for Titler af enhver Art og var tilbøielig til at betragte en Mand med en Tilføielse til sit Navn som tilhørende en hel anden Race end han selv.

„Mr. George Budden, antager jeg", sagde den uventede Baronet, da han var bleven vist ind i det Allerhelligste, hvor Firmaets Chef ledede Forretningen.

„Meget rigtigt", svarede Smørgrossereren, „hvad er til Tjeneste?"

„Jeg har hørt", svarede den Fremmede, „at De er Eier af 10 Knobs Seileren „Diamant" og at De vilde være tilbøielig til at sælge den."

„Meget rigtigt, Sir Geoffrey", svarede Budden og spidsede Øren ved Udsigten til en Handel.

„Godt", svarede Gjæsten, „jeg har i Formiddags været nede at se paa Fartøiet, og det er netop hvad jeg kunde ønske mig til min Hustru, som er en usædvanlig dreven Rorgængerske, og til hvem det er mig om at gjøre at kjøbe en hurtig Seiler til Kapseiladsen paa Solent til Sommer. Hvis vi kan blive enige om Betingelserne, er jeg rede til at gjøre Dem et Tilbud."

„Ja", sagde den snu Budden, „De vil neppe kunne finde et nydeligere Fartøi af den Størrelse end „Diamant", men jeg har ikke isinde at lade den gaa for en Slik, og kan jeg ikke faae tusinde Pund for den, beholder jeg den, ialtfald i denne Saison."

„Jeg er villig til at betale den Sum", svarede Sir Geoffrey, „forudsat at jeg strax kan tage Fartøiet i Besiddelse."

Da nu Budden sidste Saison havde kjøbt Lystyachten for 470 Pund (han havde kjøbt den af Dødsboet efter dens forrige Eier, som nemlig var død et Par Maaneder efter at den var løbet af Stabelen) saa er det let at forstaa, at Sir Geoffreys Tilbud var overmaade fristende for en Handelsaand som Budden. Den Redebonhed, med hvilken den indtagende Baronet var gaaet ind paa Prisen, fik Budden til at fortryde, at han ikke havde nævnet et endnu høiere Tal, men han havde ingen Grund til at beklage sig, naar han fik lidt over hundrede Procent af sine Penge, og efter en kort Overveielse besluttede han at slaa til.

„Saa er Alt i Orden", sagde Sir Geoffrey, da Grossereren havde erklæret sig villig til at slutte Handelen, „og da en Forretning er en Forretning, vil jeg med det Samme skrive en Anvisning paa Beløbet. De vil saa udentvivl ikke have Noget imod at skrive et Brev, der overdrager mig Eiendomsretten til „Diamant" fra selve denne Eftermiddag at regne; jeg vil saaledes blive istand til at indskrive Yachten til Kapseiladsen paa Løverdag i Calshot, hvilket ellers vanskeligt lader sig gjøre, da Indskrivningen slutter Kl. 12 imorgen."

Budden havde naturligvis Intet at indvende mod dette Forslag, men der opstod en øieblikkelig Vanskelighed derved, at Sir Geoffrey opdagede, at han havde glemt sin Bankanvisningsbog.

„Hvor dumt af mig", udbrød Baronetten, „men heldigvis er det ikke af stor Betydning, da min Kusk kan kjøre hjem og hente Pengene, som min Hustru strax kan sende i Sedler. Hun har Nøglen til mit Pengeskab, og jeg er tilfældigt netop i Besiddelse af en større Sum, som jeg vandt paa Hurst Park i Mandags, og endnu ikke har sendt ned i Banken."

Efter at have faaet Pen og Papir satte Sir Geoffrey sig ned for at skrive en Billet, men da hans høire Haand havde meldt sig fra Tjenesten, gik det kun smaat for ham, da han, som han med en velklingende Latter bemærkede, ikke var vant til at skrive med venstre Haand.

„Skal jeg ikke skrive Billetten efter Deres Diktat?" foreslog den tjenstagtige Budden, for hvem det var ligefrem pinligt at se en saa fin Herre som Sir Geoffrey tilsmøre Fingrene med Blæk i sine keitede Bestræbelser for at skrive med venstre Haand.

„Det er overmaade venligt af Dem", svarede Baronetten og lagde Pennen fra sig, „hvis De virkelig vil, tager jeg med Glæde mod Deres venlige Tilbud."

„Begynd De bare, Sir Geoffrey", sagde Grossereren, idet han tog Pennen og dyppede den, rede til at tage fat.

Efter Sir Geoffreys Diktat blev saa følgende Billet skrevet:

„Min kjære Bessie! Jeg har seet Diamanten, som jeg er vis paa, at Du vil være henrykt over. Da jeg gjerne vil have den med det Samme, har jeg bestemt mig til at betale kontant, hvorfor jeg beder Dig med Overbringeren sende mig Tusinde Pund, Du veed jo, hvor de ligge. I Hast!

Din *G. B.*

„Et mærkeligt Tilfælde, at Hendes Naade hedder det Samme som min Hustru", sagde den smilende Grosserer, medens han trykkede Brevet af paa et Klatpapir og lagde det sammen for at stikke det i Konvoluten. „Hvor skal jeg adressere Brevet hen?"

„Til Lady Elisabeth Burroughs, Berkeley Square, Nr. 58", svarede Sir Geoffrey og tilføiede: „Jeg vil være Dem meget forbunden, hvis en af Deres Kontorister maa levere Brevet til min Kusk med Paalæg om at bringe Svar tilbage."

Brevet blev afsendt, og den følgende halve Time tilbragte Mr. Budden og hans Gjæst i livlig Samtale om forskjellige Emner. Sir Geoffrey konverserede med den mest bedaarende Lethed, og Grossereren tænkte i sit stille Sind: „Adel er og bliver dog Adel, det maa man indrømme!"

Tiden gik paa en saa behagelig Maade, at

Mr. Budden blev helt forbauset, da Sir Geoffrey saae paa sit Uhr og udbrød: „Hvad for noget, den Slyngel har været borte i over en Time og han kunde have været her tilbage paa fyrretyve Minutter i det Høieste.“

„Det er vist knapt“, tænkte Budden. Nok et Ophold, Sir Geoffrey saae endnu engang paa sit Uhr og begyndte saa at tromme utaalmodigt i Bordet med sin venstre Haand.

„Høist pinligt, dette Tidspilde!“ udbrød han strax efter. Jeg begynder virkelig at blive bange for, at der er tilstødt Kusken Noget.“

Den godmodige Grosserer var saa kjed af, at Sir Geoffrey saaledes skulde spilde sin Tid, at han var lige paa Nippet til at give ham Papirene paa Lystyachten, uden at have seet Noget til klingende Mønt, men han betænkte sig dog, da det forekom ham at en saadan Fremgangsmaade neppe kunde kaldes forretningsmæssig. Endelig reiste Baronetten sig og sagde, at han vilde kjøre hjem i en Droske, men at det vilde glæde ham meget, om Mr. Budden vilde spise til Middag hos ham samme Dag, og at Kjøbet saaledes kunde blive endeligt afsluttet inden Aften.

I sin overstrømmende Glæde over at modtage en Indbydelse til Middag hos en „virkelig“ Baronet, tænkte den henrykte Grosserer slet ikke paa at Indbydelsen ikke omfattede Mrs. Budden, men takkede uden Tøven.



VED SUNDET — CARL CARLSEN

En Droske blev hentet, Sir Geoffrey trykkede Buddens Haand og kjørte. Budden skyndte sig det Bedste han kunde hjem til sin smukke Bolig i Forstaden for at klæde sig om til Middagen hos Sir Geoffrey. Men Skjæbnen vilde, at han aldrig skulde faae den Middag, han havde glædet sig saa meget til.

I samme Øieblik, den skikkelige Budden aabnede sin Gadedør, ilede hans kjærlige Ægtefælle ham imøde og udbrød, med Armene om hans Hals: „Du kjære, gamle Ødeland! Hvor kan Du være saa tosset at øde alle de Penge paa din dumme lille Bessie? Jeg glæder mig forfærdeligt til at se Diamanten; skjøndt jeg havde den største Lyst til ikke at sende Dig de Penge, Du bad om; men jeg vidste jo, at Du er saadan en sød, rar gammel En, og at Du nok havde faaet fat i Diamanten alligevel.“

At sige om George Budden, at han blev høilig forbauset, vilde ikke være det rette Udtryk for hans Følelser i det Øieblik. Han ligefrem snappede efter Veiret i sin Bestyrtelse og udbrød: „Diamant? Penge? Kjære Bessie, jeg har saamænd ikke havt et Øieblik tilovers til at tænke paa Diamanter, siden jeg gik hjemmefra imorges.“

„Aa, Du kjære, gamle Fiffikus!“ udbrød hans Kone og lo umaadeligt af det, hun antog var en behagelig Spøg. „Jeg har endnu dit Brev her i min Lomme.“

„Hvad er det for et Brev, Du taler om?“ spurgte den stadig lige bestyrtede Budden.

„Dette Brev, naturligvis!“ sagde hans Kone, hvis glade Ansigt pludselig fik et bekymret Udtryk, idet hun tog et Brev, adresseret til hende selv, op af Lommen.

I samme Nu, den forbausede Grosserer havde kastet et Blik paa Brevet, saae han, at det var det samme han havde skrevet om Eftermiddagen paa sin elskværdige Gjæsts Anmodning, og i næste Øieblik stod det klart for ham, at han havde været Gjenstand for et snedigt udført Bedrageri. Det Kneb, ved hvilket han var bleven narret til at sende et Brev til sin egen Hustru, underskrevet med hans egne Forbogstaver, i den Tro, at han skrev til Lady Burroughs, den Undskyldning, ved Hjælp af hvilken den falske Baronet havde forklaret sin Forsvinden, det mærkelige Træf, at Lystyachten netop skulde hedde „Diamant“, medens han virkelig havde lovet sin Hustru en værdifuld Diamant til hendes Fødselsdag: af alle disse Fakta var det en let Sag at finde Traaden i Komplottet. Stakkels Buddens første Følelse var Forbauselse over sin egen Enfoldighed, men denne Følelse veg dog hurtigt Pladsen for en lønlig Beundring for den Mand, hvis Snuhed saa hurtigt havde været istand til at udfinde et Kneb, hvorved selv en saa kløgtig



FISKERE — Efter Maleri af P. S. KRØYER

Forretningsmand som George Budden kunde tages ved Næsen.

Det er en Selvfølge, at Politiet i Scotland Yard blev sat i Bevægelse, men selv dette er ikke almægtigt, og „Sir Geoffrey" tilligemed hans Medskyldige ere, saavidt George Budden har kunnet erfare, endnu paa fri Fod. Den smukke og hurtige 10 Knobs Seiler, almindelig bekjendt under Navnet „Diamant", tilhører endnu stadig George Budden, Esq. Chestnuts, Newtown on Thames. Der har ikke meldt sig nogen Kjøber siden.

(Efter det Engelske.)



Hvad saa?



De Lærde ere dog lykkelige Mennesker! Hundrede daglige Bekymringer, Gjenvordigheder i Hjemmet og i Samfundet, kommunale og politiske Spørgsmaal trykke og besvære Nutidens Borger, som ikke staaer udeltagende overfor det offentlige Liv. Politiske, nationale, sociale, industrielle Problemer fordre en Løsning. Og saa regne de Lærde ud, hvorledes som Følge af den langsomt men stadigt voxende Overvægt af Solens ved Tyngdekraften frembragte Tiltrækning over Planeternes centrifugale Kraft disse ville nærme sig mere og mere til Solen og deres Baner forme sig til snevre Spiraler, saa at i Løbet af saa og saa mange Aartusinder først Merkur, senere Venus, dernæst Jorden og efterhaanden alle Planeterne styrte ned paa Solen og derved tilføre den enorme Varmemængder. De bevise, at Maanen er uden Atmosfære, at den er en stivnet Klode, der er naaet til Afslutningen af sin Udvikling, og beregne, at Livet paa Jorden heller ikke kan vare evigt, men engang i Fremtiden vil gaa tilgrunde. De ere kun i Tvivl om Maaden, hvorpaa denne store Mandedød paa Jorden vil foregaa. Nogle lade alt Vand, al Ilt og Kulsyre forsvinde: alt Levende døer ud. Andre lade alt jordisk Liv falde som Offer for den forfærdelige Kulde, der indtræder, naar Solen engang har mistet sin Varme. Men hvis Merkur skulde falde ind i Solen, inden denne er saavidt afkjølet, vilde den derved paany opflammede Solglød give Livet paa Jorden en yderligere Frist, indtil ogsaa Venus styrter ned paa Solen og bringer denne til at blusse saa vældigt op, at alt jordisk Liv kvæles af Heden. Det er i alle Henseender glædelige Udsigter for vore fjerne Efterkommere.

Noget nærmere, skjøndt det først vil berede kommende Generationer Bekymringer, ligger Spørgsmaalet: *„Hvad saa, naar Jordens Kulforraad ere udtømte?* Vil denne Udtømmelse af Jordens Kulrigdom snart indtræde? Kunde den ikke skydes ud i Tiden? Har man allerede tænkt paa en Erstatning for denne Energikilde, som saa vilde mangle? Kunde man ikke allerede nu lade en saadan Erstatning træde i Kraft? Det er, som sagt, ganske vist Spørgsmaal, hvis Vægt først vil blive følelig for vore Efterkommere. Men ialtfald for Europas Vedkommende er det Tidspunkt ikke længer fjernt, da Kulforraadene ville være udtømte. Der findes bestandig nye Kulleier, Jordens Kulproduktion tiltager mere og mere; den er i enkelte Lande steget til det Syvdobbelte mod tidligere Aar, og stadigt voxer Efterspørgslen med Industriens tiltagende Kulforbrug. Den Dag, da Forraadene ere udtømte, rykker stadigt nærmere.

Allerede for 14 Aar siden har den bekjendte Jordskjælv-Forsker i Tokio, *Milne*, henvist til Jordens Vulkanisme som Varme- og Kraftkilde og spaaet Japan, Island og alle de andre Lande, som i saa lange Tider og med hyppige Mellemrum ere blevne Offre for forfærdelige Jordskjælvskatastrofer, en lykkelig Fremtid efter de lange Lidelser. Mennesket vil lære at drage Nytte af de underjordiske vulkanske Kræfter. Istedetfor som hidtil for dræbte Mennesker og ødelagte Byer at give en tarvelig Erstatning i Svovl, Borax og Pimpsten, vil disse uhyggelige Magter blive udnyttede, de vulkanske Strækninger blive til vigtige Centrer, hvorfra der ved Traadledninger og Akkumulatorer spredes Belysning til Byer og Drivkraft til Maskiner. Professor *Branco* omtaler Ebbe og Flod, der kan benyttes paa samme Maade som Vandfald, og hvorved Maanens og Solens Tiltrækningskraft vilde bringes i Menneskets Tjeneste. Men *P. Cohen* gjør opmærksom paa, at der egentlig hersker den største Ødselhed i Anvendelsen af Kul. Den Energi, der indeholdes i Kullet er jo oprindelig ikke tilstede som Varme men som chemisk Energi, der yttrer sig i Kullets heftige Forbindelse med Ilt. Naar et Kilogram Kul forbrænder, leveres 8000 Varmeenheder, medens vi dog i Virkeligheden kun opopnaae 12 % af den Ydelse, som en saadan Varmemængde egentlig ifølge Theorien skulde levere. Kunde vi nu omgaa denne Mellemfaktor, Varmen, det vil sige, hvis vi vare istand til at omdanne den i Kullet indeholdte Energi ikke først til Varme men strax i mekanisk eller elektrisk Energi, vilde Tabet blive betydeligt ringere. Borchers har nu antydet den Vei, ad hvilken man sagtens vil naae dette Maal. Han lader nemlig Kullet indgaa Forbindelsen med Ilt som Kulilte og saaledes fremkalde elektrisk Energi. Lykkes det at gjøre denne Methode mere fuldkommen, have vi Udsigt til at drage større Nytte af den i Kullet indeholdte Energi og derved udskyde Tidspunktet for en Udtømmelse af de nuværende Kulforraad.

Men naar denne Dag alligevel kommer? Hvad saa? Saa have vi ingen anden Udvei end Solen.

Den Energi, som i Form af Varme er opsamlet i Solen er ganske enorm. Men da denne af Solen leverede Energi paa Jorden og i Luften for største Delen gaaer over i Varme og denne atter udstraales i Verdensrummet, saa maatte denne Solvarme omdannes til andre Energiformer. Nu ere vi allerede istand til at benytte den Del af Solenergien, der omsættes i Luftbevægelse og nedfaldende Regn, idet vi samle Vandet til Vandfald og anvende disse og Vindkraften.

Ere vi engang komne saa vidt at drage fuld Nytte af hele Jordens Vandkraft, vil Haandværk og Industri mere og mere forlade Byerne og flytte ud i Bjergene. Hvis Vindene vare mere bestandige eller Akkumulatorerne, som skulle hjælpe os ud over Vindenes Ubestandighed, billigere, kunde man ogsaa drage langt mere Nytte af denne Energikilde. Cohen foreslaaer, at man foreløbig skal forene Vind- og Vandkraft, samle de smaa Vandmasser til Søer og store Vandfald, og ved Hjælp af Vindmotorer pumpe det bortflydende Vand tilbage i Søerne, for saaledes alt efter Vindenes Bestandighed i den enkelte Egn at forøge Virkningen. Den Energimængde, som ligger i Vandfaldenes og Vindenes Magt vilde, rigtig benyttet, være tilstrækkelig til at dække den nuværende og kommende Generationers Forbrug.

Og hvorfor skulde det ikke lykkes at omsætte Solstraalernes Energi direkte i elektrisk Energi. De af *Maxwell* og *Hertz* anstillede Forsøg have jo vist, at de elektro-magnetiske Svingninger forplante sig i samme Stadium og efter de samme Love som Lysbølgerne, at Lyset altsaa ikke er Andet end et elektro-magnetisk Fænomen og at Lyssvingningernes Energi ere af elektro-magnetisk Natur. Af hvad Grund skulde Solstraalernes Energi saa ikke direkte kunne forvandles til Elektricitet?

Man forestille sig nu Følgerne af alle disse Muligheder? Akkumulatorerne vil sikkert blive mere fuldkomne og billige. Hvor let vil det saa ikke være at opsamle den overflødige Sommerhede til Forraad for Vinteren, istedetfor Kul og Brænde. De udstrakte Ørkener og øde Egne, hvor Solen brænder, ville blive til værdifulde Varmeleverandører, Opsamlingssteder af Varmemængder, som komme andre Egne til Nytte. Man vil kunne udjevne den nuværende store Forskjel mellem iskolde og brændende hede Regioner. Man vil ikke engang vige tilbage for en kunstig Forandring af Jordens forskjellige Klimaer.

Tænk blot, at Landmanden ikke længer behøver at gjøre sig Bryderier om Veiret. Stats-Veirmagere ville sørge for det passende Veir, ligesom Politiet nu sørger for den offentlige Sikkerhed.

Dr. *Fr. Knauer.*



En Svanejagt

VESTJYDSK JULEHISTORIE AF L. MYLIUS-ERICHSEN



I den lille Byes Fattigkvarter nede ved Fjorden laa en lang Række lave Huse hen ad Strandskrænten. Det var gamle Bindingsværksbygninger med hvidkalkede Mure og tjærede Kampestenssokler. De beboedes af Fiskere, som levede af, hvad Fjorden til de forskjellige Aarstider kunde give; snart var det smaa Flynder i „Ned“, snart Gedder og Aborrer eller Skaller og Helt i Rusenet og somme Tider Aal i Glivekasser eller paa Lystrejern og Algestænger.

I et af de yderste Huse havde Daniel Færgemand en Indsidderstue. Han var en sær gammel Fyr, nogle Aar oppe i Tredserne, maaske over de Halvfjerds, hvidhaaret og veirfuret, men endnu en Torn til at rakke tilfjords paa Fiskeri. Havde han en Nat gjort god Fangst, og Fiskeopkjøberen, som mødte ved Landingen, ikke vilde give en tilpas stiv Pris for hele Partiet, kunde gamle Daniel godt holde ud at trække Byen rundt den halve Dag med Trillebør og afsætte Fisken stykkevis.

Daniel Færgemand havde oplevet adskilligt Mere i sine Dage end de fleste Folk i Strandhusene. *De* var Alle Hjemmefødninger, de kjendte hver Grund og Pampus i den vidtstrakte Fjord, hvert Seilløb og Strømskifte, og de vidste forud, naar Fisketrækket stod indefter fra Gabet eller kom gjennem Bække og Aaer og søgte til Havs, men de havde ikke som Daniel seilet i Langfart den hele Ungdomstid eller været Bedstemand paa Føringsbaaden og smuglet Handelsvarer ind til den rige Konsul.

Færgemandsnavnet havde Daniel fra den Tid, han trak Færge over Fjordarmen. Det var i 1864, den Gang, da Tydskerne havde brændt Broen af, fordi de troede, at danskvenlige engelske Tropper havde gjort Landgang ude ved Klitterne.

Siden de Dage var Daniel groet fast i den lille By. Foruden Fiskeriet drev han Jagt, naar det kunde byde sig, og hans gamle Forlader havde Ord for at træffe det Vildt, den kunde række. Hans Indtægter kunde have gjort ham til en holden Mand, om ikke hans Tilbøielighed for St. Croix-Rom havde voldt et altfor stort Pengeforbrug.

Han var ikke synderlig vel lidt af de andre Fiskere, for han skøttede helst sig selv, holdt af at drikke sin Grog og lægge sine Kabale-Kort hjemme i Ensomhed og brugte ikke megen Snak i Samlag. Nogle sagde, at han var „skummel“, og det havde nok skjellig Grund; man foer ikke i Slavehandel eller paa Sørøvertogt eller andet Slemt uden Samvittighedsgrublerier sidenhen, sagde de. Andre var af den Mening, at han blot

var vrippen og smaasær, som gamle enlige Folk er flest; der kunde maaske ogsaa være et Korn sandfærdigt i det Rygte, som nu og da hørtes, at hans Særhed stammede fra den Tid, hans Kjæreste slog ham feil. Det var skeet i Kjøbenhavn og laa langt tilbage i Tiden.

Han søgte ikke meget paa Beværtninger, men hentede to--tre Gange om Ugen sin Flaske Rom oppe i den gamle Kjøbmandsbod, hvor Konsulen tidligere havde drevet Forretning.

Ingen havde nogen Tid seet ham overdrukken. Derimod hændte det undertiden, at han gik sin sædvanlige Aftentour omkring Byen med ret usikkert Fodfæste. Kom han i saadan Tilstand forbi en Baghusport, en Smuge eller Toft, hvor Byens Drenge holdt til med deres Leg, saa blev der hujet efter ham, at han tog „Dansetrin“ eller havde „Helmusspat“ eller „krydsede med Negerrom i Lasten.“ Kom Drengene ham for nær, kunde han med en rask Vending og et ungdommeligt Spring sætte ind i Flokken, snubbe en eller anden af Spilopmagerne og paa en egen Maade rykke ham i Tindingehaarene, saa Knegten skreg som en stukken Gris. Denne Fremgangsmaade skaffede ham da som Regel den Fred, han ønskede.

Men een trofast Ven erhvervede Daniel sig blandt Drengene. Det var Skoleinspekteurens Søn, den trettenaarige Henrik, en rask og tænksom Dreng, en lille Fantast og Eventyrer, der blev kjørt i altfor stramme Tøiler i sit Hjem og derfor let blev vild og rebelsk, naar han slap ud paa egen Haand og var uden Opsyn.

Venskabet havde følgende Historie:

En Mørkningsstund i Foraarstiden kom Daniel krydsende oppe i Alleen østen om Byen. Henrik og de andre Drenge, som legede i en Smuge og paa Afstand saae Færgemanden slingre, blev enige om, at nu skulde de da spille ham et muntert Puds. De tog deres lange Springereb og bandt dets ene Ende fast til et Haveplankeværk i Smugen; med den anden Rebende løb Henrik tvers over Veien, skjulte sig ved Hjørnet af Toftediget og strammede Rebet i nogle Tommers Høide over Jorden, da Daniel nærmede sig.

Som Drengene havde ventet, snublede Daniel over Rebet; han gjorde nogle kluntede Forsøg paa at holde sig paa Fode, men faldt tilsidst sidelængs om paa Veien. Drengeflokken trak sig jublende tilbage gjennem Smugen, medens Daniel med Besvær kom paa Benene igjen. Men da Henrik netop i samme Øieblik forlod sit Skjul og løb over Veien bagom Daniel, vendte denne sig hurtigt og lagde ud i et vældigt Sæt, saa han fik Henrik fat.

Henrik gav ikke en Lyd fra sig, dukkede sig blot og ventede det Værste. Men Daniel Færgemand, der var bleven som ganske ædru og havde stift stirrende Øine i et blegt Ansigt, tvang Drengens Hoved op, saae paa ham og sagde: „Naa, saa Skoleinspekteuren har saadan en Slyngel til Søn!“ Derpaa slap han Drengen og gik sin Vei.

Men samme Aften var Henrik under et eller andet Paaskud gaaet hjemmefra og ned til Huset, hvor Daniel Færgemand boede. Naboerne havde seet Drengen liste forknyt om udenfor Daniels Stue og endelig med Et lukke Døren op og gaa ind. Efter en Times Forløb var Drengen kommen ud igjen og var løbet glad og kvik op ad Byen til. Hvad der var foregaaet inde hos Daniel Færgemand, fik Ingen at vide. Men fra den Aften var Daniel og Henrik Venner. . . .

— — Men det er om Svanejagten, her skal fortælles.

Det var i Julen, den første Jul efter Daniels og Henriks Forsoning. En af Feriedagene inden Nytaar løb Henrik paa Skøiter nede paa Fjorden. Vinteren var det Aar kommen usædvanlig tidlig, og Isen havde ligget næsten et Par Uger og strakte sig nu, tyk og sikker, om end med en Del Vaager, fra Bysiden helt over til Klitterne. Men Skøiteføret var ikke det bedste. Vandet havde været uroligt ved den første Islægning, saa at Fladen var bleven knudret og ruflet. Der var ogsaa af og til faldet Sne, og ind mod Jul havde Isen en Nat under stiv Paalandsvind slaaet mange brede Revner og skudt høie, sammenhængende Kamme og spredte „Kratere“ op, og Sneen var føget sammen i faste Bakker.

Henrik havde faaet Lov at være paa Isen hele Eftermiddagen. Det frøs stærkt og blæste skarpt, men han var klædt paa derefter og holdt sig varm i hastige Løb over Banen, hvor Sneen var skuffet bort. Da saae han Daniel Færgemand gaa ud paa Isen med en Trækkeslæde, hvorpaa Forladeren og Munitionstasken samt en Isøxe, en Issav og en Baadshage laa bundne fast. Henrik vidste strax Besked: Den Gamle skulde paa Svanejagt . . . Hvem der bare maatte være med, ud over Isskruningerne, den milelange Vei hen mod Klittekjæden, ud omkring Vaagerne, hvor de vilde Svaner holdt til, og hvor Jægernes Ishytter jo vare reiste! . . .

Han jog hen til Daniel og tiggede og tryglede saa længe og indtrængende, at Daniel tilsidst sagde: „Lad gaa da, Knegt; men ingen Fryseri, og pas paa Vaagerne, og klar selv for Dig hjemme, om vi kommer forsilde til Bys i Aften!“

Saa spændte Henrik sine Skøiter af, og han og Daniel fulgtes udefter, stik i Vest.

Daniel havde sine store Transtøvler paa, trukne helt op til Skridtet. Han bar desuden islandsk Trøie og havde enfingrede Luffer paa Hænderne, en Faareskindskabuds paa Hovedet og et uldent Klæde om Halsen.

De talte ikke mange Ord sammen, mens de skred frem. Kun naar de trak Slæden over Rækker af optaarnede Isflager, eller naar de paa flad Is satte den i Fart og sprang op paa den, saa



KAADE HESTE — EFTER MALERI AF M. THERKILDSEN

den foer med dem hen over de alenbrede Revner, gav Daniel korte Raad om at være behændig i Vendingen og saa forsigtig som mulig.

Efter halvanden Times Forløb naaede de i Nærheden af en stor Vaage. Daniel prøvede med Baadshagen Isens Bæreevne, og Skridt for Skridt fulgte de Kanten hen til en Ishytte, som Daniel sagde, at han havde bygget nogle Dage iforveien. Den var et Par Alen høi og bestod af udsavede Isblokke, som var stillet sammen og derved dannede et lille Rum, med en Aabning mod Landsiden og to smaa Skydeskaar vesterud mod Vaagen. Et Par Mennesker kunde sidde paa Hug derinde og lure efter at komme Svanerne paa Skud, som ved Solnedgangstid pleiede at søge til Vaagerne efter Fiskeføde.

Daniel og Henrik krøb ind i Hytten og trak Slæden efter sig for at sidde paa den. Der var ganske lunt derinde. Isblokkene var indfugede og underskellede med Sne, og Vinden, som var vestlig, havde kun Skydeskaarenes Smaahuller at trænge ind ad.

„Ja, Ventetiden kan godt blive lang“, sagde Daniel. „Og Kabale-Kortene, som jeg bruger til Underholdning, naar jeg er alene paa saadan en Tur, skal ikke frem idag. Men, seer Du, bitte Henrik, Furage har jeg med og lidt Vædelse ogsaa, og nu kan vi jo dele, som vi er Venner til.“ Og han tog af Tasken nogle Humpler Rugbrødsmellemmad og en Lærke med Rom, samt en Flaske Vand og et Glas. Og de spiste Begge med Appetit, og Daniel lavede en svag Grog i Glasset til Henrik, men drak selv ublandet Rom af Lærken. De blev Begge snaksomme. Henrik gjenfortalte begeistret nogle spændende Kapitler af Jules Vernes Bog om Capitain Hatteras' Eventyr paa Nordpolsfærd, og Daniel satte Henrik ind i alle Enkelthederne ved Svanejagt. Hvorledes disse mægtige Fugle kom flyvende, hvor sky de var og let skræmte, blot de saae et Menneske; og hvor mistroiske overfor hver usædvanlig Lyd, en Hvisken, den svageste Hosten, en Bøssehane, som spændtes . . . Hvilket Sted de skulde træffes: i Hovedet eller Halsen eller inderst under Vingen; hvormange Penge deres tætte Fjerbeklædning og Dundække kunde udbringes til; hvorledes Kjødet skulde tilberedes for at miste sin ramme, trannede Smag. . . .

Og Daniel gav sig til at fortælle om sin Ungdoms og Manddoms Ture udenlands og om de gamle Tiders Smuglerliv paa Fjorden, om Færgefarten og Fiskeriet . . . Og med Vemod talte han om, at nu randt Dagene ens og uden Glæde; om føie Tid var kanske det Hele forbi; saa vilde Byfolket sige, at der foer da endelig *den* gamle egensindige Surmuler og Drukkenbolt et slemt Sted hen . . . og saa vidste endda Ingen, at gamle Daniel Villadsen, kaldet Færgemand, var en stor Part bedre end de fleste selvgode Mennesker der i Byen, En, som selv led ilde og gjorde ikke ondt til Gjengjeld, en stakkels brav Spekulant, som i sin Ensomhed lod skjulte Magter tale til sig om Livets Gaader, om nu og herefterdags og om før . . . før — om *hende*, som . . .

Daniel brød pludselig af og rystede over hele Kroppen og skuttede sig, som om han frøs. Henrik vedblev at tie, skottede blot et Par Gange forstaaende op til den Gamle og tog om hans Haand og trykkede den, men stirrede ellers fremefter ud gjennem Skydehullerne. Solen var ved at gaa ned. En Stribe Vesterhimmel viste sig, fjern og blaahvid, mellem mange tykke Sneskyer, hvis Rande glødede gyldent. Blæsten øgedes, og Vaagevandet skvulpede mod Iskanten. Og ud af denne Skvulpen og ind mellem de dumpe Drøn fra Vesterhavets Brændingsfald hørte Henrik med næsten regelmæssige Mellemrum sære Lyde hæve sig, lange hendøende Støn, tungt klagende Sukke, som syntes at stige af Smerter, saa dybe, som intet Menneske har følt dem. — Det var Fjordvandet, der ralled under Isens djævelske Tryk og drog Veiret trangt og hivende gjennem Spalter og Vaager, som Frosten gjorde snevrere og truede med at lukke helt . . .

Da rakte Daniel sig paa en Gang ilfærdigt over mod et Skydeskaar og kigede ud. Han havde hørt Lyde, som Henriks Øre ikke havde formaaet at skjelne, en samlet Lyd af vældige Fugles Vingeslag.

„Der har vi dem“, sagde han, og han var Jæger og som forynget med det Samme. „Stille nu, bitte Ven!“

Og Henrik saae fem vilde Svaner komme hen imod Vaagen i høi og hurtig Flugt. De kredsede nogle Gange speidende over Stedet, saa dalede de paa det brede Vingefang næsten jevnt og uden Støi ned i Vandet yderst ude. Med Bøssepiben hvilende i Skaaret og Hanen spændt paa Hel ventede Daniel ubevægelig paa, at Svanerne skulde komme indenfor Skudvidde. Henrik, der havde frosset en Del, mens Daniel før fortalte, mærkede nu sit Blod fare sig varmende gjennem Legemet. Han stod længe bøiet fremad i samme urokkelige Stilling, hvilende mest paa det ene Ben, som havde Støtte mod Slæden. En af Svanerne nærmede sig Hytten, Daniel havde Fingeren paa Aftrækkeren . . . da vilde Henrik i sin Ivrighed række sig endnu længere frem for bedre at følge Fuglens Bevægelser; hans Fod skubbede til Slæden og veg blot en ringe Kende tilbage, men nok til at han gled over mod Ismuren med nogen Larm. I samme Sekund lettede alle Svanerne, stod først lige tilveirs og derpaa et Stykke vesterpaa, bagved en Isskruning, hvor det saae ud til, at de kastede sig ned i en Vaage.

Henrik var meget bedrøvet over Uheldet og beklagede sin Klodsethed i stærke Ord. Men Daniel tog det Hele som en ubetydelig Tildragelse, der ikke skulde betage dem Jagtlysten, tvertimod ægge den. Ganske vist pleiede Svanerne ikke

samme Dag at komme tilbage til det Sted, hvorfra de var skræmte bort. Men nu vilde han selv gaa hen mod Sydvest til den lange Isskruning, bag hvilken Svanerne forsvandt; krybe lydløst langs Foden af Kammen og naae ud i Skjul ved den yderste Flage; derfra maatte der jo være frit Sigte over Vaagen. Henrik skulde saa nogen Tid efter vaersomt og stille trække Slæden hen under Kammen og blive der, til Skuddet faldt . . .

Henrik var uden Uheld kommen hen i Læ af Kammen, og da han havde ventet der nogle Minuter, hørte han Bøsseknaldet runge stærkt og med flere Gange gjentaget stødvist Ekko vidt over den øde Fjord. Han saae fem Svaner flagre forvildede op, de Fire øverst og snart langt borte, den Femte lavere og med krampagtigt baskende Vinger, øiensynlig dødelig truffen. Tilsidst vendte den en Kolbøtte i Luften og faldt nedefter i lige Linie. I samme Øieblik saae han Daniel springe ivrig og nerveus op med Baadshagen i Haanden og om bag Kammens yderste Hjørne. Henrik løb øieblikkelig derud med Slæden, men strax efter, at han ved Hjørnet havde faaet Øie paa Vaagen og paa Daniel, som stod Randen nær og havde Baadshagens Krog i den skudte Svane, for at hale den ind, saae han den gamle Mand plumpe gjennem Isen og forsvinde. Da han faa Sekunder efter atter kom tilsyne, endnu holdende om Baadshagen med begge Hænder, var Henrik saa nær ved ham, som den knagende Is blot nogenlunde tillod det; og han bævrede af Skræk, men havde dog klart Omdømme nok til at skubbe Slæden ud og holde fast ved Trækketovet. Endnu engang sank Daniel under lukket Laag, men da han kom op paany, lykkedes det ham at faae sin ene Arm op paa Slædekanten. Han stønnede svært og spyttede meget Vand fra sig. Han havde sluppet Baadshagen og fik nu fastere Tag i Slæden, og raabte, at Henrik endelig maatte vogte sig selv godt, naar han halede ind. . . .

Det blev et langt og drøit Arbeide for dem Begge. Tidt troede de Faren overstaaet, naar Slæden med Daniel hævede sig halvt op paa Isranden, men saa brast Isen under den tunge Vægt; der maatte begyndes forfra, og hver Gang havde Henrik det største Besvær med at beholde sit Tag i Tovet og undgaa selv at synke igjennem. . Efter en halv Times frygtelig Kamp var Daniel frelst — om levende eller død, det vidste den udmattede Henrik ikke. Han løsnede Daniels Tøi ved Halsen og om Livet, trillede hans kolde, slappe Legeme, tumlede med ham paa alle Maader for at faae Vandet ud af ham og give ham Livets Varme tilbage, og han lod ham af og til svælge en Slurk Rom. Omsider overtydede Daniels heftige Opkastninger Henrik om, at Døden endnu ikke havde seiret over den gamle, stærke Færgemand.

Det gjaldt nu om at komme hurtigt iland. Baadshagen og den døde Svane, som var drevne helt ind til den faste Is, fik Henrik bjerget i en Fart. Han rev saa en Del Fjer af Svanens Bryst, og ind imod dens endnu varme Krop og tilhyllet af dens Vingefang anbragte han Daniel paa Slæden . . .

Mens Redningen stod paa, havde det skumret mere og mere. Nu var det næsten mørkt. Lavt over Himlen jog tunge Skyer, og Vestenvinden blev efterhaanden stivere og skarpere. Henrik turde ikke vælge den halve ukjendte Mils Vei til Klittelandet, ikke heller vovede han at stikke lige med Vinden ind mod Byen, som jo laa over halvanden Mil østerpaa. Det kunde nemt gjelde Livet at passere Revnerne, som gik i Retningen Nord-Syd, ude paa Fjorddybet i dette Mørke. Han var da nødt til at kjøre med Sideværtsvind sydpaa langs første Revne og saa passere denne inde mod Kysten ved Fjordens Sydside, Hedelandet, og derpaa over Grundene langs Land søge til Byen.

Han livede sig op med lidt Rom og begav sig paa den møisommelige og farlige Vandring. Der var baade Skruninger og Vaager at undgaa og omgaa, og af og til maatte han standse og ruske i Daniel, hvis Klæder stivnede; lytte efter, om han aandede, væde hans Læber med nogle Draaber af den sidste Smule Rom, som var tilbage. Og Blæsten strøg kold og hvislende over Fjorden, og Vesterhavets Bulder voxede, og den svære Is, han gik paa, bevægede sig i Stød under ham, gav sig som et Vilddyr i Dødsvaande og revnede med Brag som af henrullende Torden . . .

Henrik var ofte ved at give tabt, men fattede dog atter Mod. Det var jo Livet om at gjøre. Han forstod, at Fjordisen maatte brydes under dette Vindpres, vilde hæve sig og skrues sammen ... Kom han ikke iland forinden, var Døden ham vis ... Døden, Døden ... Nei, der var ingen Tid til at anraabe Livets og Dødens Herre om Hjælp, hvert Sekund maatte nyttes paapasseligt og snarraadigt, om Farerne skulde undviges og Begge komme til Land.

Endelig var han da heldigt over Revnen, inde paa Fladvandsisen og — stadig retledet af Vestenvinden — paa en nogenlunde tryg Vei mod Byen.

Efter en flere Timers Tour naaede han hen paa Aftenen segnefærdig og dødstræt Byens Havnebro.

— — —

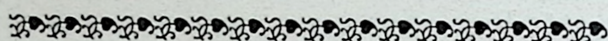
Visheden om, at Fjorden vilde skyde, og Rygtet om, at Daniel Færgemand og, efter nogle Drenges Udsagn, ogsaa Skoleinspecteurens Henrik var paa Svanejagt derude og ikke vare naaede hjem, havde samlet mange Mennesker paa Havnepladsen. Henriks Fader var selv tilstede dernede. og hans Ængstelse var stor. Havnefogden trøstede ham med, at Daniel og Henrik nok var draget velbeholdne iland paa Klittesiden. . . .

Saa kom Henrik tilsyne ved Brohovedet. . . .

— — —

Om den Nat, som nu fulgte, vil der længe gaa Sagn i den lille Vestkystby. Fjordisen skjød, hvad ikke i Mandsminde var hændt, i saa ustanselig Vælde op over Havnebro og Havneplads, at Cementmoler blev væltede, Pæleværn knust og Skrænten under Strandhusene oprodet. Ja, et Par af de Strandhuse, som laa Fjorden nærmest, fik Gavlmuren undermineret og bortrevet, saa Folk kom i Livsfare og maatte flygte i det blotte Linned . . .

Den Nat faldt Henrik i en Lungebetændelse, som det voldte al Lægekunst og megen og lang Tids Omhu at redde ham fra. Og samme Nat døde gamle Daniel Færgemand oppe i Havnekroens Gjæstekammerseng uden at være kommen til sine Sansers Brug . . .



Digtertanker

AF GEORG BACHMANN



Jeg er et hedt, uroligt Element,
et Flammevæld, der brød sit Kraters Rand,
en Livets Fakkel og en Dødens Brand,
hvis Ild trods Røg og Sod er opadvendt.

Og hades jeg og haanes ufortjent,
er dog jeg Digter; selv min Uforstand
er mere værd og mere sund og sand
end Kløgten, Daarers Snusfornuft har kjendt.

En Afgrund skiller mig fra dem, og snart
er sporløst jeg af denne Afgrund slugt.
Nuvel! Mit Liv har blusset høit og klart.

Og bar min Stræben opad ingen Frugt,
gav Sang og Syner mig dog Flugt og Fart,
paa Skjønheds hvide Vinger Fart og Flugt!

Ved *Thor Lange.*



Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON



(11. Fortsættelse.)

Tilsidst begyndte Lord Calmont, skjøndt han var oplagt til at gaa lige til Andesbjergene, imidlertid at finde, at hans Jagt efter Mantillaen mindede lidt om en Gaasejagt, hvori Ordet Gaas hentydede til Jægeren istedetfor til Vildtet. Kort sagt, han begyndte at blive sulten.

Endnu engang var han lige ved at vende om — da indtraf det længe ventede Eventyr.

Veien var, ialtfald et længere Stykke ligesaa snorlige som en Landevei i Preussen, saa at man ganske tydeligt kunde se to Skikkelser nærme sig, skjøndt de i Virkeligheden vare langt borte, og skjøndt det var Nat kunde Lord Calmont, ved Hjælp af Maaneskinnet, gjenkjende de to Mænd, hvis maleriske Udseende han for en eller to Timer siden havde beundret med en Malers Øie — Gauchoen og hans Ledsager, Zambien. Hvis det ikke var de Samme, var det ialtfald en anden Gaucho og en anden Zambi, og de lignede det første Par som om de kunde være Tvillinger. De nærmede sig selvfølgelig den tilslørede Dame, og jo nærmere de kom, desto tydeligere kunde man se, at Gauchoen ikke havde tilbragt Tiden saa honnet, som det sømmer sig for En, der udentvivl gjorde sig til af at tilhøre den mest maadeholdne af alle europæiske Racer. Men, hvordan det end var gaaet den stærkere Mand, saa bevægede Zambien sig med de samme elastiske, lette Skridt og førte sin Kammerat henad den ujevne Gangsti paa samme sikkre Maade, som han samme Dag havde ført ham henad andre Veie. Gauchoen skraalede en Sang saa høit, at man sikkert kunde høre Omkvædet i en Fjerdingveis Afstand — Noget om en Pepita med Korallæber og Øine som Solen. Hvis Sandheden er i Vinen, maatte Gauchoen have et ømt Hjerte og fløi Pepitaer imøde.

Der var Noget, som fik Lord Calmont til at paaskynde sin Gang og tage sine Hænder op af Lommen. Det var godt, at han gjorde det, da Damen fandt det mindre let at komme forbi Spanieren end før at slippe forbi Englænderen. Gauchoen var aabenbart krænket over, at hun gik uden om ham. Han rystede Vennen af sig, svingede til den ene Side, og i et Nu havde han lagt Armen om Halsen paa den unge Pige, der udstødte et Skrig.

Lord Calmont løb, saa hurtigt en Mand kunde løbe, derhen, og han kom lige tilpas til at berede Gauchoen en uventet Overraskelse. Istedetfor at hans Læber berørte Senoritaens bløde Kind, stødte de mod en Englænders Knoer. Han foer

tilbage med en høi Ed, tog Haanden bort fra den unge Piges Skulder og greb efter den lange Kniv, der stak i hans Belte, for at han kunde være rede til at slaa fra sig, med et Øiebliks Varsel, enten det saa gjaldt en Oxe eller en Patagonier. Damen løb bagved sin uventede Beskytter, der stod foran hende i en Stilling, han havde lært i Oxford og som gjorde det muligt at møde et fjendtligt Overfald, selv om der var To imod En.

Men skjøndt hans Modstandere i dette Tilfælde vare To, lod de ikke til at ville benytte sig af denne Fordel. Den ene af dem var ialtfald ædru. Ganske vist havde Zambien ikke gjort noget Forsøg paa at beskytte den unge Dame, men man kunde ikke vente, at en Laps af en saa spinkel Bygning skulde blande sig i en Kæmpes Luner. Og Gauchoen var en Kæmpe. Han lænede sig derfor op til Muren, bedækkede sit Ansigt med Fligen af sin Kappe og gav den Forsigtige.

„Stik af, Pablo“, hviskede han ivrigt til sin Ven. „Senoritaen, maa Du vide, tilhører en Mand, som kan kjøbe en Garotte* til Dig, hvis Du gaaer for vidt. Du veed selv bedst om Du skjøtter om en Sammenkomst med Alcalden; stram Dig op og løb din Vei. Yankeen har nok at gjøre med at kige efter Senoritaen, med mindre Du er meget forlegen for, at han skal huske dit Ansigt, naar han møder Dig igjen.“

Hvis Lord Calmont havde været inde i de stedlige Forhold, vilde den Halvvildes Ord, som han tydeligt forstod, have belært ham om, at den Sidste havde sine Grunde, udover almindelig Forsigtighed, til at holde sig borte fra Slagsmaal, der kunde komme til Øvrighedens Kundskab og bringe ham for Retten som Vidne. Men Gauchoen var ligesaa lidt bange og forsigtig som han var ædru.

„Lad ham se paa mig, saa meget han vil“, sagde han. „Han har slaaet en Hidalgo, saa det gjør mindre, hvad han seer, eftersom det er sidste Gang i hans Liv, at han seer en Mand.“ Med disse Ord drog han sin Kniv og foer løs paa sin Angriber.

Han var ikke kommen ind paa Livet af sin Modstander, da et velrettet Slag slog Kniven ud af Haanden paa ham, og et andet ramte hans Ansigt og strax efterfulgtes af et tredie, der fik ham til at trille rundt ude paa Veien. Damen skreg igjen, men rørte sig ikke af Pletten — hun var enten for bange eller for fængslet af Kampen. Medens Gauchoen søgte at komme paa Benene, tog Lord Calmont Kniven op og knækkede Bladet midt over, og da han ikke agtede at vise unødvendig Skaansomhed overfor en Morder, greb han pludselig den halvt omtaagede og helt fortumlede Gaucho i Armen, med et Tag, som enhver Politibetjent kjender, og som stiller Fangen Valget imellem passiv Lydighed eller en brækket Arm.

Den Omstændighed, at han var ædru, havde naturligvis lettet ham Seiren, men han var med Rette stolt af, at han, den lille Mand, blot med sine Knoer havde overvundet en stor og stærk Mand med en Kniv.

„Nu troer jeg nok, at Du vil kjende mig igjen“, sagde han med et Smil, „og jeg er sikker paa, at jeg skal kjende Dig. Jeg beder Dem om at gaa hjem strax, Mademoiselle“, sagde han til den unge Dame; „De seer, jeg kan godt klare mig, til De er saa langt borte, at Ingen kan gjøre Dem Fortræd. Hvad Dig angaaer, min Ven, saa har jeg aldeles ikke isinde at se dit Ansigt for sidste Gang. Af et og andet Ord, din Ven lod falde, har jeg faaet det Indtryk, at Du rigtig er Noget for en vis Alcalde, og han vil sikkert blive glad over at gjøre dit Bekjendtskab; men skjøndt dette egentlig er mig ligegyldigt, sætter jeg Pris paa, at unge Damer herefter ikke længer skal være udsatte for at møde Dig paa en mørk Vei.“

Han antog det som en Selvfølge, at Zambien foretrak Sikkerhed og Flugt for at blande sig i Vennens Affaire, ved at komme ham til Hjælp, Men neppe havde han sagt de sidste Ord, før der hændte Noget, som han siden knap kunde erindre og langt mindre beskrive.

Som om Alt, hvad der var hændt denne Dag, kun havde været en forvirret Drøm, drog der sig pludseligt som et mørkt Slør for hans Øine og en Brusen, som af et oprørt Hav, lød for hans Øren. Det er ikke ualmindeligt at vaagne op af en særlig levende Drøm med en Følelse af, at man synker og synker, indtil man falder med et haardt Bump. Lord Calmont faldt, mindst tusinde Fod, og da han vaagnede, var Gauchoen, Zambien, Senoritaen, Stjernerne og selve Landeveien, Altsammen forsvunden, og hans Blik mødte ikke Andet end et hvidtet Loft. Det var aldeles, som om han havde drømt og lidt mere pludselig end ellers var blevet kaldt til Morgenbønnen af sin Tjener ved St. Kenelms.



OTTENDE KAPITEL.

Da Lord Calmont første Gang satte Foden paa det fremmede Fastland, traadte han ikke ind i en ny Verden. *Cœlum non animum mutat* — Amerika er kun et andet Europa for Den, der møder med Anbefalingsbreve, en spækket Pung og et bekjendt Navn. Men nu var han, skjøndt uvidende derom, traadt ind i et nyt Liv, som endog kunde forvandle en Mands Fødesogn til en helt ny Verden. Hele Atlanterhavet laa mellem ham og England; hele Dødens Hav, saa langt et Menneske kan naae ud paa det, uden virkelig

* Dødsstraf i Spanien, hvorved den Dømte siddende kvæles med et Halsjern, der skrues sammen bagfra.

at dø, laa mellem ham og det Liv, han havde ladet tilbage paa den anden Side Havet.

Da hans Øine havde vænnet sig til det hvidtede Loft, vendte de sig ganske naturligt mod de nøgne Vægge og Gulvet, i hvilke ikke den mest levende Fantasi kunde gjenkalde Billedet af hans gamle Stuer i St. Kenelms. Alt var nøgent og mørkt, og de smalle Vinduer vare uden Ruder og tilgittrede.

„Jeg maa bestemt være i Fængsel“, tænkte han — hvis man i det Hele taget kan kalde den tilfældige Forbindelse mellem et forvirret Blik og en forvirret Hjerne for at tænke. „Lad mig se — hvad har jeg gjort? — Jeg har været i Klammeri — men Studenter og Filistre høre ikke hjemme i Sydamerika — og hvad i Alverden fik mig til at feire min Ankomst ved at komme i Klammeri? Jeg maa endda være sluppen daarligt fra det — jeg er ligesaa svag som en Rotte eller et Pattebarn. Naa, jeg reiste ud for at lære, og man kan ligesaa godt begynde med at studere Fængsler og Kriminalprocesser. Det Bedste vilde vist være at sætte mig i Forbindelse med den engelske Konsul eller en lignende Person. Men nei, det vil jeg alligevel ikke. Naar man er saa heldig at opleve et virkeligt Eventyr, saa er det lurvet og smaaligt strax at løbe tudende hen til en Konsul. Jeg vil optræde inkognito og studere Alt fra Bunden af. At blive personlig bekjendt med et udenlandsk Fængsel, er ikke Noget, der hænder En hver Dag. Jeg er bange for, at min forbistrede Accent vil røbe, at jeg er Englænder, men jeg vil være John Francis slet og ret — Hallo! Bruger de Fruentimmer til Sluttere her? Hør Madam“, raabte han paa Spansk, „hvad har jeg gjort, siden jeg er i Fængsel?“

Han havde pludselig faaet Øie paa en gammel Negerinde, der sad sammenkrøben i en Krog og, da hun hørte hans Stemme, reiste sig og trippede hen til hans Seng. Hun lagde Fingeren paa Læberne, nikkede, rystede paa Hovedet, rakte ham et Glas halv fyldt med en ubekjendt Drik og forlod derpaa Værelset.

Om det nu skyldtes Drikken eller den Anstrengelse, det kostede ham at tænke, nok er det, han faldt hen i en Døs. Da han vaagnede, saae han, ikke Negerinden, men en lille, gul Mand, der lignede en Præst, og denne Mand betragtede ham alvorligt og nysgjerrigt med et Par prægtige sorte Øine. Han vilde reise sig saa meget op i Sengen, at han kunde bukke, men han havde ikke Kræfter til det og faldt strax tilbage igjen.

„Maa jeg spørge Dem, Sir“, sagde han, saa høfligt som Ærgrelsen over hans egen Svaghed tillod det, „hvad har jeg gjort, siden jeg er sat i Fængsel? Jeg antager, at De er enten Inspecteuren, Præsten eller Lægen?“

„Han taler — alle Helgene være lovet!“ udbrød den Fremmede. „Hun havde Ret — han lever. Men forhold Dem rolig, min kjære — kjære Herre; jeg er hverken Præst, Læge eller Inspecteur. Mit Navn er Pedro Sanchez, en beskeden Kjøbmand i Buenos Aïres. De, Sir, er — jeg har den store Ære at tale med —“

„John Francis, Sir, fra London. Jeg er stolt af at gjøre Deres Bekjendtskab og vilde bede Dem tage Plads, hvis jeg kunde opdage en Stol. Men, naar De hverken er Inspecteur, Læge eller Præst, hvordan —“

„John Francis? — John Francis?“ udbrød Don Pedro i en forbauset Tone; „Jeg troede — Aha!“ vedblev han pludselig med et forstaaende Blink i Øinene: „John Francis — javel. Jeg har hørt det Navn John før og formoder, at det er et meget bekjendt Navn i deres Hjemstavn. Mr. John, De seer her en Mand, hvis Hjerte er et Hav af evig Taknemlighed, saa dybt, at det for et almindeligt Menneske er umuligt at dykke helt ned til Bunden af det og finde de rette Ord. De er en brav Mand, Mr. John, De har et godt Hjerte og en stærk Arm. Alle Helgene være lovet, at Deres Heltemod ikke kostede Dem Livet! Gjør mig den Ære, Mr. John, at nedlade Dem til at modtage Alt hvad jeg eier i denne Verden.“

„Det er meget smukt af Dem, Don Sanchez — virkelig meget venligt og gavmildt. Hvis jeg har gjort Dem nogen Tjeneste — hvilket maa være skeet i et Liv før dette —“

„De spørger, Mr. John? Regner De det for Intet, at have frelst mit eneste Barn fra en brutal Røvers Overfald?“

„Aa — Senoritaen? Jo, nu husker jeg, at jeg slog en Fyr til Jorden, fordi han var nærgaaende mod en ung Dame; men det lader til, at det er gaaet værst ud over mig. Forresten er det ikke Noget at tale om — hvad skulde jeg have gjort Andet? Men den unge Dame — jeg haaber, hun kom godt hjem og befinder sig vel? Men troer De ikke, at De har arresteret den Feile?“

„Min Olympia, Mr. John, er et Bytte for de største Ængstelser — hun har hverken spist eller drukket, eller sovet Nat og Dag, siden den fordømte Zambis Kniv —“

„Jeg fik altsaa et Dolkestik? Ja saa.“

„Hun har pleiet Dem, som om De var hendes egen Broder, Mr. John. Hun holdt paa det, skjøndt det jo strider mod Skik og Brug — men hvad skulde jeg gjøre? Taknemmelighed, Mr. John, kjender ikke til Skik og Brug, og Olympia er Taknemmeligheden i egen Person. Saa lod jeg hende faae sin Villie.“

„Hvad behager — en ung Dame har pleiet mig under min Sygdom? Jeg er altsaa ikke i Fængsel?“

„De er under mit beskedne Tag, Mr. John — eller rettere, under det Tag, som før var mit, men nu er Deres.“

„Jeg be'er Dem, tal ikke mere om det. Jeg

maa have været Dem til megen Besvær — det er mig, som burde takke Dem. Og den unge Dame — Mademoiselle Sanchez — jeg er utaalmodig efter at se min Sygepleierske —"

„Undskyld mig, Mr. John. Da De var syg, kunde jeg ikke sige Nei. At sætte sig ud over Skik og Brug var dengang en hellig Pligt af Taknemmelighed og Gjæstfrihed. Men nu, De er rask, er det en ganske anden Sag. Nu maa jeg overlade Dem til gamle Dolores."

„Naa — til den farvede Dame? De har naturligvis Ret; men der kan da ikke være noget Ondt i at sige Tak til En, som har frelst mit Liv — jeg bliver ikke rolig, før det er gjort."

„Naar De erklærer — paa Æresord, Mr. John — at det gjelder Deres kostbare Helbred, det forandrer naturligvis Sagen. Det er en daarlig Læge, som kun tænker paa Legemet og ikke paa Sjælen. Desuden, Alt hvad jeg eier er Deres, og Deres Villie er mig en Lov."

„Hvis De altsaa tillader det, vil jeg nu sige Tak."

„Aha, Mr. John", tænkte Don Pedro ved sig selv, da han forlod Værelset forat hente sin Datter. „Naar Du synes om det Navn, gjør jeg det Samme. Hvis Noget skulde hændes, kan Ingen gjøre mig Bebreidelser — hvordan skulde jeg vide, at Mr. John betyder Andet end Mr. John?"

„Jeg gjør nok klogest i at beholde mit nye Navn", tænkte Lord Calmont. „Jeg bringer ikke disse Mennesker fra Koncepterne men faaer dem at se som de er, og jeg vilde aldrig have Fred, hvis det kom ud blandt mine Landmænd her, at min Faders Søn var hjælpeløs overfor deres venlige Forespørgsler. Og saa vilde Efterretningen om hvad der var hændt mig naae hjem paa en eller anden Maade, og det var ingen Nytte til. Nei, jeg vil ikke miste Fordelene ved et paataget Navn — det er mærkeligt, at jeg ikke har tænkt paa det før."

Han var ligeved at falde hen i en ny Blund, da hans Øine mødte et Par sorte Øine. Hans Instinkt havde ikke skuffet ham, da det bibragte ham den Overbevisning, at det tilslørede Ansigt, naar han saae det, vilde svare til den nydelige Figur og den lille Fod, der havde ført ham til Don Pedros Hus.

„Her, Mr. John, er min Olympia", sagde hans Vært, „der er kommen for at takke Dem mundtlig. Du takker denne Herre af hele dit Hjerte, ikke sandt, Olympia?"

„Af hele mit Hjerte", sagde hun med en blød, rig, melodisk Stemme, der forøgede den Virkning, hendes Øine havde gjort paa En, der havde kaldt sig et hjælpeløst Menneske. Den Atmosfære af Romantik, som mindede om saarede Riddere, der bleve pleiede af skjønne og ubekjendte Prinsesser, gjorde det let for saadanne Øine og en saadan Stemme at seire. Han reiste sig halvt op i Sengen, vilde sige Noget, men kunde ikke.

„Saa, Olympia", sagde hendes Fader, „nu maa vi ikke forstyrre Mr. John længer, men overlade ham til Dolores. Er der Noget, jeg kan gjøre for Dem, Mr. John? Har de Forretninger her?"

„Nei Tak — jeg maa blot se at blive rask, og det vil nu ikke vare længe — og at fortælle Mademoiselle Sanchez —"

„Det bliver der Tid nok til, Mr. John", sagde Don Pedro. „De mangler Kræfter, og naar De ikke har Forretninger at tænke paa, skal De blot samle Kræfter. Jeg har en *quinta*, eller hvad De kalder et Landsted, et Par Mil herfra, hvor jeg pleier at tilbringe en Del af Sommeren, og hvis De holder af at bo paa Landet —"

„Over Alt i Verden! — men al den Uleilighed — og for en Fremmed —"

„De vil krænke mig, Mr. John, hvis De siger et Ord mere."

Men vilde Senoritaen ogsaa bo paa *quinta*'en? Don Pedro syntes at læse og besvare hans lønligste Tanke, da han henvendte sig til Datteren og tilføiede:

„Jeg troer endnu, Olympia, at Du trænger til Forandring. Men forresten troer jeg ogsaa, at Luften ude paa Landet vil være bedre for Dig end i Santa Fé. Der er ganske vist lidt kjedeligt der. Vi tager Allesammen ud til *quinta*'en, saasnart vor Rekonvalescent kan taale at blive flyttet."

Lord Calmont vilde ikke krænke sin Vært ved at gjøre en ny Indvending. Han var kun altfor rede til at bøie sig for Faderen til en Datter med saadanne Øine som Senoritaen. Foreløbigt maatte han sørge for snarest muligt at slippe bort fra Dolores, hvis grove Hænder sikkert fortjente en betydelig Del af den Taknemmelighed, han skjænkede de fine Fingre som, efter hvad han forestillede sig, havde lagt hans Hovedpude tilrette, da han var ude af Stand til at skjelne mellem Hvidt og Brunt.

Og saaledes skete det, at Lord Calmont, medens hans Familie og Venner troede at han førte et eventyrligt Reiseliv og gjorde det mest Mulige ud af sin Tid og Energi, i Virkeligheden drømte Tiden bort i en fortryllet Have udenfor Verden.

Don Pedro, hans Datter og hans Gjæst boede ganske alene ude paa *quinta*'en. I Løbet af kort Tid og lidt efter lidt gled Værten ud af Trioen. Trioen blev til en Duet, og hele Universet drog sig sammen, eller udvidede sig, til et Paradis, beboet af en eneste Søn af Adam og en eneste Datter af Eva.

(Fortsættes).





Lygtekroen



Hvor Kjøbenhavn mødes med sit Opland, hvor Frederikssundsveien hører op og Nørrebrogade begynder, eller omvendt, der ligger endnu „Lygtekroen“, som en Levning fra Fortiden.

Bygget 1641 protesterer den paa en ikke upoetisk Maade mod den moderne Nivellering; den er, i Modsætning til de moderne Kaserner, det eneste Stykke oprindelig Natur paa Nørrebro. Kjøbenhavn med L er længst løbet den forbi: helt ud til Bispebjerg Mølle og til Brøndshøi paa den anden Side; Den, der nu søger sig en „Hauge, Keglebane og Beværtning“ maa længere ud ad Landet til. Naar Kroen dog staaer endnu, saa er det nærmest, fordi den ikke veed, til hvilken Side den skal falde, og derfor har den ogsaa valgt det fornuftige Parti: „til hvilken Side hveranden Gang.“

Men med halvtredie hundrede Aar paa Bagen kan en slig ungdommelig Tilbøielighed dog maaske forsvares.

Den ligger, — som bekjendt — ogsaa ved Indgangen til Lersøen, og den føler sig stolt af det; den veed nemlig, at Kjøbenhavns Kommune agter at omdanne Lersøen til et prægtigt Parkanlæg, for ikke at tale om det nye Hospital, der skal bygges sammesteds og den nye Kirkegaard ved Bispebjerg Mølle,

Kroen — som er dødsdømt — kan saa maaske opstaa lig en Fugl Phønix af Asken: man kan først gaa paa Kroen, saa i Parkanlæget, siden paa Hospitalet, for sluttelig at ende paa Kirkegaarden, hvorefter det sørgende Følge jo kan begynde den samme Kredsgang.

Kan være, den ligger noget stille om Vinteren, men om Foraaret er der altid Liv: Cyclisten staaer gjerne af her, dels for at „smøre Maskinen“ og dels for at pumpe ny Luft i Pneumatic'en, — maaske ogsaa for at høre, hvornaar „Lygten“ skal tændes; saaledes har ogsaa „Lygtekroen“ sin *raison d'être*.

Carl O. J. Lund.

E. S.

Til Advarsel for Cyclister skal jeg dog endnu bemærke, at udenfor Kroen staaer endnu en oldnordisk Afviserpæl med Indskrift: „Gangstien er ene for gaaende Personer.“ — Derimod er det endnu ikke forbudt at kjøre i Grøften.

